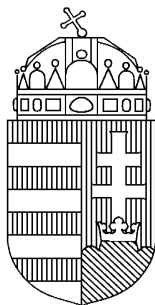

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2003. február 15.,
szombat

16. szám

Ára: 3920,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (egységes szerkezetben)	1266
1979. évi 5. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról (egységes szerkezetben)	1357
1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (egységes szerkezetben)	1362

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMEÉNYEK

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről¹

(Egységes szerkezetben)

ÁLTALÁNOS RÉSZ

A büntető törvény célja

1. §²

I. fejezet

A BÜNTETŐ TÖRVÉNY HATÁLYA

Időbeli hatály

2. § A bűncselekményt az elkövetése idején hatályban levő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban levő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálható el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntető törvénynek nincs visszaható ereje.

Területi és személyi hatály

3. § (1) A magyar törvényt kell alkalmazni a belföldön elkövetett bűncselekményre, valamint a magyar állampolgár külföldön elkövetett olyan cselekményére, amely a magyar törvény szerint bűncselekmény.

(2) A magyar törvényt kell alkalmazni a Magyar Köztársaság³ határain kívül tartózkodó magyar hajón vagy magyar légi járművön elkövetett bűncselekményre is.

¹ A kihirdetés napja: 1978. december 31. Hatálybalépésére és végrehajtására lásd az 1979. 5. törvényerejű rendeletet. Legutóbb módosította a 2003. II. törvény, amely 2003. március 1-jén lép hatályba. A törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételére a 2003. II. törvény 88. §-ának (5) bekezdése adott felhatalmazást. A normaszövegben a törvény 2003. március 1-jétől hatályos szövege, illetőleg dőlt betűs szedéssel az ettől későbbi időpontban hatályba lépő szövege van feltüntetve, a lábjegyzetekben azonban a módosító törvény által módosított törvényhelyek 2003. március 1. napjáig hatályos szövege is szerepel.

² Az 1. §-t az 1993. XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³ Az 1989. XXXI. törvény 38. §-ának (1) bekezdése értelmében ahol a jogszabály Magyar Népköztársaságot említ, ezen Magyar Köztársaságot kell érteni.

4. § (1) A magyar törvényt kell alkalmazni a nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett cselekményre is, ha az

a) a magyar törvény szerint bűncselekmény és az elkövetés helyének törvénye szerint is büntetendő,

b)⁴ állam elleni bűncselekmény (X. fejezet), kivéve a szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedést (148. §), tekintet nélkül arra, hogy az elkövetés helyének törvénye szerint büntetendő-e,

c) emberiség elleni (XI. fejezet) vagy olyan egyéb bűncselekmény, amelynek üldözését nemzetközi szerződés írja elő.

(2)⁵ A nem magyar állampolgár által külföldön, a szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedés (148. §) esetében a magyar büntető törvényt kell alkalmazni, feltéve, hogy e bűncselekmény az elkövetés helyének törvénye szerint is büntetendő.

(3)⁶ Az (1)—(2) bekezdés eseteiben a büntetőeljárás megindítását a legfőbb ügyész rendeli el.

Diplomáciai és nemzetközi jogon alapuló egyéb mentesség

5. § A diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek büntetőjogi felelősségre vonására nemzetközi szerződés, ennek hiányában a nemzetközi gyakorlat irányadó. A nemzetközi gyakorlat kérdésében az igazságügy-miniszter nyilatkozatát kell alapul venni.

Külföldi ítélet érvénye

6. §⁷ (1) A külföldi bíróság ítélete a magyar bíróság ítéletével azonos érvényű, ha

a) a külföldi bíróság a magyar hatóságok feljelentése alapján vagy a büntetőeljárás átadása folytán járt el,

b) az elkövetővel szemben a külföldi bíróság olyan cselekmény miatt járt el, amely mind a magyar jog, mind a külföldi állam joga szerint büntetendő, és a külföldön folyamatban volt eljárás, valamint a kiszabott büntetés, illetve alkalmazott intézkedés összhangban van a magyar joggal.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltételek megléte esetén sem ismerhető el a külföldi bíróság ítéletének érvénye, ha az elítélés politikai vagy azzal szorosan összefüggő egyéb bűncselekmény, illetőleg katonai bűncselekmény miatt történt.

⁴ A 4. § (1) bekezdésének b) pontja az 1999. CXX. törvény 1. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵ A 4. § (2) bekezdése az 1999. CXX. törvény 1. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶ A 4. § (3) bekezdését az 1999. CXX. törvény 1. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁷ A 6. § (1)—(5) bekezdése az 1998. LXXXVII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

(3) A cselekmény nem tekinthető politikai, illetőleg katonai bűncselekménynek, ha annak elkövetésénél, figyelemmel az összes körülményre, így a bűncselekmény által elérni kívánt célra, a bűncselekmény indítékára, az elkövetés módjára, a felhasznált vagy felhasználni kívánt eszközökre, a bűncselekmény köztörvényi jellege túlnyomó a politikaihoz, illetőleg a katonaihoz képest.

(4) A szándékos emberölés, illetve a szándékos emberölést is magában foglaló bűncselekmény a külföldi ítélet érvényének megállapítása szempontjából mindig köztörvényi jellegű bűncselekménynek tekintendő.

(5) Ha a magyar büntető törvény hatálya alá tartozó személy cselekményét külföldi bíróság már elbírálta, az (1) bekezdés esetét kivéve, a büntetőeljárás megindításáról a legfőbb ügyész határoz. Ebben az esetben a külföldön végrehajtott büntetést vagy előzetes fogvatartást a magyar bíróság által kiszabott büntetésbe be kell számítani.

(6)⁸ Külföldi bíróság ítéletén törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel, továbbá az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa kötelező határozatával létrehozott nemzetközi büntető bíróság jogerős ítéletét is érteni kell.

Büntetés végrehajtásának átvétele és átengedése

7. §⁹

A büntetőeljárás felajánlása

8. §¹⁰

A kiadatás és a menedékjog

9. §¹¹

II. fejezet

A BŰNCSELEKMÉNY ÉS AZ ELKÖVETŐ

I. cím

A BŰNCSELEKMÉNY

10. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy — ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti — gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

⁸ A 6. § (6) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 1. §-a iktatta be.

⁹ A 7. §-t az 1996: XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

¹⁰ A 8. §-t az 1996: XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

¹¹ A 9. §-t az 1996: XXXVIII. törvény 84. §-a hatályon kívül helyezte.

(2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely a Magyar Köztársaság¹² állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyezteti.

Büntett és vétség

11. § (1) A bűncselekmény büntett vagy vétség.

(2) Büntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre a törvény két évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli el. Minden más bűncselekmény vétség.

Halmozat

12. § (1) Bűnhalmozat az, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

(2) Nem bűnhalmozat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben többször követ el.

Szándékosság és gondatlanság

13. § Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

14. § Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bíz az elmaradásában; úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.

15. § Az eredményhez mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

II. cím

KÍSÉRLET ÉS ELŐKÉSZÜLET

16. § Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

¹² Az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának (2) bekezdése értelmében ahol jogszabály Magyar Népköztársaságot említ, ezen a Magyar Köztársaságot kell érteni.

17. § (1) A kísérletre a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni.

(2) A büntetést korlátlanul enyhíteni vagy mellőzni is lehet, ha a kísérletet alkalmatlan tárgyon vagy alkalmatlan eszközzel követik el.

(3) Nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése, továbbá az sem, aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja.

(4) Ha a (2)—(3) bekezdés esetén a kísérlet már önmagában is megvalósít más bűncselekményt, az elkövető e bűncselekmény miatt büntetendő.

18. § (1) Ha a törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

(2) Nem büntethető előkészület miatt

a) akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény elkövetésének a megkezdése;

b) aki az elkövetés elhárítása céljából felhívását, ajánlkozását, vállalkozását visszavonja, vagy arra törekszik, hogy a többi közreműködő az elkövetéstől elálljon, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének megkezdése bármely okból elmarad;

c) aki az előkészületet a hatóságnál feljelenti.

(3) A (2) bekezdés eseteiben, ha az előkészület már önmagában is más bűncselekmény, az elkövető e bűncselekmény miatt büntetendő.

III. cím

AZ ELKÖVETŐK

19. § Elkövetők a tettes és a társtettes (tettesek), valamint a felbujtó és a bűnsegéd (részesek).

20. § (1) Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja.

(2) Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

21. § (1) Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

(2) Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

(3) A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.

III. fejezet

A BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉGRE VONÁS AKADÁLYAI

I. cím

A BÜNTETHETŐSÉGET KIZÁRÓ OKOK

22. § A büntethetőséget kizárja:

- a) a gyermekkor,
- b) a kóros elmeállapot,
- c) a kényszer és a fenyegetés,
- d) a tévedés,
- e) a cselekménytársadalomra veszélyességének csekély foka,
- f) a jogos védelem,
- g) a végszükség,
- h) a magánindítvány hiánya,
- i) a törvényben meghatározott egyéb ok.

A gyermekkor

23. § Nem büntethető, aki a cselekmény elkövetésekor tizenegyedik életévét nem töltötte be.

A kóros elmeállapot

24. § (1) Nem büntethető, aki a cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában — így különösen elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban vagy személyiségzavarban — követi el, amely képtelenné teszi a cselekmény következményeinek felismerésére vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a cselekmény következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

25. § A 24. § rendelkezései nem alkalmazhatók arra, aki a cselekményt önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotban követi el.

A kényszer és a fenyegetés

26. § (1) Nem büntethető, aki a cselekményt olyan kényszer vagy fenyegetés hatása alatt követi el, amely miatt képtelen az akaratának megfelelő magatartásra.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha a kényszer vagy a fenyegetés az elkövetőt korlátozza az akaratának megfelelő magatartásban.

A tévedés

27. § (1) Nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott.

(2) Nem büntethető, aki a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van.

(3) A tévedés nem zárja ki a büntethetőséget, ha gondatlanság okozza, és a törvény a gondatlanságból eredő elkövetést is bünteti.

A cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka

28. § Nem büntethető az, akinek a cselekménye az elkövetéskor olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

A jogos védelem

29. § (1) Nem büntethető, akinek a cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

(2) Nem büntethető az sem, aki az elhárítás szükséges mértékét azért lépi túl, mert azt ijedtségből vagy menthető felindulásból képtelen felismerni.

(3) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedtség vagy a menthető felindulás az elkövetőt korlátozza az elhárítás szükséges mértékének felismerésében.

A végszükség

30. § (1) Nem büntethető, aki a saját, illetőleg a mások személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelmében így jár el, feltéve, hogy a veszély előidézése nem róható a terhére, és a cselekménye kisebb sérelmet okoz, mint amelynek elhárítására törekedett.

(2) Nem büntethető az sem, aki azért okoz akkora vagy nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból képtelen felismerni a sérelem nagyságát.

(3) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az ijedtség vagy a menthető felindulás az elkövetőt korlátozza a sérelem nagyságának felismerésében.

(4) Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély vállalása hivatásánál fogva kötelessége.

A magánindítvány hiánya

31. § (1) A törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

(2) A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult.

(3) Ha a sértett korlátozottan cselekvőképes, a magánindítványt törvényes képviselője is, ha pedig cselekvőképtelen, kizárólag a törvényes képviselője terjesztheti elő. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult.

(4) Ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett meghal, a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére.

(5) Bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos.

(6) A magánindítvány nem vonható vissza.

II. cím

A BÜNTETHETŐSÉGET MEGSZÜNTETŐ OKOK

32. § A büntethetőséget megszünteti

a) az elkövető halála,

b) az elévülés,

c) a kegyelem,

d) a cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnése vagy csekélyé válása,

e) a törvényben meghatározott egyéb ok.

A büntethetőség elévülése

33. § (1) A büntethetőség elévül

a)¹³ olyan büntett esetén, amely életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, húsz év;

b) egyéb bűncselekmény esetén a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével.

(2)¹⁴ Nem évül el

a) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában¹⁵ meghatározott háborús bűntettek;

¹³ A 33. § (1) bekezdésének a) pontja az 1993: XVII. törvény 1. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴ A 33. § (2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 1. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁵ Az Alkotmánybíróság a 2/1994. (I. 14.) AB határozatával a 81/1945. (II. 5.) ME rendelet (Nbr.) 11. §-ának 1—4. és 6. pontját, továbbá 13. §-ának 1. és 3—7. pontját megsemmisítette. Határozatában megállapította, hogy a Btk. 33. §-a (2) bekezdésének a) pontja az Nbr. 11. §-ának 5. pontjában és 13. §-ának 2. pontjában meghatározott háborús bűntettek-re vonatkozatható.

b) az emberiség elleni egyéb bűncselekmények (XI. fejezet);

c)¹⁶ az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)–h) pontjai];

d) az emberrablás és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/A. § (4) bekezdés, 355. § (5) bekezdés a) pont];

e) a terrorcselekmény, a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése¹⁷ és a zendülés súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el [261. § (2) bekezdés a) pont¹⁸, 262. § (2) bekezdés, 352. § (3) bekezdés b) pont]

büntethetősége.

34. § Az elévülés határidejének kezdő napja

a) befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul,

b) kísérlet és előkészület esetén az a nap, amikor az ezeket megvalósító cselekmény véget ér,

c) olyan bűncselekmény esetén, amely kizárólag köteletség teljesítésének elmulasztásával valósul meg, az a nap, amikor az elkövető még a büntető törvényben megállapított következmény nélkül eleget tehetne köteletségének,

d) olyan bűncselekmény esetén, amely jogellenes állapot fenntartásában áll, az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.

35. § (1) Az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik.

(2)¹⁹ Ha a büntetőeljárást felfüggesztik, a felfüggesztés tartama az elévülés határidejébe nem számít be. *Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a büntetőeljárást azért függesztik fel, mert az elkövető kiléte a nyomozásban nem volt megállapítható, ismeretlen helyen tartózkodik, vagy elmebeteg lett.*

¹⁶ A 33. § (2) bekezdésének c) pontja a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontjával módosított szöveg. A módosítás értelmében a 166. § (2) bekezdésének h) pontja szerint minősülő emberölés büntette büntethetőségének elévülésére a 33. § (1) bekezdésének a) pontja irányadó.

¹⁷ A 33. § (2) bekezdésének e) pontjában a „légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontja állapította meg.

¹⁸ A terrorcselekmény (261. §) 2003: II. törvény 15. §-ával megállapított szövegében a (2) bekezdésnek nincs a) pontja.

¹⁹ A 35. § (2) bekezdésének második mondata a 2003: II. törvény 1. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. július 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a büntetőeljárást azért függesztik fel, mert az elkövető ismeretlen helyen tartózkodik, vagy elmebeteg lett.”

(3)²⁰ Az elévülés határidejébe nem számít be az a tartam sem, amely alatt személyes mentesség folytán a büntetőeljárás azért nem volt megindítható vagy folytatható, mert a törvényben biztosított mentelmi jogot a döntésre jogosult nem függesztette fel, illetőleg az eljárás megindításához vagy folytatásához a hozzájárulását nem adta meg. Ez a rendelkezés nem alkalmazható olyan magánindítványra büntethető bűncselekmény esetén, amely miatt a vádat a magánvádló képviseli.

(4) Próbára bocsátás (72. §) esetén a próbaidő tartama az elévülés határidejébe nem számít be.

A cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnése

36. § Nem büntethető az, akinek a cselekménye az elbíráláskor már nem veszélyes vagy olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy — személyére is figyelemmel — a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

IV. fejezet

BÜNTETÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK

I. cím

A BÜNTETÉSEK

A büntetés célja

37. § A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

A büntetési nemek

38. § (1)²¹ Főbüntetések

1. a szabadságvesztés,
2. a közérdekű munka,
3. a pénzbüntetés.

(2) Mellékbüntetések

1. a közügyektől eltiltás,
2. a foglalkozástól eltiltás,
3. a járművezetéstől eltiltás,
4. a kitiltás,

²⁰ A 35. § (3) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 2. §-a iktatta be, a korábbi (3) bekezdés számozását (4) bekezdésre módosítva.

²¹ A 38. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

5. a kiutasítás,

6.²²

7. a pénzmellékbüntetés.

(3)²³ A (2) bekezdés 2—5. pontjában felsorolt mellék-büntetések önállóan, főbüntetés kiszabása helyett (88. §) is alkalmazhatók, ha az alkalmazásuk egyéb törvényi feltételei fennállnak.

A halálbüntetés

39. §²⁴

A szabadságvesztés

40. § (1) A szabadságvesztés életfogytig vagy határozott ideig tart.

(2)²⁵ A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama két hónap, leghosszabb tartama tizenöt év; halmazati vagy összbüntetés, illetőleg bünszervezetben történő elkövetés esetén húsz év.

(3)²⁶ Életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a huszadik életévét betöltötte.

41. § (1) A szabadságvesztést büntetésvégrehajtási intézetben, fegyház, börtön vagy fogház fokozatban kell végrehajtani.

(2) A szabadságvesztés végrehajtásának rendjét, valamint az elítélt kötelezettségeit és jogait külön jogszabály határozza meg.

(3) A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelnek az elítéltnél azok az állampolgári jogai és kötelezettségei, amelyek a büntetés céljával ellentétesek, így különösen, amelyekre a közügyektől eltiltás kiterjed.

42. § (1)²⁷ Fegyházban kell végrehajtani az életfogytig tartó szabadságvesztést.

(2) Fegyházban kell végrehajtani a három évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, ha

a) állam vagy emberiség elleni bűncselekmény (X. és XI. fejezet),

²² A 38. § (2) bekezdésének 6. pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

²³ A 38. § (3) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

²⁴ A 39. §-t az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

²⁵ A 40. § (2) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

²⁶ A 40. § (3) bekezdését az 1998: LXXXVII. törvény 2. §-a iktatta be.

²⁷ A 42. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 4. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b)²⁸ 1. terrorcselekmény (261. §), légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése²⁹ (262. §), visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel [263/A. § (1)—(3) bek.], fegyvercsempészet (263/B. §), bünszervezetben részvétel (263/C. §),³⁰ visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

2.³¹ az emberölés, az emberrablás, az emberkereskedelem, az erőszakos közöszlész, a szemérem elleni erőszak, a természet elleni erőszakos fajtalanság,³² a közveszély okozás, a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése és a rablás súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bek., 175/A. § (2)—(4) bek., 175/B. § (3)—(6)³³ bek., 197. § (2)—(3) bek., 198. § (2)—(3) bek., 200. § (2)—(3) bek., 259. § (2)—(3) bek., 261/A. § (3) bek., 321. § (3)—(4) bek.],

3.³⁴ visszaélés kábítószerrel súlyosabban minősülő esetei [282. § (2) bek., 282/A. § (2) és (3) bek., 282/B. § (2) és (3) bek.],

c)³⁵ életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető katonai bűncselekmények (XX. fejezet)

miatt szabták ki.

(3)³⁶ Fegyházban kell végrehajtani a két évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, ha az elítélt többszörös visszaeső, vagy a bűncselekményt bünszervezetben követte el.

43. § Börtönben kell végrehajtani a szabadságvesztést — a 42. § esetét kivéve —, ha

a) büntett miatt szabták ki,

b) vétség miatt szabták ki és az elítélt visszaeső.

²⁸ A 42. § (2) bekezdésének b) pontja az 1998: LXXXVII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

²⁹ A 42. § (2) bekezdésének b) 1. alpontjában a „légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontja állapította meg, egyben e törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja az alpontról a „visszaélés kábítószerrel (282. §) szövegrészt hatályon kívül helyezte.

³⁰ A 42. § (2) bekezdése b) 1. alpontjában a „bünszervezet létrehozása (263/C. §)” szövegrészt „bünszervezetben részvétel (263/C. §)” szövegrészre módosította a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (3) bekezdésének a) pontja.

³¹ A 42. § (2) bekezdésének b) 2. alpontja a 2001: CXXI. törvény 5. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³² A 200. §-t (természet elleni erőszakos fajtalanság) a 37/2002. (IX. 4.) AB határozat megsemmisítette.

³³ A 42. § (2) bekezdésének b) 2. alpontjában a 175/B. § (3)—(5) bekezdésére történő utalás a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontjával javított szöveg.

³⁴ A 42. § (2) bekezdésének b) 3. alpontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte. A 3. alpontot ismételtelen a 2003: II. törvény 2. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

³⁵ A 42. § (2) bekezdésének c) pontja az 1993: XVII. törvény 4. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶ A 42. § (3) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 5. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

44. § Fogházban kell végrehajtani a vétség miatt kiszabott szabadságvesztést, kivéve, ha az elítélt visszaeső.

45. § (1)³⁷ Ha a bíróság szabadságvesztést alkalmaz, fegyház, börtönt vagy fogházat szab ki.

(2) A büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre (83. §) — különösen az elkövető személyiségére és a bűncselekmény indítékára — tekintettel a törvényben előírtól eggyel szigorúbb vagy enyhébb végrehajtási fokozat határozható meg.

46. § (1) A büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartás esetén a bíróság úgy rendelkezhet, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel enyhébb fokozatban kell végrehajtani; ha pedig az elítélt a büntetésvégrehajtás rendjét ismételtelen és súlyosan megzavarja, a bíróság elrendelheti, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel szigorúbb fokozatban hajtsák végre.

(2) Az elítélt megváltozott magatartására figyelemmel a bíróság az (1) bekezdés alapján hozott határozatát hatályon kívül helyezheti.

Feltételes szabadságra bocsátás

47. § (1) A bíróság a határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátja, ha — különösen a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartására és arra a készségére tekintettel, hogy törvénytisztelő életmódot fog folytatni — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(2) Feltételes szabadságra bocsátásnak csak akkor van helye, ha az elítélt

— fegyházban végrehajtandó büntetésének legalább négyötöd részét,

— börtönben végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét,

— fogházban végrehajtandó büntetésének legalább kétharmad részét kitöltötte.

(3)³⁸ Három évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén — különös méltánylást érdemlő esetben — a bíróság ítéletében akként rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetése fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső.

³⁷ A 45. § (1) bekezdése az 1987: III. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

³⁸ A 47. § (3) bekezdését az 1997: LXXIII. törvény 1. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi (3) bekezdés számozását (4) bekezdésre módosította. Az 1997: LXXIII. törvénnyel beiktatott (3) bekezdés második mondatát az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A második mondatot ismételtelen a 2003: II. törvény 3. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

(4)³⁹ Nem bocsátható feltételes szabadságra

a) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre, amelyet korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése előtt követett el,

b)⁴⁰ aki a szabadságvesztésből legalább két hónapot nem töltött ki,

c)⁴¹

d)⁴² aki a bűncselekményt bűnszervezetben követte el.

e)⁴³

47/A. §⁴⁴ (1) Életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletében meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

(2) Ha a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább húsz évben, ha az életfogytig tartó szabadságvesztést olyan bűncselekmény miatt szabta ki, amelynek büntethetősége nem évül el, legalább harminc évben határozza meg.

47/B. §⁴⁵ (1) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

³⁹ A 47. § eredeti (4) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. A 47. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 5. §-a állapította meg, amelynek számozását az 1997: LXXIII. törvény 1. §-a módosította (4) bekezdésre.

⁴⁰ A 47. § (4) bekezdésének b) pontja az 1998: LXXXVII. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹ A 47. § (4) bekezdésének c)–e) pontját az 1998: LXXXVII. törvény 4. §-a iktatta be. A 47. § (4) bekezdésének c) pontját („a többszörös visszaeső,”) a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. Egyben e törvény 88. §-ának (4) bekezdése elrendelte, hogy ha az elítélt esetében a bíróság a Btk. 47. §-a (4) bekezdésének c) pontja alapján rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátásból való kizárásról, a törvény hatálybalépését követően a büntetés-végrehajtási bíró a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 8. §-ának megfelelő alkalmazásával a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztésére határoz a feltételes szabadságra bocsátásról.

⁴² A 47. § (4) bekezdésének d) pontja a 2001: CXXI. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

⁴³ A 47. § (4) bekezdésének e) pontját („aki a három évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben követte el.”) az 1998: LXXXVII. törvény 4. §-a iktatta be. A rendelkezést a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. Egyben e törvény 88. §-ának (4) bekezdése elrendelte, hogy ha az elítélt esetében a bíróság a Btk. 47. §-a (4) bekezdésének e) pontja alapján rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátásból való kizárásról, a törvény hatálybalépését követően a büntetés-végrehajtási bíró a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 8. §-ának megfelelő alkalmazásával a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztésére határoz a feltételes szabadságra bocsátásról.

⁴⁴ A 47/A. §-t az 1993: XVII. törvény 6. §-a iktatta be, jelenlegi szövegét az 1998: LXXXVII. törvény 5. §-a állapította meg.

⁴⁵ A 47/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 5. §-a iktatta be.

(2) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltése előtt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés időtartamáig elhalasztja.

(3) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott ideig tartó szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(4) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtása alatt elkövetett bűncselekmény miatt az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás alatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

(5) Ha az elítéltet az életfogytig tartó szabadságvesztésből történt feltételes szabadságra bocsátás alatt elkövetett bűncselekmény miatt határozott tartamú szabadságvesztésre ítélik, a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a határozott tartamú szabadságvesztés tartamáig, de legalább öt és legfeljebb húsz év közötti időtartamra elhalasztja.

47/C. §⁴⁶ (1) A bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet akkor bocsáthatja feltételes szabadságra, ha a szabadságvesztésből az elítélt letöltötte a bíróság által meghatározott időtartamot, és alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(2) Nem bocsátható feltételes szabadságra az elítélt, ha ismételten életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélik. Ha a korábbi életfogytig tartó szabadságvesztést még nem hajtották végre, az ismételten kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés nem hajtható végre.

48. § (1)⁴⁷ A feltételes szabadság tartama azonos a szabadságvesztés hátralevő részével, de legalább egy év, életfogytig tartó szabadságvesztés esetén tizenöt év.

(2) Ha a szabadságvesztés hátralevő része egy évnél rövidebb, és végrehajtását nem rendelték el, a büntetést — a feltételes szabadság letelte után — a hátralevő rész utolsó napjával kell kitöltöttnek tekinteni.

(3) A feltételes szabadság tartamára, de legkevesebb egy évre az elítélt pártfogó felügyelet alá helyezhető.

(4) A bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet a feltételes szabadság alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. Ha az elítéltet egyéb büntetésre ítélik, vagy ha a magatartási szabályokat megszegi, a bíróság a feltételes szabadságot megszüntetheti.

(5) A feltételes szabadság megszüntetése esetén a feltételes szabadságon eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít be.

48/A. §⁴⁸ (1) Ha az elítélttel szemben több határozott ideig tartó, összbüntetésbe nem foglalható szabadságvesztést kell végrehajtani, és a szabadságvesztések folyamatos végrehajtása során a bíróság az elítéltet bármely szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátotta, a feltételes szabadság mindaddig nem kezdhető meg, amíg az elítélt más szabadságvesztést tölt.

(2) Ha a bíróság az elítéltet több szabadságvesztésből bocsátotta feltételes szabadságra, az elítélt a több feltételes szabadságot egyidejűleg párhuzamosan tölti.

(3) A 48. § (4) bekezdése esetén a párhuzamosan töltött feltételes szabadságok mindegyikénél külön kell vizsgálni, hogy a feltételes szabadság megszüntetésének feltételei fennállnak-e.

A közérdekű munka⁴⁹

49. §⁵⁰ (1) A közérdekű munkára ítélt köteles a részére — a bíróság ítéletében — meghatározott munkát végezni. Az elítélt személyi szabadsága egyébként nem korlátozható.

(2) Közérdekű munkaként olyan munka végzése határozható meg, amelyet az elítélt — figyelemmel egészségi állapotára és képzettségére — előreláthatóan képes elvégezni.

(3) A közérdekű munkát az elítélt — ha jogszabály másként nem rendelkezik — hetenként legalább egy napon, a heti pihenőnapon vagy a szabadidejében díjazás nélkül végzi.

(4) A közérdekű munka legrövidebb tartama egy nap, leghosszabb tartama ötven nap. Egy napi közérdekű munkának hat óra munkavégzés felel meg.

⁴⁸ A 48/A. §-t eredetileg az 1984: 19. törvényerejű rendelet 2. §-a iktatta be (szigorított javító-nevelő munka), és az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. A 48/A. §-t az 1994: IX. törvény 1. §-a ismételten beiktatta (életfogytig tartó szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás megszüntetésének esetei), majd az 1998: LXXXIII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése ismételten hatályon kívül helyezte. A jelenleg hatályos szöveget az 1999: CXX. törvény 3. §-a iktatta be.

⁴⁹ A 49. §-t megelőző alcímet az 1993: XVII. törvény 7. §-a állapította meg.

⁵⁰ A 49. § az 1997: LXXIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁶ A 47/C. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 5. §-a iktatta be.

⁴⁷ A 48. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

50. § (1)⁵¹ Ha az elítélt a munkakötelezettségének önként nem tesz eleget, a közérdekű munka, illetőleg ennek hátralévő része helyébe szabadságvesztés lép. Ezt a szabadságvesztést fogházban kell végrehajtani.

(2)⁵² A közérdekű munka, illetőleg ennek hátralévő része helyébe lépő szabadságvesztést úgy kell megállapítani, hogy egy napi közérdekű munkának egy napi szabadságvesztés felel meg. Ilyenkor a szabadságvesztés két hónapnál rövidebb is lehet.

A pénzbüntetés

51. §⁵³ (1) A pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy — figyelemmel a cselekménnyel elért vagy elérni kívánt anyagi előnyre — meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát és — az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten — az egy napi tételnek megfelelő összeget.

(2) A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel. Egy napi tétel összegét legalább száz, de legfeljebb húszezer forintban kell meghatározni.

52. §⁵⁴ A pénzbüntetést, meg nem fizetése esetén, fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Egy napi tétel összegének a helyébe egy napi szabadságvesztés lép. Ilyenkor a szabadságvesztés két hónapnál rövidebb is lehet.

A közügyektől eltiltás

53. § Azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnék, és méltatlan arra, hogy a közügyekben részt vegyen, azok gyakorlásától el kell tiltani.

54. § (1) A közügyektől eltiltott

- a)⁵⁵ nem vehet részt népképviselői szerv tagjainak választásában, népszavazásban és népi kezdeményezésben,
- b) nem lehet hivatalos személy,
- c) nem működhet népképviselői szerv testületében (bizottságában),
- d)⁵⁶ nem viselhet tisztséget társadalmi szervezetben, köztisztviselői, közalapítványban,

⁵¹ Az 50. § az 1993: XVII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

⁵² Az 50. § (2) bekezdésének második mondatát az 1998: LXXXVII. törvény 7. §-a iktatta be.

⁵³ Az 51. § az 1998: LXXXVII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁴ Az 52. § első mondata az 1993: XVII. törvény 10. §-ával megállapított szöveg. A szakasz harmadik mondatát az 1998: LXXXVII. törvény 9. §-a iktatta be.

⁵⁵ Az 54. § (1) bekezdésének a) pontja az 1993: XVII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁶ Az 54. § (1) bekezdésének d) pontja a 2001: CXXI. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

- e) nem érhet el katonai rendfokozatot,
- f) nem kaphat belföldi kitüntetést és külföldi kitüntetés elfogadására engedélyt.

(2) A közügyektől eltiltott az ítélet jogerőre emelkedésével elveszti

- a) mindazon tagságát, állását, tisztségét, vagy megbízását, amelynek elnyerését az (1) bekezdés kizárja,
- b) katonai rendfokozatát, továbbá belföldi kitüntetését és azt a jogát, hogy külföldi kitüntetést viselhesen.

55. § (1) A közügyektől eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2)⁵⁷ A közügyektől eltiltás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. Ebbe nem számít bele az az idő, amely alatt a közügyektől eltiltással érintett jogok a 41. § (3) bekezdése értelmében szünetelnek, valamint az az idő sem, amely alatt az elítélt kivonja magát a szabadságvesztés végrehajtása alól. Ha a feltételes szabadságot nem szünteti meg, a feltételes szabadságon töltött időt a közügyektől eltiltás tartamába be kell számítani.

A foglalkozástól eltiltás

56. § (1)⁵⁸ Foglalkozásától azt lehet eltiltani, aki a bűncselekményt

- a) szakképzettséget igénylő foglalkozás szabályainak megszegésével követi el, vagy
- b) foglalkozásának felhasználásával, szándékosan követi el.

(2)⁵⁹ A foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés alkalmazása szempontjából foglalkozásnak minősül az is, ha az elkövető a gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagja, illetve igazgatója; a szövetkezet igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagja; a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetve felügyelő bizottságának tagja.

57. § (1)⁶⁰ A foglalkozástól eltiltás végleges hatályú vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a foglalkozás gyakorlására alkalmatlan, vagy arra méltatlan. A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására vonatkozó rendelkezést [55. § (2) bekezdés] foglalkozástól eltiltás esetében megfelelően alkalmazni kell.

⁵⁷ Az 55. § (2) bekezdése az 1989: LIV. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁸ Az 56. § eredeti szövegének jelölését az 1997: LXXIII. törvény 4. § módosította (1) bekezdésre.

⁵⁹ Az 56. § (2) bekezdését az 1997: LXXIII. törvény 4. §-a iktatta be.

⁶⁰ Az 57. § (1) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 8. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(3)⁶¹ Határozott ideig tartó eltiltás esetén a szakképzettséget igénylő foglalkozás újból való gyakorlása attól tehető függővé, hogy az eltiltott a foglalkozás gyakorlásához szükséges jártasságot az eltiltás tartamának letelte után meghatározott módon igazolja. A végleges hatályú eltiltás alól a bíróság az eltiltottat kérelemre mentesítheti, ha az eltiltás óta tíz év eltelt, és az eltiltott a foglalkozás gyakorlására alkalmas, illetőleg arra érdemes. Nem mentesíthető, aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el, és méltatlanság miatt a bíróság a foglalkozástól véglegesen eltiltotta.

A járművezetéstől eltiltás

58. § (1) A járművezetéstől el lehet tiltani azt, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.

(2) A járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú járműre is vonatkozhat.

59. § (1) A járművezetéstől eltiltás végleges hatályú vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására [55. § (2) bekezdés], valamint a foglalkozáshoz szükséges jártasság igazolására és a végleges eltiltás alóli mentesítésre vonatkozó rendelkezést [57. § (3) bekezdés] a járművezetéstől eltiltás esetén megfelelően alkalmazni kell.

A kitiltás

60. § (1)⁶² A törvényben meghatározott esetekben azt, akit szabadságvesztésre ítélnék, egy vagy több helységből vagy az ország meghatározott részéből ki lehet tiltani, ha e helyeken tartózkodása a közérdeket veszélyezteti.

(2) A kitiltás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama öt év. A közügyektől eltiltás tartamának számítására vonatkozó rendelkezést [55. § (2) bekezdés] kitiltás esetében megfelelően alkalmazni kell.

A kiutasítás

61. §⁶³ (1) Azt a nem magyar állampolgár elkövetőt, akinek az országban tartózkodása nem kívánatos, a Magyar Köztársaság területéről ki kell utasítani. A kiutasított köteles az ország területét elhagyni, és a kiutasítás tartama alatt nem térhet vissza.

⁶¹ Az 57. § (3) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 8. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶² A 60. § (1) bekezdéséből a „vagy szigorított javító-nevelő munkára” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁶³ A 61. § az 1998: LXXXVII. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

(2) Nem utasítható ki az, akit a külön törvényben meghatározottak szerint menekültként ismertek el.

(3) A kiutasítás végleges hatályú, vagy határozott ideig tart. Végleges hatállyal az utasítható ki, akinek az országban való tartózkodása — figyelemmel az elkövetés jellegére, az elkövető kapcsolataira — a közbiztonságot jelentősen veszélyeztetné. A határozott ideig tartó kiutasítás legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama tíz év.

(4) A kiutasítás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. A kiutasítás tartamába nem számít bele az az idő, amely alatt az elítélt a szabadságvesztés büntetését tölti.

(5) A végleges hatályú kiutasítás alól a bíróság a kiutasítottat, kérelmére mentesítheti, ha arra érdemes, és a kiutasítás óta tíz év eltelt.

A vagyonekbevonás

62—63. §⁶⁴

A pénzmellékbüntetés

64. § (1) Akit határozott tartamú szabadságvesztésre ítélnék, és megfelelő keresete (jövedelme) vagy vagyona van

a) pénzmellékbüntetésre kell ítélni, ha a bűncselekményt haszonszerzés céljából követi el,

b) pénzmellékbüntetésre lehet ítélni, ha ezzel újabb bűncselekmény elkövetésétől hatásosabban lehet visszatartani.

(2)⁶⁵ A pénzmellékbüntetés legalacsonyabb összege tízezer forint, legmagasabb összege tízmillió forint.

(3)⁶⁶

65. § (1) A pénzmellékbüntetést meg nem fizetés esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Ha a főbüntetést végre kell hajtani, ennek fokozata a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztésre is irányadó.

(2)⁶⁷ A pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre átváltoztatása esetén ezer forinttól tizenötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi szabadságvesztést kell számítani. A pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés egy napnál rövidebb és két évnél hosszabb nem lehet.

⁶⁴ A 62—63. §-t a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁶⁵ A 64. § (2) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁶ A 64. § (3) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁶⁷ A 65. § (2) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

*A büntetés végrehajtását kizáró okok***66. §** A büntetés végrehajtását kizárja

- a) az elítélt halála,
- b) az elévülés,
- c) a kegyelem,
- d) a törvényben meghatározott egyéb ok.

*A büntetés elévülése***67. §** (1) A főbüntetés elévül:

- a) tizenöt évi szabadságvesztés, valamint ennél súlyosabb büntetés esetén húsz év,
- b) tízévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztés esetén tizenöt év,
- c) ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztés esetén tíz év,
- d)⁶⁸ öt évet el nem érő szabadságvesztés esetén öt év,
- e) közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén három év elteltével.

(2)⁶⁹ A kiutasítás végrehajthatósága elévül:

- a) ötévi vagy ezt meghaladó tartam esetén tíz év,
- b) öt évet el nem érő tartam esetén öt év elteltével.

(3) A pénzmellékbüntetés három év elteltével évül el.

(4) Nem évül el az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME számú rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME számú rendelet 11. és 13. §-ában⁷⁰ meghatározott háborús büntettek miatt kiszabott tizenöt évi szabadságvesztés vagy ennél súlyosabb büntetés, valamint az emberiség elleni egyéb bűncselekmény (XI. fejezet) miatt kiszabott büntetés.

68. § (1) A főbüntetés elévülésének határideje a büntetést kiszabó határozat jogerőre emelkedésének napján, ha pedig a büntetés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének napján kezdődik. Ha az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása alatt megszökik, az elévülés határideje a szökés napjával ismét elkezdődik.

(2)⁷¹ A kiutasítás elévülésének határideje, ha főbüntetés mellett alkalmazták, a főbüntetés végrehajtása befejezésének, illetőleg a végrehajthatósága megszűnésének napján, egyéb esetben a határozat jogerőre emelkedésének napján kezdődik.

⁶⁸ A 67. § (1) bekezdésének d)—e) pontja az 1993: XVII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁹ A 67. § (2) bekezdését beiktatta és a korábbi (2)—(3) bekezdés számozását (3)—(4) bekezdésre módosította a 2001: CXXI. törvény 9. §-a.

⁷⁰ Az Alkotmánybíróság a 2/1994. (I. 14.) AB határozatával a 81/1945. (II. 5.) ME rendelet (Nbr.) 11. §-ának 1—4. és 6. pontját, továbbá 13. §-ának 1. és 3—7. pontját megsemmisítette.

⁷¹ A 68. § (2) bekezdését beiktatta és a korábbi (2)—(4) bekezdés számozását (3)—(5) bekezdésre módosította a 2001: CXXI. törvény 10. §-a.

(3) A pénzmellékbüntetés elévülésének határideje a főbüntetés végrehajtása befejezésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján, ha pedig a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik, a próbaidő leteltének napján kezdődik.

(4) Az elévülést félbeszakítja az elítélt ellen a büntetés végrehajtása végett tett intézkedés. A félbeszakítás napjával az elévülés határideje ismét elkezdődik.

(5) A pénzmellékbüntetés alkalmazása esetén akár a főbüntetés, akár a mellékbüntetés végrehajtása iránt tett intézkedés mindkét büntetés elévülését félbeszakítja.

A büntetés végrehajtásának kizárása életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

69. §⁷² Életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a határozott ideig tartó szabadságvesztés és a közérdekű munka nem hajtható végre.

II. cím

AZ INTÉZKEDÉSEK

*Az intézkedési nemek***70. §** (1) Intézkedések

- 1. a megrovás,
- 2. a próbára bocsátás,
- 3. a kényszergyógykezelés,
- 4. az alkoholisták kényszergyógyítása, [4.⁷³ a kényszergyógyítás]
- 5. az elkobzás,
- 6.⁷⁴ vagyoneklobzás,
- 7. a pártfogó felügyelet,
- 8.⁷⁵ a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedések.

(2)⁷⁶ Az (1) bekezdés 1—3. pontjában felsorolt intézkedések önállóan, büntetés helyett, a 4. pontjában megjelölt intézkedés büntetés mellett, az 5. és 6. pontjában megjelölt intézkedés önállóan, és büntetés vagy intézkedés mellett is, a 7. pontjában megjelölt intézkedés büntetés, illetve intézkedés mellett alkalmazható.

⁷² A 69. § az 1993: XVII. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

⁷³ A 70. § (1) bekezdésének 4. pontját újonnan megállapította az 1987: III. törvény 9. §-a. A rendelkezés hatálybalépéséről az 1987: III. törvény 42. §-ának (1) bekezdése szerint a módosítás hatálybalépéséről külön jogszabály rendelkezik.

⁷⁴ A 70. § (1) bekezdésének eredeti 6. pontját (szigorított őrizet) az 1989: LIV. törvény 5. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A 6. pont szövegét ismételtelen a 2001: CXXI. törvény 11. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁷⁵ A 70. § (1) bekezdésének 8. pontját a 2001: CXXI. törvény 11. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁷⁶ A 70. § (2) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 11. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(3)⁷⁷ Az (1) bekezdés 8. pontja szerinti intézkedésekről külön törvény rendelkezik.

A megrovás

71. § (1) Megrovásban kell részesíteni azt, aki a cselekménye társadalomra veszélyességének csekély foka (28. §) vagy csekélyllyé válása (36. §) miatt nem büntethető.

(2) Megrovásban részesíthető az is, aki a cselekménye társadalomra veszélyességének megszűnése (36. §) miatt nem büntethető, vagy akinek a büntethetősége a törvényben meghatározott egyéb okból [32. § e) pont] szűnt meg.

(3) A megrovással a hatóság rosszallását fejezi ki, és az elkövetőt felhívja, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

A próbára bocsátás

72. § (1)⁷⁸ A bíróság a vétség, valamint a három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.

(2)—(3)⁷⁹

(4)⁸⁰ Nem bocsátható próbára a többszörös visszaeső.

(5) A próbaidő tartama egy évtől három évig terjedhet; a tartamot években kell meghatározni.

(6)⁸¹ A próbára bocsátott pártfogó felügyelet alá helyezhető. Ha a próbára bocsátott visszaeső, pártfogó felügyelet alatt áll.

73. § (1) A próbaidő egy ízben, legfeljebb egy évvel meghosszabbítható, ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait megszegi.

⁷⁷ A 70. § (3) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 11. §-ának (3) bekezdése iktatta be. Lásd a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001: CIV. törvényt.

⁷⁸ A 72. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 4. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A bíróság a vétség miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.”

⁷⁹ A 72. § (2)—(3) bekezdését beiktatta és egyúttal a korábbi (2)—(4) bekezdés számozását (4)—(6) bekezdésre módosította az 1998: LXXXVII. törvény 15. §-a. A rendelkezéseket a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezések:

„(2) Az elkövetőt a bíróság különös méltánylást érdemlő esetben a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett miatt is próbára bocsáthatja.

(3) A 87/C. § a) és b) pontja esetén próbára bocsátás nem alkalmazható.”

⁸⁰ A 72. § (4) — eredetileg (2) — bekezdése az 1984: 19. törvényerejű rendelet 6. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁸¹ A 72. § (6) — eredetileg (4) — bekezdésének második mondatát az 1984: 19. törvényerejű rendelet 6. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(2)⁸² A próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi, vagy a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt, valamint ha a próbaidő előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt elítélik.

(3) A (2) bekezdés esetén kívül a próbaidő elteltével az elkövető büntethetősége megszűnik.

A kényszergyógykezelés

74. § (1) Személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetőjének kényszergyógykezelését kell elrendelni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.

(2) A kényszergyógykezelést az erre kijelölt, zárt intézetben hajtják végre.

(3) A kényszergyógykezelést meg kell szüntetni, ha szükségessége már nem áll fenn.

Az alkoholisták kényszergyógyítása

75. § Az elkövető kényszergyógyítása rendelhető el, ha bűncselekménye alkoholista életmódjával függ össze, és hat hónapot meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.

[Kényszergyógykezelés]⁸³

75. § Az elkövető kényszergyógyítása rendelhető el, ha bűncselekménye alkoholista, illetőleg kábítószerélvező vagy kábító hatású anyagot fogyasztó életmódjával függ össze, és hat hónapot meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik.]

76. §⁸⁴

⁸² A 73. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 301. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés a 2002: XXII. törvény 4. §-ának (1) bekezdése alapján 2003. július 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „(2) A próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni, ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi, vagy a próbaidő alatt elkövetett bűncselekményért elítélik.”

⁸³ A 75. §-t és alcímét újonnan megállapította az 1987: III. törvény 9. §-a. A rendelkezés hatálybalépéséről az 1987: III. törvény 42. §-ának (1) bekezdése szerint a módosítás hatálybalépéséről külön jogszabály rendelkezik.

⁸⁴ A 76. §-t az 1990: XIV. törvény 4. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

Az elkobzás

77. §⁸⁵ (1) El kell kobozni azt a dolgot,

- a) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak,
- b) amelynek birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik,
- c) amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre,
- d) amelyre a bűncselekményt elkövették.

(2) El kell kobozni azt a sajtóterméket, amelyben a bűncselekmény megvalósul.

(3) Az (1) bekezdés *a)* és *d)* pontja esetében az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki.

(4) Az elkobzást akkor is el kell rendelni, ha az elkövető gyermekkor, kóros elmeállapot vagy a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntethető.

(5) Nincs helye elkobzásnak a cselekmény büntethetőségének elévülésére megállapított idő, de legalább öt év elteltével.

(6) Nem lehet elrendelni annak a dolognak az elkobzását, amelyre a vagyoneklobzás kiterjed.

(7)⁸⁶ Az elkobzott dolog tulajdonjoga törvény eltérő rendelkezése hiányában az államra száll.

77/A. §⁸⁷ (1) A 77. § (1) bekezdésének *a)* és *d)* pontjában meghatározott esetben az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az elkövetőre vagy a tulajdonosra a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene, feltéve, hogy az elkobzás mellőzését nemzetközi jogi kötelezettség nem zárja ki.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha az elkövető a bűncselekményt bünszervezetben követte el.

Vagyoneklobzás⁸⁸

77/B. § (1) Vagyoneklobzást kell elrendelni arra

- a) a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett,
- b) a vagyona, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett,

c) a vagyona, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyona helyébe lépett,

d) a vagyona, amelyet a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása végett szolgáltatottak vagy arra szántak,

e)⁸⁹ a vagyona, amely az adott vagyoni előny tárgya volt.

(2) A vagyoneklobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyona is, amellyel más gazdagodott. Ha gazdálkodó szervezet gazdagodott ilyen vagyonnal, a vagyoneklobzást vele szemben kell elrendelni.

(3) Ha az elkövető vagy a (2) bekezdés szerint gazdagodott személy meghalt, illetőleg a gazdálkodó szervezet átalakult, a vagyoneklobzást a jogutóddal szemben kell elrendelni arra az (1) bekezdés szerinti vagyona, amelyre a jogutódlás történt.

(4) Az (1) bekezdés *b)* pontja esetében, az ellenkező bizonyításáig vagyoneklobzás alá eső vagyonnak kell tekinteni a bünszervezetben való részvétel ideje alatt szerzett valamennyi vagyont.

(5) Vagyoneklobzás nem rendelhető el

a) arra a vagyona, amely a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetéül szolgál,

b) arra a vagyona, amelyet jóhiszeműen, ellenérték fejében szereztek,

c) az (1) bekezdés *b)* pontja esetében, ha a vagyona törvényes eredete bizonyított.

77/C. §⁹⁰ (1) A vagyoneklobzást pénzüsszegben kifejezve kell elrendelni,

a) ha a vagyona már nem lelhető fel,

b) ha a 77/B. § alapján vagyoneklobzás alá eső vagyona az egyéb vagyontól nem különíthető el, vagy az elkülönítése aránytalan nehézséget okozna,

c) a 77/B. § (5) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott esetben.

(2) A vagyoneklobzást akkor is el kell rendelni, ha az elkövető gyermekkor, kóros elmeállapot vagy a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt nem büntethető.

(3) Az elkobzott vagyona törvény eltérő rendelkezése hiányában az államra száll.

(4) A 77/B. § és a 77/C. § alkalmazásában vagyona annak hasznát, a vagyoni értékű jogot, követelést, továbbá bármely pénzben kifejezhető értékkel bíró előnyt is érteni kell.

⁸⁵ A 77. § a 2001: CXXI. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

⁸⁶ A 77. § (7) bekezdése a 2003: II. törvény 5. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.”

⁸⁷ A 77/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 17. §-a iktatta be, szövegét a 2001: CXXI. törvény 13. §-a állapította meg.

⁸⁸ Az alcímet és a 77/B. §-t a 2001: CXXI. törvény 14. §-a iktatta be.

⁸⁹ A 77/B. § (1) bekezdésének *e)* pontját a 2003: II. törvény 6. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁹⁰ A 77/C. §-t a 2001: CXXI. törvény 15. §-a iktatta be.

*A szigorított őrizet***78—81. §⁹¹***A pártfogó felügyelet*

82. § (1)⁹² Pártfogó felügyelet elrendelésének akkor van helye, ha a feltételes szabadság (48. §), illetve a próbaidő (72. §, 89. §) eredményes elteltéhez az elkövető rendszeres figyelemmel kísérése szükséges. A próbára bocsátott vagy a felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt visszaeső [72. § (4) bek.⁹³, 89. § (6) bek.], valamint az, akivel szemben a vádemelést elhalasztották, pártfogó felügyelet alatt áll.

(2)⁹⁴

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott pártfogó felügyelet tartama azonos a feltételes szabadság, illetve a próbaidő tartamával.

(4)⁹⁵

(5) A pártfogó felügyelet alatt álló személy köteles a jogszabályban és bírósági határozatban előírt magatartási szabályokat megtartani, a pártfogóval rendszeres kapcsolatot tartani, és részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni.

(6)⁹⁶ A magatartási szabályok kötelezettségeket és tilalmakat írnak elő annak érdekében, hogy a pártfogolt képessége szerint dolgozzék, és törvénytisztelő életmódot folytasson. Ilyen különösen a munkával, a kereset felhasználásával, az időszakos jelentkezéssel, az esetleg szükséges gyógykezeléssel, megelőző-felvilágosító egészségügyi szolgáltatáson való részvétellel kapcsolatos kötelezettség, illetőleg a lakó- és munkahely önkényes megváltoztatásának, meghatározott helyek látogatásának vagy egyes személyekkel való érintkezésének a tilalma.

⁹¹ A 78—81. §-okat az 1989: LIV. törvény 5. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁹² A 82. § (1) bekezdése az 1989: LIV. törvény 3. §-ával megállapított és az 1998: LXXXVIII. törvény 55. §-ának (1) bekezdésével módosított szöveg.

⁹³ A 82. § (1) bekezdésének második mondatában a 72. § (6) bekezdésére történő utalás a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontjával javított szöveg.

⁹⁴ A 82. § (2)—(4) bekezdését beiktatta és a korábbi (2)—(3) bekezdés számozását (5)—(6) bekezdésre módosította az 1993: XXXII. törvény 50. §-a. A 82. § (2) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁹⁵ A 82. § (4) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁹⁶ A 82. § (6) bekezdése az 1998: LXXXVIII. törvény 55. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

V. fejezet

A BÜNTETÉS KISZABÁSA

A büntetés kiszabásának elvei

83. §⁹⁷ (1) A büntetést — céljának (37. §) szem előtt tartásával — a törvényben meghatározott keretek között úgy kell kiszabni, hogy igazodjék a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességéhez, a bűnösség fokához, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez.

(2)—(4)⁹⁸

84. §⁹⁹*A halmazati büntetés*

85. § (1) Bűnhalmazat (12. §) esetén egy büntetést kell kiszabni.

(2)¹⁰⁰ A főbüntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

⁹⁷ A 83. § az 1998: LXXXVII. törvény 18. §-ával megállapított szöveg.

⁹⁸ A 83. § (2)—(4) bekezdését a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezések:

„(2) Határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középértéket akként kell megállapítani, hogy a büntetési tétel alsó határához a felső és az alsó határ közötti különbözet felét kell hozzáadni.

(3) Ha e törvény a büntetés kiszabása esetén az e törvény Különös Részében meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

(4) Ha a bíróság szabadságvesztést szab ki, a büntetés mértékét a végrehajtás felfüggesztése, illetőleg a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a figyelmen kívül hagyásával állapítja meg.”

⁹⁹ A 84. §-t az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

¹⁰⁰ A 85. § (2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 18. §-ával megállapított és a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

(3)¹⁰¹ Ha a törvény a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

85/A. §¹⁰² (1) A tárgyalásról lemondás (Be. XXV. Fejezet) esetén a 85. § (1)—(2) bekezdéseinek rendelkezései irányadók azzal, hogy a főbüntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre a 87/C. § alapján kiszabható büntetések közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

(2)¹⁰³ A tárgyalásról lemondás esetén (Be. XXV. Fejezet), ha a törvény a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a 87/C. § alapján kiszabható legsúlyosabb büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre a 87/C. § alapján kiszabható büntetések együttes tartamát.

86. § (1) Bűnhalmazat esetén a bűnhalmazatban levő bármelyik bűncselekmény miatt alkalmazható mellék-büntetést ki lehet szabni.

(2) A mellékbüntetés halmazati büntetés esetében sem haladhatja meg a törvényben meghatározott legmagasabb mértéket, illetve tartamot.

A büntetés enyhítése

87. § (1)¹⁰⁴ A büntetési tételnél enyhébb főbüntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a 83. § rendelkezéseire figyelemmel túl szigorú.

(2)¹⁰⁵ Az (1) bekezdés alapján, ha a büntetési tétel legkisebb mértéke

a) tíz évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb öt évi szabadságvesztést,

b) öt évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb két évi szabadságvesztést,

c) két évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egyévi szabadságvesztést,

d) egy évi szabadságvesztés, ehelyett rövidebb tartamú szabadságvesztést, közérdekű munkát, vagy ha — az elkövető különös méltánylást érdemlő személyi körülményeire figyelemmel — ez is túl szigorú, pénzbüntetést,

e) egy évnél rövidebb tartamú szabadságvesztés, ehelyett közérdekű munkát vagy pénzbüntetést

lehet kiszabni.

(3) Kísérlet és bűnsegély esetében, ha a (2) bekezdés a)—d) pontjai alapján kiszabható büntetés is túl szigorú, a büntetést a (2) bekezdés soron következő pontja alapján kell kiszabni.

(4) Ha a törvény korlátlan enyhítést enged, bármely büntetési nem legkisebb mértéke is kiszabható.

(5)¹⁰⁶

¹⁰¹ A 85. § (3) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 19. §-ával megállapított szöveg.

¹⁰² A 85/A. §-t az 1998: XIX. törvény 607. §-ának (1) bekezdése iktatta be. Az 1998: XIX. törvény a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (6) bekezdése szerint 2003. július 1-jén lép hatályba, azonban az 1999: CX. törvény 163. §-ának (1) bekezdése alapján az 1998: XIX. törvény Btk.-t módosító 607. §-a 2000. január 1-jén lépett hatályba. A 2002: XXII. törvény 7. §-ának (2) bekezdésével módosított 1999: CX. törvény 166. §-ának (4) bekezdése alapján 2003. június 30-ig a Btk. 85/A. §-ában a „(Be. XXV. fejezet)” szövegrészen az 1973: I. törvény 2000. március 1-jétől hatályos XVII/B. fejezete szerinti eljárást kell érteni.

¹⁰³ A 85/A. § (2) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg. Az 1999: CX. törvény 171. §-ának (2) bekezdése alapján a Btk. 85/A. §-ának az 1998: LXXXVII. törvény 20. §-ával megállapított (2) bekezdése 2000. március 1-jén lépett hatályba.

¹⁰⁴ A 87. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 19. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁰⁵ A 87. § (2)—(3) bekezdése a 2003: II. törvény 7. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„(2) Az (1) bekezdés alapján, ha a bűncselekmény büntetési tétele

a) tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb hét évi és hat hónapi szabadságvesztést,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb három évi és hat hónapi szabadságvesztést,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb három évi szabadságvesztést,

d) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egy évi és hat hónapi szabadságvesztést,

e) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb hat hónapi szabadságvesztést,

f) egy évig, két évig, három évig vagy öt évig terjedő szabadságvesztés, ehelyett közérdekű munkát vagy pénzbüntetést lehet kiszabni.

(3) Kísérlet és bűnsegély esetében, ha a (2) bekezdés a)—e) pontjai alapján kiszabható büntetés is túl szigorú, a büntetést a (2) bekezdés soron következő pontja alapján kell kiszabni.”

¹⁰⁶ A 87. § (5) bekezdését az 1987: III. törvény 13. §-ának (2) bekezdése iktatta be (szigorított javító-nevelő munka kiszabása), amelyet az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezett. Az (5) bekezdést ismételtelen az 1998: LXXXVII. törvény 21. §-ának (2) bekezdése iktatta be, a következő szöveggel: „Bűnhalmazat esetén a büntetés a (2) bekezdés alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.” A rendelkezést a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

87/A. §¹⁰⁷**87/B. §¹⁰⁸***A büntetés kiszabása tárgyalásról lemondás esetén*

87/C. §¹⁰⁹ A tárgyalásról lemondás (Be. XXV. Fejezet) esetén a szabadságvesztés mértéke

a) az öt évet meghaladó, de nyolc évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a három évet,

b) a három évet meghaladó, de öt évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a két évet,

c) a három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt a hat hónapot

nem haladhatja meg.

¹⁰⁷ A 87/A. §-t az 1997: LXXIII. törvény 6. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi 87/A. § jelölését 87/B. §-ra módosította. A 87/A. §-t a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés:

„87/A. § (1) A büntetés a 87. § (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető, ha

a) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott háborús bűntettek,

b) az emberiség elleni egyéb bűncselekmények (XI. fejezet),

c) az emberölés súlyosabban minősülő esetei [166. § (2) bekezdés a)—i) pontjai],

d) emberrablás [175/A. § (1)—(4) bek.], terrorcselekmény [261. § (1)—(2) bek.], légi jármű hatalomba kerítése [262. § (1)—(2) bek.], visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel [263. §], visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerez [263/A. § (1)—(3) bek.], fegyvercsempészet [263/B. § (1)—(3) bek.], bűnszervezetben részvétel [263/C. §], visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel [264/C. §], visszaélés kábítószerekkel [282. §],

e) az emberkereskedelem, a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése, a rablás, az elöljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/B. § (3)—(5) bek., 261/A. § (3) bek., 321. § (3)—(4) bek., 355. § (5) bek. a) pont],

f) a zendülés súlyosabban minősülő esetében halál szándékos okozásának elkövetése [352. § (3) bekezdés b) pont] miatt szabják ki.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményeknél kísérlet és bűnségély esetén a büntetési tételnél enyhébb főbüntetést a 87. § (1)—(2) bekezdése alapján lehet kiszabni.”

¹⁰⁸ A 87/B. §-t — 87/A. §-ként — az 1987: III. törvény 14. §-a iktatta be. A jelölését az 1997: LXXIII. törvény 6. §-a módosította 87/B. §-ra. A szakaszt és alcímét (A büntetés kiszabásának mellőzése) az 1999: CX. törvény 175. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁰⁹ A 87/C. §-t és alcímét az 1998: XIX. törvény 607. §-ának (2) bekezdése iktatta be. Az 1998: XIX. törvény a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (6) bekezdésével módosított 605. §-ának (1) bekezdése szerint 2003. július 1-jén lép hatályba, azonban az 1999: CX. törvény 163. §-ának (1) bekezdése alapján az 1998: XIX. törvény Btk.-t módosító 607. §-a 2000. január 1-jén lépett hatályba. A 2002: XXII. törvény 7. §-ának (2) bekezdésével módosított 1999: CX. törvény 166. §-ának (4) bekezdése alapján 2003. június 30-ig a Btk. 87/C. §-ában a „(Be. XXV. fejezet)” szövegrészen az 1973: I. törvény 2000. március 1-jétől hatályos XVII/B. fejezete szerinti eljárást kell érteni.

Főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetés

88. §¹¹⁰ Mellékbüntetés főbüntetés helyett önálló büntetesként akkor alkalmazható, ha a bűncselekmény büntetési tétele háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb, és a büntetés célja így is elérhető. Önálló büntetesként csak egy mellékbüntetést lehet kiszabni.

A büntetés végrehajtásának felfüggesztése

89. § (1) Az egy évet meg nem haladó szabadságvesztés vagy a pénzbüntetés végrehajtása próbaidőre felfüggeszthető, ha — különösen az elkövető személyi körülményeire figyelemmel — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető.

(2) Különös méltánylást érdemlő esetben az egy évnél hosszabb, de a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtása is felfüggeszthető.

(3)¹¹¹ A pénzbüntetés próbaidéje egy év; a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől három évig, a büntett miatt kiszabott szabadságvesztés két évtől öt évig terjedő próbaidőre függeszthető fel. A próbaidőt években kell meghatározni, és az a kiszabott szabadságvesztésnél rövidebb nem lehet.

(4) Ha az elkövetőt többször ítélik azonos nemű, próbaidőre felfüggesztett büntetésre, és még egyik büntetés próbaidéje sem telt el, az előző büntetés próbaidéje az utóbbi büntetés próbaidéjének leteltéig meghosszabbodik.

(5) Ha az elkövetőn olyan szabadságvesztést hajtanak végre, amely miatt a felfüggesztett büntetés végrehajtását nem lehet elrendelni, a próbaidő a szabadságvesztés tartamával meghosszabbodik.

(6)¹¹² A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével egyidejűleg az elkövető pártfogó felügyelet alá helyezhető. Ha az elkövető visszaeső, pártfogó felügyelet alatt áll.

90. § A büntetés végrehajtása nem függeszthető fel, ha

a) a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt vagy felfüggesztésének próbaidéje alatt követték el,

b)¹¹³ az elkövető többszörös visszaeső,

¹¹⁰ A 88. § első mondata az 1993: XVII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

¹¹¹ A 89. § (3) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

¹¹² A 89. § (6) bekezdésének második mondatát az 1993: XVII. törvény 21. §-a iktatta be.

¹¹³ A 90. § eredeti b) pontját („az elkövető visszaeső”) az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. A b) pontot ismételtlen beiktatta az 1998: LXXXVII. törvény 24. §-a, az „az elkövető többszörös visszaeső” szöveggel. A rendelkezést a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

c)¹¹⁴ az elkövető a bűncselekményt bünszervezetben követte el,
d) — e)¹¹⁵

91. § (1) A felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, ha
a) a próbaidő alatt megállapítják, hogy a büntetés végrehajtását a 90. §-ban foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel,

b)¹¹⁶ az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik,

c) az elkövető a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegi.

(2)¹¹⁷

(3)¹¹⁸ A felfüggesztett pénzbüntetést akkor is végre kell hajtani, ha az elkövetőt a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt felfüggesztett szabadságvesztésre, közérdekű munkára vagy végrehajtandó pénzbüntetésre ítélik.

91/A. §¹¹⁹ A büntetés végrehajtásának kegyelemből történő felfüggesztése esetén a végrehajtás elrendelésére a felfüggesztett büntetés végrehajtására vonatkozó rendelkezést [91. § (1) bek. b) és c) pontja és (3) bek.] megfelelően alkalmazni kell.

Az összbüntetés

92. § (1)¹²⁰ Ha az elkövetőt több, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélik, és az elkövető valamennyi bűncselekményt a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően követte el, a jogerősen kiszabott büntetéseket összbüntetésbe kell foglalni.

(2)¹²¹

(3)¹²² A pénzbüntetés és a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés (50. §, 52. §) összbüntetésbe nem foglalható.

¹¹⁴ A 90. § c) pontját az 1998: LXXXVII. törvény 24. §-a iktatta be, szövegét a 2001: CXXI. törvény 16. §-a állapította meg.

¹¹⁵ A 90. § d) és e) pontját az 1998: LXXXVII. törvény 24. §-a iktatta be, és a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezések: „d) az elkövető a háromévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követte el, e) a szabadságvesztést a 87/C. § a) vagy b) pontja alapján szabták ki.”

¹¹⁶ A 91. § (1) bekezdésének b) pontja az 1993: XVII. törvény 22. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁷ A 91. § (2) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹¹⁸ A 91. § (3) bekezdése az 1993: XVII. törvény 22. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹⁹ A 91/A. §-t az 1998: XXII. törvény 1. §-a iktatta be. Lásd az Alkotmánybíróság 31/1997. (V. 16.) AB határozatát.

¹²⁰ A 92. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

¹²¹ A 92. § (2) bekezdését az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹²² A 92. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 23. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

93. §¹²³ Az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az összbüntetés tartamának azonban el kell érnie a legsúlyosabb büntetést, de nem érheti el a büntetések együttes tartamát.

94. § (1) Különböző fokozatban végrehajtandó szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén az összbüntetést abban a fokozatban kell végrehajtani, amelyek közülük a legszigorúbb. Ha azonban az összbüntetés mértéke három év vagy azt meghaladó tartamú, illetőleg többszörös visszaesőnél két év vagy ezt meghaladó tartamú, az összbüntetés végrehajtási fokozatát ennek figyelembevételével kell meghatározni.

(2) Ha az (1) bekezdés alkalmazásával megállapítandó végrehajtási fokozat az elítélt számára méltánytalan hátrányt jelentene, eggyel enyhébb fokozat állapítható meg.

95. §¹²⁴

96. § (1) Mellékbüntetések nem foglalhatók összbüntetésbe, úgyszintén a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés sem.

(2) Azonos tartamú mellékbüntetések közül — a pénzmellékbüntetés¹²⁵ kivételével — azt kell végrehajtani, amelyik az elítélre hátrányosabb. Ez irányadó a főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetésekre is.

A különös és a többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezések¹²⁶

97. §¹²⁷ (1)¹²⁸ A különös és a többszörös visszaesővel szemben — amennyiben a törvény másként nem rendelkezik — az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a tizenöt évet. Halmazati büntetés esetén a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt, a tárgyalásról lemondás esetén a 87/C. § szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.

(2) A büntetés a 87. § (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető.

¹²³ A 93. § az 1998: LXXXVII. törvény 26. §-ával megállapított szöveg.

¹²⁴ A 95. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹²⁵ A 96. § (2) bekezdéséből „a vagyoneklkozás és” szövegrészt a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

¹²⁶ A 97. §-t megelőző alcím az 1993: XVII. törvény 24. §-a által megállapított, és a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

¹²⁷ A 97. § az 1993: XVII. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

¹²⁸ A 97. § (1) bekezdésének utolsó mondata az 1998: LXXXVII. törvény 27. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(3)¹²⁹ Az (1) bekezdésben meghatározott súlyosabb jogkövetkezmények nem alkalmazhatók, ha e törvény Különös Része a különös visszaesőként történő elkövetést a bűncselekmény súlyosabban minősülő eseteként rendeli büntetni.

*A bünszervezetben történő elkövetésre vonatkozó rendelkezések*¹³⁰

98. § (1) Azzal szemben, aki az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt bünszervezetben (137. § 8. pont) követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a húsz évet nem haladhatja meg. Halmazati büntetés esetén a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt, a tárgyalásról lemondás esetén a 87/C. § szerinti büntetési tételt kell alapul venni.

(2)¹³¹

(3) Azzal szemben, aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el, mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

(4) A bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésének megállapítása esetén az e törvényben a bűncselekmény bünszövetségben történő elkövetésének esetére megállapított jogkövetkezmények nem alkalmazhatók.

*Az előzetes fogvatartás és a házi őrizet beszámítása*¹³²

99. § (1) A kiszabott szabadságvesztésbe, közérdekű munkába, pénzbüntetésbe, illetőleg pénzmellékbüntetésbe az előzetes fogvatartás és a házi őrizet teljes idejét be kell számítani.

(2) A beszámításnál egy napi előzetes fogvatartás egy napi szabadságvesztésnek, egy napi közérdekű munkának, illetve egy napi tételnek felel meg.

(3) Házi őrizet beszámítása esetén egy napi közérdekű munkának, illetve egy napi tétel pénzbüntetésnek egy nap, egy napi szabadságvesztésnek annak végrehajtási fokozatához igazodva, a bíróság döntésétől függően három naptól öt napig terjedő házi őrizetben töltött idő felel meg.

¹²⁹ A 97. § (3) bekezdését az 1998: LXXXVII. törvény 27. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

¹³⁰ A 98. §-t (többszörös visszaesőre vonatkozó szabályok) az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. Az alcímet és a 98. §-t ismételten a 2001: CXXI. törvény 17. §-a állapította meg.

¹³¹ A 98. § (2) bekezdését a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „A büntetés a 87. § (2) bekezdése alapján csak különös méltánylást érdemlő esetben (138/B. §) enyhíthető.”

¹³² Az alcímet és a 99. §-t a 2003: II. törvény 8. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. július 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Az előzetes fogvatartás beszámítása

99. § (1) A kiszabott szabadságvesztésbe, közérdekű munkába, pénzbüntetésbe, illetőleg pénzmellékbüntetésbe az előzetes fogvatartás teljes idejét be kell számítani.

(2) A beszámításnál egy napi előzetes fogvatartás egy napi közérdekű munkának, illetve egy napi tételnek felel meg. A pénzmellékbüntetésbe történő beszámításra a 65. § (2) bekezdése szerinti számítás irányadó.”

(4) A (3) bekezdés szerinti beszámítás után fennmaradó házi őrizet tartamát egy napi szabadságvesztésként kell beszámítani.

(5) A pénzmellékbüntetésbe történő beszámításra a 65. § (2) bekezdése szerinti számítás irányadó.

VI. fejezet

MENTESÍTÉS A BÜNTETETT ELŐÉLETHEZ
FÜZŐDŐ HÁTRÁNYOK ALÓL

A mentesítés hatálya

100. § (1) A mentesítés folytán az elítélt mentesül azon hátrányos következmények alól, amelyeket az elítéléshez jogszabály fűz.

(2) A mentesített személy büntetlen előéletűnek tekintendő, és nem tartozik számot adni olyan elítéltetésről, amelyre nézve mentesítésben részesült.¹³³

(3) Újabb bűncselekmény elkövetése esetén a mentesítés nem terjed ki azokra a hátrányos következményekre, amelyeket e törvény a korábbi elítéléshez fűz.

A mentesítés módja

101. § Az elítélt mentesítésben részesülhet

- a) a törvény erejénél fogva,
- b) bírósági határozat alapján,
- c) kegyelem útján.

A törvényi mentesítés

102. § (1)¹³⁴ A törvény erejénél fogva áll be a mentesítés

- a) közérdekű munka, pénzbüntetés és főbüntetés helyett alkalmazott mellékbüntetés esetén az ítélet jogerőre emelkedésének napján;
- b) felfüggesztett szabadságvesztés esetén a próbaidő leteltének napján;
- c) gondatlan vétség miatt kiszabott szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján;
- d) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő három év elteltével;

¹³³ Lásd a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999: LXXXV. törvényt.

¹³⁴ A 102. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 26. §-ával megállapított szöveg.

e) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő öt év elteltével;

f) szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet meghaladó, határozott tartamú szabadságvesztés esetén a büntetés kitöltését, illetőleg végrehajthatóságának megszűnését követő tíz év elteltével.

(2) Az (1) bekezdés b) pontja esetében a mentesítés nem áll be, illetőleg hatályát veszti, ha a büntetés végrehajtását elrendelik. Ilyenkor a mentesítésre a fel nem függesztett büntetés szabályai az irányadók.

(3)¹³⁵

A bírósági mentesítés

103. § (1)¹³⁶ A bíróság a szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltet, kérelemre, mentesítésben részesítheti, ha erre érdemes, és a szabadságvesztés kiállításától, illetőleg végrehajthatósága megszűnésétől a 102. § (1) bekezdésének d), e), illetve f) pontjaiban meghatározott idő fele már eltelt.

(2)¹³⁷ Az érdemesség elbírálásánál figyelembe kell venni az elítéltnak a főbüntetés kitöltése óta folytatott életmódját, továbbá azt, hogy — amennyiben erre módja volt — jóvátette-e a cselekményével okozott sérelmet.

104. §¹³⁸ (1) A bíróság előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltné, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

(2) Az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelik.

A mentesítés egységessége

105. § Mellékbüntetés alkalmazása esetén az elítélt a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól mindaddig nem mentesül, illetőleg nem mentesíthető, amíg a mellékbüntetés végrehajtása be nem fejeződött vagy végrehajthatósága meg nem szűnt. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a pénzmellékbüntetésre, ha előzetes bírósági mentesítést mondanak ki, valamint a foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől eltiltásra.

¹³⁵ A 102. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹³⁶ A 103. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 27. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³⁷ A 103. § (2)—(3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte és a 27. § (2) bekezdése a korábbi (4) bekezdés számozását (2) bekezdésre módosította.

¹³⁸ A 104. § az 1993: XVII. törvény 28. §-ával megállapított szöveg.

A kegyelmi mentesítés

106. § A köztársasági elnök¹³⁹ az elítéltné kegyelemből mentesítésben részesítheti akkor is, ha e törvény szerint ennek egyébként nincs helye.

VII. fejezet

A FIATALKORÚAKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A fiatalkorú

107. § (1) Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat még nem.

(2) E törvény rendelkezéseit a fiatalkorúakra a jelen fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Büntetés és intézkedés alkalmazása

108. § (1) A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjék, és a társadalom hasznos tagjává válják.

(2) Büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető.

(3)¹⁴⁰ Szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

Büntetések és intézkedések

109. § (1)¹⁴¹

(2) A fiatalkorúval szemben intézkedésként javítóintézetni nevelés is alkalmazható.

A szabadságvesztés

110. § (1)¹⁴² A fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap.

¹³⁹ Az 1989: XXXI. törvény 38. §-a (1) bekezdése értelmében ahol jogszabály Elnöki Tanácsot vagy annak elnökét említi, ezen a köztársasági elnököt kell érteni.

¹⁴⁰ A 108. § (3) bekezdését az 1995: XLI. törvény 1. §-a iktatta be.

¹⁴¹ A 109. § (1) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

¹⁴² A 110. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 28. §-ával megállapított szöveg.

(2) A bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét betöltött fiatakorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama

a) ¹⁴³ életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény esetén tizenöt év;

b) tíz évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények esetén tíz év.

(3) ¹⁴⁴ Az életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény elkövetésekor tizenhatodik életévét be nem töltött fiatakorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama tíz év.

(4) A (2) és (3) bekezdés esetén kívül a fiatakorúra kiszabható szabadságvesztés leghosszabb tartama öt év akkor, ha a bűncselekmény öt évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) A büntethetőség elévülése határidejének számításánál és a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések szempontjából a (2)—(4) bekezdésekben meghatározott időtartam az irányadó.

111. § (1) A fiatakorú szabadságvesztését a fiatakorúak büntetés-végrehajtási intézetében kell végrehajtani.

(2) A fiatakorúak börtönében kell végrehajtani a szabadságvesztést, ha

a) a fiatakorút büntett miatt két évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélik,

b) az egy évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélt fiatakorú visszaeső vagy szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően szándékos bűncselekmény miatt javítóintézeti nevelésre ítélték.

(3) A (2) bekezdés esetén kívül a szabadságvesztést a fiatakorúak fogházában kell végrehajtani.

(4) Ha az elítélt a szabadságvesztés megkezdésekor huszonegyedik életévét betöltötte vagy a végrehajtás alatt tölti be, a bíróság a 42—44. §-ok alapján határozza meg a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatát.

Feltételes szabadságra bocsátás

112. § (1) ¹⁴⁵ A fiatakorú a szabadságvesztésből akkor bocsátható feltételes szabadságra, ha

a) a fiatakorúak börtönében végrehajtandó büntetésének legalább háromnegyed részét,

b) a fiatakorúak fogházában végrehajtandó büntetésének legalább kétharmad részét kitöltötte.

¹⁴³ A 110. § (2) bekezdésének a) pontja az 1993: XVII. törvény 30. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴⁴ A 110. § (3) bekezdése az 1993: XVII. törvény 30. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴⁵ A 112. § eredeti szövegét (1) bekezdés jelölésre módosította és a (2) bekezdést beiktatta az 1999: CXX. törvény 5. §-a.

(2) ¹⁴⁶

A közérdekű munka ¹⁴⁷

113. § ¹⁴⁸ Fiatakorúval szemben közérdekű munkát akkor lehet kiszabni, ha az ítélet meghozatalakor tizennelcadik életévét betöltötte.

A pénzbüntetés

114. § (1) Fiatakorúra pénzbüntetést akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete (jövedelme) vagy megfelelő vagyona van.

(2) A pénzbüntetést és a pénzmellékbüntetést behajthatatlansága esetén kell szabadságvesztésre átváltoztatni.

A közügyektől eltiltás

115. § Fiatakorút csak egy évet meghaladó szabadságvesztés kiszabása esetén lehet a közügyektől eltiltani.

A kitiltás

116. § A megfelelő családi környezetben élő fiatakorú nem tiltható ki abból a helységről, amelyben családjá él.

A próbára bocsátás

117. § (1) Fiatakorúval szemben próbára bocsátásnak bármely bűncselekmény esetén helye van.

(2) ¹⁴⁹ A próbaidő tartama egy évtől két évig terjedhet; a tartamot években és hónapokban kell meghatározni.

(3) A bíróság a 73. § (2) bekezdés esetén javítóintézeti nevelést rendel el vagy büntetést szab ki.

A javítóintézeti nevelés

118. § (1) Javítóintézeti nevelést a bíróság akkor rendel el, ha a fiatakorú eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezése szükséges.

¹⁴⁶ A 112. § (2) bekezdését az 1999: CXX. törvény 5. §-a iktatta be, és a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „A fiatakorú esetében a feltételes szabadságra bocsátás a 47. § (4) bekezdésének b)—e) pontja alapján nem zárható ki.”

¹⁴⁷ A 113. § alcímét az 1997: LXXIII. törvény 8. §-a állapította meg.

¹⁴⁸ A 113. § az 1997: LXXIII. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴⁹ A 117. § (2) bekezdése az 1995: XLI. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

(2)¹⁵⁰ A javítóintézeti nevelés tartama egy évtől három évig terjedhet.

(3) A bíróság azt, aki a javítóintézetben legalább egy évet eltöltött, ideiglenesen elbocsátja az intézetből, ha a kiszabott javítóintézeti nevelés felét már letöltötte és alaposan feltehető, hogy az intézkedés célja további javítóintézeti nevelés nélkül is elérhető. Az ideiglenes elbocsátás tartama azonos a javítóintézeti nevelés hátralevő részével, de legalább egy év.

(4) A bíróság az ideiglenes elbocsátást megszünteti, ha a fiatakorút az ideiglenes elbocsátás alatt elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélik vagy javítóintézeti nevelését rendelik el. Ha a fiatakorúval szemben a bíróság más büntetést szab ki vagy intézkedést alkalmaz, illetve a fiatakorú a pártfogó felügyelet szabályait megszegi, a bíróság az ideiglenes elbocsátást megszüntetheti.

(5)¹⁵¹ Az ideiglenes elbocsátás megszüntetése esetén az ideiglenes elbocsátáson töltött idő a javítóintézeti nevelésbe nem számítható be.

(6) Azt, aki a tizenkilencedik életévét betöltötte, a javítóintézetből el kell bocsátani.

[Kényszergyógyítás]¹⁵²

118/A. § A fiatakorú kényszergyógyításának (75. §) akkor is helye van, ha a bíróság a javítóintézeti nevelést rendeli el.]

A pártfogó felügyelet

119. §¹⁵³ A felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt, a próbára bocsátott, a feltételes szabadságra bocsátott, a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátott és az a fiatakorú, akivel szemben a vádemelést elhalasztották, pártfogó felügyelet alatt áll.

Halmazati és összbüntetés

120. § (1) A halmazati és az összbüntetés a 110. § (2) bekezdésének a) pontja esetén nem haladhatja meg a húszévi, b) pontja és a (3) bekezdés esetén a tizenöt évi, a (4) bekezdés esetén a hét év és hat hónapi szabadságvesztést.

¹⁵⁰ A 118. § (2)–(4) bekezdése az 1995: XLI. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵¹ A 118. § (5)–(6) bekezdését az 1995: XLI. törvény 3. §-a iktatta be.

¹⁵² A 118/A. §-t és alcímét az 1987: III. törvény 17. §-a iktatta be. A rendelkezés hatálybalépéséről az 1987: III. törvény 42. §-ának (1) bekezdése alapján külön jogszabály rendelkezik.

¹⁵³ A 119. § az 1995: XLI. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

(2)¹⁵⁴ Javítóintézeti nevelés és szabadságvesztés találkozása esetén összbüntetesként a szabadságvesztést kell végrehajtani. Ennek tartamát a bíróság legfeljebb egy évvel meghosszabbíthatja, ha erre a 108. §-ban meghatározott cél elérése érdekében szükség van. A meghosszabbítás tartama azonban a javítóintézeti nevelés hátralevő részét nem érheti el.

(3)¹⁵⁵

Egységes intézkedés¹⁵⁶

120/A. § (1) Ha a bíróság a fiatakorúval szemben több olyan javítóintézeti nevelést rendelt el, amelyeket az egységes intézkedés elrendelésekor még nem hajtottak végre, vagy amelyeket folyamatosan hajtanak végre, a bíróság a fiatakorúval szemben egységes intézkedésként javítóintézeti nevelést rendel el.

(2)¹⁵⁷ Az egységes intézkedésként elrendelt javítóintézeti nevelés tartamát úgy kell megállapítani, hogy az ne legyen rövidebb a leghosszabb tartamú javítóintézeti nevelésnél, de ne érje el az elrendelt javítóintézeti nevelések együttes tartamát. A javítóintézeti nevelés tartama ilyenkor sem haladhatja meg a három évet.

Az előzetes fogvatartás beszámítása¹⁵⁸

120/B. §¹⁵⁹ (1) Az elrendelt javítóintézeti nevelésbe az előzetes fogvatartás teljes idejét be kell számítani.

(2) A beszámításnál egy napi előzetes fogvatartás egy napi javítóintézeti nevelésnek felel meg.

Mentesítés a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól

121. § (1) A fiatakorú elítélt a törvény erejénél fogva mentesül

a) az ítélet jogerőre emelkedésének napján, ha a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztik,

b)¹⁶⁰ a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján, ha szándékos bűncselekmény miatt egy évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélték;

¹⁵⁴ A 120. § (2) bekezdése az 1995: XLI. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵⁵ A 120. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁵⁶ Az alcímet és a 120/A. §-t az 1995: XLI. törvény 6. §-a iktatta be.

¹⁵⁷ A 120/A. § (2) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 29. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵⁸ Az alcímet az 1995: XLI. törvény 7. §-a iktatta be.

¹⁵⁹ A 120/B. §-t az 1995: XLI. törvény 7. §-a iktatta be.

¹⁶⁰ A 121. § (1) bekezdésének b)–c) pontja az 1993: XVII. törvény 31. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

c) a büntetés kitöltésének vagy végrehajthatósága megszűnésének napjától számított három év elteltével, ha szándékos bűncselekmény miatt egy évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték.

(2)¹⁶¹ A szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meghaladó szabadságvesztés kitöltése után a bíróság a fiatakorút, kérelemre, mentesítésben részesíti, amennyiben erre érdemes.

(3) A fiatakorú mentesítését nem akadályozza az, hogy a pénzmellékbüntetés végrehajtása nem fejeződött be, vagy végrehajthatósága nem szűnt meg.

VIII. fejezet

A KATONÁKRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

Az elkövetők

122. § (1)¹⁶² E törvény alkalmazásában katona a fegyveres erők tényleges, továbbá a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja.

(2) E törvény rendelkezéseit a katonákra a jelen fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) A fiatakorúakra vonatkozó rendelkezések (VII. fejezet) katonára nem alkalmazhatók.

(4) Katonai bűncselekményt tettesként csak katona követhet el.

Más állam katonája ellen elkövetett bűncselekmény

¹⁶³

122/A. § (1) A XX. fejezet rendelkezései szerint büntetendő az a katona, aki az ott meghatározott bűncselekményt

a) a szövetséges fegyveres erő (368. §) katonájával szemben, vagy

b)¹⁶⁴ az Egyesült Nemzetek vagy más nemzetközi szervezet felkérésére külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius vagy békefenntartó tevékenység keretében, illetőleg egyéb külföldi szolgálat során más állam katonájával szemben

szolgálati feladat közös ellátása alatt követi el.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában a szövetséges fegyveres erő katonája a szövetséges fegyveres erő állama rendőrségének, illetőleg polgári védelmi szolgálatának tagja, b) pontjának alkalmazásában más állam katonája a más állam rendőrségének, illetőleg polgári védelmi szolgálatának tagja is.

122/B. §¹⁶⁵ A XX. fejezet szerint büntetendő az a katona is, aki az ott meghatározott bűncselekményt a szövetséges fegyveres erőkben teljesített szolgálata során, illetve az Egyesült Nemzetek vagy más nemzetközi szervezet felkérésére külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius vagy békefenntartó tevékenység keretében követi el.

A büntethetőséget kizáró okok

123. § (1) Nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.

(2) A parancsra elkövetett bűncselekményért a parancsot adó tettesként felel.

(3)¹⁶⁶

A büntethetőséget megszüntető ok

124. §¹⁶⁷ A 73. § (2) bekezdésének esetét kivéve nem büntethető katonai vétség miatt az elkövető, ha a tettes szolgálati viszonyának megszűnése óta egy év eltelt.

A bűncselekmény elbírálása fegyelmi jogkörben

125. §¹⁶⁸

A halálbüntetés alkalmazása

126. §¹⁶⁹

¹⁶¹ A 121. § (2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 31. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶² A 122. § (1) bekezdése az 1996: XLIII. törvény 332. §-ának (5) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶³ Az alcímet és a 122/A—122/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 30. §-a iktatta be. A rendelkezés a törvény 93. §-ának (6) bekezdése alapján az 1999: I. törvény 2. §-ának hatálybalépése napján, 1999. március 1-jén lépett hatályba.

¹⁶⁴ A 122/A. § (1) bekezdésének b) pontja a 2001: CXXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶⁵ A 122/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 30. §-a iktatta be, szövegét a 2001: CXXI. törvény 18. §-ának (2) bekezdésével állapította meg.

¹⁶⁶ A 123. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁶⁷ A 124. § az 1998: LXXXVII. törvény 31. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶⁸ A 125. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁶⁹ A 126. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

*A szabadságvesztés végrehajtása katonai fogdában*¹⁷⁰

127. § ¹⁷¹ (1) ¹⁷² Ha az elítélt a szolgálatban megtartható, katonai fogdában kell végrehajtani a hivatásos, a szerződéses és a sorállományú katonára kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztést a 44. §-ban meghatározott esetben.

(2) Ha az elítélt szolgálati viszonya megszűnt, a büntetést, illetőleg annak hátralevő részét fogházban kell végrehajtani.

Összbüntetés

128. § Az összbüntetésként kiszabott szabadságvesztés végrehajtására a 127. § irányadó.

*A közérdekű munka alkalmazásának kizárása*¹⁷³

129. § ¹⁷⁴ Katonával szemben, szolgálati viszonyának fennállása alatt, közérdekű munka nem alkalmazható.

A katonai mellékbüntetések

130. § (1) Katonával szemben — ha a közügyektől nem tiltják el — a következő mellékbüntetések is alkalmazhatók:

- a) lefokozás,
- b) a szolgálati viszony megszüntetése,
- c) rendfokozatban visszavetés,
- d) a várakozási idő meghosszabbítása.

(2) Az (1) bekezdés a)–b) pontjában felsorolt mellékbüntetések önállóan, főbüntetés helyett is alkalmazhatók.

A lefokozás

131. § (1) A lefokozással a katona elveszti a rendfokozatát.

(2) Lefokozást akkor kell alkalmazni, ha az elkövető a rendfokozatra méltatlanná vált.

A szolgálati viszony megszüntetése

132. § ¹⁷⁵ A szolgálati viszony megszüntetésének hivatásos és szerződéses állományú katonával szemben van helye, ha a szolgálatra méltatlanná vált.

¹⁷⁰ Az alcímet az 1993: XVII. törvény 32. §-a állapította meg.

¹⁷¹ A 127. § az 1993: XVII. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷² A 127. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷³ Az alcímet az 1993: XVII. törvény 33. §-a állapította meg.

¹⁷⁴ A 129. § az 1993: XVII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷⁵ A 132. § az 1998: LXXXVII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

A rendfokozatban visszavetés

133. § (1) Rendfokozatban visszavetés esetén a katona eggyel alacsonyabb rendfokozatba kerül annál, amelyet a bűncselekmény elbírálása idején visel.

(2) A rendfokozatban visszavetést akkor kell alkalmazni, ha a bűncselekmény a rendfokozat tekintélyének sérelmével jár, de lefokozásra nincs szükség.

(3) A rendfokozatban visszavetéssel egyidejűleg az alacsonyabb rendfokozatban eltöltendő időt egy évtől két évig terjedő tartamban kell meghatározni.

A várakozási idő meghosszabbítása

134. § (1) A várakozási idő meghosszabbítása esetén a katonának a soron következő rendfokozatba előlépésre előírt várakozási ideje meghosszabbodik. A meghosszabbítást években kell meghatározni; tartama nem haladhatja meg a rendfokozatra előírt várakozási idő felét.

(2) A várakozási időt akkor kell meghosszabbítani, ha a katonának az előléptetést hosszabb várakozási idő eltöltésével kell kiérdemelnie.

*A próbára bocsátás***135. §**¹⁷⁶*Mentesítés a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól*

136. § (1) ¹⁷⁷ A bíróság az elítéltet a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól előzetes mentesítésben részesítheti, ha a szabadságvesztést katonai fogdában rendeli végrehajtani. Ez a mentesítés a büntetés kiállásának, illetve végrehajthatósága megszűnésének napján áll be.

(2) Katonai mellékbüntetés alkalmazása az elítélt mentesítését nem akadályozza.

IX. fejezet

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

137. § E törvény alkalmazásában

1. ¹⁷⁸ hivatalos személy:

- a) az országgyűlési képviselő,

¹⁷⁶ A 135. §-t az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁷⁷ A 136. § (1) bekezdéséből a „fegyelmező zászlóaljban vagy” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁷⁸ A 137. § 1. pontja az 1993: XVII. törvény 34. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b) a köztársasági elnök,
 c) a miniszterelnök,
 d) a Kormány tagja, a politikai államtitkár,
 e) az alkotmánybíró, a bíró, az ügyész,
 f)¹⁷⁹ az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és általános helyettese, valamint a külön biztosok,
 g) a helyi önkormányzati testületek tagja,
 h)¹⁸⁰ a közjegyző és a közjegyzőhelyettes,
 i)¹⁸¹ az önálló bírósági végrehajtó és az önálló bírósági végrehajtó-helyettes,

j)¹⁸² Alkotmánybíróságnál, bíróságnál, ügyészségnél, államigazgatási szervnél, önkormányzati igazgatási szervnél, az Állami Számvevőszéknél, a Köztársaság Elnökének Hivatalánál, az Országgyűlés Hivatalánál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik,

k) jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási feladatokkal megbízott szervnél, testületnél az a személy, aki közhatalmi, államigazgatási feladatot lát el;

2.¹⁸³ közfeladatot ellátó személy:

a) a postai szolgáltató végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó alkalmazottja, a közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy, továbbá a közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy,

b) a biztonsági feladatot teljesítő katona,

c) a polgári védelmi szervezetbe beosztott és polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy,

d) a mentőszolgálat tagja,

e) a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő vagy a jogi képviselő,

f) az egészségügyről szóló törvényben meghatározott esetben az egészségügyi dolgozó, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy,

g) a közoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus,

h) az állami, önkormányzati, önkéntes és létesítményi tűzoltóság tűzoltói feladatot ellátó tagja,

i)¹⁸⁴ a rendőrségről szóló törvényben meghatározott körben a lakosság élet- és vagyonvédelmének biztosítása érdekében létesült társadalmi önvédelmi szervezet tagja, a közbiztonság javítására irányuló tevékenysége közben,

j)¹⁸⁵ a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló törvény szerint nyilvántartásba vett egyház lelkésze,

k)¹⁸⁶ a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenysége gyakorlása során;

3.¹⁸⁷ külföldi hivatalos személy:

a) a külföldi állam joga szerint jogalkotási, igazságszolgáltatási vagy közigazgatási feladatot ellátó személy,

b) nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,

c) nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe megválasztott személy,

d) a Magyar Köztársaság területén, illetőleg állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság tagja, a nemzetközi bíróságnál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik;

4.¹⁸⁸ a) fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál; a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell akkor is, ha a bűncselekményt lőfegyver vagy robbanóanyag utánzatával fenyegetve követik el,

b) felfegyverkezve követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál;

5.¹⁸⁹ kár: a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés; vagyoni hátrány: a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny;

6. hozzátartozó: az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, az örökbefogadó és a nevelőszülő, az örökbe fogadott és a nevelt gyermek, a testvér, a házastárs, az élettárs és a jegyes, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa;

7.¹⁹⁰ bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten kívül követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet,

¹⁷⁹ A 137. § 1. f) alpontja az 1997: XXXIV. törvény 3. §-ával módosított szöveg.

¹⁸⁰ A 137. § 1. h) alpontja a 2000: CXXV. törvény 1. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸¹ A 137. § 1. i) alpontját az 1994: LIII. törvény 310. §-ának (1) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg a korábbi i)—j) pont jelölését j)—k) pontra módosította. Az i) pont szövegét a 2000: CXXV. törvény 1. §-ának (2) bekezdése állapította meg.

¹⁸² A 137. § 1. pontja korábbi i)—j) alpontjai jelölését j)—k)-ra módosította az 1994: LIII. törvény 310. §-ának (1) bekezdése.

¹⁸³ A 137. § 2. pontját az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi 2—15. pontok számozását 3—16-ra módosította.

¹⁸⁴ A 137. § 2. pontjának i) alpontját az 1999: CXX. törvény 6. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

¹⁸⁵ A 137. § 2. pontjának j) alpontját a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

¹⁸⁶ A 137. § 2. pontjának k) alpontját a 2003: II. törvény 9. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

¹⁸⁷ A 137. § 3. pontja a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸⁸ A 137. § 4. pontja a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸⁹ A 137. § 5. pontja az 1999: CXX. törvény 6. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹⁰ A 137. § 7. pontja a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

8.¹⁹¹ bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése;

9.¹⁹² üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik;

10.¹⁹³ háborún az állam biztonságát súlyosan fenyegető veszélyt is érteni kell;

11.¹⁹⁴ termék az ipari és a mezőgazdasági termék (termény), akár nyersanyag, akár félgyártmány vagy készáru; a termékkel egy tekintet alá esik az élő állat, valamint a termelőeszköz akkor is, ha ingatlan;

12.¹⁹⁵ nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek a sajtó, egyéb tömegtájékoztatói eszköz, sokszorosítás, illetőleg elektronikusan rögzített információ távközlő hálózaton való közzététele útján történő elkövetését is érteni kell;

13.¹⁹⁶ csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt;

14.¹⁹⁷ visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;¹⁹⁸

15.¹⁹⁹ különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el;

16.²⁰⁰ többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekménye elkövetéséig három év nem telt el;

¹⁹¹ A 137. § 8. pontját — eredetileg 7. pontként — az 1997: LXXIII. törvény 9. §-a iktatta be, és egyidejűleg az addigi 7—14. pont jelölését 8—15. pontra módosította. A számozását az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a módosította 8. pontra. A szövegét a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (5) bekezdése állapította meg.

¹⁹² A 137. § 9. pontja az 1999: CXX. törvény 6. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹³ A 137. § eredetileg 8. pontjának számozását az 1997: LXXIII. törvény 9. §-a, majd az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a módosította.

¹⁹⁴ A 137. § eredetileg 9. pontjának számozását az 1997: LXXIII. törvény 9. §-a, majd az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a módosította.

¹⁹⁵ A 137. § 12. pontja az 1999: CXX. törvény 6. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹⁶ A 137. § eredetileg 11. pontjának számozását az 1997: LXXIII. törvény 9. §-a, majd az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a módosította.

¹⁹⁷ A 137. § 14. pontja az 1998: LXXXVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹⁸ Lásd ehhez a 2001: LXXXV. törvény 30. §-át is.

¹⁹⁹ A 137. § eredetileg 13. pontjának számozását az 1997: LXXIII. törvény 9. §-a, majd az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a módosította.

²⁰⁰ A 137. § 16. pontja az 1998: LXXXVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

17.²⁰¹ gazdálkodó szervezet: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 685. §-ának c) pontjában felsorolt gazdálkodó szervezet, valamint az a szervezet, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a Ptk. szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

138. § E törvény alkalmazásában, eltérő rendelkezés hiányában fenyegetés: súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetetben komoly félelmet keltsen.

138/A. §²⁰² E törvény alkalmazásában az érték, a kár, a vagyoni hátrány, a mérték összege, illetőleg az adó-, a járulék, a magánnyugdíjpénztári tagdíj bevétel csökkenésének összege

a) kisebb, ha tízezer forintot meghalad, de kétszázezer forintot nem halad meg,

b) nagyobb, ha kétszázezer forintot meghalad, de kétmillió forintot nem halad meg,

c) jelentős, ha kétmillió forintot meghalad, de ötvenmillió forintot nem halad meg,

d) különösen nagy, ha ötvenmillió forintot meghalad, de ötszázmillió forintot nem halad meg,

e) különösen jelentős, ha ötszázmillió forintot meghalad.

138/B. §²⁰³

²⁰¹ A 137. § 17. pontját az 1999: CXX. törvény 6. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

²⁰² A 138/A. §-t az 1997: LXXIII. törvény 10. §-a iktatta be, szövegét az 1999: CXX. törvény 7. §-a állapította meg.

²⁰³ A 138/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 37. §-a iktatta be, és a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés:

„138/B. § E törvény alkalmazásában különös méltányolást érdemlő eset, ha a bűncselekményre, annak következményére, elkövetésének összes körülményére, így különösen

a) a bűncselekmény által elérni kívánt célra, az elkövetés módjára, a kísérleti szakra, a felhasznált vagy kilátásba helyezett eszközökre, a sértett felróható közrehatására, a cselekménnyel okozott kár megtérítésére,

b) az elkövető személyiségére, a bűnösségének fokára, büntetlen előéletére, büntetés elviselését megnehezítő állapotára, méltányolható indítékára, az elkövetőnek fel nem róható időmúlásra, az elkövető által a köz javára ellenszolgáltatás nélkül végzett tevékenységre vagy szolgáltatásra figyelemmel alaposan feltehető, hogy a büntetés célja

1. a 47. § (3) bekezdése esetében további szabadságelvonás nélkül,

2. a 72. § (2) bekezdése esetében a büntetés kiszabásának próbaidőre történő elhalasztásával,

3. a 87. § (5) bekezdése, a 87/A. §, a 97. § (2) bekezdése és a 98. § (2) bekezdése esetében a büntetési tételnél enyhébb főbüntetés kiszabásával,

4. a 89. § (2) bekezdése esetében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével,

5. e törvény Különös Részében meghatározott esetekben a büntetés mellőzésével is elérhető.”

KÜLÖNÖS RÉSZ

X. fejezet

AZ ÁLLAM ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

*Az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása*²⁰⁴

139. § (1) Aki olyan cselekményt követ el, amely közvetlenül arra irányul, hogy a Magyar Köztársaság²⁰⁵ alkotmányos rendjét erőszakkal vagy ezzel fenyegetve — különösen fegyveres erő igénybevételével — megváltoztassa, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatására irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Nem büntethető az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása miatt, akinek önkéntes elállása következtében a bűncselekmény folytatása elmarad, vagy aki annak folytatását önként megakadályozza.

*Az alkotmányos rend elleni szervezkedés*²⁰⁶

139/A. § (1) Aki olyan szervezetet hoz létre, vagy vezet, amelynek az a célja, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét erőszakkal vagy ezzel fenyegetve megváltoztassa, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig; aki ilyen szervezetben részt vesz, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az alkotmányos rend elleni szervezkedés miatt, akinek önkéntes előállása következtében a szervezkedés folytatása elmarad, vagy aki annak folytatását önként megakadályozza.

Lázadás

140. §²⁰⁷ (1) Aki olyan tömegzavargásban vesz részt, amelynek közvetlen célja, hogy

- a) az Országgyűlést,
- b) a köztársasági elnököt,²⁰⁸

²⁰⁴ Az alcímet és a 139. §-t az 1989: XXV. törvény 3. §-a állapította meg.

²⁰⁵ Az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának (1) bekezdése értelmében ahol jogszabály Magyar Népköztársaságot említ, ezen a Magyar Köztársaságot kell érteni.

²⁰⁶ Az alcímet és a 139/A. §-t az 1989: XXV. törvény 4. §-a iktatta be.

²⁰⁷ A 140. § az 1989: XXV. törvény 5. §-ával megállapított szöveg.

²⁰⁸ Az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának (2) bekezdése értelmében ahol jogszabály Elnöki Tanácsot vagy annak elnökét említi, ezen a köztársasági elnököt kell érteni.

- c) a Legfelsőbb Bíróságot,
- d) a Kormányt²⁰⁹

alkotmányos jogköre gyakorlásában erőszakkal vagy ezzel fenyegetve akadályozza, vagy intézkedésre kényszerítse, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő; a tömegzavargás szervezője vagy vezetője öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki lázadásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Nem büntetendő lázadás miatt az a résztvevő, aki a tömegzavargást önként vagy a hatóság felhívására az erőszakos cselekmények megkezdése előtt elhagyja.

*Kártevés***141. §**²¹⁰*Rombolás*

142. §²¹¹ (1) Aki a Magyar Köztársaság²¹² alkotmányos rendjének megzavarása céljából közművet, termelő-, közforgalmi vagy hírközlő üzemet vagy annak berendezését, középületet vagy építményt, termékkészletet, hadianyagot vagy rendeltetésénél fogva hasonlóan fontos más vagyontárgyat megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy rongál, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a rombolás különösen súlyos hátránnyal jár.

(3) Aki rombolásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Merénylet***143. §**²¹³

²⁰⁹ Az 1990: XL. törvény 51. §-ának (2) bekezdése alapján ahol jogszabály Minisztertanácsot említ, ezen a Kormányt kell érteni.

²¹⁰ A 141. §-t az 1989: XXV. törvény 17. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²¹¹ A 142. § az 1989: XXV. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

²¹² Az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának (1) bekezdése értelmében ahol jogszabály Magyar Népköztársaságot említ, ezen a Magyar Köztársaságot kell érteni.

²¹³ A 143. §-t az 1989: XXV. törvény 17. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

Hazaárulás

144. § (1)²¹⁴ Az a magyar állampolgár, aki abból a célból, hogy a Magyar Köztársaság függetlenségét, területi épségét vagy alkotmányos rendjét sértse, külföldi kormánnyal vagy külföldi szervezettel kapcsolatot vesz fel vagy tart fenn, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²¹⁵ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a hazaárulást

- a) súlyos hátrányt okozva,
- b) állami szolgálat vagy hivatalos megbízatás felhasználásával,
- c) háború idején,
- d)²¹⁶ külföldi fegyveres erőnek behívásával vagy igénybevételével követik el.

(3) Aki hazaárulásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Hűtlenség

145. §²¹⁷ Az a magyar állampolgár, aki állami szolgálatával vagy hivatalos megbízatásával visszaélve külföldi kormánnyal vagy külföldi szervezettel kapcsolatot vesz fel vagy tart fenn, és ezzel a Magyar Köztársaság függetlenségét, területi épségét vagy alkotmányos rendjét veszélyezteti, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig, háború idején öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az ellenség támogatása

146. § (1)²¹⁸ Aki háború idején a Magyar Köztársaság²¹⁹ katonai erejének gyengítése céljából az ellenséggel érintkezésbe bocsátkozik, annak segítséget nyújt vagy a saját, illetőleg a szövetséges fegyveres erőnek hátrányt okoz, büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az ellenség támogatására irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²¹⁴ A 144. § (1) bekezdése az 1989: XXV. törvény 7. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹⁵ A 144. § (2) bekezdése az 1989: XVI. törvény 1. §-ával módosított szöveg.

²¹⁶ A 144. § (2) bekezdésének d) pontját az 1989: XXV. törvény 7. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²¹⁷ A 145. § az 1989: XXV. törvény 8. §-ával megállapított szöveg.

²¹⁸ A 146. § (1) bekezdése az 1989: XVI. törvény 1. §-ával módosított szöveg.

²¹⁹ Az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának (1) bekezdése értelmében ahol jogszabály Magyar Népköztársaságot említ, ezen a Magyar Köztársaságot kell érteni.

Kémkedés

147. §²²⁰ (1) Aki idegen hatalom vagy idegen szervezet részére a Magyar Köztársaság ellen hírszerző tevékenységet végez, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott kémkedést államtitok kiszolgáltatásával követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki kémkedésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető a hírszerző tevékenységre ajánlkózás vagy vállalkozás miatt, aki — mielőtt egyéb hírszerző tevékenységet fejtett volna ki — az ajánlkózását vagy vállalkozását a hatóságnak bejelenti, és a külföldi kapcsolatát teljesen feltárja.

*A szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedés*²²¹

148. §²²² A 147. § szerint büntetendő, aki a kémkedést a Magyar Köztársaság vagy a kölcsönös katonai segítségnyújtás kötelezettségét tartalmazó hatályos nemzetközi szerződés szerint a Magyar Köztársasággal szövetséges állam területén, szövetséges fegyveres erő (368. §) ellen követi el.

149. §²²³*Feljelentés elmulasztása*

150. §²²⁴ (1)²²⁵ Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása, az alkotmányos rend elleni szervezkedés, lázadás, rombolás, hazaárulás, hűtlenség, ellenség támogatása, kémkedés készül, vagy még le nem leplezett ilyen bűncselekményt követtek el, és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, nem tesz jelentést, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²²⁰ A 147. § az 1993: XVII. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

²²¹ Az alcímet (eredetileg izgatás, majd az 1989: XXV. törvény 8. §-ával megállapított államtitok vagy katonai szolgálati titok kiszolgáltatása) az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte, az alcímet ismételt az 1999: CXX. törvény 8. §-a iktatta be.

²²² A 148. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte, a 148. § szövegét ismételt az 1999: CXX. törvény 8. §-a állapította meg.

²²³ A 149. §-t az 1989: XXV. törvény 17. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²²⁴ A 150. § az 1989: XXV. törvény 11. §-ával megállapított és az 1994: IX. törvény 39. §-ával módosított szöveg.

²²⁵ A 150. § (1) bekezdése az 1994: IX. törvény 39. §-ával módosított szöveg.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt bűncselekmény feljelentésének elmulasztásáért az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

Más szocialista állam elleni bűncselekmények

151. §²²⁶

Mellékbüntetések

152. §²²⁷ Az e fejezetben meghatározott bűncselekmények esetében mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

XI. fejezet

AZ EMBERISÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

A BÉKE ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Háborús uszítás

153. § (1) Aki háborúra uszít, vagy egyébként háborús hírverést folytat, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt nagy nyilvánosság előtt követik el.

(3) Aki háborús uszításra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tiltott toborzás²²⁸

154. § Aki a Magyar Köztársaság területén idegen fegyveres szervezetbe katonai szolgálatra, katonai érdekű egyéb szolgálatra, vagy katonai kiképzésre toboroz, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²²⁶ A 151. §-t az 1989: XXV. törvény 17. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²²⁷ A 152. §-ból a „vagyonelkobzásnak és” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²²⁸ Az alcímet és a 154. §-t az 1999: CXX. törvény 9. §-a állapította meg.

Népiirtás

155. § (1)²²⁹ Aki valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport teljes vagy részleges kiirtása céljából

a) a csoport tagjait megöli,

b) a csoport tagjainak, a csoporthoz tartozása miatt súlyos testi vagy lelki sérelmet okoz,

c) a csoportot olyan életfeltételek közé kényszeríti, amelyek azt vagy annak egyes tagjait pusztulással fenyegetik,

d) olyan intézkedést tesz, amelynek célja a csoporton belül a születek meggátolása,

e) a csoporthoz tartozó gyermekeket más csoportba elhurcolja,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki népiirtásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Nemzeti, népi, faji vagy vallási csoport elleni erőszak

156. §²³⁰

Apartheid²³¹

157. § (1) Aki az emberek valamely faji csoportja által az emberek egy másik faji csoportja feletti uralom megszerzése és fenntartása, illetőleg a másik faji csoport rendszeres elnyomása céljából

a) valamely faji csoport vagy csoportok tagjait megöli,

b) valamely faji csoportot vagy csoportokat olyan életkörülmények közé kényszerít, amelyekkel a csoport, illetőleg a csoportok teljes vagy részbeni fizikai megsemmisítésére törekszik,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki egyéb apartheid bűncselekményt követ el, büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben írt apartheid bűncselekmény súlyos következményekre vezetett.

²²⁹ A 155. § (1) bekezdése az 1996: XVII. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

²³⁰ A 156. §-t az 1996: XVII. törvény 8. §-a hatályon kívül helyezte.

²³¹ Az alcímet és a 157. §-t az 1996: XVII. törvény 2. §-a állapította meg.

(4) A (2) és (3) bekezdés alkalmazásában apartheid bűncselekményen az 1976. évi 27. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az apartheid bűncselekmények leküzdéséről és megbüntetéséről szóló, New Yorkban, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésén, 1973. november 30-án elfogadott nemzetközi egyezmény II. Cikkének a)/(ii), a)/(iii), c), d), e) és f) pontjában meghatározott apartheid bűncselekményeket kell érteni.

II. cím

A HÁBORÚS BŰNCSELEKMÉNYEK

Polgári lakosság elleni erőszak

158. § (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen polgári személlyel vagy hadifogollyal szemben erőszakot alkalmaz, embertelen bánásmódot tanúsít vagy hatalmával más módon súlyosan visszaél, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²³² A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény halált okoz.

(3) E § alkalmazásában embertelen bánásmód különösen

a) a megszálló hatalom polgári lakosságának a megszállt területre telepítése vagy a megszállt terület lakosságának áttelepítése,

b) a polgári lakosság és a hadifoglyok megfosztása attól a joguktól, hogy szabályos és pártatlan eljárásban ítélezzenek felettük,

c) a hadifoglyok vagy polgári személyek hazaszállítása indokolatlan halogatása.

Háborús fosztogatás

159. § (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen a polgári javakat fosztogatja, illetve a lakosságot szolgáltatás kikényszerítésével vagy más módon súlyosan megkárosítja, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha bűncselekményt fegyveresen vagy csoportosan követik el.

²³² A 158. § (2) bekezdéséből a halálbüntetés, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

Bűnös hadviselés

160. §²³³ Az a katonai parancsnok, aki a hadviselés nemzetközi jogi szabályainak megsértésével

a) olyan hadműveletet folytat, amely súlyos kárt okoz a polgári lakosság életében, egészségében vagy javaiban, a nemzetközileg védett kulturális javakban, a veszélyes erőket tartalmazó létesítményekben,

b) védelem nélküli helység, vagy fegyvermentes övezet ellen indít támadást,

büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

*Nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazása*²³⁴

160/A. § (1) Aki hadműveleti vagy megszállt területen az ellenséggel, polgári személlyel vagy hadifogollyal szemben nemzetközi szerződés által tiltott fegyvert vagy harci eszközt alkalmaz, vagy alkalmaztat, büntettet követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyver alkalmazására irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában nemzetközi szerződés által tiltott fegyvernek kell tekinteni

a) az 1955. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozóan Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyvben említett fojtó, mérges és egyéb hasonló gázokat, a bakteriológiai harci eszközöket,

b) az 1984. évi 2. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a mértéktelen sérülést okozóknak vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról szóló, Genfben, az 1985. évi október hó 15. napján kelt egyezményhez csatolt

- I. Jegyzőkönyvben meghatározott röntgensugárral ki nem mutatható repesszel sérülést okozó fegyvert,
- az 1997. évi CXXXIII. törvénnyel kihirdetett II. Módosított Jegyzőkönyv 2. Cikkének 1—5. pontjában meghatározott aknát, távtelepítésű aknát, gyalogság elleni aknát, meglepő aknát és más eszközt,
- III. Jegyzőkönyv 1. Cikkének 1. pontjában meghatározott gyújtófegyvert,
- IV. Kiegészítő Jegyzőkönyv I. Cikkében meghatározott vakító lézerfegyvert,

²³³ A 160. §-ból a halálbüntetés, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

²³⁴ Az alcímet és a 160/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 38. §-a iktatta be.

c) az 1997. évi CIV. törvénnyel kihirdetett, a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezmény II. Cikkének 1. és 7. pontjában meghatározott vegyifegyvert vagy vegyi kényszerítő eszközt,

d) az 1998. évi X. törvénnyel kihirdetett Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről szóló, Oslóban, 1997. szeptember 18-án elfogadott egyezmény 2. Cikkének 1. pontjában meghatározott gyalogsági aknát.

Harctéri fosztogatás

161. § Aki a harctéren az elesetteket, sebesülteket vagy betegeket fosztogatja, bűntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Fegyverszünetmegszegése

162. § (1) Aki a fegyverszünet feltételeit megszegi, bűntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a fegyverszünet megszegése különösen súlyos következményekre vezet.

Hadikövet elleni erőszak

163. § (1) Aki az ellenség hadikövetét vagy ennek kísé-
rőjét bántalmazza, jogtalanul visszatartja, vagy ellene más erőszakot alkalmaz, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²³⁵ Aki a hadikövetet vagy a kísé-
rőjét megöli, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés a vöröskereszttel

164. § Aki háború idején a vöröskereszt (vörös félhold, vörös oroslán és nap) jelvénnel avagy hasonló célt szolgáló és nemzetközileg elismert más jelvénnel vagy jelzéssel visszaél, vagy ezek oltalma alatt álló személlyel vagy dologgal szemben erőszakos cselekményt követ el, bűntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²³⁵ A 163. § (2) bekezdéséből a halálbüntetés, mint kiszabható büntetés nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

Egyéb háborús bűntettek

165. § Az egyéb háborús bűntettekről külön jogszabály [az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt, az 1440/1945. (V. 1.) ME számú rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME számú rendelet] rendelkezik.²³⁶

XII. fejezet

A SZEMÉLY ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

AZ ÉLET, A TESTI ÉPSÉG ÉS AZ EGÉSZSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Emberölés

166. § (1) Aki mást megöl, bűntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²³⁷ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést

a) előre kitervelten,

b) nyereségvágyból vagy

c) más aljas indokból, illetőleg célból,

d) különös kegyetlenséggel,

e)²³⁸ hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, illetőleg emiatt, közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen,

f) több emberen,

g) sok ember életét veszélyeztetve,

h) különös visszaesőként,

i)²³⁹ tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen követik el.

(3)²⁴⁰ Aki emberölésre irányuló előkészületet követ el, bűntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²³⁶ Az Alkotmánybíróság 2/1994. (I. 14.) AB határozata az Nbr. 11. §-ának 1—4. és 6. pontját, valamint 13. §-ának 3—7. pontját megsemmisítette.

²³⁷ A 166. § (2) bekezdéséből a halálbüntetés, mint kiszabható büntetés nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

²³⁸ A 166. § (2) bekezdésének e) pontja a 2001: CXXI. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

²³⁹ A 166. § (2) bekezdésének i) pontját az 1998: LXXXVII. törvény 39. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

²⁴⁰ A 166. § (3) bekezdése az 1999: CXX. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

(4)²⁴¹ Aki az emberölést gondatlanságból követi el, vétés miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5)²⁴² A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a)²⁴³ az erős felindulásban elkövetett emberölés (167. §), a népirtás [155. § (1) bekezdés a) pont];

b) az emberrablás és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [175/A. § (4) bekezdés, 355. § (5) bekezdés a) pont];

c) a terrorcselekmény, a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése²⁴⁴ és a zendülés súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el [261. § (2) bekezdés a) pont,²⁴⁵ 262. § (2) bekezdés, 352. § (3) bekezdés b) pont].

166/A. §²⁴⁶

Erős felindulásban elkövetett emberölés

167. § Aki mást méltányolható okból származó erős felindulásban megöl, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Öngyilkosságban közreműködés

168. § Aki mást öngyilkosságra rábír, vagy ennek elkövetéséhez segítséget nyújt, ha az öngyilkosságot megkísérlik vagy elkövetik, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁴¹ A 166. § (4) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 11. §-ával megállapított szöveg.

²⁴² A 166. § (5) bekezdése az 1993: XVII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

²⁴³ A 166. § (5) bekezdésének a) pontja az 1998: LXXXVII. törvény 39. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezésből „az újszülött megölése (166/A. §),” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

²⁴⁴ A 166. § (2) bekezdésének e) pontjában a „légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének a) pontja állapította meg.

²⁴⁵ A terrorcselekmény (261. §) 2003: II. törvény 15. §-ával megállapított szövegében a (2) bekezdésnek nincs a) pontja.

²⁴⁶ Az alcímet és a 166/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 40. §-a iktatta be, és a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett alcím és rendelkezés:

„Újszülött megölése

166/A. § Az a nő, aki születő gyermekét a szülés alatt, vagy megszületett gyermekét közvetlenül a szülés után megöli, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Magzatelhajtás

169. § (1) Aki más magzatát elhajtja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)²⁴⁷ A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtást

a) üzletszerűen,

b) a nő beleegyezése nélkül,

c) súlyos testi sértést vagy életveszélyt okozva követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtás halált okoz.

(4)²⁴⁸ Az a nő, aki magzatát elhajtja vagy elhajtja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Testi sértés

170. § (1)²⁴⁹ Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul, a könnyű testi sértés vétségét követi el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető a súlyos testi sértés büntetést követi el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)²⁵⁰ Ha a testi sértést aljas indokból vagy célból, továbbá ha védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személlyel szemben követik el, a büntetés büntett miatt könnyű testi sértés esetén három évig, súlyos testi sértés esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

(4)²⁵¹ Büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a testi sértés maradandó fogyatékkosságot vagy súlyos egészségromlást okoz, illetőleg, ha a súlyos testi sértést különös kegyetlenséggel követi el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a testi sértés életveszélyt vagy halált okoz.

²⁴⁷ A 169. § (2) bekezdésének bevezető szövege az 1997: LXXIII. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

²⁴⁸ A 169. § (4) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁴⁹ A 170. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁵⁰ A 170. § (3) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 13. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁵¹ A 170. § (4) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

(6)²⁵² Aki a súlyos testi sértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (4) bekezdésben meghatározott esetben három évig, életveszélyes sérülés okozása esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(7) Az (1) bekezdésben meghatározott vétség elkövetője csak magánindítványra büntethető.

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés

171. § (1)²⁵³ Aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

b)²⁵⁴ egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3) Ha az elkövető a közvetlen veszélyt szándékosan idézi elő, büntetett követ el, és az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetéshez képest — öt évig, két évtől nyolc évig, illetőleg öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában foglalkozási szabályok a lőfegyver használatára és kezelésére vonatkozó szabályok is.

Segítségnyújtás elmulasztása

172. § (1)²⁵⁵ Aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett meghal, és életét a segítségnyújtás megmenthette volna.

²⁵² A 170. § (6) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁵³ A 171. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁵⁴ A 171. § (2) bekezdésének b) pontja az 1997: LXXIII. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁵ A 172. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a, a „vagy pénzbüntetéssel” szövegrészt az 1987: III. törvény 39. §-ának (2) bekezdése állapította meg.

(3) A büntetés büntett miatt három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a veszélyhelyzetet az elkövető idézi elő, vagy ha a segítségnyújtásra egyébként is köteles.

(4) A (3) bekezdés utolsó fordulata nem alkalmazható azzal szemben, aki a közlekedési szabályok alapján köteles a segítségnyújtásra.

Gondozás elmulasztása

173. § Aki állapotánál vagy idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személlyel szemben gondozási kötelezettségét nem teljesíti, és ezáltal a gondozásra szoruló életét, testi épségét vagy egészségét veszélyezteti, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

II. Cím²⁵⁶

AZ EGÉSZSÉGÜGYI BEAVATKOZÁS, AZ ORVOSTUDOMÁNYI KUTATÁS RENDJE ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÖNRENDELKEZÉS ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK²⁵⁷

Beavatkozás az emberi génállományba

173/A. § (1) Aki az emberi génállományon, magzati génállományon, illetőleg emberi embrió génállományán a génállomány megváltoztatására irányuló beavatkozást végez, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti beavatkozás az emberi génállomány, a magzati génállomány, illetőleg az embrió génállományának megváltozását idézi elő.

(3) Nem büntethető az (1)—(2) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki a beavatkozást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

Emberi ivarsejt tiltott felhasználása

173/B. § (1) Aki halottból vagy halott magzatból származó ivarsejtet az egészségügyről szóló törvényben meghatározott emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásra használ fel, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁵⁶ A XII. fejezet II. címét és a 173/A—173/I. §-okat az 1998: XXII. törvény 2. §-a iktatta be, és egyidejűleg az eredeti II. cím számozását III. címre módosította.

²⁵⁷ Lásd az 1997: CLIV. törvényt.

(2) Aki emberi ivarsejt tiltott felhasználására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Születendő gyermek nemének megválasztása

173/C. § (1) Aki a születendő gyermek nemének megválasztására irányuló beavatkozást végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki a beavatkozást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

Emberen végezhető kutatás szabályainak megszegése

173/D. § Aki emberen orvostudományi kutatást az egészségügyről szóló törvényben meghatározott engedély nélkül, vagy az engedélytől eltérően végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Embrióval vagy ivarsejttel végezhető kutatás szabályainak megszegése

173/E. § (1) Aki emberi embrión vagy ivarsejten az egészségügyről szóló törvényben meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően orvostudományi kutatást végez, vagy emberi embriót kutatási célból hoz létre, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki

a) emberi embriót állat szervezetébe átültet,

b) emberi és állati ivarsejtet egymással megtermékenyít,

c) olyan emberi embriót, amellyel kutatást végeztek, emberi szervezetbe beültet,

d) kutatáshoz felhasznált emberi ivarsejtet emberi reprodukcióra felhasználni,

e) emberi megtermékenyítéshez, illetőleg embrióbeültetéshez nem emberi ivarsejtet, illetőleg embriót használ fel,

f) emberi embriót több emberi embrió, vagy állati embrió létrehozatalára használ fel,

büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

173/F. § (1) Aki emberi embrión az embrió génállományának megváltoztatására irányuló kutatást végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki

a) emberi embriót a fogamzással kialakult tulajdonságoktól eltérő, illetőleg további sajátosságokkal rendelkező egyed létrehozatalára használ fel,

b) emberi embrió sejtjeit szétválasztja, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető az (1)–(3) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki azt az egészségügyről szóló törvényben meghatározott célból hajtja végre.

173/G. § (1) Aki orvostudományi kutatás vagy beavatkozás során egymással genetikailag megegyező emberi egyedet hoz létre, büntettet követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntetést követően három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Egészségügyi önrendelkezési jog megsértése

173/H. § (1) Aki beleegyezéshez, hozzájáruláshoz, illetőleg tájékoztatáshoz kötött,

a) az emberi génállomány megváltoztatásával, illetőleg az embrió génállományának megváltoztatásával, az emberi reprodukcióval vagy a születendő gyermek nemének megválasztásával kapcsolatos egészségügyi beavatkozást,

b) emberen, embrióval vagy ivarsejttel végezhető orvostudományi kutatást,

c) az átültetés céljából végzett szerv- vagy szövetkivételt, illetőleg szerv- vagy szövetátültetést

a jogosult beleegyezése, illetőleg hozzájárulása nélkül végez, vagy a jogszabályban előírt tájékoztatást elmulasztja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki tiltakozó nyilatkozat ellenére halottból szervet, illetőleg szövetet távolít el.

(3) Aki a beleegyezéshez, illetőleg hozzájáruláshoz kötött, az (1) bekezdés szerinti egészségügyi beavatkozást, orvostudományi kutatást, szerv- vagy szövetkivételt, illetőleg szerv- vagy szövetátültetést gondatlanságból a jogosult beleegyezése, illetőleg hozzájárulása nélkül végez, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(4) Az (1)–(3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője magánindítványra büntethető, kivéve, ha azzal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövet. A (2) bekezdés esetén a magánindítványt az egészségügyről szóló törvényben meghatározott, nyilatkozatra jogosult személy terjesztheti elő.

Emberi test tiltott felhasználása

173/I. § (1) Aki emberi gént, sejtet, ivarsejtet, embriót, szervet, szövetet, halott testét vagy annak részét jogellenesen megszerez, vagyoni haszonszerzés végett forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gyógyintézet alkalmazottja a foglalkozása körében követi el.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bűnszövetségben

követik el.

(4) Aki az emberi test tiltott felhasználására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt az (1) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

III. cím²⁵⁸A SZABADSÁG ÉS AZ EMBERI MÉLTÓSÁG
ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK*Kényszerítés*

174. § Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A lelkiismereti és vallásszabadság megsértése*²⁵⁹

174/A. § Aki mást

- a) a lelkiismereti szabadságában erőszakkal vagy fenyegetéssel korlátoz,
 - b) a vallásának szabad gyakorlásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,
- büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak*²⁶⁰

174/B. § (1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoporthoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) fegyveresen,
- b) felfegyverkezve,
- c) jelentős érdeksérelmet okozva,
- d) a sértett sanyargatásával,
- e) csoportosan,
- f) bűnszövetségben

követik el.

Személyi szabadság megsértése

175. §²⁶¹ (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki emberkereskedelemmel összefüggésben megszerzett és a személyi szabadságától megfosztott sértett személyi szabadságának megfosztását fenntartja, és a sértettet munkavégzésre kényszeríti, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) hivatalos eljárás színlelésével,
- c) a sértett sanyargatásával,
- d) jelentős érdeksérelmet okozva,
- e) a tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére

követik el.

*Emberrablás*²⁶²

175/A. § (1) Aki mást személyi szabadságától erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel, illetve védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát kihasználva megfoszt, és szabadon bocsátását követelés teljesítésétől teszi függővé, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁵⁸ Az eredeti II. cím számozását az 1998: XXII. törvény 2. §-a módosította III. címre.

²⁵⁹ Az alcímet és a 174/A. §-t az 1990: IV. törvény 23. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁶⁰ Az alcímet és a 174/B. §-t az 1996: XVII. törvény 3. §-a iktatta be.

²⁶¹ A 175. § az 1998: LXXXVII. törvény 42. §-ával megállapított szöveg.

²⁶² Az alcímet és a 175/A. §-t az 1993: XVII. törvény 38. §-a iktatta be.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az emberrablást

a) bűnszövetségben,

b) fegyveresen,

c)²⁶³ hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy ellen

követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberrablást

a) különösen súlyos hátrányt,

b) halált okozva

követik el.

(4) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberrablás szándékos emberölést is megvalósít.

(5) Aki emberrablásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az emberrablást — mielőtt abból súlyos következmény származott volna — önként abbahagyja.

(7) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy emberrablás elkövetése készül, és erről az érintett személyt vagy a hatóságot, mielőtt teheti, nem tájékoztatja, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha az emberrablást legalább megkísérelték.

*Emberkereskedelem*²⁶⁴

175/B. §²⁶⁵ (1) Aki mást elad, megvásárol, ellenszolgáltatásként átad, vagy átvesz, más személyért elcserél, úgyszintén, aki ennek érdekében toboroz, mást szállít, elszállításol, elrejt, másnak megszerez, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) a személyi szabadságától megfosztott személy sérelmére,

c) munkavégzés céljából,

d) fajtalanság vagy közösülés céljából,

e) emberi test tiltott felhasználása céljából,

f) bűnszövetségben vagy

g) üzletszerűen

követik el.

²⁶³ A 175/A. § (2) bekezdésének c) pontját a 2003: II. törvény 10. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

²⁶⁴ Az alcímet és a 175/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 43. §-a iktatta be.

²⁶⁵ A 175/B. § a 2001: CXXI. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, vagy

b) a (2) bekezdés c)—e) pontjában meghatározott célból

1. erőszakkal vagy fenyegetéssel,

2. megtevesztéssel,

3. a sértett sanyargatásával

követik el.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) a (2) bekezdés a)—b) pontjában, vagy a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott személy sérelmére, a (2) bekezdés c)—e) pontjában meghatározott célból, illetve a (3) bekezdés b) pontja 1—3. alpontjában meghatározott módon, vagy

b) tiltott pornográf felvétel készítése céljából

követik el.

(5) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére

a) a (2) bekezdés c)—e) pontjában meghatározott célból,

b) a (3) bekezdés b) pontja 1—3. alpontjában meghatározott módon, vagy

c) tiltott pornográf felvétel készítése céljából

követik el.

(6) Aki emberkereskedelemre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Magánlaksértés

176. § (1)²⁶⁶ Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakónak vagy azzal rendelkezőknek akaratára ellenére, vagy megtevesztéssel

a) éjjel,

b) fegyveresen,

c) felfegyverkezve,

d) csoportosan

bemegy vagy ott bent marad.

²⁶⁶ A 176. § (1) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott módon mást megakadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a (2) bekezdésben írt módon követik el.

Magántitok megsértése

177. § (1) Aki a foglalkozásánál vagy közmegbízásánál fogva tudomására jutott magántitkot alapos ok nélkül fel-
fedi, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁶⁷ A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a bűncselekmény jelentős érdeksérelmet okoz.

Visszaélés személyes adattal²⁶⁸

177/A. § (1) Aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével

a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel,

b) az érintett tájékoztatására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget,

c) az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja,

és ezzel más vagy mások érdekeit jelentősen sérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt hivatalos személyként, közmegbízás felhasználásával, vagy jogtalan hasznoszerzés végett követik el.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a személyes adattal visszaélést különleges személyes adatra követik el.

²⁶⁷ A 177. § (2) bekezdésében a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁶⁸ Az alcímet és a 177/A. §-t az 1993: XVII. törvény 39. §-ának (1) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 11. §-ának (1) bekezdése állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„Jogosulatlan adatkezelés

177/A. § Az az adatkezelő vagy adatfeldolgozó, aki

a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel,

b) személyes adatot jogellenesen továbbít, vagy nyilvánosságra hoz,

c) személyes adatok kezelésére vonatkozó bejelentési kötelezettségét nem teljesíti,

d) személyes adatot az arra jogosult elől eltitkol,

e) kezelt személyes adatot meghamisít,

f) közérdekű adatot eltitkol vagy meghamisít,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

Visszaélés közérdekű adattal²⁶⁹

177/B. § (1) Aki a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényi rendelkezések megszegésével

a) tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget,

b) közérdekű adatot hozzáférhetetlenné tesz vagy meghamisít,

c) hamis vagy hamisított közérdekű adatot hozzáférhetővé vagy közzé tesz,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával, vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt jogtalan hasznoszerzés végett követik el.

Levéltitok megsértése

178. § (1)²⁷⁰ Aki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét, a tartalmának megismerése végett felbontja, megszerzi, vagy ilyen célból illetéktelen személynek átadja, úgyszintén aki távközlési berendezés útján továbbított közleményt kifürkész, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁷¹ A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt foglalkozás vagy közmegbízás felhasználásával követik el.

(3)²⁷² A büntetés

a) két évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény,

b) büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény jelentős érdeksérelmet okoz.

²⁶⁹ Az alcímet és a 177/B. §-t az 1993: XVII. törvény 39. § (2) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 11. §-ának (2) bekezdése állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„Különleges személyes adatokkal visszaélés

177/B. § (1) Aki a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályban meghatározott adatkezelése során tudomására jutott különleges adatot

a) jogellenesen nyilvánosságra hozza,

b) jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki különleges adatot maga vagy más részére jogosulatlanul megszerez, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

²⁷⁰ A 178. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 44. §-ával megállapított szöveg.

²⁷¹ A 178. § (2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 40. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷² A 178. § (3) bekezdése az 1993: XVII. törvény 40. §-ának (2) bekezdésével beiktatott és a Magyar Közlöny 1993. évi 50. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

*Magántitok jogosulatlan megismerése*²⁷³

178/A. § (1) Aki magántitok jogosulatlan megismerése céljából

a) másnak a lakását, egyéb helyiségét vagy az ezekhez tartozó bekerített helyet titokban átkutatja,

b) másnak a lakásában, egyéb helyiségében vagy az ezekhez tartozó bekerített helyen történeteket technikai eszköz alkalmazásával megfigyeli, illetőleg rögzíti,

c) másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét felbontja vagy megszerzi, és annak tartalmát technikai eszközzel rögzíti,

d)²⁷⁴ hírközlő berendezés útján, illetőleg számítástechnikai rendszeren másnak továbbított közleményt, adatot kifürkész, és az észlelteket technikai eszközzel rögzíti, büntetést követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott módon megismert magántitkot továbbít vagy felhasznál.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) hivatalos eljárás színlelésével,

b) üzletszerűen,

c) bünszövetségben,

d) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.

Rágalmazás

179. § (1)²⁷⁵ Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalmazást

a) aljas indokból vagy célból,

b) nagy nyilvánosság előtt,

c) jelentős érdeksérelmet okozva követik el.

Becsületsértés

180. § (1)²⁷⁶ Aki a 179. § esetén kívül mással szemben

²⁷³ Az alcímet és a 178/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 45. §-a iktatta be.

²⁷⁴ A 178/A. § (1) bekezdésének d) pontja a 2001: CXXI. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁵ A 179. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁷⁶ A 180. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

a) a sértett munkakörének ellátásával, köz megbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben,

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsület-sértést tettelesen követi el.

Kegyeltsértés

181. § Aki halottat vagy emléket a 179. vagy a 180. §-ban meghatározott módon meggyalázza, vétséget követ el, és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

A valóság bizonyítása

182. § (1) A 179—181. §-ban meghatározott bűncselekmények miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valóban bizonyul.

(2) A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.

Magánindítvány és kívánat

183. § (1)²⁷⁷ A 176—177. és a 178—181. §-ban meghatározott bűncselekmények elkövetői magánindítványra büntethetők.

(2) A 181. § esetén a magánindítványt az elhalt hozzátartozója és örököse terjesztheti elő.

(3) A diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb személyes mentességet élvező személy sérelmére elkövetett rágalmazás vagy becsületsértés a sértett diplomáciai úton kijelentett kívánatára büntethető.

*Értelmező rendelkezés*²⁷⁸

183/A. §²⁷⁹ A 170. § és a 175/A. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

²⁷⁷ A 183. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁸ Az alcímet és a 183/A. §-t az 1993: XVII. törvény 42. §-a iktatta be.

²⁷⁹ A 183/A. § az 1998: LXXXVII. törvény 46. §-ával megállapított szöveg.

XIII. fejezet

A KÖZLEKEDÉSI BŰNCSELEKMÉNYEK

A közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény

184. § (1)²⁸⁰ Aki közlekedési útvonal, jármű, üzemi berendezés vagy ezek tartozéka megrongálásával vagy megsemmisítésével, akadály létesítésével, közlekedési jelzés eltávolításával vagy megváltoztatásával, megtévesztő jelzéssel, közlekedő jármű vezetője ellen erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával avagy más, hasonló módon a vasúti, légi, vízi vagy közúti közlekedés biztonságát veszélyezteti, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3)²⁸¹ Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben, az ott tett megkülönböztetéshez képest, két évig, három évig, öt évig, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető — azzal szemben, aki a veszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése

185. § (1) Aki a vasúti, a légi vagy a vízi közlekedés szabályainak megszegésével más vagy mások életét vagy testi épségét veszélyezteti, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

²⁸⁰ A 184. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 12. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Aki közlekedési útvonal, jármű, üzemi berendezés vagy ezek tartozéka megrongálásával, akadály létesítésével, közlekedési jelzés eltávolításával vagy megváltoztatásával, megtévesztő jelzéssel, közlekedő jármű vezetője ellen erőszak vagy fenyegetés alkalmazásával avagy más, hasonló módon a vasúti, légi, vízi vagy közúti közlekedés biztonságát veszélyezteti, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

²⁸¹ A 184. § (3) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

(3)²⁸² Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetekben az ott tett megkülönböztetéshez képest, két évig, három évig, öt évig, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető — azzal szemben, aki a veszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Közúti veszélyeztetés

186. § (1) Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével más vagy mások életét vagy testi épségét közvetlen veszélynek teszi ki, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

Közúti baleset okozása

187. § (1)²⁸³ Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

²⁸² A 185. § (3) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁸³ A 187. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

(2) A büntetés

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

b)²⁸⁴ egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget

okoz.

*Járművezetés ittas vagy bódult állapotban*²⁸⁵

188. § (1)²⁸⁶ Aki szeszese italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt vasúti vagy légi járművet, valamint gépi meghajtású vízi járművet vagy úszó munkagépet, avagy közúton gépi meghajtású járművet vezet, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést,

b) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

d) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget

okoz.

(3)²⁸⁷ Aki szeszese italtól befolyásolt állapotban vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő.

²⁸⁴ A 187. § (2) bekezdésének b) pontja az 1997: LXXIII. törvény 18. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁵ A 188. § alcímét az 1998: LXXXVII. törvény 47. §-a állapította meg.

²⁸⁶ A 188. § (1) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 48. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁷ A 188. § (3) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 48. §-ával megállapított szöveg.

Járművezetés tiltott átengedése

189. § (1)²⁸⁸ Aki vasúti vagy légi jármű, valamint gépi meghajtású vízi jármű vagy úszó munkagép avagy közúton gépi meghajtású jármű vezetését szeszese italtól befolyásolt állapotban levő vagy a vezetésre egyéb okból alkalmatlan személynek engedi át, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt

a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,

b) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált,

c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget

okoz.

Cserbenhagyás

190. §²⁸⁹ Ha a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője a helyszínen nem áll meg, illetve onnan eltávozik, mielőtt meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, avagy az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Értelmező rendelkezések

191. § (1) A közúton elkövetett bűncselekményekre megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni akkor is, ha a közúti járművezetésre vonatkozó szabályok megszegése nem közúton okoz sérülést vagy halált.

(2) A 185—187. §-ok alkalmazásában nem tekinthetők közlekedési szabályoknak a gyalogosokra és az utasokra vonatkozó rendelkezések.

²⁸⁸ A 189. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

²⁸⁹ A 190. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

XIV. fejezet

A HÁZASSÁG, A CSALÁD, AZ IFJÚSÁG
ÉS A NEMI ERKÖLCS ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

A HÁZASSÁG, A CSALÁD ÉS AZ IFJÚSÁG ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Kettős házasság*

192. § Aki házasságának fennállása alatt újabb házasságot köt, vagy aki házassági kötelékben levő személlyel köt házasságot, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Családi állás megváltoztatása

193. §²⁹⁰ (1) Aki más családi állását megváltoztatja, így különösen gyermeket kicserél, vagy más családba csempész, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a családi állás megváltoztatását

a) gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében,

b) a tizenharmadik életévét be nem töltött személy nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy követi el.

(3) Ha a bűncselekményt a gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kiskorú elhelyezésének megváltoztatása

194. §²⁹¹ Aki végrehajtható hatósági határozat alapján elhelyezett kiskorút attól, akinél a hatóság elhelyezte, annak beleegyezése nélkül, az elhelyezés tartós megváltoztatása céljából elvisz, avagy a kiskorút rejtve vagy titokban tartja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kiskorú veszélyeztetése

195. § (1)²⁹² A kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, aki e feladatából folyó kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a nagykorú személy, aki kiskorút bűncselekmény elkövetésére vagy züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírtani törekszik.

(3)²⁹³ Büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az a nagykorú személy, aki a kiskorúval kényszermunkát végeztet.

*Tiltott pornográf felvétellel visszaélés*²⁹⁴

195/A. §²⁹⁵ (1) Aki kiskorú személyről pornográf video-, film- vagy fényképfelvételt, vagy ilyen képfelvételeket, illetőleg más módon előállított pornográf képfelvételt vagy képfelvételeket megszerez, tart, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki kiskorú személyről pornográf video-, film- vagy fényképfelvételt, vagy ilyen képfelvételeket, illetőleg más módon előállított pornográf képfelvételt vagy képfelvételeket kínál, átad, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki kiskorú személyről pornográf video-, film-, fényképfelvételt vagy ilyen képfelvételeket, illetőleg más módon előállított pornográf képfelvételt vagy képfelvételeket készít, forgalomba hoz, azzal kereskedik, illetőleg ilyen képfelvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki pornográf jellegű műsorban kiskorú személyt szerepeltet.

(5) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (3)—(4) bekezdésben írt bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Az (1)—(4) bekezdés alkalmazásában pornográf képfelvétel, illetve pornográf jellegű műsor a nemiséget súlyosan szeméremérintő nyíltsággal ábrázoló, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvés, ábrázolás.

²⁹² A 195. § (1) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

²⁹³ A 195. § (3) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 50. §-ával megállapított szöveg.

²⁹⁴ Az alcímét és a 195/A. §-t az 1997: LXXIII. törvény 21. §-a iktatta be. Az alcím szövegét a 2001: CXXI. törvény 23. §-a állapította meg.

²⁹⁵ A 195/A. § a 2001: CXXI. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

²⁹⁰ A 193. § az 1998: LXXXVII. törvény 49. §-ával megállapított szöveg.

²⁹¹ A 194. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

Tartás elmulasztása

196. § (1)²⁹⁶ Aki jogszabályon alapuló és végrehajtható hatósági határozatban előírt tartási kötelezettségét önhibájából nem teljesíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)²⁹⁷

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a tartás elmulasztása a jogosultat súlyos nélkülözésnek teszi ki.

(4) Az (1) és (2)²⁹⁸ bekezdés alapján az elkövető nem büntethető, a (3) bekezdés esetén pedig büntetése korlátlanul enyhíthető, ha kötelezettségének az első fokú ítélet meghozataláig eleget tesz.

II. cím

*A NEMI ERKÖLCS ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK**Erőszakos közösülés*

197. §²⁹⁹ (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közösülésre használja fel, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,
- b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,
- c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közösülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett erőszakos közösülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

²⁹⁶ A 196. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, ugyanezen törvény 103. §-ának (1) bekezdése a „szigorított javító-nevelő munkával” szövegrészt hatályon kívül helyezte.

²⁹⁷ A 196. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁹⁸ A 196. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

²⁹⁹ A 197. § az 1997: LXXIII. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

Szemérem elleni erőszak

198. §³⁰⁰ (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanásra vagy ennek eltűrésére kényszerít, vagy másnak a védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát fajtalanásra használja fel, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,
- b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,
- c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalanzkodnak.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizenkettedik életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

Természet elleni fajtalanosság

199. §³⁰¹

Természet elleni erőszakos fajtalanosság

200. §³⁰²

Megrontás

201. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel közösül, valamint az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét meg nem haladott személlyel fajtalanodik, büntetést követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy vele közösüljön vagy fajtalanodjék, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

³⁰⁰ A 198. § az 1997: LXXIII. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

³⁰¹ A 199. §-t az Alkotmánybíróság 37/2002. (IX. 4.) AB határozata megsemmisítette.

³⁰² A 200. §-t az Alkotmánybíróság 37/2002. (IX. 4.) AB határozata megsemmisítette.

202. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közösjön vagy fajtalanodjék, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyelcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy mással közösjön vagy fajtalanodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

Vérfertőzés

203. § (1) Aki egyenesági rokonával közösjön vagy fajtalanodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a leszármazó, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyelcadik életévét nem töltötte be.

(3)³⁰³ Aki testvérével közösjön, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Üzletszerűkéjélgés

204. §³⁰⁴

Üzletszerűkéjélgés elősegítése

205. §³⁰⁵ (1) Aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjélgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki bordélyházat tart fenn, vezet, vagy annak működéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)³⁰⁶ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bordélyházban tizennyelcadik életévét be nem töltött személy folytat üzletszerű kéjélgést,

³⁰³ A 203. § (3) bekezdéséből a „vagy természet elleni fajtalanodást követ el,” szövegrészt az Alkotmánybíróság 20/1999. (VI. 25.) AB határozata megsemmisítette.

³⁰⁴ A 204. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁰⁵ A 205. § az 1993: XVII. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

³⁰⁶ A 205. § (3) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

b)³⁰⁷

(4) Aki mást üzletszerű kéjélgésre rábír, az (1) bekezdés szerint büntetendő.

Kitartottság

206. §³⁰⁸ Aki üzletszerű kéjélgést folytató személlyel egészben vagy részben kitartatja magát, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

Kerítés

207. § (1)³⁰⁹ Aki haszonszerzés céljából valakit közöslésre vagy fajtalanosságra másnak megszerez, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítés üzletszerű.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítést

a) az elkövető hozzátartozója, avagy nevelése, felügyelete vagy gondozása alatt álló, illetőleg tizennyelcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) megtevesztéssel, erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel,

c)³¹⁰

követik el.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott kerítés elkövetésében megállapodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szeméremsértés

208. §³¹¹ Aki magát nemi vágyának kielégítése végett más előtt szeméremsértő módon mutogatja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

³⁰⁷ A 205. § (3) bekezdésének b) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

³⁰⁸ A 206. §-ból a „vagy szigorított javító-nevelő munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁰⁹ A 207. § (1) bekezdéséből a „vagy szigorított javító-nevelő munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³¹⁰ A 207. § (3) bekezdésének c) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

³¹¹ A 208. § az 1997: LXXIII. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

Magánindítvány

209. § A 197. § (1) bekezdésében, a 198. § (1) bekezdésében, valamint a 201. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmények csak magánindítványra büntethetők, kivéve, ha azokkal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekmény is elkövetnek.

Értelmező rendelkezés

210. § A 197—198. § és a 200. §³¹² alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

210/A. §³¹³ (1) Üzletszerű kéjelgést folytat az, aki rendszeres haszonszerzésre törekedve közösül vagy fajtalanodik.

(2) E cím alkalmazásában fajtalanság: a közösülés kivételével minden súlyosan szemérem sértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál.

XV. fejezet

AZ ÁLLAMIGAZGATÁS,
AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ÉS A KÖZÉLET
TISZTASÁGA ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

A VÁLASZTÁS, A NÉPSZAVAZÁS ÉS A NÉPI
KEZDEMÉNYEZÉS RENDJE ELLENI
BŰNCSELEKMÉNY³¹⁴

211. §³¹⁵ Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás vagy népi kezdeményezés során

a)³¹⁶ a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

b)³¹⁷ népszavazás vagy népi kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

³¹² A Btk. 200. §-át az Alkotmánybíróság 37/2002. (IX. 4.) AB határozata megsemmisítette.

³¹³ A 210/A. §-t az 1993: XVII. törvény 49. §-a iktatta be.

³¹⁴ A 211. §-t megelőző alcím az 1989: XVII. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

³¹⁵ A 211. § bevezető szövegét a 2001: CXXI. törvény 24. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

³¹⁶ A 211. § a) pontját az 1990: XIII. törvény 1. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi a)—e) pontok jelölését b)—f) pontra módosította. Az a) pont szövegét az 1997: C. törvény 167. §-a állapította meg.

³¹⁷ A 211. § b) pontját az 1997: C. törvény 167. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi b)—f) pontok jelölését c)—g) pontra módosította.

c)³¹⁸ jogosultság nélkül szavaz,

d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,

e)³¹⁹ arra jogosultat a választásban, illetőleg a népszavazásban akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel, illetőleg anyagi juttatással befolyásolni törekszik,

f) megsérti a választás, illetőleg a népszavazás titkoságát,

g) meghamisítja a választás, a népszavazás, illetőleg a népi kezdeményezés eredményét,

bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

II. cím

A RENDÉSZETI BŰNCSELEKMÉNYEK

*Egyesületi joggal visszaélés***212. §**³²⁰

212/A. §³²¹ Aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Sajtórendészeti vétség***213. §** Aki

a)³²² engedély vagy nyilvántartásba vétel nélkül állít elő vagy terjeszt olyan sajtóterméket, amelynek előállításához vagy terjesztéséhez engedély vagy nyilvántartásba vétel szükséges,

b) olyan sajtóterméket terjeszt, amelynek lefoglalását vagy elkobzását rendelték el,

vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

³¹⁸ A 211. § jelenlegi c)—g) pontját az 1989: XVII. törvény 34. §-a állapította meg. A rendelkezések jelölését az 1990: XIII. törvény 1. §-a előbb b)—f) pontra, majd az 1997: C. törvény 167. §-a c)—g) pontra módosította.

³¹⁹ A 211. § e) pontja a 2001: CXXI. törvény 24. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³²⁰ A 212. §-t az Alkotmánybíróság 58/1997. (XI. 5.) AB határozata megsemmisítette.

³²¹ A 212/A. §-t az 1996: XVII. törvény 4. §-a iktatta be.

³²² A 213. § a) pontja az 1999: CXX. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

*Beutazási és tartózkodási tilalom megsértése*³²³

214. §³²⁴ Az a kiutasított vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt álló külföldi, aki külön engedély nélkül tartózkodik a Magyar Köztársaság területén, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Jogellenes belföldi tartózkodás elősegítése*³²⁵

214/A. § Aki külföldinek a Magyar Köztársaság területén való jogellenes tartózkodásához vagyoni haszonszerzés végett segítséget nyújt, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Földmérési jel megrongálása

215. § Aki földmérési jelet megsemmisít, megrongál vagy elmozdít, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

*Műemlék megrongálása*³²⁶

216. § (1) Aki a tulajdonában álló műemléket megrongálja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés szerinti műemléket megsemmisíti, vagy annak olyan helyrehozhatatlan károsodását idézi elő, amelynek következtében az elveszti műemlék jellegét, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Kulturális javak megrongálása*³²⁷

216/A. § (1) Aki a tulajdonában álló, a kulturális javak körébe tartozó és védett tárgyat megrongálja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés szerinti tárgyat megsemmisíti, vagy annak helyrehozhatatlan károsodását idézi elő, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés kulturális javakkal*³²⁸

216/B. § (1) Aki a kulturális javak körébe és védett gyűjteményhez tartozó tárgyat vagy védett tárggyegyettes darabját jogszabályban előírt előzetes hozzájárulás nélkül elidegeníti, úgyszintén aki a kulturális javak körébe tartozó védett tárgy tulajdonjogának bekövetkezett változására vonatkozó, jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségét elmulasztja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a kulturális javak körébe tartozó és kiviteli engedélyhez kötött tárgyat engedély nélkül külföldre juttat, vagy a kiviteli engedély kereteit túllépi.

*Tiltott határátlépés***217. §**³²⁹*Embercsempészés*

218. § (1)³³⁰ Aki államhatárnak más által

- a) engedély nélkül,
- b) meg nem engedett módon

történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

- a) vagyoni haszonszerzés végett,
- b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva

követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

- a) a csempészett személy sanyargatásával,
- b) fegyveresen,
- c) üzletszerűen

követik el.

(4)³³¹ Aki az (1)–(3) bekezdésben meghatározott embercsempészésre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az embercsempészség elkövetőjével szemben mellék-büntetésként kitiltásnak is helye van.

³²³ Az alcímet a 2001: CXXI. törvény 25. §-a állapította meg.

³²⁴ A 214. § a 2001: CXXI. törvény 25. §-ával megállapított szöveg.

³²⁵ Az alcímet és a 214/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 26. §-a iktatta be.

³²⁶ Az alcímet és a 216. §-t az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

³²⁷ Az alcímet és a 216/A. §-t az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³²⁸ Az alcímet és a 216/B. §-t az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³²⁹ A 217. §-t a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

³³⁰ A 218. § (1)–(3) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

³³¹ A 218. § (4) és (5) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 52. §-ával megállapított szöveg.

*Feljelentés elmulasztása***219. §**³³²*Határjelrongálás*

220. §³³³ Aki az államhatár megjelölésére szolgáló jelet megsemmisíti, megrongálja vagy elmozdítja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

III. cím

**AZ ÁLLAMTITOK ÉS A SZOLGÁLATI TITOK
MEGSÉRTÉSE***Államtitoksértés***221. § (1)** Aki

a) az államtitkot jogosulatlanul megszerzi,
b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott államtitkot jogosulatlanul felhasználja, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé vagy illetékes személy részére hozzáférhetetlenné teszi,
büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitoksértést különösen fontos államtitokra, vagy súlyos hátrányt okozva követik el,
b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitok illetéktelen külföldi személy részére válik hozzáférhetővé.

(3) Aki az államtitoksértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig, a (2) bekezdés eseteiben, az ott írt megkülönböztetés szerint, két évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott államtitoksértésre irányuló előkészületet követ el, az ott írt megkülönböztetés szerint büntett miatt három évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Szolgalati titoksértés***222. § (1)**³³⁴ Aki

a) a szolgálati titkot jogosulatlanul megszerzi,

b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott szolgálati titkot jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos hátrányt okoz.

(3) A büntetés

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a szolgálati titok,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a katonai szolgálati titok illetéktelen külföldi személy részére hozzáférhetővé válik.

Államtitoksértés feljelentésének elmulasztása

223. § (1)³³⁵ Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy

a) államtitoksértés elkövetése készül,

b) még le nem leplezett szándékos államtitoksértést követtek el,

és erről a hatóságnak — mihelyt teheti — nem tesz jelentést, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)³³⁶ Az (1) bekezdés alapján az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

*Az államtitok és a szolgálati titok***224. §**³³⁷

IV. cím

A HIVATALI BŰNCSELEKMÉNYEK*Hivatali visszaélés*

225. § Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³³² A 219. §-t az 1989: XXVIII. törvény 20. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³³³ A 220. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³³⁴ A 222. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³³⁵ A 223. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³³⁶ A 223. § (2) bekezdése az 1989: XXV. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

³³⁷ A 224. §-t az 1987: 5. törvényerejű rendelet 12. §-ának (3) bekezdése hatályon kívül helyezte. A fogalmak meghatározására lásd az 1995: LXV. törvényt.

Bántalmazás hivatalos eljárásban

226. § Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást tetteg bántalmaz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kényszervallatás

227. §³³⁸ Az a hivatalos személy, aki annak érdekében, hogy más vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen, erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert alkalmaz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Jogosulatlan titkos információgyűjtés*³³⁹

227/A. § (1) Az a hivatalos személy, aki bíró vagy az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtést, [illetőleg a büntetőeljárás során bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést]³⁴⁰ engedély nélkül végez, vagy az engedély kereteit túllépi, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki bíró vagy az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtést, [illetőleg a büntetőeljárás során bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést] elrendel vagy engedélyez, anélkül, hogy erre jogosult lenne.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény jelentős érdeksérelmet okoz.

Jogellenes fogvatartás

228. § (1)³⁴¹ Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást személyi szabadságától jogellenesen megfoszt, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogellenes fogvatartást

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) a sértett sanyargatásával,
- c) súlyos következményt okozva

követik el.

³³⁸ A 227. § a 2001: CXXI. törvény 28. §-ával megállapított szöveg.

³³⁹ Az alcímet és a 227/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 53. §-a iktatta be.

³⁴⁰ A 2002: XXII. törvény 3. §-ával módosított 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (5) bekezdése alapján 227/A. § (1) és (2) bekezdésében az „illetőleg a büntetőeljárás során bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést” szövegrész 2003. július 1-jén lép hatályba.

³⁴¹ A 228. § (1)–(2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

(3)³⁴²

*Az egyesülési és a gyülekezési szabadság megsértése*³⁴³

228/A. § (1) Aki mást egyesülési vagy gyülekezési jogának gyakorlásában erőszakkal vagy fenyegetéssel jogtalanul akadályoz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³⁴⁴

V. cím

A HIVATALOS SZEMÉLY ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Hivatalos személy elleni erőszak*

229. § (1)³⁴⁵ Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan vagy felfegyverkezve követik el.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló csoportban részt vesz, vétséget követ el, és két évig, a csoport szervezője és vezetője büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5)³⁴⁶ Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt az eljárása miatt bántalmazza, az (1)–(4) bekezdés szerint büntetendő akkor is, ha a bántalmazott a bűncselekmény elkövetésekor már nem hivatalos személy, vagy nem külföldi hivatalos személy.

(6) Nem büntethető a (4) bekezdés alapján a csoport résztvevője, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja.

³⁴² A 228. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁴³ Az alcímet és a 228/A. §-t az 1989: III. törvény 17. §-a iktatta be.

³⁴⁴ A 228/A. § (2) bekezdését a 2000: CXXV. törvény 4. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁴⁵ A 229. § (1) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 29. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁴⁶ A 229. § (5) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 29. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak

230. §³⁴⁷ A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

Hivatalos személy támogatója elleni erőszak

231. § A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.

Nemzetközileg védett személy elleni erőszak³⁴⁸

232. § (1) Aki a belföldön tartózkodó nemzetközileg védett személyt bántalmazza, személyi szabadságától fosztja, vagy személyét, illetőleg személyi szabadságát — különösen hivatalos helyisége, magánlakása vagy szállítási eszköze elleni támadással — veszélyezteti, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésével fenyeget, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) E § alkalmazásában nemzetközileg védett személy az a külföldi hivatalos személy, aki a rá vonatkozó nemzetközi szerződés alapján diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvez.

VI. cím

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Hamis vád***233. § (1)** Aki

a) a hatóság előtt más bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol,

b) más ellen bűncselekményre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz a hatóság tudomására,

büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hamis vád alapján büntetőeljárás indul.

(3) Ha a hamis vád alapján a vádlottat elítélik, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

234. §³⁴⁹ Aki más hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével azért vádol hamisan, mert gondatlanságból nem tud arról, hogy tényállítása valótlan vagy a bizonyíték hamis, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

235. §³⁵⁰ Aki

a) más nyomozó hatóság, ügyész, bíróság vagy szabálysértési hatóság előtt szabálysértés, illetőleg nyomozó hatóság, ügyész, bíróság vagy a fegyelmi jogkör gyakorlója előtt fegyelmi vétség elkövetésével hamisan vádol,

b) más ellen szabálysértésre vagy fegyelmi vétségre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz az a) pontban megjelölt hatóság tudomására,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

236. § (1) Ha a hamis vád folytán eljárás (alapügy) indult, ennek befejezéséig hamis vád miatt büntetőeljárás csak az alapügyben eljáró hatóság feljelentése alapján indítható. Az ilyen feljelentés esetét kivéve a hamis vád elévülése az alapügy befejezésének napján kezdődik.

(2) Korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is a hamis vád elkövetőjének a büntetése, ha a vád hamisságát az alapügy befejezése előtt az eljáró hatóságnak feltárja.

Hatóság félrevezetése

237. §³⁵¹ Aki hatóságnál büntetőeljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlan — amennyiben a 233. § esete nem forog fenn — vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Hamis tanúzás

238. § (1) A tanú, aki bíróság vagy más hatóság előtt az ügy lényeges körülményére valótlan vallomást tesz, vagy a valót elhallgatja, hamis tanúzást követ el.

(2) A hamis tanúzásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni arra, aki

a) mint szakértő hamis szakvéleményt vagy mint szaktanácsadó hamis felvilágosítást ad,

b) mint tolmács vagy fordító hamisan fordít,

c) a 233. § (1) bekezdésének b) pontja esetén kívül büntető vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat.

³⁴⁹ A 234. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³⁵⁰ A 235. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³⁵¹ A 237. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³⁴⁷ A 230. § az 1998: LXXXVII. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁸ Az alcímet és a 232. §-t a 2003: II. törvény 13. §-a iktatta be. A 232. § eredeti rendelkezését (Hatóság vagy hivatalos személy megsértése) az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozata megsemmisítette. Az új rendelkezés 2003. március 1-jén hatályba.

(3) A (2) bekezdés c) pontja alapján nem büntethető a büntető ügy terheltje.

(4)³⁵² A büntető ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetése büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés. Ha a hamis tanúzás olyan bűncselekményre vonatkozik, amely miatt életfogytig tartó szabadságvesztés is kiszabható, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(5) A polgári ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetése büntett miatt három évig, ha pedig az ügy tárgya különösen nagy vagyoni érték vagy különösen jelentős egyéb érdek, öt évig terjedő szabadságvesztés.

(6)³⁵³ Aki a hamis tanúzást gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

239. §³⁵⁴ Aki a hamis tanúzást fegyelmi, szabálysértési, választottbíróági avagy egyéb hatósági eljárásban követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

240. § Hamis tanúzás miatt mindaddig, amíg az az ügy, amelyben a hamis tanúzást elkövették (alapügy) nem fejeződik be, büntetőeljárás csak az alapügyben eljáró hatóság feljelentése alapján indítható. Az ilyen feljelentés esetét kivéve a hamis tanúzás elévülése az alapügy befejezésének napján kezdődik.

241. § (1) Nem büntethető hamis tanúzásért

a) aki a valóság feltárása esetén önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná,

b) aki a vallomástételt egyéb okból megtagadhatja, de erre kihallgatása előtt nem figyelmeztették, vagy akinek a kihallgatása a törvénynél fogva kizárt.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is azzal szemben, aki az alapügy jogerős befejezése előtt az eljáró hatóságnak az általa szolgáltatott bizonyítási eszköz hamis voltát bejelenti.

Hamis tanúzásra felhívás

242. §³⁵⁵ (1) Aki mást büntető ügyben hamis tanúzásra rábírni törekszik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel, aki pedig ezt polgári ügyben követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁵² A 238. § (4) bekezdésének második mondata az 1993: XVII. törvény 53. §-ával megállapított szöveg.

³⁵³ A 238. § (6) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

³⁵⁴ A 239. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, a szövegből a „munkaügyi vagy szövetkezeti döntőbizottsági” szövegrészt az 1996: LII. törvény 38. §-a hatályon kívül helyezte.

³⁵⁵ A 242. § a 2001: CXXI. törvény 30. §-ával megállapított szöveg.

(2) Aki a hamis tanúzásra felhívást fegyelmi, szabálysértési, választottbíróági, avagy egyéb hatóság előtt folyamatban levő ügyben követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Hatósági eljárás akadályozása*³⁵⁶

242/A. § (1) Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy bírósági vagy egyéb hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse, a hatósági eljárás akadályozását követi el.

(2) Ha a hatósági eljárás akadályozását büntetőügyben követik el, a büntetés büntett miatt öt évig, ha pedig olyan büntető ügyben követik el, amely életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető bűncselekmény miatt folyik, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(3) Ha a hatósági eljárás akadályozását polgári ügyben, fegyelmi, szabálysértési, választottbíróági, avagy egyéb hatósági ügyben követik el, a büntetés három évig, ha pedig az ügy tárgya különösen nagy vagyoni érték vagy különösen jelentős egyéb érdek, öt évig terjedő szabadságvesztés.

Mentő körülmény elhallgatása

243. § (1) Aki olyan tényt, amelytől a büntetőeljárás alá vont személy felmentése függhet, vele, védőjével vagy a hatósággal nem közöl, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdés alapján

a) aki a tény közlésével önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná,

b) akinek tanúkénti kihallgatása a törvénynél fogva kizárt.

Bűnpártolás

244. § (1) Aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna

a) segítséget nyújt ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől meneküljön,

b) a büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekszik,

c) közreműködik a bűncselekményből származó előny biztosításában,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a bűnpártolást haszonszerzés végett követi el.

³⁵⁶ Az alcímet és a 242/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 31. §-a iktatta be.

(3) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűnpártolást

*a)*³⁵⁷ az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatásával, az alkotmányos rend elleni szervezkedéssel, lázadással, rombolással, hazaárulással, hűtlenséggel, az ellenség támogatásával, kémkedéssel, emberöléssel [166. § (1)—(2) bek.], emberrablással, terrorcselekménnyel, légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítésével³⁵⁸ vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető katonai bűncselekménnyel kapcsolatban követik el,

b) hivatalos személy eljárása során követi el.

(4) A (2) bekezdést és a (3) bekezdés *b)* pontját kivéve nem büntethető, aki az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott bűnpártolást hozzátartozója érdekében követi el.

Fogollyszökés

245. §³⁵⁹ (1) Aki a büntetőeljárás alatt vagy a szabadságvesztés végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása során a részére engedélyezett büntetés félbeszakítás, eltávozás, rövid tartamú eltávozás vagy kimaradás tartamának elteltével abból a célból nem tér vissza, hogy a büntetés végrehajtása alól kivonja magát.

Fogolyzendülés

246. § (1) Az a fogoly, aki fogolytársaival együtt a büntetés-végrehajtás rendjét súlyosan veszélyeztető, nyílt ellenszegülésben részt vesz, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a fogolyzendülés

a) kezdeményezője, szervezője vagy vezetője,

b) azon résztvevője, aki a fogolyzendüléssel szemben fellépő személy ellen erőszakot alkalmaz.

(3) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a fogolyzendülés, ha a bűncselekmény különösen súlyos következményre vezet.

³⁵⁷ A 244. § (3) bekezdésének *a)* pontja az 1993: XVII. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

³⁵⁸ A 244. § (3) bekezdésének *a)* pontjában a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítésével” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének *a)* pontja állapította meg.

³⁵⁹ A 245. § a 2001: CXXI. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

(4) Az (1) bekezdés esetében korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az ellenszegülést önként vagy a hatóság felszólítására abbahagyja.

(5) Aki fogolyzendülésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Ügyvédi visszaélés

247. § (1) Az ügyvéd, aki azért, hogy ügyfelének jogtalan hátrányt okozzon, hivatásából folyó kötelességét megszegi, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt haszonszerzés végett követik el.

(3) E § alkalmazásában ügyvéd az ügyvédjelölt és más olyan személy is, aki jogi képviselőre foglalkozásánál fogva jogosult.

Zugírászat

248. §³⁶⁰ (1) Aki jogosulatlanul, üzletszerűen ügyvédi, jogtanácsosi vagy közjegyzői tevékenységet végez, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a zugírászatot ügyvédi, jogtanácsosi vagy közjegyzői tevékenységre jogosultság színlelésével követik el.

Zártörés

249. §³⁶¹ (1) Aki a hatósági eljárás során elrendelt lefoglalásnál, zárlatnál vagy zár alá vételnél alkalmazott pecsétet eltávolítja vagy megsérti, avagy a lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolog megőrzésére szolgáló, lezárt helyiséget felnyitja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki a hatósági eljárás során lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolgot a végrehajtás alól elvonja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője nem büntethető, ha a vádirat benyújtásáig a dolgot — állagának sérelme nélkül — az eljáró hatóságnak visszaszolgáltatja.

³⁶⁰ A 248. § a 2001: CXXI. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

³⁶¹ A 249. § a 2001: CXXI. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

*A bírósági végrehajtás akadályozása*³⁶²

249/A. § (1) Aki a bírósági végrehajtás során, azt követően, hogy vele szemben a bíróság jogerősen rendbírságot szabott ki, a rendbírság kiszabására okot adó magatartást tovább folytatja, vagy a végrehajtásból eredő, jogszabályban foglalt kötelezettségének — ide nem értve a végrehajtható okiratban foglalt kötelezettséget — továbbra sem tesz eleget, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az elkövető, ha a vádirat benyújtásáig a végrehajtásból eredő, jogszabályban foglalt kötelezettségének eleget tesz.

*Nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény*³⁶³

249/B. § A 233—234. §, a 236—238. § és a 240—244. § rendelkezéseit kell alkalmazni azzal szemben, aki az ott meghatározott cselekményt törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel, továbbá az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa kötelező határozatával létrehozott nemzetközi büntető bíróság vagy az Európai Közösségek Bírósága előtt folyamatban lévő eljárás során vagy azzal kapcsolatban követi el.

VII. cím

*A KÖZÉLET TISZTASÁGA ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*

Vesztegetés

250. §³⁶⁴ (1) Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetőleg a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) vezető beosztású vagy fontosabb ügyekben intézkedésre hivatott hivatalos személy,

b) más hivatalos személy fontosabb ügyben követi el.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésben foglalt megkülönböztetés szerint két évtől nyolc évig, illetőleg öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha a jogtalan előnyért hivatali köteleességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

251. §³⁶⁵ (1)³⁶⁶ A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a köteletségének megszegéséért az ilyen előnyt, illetve annak ígéretét elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az elkövető a jogtalan előnyért a köteleességét megszegi, büntettet követ el, és egy évtől öt évig, fontosabb ügyben történt köteleességszegés esetén, illetőleg ha a cselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

252. §³⁶⁷ (1) A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az az önálló intézkedésre jogosult dolgozója, illetve tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy az ilyen előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető az előnyért a köteleességét megszegi.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető

a) a köteleességét fontosabb ügyben szegi meg,

b) a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

253. §³⁶⁸ (1) Aki hivatalos személy működésével kapcsolatban, neki vagy reá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha az előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali köteleességét megszegje, a hatáskörét túllépi vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, illetőleg ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha az (1)—(2) bekezdésben írt bűncselekményt a gazdálkodó szervezet tagja vagy dolgozója a gazdálkodó szervezet érdekében követi el, és a felügyeleti vagy az ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna.

³⁶⁵ A 251. § a 2001: CXXI. törvény 38. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁶ A 251. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 14. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy az ilyen előnyt, illetve annak ígéretét elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

³⁶⁷ A 252. § a 2001: CXXI. törvény 39. §-ával megállapított szöveg.

³⁶⁸ A 253. § a 2001: CXXI. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

³⁶² Az alcímet és a 249/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 35. §-a iktatta be.

³⁶³ Az alcímet és a 249/B. §-t a 2001: CXXI. törvény 36. §-a iktatta be.

³⁶⁴ A 250. § a 2001: CXXI. törvény 37. §-ával megállapított szöveg.

(4) Vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, pénzbüntetéssel vagy közérdekű munkával büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el.

254. §³⁶⁹ (1) Aki költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet dolgozójának, illetve tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad, vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a köteletségét megszegje, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan előnyt költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérik.

255. §³⁷⁰ (1) Aki azért, hogy más a bírósági vagy más hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse, neki vagy reá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki azért, hogy a bírósági vagy más hatósági eljárásban a törvényes jogait ne gyakorolja, vagy a kötelezettségeit ne teljesítse, jogtalan előnyt fogad el.

255/A. §³⁷¹ (1) Nem büntethető a 250. § (1)—(2) bekezdésében, a 251. § (1) bekezdésében, a 252. § (1) bekezdésében és a 255. § (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmény elkövetője, ha a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.

(2) Nem büntethető a 253. §-ban, 254. §-ban és 255. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény elkövetője, ha a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

*Vesztegetés feljelentésének elmulasztása*³⁷²

255/B. § (1) Az a hivatalos személy, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy még le nem leplezett vesztegetést (Btk. 250—255. §) követtek el, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz feljelentést, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés alapján az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

³⁶⁹ A 254. § a 2001: CXXI. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁰ A 255. § a 2001: CXXI. törvény 42. §-ával megállapított szöveg.

³⁷¹ A 255/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 43. §-a iktatta be.

³⁷² Az alcímet és a 255/B. §-t a 2001: CXXI. törvény 44. §-a iktatta be.

Befolyással üzérkedés

256. §³⁷³ (1) Aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más részére jogtalan előnyt kér vagy elfogad, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető

a) azt állítja, vagy azt a látszatot kelti, hogy hivatalos személyt megveszteget,

b) hivatalos személynek adja ki magát,

c) a bűncselekményt üzletszerűen követi el.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

a) gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet dolgozójával, illetve tagjával kapcsolatban követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel,

b) gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójával, illetve tagjával kapcsolatban követi el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel

büntetendő.

(4) Aki a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt üzletszerűen követi el, büntett miatt, az ott tett megkülönböztetéshez képest három évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közérdekű bejelentő üldözése

257. §³⁷⁴ Aki közérdekű bejelentés miatt a bejelentővel szemben hátrányos intézkedést tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Elkobzás

258. §³⁷⁵

*Értelmező rendelkezés*³⁷⁶

258/A. § E cím alkalmazásában

1.³⁷⁷

2. köteleességszegés a köteleességnek előny adásához kötött teljesítése is.

³⁷³ A 256. § a 2001: CXXI. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁴ A 257. § a 2001: CXXI. törvény 46. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁵ A 258. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³⁷⁶ Az alcímet és a 258/A. §-t az 1987: III. törvény 25. §-a iktatta be.

³⁷⁷ A 258/A. § 1. pontját az 1999: CXX. törvény 44. §-a (1) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

VIII. cím³⁷⁸A NEMZETKÖZI KÖZÉLET TISZTASÁGA ELLENI
BŰNCSELEKMÉNYEK*Vesztegetés nemzetközi kapcsolatban*

258/B. §³⁷⁹ (1) Aki külföldi hivatalos személy működésével kapcsolatban, neki vagy reá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a külföldi hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha az (1)—(2) bekezdésben írt bűncselekményt a gazdálkodó szervezet tagja vagy dolgozója a gazdálkodó szervezet érdekében követi el, és a felügyeleti vagy az ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna.

(4) Vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, pénzbüntetéssel vagy közérdekű munkával büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el.

258/C. §³⁸⁰ (1) Aki külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának, illetve tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan előnyt külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérik.

258/D. §³⁸¹ (1) Az a külföldi hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy az ilyen előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetőleg a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az elkövető, ha az előnyért a hivatali kötelességét megszegi, a hatáskörét túllépí, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetőleg ha a cselekményt bünszövettségben vagy üzletszerűen követi el.

Befolyással üzérkedés nemzetközi kapcsolatban

258/E. §³⁸² Aki arra hivatkozással, hogy külföldi hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más részére jogtalan előnyt kér vagy elfogad, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Értelmező rendelkezés***258/F. §** E cím alkalmazásában

1.³⁸³

2. külföldi gazdálkodó szervezet az a szervezet, amely a személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult.

XVI. fejezet

A KÖZREND ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

A KÖZBIZTONSÁG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Közveszélyokozás

259. § (1)³⁸⁴ Aki árvíz okozásával, robbanó, sugárzó avagy más anyag, energia vagy tűz pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, avagy következményeinek enyhítését akadályozza, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bünszövettségben,

b)³⁸⁵ különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozva követik el.

³⁷⁸ A VIII. címet és a 258/B—258/F. §-okat az 1998: LXXXVII. törvény 55. §-a iktatta be.

³⁷⁹ A 258/B. § a 2001: CXXI. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

³⁸⁰ A 258/C. § a 2001: CXXI. törvény 48. §-ával megállapított szöveg.

³⁸¹ A 258/D. § a 2001: CXXI. törvény 49. §-ával megállapított szöveg.

³⁸² A 258/E. § a 2001: CXXI. törvény 50. §-ával megállapított szöveg.

³⁸³ A 258/F. § 1. pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

³⁸⁴ A 259. § (1) bekezdése az 1987: III. törvény 26. §-ával megállapított és a Magyar Közlöny 1987. évi 43. számában megjelent helyesbítésnek megfelelő szöveg.

³⁸⁵ A 259. § (2) bekezdésének b) pontja az 1999: CXX. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

(3)³⁸⁶ A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a közveszélyokozás egy vagy több ember halálát idézi elő.

(4)³⁸⁷ Aki a közveszélyokozást gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig, különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrány esetén öt évig, egy vagy több ember halála esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki közveszélyokozásra irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a közveszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Közérdekű üzem működésének megzavarása

260. § (1) Aki közérdekű üzem működését berendezésének, vezetékének megrongálásával, vagy más módon jelentős mértékben megzavarja, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)³⁸⁸ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt bünszövetségben, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozva követik el.

(3) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig, különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrány okozása esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) E § alkalmazásában közérdekű üzem a közmű, a közforgalmú tömegközlekedési üzem, a távközlési üzem, valamint a hadianyagot, energiát, vagy üzemi felhasználásra szánt alapanyagot termelő üzem.

³⁸⁶ A 259. § (3) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 56. §-ával megállapított szöveg.

³⁸⁷ A 259. § (4) bekezdése az 1999: CXX. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

³⁸⁸ A 260. § (2) és (3) bekezdése az 1999: CXX. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

Terrorcselekmény

261. §^{389—390} (1) Aki abból a célból, hogy

a) állami szervet, más államot, nemzetközi szervezetet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön,

b) a lakosságot megfélemlítse,

c) más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjét megváltoztassa vagy megzavarja, illetőleg nemzetközi szervezet működését megzavarja,

a (9) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el, büntett miatt tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az a) pontban meghatározott célból jelentős anyagi javakat kerít hatalmába, és azok sértetlenül hagyását vagy visszaadását állami szervhez vagy nemzetközi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé.

(3) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki

a) az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna, és

b) aki tevékenységét a hatóság előtt felfedi,

ha ezzel közreműködik a bűncselekmény következményeinek megakadályozásában vagy enyhítésében, további elkövetők felderítésében, illetve további bűncselekmények megakadályozásában.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

^{389—390} A 261. § a 2003: II. törvény 15. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„261. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, vagy jelentős anyagi javakat kerít hatalmába, és a személy szabadon bocsátását, illetőleg a javak sértetlenül hagyását vagy visszaadását állami szervhez vagy társadalmi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé, úgyszintén aki a terrorcselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a terrorcselekményt

a) halált vagy különösen súlyos hátrányt okozva,

b) háború idején

követik el.

(3) Aki terrorcselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy terrorcselekmény elkövetése készül, és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, jelentést nem tesz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a terrorcselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna.”

(5) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott büntettnak terrorista csoportban történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, ahhoz anyagi eszközöket szolgáltat vagy gyűjt, illetőleg a terrorista csoport tevékenységét egyéb módon támogatja, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (5) bekezdésben meghatározott bűncselekmény miatt nem büntethető, aki a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

(7) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésével fenyeget, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy terrorcselekmény elkövetése készül, és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, jelentést nem tesz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(9) E § alkalmazásában

a) személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekmény az emberölés [166. § (1) és (2) bek.], a testi sértés [170. § (1)—(5) bek.], a foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés [171. § (3) bek.], a személyi szabadság megsértése (175. §), az emberrablás (175/A. §), a közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény [184. § (1) és (2) bek.], a vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése [185. § (1) és (2) bek.], a hivatalos személy elleni erőszak (229. §), a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak (230. §), a hivatalos személy támogatója elleni erőszak (231. §), a nemzetközileg védett személy elleni erőszak (232. §), a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a közérdekű üzem működésének megzavarása [260. § (1) és (2) bek.], a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése (262. §), a robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (263. §), a lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés [263/A. § (1)—(3) bek.], a fegyvercsempészet (263/B. §), a radioaktív anyaggal visszaélés [264. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés [264/C. § (1)—(3) bek.], a számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény (300/C. §), a rongálás (324. §) és a rablás (321. §),

b) terrorista csoport: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekmények elkövetése.

*Nemzetközi jogi kötelezettség megszegése*³⁹¹

261/A. § (1) Aki a Magyar Köztársaság nemzetközi jogi kötelezettsége alapján kihirdetett gazdasági, kereskedelmi vagy pénzügyi tilalmat megszegi, ha külön törvény a tilalom megszegését büntetni rendeli, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a nemzetközi jogi kötelezettség megszegését

- a) erőszakkal,
- b) hivatalos személyként

követik el.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a nemzetközi jogi kötelezettség megszegését

- a) lőfegyver, lőszer, robbanóanyag, robbantószer vagy ezek felhasználására szolgáló készülék, vagy egyéb katonai célú felhasználásra szánt termék kereskedelmével összefüggésben,
- b) fegyveresen

követik el.

(4) Aki nemzetközi jogi kötelezettség megszegésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy nemzetközi jogi kötelezettség megszegése készül és erről a hatóságnak, mielőtt teheti, jelentést nem tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése^{392—393}

262. § (1) Aki légi jármű, illetve vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű ellenőrzését erőszakkal, fenyegetéssel, avagy másnak öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezésével magához ragadja, büntetett követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁹¹ Az alcímet és a 261/A. §-t az 1993: LXXI. törvény 14. §-a iktatta be.
^{392—393} Az alcímet és a 262. §-t a 2003: II. törvény 16. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„Légi jármű hatalomba kerítése

262. § (1) Aki légi jármű fedélzetén erőszakkal, fenyegetéssel, avagy másnak öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezésével a jármű ellenőrzését magához ragadja, büntetett követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekmény egy vagy több ember halálát okozza.

(3) Aki légi jármű hatalomba kerítésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a bűncselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna.”

(2) A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekmény egy vagy több ember halálát okozza.

(3) Aki légi jármű, illetve vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatálomba kerítésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a bűncselekményt abbahagyja, mielőtt abból súlyos következmény származott volna.

*Visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel*³⁹⁴

263. §³⁹⁵ (1) Aki robbanóanyagot, robbantószeret vagy ezek felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül készít, megszerez, tart vagy a tartásukra nem jogosult személynek átad, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bűnszövetségben

követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a)³⁹⁶
- b) különös visszaesőként

követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel (263/A. §), a fegyvercsempészet (263/B. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b)³⁹⁷ a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c)³⁹⁸ a visszaélés kábítószerrel, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

*Visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel*³⁹⁹

263/A. §⁴⁰⁰ (1) Aki

a) lőfegyvert vagy lőszert engedély nélkül készít, megszerez, tart vagy forgalomba hoz,

b) a lőfegyver vagy lőszer készítésére, megszerzésére, tartására vagy kereskedelmére vonatkozó engedély kerekeit túllépi,

c) engedéllyel tartott lőfegyverét, lőszerét engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a) üzletszerűen,
- b) bűnszövetségben

követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

- a)⁴⁰¹
- b) különös visszaesőként

követi el, öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³⁹⁷ A 263. § (4) bekezdésének b) pontjából a „tiltott határátlépés (217. §),” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

³⁹⁸ A 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja a 263. § (4) bekezdésének c) pontjából a „282. § (3) bek. b) pont,” szövegrészt 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte, mivel e törvény a 282. § (kábitószerrel visszaélés) szövegéből a fegyveres elkövetést, mint minősített esetet mellőzte.

³⁹⁹ Az alcímet és a 263/A. §-t az 1994: IX. törvény 4. §-a iktatta be.

⁴⁰⁰ A 263/A. § az 1998: LXXXVII. törvény 58. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁰¹ A 263/A. § (3) bekezdésének a) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

³⁹⁴ A 263. § alcímét az 1994: IX. törvény 3. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

³⁹⁵ A 263. § az 1998: LXXXVII. törvény 57. §-ával megállapított szöveg.

³⁹⁶ A 263. § (3) bekezdésének a) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

(4) Aki

a) az engedéllyel tartott kézilőfegyveréhez, vadászlőfegyveréhez vagy sportlőfegyveréhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

b) vadászlőfegyverhez vagy sportlőfegyverhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedély nélkül megszerez vagy tart,

c) a fegyveres erőknél fennálló hadköteles katonai szolgálati viszonyának tartama alatt, a fegyveres erőknél rendszeresített szolgálati vagy kiképzési felszerelést képező kézilőfegyverhez tartozó, csekély mennyiségű lőszert engedély nélkül megszerez, tart vagy azt engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a fegyvercsempészet (263/B. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b)⁴⁰² a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a közveszély okozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c)⁴⁰³ a visszaélés kábítószerrel, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

Fegyvercsempészet⁴⁰⁴

263/B. §⁴⁰⁵ (1) Aki lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószerrel, illetve robbanóanyag, robbantószer felhasználására szolgáló készüléket engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntetett követ el, és öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt

a) üzletszerűen,

⁴⁰² A 263/A. § (5) bekezdésének b) pontjából a „tiltott határátlépés (217. §),” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

⁴⁰³ A 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja a 263/A. § (5) bekezdésének c) pontjából a „282. § (3) bek. b) pont,” szövegrészt 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte, mivel e törvény a 282. § (kábitószerrel visszaélés) szövegéből a fegyveres elkövetést, mint minősített esetet mellőzte.

⁴⁰⁴ Az alcímet és a 263/B. §-t az 1994: IX. törvény 5. §-a iktatta be.

⁴⁰⁵ A 263/B. § az 1998: LXXXVII. törvény 59. §-ával megállapított szöveg.

b) bűnszövetségben

követik el.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a)⁴⁰⁶

b) különös visszaesőként

követi el, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrrel (263/A. §), a visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §),

b)⁴⁰⁷ a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a közveszély okozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

c)⁴⁰⁸ a visszaélés kábítószerrel, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

(5) Aki fegyvercsempészetre irányuló előkészületet követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Bűnszervezetben részvétel⁴⁰⁹

263/C. §⁴¹⁰ (1) Aki büntettnak bűnszervezetben történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, illetőleg a bűnszervezet tevékenységét egyéb módon támogatja, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁰⁶ A 263/B. § (3) bekezdésének a) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁴⁰⁷ A 263/B. § (4) bekezdésének b) pontjából a „tiltott határátlépés (217. §),” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

⁴⁰⁸ A 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja a 263/B. § (4) bekezdésének c) pontjából a „282. § (3) bek. b) pont,” szövegrészt 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte, mivel e törvény a 282. § (kábitószerrel visszaélés) szövegéből a fegyveres elkövetést, mint minősített esetet mellőzte.

⁴⁰⁹ Az alcímet és a 263/C. §-t az 1997: LXXIII. törvény 33. §-a iktatta be. Az alcím szövegét a 2001: CXXI. törvény 51. §-a állapította meg.

⁴¹⁰ A 263/C. § a 2001: CXXI. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

(2) Bűnszervezetben részvétel miatt nem büntethető, aki a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

*Visszaélés radioaktív anyaggal*⁴¹¹

264. § (1) Aki az egészségre, illetve a környezetre veszélyes radioaktív anyagot vagy készítményt jogosulatlanul előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, feldolgoz vagy egyébként felhasznál, tartására nem jogosult személynek átad, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki radioaktív anyagot a jogszabályban előírt kötelezettség megszegésével állít elő, tárol, szállít vagy helyez el.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben írt cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés nukleáris létesítmény üzemeltetésével*⁴¹²

264/A. § (1) Aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően nukleáris létesítményt üzemeltet, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés atomenergia alkalmazásával*⁴¹³

264/B. § (1) Aki az atomenergia felhasználásához a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos és jogszabályban előírt bejelentési kötelezettségét elmulasztja, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel*⁴¹⁴

264/C. § (1) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyvert kifejleszt, gyárt, megszerez, felhasznál, tart, vagy ilyen fegyvert annak tartására nem jogosult személynek átad, az ország területére behoz, onnan kivisz, azon átszállít, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően nemzetközi szerződés által tiltott fegyver előállítására alkalmas létesítményt épít, üzemeltet, létező létesítményt ilyen fegyver gyártása céljára átalakít, illetőleg ilyen létesítmény üzemeltetéséhez a jogszabály által meghatározott engedély megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) különös visszaesőként

követi el, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben írt cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában nemzetközi szerződés által tiltott fegyvernek kell tekinteni a 160/A. § (3) bekezdésében felsorolt jogszabályokban meghatározott fegyvereket.

(6) A különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény

a) a visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel (263. §), a visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerral (263/A. §), a fegyvercsempészettel (263/B. §),

b)⁴¹⁵ a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak, az emberrablás és a magánlaksértés fegyveresen elkövetett esetei [174/B. § (2) bek. a) pont, 175/A. § (2) bek. b) pont, 176. § (2) bek. b) pont és (3)—(4) bek.], a közveszélyokozás [259. § (1)—(3) bek.], a nemzetközi jogi kötelezettség megszegésének súlyosabban minősülő esete [261/A. § (3) bek.], a visszaélés radioaktív anyaggal (264. §),

⁴¹¹ Az alcímet és a 264. §-t az 1996: LII. törvény 1. §-a állapította meg.

⁴¹² Az alcímet és a 264/A. §-t az 1996: LII. törvény 2. §-a iktatta be.

⁴¹³ Az alcímet és a 264/B. §-t az 1996: LII. törvény 3. §-a iktatta be.

⁴¹⁴ Az alcímet és a 264/C. §-t az 1998: LXXXII. törvény 60. §-a iktatta be.

⁴¹⁵ A 264/C. § (6) bekezdésének b) pontjából a „tiltott határátlépés (217. §),” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

c)⁴¹⁶ a visszaélés kábítószerrel, a rablás, a jármű önkényes elvétele, a szökés és az eljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak fegyveresen elkövetett esetei [321. § (3) bek. a) pont, (4) bek. b)—c) pont, 327. § (3) bek., 343. § (2) bek. a) pont, (4)—(5) bek., 355. § (2) bek. a) pont], továbbá a robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával elkövetett rongálás [324. § (4) bek. c) pont].

(7) Aki nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel való visszaélésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés méreggel

265. §⁴¹⁷ Aki mérget jogosulatlanul készít, tart vagy forgalomba hoz, valamint aki a mérgek visszaélészerű felhasználásának megakadályozására avagy más személyek veszélyeztetésének kizárására előírt intézkedések megtételét elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése⁴¹⁸

266. § (1) Aki

a) veszélyes ebet tenyészt, az ország területére behoz, onnan kivisz, versenyeztet, vagy engedély nélkül tart,

b) veszélyes ebet jogszabály megszegésével elidegenít, vagy megszerez,

c) a veszélyes eb ivartalanítására vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi,

d) a veszélyes eb tartására vonatkozó jogszabályban előírt biztonsági előírást megszegi,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki veszélyes ebet őrző-védő feladat végzésére tart, kiképez, illetve veszélyes ebbel ilyen feladatot végeztet, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alkalmazásában veszélyes eb a törvényben,⁴¹⁹ törvény felhatalmazása alapján kormányrendeletben, valamint hatósági határozatban veszélyes ebbé nyilvánított eb.

⁴¹⁶ A 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja a 264/C. § (6) bekezdésének c) pontjából a „282. § (3) bek. b) pont,” szövegrészt 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte, mivel e törvény a 282. § (kábítószerrel visszaélés) szövegéből a fegyveres elkövetést, mint minősített esetet mellőzte.

⁴¹⁷ A 265. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴¹⁸ Az eredeti alcímet (közveszélyes munkakerülés) és 266. §-t az 1989: XXIII. törvény 2. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A jelenlegi alcímet és a 266. §-t az 1996: CVIII. törvény 5. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁴¹⁹ Lásd az 1974: 17. törvényerejű rendelet 5. §-át.

Tiltott állatviadal szervezése⁴²⁰

266/A. § (1) Aki eb részvételével állatviadalt szervez, tart, valamint ilyen állatviadalra fogadást szervez, vagy köt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki állatviadal céljára ebet tenyészt, kiképez, tart, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tiltott szerencsejáték szervezése

267. §⁴²¹ Aki tiltott szerencsejátékot rendszeresen szervez, vagy ehhez helyiséget bocsát rendelkezésre, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő. Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

II. cím

A KÖZNYUGALOM ELLENI BŰNCSELEKMÉNY

Törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás

268. §⁴²² Aki nagy nyilvánosság előtt, a köznyugalom megzavarására alkalmas módon törvény vagy más jogszabály, avagy a hatóság rendelkezése ellen általános engedetlenségre uszít, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közösség elleni izgatás⁴²³

269. §⁴²⁴ Aki nagy nyilvánosság előtt

a) a magyar nemzet,

b) valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport vagy a lakosság egyes csoportjai

ellen gyűlöletre uszít, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴²⁰ Az alcímet és a 266/A. §-t az 1996: CVIII. törvény 5. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴²¹ A 267. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, ugyanezen törvény 103. §-ának (1) bekezdése a „szigorított javító-nevelő munkával” szövegrészt hatályon kívül helyezte.

⁴²² A 268. § az 1989: XXV. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

⁴²³ A 269. § alcímét az 1989: XXV. törvény 15. §-ával állapította meg.

⁴²⁴ A 269. § az 1996: XVII. törvény 5. §-ával megállapított szöveg. A szövegből az „illetve gyűlölet keltésére alkalmas egyéb cselekményt követ el” szövegrészt az Alkotmánybíróság 12/1999. (V. 21.) AB határozata megsemmisítette.

*Nemzeti jelkép megsértése*⁴²⁵

269/A. § Aki nagy nyilvánosság előtt a Magyar Köztársaság himnuszát, zászlaját vagy címerét sértő vagy lealacsonyító kifejezést használ, vagy más ilyen cselekményt követ el, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Önkényuralmi jelképek használata*⁴²⁶

269/B. § (1) Aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilas-keresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet

- a) terjeszt;
- b) nagy nyilvánosság előtt használ;
- c) közszemlére tesz;

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény miatt, aki azt ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából követi el.

(3) Az (1)–(2) bekezdés rendelkezései az államok hatályban lévő hivatalos jelképeire nem vonatkoznak.

(4)⁴²⁷

Rémhírterjesztés

270. §⁴²⁸ Aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tény — vagy való tény oly módon elferdítve — állít vagy híresztel, amely alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Közveszéllyel fenyegetés*⁴²⁹

270/A. § (1)⁴³⁰ Aki más előtt olyan, a köznyugalom megzavarására alkalmas valótlan tény állít, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁴³¹ A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben írt bűncselekményt radioaktív anyaggal fenyegetve követik el.

(3)⁴³² A büntetés az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a közveszéllyel fenyegetés a köznyugalom súlyosan megzavarta.

Garázdaság

271. § (1)⁴³³ Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot

- a) csoportosan,
- b) a köznyugalom súlyosan megzavarva követik el.

(3) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

*Rendbontás*⁴³⁴

271/A. § (1) Aki a nyilvános rendezvény rendezőjének a rend fenntartása érdekében tett intézkedésével szemben erőszakkal vagy fenyegetéssel ellenállást tanúsít, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a rendbontást csoportosan vagy felfegyverkezve követik el.

(3) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

(4) E § alkalmazásában nyilvános rendezvény: a gyűlekezési jogról szóló törvény⁴³⁵ hatálya alá tartozó rendezvény, továbbá az olyan kulturális és sportrendezvény, amely a közönség számára azonos feltételek mellett nyitva áll.

⁴³¹ A 270/A. § (2) bekezdése az 1996: LII. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

⁴³² A 270/A. § (3) bekezdését az 1996: LII. törvény 4. §-a iktatta be.

⁴³³ A 271. § (1) bekezdésében a pénzbüntetést, mint kiszabható büntetési nemet az 1987: III. törvény 39. §-ának (2) bekezdése állapította meg, a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴³⁴ Az alcímet és a 271/A. §-t a 2000: CXXV. törvény 3. §-a iktatta be.

⁴³⁵ Lásd az 1989: III. törvényt.

⁴²⁵ Az alcímet és a 269/A. §-t az 1993: XVII. törvény 55. §-a iktatta be.

⁴²⁶ Az alcímet és a 269/B. §-t az 1993: XLV. törvény 1. §-a iktatta be.

⁴²⁷ A 269/B. § (4) bekezdését az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴²⁸ A 270. § a 2000: CXXV. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

⁴²⁹ Az alcímet és a 270/A. §-t az 1993: XVII. törvény 56. §-a iktatta be.

⁴³⁰ A 270/A. § (1) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

Közszemérem megsértése

272. §⁴³⁶ Aki a szexuális áruk forgalmazásával kapcsolatos előírásokat súlyosan megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Önbíráskodás

273. § (1)⁴³⁷ Aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem valósul meg önbíráskodás, ha az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze.

*Elkobzás*⁴³⁸**273/A. §**⁴³⁹

III. cím

A KÖZBIZALOM ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK*Közokirat-hamisítás***274. § (1)** Aki

a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b)⁴⁴⁰ hamis vagy hamisított, illetőleg más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,

c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlán adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁴⁴¹ Aki az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

⁴³⁶ A 272. § az 1997: LXXIII. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁷ A 273. § (1) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁸ Az alcímet és a 273/A. §-t az 1993: XVII. törvény 59. §-a iktatta be.

⁴³⁹ A 273/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴⁴⁰ A 274. § (1) bekezdésének b) pontja az 1987: III. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴¹ A 274. § (2) bekezdését az 1996: LII. törvény 5. §-a iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (2) bekezdés számozását (3) bekezdésre módosította. A (2) bekezdés szövegét a 2001: CXXI. törvény 52. §-a állapította meg.

(3)⁴⁴² Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

275. § Az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve

a) hamis közokiratot készít vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b) lényeges tényt hamisan foglal közokiratba,

büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Magánokirat-hamisítás

276. §⁴⁴³ Aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlán tartalmú magánokiratot használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaélés okirattal

277. § (1) Aki olyan közokiratot, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja, másról, ennek beleegyezése nélkül, jogtalanul megszerez, vagy azt megsemmisíti, megrongálja vagy eltitkolja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁴⁴⁴ Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt magánokiratra azért követi el, hogy jogtalan előnyt szerezzen vagy jogtalan hátrányt okozzon, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Egyedi azonosító jel meghamisítása*⁴⁴⁵**277/A. § (1)** Aki

a) egyedi azonosító jelet eltávolít, vagy egyéb módon meghamisít,

b) olyan dolgot szerez meg, vagy használ fel, amelynek egyedi azonosító jele hamis, hamisított, illetőleg amelynek egyedi azonosító jelét eltávolították,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁴² A 274. § korábbi (2) bekezdésének számozását (3) bekezdésre módosította az 1996: LII. törvény 5. §-a.

⁴⁴³ A 276. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁴⁴ A 277. § (2) bekezdése az 1999: CXX. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴⁵ Az alcímet és a 277/A. §-t az 1998: XXII. törvény 3. §-a iktatta be.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) üzletszerűen,
 - b) bűnszövetségben
- követik el.

(3)⁴⁴⁶

Hamis statisztikai adatszolgáltatás

278. §⁴⁴⁷ Aki a valóságnak meg nem felelő statisztikai adatot szolgáltat, avagy az adatszolgáltatással kapcsolatban a valóságnak meg nem felelő felvilágosítást ad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

IV. cím

A KÖZEGÉSZSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Visszaélés ártalmas közfogyasztási cikkel

279. § (1)⁴⁴⁸ Aki forgalomba hozatal céljából olyan közfogyasztási cikket készít vagy tart, amely az egészségre ártalmas, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki ártalmas közfogyasztási cikket forgalomba hoz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3)⁴⁴⁹ Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanul követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Környezetkárosítás

280. §⁴⁵⁰ (1) Aki a környezetet vagy a környezet valamely elemét károsítja, illetve jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével olyan magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy a környezetet vagy annak valamely elemét károsítsa, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁴⁶ A 277/A. § (3) bekezdését a 2001: CXCI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁴⁴⁷ A 278. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁴⁸ A 279. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁴⁹ A 279. § (3) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁵⁰ A 280. § az 1996: LII. törvény 6. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a környezetet vagy a környezet valamely elemét jelentős mértékben szennyezi, illetve jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével olyan magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy a környezetet vagy annak valamely elemét jelentős mértékben szennyezze.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben írt bűncselekmény jelentős mértékű károsodást okoz, illetve alkalmas arra, hogy az a környezetet vagy annak valamely elemét jelentős mértékben károsítsa.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a környezetet vagy annak valamely elemét olyan mértékben károsítja, hogy a környezet vagy a környezeti elem természetes vagy korábbi állapota nem állítható helyre.

(5) Aki a környezetkárosítást gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1)—(3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztéssel, a (4) bekezdés esetén három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Természetkárosítás

281. § (1)⁴⁵¹ Aki

a) nemzetközi szerződés hatálya alá tartozó, vagy fokozottan védetté nyilvánított

1. élő szervezetet,
2. élő szervezet bármely fejlődési alakjában vagy szakaszában lévő egyedét,
3. fajok kereszteződésekként létrejött élő szervezet,
4. élő szervezet származékát

jogellenesen megszerez, tart, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, azzal kereskedik, vagy azt elpusztítja,

b) védett

1. természeti területet,
2. élő szervezetek életközösségét,
3. barlangot

jogellenesen jelentős mértékben megváltoztat, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott természetkárosítás élő szervezet tömeges pusztulását,

b) az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott természetkárosítás a természeti terület, az élő szervezetek életközössége, vagy a barlang helyrehozhatatlan károsodását vagy megsemmisülését

okozza.

⁴⁵¹ A 281. § (1)—(2) bekezdése az 1998: LXXXVII. törvény 61. §-ával megállapított szöveg.

(3)⁴⁵² Aki a (2) bekezdésben meghatározott természetkárosítást gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A környezetre veszélyes hulladék jogellenes elhelyezése*⁴⁵³

281/A. § (1) Aki jogszabályban meghatározott engedély nélkül, illetve jogszabályban vagy végrehajtható hatósági határozatban megállapított kötelezettsége megszegésével gyűjt, tárol, kezel, elhelyez, illetve szállít olyan anyagot tartalmazó hulladékot, amely alkalmas arra, hogy

a) az ember életét, testi épségét, egészségét veszélyeztesse,

b) a vizet, a levegőt vagy a talajt szennyezze, vagy ezekben tartós elváltozásokat okozzon,

c) az állatokat vagy a növényeket veszélyeztesse,

büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a jogszabályban meghatározott engedély nélkül helyez el robbanásveszélyes, gyúlékony vagy az egészségre, illetve a környezetre veszélyes radioaktív anyagot tartalmazó hulladékot.

(3) Aki az (1)—(2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Visszaélés kábítószerrel

282. §⁴⁵⁴ (1) Aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel

követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

⁴⁵⁴ A 282. § a 2003: II. törvény 17. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„282. § (1) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) fegyveresen,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként követik el,

d) tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával követi el, illetve az elkövetés folytán ilyen személy jut kábítószerhez,

e) nem kábítószerfüggő személy kábítószerfüggő személy felhasználásával követi el.

(4) A büntetés a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épületek területén, annak környezetében, a fegyveres erők vagy a büntetés-végrehajtási szervezet objektumaiban követik el.

(5) A büntetés az (1) bekezdés esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a (2) bekezdés esetén tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b)

követik el.

(6) Az (1)—(5) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Aki kábítószerrel visszaélés elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Ha a kábítószerrel visszaélést csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés vétség miatt az (1) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, a (2) bekezdés szerinti kínálás és átadás elkövetési magatartások esetén két évig terjedő szabadságvesztés.

(9) Aki

a) a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel fogyaszt,

b) nagy nyilvánosság előtt kábítószer-fogyasztásra hív fel, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

⁴⁵² A 281. § (3) bekezdése az 1996: LII. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁵³ Az alcímet és a 281/A. §-t az 1996: LII. törvény 8. §-a iktatta be.

b) kábítószer előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)—(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés *a)* pontja esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

282/A. §⁴⁵⁵ 282/A. § (1) Aki hatósági engedély nélkül kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bünszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

c) a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében követik el.

⁴⁵⁵ A 282/A. §-t az 1993: XVII. törvény 61. §-a iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 18. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„(1) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel terjeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha bűncselekményt üzletszerűen követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(5) Az a kábítószerfüggő személy, aki a hatósági előírások megszegésével

a) kábítószerrel fogyaszt, illetőleg saját fogyasztása céljából tart,

b) csekély mennyiségű kábítószerrel saját fogyasztása céljából előállít, terjeszt, megszerez,

c) csekély mennyiségű kábítószerrel tizennyolcadik életévét betöltött személynek fogyasztás céljából kínál, átad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(6) Nem büntethető a kábítószerfüggő személy

a) az (5) bekezdés *a)*—*b)* pontja esetén, vagy

b) ha kábítószer fogyasztásával összefüggő — kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő — más bűncselekményt követett el, feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben részesült.”

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(4) Aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)—(4) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/B. §⁴⁵⁶ (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával hatósági engedély nélkül kábítószerrel terjeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre,

b) a (2) bekezdés *a)* vagy *b)* pontjában meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, illetve hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁵⁶ A 282/B. §-t a 2003: II. törvény 19. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

(5) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerek nem minősülő kábító hatású anyag, illetőleg szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy ilyen személyt erről rábírní törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (1)–(5) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószere követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés, illetve a (3) bekezdés b) pontja esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/C. §⁴⁵⁷ (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki hatósági engedély nélkül kábítószert termeszt, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki hatósági engedély nélkül kábítószert kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószere követik el.

(5) Ha a bűncselekményt a kábítószerfüggő személy csekély mennyiségre követi el, a büntetés vétség miatt

a) az (1) vagy a (2) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés,

b) a (3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

283. §⁴⁵⁸ 283. § (1) Nem büntethető kábítószerezéssel viszály miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószert saját használatra termeszt, előállít, megszerz vagy tart [282. § (5) bek. a) pont],

b) aki csekély mennyiségű kábítószert, együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/A. § (6) bek. a) pont],

c) az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával csekély mennyiségű kábítószert saját használatra termeszt, előállít, megszerz vagy tart [282/B. § (7) bek. a) pont],

d)

1. az a tizennyolcadik életévét betöltött, de huszonegyedik életévét meg nem haladott személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek, illetőleg

2. az a huszonegyedik életévét meg nem haladott személy, aki oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében

csekély mennyiségű kábítószert, együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/B. § (7) bekezdés b) pont első fordulata, ha a bűncselekmény a (2) bekezdés a) vagy b) pontjába ütközik],

e) az a kábítószerfüggő személy, aki

1. jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószert saját használatára termeszt, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz [282/C. § (1) bek. és (5) bek. a) pont], illetőleg

2. csekély mennyiségű kábítószert együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával kínál vagy átad [282/C. § (2) bek. és (5) bek. a) pont],

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az e) 1. alpontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben — két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő — más bűncselekményt követ el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

(2) Az (1) bekezdés b) és d) pontja, valamint e) pontjának 2. alpontja nem alkalmazható, ha az elkövetővel szemben a cselekmény elkövetését megelőzően két éven belül legalább egy alkalommal kábítószerezéssel visszaélés miatt indított büntetőeljárás keretében az elkövető büntetőjogi felelősségét megállapították, vagy vele szemben a vádemelést elhalasztották.

⁴⁵⁷ A 282/C. §-t a 2003: II. törvény 20. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁴⁵⁸ A 283. § a 2003: II. törvény 21. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt, vagy öt arra rábírní törekszik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” A 283. § alcímét (Kóros szenvedélykeltés) a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte.

Visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal⁴⁵⁹

283/A. § (1) Aki nemzetközi szerződés végrehajtására kiadott jogszabályban a kábítószer tiltott előállításához használt vegyi anyagként meghatározott anyagot hatósági engedély nélkül előállít, megszerz, tart, felhasznál, forgalomba hoz, azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, úgyszintén, aki jogszabályi előírás megszegésével ilyen anyagot hatósági engedéllyel nem rendelkezőnek átad, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető, aki — mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna — a cselekményét a hatóság előtt felfedi, az előállított, megszerzett, tartott vagy az ország területére behozott dolgokat a hatóságnak átadja, illetőleg a más részére átadott, valamint a felhasznált, forgalomba vagy kereskedelembé hozott, az ország területén átvitt, vagy az országból kivitt anyag tekintetében lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Visszaélés teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel⁴⁶⁰

283/B. §⁴⁶¹

⁴⁵⁹ Az alcímet és a 283/A. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 64. §-a iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 22. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Kábítószer készítésének elősegítése

283/A. § (1) Aki kábítószernek a hatósági előírások megszegésével történő

a) termesztéséhez, illetőleg előállításához szükséges, vagy a termesztést, illetőleg az előállítást könnyítő feltételeket biztosítja,

b) előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb büncselekmény nem valósul meg, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki kábítószernek a hatósági előírások megszegésével történő termesztéséhez, illetőleg előállításához szükséges, vagy azt könnyítő vagyoni értékű gazdasági, műszaki, szervezési ismereteket a kábítószer természetjének, illetőleg előállítójának a rendelkezésére bocsát.

(3) Aki nemzetközi szerződés végrehajtására kiadott jogszabályban a kábítószer tiltott előállításához használt vegyi anyagként meghatározott anyagot hatósági engedély nélkül előállít, megszerz, tart, felhasznál, forgalomba hoz, azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, úgyszintén aki jogszabályi előírás megszegésével ilyen anyagot hatósági engedéllyel nem rendelkezőnek átad, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető, aki — mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna — a cselekményét a hatóság előtt felfedi, az elkészített dolgokat, illetőleg a (3) bekezdésben meghatározott anyagot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személyek kilétének megállapítását.”

⁴⁶⁰ Az alcímet és a 283/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 65. §-a iktatta be.

⁴⁶¹ A 283/B. §-t az Alkotmánybíróság 47/2000. (XII. 14.) AB határozata megsemmisítette.

Járványügyiszabályszer

284. §⁴⁶² (1) Aki a zárlati kötelezettség alá tartozó fertőző betegség behurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt zárlat, járványügyi felügyelet vagy ellenőrzés szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki járvány idején az elrendelt elkülönítés, járványügyi felügyelet vagy ellenőrzés szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki a fertőző állatbetegségek vagy a növényeket, pusztító veszélyes kártevők be- és kihurcolásának vagy terjedésének megakadályozása végett elrendelt zárlat, egyéb korlátozás vagy felügyelet szabályait megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Kuruzslás

285. § (1)⁴⁶³ Aki jogosulatlanul, ellenszolgáltatásért vagy rendszeresen az orvosi gyakorlat körébe tartozó tevékenységet fejt ki, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a kuruzslást az orvosi gyakorlatra jogosultság színlelésével követik el.

(3) E § alkalmazásában orvosi gyakorlatra jogosult az, akinek hazai egyetemen szerzett vagy külföldi egyetemen szerzett és honosított (egyenértékűségi záradékkal ellátott) orvosi oklevele van, illetőleg az a külföldi állampolgár, aki az egészségügyi miniszter⁴⁶⁴ engedélye alapján oklevelének honosítása nélkül fejthet ki orvosi tevékenységet, feltéve mindegyik esetben, hogy nem áll az orvosi tevékenységtől eltiltás hatálya alatt.

⁴⁶² A 284. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁶³ A 285. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁶⁴ A Btk. eredeti szövege az „egészségügyi miniszter” szövegrészt tartalmazza. Egészségügyi miniszteren 1987. december 18. és 1990. május 24. között az 1987: VII. törvény 2. §-ának d) pontja értelmében a szociális és egészségügyi minisztert, 1990. május 24. és 1998. július 8. között az 1990: XXX. törvény 4. §-ának f) pontja értelmében a népjóléti minisztert kellett érteni. A Btk. korábbi, a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövegei ezért a „népjóléti miniszter” szövegrészt tartalmazzák. Az 1998. július 8-án hatályba lépett 1998: XXXVI. törvény 2. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint, ahol jogszabály népjóléti minisztert említ, ezen az egészségügyi ágazat irányításával kapcsolatosan az egészségügyi minisztert kell érteni. A 2002: XI. törvény 2. §-ának a) pontja szerint, ahol jogszabály egészségügyi minisztert említ, ott az egészségügyi, szociális és családügyi minisztert kell érteni. Erdemben lásd az 1997: CLIV. törvény 110. §-át.

Elkobzás

286. §⁴⁶⁵ Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés (263. §), lőfegyverrel vagy lőszerral visszaélés (263/A. §), fegyvercsempészet (263/B. §), radioaktív anyaggal (264. §), nukleáris létesítmény üzemeltetésével (264/A. §), nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel (264/C. §), méreggel való visszaélés (265. §), veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése (266. §), tiltott állatviadal szervezése (266/A. §), ártalmas közfogyasztási cikkel (279. §) vagy kábítószerrel visszaélés (282—283. §) és visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal (283/A. §)⁴⁶⁶ esetén a 77/A. § (1) bekezdése nem alkalmazható.

Értelmező rendelkezés⁴⁶⁷

286/A. § (1)⁴⁶⁸ A 280. § alkalmazásában

a)⁴⁶⁹ környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői,

b) szennyezés: a környezetnek vagy valamely elemének jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kibocsátási határértéket meghaladó terhelése,

c) károsítás: az a tevékenység, amelynek hatására a környezetnek vagy valamely elemének olyan mértékű változása, szennyezettsége, illetve igénybevétele következik be, amelynek eredményeképpen a környezet, illetve a környezeti elem természetes vagy korábbi állapota csak beavatkozással vagy egyáltalán nem állítható helyre, illetőleg olyan tevékenység, amely az élővilágot kedvezőtlenül érinti.

(2)⁴⁷⁰ A 282—283. § alkalmazásában kábítószeren

a) az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény, valamint az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyv végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott anyagokat, valamint

⁴⁶⁵ A 286. § az 1998: LXXXVII. törvény 66. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁶⁶ A 286. § szövegében a „vagy kábítószerrel visszaélés (282—283. §) és visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal (283/A. §)” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének b) pontja állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „vagy kábítószerrel való visszaélés (282—282/A. §), kábítószer készítésének elősegítése (283/A. §) és visszaélés teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel (283/B. §)”.

⁴⁶⁷ Az alcímet és a 286/A. §-t az 1993: XVII. törvény 63. §-a iktatta be.

⁴⁶⁸ A 286/A. § (1) bekezdését az 1996: LII. törvény 10. §-a iktatta be, és egyidejűleg a 286/A. § korábbi szövegének jelölését (2) bekezdésre módosította.

⁴⁶⁹ A 286/A. § (1) bekezdésének a) pontja az 1998: LXXXVII. törvény 67. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁷⁰ A 286/A. § (2) — korábbi (1) — bekezdése a 2003: II. törvény 23. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A 282. §, a 282/A. § és a 283/A. § alkalmazásában kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotrop anyagot is érteni kell.”

b) az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott anyagokat kell érteni.

(3)⁴⁷¹ A 283/A. § alkalmazásában kábítószer tiltott előállításához használt vegyi anyagon az 1998. évi L. törvénnyel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében a kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. december 20-án, Bécsben kelt Egyezmény 12. Cikkének végrehajtására kiadott, a kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott előállításához, gyártásához is használt vegyi anyagokkal végezhető egyes tevékenységek szabályozásáról szóló jogszabályban meghatározott anyagot kell érteni.

XVII. fejezet

A GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK⁴⁷²

I. cím

GAZDÁLKODÁSI KÖTELESSÉGEKET
ÉS A GAZDÁLKODÁS RENDJÉT SÉRTŐ
BŰNCSELEKMÉNYEK⁴⁷³

*Nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmára vonatkozó kötelezettség megszegése*⁴⁷⁴

287. § (1) Aki a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmát Nemzetközi Importigazolás, kiviteli engedély vagy az ezeket helyettesítő okmányok nélkül végzi, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a végső felhasználó is, aki a Végső Címzett és Vásárlói Nyilatkozatot megszegve a Nemzetközi Importigazolásban foglaltaktól eltérően használja fel a nemzetközileg ellenőrzött terméket vagy technológiát.

⁴⁷¹ A 286/A. § (3) bekezdését a 2003: II. törvény 23. §-ának (2) bekezdése iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁴⁷² A XVII. fejezet joganyaga az utóbbi 14 évben — fokozatosan — szinte teljesen kicserélődött. Ezért a lábjegyzetekben az egyes szakaszok korábbi alcímeit — a jogalkalmazás segítése érdekében — közöljük.

⁴⁷³ A XVII. fejezet I. címének szövegét megállapította, és a korábbi III—IV. cím számozását II—III. címre módosította az 1994: IX. törvény 8. §-a.

⁴⁷⁴ Az alcímet és a 287. §-t az 1993: XVII. törvény 64. §-a állapította meg. A korábbi alcím: „Gazdálkodási kötelesség megszegése”

*Jogosulatlan gazdasági előny megszerzése*⁴⁷⁵**288. §**⁴⁷⁶ (1) Aki

a) a központi költségvetésből, a helyi önkormányzati költségvetésből vagy az elkülönített állami pénzalapokból jogszabály alapján,

b) külföldi állam vagy nemzetközi szervezet által céljelleggel

nyújtott pénzügyi támogatást vagy más gazdasági előnyt úgy szerez meg, hogy évégett valótlant tartalmú nyilatkozatot tesz, avagy valótlant tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a céljelleggel nyújtott támogatást a jogcímétől eltérően használ fel, és az ebből eredő visszafizetési kötelezettségének nem tesz eleget, úgyszintén az, aki a pénzügyi támogatás felhasználásával kapcsolatban előírt elszámolási vagy számadási kötelezettség teljesítésekor valótlant tartalmú nyilatkozatot tesz, illetőleg valótlant tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel.

*Értelmező rendelkezés*⁴⁷⁷

288/A. § A 288. § alkalmazásában a külföldi állam vagy a nemzetközi szervezet által nyújtott támogatáson magyar közigazgatási szerv vagy pénzügyi intézmény által, a külföldi állam vagy a nemzetközi szervezet nevében kezelt támogatást is érteni kell. A 288. § nem alkalmazható, ha a bűncselekményt az Európai Közösségek által vagy nevében kezelt pénzalapokból származó támogatásokkal, illetőleg az Európai Közösségek által vagy nevében kezelt költségvetésbe történő befizetésekkel kapcsolatban követik el.

*A számvitel rendjének megsértése*⁴⁷⁸

289. §⁴⁷⁹ (1) Aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt

a) beszámoló-készítési, könyvvizsgálati kötelezettségét megszegi,

b) bizonylati rendet megsérti,

és ezzel a vagyoni helyzetének áttekintését, illetőleg ellenőrzését megnehezíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

⁴⁷⁵ Az alcímet az 1993: XVII. törvény 65. §-a állapította meg. A korábbi alcím: „A népgazdaság szerveinek megtévesztése”

⁴⁷⁶ A 288. § a 2001: CXXI. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁷⁷ Az alcímet és a 288/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 55. §-a iktatta be.

⁴⁷⁸ A 289. § eredeti alcímét (Gazdasági ellenőrzés megnehezítése) az 1992: XIII. törvény 1. §-a a „Számviteli fegyelem megsértése” alcímre módosította. Az alcím új szövegét a 2001: CXXI. törvény 56. §-a állapította meg.

⁴⁷⁹ A 289. §-t a 2001: CXXI. törvény 56. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az egyéni vállalkozó is, aki jogszabályban meghatározott nyilvántartási, bizonylatolási kötelezettségét megszegi, és ezzel a vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megnehezíti.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény

a) az adott üzleti évet érintően a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő az eredmény vagy a saját tőke értékének, illetőleg a mérleg-főösszegnek a megállapítása szempontjából, vagy

b) az adott üzleti évet érintően a vagyoni helyzet áttekintését, illetőleg ellenőrzését megnehezíti.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (3) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a cselekményt pénzügyi intézmény, biztosítótársaság vagy befektetési szolgáltató szervezet körében követik el.

*Csődbüntetés*⁴⁸⁰

290. §⁴⁸¹ (1) Aki a gazdasági tevékenysége körében bekövetkezett fizetésektelenség esetén

a) a tartozása fedezetétül szolgáló vagyont elrejt, eltitkolja, megrongálja, megsemmisíti, használhatatlanná teszi,

b) színlelt ügyletet köt, vagy kétes követelést ismer el,

c) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes módon veszteséges üzletbe kezd, azt tovább folytatja,

d) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétesen vagyonát más módon ténylegesen vagy színleg csökkenti, és ezzel a hitelezői kielégítését részben vagy egészben megnehezíti, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény a gazdasági életben súlyos következményekkel jár.

(3) Aki a hitelezői kielégítését részben vagy egészben azáltal megnehezíti, hogy a fizetésektelenné válást vagy annak látszatát az (1) bekezdésben írt magatartások valamelyikével idézi elő, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a (3) bekezdésben meghatározott cselekmény a gazdasági életben súlyos következményekkel jár.

(5) Aki a felszámolás elrendelését követően a jogszabályban előírt beszámolási, leltárkészítési vagy egyéb tájékoztatói kötelezettségének nem tesz eleget, és ezzel a felszámolás eredményét részben vagy egészben megnehezíti, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁸⁰ A 290. § eredeti alcíme (Gazdasági ellenőrzés megnehezítése) helyett a jelenlegi szöveget az 1992: XIII. törvény 2. §-a állapította meg.

⁴⁸¹ A 290. § az 1992: XIII. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

(6)⁴⁸² Az (1)–(5) bekezdésben meghatározott cselekmény akkor büntethető, ha a csődeljárást vagy a felszámolási eljárást megindították, illetve a felszámolási eljárás a kötelező kérés elmulasztása miatt maradt el.

*Hitelező jogtalan előnyben részesítése*⁴⁸³

291. §⁴⁸⁴ (1) Aki a fizetéseképtelenségének tudatában valamely hitelezőjét a többi hitelező hátrányára jogtalan előnyben részesíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁴⁸⁵ Az (1) bekezdésben meghatározott cselekmény akkor büntethető, ha a csődeljárást vagy a felszámolási eljárást megindították, illetve a felszámolási eljárás a kötelező kérés elmulasztása miatt maradt el.

*Értelmező rendelkezés*⁴⁸⁶

291/A. § (1) A 290. és a 291. §-ban meghatározott bűncselekményt tettesként az követi el, aki a gazdálkodó szervezet (adós) vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, akkor is, ha a fizetéseképtelenség, a vagyon csökkenése a gazdálkodó szervezet (adós) vonatkozásában áll fenn, és a tettes a gazdálkodó szervezet (adós) hitelezőjének kielégítését hiúsítja meg.

(2) Az (1) bekezdést akkor is alkalmazni kell, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen.

Rossz minőségű termék forgalomba hozatala

292. §⁴⁸⁷ (1) Aki rossz minőségű terméket jó minőségű termékként értékesít, használatba ad, illetve forgalomba hoz, vagy ezek iránt intézkedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott rossz minőségű termék forgalomba hozatalára irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

⁴⁸² A 290. § (6) bekezdése az 1996: LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

⁴⁸³ A 291. § eredeti alcíme (Pénzügyi fegyelem megsértése) helyett a jelenlegi szöveget az 1992: XIII. törvény 3. §-a állapította meg.

⁴⁸⁴ A 291. § (1) bekezdése az 1992: XIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁸⁵ A 291. § (2) bekezdése az 1996: LII. törvény 38. §-ával módosított szöveg.

⁴⁸⁶ Az alcímet és a 291/A. §-t az 1992: XIII. törvény 4. §-a iktatta be.

⁴⁸⁷ A 292. § az 1997: LXXIII. törvény 38. §-ával megállapított szöveg.

293. §⁴⁸⁸ Aki a termék minőségének megállapítására vonatkozó szabályokat megszegi, és ezzel lehetővé teszi, hogy a terméket a valóságosnál jobb minőségűként értékesítsenek, adjanak használatba, illetőleg hozzanak forgalomba, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

294. § (1)⁴⁸⁹ A kötelezően alkalmazandó nemzeti szabvány hatálya alá tartozó termék akkor rossz minőségű, ha a szabványban meghatározott legalacsonyabb minőségi követelményeknek sem felel meg.

(2)⁴⁹⁰ Az (1) bekezdésben meghatározott eseten kívül rossz minőségű az olyan termék, amely rendeltetésszerűen nem használható, vagy használhatósága jelentős mértékben csökkent.

Minőség hamis tanúsítása

295. § (1) Aki minőséget tanúsító okiratban jelentős mennyiségű vagy értékű termék minőségéről valótlan adatot tanúsít, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁴⁹¹ Aki a cselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Áru hamis megjelölése*⁴⁹²

296. §⁴⁹³ Aki árut — a versenytárs hozzájárulása nélkül — olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs, illetőleg annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetőleg forgalomba hoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁸⁸ A 293. § az 1997: LXXIII. törvény 39. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁸⁹ A 294. § (1) bekezdése az 1996: LII. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹⁰ A 294. § (2) bekezdése az 1994: IX. törvény 10. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹¹ A 295. § (2) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁴⁹² A 296. § eredeti alcíme (Hamis termékjelzés) helyett a jelenlegi szöveget az 1994: IX. törvény 11. §-a állapította meg.

⁴⁹³ A 296. § az 1998: LXXXVII. törvény 68. §-ával megállapított szöveg.

*A fogyasztó megtévesztése*⁴⁹⁴

296/A. § (1)⁴⁹⁵ Aki az áru kelendőségének felkeltése érdekében nagy nyilvánosság előtt az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény, vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, illetve az áru lényeges tulajdonságáról megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁴⁹⁶ Az (1) bekezdés alkalmazásában az áru lényeges tulajdonságának minősül az összetétele, használhatósága, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint a kezelése, eredete, az, hogy megfelel-e a jogszabályi előírásoknak, a nemzeti szabványnak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, valamint az, ha az áru felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli.

(3)⁴⁹⁷ Az (1) bekezdés alkalmazásában az áru lényeges tulajdonságának minősül az áru vásárlásához ígért nyeresi lehetőség vagy más előnyös következmény is.

*Tartozás fedezetének elvonása*⁴⁹⁸

297. §⁴⁹⁹ (1) Aki a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonja, és ezzel a tartozás kiegyenlítését részben vagy egészben megghiúsítja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az elkövető nem büntethető, ha a tartozást a vádirat benyújtásáig kiegyenlíti.

*Hitelezési csalás*⁵⁰⁰

297/A. § Aki gazdasági tevékenység gyakorlásához folyósítandó hitel nyújtásának, megszüntetésének vagy a hitefeltételek megváltoztatásának kedvező elbírálása érdekében valótlan tartalmú okiratot használ fel, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁴⁹⁴ Az alcímet és a 296/A. §-t az 1994. IX. törvény 12. §-a iktatta be.

⁴⁹⁵ A 296/A. § (1) bekezdése az 1998. LXXXVII. törvény 69. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹⁶ A 296/A. § (2) bekezdése az 1996. LII. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹⁷ A 296/A. § (3) bekezdését az 1996. LII. törvény 15. §-a iktatta be.

⁴⁹⁸ A 297. § eredeti alcíme (Jogosulatlan külkereskedelmi tevékenység) helyett, amelyet az 1993. XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezett, a jelenlegi szöveget az 1994. IX. törvény 13. §-a állapította meg.

⁴⁹⁹ A 297. § az 1994. IX. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰⁰ Az alcímet és a 297/A. §-t az 1994. IX. törvény 14. §-a iktatta be.

Engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység

298. §⁵⁰¹ Aki engedélyhez kötött külkereskedelmi tevékenységet engedély nélkül fejt ki, vagy árut a kiviteléhez, behozatalához szükséges engedély nélkül exportál vagy importál, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Gazdasági társaság vagy szervezet vezető tisztségviselőjének visszaélése*⁵⁰²

298/A. §⁵⁰³ A gazdasági társaság vagy a szervezet vezető tisztségviselője, illetőleg az az üzletvezetésre jogosult tagja, aki a társaság vagy a szervezet tagját a társaság vagy szervezet vagyonát illetően megtéveszti, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Az alaptőke vagy a törzstőke csorbítása*⁵⁰⁴

298/B. §⁵⁰⁵ A részvénytársaság, illetőleg a korlátolt felelősségű társaság vezető tisztségviselője, aki az alaptőkét, illetve a törzstőkét részben vagy egészben jogtalanul elvonja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Valótlan érték megjelölése*⁵⁰⁶

298/C. §⁵⁰⁷ (1) Aki közreműködik abban, hogy a gazdasági társaság részére szolgáltatott nem pénzbeli hozzájárulás (nem pénzbeli betét) értékét a társasági szerződésben a szolgáltatás időpontjában fennálló értéknél, ha pedig a nem pénzbeli hozzájárulás értékét könyvvizsgáló állapította meg, a könyvvizsgáló által megjelölt értéknél magasabb értéken jelöljék meg, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki közreműködik abban, hogy a gazdasági társaság részére nem pénzbeli hozzájárulásként (nem pénzbeli betétként) szolgáltatott, az államháztartás alrendszereihez tartozó, illetve az állami, önkormányzati tulajdonban álló vagyon értékét a társasági szerződésben a könyvvizsgáló által megjelölt értéknél alacsonyabb értéken jelöljék meg.

⁵⁰¹ A 298. § az 1993. XVII. törvény 66. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰² Az alcímet és a 298/A. §-t az 1988. XII. törvény 1. §-a iktatta be. Az alcím jelenlegi szövegét a 2000. CXLI. törvény 91. §-a állapította meg.

⁵⁰³ A 298/A. § a 2000. CXLI. törvény 91. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰⁴ Az alcímet és a 298/B. §-t 1988. XII. törvény 1. §-a iktatta be.

⁵⁰⁵ A 298/B. § az 1994. IX. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰⁶ Az alcímet és a 298/C. §-t az 1994. IX. törvény 16. §-a iktatta be.

⁵⁰⁷ A 298/C. § az 1998. LXXXVII. törvény 71. §-ával megállapított szöveg.

*Jogosulatlan pénzügyi szolgáltatási tevékenység*⁵⁰⁸

298/D. §⁵⁰⁹ Aki pénzügyi szolgáltatási vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységet törvényben előírt engedély nélkül végez, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Jogosulatlan befektetési szolgáltatási tevékenység*⁵¹⁰

298/E. § Aki befektetési szolgáltatási vagy kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységet törvényben előírt engedély nélkül végez, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Jogosulatlan biztosítási tevékenység*⁵¹¹

298/F. § Aki biztosítási tevékenységet a törvényben előírt engedély nélkül végez, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása*⁵¹²

299. § Aki közhitelű nyilvántartásba bejegyzendő, gazdasági tevékenységhez kapcsolódó adat, jog vagy tény bejelentését, illetve ilyen adat, jog vagy tény változásának bejelentését elmulasztja, ha a bejelentési kötelezettségét jogszabály írja elő, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Bennfentes értékpapír-kereskedelem*⁵¹³

299/A. § (1) Aki bennfentes információ felhasználásával előnyszerzés végett értékpapírügyletet köt, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁵⁰⁸ Az alcímet és a 298/D. §-t az 1993: CXII. törvény 43. §-ának (1) bekezdése iktatta be. Az alcím jelenlegi szövegét az 1997: LXXIII. törvény 40. §-a állapította meg.

⁵⁰⁹ A 298/D. § az 1997: LXXIII. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

⁵¹⁰ Az alcímet és a 298/E. §-t az 1997: LXXIII. törvény 41. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi 298/E. § számozását 298/F-re módosította.

⁵¹¹ Az alcímet és a 298/F. §-t — eredetileg 298/E. §-ként — az 1996: LII. törvény 17. §-a iktatta be. A 298/F. § jelenlegi jelölését az 1997: LXXIII. törvény 41. §-a állapította meg.

⁵¹² A 299—303. §-t magába foglaló, a XVII. fejezet eredeti II. címét (A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények) az 1994: IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte. A 299. § eredeti alcímét (Üzérkedés) és a 299. §-t az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. A jelenlegi alcímet és 299. §-t az 1994: IX. törvény 17. §-a iktatta be.

⁵¹³ Az alcímet és a 299/A. §-t az 1994: IX. törvény 18. §-a iktatta be.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki előnyszerzés végett a birtokában lévő bennfentes információra tekintettel más személyt bíz meg azzal, hogy a bennfentes információval érintett értékpapírra értékpapírügyletet kössön.

(3) Az (1)—(2) bekezdés alkalmazásában bennfentes információ: a nyilvános forgalomba hozatallal érintett értékpapír kibocsátójának, valamint a nyilvános módon forgalomba hozott értékpapír által megtestesített kötelezettségért kezességet vagy garanciát vállalt személynek, továbbá az értékpapír-forgalmazónak a pénzügyi, gazdasági vagy jogi helyzetével összefüggő — nyilvánosságra még nem került — olyan információ, amely nyilvánosságra kerülés esetén az értékpapír értékének, árfolyamának lényeges befolyásolására alkalmas.

*Tőkebefektetési család*⁵¹⁴

299/B. § Aki a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetéről valótlán adat közlésével vagy híreszteléssel, illetve adat elhallgatásával másokat tőkebefektetésre vagy a befektetés emelésére rábír, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Piramisjáték szervezése*⁵¹⁵

299/C. § Aki mások pénzének előre meghatározott formában történő és kockázati tényezőt is tartalmazó módon való összegyűjtésén és szétosztásán alapuló olyan játékot szervez, amelyben a láncszerűen bekapcsolódó résztvevők a láncban előttük álló résztvevők számára közvetlenül vagy a szervező útján pénzfizetést vagy más szolgáltatást teljesítenek, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Üzleti titok megsértése*⁵¹⁶

300. §⁵¹⁷ (1) Aki üzleti titkot hasznoszerzés végett, vagy másnak vagyoni hátrányt okozva jogosulatlanul megszerz, felhasznál vagy nyilvánosságra hoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁵¹⁴ Az alcímet és a 299/B. §-t az 1994: IX. törvény 19. §-a iktatta be.

⁵¹⁵ Az alcímet és a 299/C. §-t az 1996: LII. törvény 18. §-a iktatta be.

⁵¹⁶ Az alcímet az 1994: IX. törvény 20. §-a iktatta be.

⁵¹⁷ A 300. §-t (pénzkezeléssel elkövetett üzérkedés) az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte. A jelenlegi alcímet és a 300. §-t ismételtelen az 1994: IX. törvény 20. §-a iktatta be.

(2)⁵¹⁸ Az (1) bekezdés alkalmazásában üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.

*Banktitok megsértése*⁵¹⁹

300/A. §⁵²⁰ (1) Az a banktitok megtartására köteles személy, aki banktitoknak minősülő adatot illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jogtalan előnyszerzés végett;

b) a pénzintézetnek vagy másnak hátrányt okozva követik el.

300/B. §⁵²¹ Nem büntethető üzleti titok megsértése és banktitok megsértése miatt, aki

a) a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó, külön törvényben meghatározott kötelezettségének tesz eleget, vagy

b) a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben előírt bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.

⁵¹⁸ A 300. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 24. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Az (1) bekezdés alkalmazásában üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.”

⁵¹⁹ A 300/A. §-t és alcímét eredetileg az 1990: VI. törvény 94. §-a iktatta be „Tiltott értékpapír-kereskedelem” elnevezéssel. Ezt az alcímet és a 300/A. §-t az 1994: IX. törvény 39. §-a 1994. május 15-ével hatályon kívül helyezte. Ezzel párhuzamosan az 1993: CXII. törvény 43. §-ának (2) bekezdése 1994. január 13-ával a Btk.-ba ismételt 300/A. §-t és alcímet iktatott be „Banktitok megsértése” címen. Ez a rendelkezés azóta is hatályban van.

⁵²⁰ A 300/A. §-t ismételt 1993: CXII. törvény 43. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵²¹ A 300/B. §-t az 1994: IX. törvény 21. §-a iktatta be. Szövegét a 2003: II. törvény 24. §-ának (2) bekezdése állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Nem büntethető üzleti titok megsértése és banktitok megsértése miatt, aki a 303. §-ban meghatározott pénzmosás esetén bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.”

*Számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény*⁵²²

300/C. §⁵²³ (1) Aki számítástechnikai rendszerbe a számítástechnikai rendszer védelmét szolgáló intézkedés megsértésével vagy kijátszásával jogosulatlanul belép, vagy a belépési jogosultsága kereteit túllépve, illetőleg azt megsértve bent marad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki

a) számítástechnikai rendszerben tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot jogosulatlanul megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz,

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését jogosulatlanul akadályozza, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki jogtalan hasznoszerzés végett

a) a számítástechnikai rendszerbe adatot bevisz, az abban tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz, vagy

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését akadályozza,

és ezzel kárt okoz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény büntetése

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény jelentős kárt okoz,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen nagy kárt okoz,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen jelentős kárt okoz.

*Értékpapírtitok megsértése*⁵²⁴

300/D. § (1) Az az értékpapírtitok megtartására köteles személy, aki értékpapírtitoknak minősülő adatot illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tesz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jogtalan előnyszerzés végett,

⁵²² Az alcímet és a 300/C. §-t az 1994: IX. törvény 22. §-a iktatta be, „Számítógépes csalás” elnevezéssel. Az alcím szövegét a 2001: CXXI. törvény 57. §-a állapította meg.

⁵²³ A 300/C. § a 2001: CXXI. törvény 57. §-ával megállapított szöveg.

⁵²⁴ Az alcímet és a 300/D. §-t az 1997: LXXIII. törvény 42. §-a iktatta be.

b) befektetési szolgáltatónak, tőzsdének, illetőleg elszámolóháznak vagy másnak hátrányt okozva követik el.

(3)⁵²⁵ Nem büntethető értékpapírtitok megsértése miatt, aki

a) a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó, külön törvényben meghatározott kötelezettségének tesz eleget, vagy

b) a pénzmoss megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben előírt bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.

*Számítástechnikai rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása*⁵²⁶

300/E. § (1) Aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából, az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő számítástechnikai programot, jelszót, belépési kódot, vagy számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adatot

a) készít,

b) megszerez,

c) forgalomba hoz, azzal kereskedik, vagy más módon hozzáférhetővé tesz,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő, számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adat készítésére vonatkozó gazdasági, műszaki, szervezési ismereteit másnak a rendelkezésére bocsátja.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdés a) pontja esetén, aki — mielőtt a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges vagy ezt megkönnyítő számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszer egészébe vagy egy részébe való belépést lehetővé tevő adat készítése a hatóság tudomására jutott volna — tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített dolgot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben részt vevő más személy kilétének megállapítását.

⁵²⁵ A 300/D. § (3) bekezdését az 1998: LXXXVII. törvény 73. §-a iktatta be. Szövegét a 2003: II. törvény 24. §-ának (3) bekezdése állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Nem büntethető az értékpapírtitok megsértése miatt, aki a 303. §-ban meghatározott pénzmoss esetén bejelentési kötelezettségének tesz eleget, vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés megalapozatlan volt.”

⁵²⁶ Az alcímet és a 300/E. §-t a 2001: CXXI. törvény 58. §-a iktatta be.

*Értelmező rendelkezés*⁵²⁷

300/F. § A 300/C. § és a 300/E. § alkalmazásában számítástechnikai rendszer az adatok automatikus feldolgozását, kezelését, tárolását, továbbítását biztosító berendezés vagy az egymással kapcsolatban lévő ilyen berendezések összessége.

Árdrágítás

301. § (1)⁵²⁸ Aki áruért a hatósági árnál vagy a reá nézve egyébként kötelezően megállapított árnál magasabb árat kér, köt ki vagy fogad el, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az árdrágítást

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben,

c) jelentős mennyiségű árura,

d) jelentős mértékű nyereség elérése végett

követik el.

(3)⁵²⁹

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

302. §⁵³⁰ A 301. § (1) bekezdése szerint árdrágítás az is, ha az áruért a tényleges minőségnél jobb minőségű áru hatósági árának megfelelő árat kérnek, kötnek ki vagy fogadnak el.

*Pénzmoss*⁵³¹

303. §⁵³² (1) Aki szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény elkövetéséből származó dolgot az eredetének leplezése céljából gazdasági tevékenység gyakorlása során felhasználja, a dologgal összefüggésben bármilyen pénzügyi vagy bankműveletet végez, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzmoss

a) üzletszerűen,

b) különösen nagy, vagy azt meghaladó értékre,

⁵²⁷ Az alcímet és a 300/F. §-t a 2001: CXXI. törvény 59. §-a iktatta be.

⁵²⁸ A 301. § (1) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 43. §-ával megállapított szöveg.

⁵²⁹ A 301. § (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵³⁰ A 302. § az 1997: LXXIII. törvény 44. §-ával megállapított szöveg.

⁵³¹ A 303. § eredeti alcíme (Közellátás veszélyeztetése) helyett az alcímet és a 303. §-t az 1994: IX. törvény 23. §-a állapította meg.

⁵³² A 303. § a 2001: CXXI. törvény 60. §-ával megállapított szöveg.

c) pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, befektetési alapkezelő, elszámolóház, biztosítóintézet vagy szerencsejáték szervezésével foglalkozó szervezet tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként,

d) hivatalos személyként,

e) ügyvédként

követik el.

(3) Aki pénzmosás elkövetésében megállapodik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Nem büntethető pénzmosás miatt, aki a hatóságnál önként feljelentést tesz, vagy ilyet kezdeményez, feltéve, hogy a cselekményt még nem, vagy csak részben fedezték fel.

(5) Az (1) bekezdés szerinti dolgon a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okiratot, dematerializált értékpapírt is érteni kell, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában —, illetve a dematerializált formában kibocsátott értékpapír esetében az értékpapírszámla jogosultjának — biztosítja.

303/A. §⁵³³ (1) Aki a más által elkövetett büntetendő cselekményből származó

a) dolgot gazdasági tevékenység gyakorlása során felhasználja,

b) dologgal összefüggésben bármilyen pénzügyi vagy bankműveletet végez,

és gondatlanságból nem tud a dolog eredetéről, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés vétség miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt

a) különösen nagy, vagy azt meghaladó értékre,

b) pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, befektetési alapkezelő, elszámolóház, biztosítóintézet vagy szerencsejáték szervezésével foglalkozó szervezet tisztségviselőjeként vagy alkalmazottjaként,

c) hivatalos személyként

követik el.

*A pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása*⁵³⁴

303/B. § (1) Aki a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben⁵³⁵ a pénzügyi szolgáltató szervezet számára előírt bejelentési kötelezettségnek nem tesz eleget, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben említett bejelentési kötelezettségének gondatlanságból nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

II. cím⁵³⁶

A PÉNZ- ÉS BÉLYEGHAMISÍTÁS

Pénzhamisítás

304. §⁵³⁷ (1) Aki

a) pénzt forgalomba hozatal céljából utánoz vagy meghamisít,

b) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hozatal céljából megszerez, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz,

c) hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzhamisítást

a) különösen nagy, vagy azt meghaladó értékű pénzre,

b) bűnszövetségben

követik el.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a pénzhamisítást váltópénzre, vagy kisebb értékű pénzre követik el.

(4) Aki pénzhamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Pénzhamisítás elősegítése*⁵³⁸

304/A. § Aki pénzhamisításhoz szükséges anyagot, eszközt, berendezést vagy számítógépes programot készít, megszerez, tart, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

305. § A 304. § alkalmazása szempontjából

a) forgalomban levő pénz utánzásának kell tekinteni a forgalomból kivont pénz olyan megváltoztatását is, hogy az forgalomban levő pénz látszatát keltse,

⁵³⁶ A XVII. fejezet e címének számozását az 1994: IX. törvény 8. §-a módosította az eredeti III. címről II. címre.

⁵³⁷ A 304. § a 2001: CXXI. törvény 63. §-ával megállapított szöveg.

⁵³⁸ A 304/A. §-t és az azt megelőző alcímet a 2001: CXXI. törvény 64. §-a iktatta be.

⁵³³ A 303/A. §-t a 2001: CXXI. törvény 61. §-a iktatta be.

⁵³⁴ Az alcímet és a 303/B. §-t a 2001: CXXI. törvény 62. §-a iktatta be.

⁵³⁵ Lásd az 1994: XXIV. törvényt.

b) pénz meghamisításának kell tekinteni olyan jelzés alkalmazását, illetve eltávolítását is, amely annak megjelölésére szolgál, hogy a pénz csak meghatározott országban érvényes, továbbá a pénz nemesfémtartalmának csökkenését is.

Hamis pénz kiadása

306. § (1)⁵³⁹ Aki valódi, illetve hamisítatlan gyanánt jogszzerűen szerzett hamis vagy meghamisított pénzt forgalomba hoz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁵⁴⁰ A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt különösen nagy, vagy azt meghaladó értékű pénzre követik el.

Bélyeghamisítás

307. § (1) Aki forgalomba hozatal vagy felhasználás céljából

a) bélyeget utánoz vagy meghamisít,

b) hamis vagy meghamisított bélyeget megszerez, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki hamis, meghamisított vagy felhasznált bélyeget, mint valódit, illetőleg fel nem használtat forgalomba hoz vagy felhasznál.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bélyeghamisítást

a) bünszövetségben,

b) nagy mennyiségű vagy értékű bélyegre követik el.

(4)⁵⁴¹ A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a hamis, a meghamisított vagy az újból felhasznált bélyeg mennyisége vagy értéke nem jelentős.

308. § (1) A 307. § alkalmazásában forgalomba hozáson a bélyeggyűjtés céljára forgalomba hozást, meghamisításon pedig a bélyegnek gyűjtés célját szolgáló jogosulatlan megváltoztatását is érteni kell.

(2) A külföldi bélyeg a belföldivel azonos védelemben részesül.

⁵³⁹ A 306. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁵⁴⁰ A 306. § (2) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 65. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁴¹ A 307. § (4) bekezdésében a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

III. cím⁵⁴²

A PÉNZÜGYI BŰNCSELEKMÉNYEK

*Devizabűncselekmény*⁵⁴³

309. §⁵⁴⁴

*Adó-, társadalombiztosítási csalás*⁵⁴⁵

310. §⁵⁴⁶ (1) Aki az adókötelezettség, társadalombiztosítási járulék, baleseti járulék, egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíj megállapítása szempontjából jelentős tényt (adatot) a hatóság, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíj vonatkozásában a magán-nyugdíjpénztár előtt valótlanul ad elő vagy elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással az adóbevételt, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíj bevételeinek összegét csökkenti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíj bevételeinek összege nagyobb mértékben csökken.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíj bevételeinek összege jelentős mértékben csökken.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíj bevételeinek összege különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékben csökken,

b)⁵⁴⁷

⁵⁴² A XVII. fejezet e címének számozását az 1994: IX. törvény 8. §-a módosította az eredeti IV. címről III. címre.

⁵⁴³ Az alcímet az 1996: LII. törvény 20. §-a állapította meg. Az eredeti alcím: „Devizagazdálkodás megsértése”

⁵⁴⁴ A 309. §-t a 2001: XCIII. törvény 6. §-a (1) bekezdésének p) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁴⁵ A 310. § alcímét az 1993: XVII. törvény 68. §-a állapította meg. A korábbi alcím: „Adócsalás”.

⁵⁴⁶ A 310. § az 1999: CXX. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁴⁷ A 310. § (4) bekezdésének b) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

(5) Az (1)–(4) bekezdés szerint büntetendő, aki a megállapított adó, társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, illetve magánnyugdíjpénztári tagdíj meg nem fizetése céljából téveszti meg a hatóságot, ha ezzel az adó, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíj behajtását jelentősen késlelteti, vagy megakadályozza.

(6) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője nem büntethető, ha a vádirat benyújtásáig az adótartozását, társadalombiztosítási járulék tartozását, baleseti járulék tartozását, egészségbiztosítási járulék tartozását, nyugdíjjárulék-tartozását, illetve a magán-nyugdíjpénztári tagdíjat kiegyenlíti.

*A Munkaerőpiaci Alap bevételeit biztosító fizetési kötelezettség megsértése*⁵⁴⁸

310/A. § (1) Aki a Munkaerőpiaci Alapba fizetendő munkaadói vagy munkavállalói járulék, valamint a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás megállapítása szempontjából jelentős tény (adatot) a hatóság előtt valótlanul ad elő vagy elhallgat, és ezzel vagy más megtévesztő magatartással a munkaadói vagy a munkavállalói járulék, illetőleg a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás bevételeinek összegét csökkenti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán a munkaadói vagy a munkavállalói járulék, illetőleg a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás bevételeinek összege jelentős mértékben csökken.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény folytán a munkaadói vagy a munkavállalói járulék, illetőleg a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás bevételeinek összege különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékben csökken.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerint büntetendő, aki a megállapított munkaadói vagy munkavállalói járulék, illetőleg a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás meg nem fizetése céljából téveszti meg a hatóságot, ha ezzel a munkaadói vagy a munkavállalói járulék behajtását jelentősen késlelteti vagy megakadályozza.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője nem büntethető, ha a vádirat benyújtásáig a munkaadói vagy munkavállalói járulék tartozását, illetve a rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás tartozását kiegyenlíti.

*Társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség megsértése*⁵⁴⁹

310/B. §⁵⁵⁰ (1) Az a foglalkoztató, aki a biztosított részére járó személyi jellegű juttatásból levont egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíj befizetését önhibájából elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a foglalkoztató, illetve egyéb szerv, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás vagy társas vállalkozó, aki a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, egészségbiztosítási járulék vagy nyugdíjjárulék befizetését önhibájából elmulasztja.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a be nem fizetett társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíj összege jelentős mértékű, öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a be nem fizetett társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, egészségbiztosítási járulék, nyugdíjjárulék, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíj összege különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű.

(4) Az elkövető nem büntethető, ha a társadalombiztosítási járulékot, a baleseti járulékot, egészségbiztosítási járulékot, nyugdíjjárulékot, illetve magán-nyugdíjpénztári tagdíjat a vádirat benyújtásáig kiegyenlíti.

(5) Ha a fizetésre kötelezett nem természetes személy, az (1)–(3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt tettesként a járulékfizetés teljesítéséről rendelkezni jogosult személy követheti el.

Visszaélés jövedékkel

311. §⁵⁵¹ (1) Aki a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban megállapított feltétel hiányában vagy hatósági engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, és ezzel a jövedéki adóbevételt kisebb mértékben csökkenti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel nagyobb mértékben csökken, illetve

b) az (1) bekezdés szerint minősülő jövedékkel visszaélést üzletszerűen követik el.

⁵⁴⁸ Az alcímet és a 310/A. §-t az 1993: XVII. törvény 69. §-a iktatta be „Munkanélküliek Szolidaritási alapjába fizetendő munkaadói és munkavállalói járulék fizetési kötelezettség megsértése” címmel. Az alcímet és a 310/A. § szövegét az 1999: CXX. törvény 22. §-a állapította meg.

⁵⁴⁹ Az alcímet és a 310/B. §-t az 1993: XVII. törvény 70. §-a iktatta be.

⁵⁵⁰ A 310/B. § az 1999: CXX. törvény 23. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁵¹ Az eredeti 311. §-t az 1996: LII. törvény 38. §-a hatályon kívül helyezte. A 311. §-t ismételtelen a 2001: LIX. törvény 1. §-a állapította meg.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel jelentős mértékben csökken, illetve

b) a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő jövedékkel visszaélést üzletszerűen követik el.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel különösen nagy mértékben csökken, illetve

b) a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő jövedékkel visszaélést üzletszerűen követik el.

(5) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekmény folytán az adóbevétel különösen jelentős mértékben csökken, illetve

b) a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jövedékkel visszaélést üzletszerűen követik el.

*Jövedéki orgazdaság*⁵⁵²

311/A. § (1) Aki vagyoni haszonszerzés céljából más által jövedéki adózás alól elvont terméket megszerez, tart, felhasznál, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt jelentős értékű jövedéki termékre,

b) az (1) bekezdés szerint minősülő jövedéki orgazdaságot üzletszerűen követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt különösen nagy értékű jövedéki termékre,

b) a (2) bekezdés szerint minősülő jövedéki orgazdaságot üzletszerűen követik el.

(4) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt különösen jelentős értékű jövedéki termékre,

b) a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő jövedéki orgazdaságot üzletszerűen követik el.

(5)⁵⁵³

(6) E § alkalmazásában a jövedéki termék értékének megállapításánál a jogszerűen előállított jövedéki termék értékét kell figyelembe venni.

*Jövedékkel visszaélés elősegítése*⁵⁵⁴

311/B. § (1) Aki jövedéki termék előállítására alkalmas, a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban meghatározott berendezést, készüléket, eszközt, alapanyagot engedély nélkül, vagy a jogszabály megszegésével előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, illetve a forgalomba hozatalhoz szükséges zárjegyet vagy adójegyet engedély nélkül, vagy a jogszabály megszegésével előállít, megszerez, tart, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a cselekményt

a) üzletszerűen,

b) jelentős mennyiségű alapanyagra, zárjegyre, vagy

c) jelentős, illetve azt meghaladó értékű adójegyre követik el.

Csempészet és vámorgazdaság

312. §⁵⁵⁵ (1) Aki

a) vámárut a vámenellenőrzés alól elvon, vagy a vámteher, illetve a vámbiztosíték megállapítása vagy beszedése szempontjából lényeges körülmények tekintetében valótlan nyilatkozatot tesz (csempészet),

b) csempészett vámárut vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik (vámorgazdaság),

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben,

c) jelentős értékű vámárura,

d)⁵⁵⁶ kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

(3) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) különösen nagy értékű vámárura,

⁵⁵² Az alcímet és a 311/A. §-t a 2001: LIX. törvény 2. §-a iktatta be.

⁵⁵³ A 311/A. § (5) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁵⁴ Az alcímet és a 311/B. §-t a 2001: LIX. törvény 3. §-a iktatta be.

⁵⁵⁵ A 312. § az 1996: LII. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁵⁶ A 312. § (2) bekezdésének d) pontja az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (6) bekezdésével megállapított szöveg.

b) üzletszerűen vagy bünszövetségben jelentős értékű vámárura

követik el.

(4)⁵⁵⁷ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) különösen jelentős értékű vámárura,

b) üzletszerűen vagy bünszövetségben különösen nagy értékű vámárura,

c)⁵⁵⁸

követik el.

*Fedezetlen bankkártya felhasználása*⁵⁵⁹

312/A. §⁵⁶⁰

Visszaélés csekkel

313. §⁵⁶¹

*Váltóhamisítás*⁵⁶²

313/A. §⁵⁶³

⁵⁵⁷ A 312. § (4) bekezdése az 1999: CXX. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁵⁸ A 312. § (4) bekezdésének c) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁵⁹ Az alcímet és a 312/A. §-t az 1996: LII. törvény 22. §-a iktatta be.

⁵⁶⁰ A 312/A. §-t a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „312/A. § Aki fedezetlen bankkártyát használ fel, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

⁵⁶¹ A 313. §-t a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „313. § Aki fedezetlen csekket bocsát ki vagy hoz forgalomba, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

⁵⁶² Az alcímet és a 313/A. §-t az 1994: IX. törvény 25. §-a iktatta be.

⁵⁶³ A 313/A. §-t a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „313/A. § Aki hamis vagy meghamisított váltót hoz forgalomba, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.”

*Készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítás*⁵⁶⁴

313/B. §⁵⁶⁵ (1) Aki felhasználás céljából készpénz-helyettesítő fizetési eszközt meghamisít vagy hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszközt készít, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítást valamely gazdálkodó szervezet által kibocsátott olyan kártyára követi el, amely a kibocsátó áruja vagy szolgáltatása ellenértékének kiegyenlítésére alkalmas.

(3) Aki készpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítására irányuló előkészületet követ el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.

⁵⁶⁴ Az alcímet és a 313/B. § az 1994: IX. törvény 26. §-a iktatta be, „Bankkártya-hamisítás” néven. Az alcím szövegét a 2003: II. törvény 25. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁵⁶⁵ A 313/B. § a 2003: II. törvény 25. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„313/B. § (1) Aki felhasználás céljából

a) bankkártyát meghamisít vagy hamis bankkártyát készít,

b) hamis vagy meghamisított bankkártyát megszerez, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a bankkártya-hamisítást a csekkgarantáló kártyához tartozó csekkre, vagy valamely gazdálkodó szervezet által kibocsátott olyan kártyára nézve követi el, amely a kibocsátó áruja vagy szolgáltatása ellenértékének kiegyenlítésére alkalmas.

(3) Aki bankkártya-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt pénzbüntetéssel büntetendő.”

*Készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés*⁵⁶⁶**313/C. §⁵⁶⁷ (1) Aki**

a) hamis vagy hamisított készpénz-helyettesítő fizetési eszközt jogtalan hasznoszerzés végett felhasznál,

b) készpénz-helyettesítő fizetési eszközt jogosulatlanul felhasznál,

c) a hamis, a hamisított vagy a jogosulatlanul használt készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel történő fizetést elfogadja,

és ezzel kárt okoz, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés kisebb kárt okoz, vagy a bűncselekményi értékhatárt meg nem haladó kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést

a) bünszövetségben,

b) üzletszerűen

követik el.

⁵⁶⁶ Az alcímet és a 313/C. §-t az 1994. IX. törvény 27. §-a iktatta be, „Bankkártyával visszaélés” néven. Az alcím szövegét a 2003. II. törvény 26. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁵⁶⁷ A 313/C. § a 2003. II. törvény 26. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„313/C. § (1) Aki

a) hamis vagy hamisított bankkártyát jogtalan hasznoszerzés végett felhasznál,

b) bankkártyát jogosulatlanul felhasznál,

c) a hamis, a hamisított vagy a jogosulatlanul használt bankkártyával történő fizetést elfogadja,

és ezzel kárt okoz, bankkártyával visszaélést követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a bankkártyával visszaélés kisebb kárt okoz vagy a bűncselekményi értékhatárt meg nem haladó kárt okozó bankkártyával visszaélést

a) bünszövetségben,

b) üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés nagyobb kárt okoz,

b) a kisebb kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés jelentős kárt okoz,

b) a nagyobb kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés különösen nagy kárt okoz,

b) a jelentős kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon követik el.

(6) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bankkártyával visszaélés különösen jelentős kárt okoz,

b) a különösen nagy kárt okozó bankkártyával visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon követik el.

(7) A (2)–(6) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a bankkártyával visszaélést a csekkgarantáló kártyához tartozó csekkre, vagy valamely gazdálkodó szervezet által kibocsátott olyan kártyára nézve követi el, amely a kibocsátó áruja vagy szolgáltatása ellenértékének kiegyenlítésére alkalmas.”

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés nagyobb kárt okoz,

b) a kisebb kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon

követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés jelentős kárt okoz,

b) a nagyobb kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon

követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés különösen nagy kárt okoz,

b) a jelentős kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott módon

követik el.

(6) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés különösen jelentős kárt okoz,

b) a különösen nagy kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést a (2) bekezdés a)–b) pontjában

meghatározott módon követik el.

(7) Aki

a) olyan készpénz-helyettesítő fizetési eszközt, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja, másról, ennek beleegyezése nélkül, jogtalanul megszerez,

b) hamis vagy meghamisított, illetve az a) pontban meghatározott módon megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszközt átad, megszerez, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz,

amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(8) A (2)–(7) bekezdés szerint büntetendő az is, aki a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést valamely gazdálkodó szervezet által kibocsátott olyan kártyára követi el, amely a kibocsátó áruja vagy szolgáltatása ellenértékének kiegyenlítésére alkalmas.

*Kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának
elősegítése*⁵⁶⁸

313/D. §⁵⁶⁹ Aki kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításához szükséges anyagot, eszközt, berendezést vagy számítógépes programot készít, megszerez, tart, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Értelmező rendelkezés*⁵⁷⁰

313/E. § A 313/B—313/D. § alkalmazásában kézpénz-helyettesítő fizetési eszközön a külön jogszabályban meghatározott kézpénz-helyettesítő fizetési eszközt, továbbá az utazási csekket és a váltót kell érteni, feltéve, hogy az a másolással, hamisítással vagy jogosulatlan felhasználással szemben védett. A külföldön kibocsátott kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz a belföldön kibocsátott kézpénz-helyettesítő fizetési eszközzel azonos védelemben részesül.

IV. cím⁵⁷¹

VEGYES RENDELKEZÉSEK

*Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése*⁵⁷²

314. §⁵⁷³ (1) Aki az Európai Közösségek költségvetését károsítja azzal, hogy

a) az Európai Közösségek által vagy nevében kezelt pénzalapokból származó támogatásokkal,

b) az Európai Közösségek által vagy nevében kezelt költségvetésbe történő befizetésekkel

kapcsolatban valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel, avagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy megtévesztésre alkalmas módon hiányosan tesz eleget, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁵⁶⁸ Az alcímet és a 313/D. §-t az 1994: IX. törvény 28. §-a iktatta be, „Értelmező rendelkezés” néven. Az alcím szövegét a 2003: II. törvény 27. §-a állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁵⁶⁹ A 313/D. § a 2003: II. törvény 27. §-ával megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg:

„313/D. § A 312/A. §, valamint a 313/B—313/C. § alkalmazásában bankkártya minden olyan, pénzügyi intézmény által kibocsátott fizetési kártya, amely a bankszámla-követelés feletti rendelkezéshez távolról hozzáférést biztosító kézpénz-helyettesítő fizetési eszközként szolgál. A külföldön kibocsátott kártya a belföldön kibocsátott kártyával azonos védelemben részesül.”

⁵⁷⁰ Az alcímet és a 313/E. §-t a 2003: II. törvény 28. §-a iktatta be. A rendelkezés 2003. március 1-jén lép hatályba.

⁵⁷¹ A cím korábbi számozását az 1996: LII. törvény 24. §-a V. címről IV. címre módosította.

⁵⁷² A 314. § alcímének eredeti, az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése folytán idejétmúlt szövege (Elkobzás) helyett az alcím új szövegét a 2001: CXXI. törvény 69. §-a állapította meg.

⁵⁷³ A 314. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 93. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte. A 314. §-t ismételtelen a jelenlegi szöveggel a 2001: CXXI. törvény 69. §-a iktatta be.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki
a) az (1) bekezdés a) pontjában írt támogatást, vagy
b) az (1) bekezdés b) pontjában írt befizetéssel kapcsolatos kedvezményt

a jóváhagyott céltól eltérően használja fel.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha az (1)—(2) bekezdésben írt bűncselekményt a gazdálkodó szervezet tagja vagy dolgozója a gazdálkodó szervezet érdekében követi el, és a felügyeleti vagy az ellenőrzési kötelezettségének teljesítése a bűncselekmény elkövetését megakadályozhatta volna.

(4) Vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel, pénzbüntetéssel vagy közérdekű munkával büntetendő a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el.

Értelmező rendelkezés

315. § (1)⁵⁷⁴ Ennek a fejezetnek az alkalmazásában árun ipari vagy egyéb gazdasági jellegű szolgáltatást, áron pedig az áru (szolgáltatás) ellenében járó bármilyen vagyoni értékű ellenszolgáltatást is érteni kell.

(2)⁵⁷⁵

XVIII. fejezet

A VAGYON ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Lopás

316. § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

(2)⁵⁷⁶ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a lopást kisebb értékre, vagy a szabálysértési értékre elkövetett lopást

- a) bűnszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen,
- d) dolog elleni erőszakkal,
- e)⁵⁷⁷

⁵⁷⁴ Az eredeti rendelkezés jelölését (1) bekezdésre módosította az 1994: IX. törvény 30. §-a.

⁵⁷⁵ A 315. § (2) bekezdését az 1994: IX. törvény 30. §-a iktatta be, és az 1997: LXXIII. törvény 57. §-a (2) bekezdésének b) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁷⁶ A 316. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 33. §-a, a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, ugyan-ezen törvény 103. §-ának (1) bekezdése a „szigorított javító-nevelő munka” szövegrészt hatályon kívül helyezte.

⁵⁷⁷ A 316. § (2) bekezdésének e) pontját az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

f) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtevéstéssel vagy a jogosult (használó) tudta és beleegyezése nélkül bemenne,

g) hamis vagy lopott kulcs használatával,

h) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére,

i) zsebtolvajlás útján,

j) másnak a bűncselekmény elhárítására képtelen állapotát kihasználva

követik el.

(3)⁵⁷⁸

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást nagyobb értékre,

b)⁵⁷⁹ a kisebb értékre elkövetett lopást

1. a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon,

2. kulturális javak körébe tartozó tárgyra,

3. vallási tisztelet tárgyára, illetőleg vallási szertartásra vagy más egyházi célra rendelt helyiségből a vallási szertartás végzésére szolgáló tárgyra,

4. temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt vagy holttesten lévő tárgyra

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást jelentős értékre,

b) a nagyobb értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon

követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást különösen nagy értékre,

b) a jelentős értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon,

c)⁵⁸⁰

követik el.

(7)⁵⁸¹ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a lopást különösen jelentős értékre,

b) a különösen nagy értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott módon,

c)⁵⁸²

követik el.

⁵⁷⁸ A 316. § (3) bekezdését az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁷⁹ A 316. § (4) bekezdésének b) pontja a 2001: CXXI. törvény 70. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁸⁰ A 316. § (6) bekezdésének c) pontját az 1999: CXX. törvény 44. §-a (1) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁸¹ A 316. § (7) bekezdését az 1999: CXX. törvény 26. §-a iktatta be.

⁵⁸² A 316. § (7) bekezdésének c) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

Sikkasztás

317. § (1) Aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

(2)⁵⁸³ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a sikkasztást kisebb értékre vagy a szabálysértési értékre elkövetett sikkasztást

a) bűnszövetségben,

b) közveszély színhelyén,

c) üzletszerűen,

d)⁵⁸⁴

követik el.

(3)⁵⁸⁵

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sikkasztást nagyobb értékre,

b) kisebb értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,

c)⁵⁸⁶ a sikkasztást kulturális javak körébe tartozó tárgyra

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sikkasztást jelentős értékre,

b) a nagyobb értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sikkasztást különösen nagy értékre,

b) a jelentős értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(7)⁵⁸⁷ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sikkasztást különösen jelentős értékre,

b) a különösen nagy értékre elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

⁵⁸³ A 317. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 34. §-a, a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁵⁸⁴ A 317. § (2) bekezdésének d) pontját az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁸⁵ A 317. § (3) bekezdését az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁸⁶ A 317. § (4) bekezdésének c) pontját az 1999: CXX. törvény 27. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁵⁸⁷ A 317. § (7) bekezdését az 1999: CXX. törvény 27. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

Csalás

318. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

(2)⁵⁸⁸ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a csalás kisebb kárt okoz, vagy a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó csalást

- a) bünszövetségben,
- b) közveszély színhelyén,
- c) üzletszerűen,
- d)⁵⁸⁹

követik el.

(3)⁵⁹⁰

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás nagyobb kárt okoz,
- b) a kisebb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(5) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás jelentős kárt okoz,
- b) a nagyobb kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon

követik el.

(6) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás különösen nagy kárt okoz,
- b) a jelentős kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,
- c)⁵⁹¹

követik el.

(7)⁵⁹² A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a csalás különösen jelentős kárt okoz,
- b) a különösen nagy kárt okozó csalást a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon,
- c)⁵⁹³

követik el.

⁵⁸⁸ A 318. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 35. §-a, a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, ugyan-ezen törvény 103. §-ának (1) bekezdése a „szigorított javító-nevelő munka” szövegrészt hatályon kívül helyezte.

⁵⁸⁹ A 318. § (2) bekezdésének d) pontját az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁹⁰ A 318. § (3) bekezdését az 1987: III. törvény 42. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁹¹ A 318. § (6) bekezdésének c) pontját az 1999: CXX. törvény 44. § (1) bekezdésnek a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁵⁹² A 318. § (7) bekezdését az 1999: CXX. törvény 28. §-a iktatta be.

⁵⁹³ A 318. § (7) bekezdésének c) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

Hűtlen kezelés

319. § (1) Akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el.

(2)⁵⁹⁴ A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha a hűtlen kezelés kisebb vagyoni hátrányt okoz.

(3) A büntetés büntett miatt

- a) három évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés nagyobb vagyoni hátrányt,
- b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés jelentős vagyoni hátrányt,
- c) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés különösen nagy vagyoni hátrányt,
- d)⁵⁹⁵ öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz.

Hanyag kezelés

320. §⁵⁹⁶ (1) Akit olyan idegen vagyon kezelésével vagy felügyeletével bíztak meg, amelynek kezelése vagy felügyelete törvényen alapul, és az ebből folyó kötelességének megszegésével vagy elhanyagolásával gondatlanságból vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁵⁹⁷ A büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a hanyag kezelés különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okoz.

Rablás

321. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

⁵⁹⁴ A 319. § (2) bekezdésében a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁵⁹⁵ A 319. § (3) bekezdésének d) pontját az 1999: CXX. törvény 29. §-a iktatta be.

⁵⁹⁶ Az eredeti 320. §-t az Alkotmánybíróság 6/1992. (I. 30.) AB határozata megsemmisítette. A 320. §-t ismételtelen az 1994: IX. törvény 31. §-a iktatta be.

⁵⁹⁷ A 320. § (2) bekezdése az 1999: CXX. törvény 30. §-ával megállapított szöveg.

(3) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

- a) fegyveresen,
- b) jelentős értékre,

c) bünszövetségben vagy csoportosan,

d)⁵⁹⁸ hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során

követik el.

(4)⁵⁹⁹ A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást

a) különösen nagy, vagy ezt meghaladó értékre,

b) jelentős értékre hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, illetőleg jelentős értékre fegyveresen, bünszövetségben vagy csoportosan,

c) fegyveresen vagy csoportosan hivatalos személy, külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, vagy közfeladatot ellátó személy ellen, e feladata teljesítése során követik el.

Kifosztás

322. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett

a) úgy vesz el mástól, hogy evégből lerészegíti,

b) az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el,

büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást

a) jelentős értékre,

b) bünszövetségben vagy csoportosan

követik el.

(3)⁶⁰⁰ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást

a) különösen nagy, vagy ezt meghaladó értékre,

b) jelentős értékre, bünszövetségben vagy csoportosan

követik el.

⁵⁹⁸ A 321. § (3) bekezdésének d) pontját az 1998: LXXXVII. törvény 77. §-ának (1) bekezdése iktatta be, és szövegét a 2001: CXXI. törvény 71. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁹⁹ A 321. § (4) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 71. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁰⁰ A 322. § (3) bekezdését az 1999: CXX. törvény 32. §-a iktatta be.

Zsarolás

323. § (1)⁶⁰¹ Aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön és ezzel kárt okoz, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a zsarolást

a) bünszövetségben,

b) élet vagy testi épség elleni avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel,

c) hivatalos személyként e jelleg felhasználásával avagy hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével

követik el.

(3)⁶⁰²

Rongálás

324. § (1) Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

(2)⁶⁰³ A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha

a) a rongálás kisebb kárt okoz,

b)⁶⁰⁴ a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást bünszövetségben

követik el.

(3) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az, aki

a) nagyobb kárt okoz,

b)⁶⁰⁵ 1. kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket,

2. vallási tisztelet tárgyát, illetőleg vallási szertartás végzésére szolgáló épületet vagy tárgyat,

3. temetési helyet, temetkezési emlékhelyet, illetőleg temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt tárgyat

rongál meg.

(4)⁶⁰⁶ A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás

⁶⁰¹ A 323. § (1) bekezdését az 1997: LXXIII. törvény 52. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁶⁰² A 323. § (3) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁶⁰³ A 324. § (2) bekezdésében a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁶⁰⁴ A 324. § (2) bekezdésének b) pontjából a „vagy különös visszaesőként” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁶⁰⁵ A 324. § (3) bekezdésének b) pontja a 2001: CXXI. törvény 72. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁰⁶ A 324. § (4) bekezdése az 1997: LXXIII. törvény 53. §-ával megállapított szöveg.

- a) jelentős kárt okoz,
 b)⁶⁰⁷ 1 kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket,
 2. vallási tisztelet tárgyát, illetőleg vallási szertartás végzésére szolgáló épületet vagy tárgyat,
 3. temetési helyet, temetkezési emlékhelyet, illetőleg temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt tárgyat

semmisít meg,

c) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás különösen nagy kárt okoz.

(6)⁶⁰⁸ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás különösen jelentős kárt okoz.

Jogtalan elsajátítás

325. § (1)⁶⁰⁹ Aki a talált idegen dolgot eltulajdonítja, avagy nyolc nap alatt a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, úgyszintén aki a véletlenül vagy tévedésből hozzá került idegen dolgot eltulajdonítja vagy nyolc nap alatt vissza nem adja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁶¹⁰ A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan elsajátítást a kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

Orgazdaság

326. § (1) Aki lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

(2)⁶¹¹ A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az orgazdaságot

⁶⁰⁷ A 324. § (4) bekezdésének b) pontja a 2001: CXXI. törvény 72. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁰⁸ A 324. § eredeti (6) bekezdését az Alkotmánybíróság 6/1992. (I. 30.) AB határozata megsemmisítette. A (6) bekezdést ismételtelen az 1999: CXX. törvény 33. §-a iktatta be.

⁶⁰⁹ A 325. § eredeti szövegének jelölését az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (5) bekezdése (1) bekezdésre módosította. A szövegben a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁶¹⁰ A 325. § (2) bekezdését az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (5) bekezdése iktatta be.

⁶¹¹ A 326. § (2) bekezdését az 1987: III. törvény 39. §-ának (3) bekezdése, a „közérdekű munka” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg, ugyanezen törvény 103. §-ának (1) bekezdése a „szigorított javító-nevelő munka” szövegrészt hatályon kívül helyezte.

- a) kisebb értékre,
 b)⁶¹² a szabálysértési értékre üzletszerűen követik el.

(3)⁶¹³ A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot nagyobb értékre vagy kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

- a) jelentős értékre,
 b) nagyobb értékre üzletszerűen

követik el.

(5)⁶¹⁴ A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

- a) különösen nagy értékre,
 b) jelentős értékre üzletszerűen

követik el.

(6)⁶¹⁵ A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

- a) különösen jelentős értékre,
 b) különösen nagy értékre üzletszerűen,
 c)⁶¹⁶

követik el.

Jármű önkényes elvétele

327. §⁶¹⁷ (1) Aki idegen gépi meghajtású járművet másától azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábízott ilyen járművet használja jogtalanul, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel,
 b) bűnszövetségben

követik el.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontjában írt bűncselekményt fegyveresen vagy bűnszövetségben követik el.

⁶¹² A 326. § (2) bekezdésének b) pontjából a „vagy különös visszaesőként” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁶¹³ A 326. § (3) bekezdése az 1997: CXL. törvény 103. §-ának (6) bekezdésével módosított szöveg.

⁶¹⁴ A 326. § (5) bekezdése az 1999: CXX. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

⁶¹⁵ A 326. § (6) bekezdése az 1999: CXX. törvény 34. §-a iktatta be.

⁶¹⁶ A 326. § (6) bekezdésének c) pontját a 2001: CXXI. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁶¹⁷ A 327. § és az azt megelőző alcím az 1997: LXXIII. törvény 55. §-ával megállapított szöveg.

Vásárlók megkárosítása

328. § (1)⁶¹⁸ Aki árunak közvetlenül a fogyasztók részére forgalomba hozatala során

a) hamis méréssel vagy számolással,

b)⁶¹⁹

c) az áru minőségének megrontásával

a vásárlókat megkárosító tevékenységet folytat, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az ott felsorolt cselekményeket gazdasági jellegű szolgáltatás során a megrendelők sérelmére követi el.

(3) Büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a vásárlók megkárosítását üzletszerűen követi el.

Bitorlás

329. §⁶²⁰ (1) Aki

a) más szellemi alkotását sajátjaként tünteti fel, és ezzel a jogosultnak vagyoni hátrányt okoz,

b) gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörével, tisztségével, tagságával visszaélve más szellemi alkotásnak hasznosítását vagy az alkotáshoz fűződő jogok érvényesítését attól teszi függővé, hogy annak díjából, illetve az abból származó haszonból vagy nyereségből részesítsék, illetve jogosultként tüntessék fel,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁶²¹ E § alkalmazásában szellemi alkotás: az irodalmi, tudományos és művészeti alkotás, a találmány, a használati minta, a formatervezési minta, a mikroelektronikai félvezető termék topográfiája és az újítás.

*Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése*⁶²²

329/A. §⁶²³ (1) Aki az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás szerzőjének a művén, előadóművésznél az előadóművészi teljesítményén, hangfelvétel előállítójának a hangfelvételén, rádió- vagy televízió-szervezetnek a műsorán, illetőleg film vagy adatbázis előállítójának a teljesítményén fennálló jogát hasznoszerzés végett, vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését

a) jelentős vagyoni hátrányt okozva,

b) üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését különösen nagy vagyoni hátrányt,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését különösen jelentős vagyoni hátrányt

okozva követik el.

(4) Aki a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését vagyoni hátrányt okozva gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása*⁶²⁴

329/B. §⁶²⁵ (1) Aki a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló és a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges eszközt, terméket, berendezést vagy felszerelést hasznoszerzés végett

a) készít, előállít,

b) átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

⁶¹⁸ A 328. § (1) bekezdésében a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁶¹⁹ A 328. § (1) bekezdésének b) pontját az 1994: IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

⁶²⁰ A 329. § az 1999: CXX. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

⁶²¹ A 329. § (2) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 73. §-ával megállapított szöveg.

⁶²² Az eredeti alcímet (Szerzői vagy szomszédos jogok megsértése) és a 329/A. §-t az 1993: XVII. törvény 72. §-a iktatta be. Az alcím szövegét a 2001: CXXI. törvény 74. §-a állapította meg.

⁶²³ A 329/A. § a 2001: CXXI. törvény 74. §-ával megállapított szöveg.

⁶²⁴ Az eredeti alcímet (Szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása) és a 329/B. §-t az 1999: CXX. törvény 37. §-a iktatta be. Az alcím szövegét a 2001: CXXI. törvény 75. §-a állapította meg.

⁶²⁵ A 329/B. § a 2001: CXXI. törvény 75. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki, szervezési ismereteket másnak a rendelkezésére bocsátja.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló műszaki intézkedés kijátszását üzletszerűen követik el.

(4) Nem büntethető az (1) bekezdés *a*) pontja esetén, aki — mielőtt a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét szolgáló műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges eszköz, termék, berendezés, felszerelés készítése, illetőleg előállítása a hatóság tudomására jutott volna — tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített, illetőleg az előállított dolgot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben, illetőleg előállításban részt vevő más személy kilétének megállapítását.

*Jogkezelési adat meghamisítása*⁶²⁶

329/C. §⁶²⁷ Aki más szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelme alá tartozó művének, illetőleg teljesítményének a felhasználásával összefüggésben megjelenített, és a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkezelési adatot hasznoszerzés végett jogosulatlanul eltávolítja vagy megváltoztatja, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Iparjogvédelmi jogok megsértése*⁶²⁸

329/D. § (1)⁶²⁹ Aki a jogosultnak szabadalmi oltalom, használati vagy formatervezési mintaoltalom, topográfiaoltalom, védjegy vagy földrajzi árujelző oltalma alapján fennálló jogát az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével megsérti, és ezzel vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az iparjogvédelmi jogok megsértését

- a*) jelentős vagyoni hátrányt okozva,
- b*) üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés

a) öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az iparjogvédelmi jogok megsértését különösen nagy vagyoni hátrányt,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az iparjogvédelmi jogok megsértését különösen jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el.

Hitelsértés

330. §⁶³⁰ Aki a hitel fedezetét egészben vagy részben elvonja, vagy a hitelezőnek a fedezetből való kielégítését más módon meghiúsítja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

*Tartozás fedezetének elvonása*⁶³¹

330/A. §⁶³²

Magánindítvány

331. § A személyi vagyont károsító lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, rongálás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, valamint jármű önkényes elvétele miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzá tartozója.

Tevékeny megbánás

332. § A büntetés korlátlanul enyhíthető — különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető is —, ha a lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, rongálás, orgazdaság, jogtalan elsajátítás vagy a jármű önkényes elvételének elkövetője a cselekményt — mielőtt felfedezték volna — a hatóságnak vagy a károsultnak bejelenti és a kárt megtéríti, vagy megtesz minden tőle elvárható a kár megtérítése érdekében.

Értelmező rendelkezések

333. § E fejezet alkalmazásában

1.⁶³³ dolog: a villamos- és a gazdaságilag hasznosítható más energia is, úgyszintén a vagyoni jogosultságot megtestesítő olyan okirat, dematerializált értékpapír is, amely a benne tanúsított vagyoni érték vagy jogosultság feletti rendelkezést önmagában — illetve a dematerializált formában kibocsátott értékpapír esetében az értékpapírszámla jogosultjának — biztosítja,

⁶³⁰ A 330. §-ban a „közérdekű munkával” szövegrészt az 1993: XVII. törvény 75. §-a állapította meg.

⁶³¹ Az alcímet és a 330/A. §-t az 1987: III. törvény 36. §-a iktatta be.

⁶³² A 330/A. §-t az 1994: IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

⁶³³ A 333. § 1. pontja az 1998: LXXXVII. törvény 78. §-ával megállapított szöveg.

⁶²⁶ Az alcímet és a 329/C. §-t az 1999: CXX. törvény 38. §-a iktatta be.

⁶²⁷ A 329/C. § a 2001: CXXI. törvény 76. §-ával megállapított szöveg.

⁶²⁸ Az alcímet és a 329/D. §-t az 1999: CXX. törvény 39. §-a iktatta be.

⁶²⁹ A 329/D. § (1) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 77. §-ával megállapított szöveg.

2.⁶³⁴3.⁶³⁵

4. a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmények a vagyon elleni bűncselekmények.

XIX. fejezet

A HONVÉDELMI KÖTELEZETTSÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Bevonulási kötelezettség megszegése

334. § (1) Az a hadköteles, aki katonai bevonulási kötelezettségének nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1) bekezdésben írt megkülönböztetés szerint egy évig, illetőleg három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kibúvás a katonai szolgálat alól

335. § (1) Az a hadköteles, aki abból a célból, hogy a katonai szolgálat alól kivonja magát, jelentkezési vagy bevonulási kötelezettségének nem tesz eleget, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a hadköteles, aki az (1) bekezdésben meghatározott célból

a) testét megcsonkítja, egészségét károsítja, vagy megtevesztő magatartást tanúsít,

b) engedély nélkül külföldre távozik vagy tartósan külföldön marad, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Háború idején az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetője öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Katonai szolgálat megtagadása

336. § Az a hadköteles, aki katonai szolgálatának teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és öt évig, háború idején öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*Kibúvás a polgári szolgálat alól*⁶³⁶

336/A. § (1) Az a polgári szolgálatra jogosult, aki a polgári szolgálat teljesítésének megkezdésére vagy folytatására vonatkozó felhívásnak nem tesz eleget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki abból a célból, hogy a polgári szolgálat alól kivonja magát, a megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki a (2) bekezdésben meghatározott célból

a) testét megcsonkítja, egészségét károsítja vagy megtevesztő magatartást tanúsít,

b) polgári szolgálati kötelezettségének nem tesz eleget, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az a polgári szolgálatot teljesítő, aki a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményt azért követi el, hogy polgári szolgálatának teljesítése alól ideiglenesen kivonja magát, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a polgári szolgálatot teljesítő, aki a polgári szolgálat teljesítésének helyétől jogellenesen távolmarad, és a távolmaradása tíz munkanapot meghalad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A polgári szolgálat megtagadása*⁶³⁷

336/B. § Az a polgári szolgálatra jogosult, illetőleg polgári szolgálatot teljesítő, aki a polgári szolgálat teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

*A polgári szolgálat teljesítésének akadályozása*⁶³⁸

336/C. § Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja, hogy a hadkötelest a polgári szolgálat alól végleg kivonja, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁶³⁴ A 333. § 2. pontját az 1999: CXX. törvény 44. §-a (1) bekezdésének a) pontja hatályon kívül helyezte.

⁶³⁵ A 333. § 3. pontját a 6/1992. (I. 30.) AB határozat megsemmisítette, majd az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (1) bekezdése a biztonság kedvéért hatályon kívül helyezte.

⁶³⁶ Az alcímet és a 336/A. §-t az 1989: XXIII. törvény 1. §-a iktatta be. Az alcím és a 336/A. § szövegét az 1998: LXXXII. törvény 79. §-a állapította meg.

⁶³⁷ Az alcímet és a 336/B. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 80. §-a iktatta be, és egyidejűleg a korábbi 336/B. § számozását 336/C. §-ra módosította.

⁶³⁸ Az alcímet és 336/C. §-t — eredetileg 336/B. §-ként — az 1989: XXIII. törvény 1. §-a iktatta be, a szakasz számozását az 1998: LXXXVII. törvény 80. §-a módosította.

Jelentkezési kötelezettség elmulasztása

337. § Az a hadköteles, aki háború idején

a) bejelentési kötelezettségét elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel,

b) megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Hadkötelezettség teljesítésének akadályozása

338. § (1) Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja annak megghiúsítása, hogy a hadköteles a 334. §, illetve a 337. §-ban megjelölt kötelezettségét teljesítse, az e §-okban foglalt megkülönböztetés szerint vétséget, illetve büntettet követ el, és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő.

(2) Aki olyan cselekményt követ el, amelynek célja, hogy hadkötelest a 335. §-ban meghatározott módon a katonai szolgálat alól kivonjon, az ott írt megkülönböztetés szerint büntetendő.

Polgári védelmi kötelezettség megszegése

339. § (1) Aki háború idején polgári védelmi szolgálatát nem látja el, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos veszélyt idéz elő.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Honvédelmi munkakötelezettség megsértése

340. § Az a honvédelmi munkára kötelezett személy, aki e kötelezettségét távolmaradásával vagy más módon súlyosan megsérti, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgáltatási kötelezettség megszegése

341. § Aki gazdasági vagy anyagi szolgáltatásban álló honvédelmi kötelezettségét háború idején súlyosan megszegi vagy kijátssza, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tevékeny megbánás

342. § A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az e fejezetben meghatározott bűncselekmény elkövetője az elmulasztott kötelezettségének önként eleget tesz.

XX. fejezet

A KATONAI BŰNCSELEKMÉNYEK

I. cím

A SZOLGÁLATI BŰNCSELEKMÉNYEK

Szökés

343. § (1) Aki abból a célból, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól kivonja magát, szolgálati helyét önkényesen elhagyja vagy attól távolmarad, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a szökést

a) fegyveresen,

b) csoportosan,

c) fontos szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat felhasználásával,

d) személy elleni erőszak alkalmazásával követik el.

(3) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki külföldre szökik.

(4)⁶³⁹ Tíz évtől tizenöt évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (2) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott módon külföldre szökik, vagy a szökést háború idején követi el.

(5) Aki a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott szökésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6)⁶⁴⁰

(7) A szökés elkövetőjének a büntetése korlátlanul enyhíthető, ha a hatóságnál önként jelentkezik.

Feljelentés elmulasztása

344. § Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy külföldre szökés elkövetése készül, vagy még le nem leplezett ilyen bűncselekményt követtek el, és erről, mielőlt teheti, jelentést nem tesz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A jelentés elmulasztása miatt az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

⁶³⁹ A 343. § (4) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁴⁰ A 343. § (6) bekezdését az 1994: IX. törvény 39. §-a hatályon kívül helyezte.

Önkényes eltávozás

345. §⁶⁴¹ (1) Aki szolgálati helyéről önkényesen eltávozik, vagy attól távol marad, és távolléte negyvennyolc órát meghalad, vétséget követ el, és egy évig, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az önkényes távollét tartama meghaladja a kilenc napot, a büntetés büntett miatt három évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

Kibúvás a szolgálat alól

346. § (1)⁶⁴² Aki abból a célból, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól kivonja magát, testét megcsonkítja, egészségét károsítja, vagy megtevesztő magatartást tanúsít, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt azért követi el, hogy katonai szolgálatának teljesítése alól ideiglenesen kivonja magát, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha az ideiglenes kivonás tartama meghaladja a hat napot, a büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

A szolgálat megtagadása

347. §⁶⁴³ Aki a katonai szolgálat teljesítését megtagadja, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Kötelességsegtetés szolgálatban

348. § (1)⁶⁴⁴ Aki ór-, ügyleti vagy egyéb készenléti szolgálatban elalszik, szeszes italt fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁶⁴¹ A 345. § az 1993: XVII. törvény 73. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁴² A 346. § (1) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁴³ A 347. §-ból a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁴⁴ A 348. § (1) bekezdése az 1993: XVII. törvény 74. §-ával megállapított szöveg.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁶⁴⁵ A büntetés büntett miatt tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt harchelyzetben követik el, és abból különösen nagy hátrány származik.

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt a (2) bekezdés esetén, az ott tett megkülönböztetés szerint, egy évig, illetve három évig, a (3) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgálati feladat ellátása alóli kibúvás

349. § (1) Aki fontos szolgálati feladat alól megtevesztéssel vagy távolmaradással kivonja, illetőleg annak teljesítésére képtelenné teszi magát, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár.

Jelentési kötelezettség megszegése

350. § (1) Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményből a szolgálatra jelentős hátrány származik.

Szolgálati visszaélés

351. §⁶⁴⁶ (1) Aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, illetőleg jogtalan előnyt szerezzen, szolgálati hatalmával vagy helyzetével visszaél, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményből jelentős hátrány származik.

⁶⁴⁵ A 348. § (3) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁴⁶ A 351. § az 1987: III. törvény 37. §-ával megállapított szöveg.

II. cím

A FÜGGELEMSÉRTÉS

Zendülés

352. § (1) Aki a szolgálati rend és fegyelem ellen irányuló olyan csoportos, nyílt ellenszegülésben vesz részt, amely a szolgálati feladatok teljesítését jelentősen zavarja, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a zendülés

a) kezdeményezője, szervezője és vezetője,

b) résztvevője, ha az előljáró vagy a zendüléssel szemben fellépő ellen erőszakot alkalmaz.

(3)⁶⁴⁷ Tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő

a) a kezdeményező, a szervező és a vezető, ha a zendülés különösen súlyos következménnyel jár,

b) a résztvevő, ha a zendülés során elkövetett cselekménye halált okoz vagy egyéb különösen súlyos következménnyel jár.

(4)⁶⁴⁸ Háború idején a büntetés az (1) bekezdés esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, a (2) bekezdés esetén, valamint harchelyzetben az (1) bekezdés esetén is tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

(5) Az (1) bekezdés esetén korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki a zendülést, mielőtt az súlyosabb következménnyel jár, vagy miután felszólították, abbahagyja.

(6) Aki zendülésre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Zendülés megakadályozásának elmulasztása

353. § Aki a tudomására jutott zendülést vagy előkészületét tőle telhetőleg nem akadályozza meg, illetve késedelem nélkül nem jelenti, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁶⁴⁷ A 352. § (3) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁴⁸ A 352. § (4) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

Parancs iránti engedetlenség

354. § (1) Aki a parancsot nem teljesíti, vétséget követ el, és egy évig, csoportos elkövetés esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az engedetlenség

a) más alárendeltek jelenlétében akár a parancs teljesítésének kifejezett megtagadásával, akár egyéb sértő módon történik,

b) a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁶⁴⁹ Aki háborúban a harci parancsot nem teljesíti, tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt a (2) bekezdés b) pontja esetén egy évig, háború idején három évig, a (3) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak

355. § (1) Aki

a) az előljáró ellen,

b) a feljebbvaló, az őr vagy más szolgálati közeg ellen szolgálatának teljesítése közben vagy amiatt erőszakot alkalmaz, azzal fenyeget vagy tettelesen ellenállást tanúsít, büntettet követ el, és három évig, háború idején egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bűncselekményt fegyverrel vagy csoportosan követik el,

b) a bűncselekmény egyben parancs iránti engedetlenség is,

c) a bűncselekmény súlyos testi sértéssel, illetőleg a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány veszélyével jár.

(3)⁶⁵⁰ A büntetés két évtől nyolc évig, háború idején öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy életveszélyt okoz.

(4) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a sértett halálát okozza.

⁶⁴⁹ A 354. § (3) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁵⁰ A 355. § (3) bekezdése az 1987: III. törvény 38. §-ával megállapított szöveg.

(5)⁶⁵¹ A büntetés tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha

- a) a bűncselekmény szándékos emberölést is megvalósít,
- b) a bűncselekményt harchelyzetben követik el.

(6) E § rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a bűncselekményt az (1) bekezdésben meghatározott személy védelmére kelt vagy erre rendelt személy ellen követik el.

Szolgálati tekintély megsértése

356. § (1) Aki

- a) az előljáró,
 - b) a szolgálatát teljesítő feljebbvaló, őr vagy más szolgálati közeg
- tekintélyét más előtt vagy feltűnően durván megsérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt több katona előtt vagy egyébként nyilvánosan követik el.

Bujtogatás

357. § (1) Aki katonák között az előljáró, a parancs vagy általában a szolgálati rend vagy a fegyelem iránt elégedetlenséget szít, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a) a bujtogatást szolgálat teljesítése közben követik el,
- b) a bujtogatásból a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátrány származik.

III. cím

AZ ELŐLJÁRÓI BŰNCSELEKMÉNYEK

Alárendelt megsértése

358. § (1) Aki alárendeltjét emberi méltóságában, más előtt vagy feltűnően durván megsérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

- a) aljas indokból,
- b) súlyos testi vagy lelki gyötrelmet okozva,
- c) több alárendelt sérelmére

követik el.

(3) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos testi sértést vagy a szolgálatra jelentős hátrányt okoz.

Elöljárói hatalommal visszaélés

359. § Aki előljárói hatalmával visszaélve alárendeltjét

- a) fegyelmi fenytéssel sújtja,
- b) panaszjogának gyakorlásában korlátozza,
- c) járandóságában megrövidíti, vagy anyagilag megterheli,
- d) magáncélra igénybe veszi,
- e) a többiekhez képest előnyösebb vagy hátrányosabb bánásmódban részesíti,

vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elöljárói gondoskodás elmulasztása

360. § (1) Aki előljárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjének anyagi ellátására vagy fenyegető veszélytől megóvására, illetőleg megmentésére szükséges intézkedést elmulasztja, amennyiben súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elöljárói intézkedés elmulasztása

361. § (1) Aki előljárói kötelességét megszegve

- a) az alárendelt kötelességszegésének vagy bűncselekményének megakadályozására, illetve a felelősségre vonásra,
 - b) a szolgálati rendet, a fegyelmet vagy a közbiztonságot fenyegető zavar leküzdésére
- a szükséges intézkedést elmulasztja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha a bűncselekmény a szolgálatra, a fegyelemre vagy a közbiztonságra jelentős hátránnyal jár, a büntetés büntett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁶⁵¹ A 355. § (5) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

Ellenőrzés elmulasztása

362. § (1) Aki előjárói kötelességét azáltal szegi meg, hogy az alárendeltjét szolgálatának teljesítésében nem ellenőrzi, és ez a szolgálatra vagy a fegyelemre jelentős hátránnyal jár, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha a bűncselekmény a szolgálatra vagy a fegyelemre különösen nagy hátránnyal jár, a büntetés büntetett miatt öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés.

(3) Aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

IV. cím

A HARCKÉPESSÉGET VESZÉLYEZTETŐ
BŰNCSELEKMÉNYEK*Harckészültség veszélyeztetése*

363. § (1) Aki az alakulat harckészültségét közvetlenül veszélyezteti azáltal, hogy szolgálati kötelességének megszegésével

a) nem gondoskodik a szükséges fegyverzet, harci felszerelés vagy más hadianyag biztosításáról vagy készletének megóvásáról,

b) fontos fegyverzetet, harci felszerelést vagy más fontos hadianyagot megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy rendeltetésétől egyéb módon elvon, büntetett követ el, és egy évtől öt évig, háború idején két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)⁶⁵² Ha a bűncselekmény a szolgálatra különösen nagy hátránnyal jár, a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, háború idején tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés.

(3) Aki a bűncselekményt gondatlanságból követi el, vétség miatt az (1) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetés szerint — egy évig, illetve három évig, a (2) bekezdés esetén — az ott tett megkülönböztetés szerint — három évig, illetve öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Parancsnoki kötelességszegés

364. §⁶⁵³ Aki harchelyzetben, parancsnoki kötelességének megszegésével

a) az alárendelt katonákat az ellenségnek megadja vagy elfogni engedi,

⁶⁵² A 363. § (2) bekezdéséből a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁵³ A 364. §-ból a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

b) a rábízott fontos harcállást, berendezést, harceszközt, vagy más hadianyagot kényszerítő szükség nélkül megsemmisíti, vagy az ellenségnek használható állapotban átengedi,

c) nem fejti ki az ellenséggel szemben azt az ellenállást, amelyre képes,

büntetett követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Kibúvás a harci kötelesség teljesítése alól

365. §⁶⁵⁴ Aki háborúban harci kötelességének teljesítése alól

a) szolgálati helyének önkényes elhagyásával, elrejtőzéssel vagy megfutamodással,

b) harcképtelenség szándékos előidézésével vagy megtevéstől magatartással,

c) harceszköze elhagyásával, megrongálásával vagy alkalmazásának elmulasztásával,

d) az ellenségnek önkéntes megadással,

e) szolgálati kötelességének egyéb súlyos megszegésével

kivonja magát, büntetett követ el, és tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő.

Harci szellem bomlasztása

366. § (1) Aki háború idején a katonák között elégedetlenséget szít, kishitúséget kelt, vagy riasztó hírt terjeszt, büntetett követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény

a) harchelyzetben katonák elégedetlenségét vagy egyéb kötelességszegését váltja ki,

b) a szolgálatra más jelentős hátránnyal jár.

Értelmező rendelkezés

367. § E fejezet alkalmazásában katonai szolgálaton a 122. § (1) bekezdésében megjelölt személyek által teljesített szolgálatot kell érteni.

368. §⁶⁵⁵ E fejezet alkalmazásában szövetséges fegyveres erő: a kölcsönös katonai segítségnyújtás kötelezettségét tartalmazó hatályos nemzetközi szerződés szerint a Magyar Köztársasággal szövetséges államok fegyveres erői, valamint az e szerződés alapján létrehozott katonai szervezetek és parancsnokságok.

⁶⁵⁴ A 365. §-ból a halálbüntetést, mint kiszabható büntetési nem előírását az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) AB határozata megsemmisítette.

⁶⁵⁵ A 368. §-t az 1998: LXXXVII. törvény 81. §-a iktatta be.

1979. évi 5. törvényerejű rendelet**a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény
hatálybalépéséről és végrehajtásáról¹***(Egységes szerkezetben)***I. Fejezet****ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK***A Büntető Törvénykönyv hatálybalépése*

1. § A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 1979. július hó 1. napján lép hatályba.

Hatályukat veszítő, illetve hatályban maradó jogszabályok

2. § (1) A Btk. hatálybalépésével hatályukat veszítik:

— 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről;

— 1961. évi 10. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv hatálybalépéséről, végrehajtásáról és egyes szabálysértésekről;

— 1974. évi 9. törvényerejű rendelet a társadalom fokozottabb védelméről a közrendre és a közbiztonságra különösen veszélyes visszaeső bűnözők elleni hatékonyabb fellépés érdekében.

(2) Az (1) bekezdés nem érinti az 1947. évi XVIII. törvénnyel becikkelyezett párizsi békeszerződés 6. cikke a) pontjának a háborús bűnök, valamint a béke vagy az emberiség ellen elkövetett bűnök elkövetőinek kiadására vonatkozó rendelkezését.

3. § Ha valamely jogszabály a 2. § (1) bekezdésében hatályon kívül helyezett jogszabályra, illetve rendelkezésre utal, ehelyett a Btk., vagy e törvényerejű rendelet megfelelő rendelkezését kell érteni.

II. Fejezet**ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK****I. Cím***A Btk. hatálybalépése előtt kiszabott büntetések
és elrendelt intézkedések*

4. § Amennyiben e cím rendelkezéseiből más nem következik, a Btk. hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett határozattal kiszabott fő- és mellékbüntetést, illetve elrendelt intézkedést a korábbi jogszabály alapján kell végrehajtani.

5. § (1) A Btk. hatálybalépése előtt jogerősen kiszabott szabadságvesztést a Btk. 41—44. §-ának, 111. §-ának, illetve 127. §-ának rendelkezései szerint kell végrehajtani.

(2) A Btk. hatálybalépése előtt jogerősen szabadságvesztésre ítélt a Btk. 47—48. §-ának, illetve 112. §-ának rendelkezései szerint bocsátható feltételes szabadságra.

6. § (1) A Btk.-nak a büntetés elévülésére vonatkozó rendelkezéseit (67—68. §) a hatálybalépése előtt jogerősen kiszabott büntetésre is alkalmazni kell.

(2) A Btk. hatálybalépése előtt, a korábbi jogszabály alapján bekövetkezett elévülés hatálya érintetlen marad.

7. § A Btk. hatálybalépésével a házi gondozásban fogatósítandó kényszergyógykezelést, illetve a szabadságvesztésre nem ítélt személlyel szemben kényszerelvonókezelést kimondó bírósági rendelkezés hatályát veszti.

8. § A Btk. hatálybalépésekor a szigorított őrizetben levő elítélt ideiglenes elbocsátása a Btk. rendelkezései (79—80. §) szerint történik. A hatálybalépés időpontjában már ideiglenesen elbocsátottra a korábbi jogszabályok az irányadók, kivéve az elbocsátás tartamát, amelyet a Btk. 79. §-ának (1) bekezdése szerint kell számítani.²

9. § (1) A Btk.-nak a büntetett előléthez fűződő hátrányok alóli mentesítésre vonatkozó rendelkezéseit (100—106. §, 121. §) a hatálybalépése előtt meghozott büntető ítéletre is alkalmazni kell.

(2) A Btk. hatálybalépése előtt már beállott mentesítés hatálya változatlan marad.

¹ A kihirdetés napja: 1979. április 14. Legutóbb módosította a 2003: II. törvény, amely 2003. március 1-jén lép hatályba. A jogszabály módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételére a 2003: II. törvény 88. §-ának (5) bekezdése adott felhatalmazást. A normaszövegben a törvényerejű rendelet 2003. március 1-jétől hatályos szövege van feltüntetve, a lábjegyzetekben azonban a módosító törvény által módosított törvényhelyek 2003. március 1. napjáig hatályos szövege is szerepel.

² A Btk.-nak a szigorított őrizetet szabályozó 78—81. §-át az 1989: LIV. törvény 5. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

II. Cím

A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekmények

10. § (1) A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett olyan bűncselekmény miatt, amelynek büntethetőségéhez a korábbi jogszabály értelmében nem volt szükség magánindítványra, illetve feljelentésre, a Btk. szerint azonban magánindítványra, illetve feljelentésre büntethető, az eljárás a Btk. hatálybalépése után csak magánindítványra (31. §), illetve az illetékes parancsnok feljelentésére [123. § (3) bekezdés]³ indítható meg.

(2) Az (1) bekezdésben megjelölt bűncselekmény miatt a Btk. hatálybalépése előtt megindult eljárásban a magánindítványt, illetve a feljelentést be kell szerezni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetben a magánindítványi határidőt [Be. 123. § (3) bekezdés] a Btk. hatálybalépése napjától kell számítani.

11. § A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekmény miatt a Btk. hatálybalépése után kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozatára és a feltételes szabadságra bocsátásra a Btk. rendelkezéseit (41—46. §, 111. §, 127. §, 47—48. §, 112. §) kell alkalmazni.

12. § A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekmény miatt vagyonekobzás (62—63. §) csak megfelelő vagyonnal rendelkező elkövetővel szemben és csak egész vagyonára vagy meghatározott vagyontárgyaira rendelhető el.⁴

13. § A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett olyan bűncselekmény miatt, amelynek elkövetőjével szemben a korábbi jogszabály alapján figyelmeztetésnek lenne helye, megrovást (71. §) kell alkalmazni.

14. § Az alkoholisták kényszergyógyítására vonatkozó rendelkezéseket (75—76. §)⁵ a Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekmény elbírálásánál is alkalmazni kell.

15. § A Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésével egyidejűleg az elkövető pártfogó felügyelet alá helyezhető [89. § (6) bekezdés].

16. § Az összbüntetés végrehajtási fokozatának meghatározásánál a Btk. 94. §-át a hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett ítéletekkel kiszabott büntetések összbüntetésbe foglalása esetén is alkalmazni kell.

³ A Btk. 123. §-ának (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 103. §-ának (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁴ A Btk. 62—63. §-át a 2001: CXXI. törvény 88. § (2) bekezdésének a) pontja 2002. április 1-jével hatályon kívül helyezte.

⁵ A Btk. 76. §-át az 1990: XIV. törvény 4. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

17. § Fiatalkorúnak a Btk. hatálybalépése előtt elkövetett bűncselekménye miatt bírói megrovás és gyógyító nevelés nem alkalmazható.

III. Fejezet

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

Katonára vonatkozó rendelkezés

18. §⁶

A kegyelem

19. § (1)⁷ Ha a köztársasági elnök az elítéltet kegyelemben részesíti, a büntetőjogi következmények [Btk. 100. § (3) bekezdés] — ellenkező rendelkezés hiányában — az ítéletben kiszabott büntetéshez igazodnak.

(2) Ha a köztársasági elnök a szabadságvesztés végrehajtását kegyelemből próbaidőre felfüggeszti, a próbaidő, illetve a mentesítés hatályának beálltához — a törvény szerint — szükséges időtartam a kegyelmi elhatározás kelteinek napján kezdődik.

(3)⁸

A feljelentés

20. §⁹

A szövetkezet fogalma

21. § A Btk. alkalmazásában szövetkezet a szövetkezeti vállalat, valamint a kizárólag szövetkezetek részvételével működő, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társulás is.¹⁰

Hamis tanúzás fegyelmi ügyben

22. § A Btk. 239. §-ának az alkalmazása szempontjából fegyelmi eljárásnak az állami szervek (137. § 2. pont) és

⁶ A 18. §-t az 1989: XXV. törvény 17. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁷ Az 1989: XXXI. törvény 38. § (2) bekezdése értelmében ahol jogszabály Elnöki Tanácsot vagy a NET elnökét említi, ezen — eltérő rendelkezés hiányában — a köztársasági elnököt kell érteni.

⁸ A 19. § (3) bekezdését a 2001: CXXI. törvény 88. § (2) bekezdésének c) pontja 2002. április 1-jével hatályon kívül helyezte.

⁹ A 20. §-t az 1996: LII. törvény 38. §-a hatályon kívül helyezte.

¹⁰ Lásd a gazdasági társaságokról szóló 1997: CXLIV. törvényt és a 2000: CXLI. törvényt.

egyéb jogi személyek által folytatott fegyelmi eljárást kell tekinteni.¹¹

*A lőszér csekély mennyiségének fogalma*¹²

22/A. § A Btk. 263/A. § (4) bekezdésének alkalmazása szempontjából csekély mennyiségű a legfeljebb három darab lőszér.

*A kábítószer csekély és jelentős mennyiségének fogalma*¹³

23. § (1)¹⁴ A Btk. 282—283. §-ában szereplő „előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz” és „kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik” elkövetési magatartások szempontjából a kábítószer csekély mennyiségű, ha

a) annak bázis formában megadott tiszta hatóanyag tartalma

LSD esetén 0,001 gramm,

heroin esetén 0,6 gramm,

amfetamin metamfetamin esetén 0,5 gramm,

MDA, MDMA, N-etil-MDA (MDE), MBDB, 1-PEA és N-metil-1-PEA esetén 1 gramm,

metadon esetén 1 gramm,

morfin esetén 0,9 gramm,

kokain esetén 2 gramm,

ketamin esetén 1 gramm,

kodein esetén 1 gramm,

dihidrokodein esetén 0,8 gramm,

petidin esetén 1 gramm

mennyiséget nem haladja meg,

b) tetrahidro-kannabinol (THC) esetén a tiszta hatóanyag-tartalom az 1 gramm mennyiséget nem haladja meg.

(2)¹⁵ A Btk. 282—283. §-ában szereplő „termeszt, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz,” és „kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik” elkövetési magatartások szempontjából a kábítószer csekély mennyiségű, ha kannabisz növény esetén a növényegyedek száma legfeljebb öt.

(3)¹⁶ A Btk. 282—283. §-ának alkalmazása szempontjából az (1)—(2) bekezdés szerinti kábítószer jelentős mennyiségű, ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának hússzoros mértékét meghaladja.

(4) Az (1)—(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer akkor csekély mennyiségű, ha tiszta hatóanyag tartalmának élettani hatása legfeljebb 0,9 gramm morfinbázis élettani hatásával megegyező.

(5) Az (1)—(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer akkor jelentős mennyiségű, ha tiszta hatóanyag tartalmának élettani hatása 18 grammot meghaladó morfinbázis élettani hatásával megegyező.

A pénz fogalma

24. § (1)¹⁷ A Btk. 304—306. §-ának alkalmazása szempontjából pénz: a törvényes fizetőeszköznek minősülő, illetve a pénzkibocsátásra jogosult intézmény hivatalos közleménye alapján a jövőben, meghatározott időponttól törvényes fizetőeszköznek minősülő fém- vagy papírpénz és bankjegy.

(2)¹⁸ A papírpénzzel azonos megítélés alá esik

a)¹⁹ az állam által kibocsátott értékpapír,

b)²⁰ a kötvény, letéti jegy, a befektetési jegy, a részvény, a vagyonjegy, valamint a közraktári jegy, feltéve, hogy a névre szóló értékpapír átruházását jogszabály, vagy az értékpapíron feltüntetett nyilatkozat nem zárja ki, vagy nem korlátozza.

¹¹ A Btk. 137. §-ának az állami szerv fogalmáról rendelkező 2. pontjának számozását 3. pontra módosította az 1998: LXXXVII. törvény 34. §-a. A Btk. 137. §-ának 3. pontja helyébe a 2001: CXXI. törvény 19. §-ának (2) bekezdése 2002. április 1-jével a külföldi hivatalos személy fogalmát iktatta be. A Btk. 2002. április 1-jétől hatályos szövege az állami szerv fogalmára nézve értelmező rendelkezést nem tartalmaz. A büntetőeljárásról szóló, 2003. július 1. napján hatályba lépő 1998: XIX. törvény 601. §-ának a 2002: I. törvény 296. §-ának (1) bekezdésével megállapított (3) bekezdése szerint ahol a Be. állami szervről rendelkezik, ezen költségvetési szervet kell érteni.

¹² A 22/A. §-t és alcímét az 1998: LXXXVII. törvény 82. §-a iktatta be.

¹³ A 23. §-t és alcímét az 1998: LXXXVII. törvény 83. §-a állapította meg.

¹⁴ A 23. § (1) bekezdésének bevezető szövegében a „Btk. 282—283. §-ában szereplő” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének c) pontja állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A Btk. 282. §-ában és 282/A. §-ában szereplő”.

¹⁵ A 23. § (2) bekezdésében a „Btk. 282—283. §-ában szereplő” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének c) pontja állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A Btk. 282. §-ában és 282/A. §-ában szereplő”.

¹⁶ A 23. § (3) bekezdésének bevezető szövegében a „Btk. 282—283. §-ának” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének c) pontja állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „A Btk. 282. §-ának és 282/A. §-ának”.

¹⁷ A 24. § (1) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 84. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸ A 24. § (2) bekezdése az 1994: IX. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹ A Magyar Közlöny 1994. évi 39. számában közzétett helyesbítésnek megfelelő szöveg.

²⁰ A 24. § (2) bekezdésének b) pontja a 2003: II. törvény 84. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos rendelkezés: „a kötvény, letéti jegy, a befektetési jegy, a részvény, a vagyonjegy, a csekk és az utazási csekk, valamint a közraktári jegy, feltéve, hogy a névre szóló értékpapír átruházását jogszabály, vagy az értékpapíron feltüntetett nyilatkozat nem zárja ki, vagy nem korlátozza.”

(3)²¹ A külföldi pénz, illetve értékpapír a belföldivel azonos védelemben részesül. Külföldi pénz alatt az eurót is érteni kell.

A bélyeg fogalma

25. § (1) A Btk. 307—308. §-ának alkalmazása szempontjából bélyeg:

- a) a postai vagy pénzügyi célra készült bélyeg,
- b) bármilyen postai tevékenység céljára készült érték-cikk, postai bérmentesítő géplenyomat, alkalmi és más felülnyomás, nemzetközi válaszdíjszelvény, továbbá a díjazással kapcsolatos bármely postai felírás vagy jelzés,
- c) hatósági jegy vagy pecsét, amely adó biztosítására, fém természetének vagy tartalmának, anyag átvételének, minőségének vagy mennyiségének bizonyítására szolgál, vagy amelyet pénzügyi hatóság alkalmaz,
- d) mérésügyi hatóság által mérőeszköz hitelesítésének és vizsgálatának bizonyítására, valamint hordó úrtartalmának jelzésére használt bélyegző és pecsét.

(2) A büntetőjogi védelem az (1) bekezdés a) pontjában megjelölt bélyegre, illetve b) pontjában megjelölt értékcikre akkor is vonatkozik, ha forgalomba még nem került vagy onnan már kivonták.

*Az egyedi azonosító jel fogalma*²²

25/A. § A Btk. 277/A. §-ának alkalmazása szempontjából egyedi azonosító jel: az olyan dolognak, amelynek a birtoklását vagy rendeltetésszerű használatát jogszabály hatósági engedélyhez köti, a gyártónak vagy a hatóságnak a dolgon, illetőleg annak alkotórészen alkalmazott, egyedi azonosításra szolgáló jelölése.

Az adó fogalma

26. §²³ A Btk. 310. §-ának alkalmazása szempontjából adó az illeték, az illeték módjára fizetendő díj is, továbbá — a Btk. 310—310/B. §-aiban nem említett — külön törvényben vagy törvény felhatalmazásán alapuló jogszabályban meghatározott, az államháztartás alrendszerének költségvetéséből ellátandó feladatok fedezetére előírt közteherfizetési kötelezettség, amely ellenszolgáltatásra nem jogosít.

²¹ A 24. § (3) bekezdése a 2001: CXXI. törvény 84. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²² A 25/A. §-t és alcímét az 1998: XXII. törvény 4. §-a iktatta be.

²³ A 26. § az 1999: CXX. törvény 40. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

*Jövedéki termék alapanyaga és a zárjegy jelentős mennyiségének fogalma*²⁴

26/A. § (1) A Btk. 311/B. §-a (2) bekezdésének b) pontja alkalmazása szempontjából az alapanyag jelentős mennyiségű, ha

- a) motorbenzinként vagy gázolajként, motorbenzin vagy gázolaj adalékként, illetve hígítóanyagként felhasználható adómérték nélküli ásványolajtermék esetén 20 000 litert,
- b) adómérték nélküli cseppfolyós szénhidrogén esetén 45 000 kilogrammot,
- c) adómérték nélküli gáz halmazállapotú szénhidrogén esetén 100 000 nm³-t,
- d) cukorcefre esetén 10 000 litert,
- e) cukor- vagy keményítőtartalmú mezőgazdasági eredetű termékből készült cefre esetén 25 000 litert,
- f) vágott dohány esetén 450 kilogrammot meghalad.

(2) A Btk. 311/B. § (2) bekezdésének b) pontja alkalmazása szempontjából a zárjegy jelentős mennyiségű, ha az 5000 darabot meghaladja.

*Egyes bűncselekmények értékhatárai*²⁵

27. § (1) Nem valósul meg bűncselekmény, ha

- a) az adó-, társadalombiztosítási csalás (310. §) esetén az adóbevétel, a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetőleg a magánnyugdíjpénztári tagdíj bevétel,
- b) a Munkaerőpiaci Alap bevételeit biztosító fizetési kötelezettség megsértése (310/A. §) esetén a munkaadói, illetve munkavállalói járulék, valamint rehabilitációs vagy szakképzési hozzájárulás bevétel,
- c) a társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség megsértése (310/B. §) esetén a társadalombiztosítási járulék, a baleseti járulék, az egészségbiztosítási járulék, a nyugdíjjárulék, illetőleg a magánnyugdíjpénztári tagdíj bevétel

összegének csökkenése ötvenezer forintot nem halad meg.

(2)²⁶ Nem valósul meg bűncselekmény, ha

- a) a jövedékkel visszaélés (311. §) esetén az adóbevétel csökkenése,

²⁴ A 26/A. §-t és alcímét a 2001: LIX. törvény 5. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

²⁵ A 27. §-t és alcímét az 1999: CXX. törvény 40. §-ának (2) bekezdése állapította meg.

²⁶ A 27. § (2) bekezdését a 2001: LIX. törvény 5. §-ának (2) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg a korábbi (2) bekezdés számozását (3) bekezdésre módosította. A 27. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 84. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „Nem valósul meg bűncselekmény, ha a jövedéki orgazdaság (311/A. §) esetén a jövedéki termék értéke ötvenezer forintot nem halad meg.”

b) a jövedéki orgazdaság (311/A. §) esetén a jövedéki termék értéke

ötvenezer forintot nem halad meg.

(3) Nem valósul meg bűncselekmény, ha

a)²⁷ a jogosulatlan gazdasági előny megszerzését (288. §) ötvenezer forintot meg nem haladó értékű támogatásra, vagy más gazdasági előnyre nézve követik el,

b)²⁸

c) a hanyag kezelést (320. §) ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva követik el.

27/A—27/D. §²⁹

Egyes bűncselekmények szabálysértési alakjai

28. §³⁰ Nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha

a) a rossz minőségű termék forgalomba hozatalát (292—293. §) ötvenezer forintot meg nem haladó értékre,

b) az áru hamis megjelölését (296. §) százezer forintot meg nem haladó értékre,

c) az árdrágítást (301. §) csekély mennyiségű árura, vagy csekély mértékű nyereség elérése végett,

d)³¹

e) a csempészetet és a vámorgazdaságot (312. §) ötvenezer forintot meg nem haladó értékű vámárura,

²⁷ A 27. § (3) bekezdésének a) pontját a 2001: CXXI. törvény 84. §-ának (3) bekezdése iktatta be, és egyben a korábbi a)—b) pontok jelölését b)—c) pontra módosította.

²⁸ A 27. § (3) bekezdésének b) pontját a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja 2003. március 1-jével hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „b) a fedezetlen bankkártya felhasználása (312/A. §) során az elkövetési érték — az óvadékul lekötött összeg, illetve a rendelkezésre bocsátott hitelkeret igénybevételén túl — ötvenezer forintot nem halad meg.”.

²⁹ A 27/A—27/D. §-t és e §-ok alcímeit az 1999: CXX. törvény 44. §-a (1) bekezdésének b) pontja hatályon kívül helyezte.

³⁰ A 28. § az 1999: CXX. törvény 40. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

³¹ A 28. § d) pontját a 2001: XCIII. törvény 6. § (1) bekezdésének q) pontja hatályon kívül helyezte.

f)³² a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést tízezer forintot meg nem haladó kárt [313/C. § (2) bek. I. ford.] okozva,

g) a lopást (316. §), a sikkasztást (317. §), a jogtalan elsajátítást (325. §) és az orgazdaságot (326. §) tízezer forintot meg nem haladó értékre,

h) a csalást (318. §), a rongálást (324. §) tízezer forintot meg nem haladó kárt okozva,

i) a hűtlen kezelést (319. §) tízezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva,

j) a sajtórendészeti vétséget (213. §) csekély mennyiségű sajtótermékre követik el.

IV. Fejezet

A BŰNÜGYI NYILVÁNTARTÁS

29—31. §³³

Tájékoztató a nyilvántartás anyagából

31/A. §³⁴ A büntetőeljárás során felvett és nyilvántartott adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra — személyazonosításra alkalmatlan módon — átadhatók.

V. Fejezet

VEGYES RENDELKEZÉSEK

32. § (1) Ez a törvényerejű rendelet 1979. július hó 1. napján lép hatályba.

(2)³⁵

³² A 28. § f) pontjában a „készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (1) bekezdésének c) pontja állapította meg. A rendelkezés 2003. március 1-jével lép hatályba. Az ezen időpontig hatályos szöveg: „bankkártyával visszaélést”.

³³ A 29—31. §-okat az 1999: LXXXV. törvény 64. §-ának a) pontja hatályon kívül helyezte.

³⁴ A 31/A. §-t az 1993: XLVI. törvény 28. §-a (2) bekezdésének d) pontja iktatta be.

³⁵ A 32. § (2) bekezdését az 1999: LXXXV. törvény 64. §-ának a) pontja hatályon kívül helyezte.

**1998. évi XIX. törvény
a büntetőeljárásról¹**

(Egységes szerkezetben)²

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

Az eljárási feladatok megoszlása

1. § A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítélezés egymástól elkülönül.

A bíróság eljárásának alapja

2. § (1) A bíróság az ítélezés során vád alapján jár el.

(2) A bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.

Jog a bíróság eljárásához

3. § (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádról bíróság döntsön.

(2)³ Bűncselekmény elkövetése miatt bárkinek a felelősségét megállapítani, és emiatt vele szemben büntetést kiszabni egyedül a bíróság jogosult.

A bizonyítási teher

4. § A vád bizonyítása a vádlót terheli. A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.

A védelem joga

5. § (1) A terheltet megilleti a védelem joga.

(2) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy szabadlábon védekezzék. E jogot korlátozni, illetőleg bárkinek a szabadságát elvonni csak az e törvényben meghatározott okból és a törvényben meghatározott eljárás alapján lehet.

(3)⁴ A terhelt személyesen védekezhet, és a védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, az e törvényben meghatározott módon védekezhessenek.

(4) A védő eljárása az e törvényben meghatározott esetekben kötelező.

A hivatalból való eljárás, a büntetőeljárás megindítása és a büntetőeljárás akadályai⁵

6. § (1) A bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy az e törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa.

(2) Büntetőeljárás csak bűncselekmény gyanúja alapján, és csak az ellen indítható, akit bűncselekmény megalapozott gyanúja terheli.

(3)⁶ Büntetőeljárást nem lehet indítani, a már megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, vagy felmentő ítéletet kell hozni, ha

a) a cselekmény nem bűncselekmény, vagy azt nem a terhelt (feljelentett személy) követte el,

b) nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, illetőleg az, hogy a bűncselekményt a terhelt (feljelentett személy) követte el,

c) — az e törvényben meghatározott kivételekkel — bűntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn,

d) a terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a Negyedik Részben, valamint a XXVIII. Fejezet II. és III. Címében meghatározott eljárások esetét.

(4) A Negyedik Részben meghatározott eljárásokat (rendkívüli jogorvoslat) kivéve, a (3) bekezdés d) pontja az irányadó akkor is, ha az elkövető egy cselekménye több bűncselekményt valósít meg, a bíróság azonban — a vád szerinti minősítésnek megfelelően — nem a vádirati tényállás szerint megállapítható valamennyi bűncselekmény miatt állapítja meg a terhelt bűnösségét.

(5) Azzal szemben, akinek a felelősségét a bíróság szabálysértési eljárásban hozott határozatával állapította meg, azonos tényállás mellett büntetőeljárás — a szabálysértésekről szóló törvényben meghatározott perújítási eljárás⁷ lefolytatása előtt — nem indítható.

¹ A törvényt az Országgyűlés 1998. március 10-én fogadta el. Kihirdette a Magyar Közlöny 1998. évi 23. számában.

² A törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövegének a Magyar Közlönyben történő közzétételét a 2002: I. törvény 308. §-ának (5) bekezdése, majd a 2003: II. törvény 88. §-ának (5) bekezdése rendelte el.

³ A 3. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 1. §-ával megállapított szöveg.

⁴ Az 5. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 2. §-ával megállapított szöveg.

⁵ A 6. § alcímét a 2002: I. törvény 3. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁶ A 6. § (3)—(5) bekezdését a 2002: I. törvény 3. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁷ Lásd az 1999: LXIX. törvény 103. §-a (1) bekezdésének e) pontját.

Az ártatlanság vétele

7. § Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg a bűnösségét a bíróság jogerős határozatában nem állapította meg.

Az önvádra kötelezés tilalma

8. § Senki sem kötelezhető arra, hogy önmagát terhelő vallomást tegyen, és önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson.

Az anyanyelv használata

9. § (1) A büntetőeljárás nyelve a magyar. A magyar nyelv nem tudása miatt senkit sem érhet hátrány.

(2)⁸ A büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki az anyanyelvét, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelvét vagy — ha a magyar nyelvet nem ismeri — az általa ismertként megjelölt más nyelvet használhatja.

(3) Annak a határozatnak és más hivatalos iratnak a lefordításáról, amelyet e törvény szerint kézbesíteni kell, az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság gondoskodik, amelyik a határozatot meghozta, illetőleg a hivatalos iratot kibocsátotta.

A büntetőjogi felelősség önálló elbírálása

10. § Abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el és milyen bűncselekményt, a bíróságot, az ügyészt, a nyomozó hatóságot nem köti a más eljárásban, így különösen a polgári eljárásban, a szabálysértési vagy a fegyelmi eljárásban hozott határozat, illetőleg az abban megállapított tényállás.

A törvény hatálya

11. § (1) A büntetőeljárást a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény szerint kell lefolytatni.

(2) A magyar büntető joghatóság alá tartozó ügyekben [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 3. és 4. §] az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

⁸ A 9. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 4. §-ával megállapított szöveg.

II. Fejezet

A BÍRÓSÁG

A bíróság feladata

12. § (1) A bíróság feladata az igazságszolgáltatás.

(2) Bíróság dönt — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — a szabadságelvonással, illetve szabadságkorlátozással járó kényszerintézkedésekről.

(3) A bíróság az e törvényben meghatározott más feladatokat is ellát.

(4) A vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — a nyomozási bíró látja el.

Az eljáró bíróságok

13. § (1) Első fokon a helyi bíróság és a megyei bíróság jár el.

(2) Másodfokon jár el

a) a megyei bíróság a helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben,

b) az ítélőtábla a megyei bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben,

c)⁹ ha e törvény az ítélőtábla határozata elleni fellebbezést lehetővé teszi, a Legfelsőbb Bíróság az ítélőtábla hatáskörébe tartozó ügyekben.

(3)¹⁰ Az e törvényben meghatározott esetekben az első fokú bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben az egyesbíró, illetve a tanács elnöke helyett önálló aláírási joggal bírósági titkár is eljárhat. A bíróság eljárására irányadó, e törvényben meghatározott rendelkezéseket ilyen esetben a bírósági titkár eljárására kell alkalmazni.

(4)¹¹ Külön jogszabályban meghatározott esetekben, önálló aláírási joggal, tárgyaláson kívül — a bíró irányítása és felügyelete mellett — bírósági ügyintéző is eljárhat. A bíróság eljárására irányadó, e törvényben meghatározott rendelkezéseket ilyen esetben a bírósági ügyintéző eljárására kell alkalmazni.

⁹ A 13. § (2) bekezdésének c) pontját a 2002: I. törvény 5. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

¹⁰ A 13. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 5. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹ A 13. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 5. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

A bíróság összetétele

14. § (1) A helyi bíróság

a)¹² egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el, ha a bűncselekményre a törvény nyolc évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel,

b) ülnökök közreműködése nélkül (egyesbíróként) jár el az a) pont alá nem tartozó esetben.

(2) A megyei bíróság mint első fokú bíróság — e törvény másképp nem rendelkezik — egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban jár el.

(3) A helyi bíróság az (1) bekezdés b) pontja esetében egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban is eljárhat, ha megállapítja, hogy a vád tárgyává tett bűncselekmény a vádirati minősítéstől eltérően hogyan minősülhet.

(4) A megyei bíróság mint első fokú bíróság — az e törvényben meghatározott esetekben — két hivatásos bíróból és három ülnökből álló tanácsban járhat el.

(5)¹³ A másodfokú bíróság, az ítéltábla és — ha e törvény másképp nem rendelkezik — a Legfelsőbb Bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

(6) Az egyesbíró és a tanács elnöke hivatásos bíró; az ítélezésben a hivatásos bíró és az ülnökök jogai, kötelei azonosak.

(7)¹⁴ A 17. § (5) és (6) bekezdésében felsorolt bűncselekmények esetén első fokon a tanács elnöke (egyesbíró), másodfokon a tanács egyik tagja az Országos Igazságszolgáltatási Tanács által kijelölt bíró.

Az első fokú bíróság hatásköre

15. § Első fokon a helyi bíróság hatáskörébe tartozik azoknak a bűncselekményeknek az elbírálása, amelyeket e törvény nem utal a megyei bíróság hatáskörébe.

16. § (1)¹⁵ A megyei bíróság hatáskörébe tartoznak

a) azok a bűncselekmények, amelyekre a törvény tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi; valamint

b) az állam elleni bűncselekmények (Btk. X. Fejezet);

c) az emberiség elleni bűncselekmények (Btk. XI. Fejezet);

d)¹⁶ az emberölésre irányuló előkészület, a gondatlanságból elkövetett emberölés [Btk. 166. § (3) és (4) bek.], az erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167. §), az életveszélyt (halált) okozó testi sértés [Btk. 170. § (5) bek. és (6) bek. harmadik fordulata], az emberrablás (Btk. 175/A. §), az emberkereskedelem (Btk. 175/B. §), az egészségügyi beavatkozás, az orvostudományi kutatás rendje és az egészségügyi önrendelkezés elleni bűncselekmények (Btk. XII. Fejezet II. Cím);

e)¹⁷ a választás, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény (Btk. 211. §), az államtitok és a szolgálati titok megsértése (Btk. XV. Fejezet III. Cím), a hivatali bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet IV. Cím), a nemzetközileg védett személy elleni erőszak (Btk. 232. §), a fogolyzandulás (Btk. 246. §), a nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény (Btk. 249/B. §), a közélet (nemzetközi közélet) tisztasága elleni bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet VII. és VIII. Cím);

f) a terrorcselekmény (Btk. 261. §), a nemzetközi jogi kötelezettség megszegése (Btk. 261/A. §), a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése (Btk. 262. §), a bünszervezetben részvétel (Btk. 263/C. §);

g) a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmára vonatkozó kötelezettség megszegése (Btk. 287. §), a bennfentes értékpapír-kereskedelem (Btk. 299/A. §), a tőkebefektetési csalás (Btk. 299/B. §), a piramisjáték szervezése (Btk. 299/C. §), a pénzmosás (Btk. 303. §), a pénzhamisítás (Btk. 304. §) és a bélyeghamisítás (Btk. 307. §);

[h]¹⁸ a különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozó közveszély okozás [Btk. 259. § (2) bek. b) pont] és közérdekű üzem működésének megzavarása [Btk. 260. § (2) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény [Btk. 300/C. § (4) bek. b) és c) pont], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételcsökkenést okozó adó-, társadalombiztosítási csalás [Btk. 310. § (4) bek. a) pont], Munkaerőpiaci Alap bevételét biztosító fizetési kötelezettség megsértése [Btk. 310/A. § (3) bek.], társadalombiztosítási, egészségbiztosítási vagy nyugdíjjárulékfizetési kötelezettség megsértése [Btk. 310/B. § (3) bek.] és visszaélés jövedékkal [Btk. 311. § (4) bek. a) pont és 311. § (5) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékű jövedéki termékre elkövetett jövedéki orgazdaság [Btk. 311/A. § (3) bek. a) pont és 311/A. § (4) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékű vámárura elkövetett

¹² A 14. § (1) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 6. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³ A 14. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 6. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴ A 14. § (7) bekezdését a 2002: I. törvény 6. §-ának (3) bekezdése iktatta be. Lásd még az 1997: LXVII. törvény 14. §-ának (3) bekezdését.

¹⁵ A 16. § (1) bekezdésének a)—d) és g) pontja, valamint 2005. január 1-jéig hatályos h) pontja a 2002: I. törvény 7. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶ A 16. § (1) bekezdésének d) pontjából az „az újszülött megölése (Btk. 166/A. §),” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

¹⁷ A 16. § (1) bekezdésének e) és f) pontja a 2003: II. törvény 29. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸ A 16. § (1) bekezdésének h) pontját a 2003: II. törvény 29. §-ának (2) bekezdése iktatta be, egyben az addigi h) pont jelölését i) pontra módosította. A rendelkezés a 2003: II. törvény 88. §-ának (3) bekezdése szerint 2005. január 1-jén lép hatályba.

csempészet és vámorgazdaság [Btk. 312. § (3) bek. a) pont és Btk. 312. § (4) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó készpénz-helyettesítő fizetési esz- közszel visszaélés [Btk. 313/C. § (5) bek. a) pont és 313/C. § (6) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékre elkövetett lopás [Btk. 316. § (6) bek. a) pont és 316. § (7) bek.], és sikkasztás [Btk. 317. § (6) bek. a) pont és Btk. 317. § (7) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó csalás [Btk. 318. § (6) bek. a) pont és 318. § (7) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés [Btk. 319. § (3) bek. c) és d) pont], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó vagyoni hátrányt okozó hanyag kezelés [Btk. 320. § (2) bek.], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó értékre elkövetett rablás [Btk. 321. § (4) bek. a) pont] és kifosztás [Btk. 322. § (3) bek. a) pont], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős kárt okozó rongálás [Btk. 324. § (5) bek. és 324. § (6) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős értékre elkövetett orgazdaság [Btk. 326. § (5) bek. a) pont és 326. § (6) bek.], a különösen nagy, illetőleg a különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése [Btk. 329/A. § (3) bek.] és iparjogvédelmi jogok megsértése [Btk. 329/D. § (3) bek.].]

[i)] h) a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmények.

(2) Ha a terhelt különböző bíróságok hatáskörébe tartozó bűncselekményeket követett el, a megyei bíróság jár el.

Az első fokú bíróság illetékessége

17. § (1)¹⁹ Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az eljárásra az a bíróság illetékes, amelynek a területén a bűncselekményt elkövették. A bíróságok illetékességi területét a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény határozza meg.

(2) Ha a bűncselekményt több bíróság területén követték el, vagy az elkövetés helye nem állapítható meg, az azonos hatáskörű bíróságok közül az jár el, amelyik az ügyben — a nyomozási bíró eljárását ide nem értve — korábban intézkedett (megelőzés). Ha az elkövetés helye a tárgyalás megkezdése előtt ismertté válik, az eljárást az ügyész, a terhelt, a védő, a pótmagánvádló vagy a magánvádló indítványára az a bíróság folytatja, amelynek a területén a bűncselekményt elkövették.

(3)²⁰ Az eljárásra az a bíróság is illetékes, amelynek területén a terhelt lakik, ha az ügyész, a magánvádló vagy — ha e törvény másként nem rendelkezik — a pótmagánvádló ott emel vádat.

(4) Több terhelt esetében a terheltek egyikére illetékes bíróság a többi terhelttel szemben is eljárhat, ha ez a hatáskörét nem haladja meg. Ha több ilyen bíróság van, a megelőzés az irányadó.

(5)²¹ A foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (Btk. 171. §), a közlekedési bűncselekmények (Btk. XIII. Fejezet) — kivéve az ittas vagy bódult állapotban elkövetett járművezetést (Btk. 188. § (1) bek.) és a járművezetést tiltott átengedését [Btk. 189. § (1) bek.] —, a közlekedés körében elkövetett, de nem a Btk. XIII. Fejezetében meghatározott bűncselekmény, a kiskorú veszélyeztetése (Btk. 195. §), a közveszélyokozás (Btk. 259. §), valamint a közérdekű üzem működésének megzavarása (Btk. 260. §) esetén a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el. E bíróságok illetékessége e bűncselekmények miatt a megye, illetőleg a főváros területére terjed ki.

(6)²² Visszaélés radioaktív anyaggal (Btk. 264. §), visszaélés nukleáris létesítmény üzemeltetésével (Btk. 264/A. §), visszaélés atomenergia alkalmazásával (Btk. 264/B. §), és a gazdasági bűncselekmények (Btk. XVII. Fejezet) esetén — kivéve a pénzügyi bűncselekményeket (Btk. XVII. Fejezet III. Cím) — a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el. E bíróságok illetékessége e bűncselekmények miatt a megye, illetőleg a főváros területére terjed ki.

(7) Ha a terhelt különböző bíróságok illetékessége alá tartozó bűncselekményeket követett el, az a bíróság jár el, amely valamelyik bűncselekmény elbírálására az (5)—(6) bekezdés szerint illetékes.

(8)²³ Az elkövetőre illetékes bíróság illetékessége a bűnpártolóra és az orgazdára is kiterjed.

18. § (1) A Magyar Köztársaság határain kívül elkövetett bűncselekmény elbírálására az a bíróság illetékes, amelynek a területén a terhelt lakik, vagy tartózkodik, ennek hiányában az a bíróság, amelynek a területén fogva tartják.

(2) Ha a terhelt a bűncselekményt a Magyar Köztársaság határain kívül követte el, és az eljárást a távollétében folytatják, az a bíróság illetékes, amelynek a területén a terhelt utoljára lakott, vagy tartózkodott.

A hatáskör és az illetékesség vizsgálata

19. § A bíróság a hatáskörét és az illetékességét hivatalból vizsgálja.

¹⁹ A 17. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 8. §-ának (1) bekezdése iktatta be. Lásd az 1997: LXVI. törvény mellékletének I. részét.

²⁰ A 17. § (3)—(4) bekezdése a 2002: I. törvény 8. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹ A 17. § (5) bekezdése a 2003: II. törvény 29. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

²² A 17. § (6) bekezdése a 2002: I. törvény 8. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²³ A 17. § (8) bekezdését a 2002: I. törvény 8. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

Az eljáró bíróság kijelölése

20. § (1) A bíróságok között felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetében az eljáró bíróságot az ügyész indítványának beszerzése után ki kell jelölni.

(2) A kijelölésről

a) a megyei bíróság másodfokú tanácsa határoz, ha az összeütközés a területén levő helyi bíróságok között,

b)²⁴ az ítéltábla határoz, ha a hatásköri összeütközés a területén levő megyei bíróság és helyi bíróság között, avagy az illetékességi összeütközés a területén levő megyei bíróságok vagy a területén levő különböző megyei bíróságok területén levő helyi bíróságok között,

c) a Legfelsőbb Bíróság határoz, ha a hatásköri összeütközés a különböző ítéltáblákhoz tartozó megyei bíróságok és helyi bíróságok, a megyei bíróság katonai tanácsa és a megyei bíróság más tanácsa, illetőleg más megyei bíróság, a megyei bíróság és az ítéltábla, a Fővárosi Ítéltábla katonai tanácsa és az ítéltábla más tanácsa, illetőleg más ítéltábla, a Legfelsőbb Bíróság és az ítéltábla, avagy az illetékességi összeütközés az ítéltáblák vagy különböző ítéltáblákhoz tartozó megyei bíróságok, illetőleg helyi bíróságok között merül fel.

(3) Az eljáró bíróságot a Legfelsőbb Bíróság jelöli ki akkor is, ha az illetékességet meghatározó körülmények nem állapíthatók meg.

A bíró kizárása

21. § (1) Bíróként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,

b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz, vagy vett részt, valamint aki ezek hozzátartozója,

c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, illetőleg szaktanácsadó vesz, vagy vett részt,

d) aki az ügyben külön törvény²⁵ alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználta-e,

e) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

²⁴ A 20. § (2) bekezdésének b) és c) pontja a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁵ Lásd az 1994: XXXIV. törvény 71. §-át, az 1995: C. törvény 174. §-ának (4) bekezdését, az 1997: XXXII. törvény 59. §-át, valamint az 1995: CXXV. törvény 58. §-ának (1) bekezdését.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései a nyomozási bíróra is irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

a) a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el,

b)²⁶ a másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró, aki az ügy első fokú elbírálásában részt vett,

c) a hatályon kívül helyezés folytán megismételt első fokú, illetőleg másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró is, aki a hatályon kívül helyező határozat, illetőleg a megálapozatlansága miatt hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett,

d)²⁷ a rendkívüli jogorvoslati eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a rendkívüli jogorvoslattal megtámadott határozat meghozatalában részt vett,

(4) A (3) bekezdés esetén az ügy elbírálásából ki van zárva az a bíró is, akinek hozzátartozója vett részt a megtámadott határozat meghozatalában.

(5)²⁸ A (3) bekezdés d) pontja esetén nem kizárási ok, ha az alapügyben a bíró olyan határozat meghozatalában vett részt, amelyet a rendkívüli jogorvoslati indítvány nem érint.

22. §²⁹ Nem járhat el az ügyben — a Legfelsőbb Bíróság kivételével — az a bíróság, amelynek elnökével, illetőleg elnökhelyettesével szemben a 21. § (1) bekezdésének a)–c) pontjában szabályozott kizárási ok merült fel.

23. § (1) A bíró a vele szemben felmerült kizárási okot, a tanács elnöke a tanács tagjával szemben felmerült és a tudomására jutott kizárási okot köteles a bíróság elnökének haladéktalanul bejelenteni.

(2) A kizárási okot az ügyész, a terhelt, a védő, továbbá a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, valamint ezek képviselője is bejelentheti.

(3)³⁰ A (2) bekezdésben megjelölt személy a 21. § (1) bekezdésének e) pontjában szabályozott kizárási okot a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt nyomban bejelenti.

(4) A bíróság elnöke a tudomására jutott kizárási ok miatt a bíró kizárását hivatalból kezdeményezi.

²⁶ A 21. § (3) bekezdésének b) pontja a 2002: I. törvény 10. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷ A 21. § (3) bekezdésének d) pontja a 2002: I. törvény 10. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸ A 21. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 10. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁹ A 22. § a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (2) bekezdésével megállapított, illetőleg a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontjával módosított szöveg (az „elnökével és elnökhelyettesével” szövegrész „elnökével, illetőleg elnökhelyettesével” szövegre módosult).

³⁰ A 23. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 12. §-a iktatta be, egyidejűleg az eredeti (3) bekezdés számozását (4) bekezdésre módosította.

24. § (1)³¹ A bíró az ügyben a kizárási ok bejelentésétől kezdve nem járhat el, ha a kizárási okot maga vagy rá vonatkozóan a tanács elnöke jelenti be.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakat kivéve a bíró a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de az ügydöntő határozat meghozatalában nem vehet részt.

(3) A bíró a (2) bekezdésben meghatározott korlátozás nélkül járhat el, ha a bejelentő a kizárás megtagadása után a 21. § (1) és (3) bekezdésének ugyanazon pontjára alapított újabb bejelentést tesz a bíró kizárása iránt.

(4) A bíróság elnöke intézkedik más bíró kijelölése iránt, ha a bíró a kizárási okot maga vagy rá vonatkozóan a tanács elnöke jelentette be, vagy a bíró a kizárásához hozzájárult. Ebben az esetben a kizárásról nem kell külön határozatot hozni.

(5) Ha a kizárás iránti bejelentés a (4) bekezdésben szabályozott módon nem intézhető el, azt a bíróság más tanácsa bírálja el.

(6)³² A 22. §-ban szabályozott esetben, vagy ha a bíróságnak nincs olyan tanácsa, amelyre a kizárási ok nem vonatkozik, a kizárásról a másodfokú bíróság, ha pedig a kizárás iránti bejelentés a megyei bíróságra mint másodfokú bíróságra, vagy arra is vonatkozik, az ítéletábla határoz. Ha a kizárási ok az ítéletáblára vagy arra is vonatkozik, a kizárásról a Legfelsőbb Bíróság határoz. Ha a kizárás iránti bejelentésnek helyt adnak, az eljáró bíróság kijelölésére a 20. § irányadó.

(7) A kizárásról a bíróság tanácsulésen határoz. Ha a kizárás iránti bejelentést nem a bíró tette, be kell szerezni a bíró nyilatkozatát.

(8) A kizárást kimondó határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye, a kizárás megtagadását az ügydöntő határozat elleni jogorvoslatban lehet sérelmezni.

25. § Ha a védő, a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél vagy a képviselőjük az ügyben ugyanazon bíró ellen ismételt alaptalanul jelent be kizárási okot, a kizárást megtagadó határozatban rendbírsággal sújtható.

26. § (1) A bíró kizárására vonatkozó rendelkezések az ülnökre is irányadók.

(2) A nyomozási bíró kizárására a 23—25. § rendelkezéseit kell alkalmazni; a nyomozási bíró azonban, ha a vele szemben bejelentett ok alapján a kizárásához nem járult hozzá, az ügyben a bejelentés elintézéséig eljárhat.

27. §³³ A bíró kizárására vonatkozó szabályok irányadók a bírósági titkár, a jegyzőkönyvvezető és a bírósági ügyintéző kizárására is.

III. Fejezet

AZ ÜGYÉSZ

Az ügyész feladata

28. §³⁴ (1) Az ügyész a közvádló. Az ügyész kötelessége, hogy mind a terheltet terhelő és mentő, mind a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket az eljárás minden szakaszában figyelembe vegye.

(2) Az ügyész azokat a jogokat gyakorolja, amelyek azt az ügyességet illetik, ahol az ügyész működik.

(3) Az ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett nyomozást végeztet vagy nyomoz.

(4) Ha a nyomozó hatóság önállóan végez nyomozást vagy egyes nyomozási cselekményeket [35. § (2) bek.], az ügyész felügyel arra, hogy azt e törvény rendelkezéseit megtartva végezzék, az eljárásban részt vevő személyek a jogaikat érvényesíthessék. Ennek érdekében az ügyész

a) nyomozást rendelhet el, annak lefolytatásával a nyomozó hatóságot bízhatja meg, a nyomozó hatóságot — annak illetékességi területén — nyomozási cselekmények végzésére vagy további nyomozásra, a nyomozásnak az általa megjelölt határidőn belüli befejezésére utasíthatja,

b) a nyomozási cselekményeknél jelen lehet, a nyomozás irataiba betekinthes, azokat magához kérheti,

c) a nyomozó hatóság határozatát megváltoztathatja vagy hatályon kívül helyezheti, a nyomozó hatóság határozata ellen a hozzá megküldött panaszokat elbírálja,

d) a feljelentést elutasíthatja, a nyomozást megszüntetheti, a nyomozó hatóságot a nyomozás megszüntetésére utasíthatja,

e) az eljárást magához vonhatja.

(5) Ha az ügyész nyomoz, bármely nyomozó hatóságot — annak illetékességi területén — nyomozási cselekmény elvégzésére utasíthatja, a legfőbb ügyész az ügy ügyészégi nyomozása során más nyomozó hatóságok tagjait az országos vezető egyetértésével igénybe veheti.

(6) Az ügyész ellenőrzi a büntetőeljárás során elrendelt, a személyes szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedések törvényes végrehajtását.

³¹ A 24. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 13. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³² A 24. § (6) bekezdésének első és harmadik mondata a 2002: I. törvény 13. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg, a második mondatot a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

³³ A 27. § a 2002: I. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

³⁴ A 28. § a 2002: I. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

(7) Az ügyész az e törvényben meghatározott feltételek esetén vádat emel, és a bíróság előtt — a magánvád és a pótmagánvád esetét kivéve — a vádat képviseli, vagy dönt a vádemelés elhalasztásáról, illetőleg részbeni mellőzéséről. Az ügyész a vádat elejtheti vagy módosíthatja. Az ügyész az ügy iratait a bírósági eljárásban megtekintheti, és indítványtételi jog illeti meg az ügyben felmerült minden olyan kérdésben, amelyben a bíróság dönt.

29. § Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:

a)³⁵ a közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet élvező személy [551. § (1) bek.], a nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személy [553. § (1) bek.] által elkövetett bűncselekmény, a sérelmükre elkövetett hivatalos személy elleni erőszak, a működésükkel kapcsolatban ellenük elkövetett más bűncselekmény, továbbá a nemzetközileg védett személy elleni erőszak (Btk. 232. §),

b) a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi titkár, fogalmazó és ügyintéző, az ügyészségi nyomozó, az önálló és a megyei bírósági végrehajtó és végrehajtó-helyettes, a közjegyző és a közjegyző-helyettes, a rendőrség hivatásos állományú tagja ellen elkövetett emberölés, hivatalos személy ellen elkövetett emberrablás, hivatalos személy elleni erőszak, hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt elkövetett rablás [Btk. 166. § (2) bek. e) pont, Btk. 175/A. § (2) bek. c) pont, Btk. 229. §, Btk. 321. § (3) bek. d) pont, (4) bek. b)—c) pont],

c)³⁶ a rendőrség hivatásos állományú tagjának kivételével a b) pontban felsoroltak által elkövetett bármilyen bűncselekmény, valamint az ülnöknek az igazságszolgáltatással összefüggésben elkövetett bűncselekménye,

d) a b) pontban felsoroltak vonatkozásában elkövetett vesztegetés [Btk. 253. § (1)—(2) bek.], a vezető beosztású vagy a fontosabb ügyekben intézkedésre hivatott más hivatalos személy által elkövetett vesztegetés [Btk. 250. § (2) bek. a) pont és (3) bek. második tétele], a vesztegetésnek a Btk. 255. §-a szerinti alakzata, a vesztegetés feljelentésének elmulasztása (Btk. 255/B. §) és a befolyással üzérkedés [Btk. 256. § (1) és (2) bek.],

e)³⁷ a rendőrség és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény, a Vám- és Pénzügyőrség hivatásos állományú tagja, továbbá a pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,

f)³⁸ az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet VI. Cím) közül a hamis vád (Btk. 233—236. §), a hatóság félrevezetése (Btk. 237. §), a hamis tanúzás (Btk. 238—241. §), a hamis tanúzásra felhívás (Btk. 242. §), a hatósági eljárás akadályozása (Btk. 242/A. §), a mentő körülmény elhallgatása (Btk. 243. §), a hivatalos személy eljárása során elkövetett bűnpártolás [Btk. 244. § (3) bek. b) pont], az ügyvédi visszaélés (Btk. 247. §), a zugírászat (Btk. 248. §), a nemzetközi bíróság előtt elkövetett igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény (Btk. 249/B. §),

g)³⁹ a külföldi hivatalos személy (Btk. 137. § 3. pontja) ellen elkövetett bűncselekmények, valamint a nemzetközi közélet tisztasága ellen elkövetett bűncselekmények (Btk. XV. Fejezet VIII. Cím).

Az ügyészség hatásköre és illetékessége

30. § (1)⁴⁰ Az ügyészség hatáskörét és illetékességét általában annak a bíróságnak a hatásköre és illetékessége határozza meg, amely mellett működik. Az ügyészség szervezetét külön törvény alapján a legfőbb ügyész határozza meg.⁴¹

(2) A különböző ügyészségek illetékességébe tartozó bűncselekmények esetében az az ügyészség jár el, amelyik az ügyben korábban intézkedett.

(3) A legfőbb ügyész vagy a fellebbviteli főügyész, illetőleg a megyei főügyész rendelkezése alapján az ügyész olyan ügyben is eljárhat, amelyre a hatásköre, illetőleg az illetékessége egyébként nem terjed ki.

(4) Az ügyészségek között felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetén az eljáró ügyészséget a felettes ügyész jelöli ki.

Az ügyész kizárása

31. § (1) A büntető ügyben ügyészként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint bíró járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró hozzátartozója,

b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint képviselőjük vesz, vagy vett részt, illetőleg ezek hozzátartozója,

³⁵ A 29. § a) és b) pontja a 2003: II. törvény 30. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶ A 29. § c) és d) pontja a 2002: I. törvény 16. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁷ A 29. § e) pontja a 2003: II. törvény 30. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁸ A 29. § f) pontja a 2002: I. törvény 16. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁹ A 29. § g) pontját a 2002: I. törvény 16. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁰ A 30. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 17. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹ Lásd az 1972: V. törvény 19. §-ának (3) bekezdését és a 3/2001. (ÜK 5.) LÜ utasítást.

c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, valamint szaktanácsadó vesz, vagy vett részt,

d) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) A perújítási eljárásból ki van zárva az az ügyész, aki az alapügyben a nyomozást teljesítette, egyes nyomozási cselekményeket végzett, vádat emelt, illetőleg a vádat képviselte.

(3) Nem kizárási ok, ha az ügyész a hivatali hatáskörében tudomására jutott bűncselekmény miatt tett feljelentést.

(4)⁴² Nem járhat el az ügyben — a Legfőbb Ügyészség kivételével — az az ügyészség, amelynek a vezetőjével vagy vezető helyettesével szemben az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában szabályozott kizárási ok merült fel.

(5)⁴³ Ha az (1) bekezdés a) és b) pontjában szabályozott kizárási ok a megyei főügyésszel vagy főügyész-helyetessel szemben merült fel, a megyei főügyészség területén lévő helyi ügyészség az ügyben nem járhat el.

32. § (1)⁴⁴ Az ügyész a vele szemben felmerült kizárási okot köteles az ügyészség vezetőjének haladéktalanul bejelenteni. A kizárási ok bejelentésétől kezdve az ügyész az ügyben nem járhat el.

(2) A kizárási okot a terhelt, a védő, továbbá a sértett, a magánvádló, a magánfél, valamint a sértett, a magánvádló és a magánfél képviselője is bejelentheti.

(3) Az ügyészség vezetője a tudomására jutott kizárási ok miatt az ügyész kizárását hivatalból kezdeményezi.

(4) Ha az ügyész a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de — a 31. § (1) bekezdésének d) pontjában szabályozott kizárási ok kivételével — a feljelentést nem utasíthatja el, a nyomozást nem szüntetheti meg, kényszerintézkedést nem alkalmazhat, vádat nem emelhet, és a vádat nem képviselheti.

(5) Az ügyész kizárásáról az ügyészség vezetője, az ügyészség vezetőjének kizárásáról a felettes ügyészség vezetője határoz.

33. §⁴⁵ (1) Az ügyész a 32. § (4) bekezdésében szabályozott korlátozás nélkül járhat el, ha a bejelentő a kizárás megtagadása után az ügyész kizárása iránt a 31. § (1) bekezdésének ugyanazon pontjára, illetve (2) bekezdésére alapított újabb bejelentést tesz.

(2) Ha a terhelt, a védő, a sértett, a magánvádló, a magánfél, vagy a sértett, a magánvádló, illetőleg a magánfél képviselője az ügyben ugyanazon ügyész ellen ismételtan alaptalanul jelent be kizárási okot, a kizárást megtagadó határozatban rendbírsággal sújtható.

34. §⁴⁶ Az ügyész kizárására vonatkozó szabályok irányadók az ügyészségi titkár és a jegyzőkönyvvezető kizárására is.

IV. Fejezet

A NYOMOZÓ HATÓSÁG

A nyomozó hatóság feladata

35. § (1) A nyomozó hatóság a nyomozást az ügyész rendelkezése alapján vagy önállóan végzi.

(2) A nyomozó hatóság önállóan végez nyomozást vagy egyes nyomozási cselekményeket, ha a bűncselekményt maga észlelte, a feljelentést nála tették, vagy arról más módon maga szerzett tudomást.

A nyomozó hatóságok

36. § (1) Az általános nyomozó hatóság a rendőrség.

(2)⁴⁷ A Vám- és Pénzügyőrség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:

a) nemzetközi jogi kötelezettség megszegése (Btk. 261/A. §), nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmára vonatkozó kötelezettség megszegése (Btk. 287. §), engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység (Btk. 298. §), visszaélés jövedékkel (Btk. 311. §), jövedéki orgazdaság (Btk. 311/A. §), jövedékkel visszaélés elősegítése (Btk. 311/B. §), csempészet és vámorgazdaság (Btk. 312. §),

b) áru hamis megjelölése (Btk. 296. §), bitorlás (Btk. 329. §), szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 329/A. §), szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 329/B. §), jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 329/C. §) és iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 329/D. §), ha azt jövedéki termékre vagy vámárura követik el,

c) adó-, társadalombiztosítási csalás (Btk. 310. §), csalás (Btk. 318. §), ha azt a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe tartozó adóra, járulékra vagy költségvetési támogatásra követik el,

⁴² A 31. § (4) bekezdése a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴³ A 31. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 18. §-a iktatta be.

⁴⁴ A 32. § (1)–(3) bekezdését a 2002: I. törvény 19. §-a iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (1)–(2) bekezdés számozását (4)–(5) bekezdésre módosította.

⁴⁵ A 33. § a 2002: I. törvény 20. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁶ A 34. § a 2002: I. törvény 21. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁷ A 36. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 31. §-ával megállapított szöveg.

d) az a)–c) pontokban meghatározott bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett közokirat-hamisítás (Btk. 274. §), magánokirat-hamisítás (Btk. 276. §), egyedi azonosító jel meghamisítása (Btk. 277/A. §) és bélyeghamisítás (Btk. 307. §),

e) az ország területére behozatallal, az ország területéről kivittel, valamint az ország területén átvittel elkövetett visszaélés kábítószerrel (Btk. 282—282/C. §) és a visszaélés kábítószer előállításához használt anyaggal (Btk. 283/A. §), ha a bűncselekményt a Vám- és Pénzügyőrség észleli, vagy a feljelentést a Vám- és Pénzügyőrségnél teszik meg.

(3)⁴⁸ A beutazási és tartózkodási tilalom megsértése (Btk. 214. §), a jogellenes belföldi tartózkodás elősegítése (Btk. 214/A. §), az embercsempészség (Btk. 218. §), a határjelrongálás (Btk. 220. §) és úti okmány tekintetében elkövetett közokirat-hamisítás (Btk. 274. §) nyomozását a Határőrség végzi, ha a bűncselekményt a Határőrség észleli, vagy a feljelentést a Határőrségnél teszik meg.

(5)⁴⁹ Külföldön lévő magyar kereskedelmi hajón, illetőleg polgári légi járművön magyar állampolgár vagy — a Btk. 3. §-ának (2) bekezdésében, illetve 4. §-ában meghatározott esetben — bárki által elkövetett bűncselekmény miatt a hajó, illetőleg a légi jármű parancsnoka jogosult a nyomozó hatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazására.

A nyomozó hatóság hatásköre és illetékessége

37. § (1) A nyomozó hatóságok hatáskörét és illetékességét külön jogszabály határozza meg.⁵⁰

(2)⁵¹ A 36. § (1)—(3) bekezdése szerinti nyomozó hatóságok között felmerült hatásköri összeütközés esetén, valamint, ha a rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség vagy a Határőrség hatáskörébe tartozó bűncselekménnyel halmozottan olyan bűncselekmény is megvalósult, amelynek nyomozására e nyomozó hatóság hatásköre nem terjed ki, és az eljárás elkülönítése nem célszerű, az eljáró nyomozó hatóságot az illetékes ügyész jelöli ki. Eljáró nyomozó hatósággént az ügyész olyan nyomozó hatóságot is kijelölhet, amelynek hatásköre a 36. § (2)—(3) bekezdése alapján a bűncselekmény nyomozására egyébként nem terjed ki.

⁴⁸ A 36. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 22. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹ A 36. § eredeti (4) bekezdése a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba. A 36. § (5) bekezdése a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésnek b) pontja alapján a (4) számozásra módosul. Lásd a 2002: LXVI. törvényt.

⁵⁰ Lásd a 15/1994. (VII. 14.) BM rendeletet, az 59/1997. (X. 31.) BM rendeletet és a 37/1991. (XII. 24.) PM rendeletet.

⁵¹ A 37. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 32. §-ával megállapított szöveg.

(3)⁵² A nyomozó hatóságok a vezetőik megállapodása alapján az ügyész jóváhagyásával egy ügyre vagy ügyek meghatározott csoportjaira közös nyomozó csoportot hozhatnak létre.

A nyomozó hatóság tagjának kizárása

38. § (1) A büntető ügyben a nyomozó hatóság tagjaként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint bíró járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró hozzátartozója,

b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél vagy azok képviselőjeként vesz, vagy vett részt, valamint ezek hozzátartozója,

c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő vesz, vagy vett részt,

d) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) A perújítás során elrendelt nyomozásból a nyomozó hatóságnak az alapügyben eljáró tagja is ki van zárva.

(3) Nem kizárási ok, ha a nyomozó hatóság tagja a szolgálati feladata teljesítése során tudomására jutott bűncselekmény miatt tett feljelentést.

(4) Nem járhat el az ügyben az a nyomozó hatóság, amelynek vezetőjével szemben a 38. § (1) bekezdésében szabályozott kizárási ok merül fel. Ha a kizárási ok az országos hatáskörű nyomozó hatóság vezetőjével szemben merül fel, a nyomozást az ügyészség végzi.

39. § (1) Ha a nyomozó hatóság tagja a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de kényszerintézkedést nem alkalmazhat.

(2) A nyomozó hatóság tagjának kizárásáról a nyomozó hatóság vezetője, az utóbbi kizárásáról a felettes nyomozó hatóság vezetője határoz. Az országos hatáskörű nyomozó hatóság vezetőjének kizárásáról az illetékes ügyész határoz.

40. §⁵³ A nyomozó hatóság tagjának kizárására egyebekben a 32. § (1)—(4) bekezdését és 33. §-át kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy rendbírság kiszabására az ügyész jogosult.

41. § A nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó szabályok irányadók a jegyzőkönyvvezető kizárására is.

⁵² A 37. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 23. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵³ A 40. § a 2002: I. törvény 24. §-ával megállapított szöveg.

V. Fejezet

A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ
SZEMÉLYEK

42. §⁵⁴ A büntetőeljárásban — a II—IV. Fejezetben felsoroltakon kívül — a terhelt, a védő, a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt, ezek képviselői, valamint a segítők vesznek részt.

A terhelt

43. § (1) A terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak. A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott, a büntetés jogerős kiszabása, illetve a megrovás, próbára bocsátás vagy javítóintézeti nevelés jogerős alkalmazása után elítélt.

(2) A terhelt jogosult arra, hogy

a) a gyanúsítást, a vád tárgyát, illetőleg ezek változását közöljék vele,

b) — ha e törvény másképp nem rendelkezik — az eljárási cselekményeknél jelen legyen, az eljárás során az őt érintő iratokba betekintsen,

c) megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre,

d) a védelmére szolgáló tényeket az eljárás bármely szakaszában előadja, indítványokat és észrevételeket tegyen,

e) jogorvoslattel éljen,

f) a büntetőeljárási jogairól és kötelességeiről a bíróságtól, az ügyésztől és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kapjon.

(3)⁵⁵ A fogva lévő terhelt jogosult arra, hogy

a) a védőjével, és ha külföldi állampolgár, az államának konzuli képviselőjével a kapcsolatot felvegye, vele írásban és szóban ellenőrzés nélkül érintkezzék,

b) a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság döntése alapján a hozzátartozójával vagy más személlyel szóban, személyesen felügyelet mellett, írásban ellenőrzés mellett érintkezzék.

(4) A (2) bekezdés c) pont szerinti jogosultság szem előtt tartása mellett a terhelt számára úgy kell biztosítani a felkészülés lehetőségét, hogy az ne járjon az eljárás folytatására nézve aránytalan nehézséggel.

(5)⁵⁶ A Magyar Köztársaság területén élő terhelt köteles a lakóhelyének, illetve a tartózkodási helyének címét, és annak megváltozását az elköltözés után három munkanapon belül annál a bíróságnál, ügyésznél, illetőleg nyomozó hatóságnál bejelenteni, amelyik vele szemben büntetőeljárást folytat. Ennek elmulasztása esetén — ha ehhez e törvény más jogkövetkezményt nem fűz — a terhelt rendbírósággal sújtható, és az okozott költség megfizetésére kötelezhető.

(6) Ha e törvény a terhelt hozzátartozójának (örökösének) indítványtételi jogot biztosít, a hozzátartozó (örökös) jogaira a terhelt jogai megfelelően irányadóak. Ha a terhelt olyan egyházi személy volt, aki azon egyház szabályai szerint, amelyhez életében tartozott, egyházi rend vagy fogadalom okából házasságot nem köthetett, halála után — hozzátartozó (örökös) hiányában — az egyenesági rokon jogai illetik meg a volt egyháza szerinti egyházi eljáróját.

A védő

44. §⁵⁷ (1) Védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd járhat el.

(2) A terhelt érdekében több védő is eljárhat. Több védő részére adott meghatalmazás esetén egy eljárási cselekményen vagy jognyilatkozat megtételekor a terhelt érdekében — ha a meghatalmazásból más nem következik — az eljáró meghatalmazott védők bármelyike eljárhat.

(3) Ha a terhelt érdekében több védő jár el, közülük a hivatalos iratokat — ideértve az idézést és az értesítést is — a vezető védőnek kell kézbesíteni, jogorvoslati nyilatkozatra és perbeszéd tartására a vezető védő vagy az általa kijelölt védő jogosult. Vezető védőnek mindaddig, amíg a védők egybehangzóan mást nem jelölnek meg, az ügyben meghatalmazást elsőként benyújtó védőt kell tekinteni.

(4) Több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek.

(5) Ügyvédjelölt ügyvéd mellett vagy ügyvéd helyetteseként a vádirat benyújtásáig, valamint a helyi bíróságon járhat el.

45. § (1) Nem lehet védő

a) a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél és képviselőjük, valamint ezek hozzátartozója,

b) aki az ügyben mint bíró, ügyész vagy mint a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bírónak, ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,

⁵⁴ A 42. § a 2003: II. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁵ A 43. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 26. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁶ A 43. § (5) és (6) bekezdését a 2002: I. törvény 26. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁷ A 44. § a 2002: I. törvény 27. §-ával megállapított szöveg.

c) aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek az érdeke a terheltével ellentétes,

d) aki az ügyben szakértőként, illetőleg szaktanácsadóként vesz vagy vett részt,

e)⁵⁸ aki az ügyben tanúként vesz vagy vett részt, kivéve, ha a 81. § (1) bekezdésének b) pontja alapján nem volt kihallgatható, illetve ha a 82. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a tanúvallomást megtagadta,

f)⁵⁹ aki az ügyben terheltként vesz részt.

(2) A tanú érdekében eljáró ügyvéd ezzel egyidejűleg nem lehet védő.

(3) A védő kizárásáról a bíróság határoz.

46. § A büntetőeljárásban védő részvétele kötelező, ha a)⁶⁰ a terheltet fogva tartják,

b)⁶¹ a terhelt süket, néma, vak vagy — a beszámítási képességére tekintet nélkül — kóros elmeállapotú,

c) a terhelt a magyar nyelvet, illetőleg az eljárás nyelvét nem ismeri,

d) a terhelt egyéb okból nem képes személyesen védekezni,

e) e törvény erről külön rendelkezik.

47. § (1)⁶² Védőt elsősorban a terhelt hatalmazhat meg. Meghatalmazást a terhelt törvényes képviselője vagy nagykorú hozzátartozója, külföldi állampolgár terhelt esetén hazája konzuli tisztviselője is adhat. A meghatalmazásról a terheltet értesíteni kell.

(2)⁶³ A meghatalmazást ahhoz a bírósághoz, ügyészhez, illetőleg nyomozó hatósághoz kell benyújtani, amely előtt a meghatalmazás időpontjában a büntetőeljárás folyamatban van. A meghatalmazott védő a meghatalmazás benyújtását követően gyakorolhatja eljárási jogait.

(3) A terhelt a meghatalmazást mind az általa, mind a más által meghatalmazott védőtől megvonhatja.

48. § (1)⁶⁴ A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező, és a terheltnek nincs meghatalmazott védője. A terheltet a kirendelést követően tájékoztatni kell a védő személyéről. A 46. § a) pontja esetén a védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásáig kell kirendelni.

(2) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság akkor is védőt rendel ki, ha a védelem nem kötelező, de a terhelt védő kirendelését azért kéri, mert a jövedelmi viszonyai miatt nem tud a védelméről gondoskodni.

(3)⁶⁵ A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a 47. § (1) bekezdésében felsoroltak kérelmére vagy hivatalból védőt rendel ki, ha ezt a terhelt érdekében szükségesnek tartja.

(4) A kirendelés hatályát veszti, ha a terhelt védelméről meghatalmazás útján gondoskodik.

(5) A védő kirendelése ellen nincs helye jogorvoslatnak, de a terhelt — indokoltan — más védő kirendelését kérheti. A kérelemről az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság dönt, amely előtt az eljárás folyik.

(6) A kirendelt védő indokolt esetben kérheti a felmentését a kirendelés alól. A kérelem elfogadásáról az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság dönt, amely előtt az eljárás folyik.

(7)⁶⁶ Ha a védő a kirendelését követően helyettestet vesz igénybe, a helyetteseként eljáró személyéről haladéktalanul tájékoztatja a terheltet, illetőleg azt a bíróságot, ügyészt vagy nyomozó hatóságot, amely előtt az eljárás folyik.

(8)⁶⁷ Ha a terhelt fogva van, a kirendelt védő személyéről a kirendelő értesíti a fogvatartást végrehajtó intézetet.

(9)⁶⁸ A kirendelt védő a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság előtt idézésre, illetőleg értesítésre történő megjelenéséért, valamint a fogvatartott terhelttel a fogvatartás helyén történő megbeszélésért díjazásra, továbbá az eljárásával felmerült és igazolt készkiadásának megtérítésére jogosult.⁶⁹

⁵⁸ A 45. § (1) bekezdésének f) pontja a 2003: II. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁹ A 45. § (1) bekezdésének f) pontját a 2002: I. törvény 28. §-a iktatta be.

⁶⁰ A 46. § a) pontjából „az őrizetbe vételt kivéve,” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

⁶¹ A 46. § b) pontja a 2002: I. törvény 29. §-ával megállapított szöveg.

⁶² A 47. § (1) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 30. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶³ A 47. § (2) bekezdését a 2002: I. törvény 30. §-ának (2) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (2) bekezdés számozását (3) bekezdésre módosította.

⁶⁴ A 48. § (1) bekezdésének utolsó mondata a 2003: II. törvény 35. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁵ A 48. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 31. §-ának (1) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (3)—(6) bekezdés számozását (4)—(7) bekezdésre módosította.

⁶⁶ A 48. § (7) bekezdése a 2002: I. törvény 31. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁷ A 48. § (8) bekezdését a 2002: I. törvény 31. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁶⁸ A 48. § (9) bekezdését a 2002: I. törvény 31. §-ának (3) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 35. §-ának (2) bekezdése állapította meg.

⁶⁹ Lásd a 7/2002. (III. 30.) IM rendeletet.

49. §⁷⁰ (1) A kirendelés, illetőleg a meghatalmazás hatálya — ha a meghatalmazásból más nem tűnik ki — a büntetőeljárás jogerős befejezéséig tart, de kiterjed a különleges eljárásokra is.

(2) A védő kirendelése — az (1) bekezdésben szabályozott eseten kívül — akkor is az eljáró bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság határozata folytán veszti hatályát, ha a kirendelés törvényi oka megszűnt.

50. § (1) A védő köteles

- a) a terhelttel a kapcsolatot késedelem nélkül felvenni,
- b) a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni,
- c) a terheltet a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítani, a jogairól tájékoztatni,
- d) a terheltet mentő, illetőleg a felelősségét enyhítő tények felderítését szorgalmazni.

(2)⁷¹ A védő a védelem érdekében az ügyben tájékozódhat, a jogszabályokban biztosított lehetőségek és feltételek keretei között adatokat szerezhet be és gyűjthet.

(3) A terhelt jogait a védője külön is gyakorolhatja, kivéve azokat, amelyek értelemszerűen kizárólag a terheltet illetik.

A sértett

51. § (1) Sértett az, akinek a jogát vagy a jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette.

(2) A sértett jogosult arra, hogy

- a) — ha e törvény másképp nem rendelkezik — az eljárási cselekményeknél jelen legyen, az eljárás őt érintő irataiba betekintszen,
- b) az eljárás bármely szakaszában indítványokat és észrevételeket tegyen,
- c) a büntetőeljárás jogairól és kötelességeiről a bíróságtól, az ügyésztől és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kapjon,
- d) e törvényben meghatározott esetekben jogorvoslatot éljen.

(3)⁷² Ha a sértett akár a büntetőeljárás megindítása előtt, akár azt követően meghalt, helyébe egyenesági rokona, házastársa, élettársa vagy törvényes képviselője léphet, és gyakorolhatja a (2) bekezdésben meghatározott jogokat. Ha a sértett olyan egyházi személy volt, aki azon egyház szabályai szerint, amelyhez életében tartozott, egyházi rend vagy fogadalom okából házasságot nem köthetett, halála után — hozzátartozó (örökös) hiányában — az egyenesági rokon jogai illetik meg a volt egyháza szerinti egyházi előjáróját.

⁷⁰ A 49. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 32. §-a (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg a 49. §-ba (2) bekezdést iktatott be.

⁷¹ Az 50. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

⁷² Az 51. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 34. §-ával megállapított szöveg.

A magánvádló

52. § (1) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeletsértés esetén a vádat mint magánvádló a sértett képviseli, feltéve, hogy az elkövető magánindítványra büntethető.

(2) A magánvádló halála esetén helyébe harminc napon belül a hozzátartozója léphet.

(3)⁷³ Kölcsönösen elkövetett könnyű testi sértés, rágalmazás és becsületsértés miatt az egyik fél feljelentésére megindított eljárásban — a cselekmények személyi és szoros tárgyi összefüggése esetén — e törvény rendelkezései szerint magánindítványt előterjesztő másik fél viszonvádlóként jár el. Ahol e törvény a magánvádlóról rendelkezik, ezen a viszonvádlót is érteni kell.

(4) A becsületsértés és a rágalmazás közvérdíjazás alá tartozó, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik el.

A pótmagánvádló

53. § (1)⁷⁴ A sértett az e törvényben meghatározott esetekben pótmagánvádlóként léphet fel, ha

- a) az ügyész vagy a nyomozó hatóság a feljelentést elutasította, vagy a nyomozást megszüntette,
- b) az ügyész a vádemelést részben mellőzte,
- c) az ügyész a vádat elejtette.

(2) A pótmagánvádló halála esetén helyébe — harminc napon belül — egyenesági rokona, házastársa, élettársa vagy törvényes képviselője léphet.

A magánfél

54. § (1) Magánfél az a sértett, aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt érvényesít.

(2) A magánfél a terhelttel szemben azt a polgári jogi igényt érvényesítheti, amely a vád tárgyává tett cselekmény következtében keletkezett.

(3) A polgári jogi igény egyéb törvényes úton való érvényesítését nem zárja ki, hogy a sértett magánfélként nem lépett fel.

⁷³ Az 52. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 35. §-ával megállapított szöveg.

⁷⁴ Az 53. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 36. §-ával megállapított szöveg.

(4)⁷⁵ A polgári jogi igényt — a Polgári perrendtartásban⁷⁶ meghatározott feltételek esetén — az ügyész is érvényesítheti.

(5)⁷⁷ Az állami adóhatóság hatáskörébe tartozó adóval vagy költségvetési támogatással kapcsolatban elkövetett bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránt az állam nevében a polgári jogi igény előterjesztésére az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal jogosult.

(6) Ha a sértett meghalt, az örököse léphet fel magánfélként, az 51. §-ban szabályozott jogok azonban csak a polgári jogi igény érvényesítésével kapcsolatban illetik meg.

(7) Ha a polgári jogi igény érvényesítésével kapcsolatos eljárási kérdésekről e törvény nem rendelkezik, a polgári eljárás szabályait kell alkalmazni, feltéve, hogy azok e törvénnyel, illetőleg a büntetőeljárás jellegével nem ellentétesek. A terhelt a magánféllel szemben követelést nem érvényesíthet, beszámítási kifogással nem élhet.

(8)⁷⁸ A polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása ellen nincs helye fellebbezésnek. A bíróság az ítéletnek a polgári jogi igényre vonatkozó részét nem nyilváníthatja előzetesen végrehajthatónak. Az első fokú eljárásban bejelentett polgári jogi igényt a másodfokú eljárásban kiterjeszteni, illetve összegét felemelni nem lehet.

Az egyéb érdekelt

55. §⁷⁹ (1) Az, akinek a jogára vagy a jogos érdekére a büntetőeljárásban hozott határozat közvetlen hatással lehet, az őt érintő körben indítványokat és észrevételeket tehet, a határozat reá vonatkozó rendelkezése ellen jogorvoslattal élhet, és a tárgyaláson megjelenhet.

(2) Ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban elközbzásnak, illetőleg vagyonekzbzásnak van helye, annak az egyéb érdekeltnek a jogaira, aki az elkobozható, illetőleg az olyan dolog tulajdonosa, amelyre vagyonekzbzás rendelhető el, a sértett jogai [51. § (2) bek.] az irányadók.

(3) A (2) bekezdés esetében, ha a bíróság elkobzást, illetőleg vagyonekzbzást rendelt el, az egyéb érdekelt az ítélet jogerőre emelkedését követően a tulajdonjogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

A képviselők

56. §⁸⁰ (1) A sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt — ha e törvény nem ír elő személyes közreműködési kötelezettséget — a jogait a képviselője útján is gyakorolhatja. Képviselőként meghatalmazás alapján ügyvéd vagy a nagykorú hozzátartozó járhat el.

(2) Ha a sértett, a magánvádló vagy az egyéb érdekelt cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképese, a képviselőt a törvényes képviselője látja el, érdekellentét esetén a Polgári Törvénykönyv rendelkezései az irányadók. Az e törvényben meghatározott esetben a képviseletre eseti gondnok is jogosult.

(3) Állami szervet és gazdálkodó szervezetet a képviseletre feljogosított dolgozója, illetőleg az ügyintézésre jogosult tagja vagy alkalmazottja is képviselhet.

(4) A pótmagánvádló ügyvédi képviselete kötelező, kivéve, ha a természetes személy pótmagánvádló jogi szakvizsgával rendelkezik.

(5) A magánfél képviseletére a polgári eljárásjog szabályai az irányadók.

(6) Nem lehet képviselő az, aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll. A nem ügyvéd nagykorú hozzátartozó a meghatalmazásához hatósági erkölcsi bizonyítványt csatol be.

57. §⁸¹ (1) Ügyvédnek meghatalmazást a sértett — halála esetén az 51. § (3) bekezdésében meghatározottak —, a magánvádló, az egyéb érdekelt, illetőleg a felsoroltak nagykorú hozzátartozója, az 56. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben a törvényes képviselő, illetőleg a gyámhatóság, az 56. § (3) bekezdése esetében az állami szerv vagy gazdálkodó szervezet képviseletre feljogosított tagja vagy alkalmazottja adhat. Nagykorú hozzátartozónak meghatalmazást a sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt személyesen adhat.

(2) A meghatalmazást írásba kell foglalni, és azt a képviselő első eljárási cselekménye előtt kell benyújtani. Ha a képviselő a meghatalmazás benyújtását elmulasztja, ennek pótlására egy alkalommal, legfeljebb nyolc napos határidő kitűzésével fel lehet hívni. Ez a határidő a magánindítvány határidejének lejártaét követő időre is átnyúlhat.

⁷⁵ Az 54. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 37. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁷⁶ Lásd az 1952: III. törvényt.

⁷⁷ Az 54. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 37. §-ának (2) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (5)–(6) bekezdés számozását (6)–(7) bekezdésre módosította.

⁷⁸ Az 54. § (8) bekezdését a 2002: I. törvény 37. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁷⁹ Az 55. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 38. §-a (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg az 55. §-ba (2) és (3) bekezdést iktatott be.

⁸⁰ Az 56. § a 2002: I. törvény 39. §-ával megállapított szöveg.

⁸¹ Az 57. § a 2002: I. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

(3) A jogai érvényesítésére bármely okból képtelen és képviselővel nem rendelkező sértett, magánvádló, magánfél vagy egyéb érdekelt képviseletére a bíróság pártfogó ügyvédet rendelhet ki, ha pedig az ügyész a Polgári perrendtartásban meghatározottak szerint perindításra jogosult, erre az ügyész figyelmét felhívhatja.

58. § (1) Ha a bűncselekménynek több sértettje van, maguk közül kijelölhetik a sértetti jogokat gyakorló természetes, illetőleg jogi személyt.

(2) Ha a pótmagánvád vagy a magánvád emelésére, illetőleg képviseletére többen jogosultak, a megegyezésüktől függ, hogy melyikük jár el. Ha erről megállapodás nem jött létre, a bíróság jelöli ki közülük a képviselőt.

(3)⁸² Az eljárásban a sértett képviselőjeként, ha pedig a bűncselekménynek több sértettje van, vagy egyének pontosan meg nem határozható, nagyobb létszámú csoportja tekintendő sértettnek, a sértettek képviselőjeként a közhasznú szervezetekről szóló törvény⁸³ hatálya alá tartozó olyan közhasznú szervezet is eljárhat, amelyet sértettek vagy sértettek egyes csoportjainak érdekképviseletére hoztak létre.

*A segítők*⁸⁴

59. §⁸⁵ A segítők az e törvényben meghatározott tevékenységet fejthetnek ki a terhelt, a tanú és az e törvényben meghatározott más személyek érdekében.

VI. Fejezet

AZ ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEKRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

I. Cím

A BÍRÓSÁG, AZ ÜGYÉSZ ÉS A NYOMOZÓ HATÓSÁG ELJÁRÁSI CSELEKMÉNYEINEK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

60. § Ha e törvény a kényszerintézkedések alkalmazása esetén az érintett személy alkotmányos jogainak korlátozását megengedi, az ilyen cselekmény elrendelésének az egyéb feltételek megléte mellett is csak akkor van helye, ha az eljárás célja kisebb korlátozással járó más cselekménnyel nem biztosítható.

⁸² Az 58. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 41. §-ával megállapított szöveg.

⁸³ Lásd az 1997: CLVI. törvényt.

⁸⁴ Az 59. § alcímét — az eredeti alcímmel megegyezően — a 2003: II. törvény 36. §-a iktatta be újra.

⁸⁵ Az eredeti 59. §-sal kapcsolatban a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy az az alcímével együtt érvényét veszti és nem lép hatályba. A jelenlegi rendelkezést 2003: II. törvény 36. §-a iktatta be újra.

61. § A bíróság és az ügyész a helyi önkormányzat jegyzőjét és más hatóságot megbízhat a büntetőeljárás érdekében szükséges eljárás cselekmény végzésével; a megbízásnak a hatóság haladéktalanul köteles eleget tenni.

62. § A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság az eljárási cselekmény elvégzése előtt a cselekménnyel érintett személyt a jogairól tájékoztatja, és a kötelezettségeire figyelmezteti.

63. § (1) Az eljárásban részt vevő személyek személyes adatainak megismerésére és kezelésére a bíróság, az ügyész, a nyomozó hatóság, a szakértő, valamint a bíróság vagy az ügyész által megkeresett hatóság az e törvényben meghatározott feladatainak teljesítése érdekében jogosult. A terhelt bűnügyi nyilvántartás céljára szolgáló személyes adatainak körét és a személyes adatok kezelésének szabályait külön törvény⁸⁶ állapítja meg.

(2) A büntetőeljárásban részt vevő személy személyes adatait a szükséges mértékig kell jegyzőkönyvben rögzíteni.

(3) A büntetőeljárás során rögzített személyes adatok — ha e törvény kivételt nem tesz — nem törölhetők.

II. Cím

ÁLTALÁNOS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

A határidők

64. § (1) Az egyes eljárási cselekmények teljesítésére nyitva álló időtartamot (határidő), illetve azt az időtartamot, amelynek két eljárási cselekmény között el kell telnie (időköz), a törvény határozza meg, és a határidőt a törvény alapján a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság állapítja meg. A határidőt órákban, napokban, hónapokban vagy években kell megállapítani.

(2) Az órákban megállapított határidőbe minden megkezdett óra egész órának számít. A napokban megállapított határidőbe nem számít be az a nap, amelyre a határidő kezdetére okot adó körülmény esik (kezdőnap). A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon végződik, amelynek száma a kezdőnapnak megfelel, ha pedig a hónapban nincs ilyen nap, a hónap utolsó napján.

(3) Ha a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le.

(4) A bírósághoz, az ügyészhez, illetőleg a nyomozó hatósághoz intézett beadványnak és az előttük teljesíthető eljárási cselekménynek a határideje a hivatali munkaidő végével jár le. Nem számít a határidő elmulasztásának, ha a beadványt a határidő utolsó napján postára adták.

⁸⁶ Lásd az 1999: LXXXV. törvényt.

(5) Az eljárási cselekmény elvégzésére meghatározott időpont a határnap. A határnapot a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság állapítja meg.

Az igazolás

65. § (1) Ha a terhelt, a védő, a sértett, a magánvádló, a magánfél, a pótmagánvádló, a tanú vagy a szakértő, továbbá a bírósági eljárásban az ügyész határidőt vagy határnapot, illetőleg a jogorvoslatra jogosult határidőt önhibáján kívül mulasztott — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — igazolásnak van helye.

(2) Az igazolási kérelmet az elmulasztott határidő utolsó napjától, illetőleg a határnaptól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Ha a mulasztás később jutott a mulasztó tudomására, vagy az akadály később szűnt meg, az igazolási kérelem határideje a tudásszerzéssel, illetőleg az akadály megszűnésével kezdődik. Hat hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni.

(3) Az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétségét valószínűsítik. Határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelem előterjesztésével együtt az elmulasztott cselekményt is pótolni kell.

(4) Az igazolási kérelmet méltányosan kell elbírálni.

(5) Az igazolási kérelemnek az eljárás folytatására, illetőleg a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya. Ha az igazolási kérelem valószínűsíti a mulasztó vétségét, illetve azt, hogy az elmulasztott cselekmény pótlása megtörtént vagy megtörténik, az eljárási cselekmény vagy a határozat végrehajtása felfüggeszthető.

66. § (1) Az igazolási kérelemről a határidőt, illetve a határnapot megállapító bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság határoz. Jogorvoslati határidő elmulasztása esetén a jogorvoslat elbírálására jogosult határoz az igazolási kérelemről.

(2) Az igazolási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha

- a) az igazolást e törvény kizárja,
- b) a kérelem elkésett,

c) határidő elmulasztása esetén az igazolást kérő az elmulasztott cselekményt — a kérelem előterjesztésével együtt — nem pótolta, holott az lehetséges volt.

(3) Ha a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, az igazolást kérő által pótolta cselekményt olyannak kell tekinteni, mintha azt az elmulasztott határidőn belül teljesítette volna, az elmulasztott határnapon végzett eljárási cselekményt pedig a szükséges keretben meg kell ismételni. A megismétlés eredményéhez képest a korábbi eljárási cselekmény hatályában tartásáról vagy teljes, illetőleg részleges hatályon kívül helyezéséről is határozni kell.

(4) Az igazolási kérelemnek helyt adó határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Az idézés és az értesítés

67. § (1)⁸⁷ Ha e törvény kivételt nem tesz, a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság azt idézi, akinek a jelenléte az eljárási cselekménynél kötelező, illetőleg azt értesíti, akinek a jelenléte nem kötelező, de azt a törvény lehetővé teszi. Akit megidéztek, köteles az őt megidéző bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság előtt megjelenni.

(2) Az idézés és az értesítés rendszerint írásban vagy a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság előtti személyes megjelenés alkalmával szóban történik. Az idézésnek, illetőleg értesítésnek tartalmaznia kell

- a) a megidézettnek hol, mikor, milyen minőségben kell megjelennie,
- b) az értesített hol, mikor, milyen minőségben jelenhet meg,
- c) a távolmaradás következményeire való figyelmeztetést,
- d) a vádirat benyújtása után a vádlott nevét és az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését.

(3) Ha az idő hiánya, értesítés esetében az érintettek nagy száma indokoltá teszi, a (2) bekezdésben említetten kívül más alkalmas módon vagy eszközzel — különösen távbeszélő, telefax, számítógép útján — való idézésnek vagy értesítésnek is helye van. Sajtóhirdetményben tehető közzé az értesítés, ha ezt az érdekeltek rendkívül nagy száma indokoltá teszi.

(4) Minden esetben közölni kell, hogy az érintettet melyik bíróság, ügyészség, illetőleg nyomozó hatóság idézi, illetőleg értesíti; az idézés, illetve az értesítés tényét az ügy irataiban rögzíteni kell.

(5)⁸⁸ A megidézett felhívható arra, hogy az ügyre vonatkozó iratain kívül a bizonyításnál felhasználható feljegyzéseit vagy egyéb tárgyait hozza magával.

(6) Az írásbeli idézést vagy értesítést zárt iratban kell megküldeni. Sajtóhirdetményben az értesítettek neve nem közölhető.

68. § (1) Katonát [Btk. 122. § (1) bek.] rendszerint az előjárója útján kell idézni, illetőleg értesíteni. Az idézés, illetőleg az értesítés az előjáró egyidejű értesítése mellett közvetlenül is történhet, ha a megidézettnek, illetőleg az értesítettnek az idézés, illetve az értesítés küldőjének a székhelyén nincs előjárója, és a késedelem az eljárási cselekmény elvégzését veszélyeztetné.

⁸⁷ A 67. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 42. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁸⁸ A 67. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 42. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) A kiskorú idézéséről a gondozóját azzal a felhívással kell értesíteni, hogy a megjelenéséről gondoskodik. Ha a kiskorú a tizennegyedik életévét nem töltötte be, a gondozója útján kell idézni, illetve értesíteni. A kiskorú idézését és értesítését a törvényes képviselőjével is közölni kell.

Az idézéssel szembeni mulasztás következményei

69. § (1)⁸⁹ Ha a terhelt, a védő, a tanú vagy a szakértő idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt előzetesen, mielőtt az akadály a tudomására jut, haladéktalanul, vagy ha ez már nem lehetséges, az akadály megszűnése után nyomban, alapos okkal nem igazolja, illetőleg az eljárási cselekményről engedély nélkül távozik,

- a) a terhelt elővezetése rendelkezhető el,
- b) a tanú elővezetése rendelkezhető el, vagy rendbírsággal sújtható,
- c) a védő és a szakértő rendbírsággal sújtható.

(2)⁹⁰ Ha a terhelt, a védő, a tanú vagy a szakértő önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy nem hallgatható ki, illetőleg az eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni, a következő kihallgatására, illetve eljárási kötelezettségének teljesítése érdekében a terhelt elővezetése rendelkezhető el, a tanú rendbírsággal sújtható vagy elővezetése rendelkezhető el, a védő és a szakértő rendbírsággal sújtható. Az okozott költség megtérítésére a felsoroltakat kötelezni kell.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben a terheltet, a védőt, a tanút és a szakértőt a meg nem jelenésével, illetőleg az eltávozásával okozott költség megtérítésére határozattal kell kötelezni.

(4) A 68. § (1) bekezdése szerint idézett katona mulasztása esetén az (1)–(3) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) Ha a 68. § (2) bekezdése szerint idézett kiskorú nem jelenik meg, és gondozója nem igazolja, hogy a kiskorú meg nem jelenésében vétkes, a gondozó rendbírsággal sújtható, és a meg nem jelenéssel okozott költség megtérítésére határozattal kötelezhető.

(6) Ha az ügyész a bíróság értesítésében megjelölt időben és helyen olyan eljárási cselekményen nem jelenik meg, amelyen részvétele kötelező, erről a bíróság a felettes ügyészt tájékoztatja.

(7) Az idézéssel szembeni mulasztás következményei akkor alkalmazhatók, ha az idézés a 67–68. § rendelkezéseinek kézbesítése pedig az e törvényben és a külön jogszabályban foglaltaknak, illetőleg az egyéb előírásoknak megfelel.

⁸⁹ A 69. § (1) bekezdésének bevezető szövege a 2002: I. törvény 43. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹⁰ A 69. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 43. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

A kézbesítés

70. § (1) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság hivatalos iratának az érintett személy részére átadása (kézbesítés) történhet

- a) személyesen,
- b) posta útján,⁹¹
- c) hirdetményi úton,
- d) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság kézbesítője útján,
- e) nemzetközi jogsegély⁹² keretében.

(2) A címzett az iratot az azt küldőnél is átveheti.

(3) Ha a sértettnek vagy az egyéb érdekeltnek meghatalmazottja van, a részére szóló iratot — az idézés kivételével — a meghatalmazottnak kell kézbesíteni.

(4)⁹³ A kézbesítés szabályszerű, ha a hivatalos iratot a címzett vagy helyette a külön jogszabály szerint átvételre jogosult más személy átvette. A hivatalos iratot szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni, ha az átvételt megtagadják, illetőleg átveszik ugyan, de a kézbesítési bizonyítványt (tértivevényt) nem írják alá.

(5) Az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt részére a hivatalos iratot hirdetményi úton kell kézbesíteni. Hirdetményi kézbesítés esetén a hirdetmény tartalmazza, hogy a címzett az iratot melyik bíróságnál, ügyészségnél, illetőleg nyomozó hatóságnál veheti át.

(6)⁹⁴ A hirdetményt tizenöt napra ki kell függeszteni az azt küldő bíróság, ügyészség, illetőleg nyomozó hatóság, valamint — ha ilyen van — a címzett utolsó ismert belföldi lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti helyi önkormányzat hirdetőtáblájára. Az iratot a hirdetménynek a bíróságnál, az ügyészségnél, illetőleg a nyomozó hatóságnál történt kifüggesztésétől számított tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni.

(7) A kézbesítési bizonyítvánnyal (tértivevénnyel) feladott hivatalos iratot a kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot nem vette át.

(8) A katonának [Btk. 122. § (1) bek.] kézbesítendő iratot az előjárója útján kell kézbesíteni. A kézbesítés az előjáró egyidejű értesítése mellett közvetlenül is történhet, ha a katonának az iratot küldő bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság székhelyén nincs előjárója, és a késedelmes kézbesítés az eljárás sikerét vagy a katona jogát, illetőleg méltányolható érdekét sértené. Ha a katona szolgálati viszonya a büntetőeljárás alatt megszűnik, a kézbesítésre az általános szabályok az irányadók.

⁹¹ Lásd a 254/2001. (XII. 18.) Korm. rendeletet.

⁹² Lásd az 1996: XXXVIII. törvény 61. §-a (2) bekezdését, 63. §-át, 80. §-a (3) bekezdését, valamint a 8001/2001. (IK. 4.) IM tájékoztatót.

⁹³ A 70. § (4) és (5) bekezdése a 2002: I. törvény 44. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁹⁴ A 70. § (6)–(9) bekezdését a 2002: I. törvény 44. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(9) Ha a címzett fogva van, a neki kézbesítendő iratot — idézés és értesítés esetén az intézetnek szóló, az előállításra vonatkozó megkereséssel egyidejűleg — a fogvatarást végrehajtó intézet parancsnoka útján kell kézbesíteni.

*Másolat készítése az eljárás során keletkezett iratról*⁹⁵

70/A. § (1) Az eljárás során keletkezett iratról — ideértve a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság által beszerzett, illetőleg a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott, valamint csatolt iratot is — az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyamatban van, a büntetőeljárásban részt vevő személyek kérelmére a (2)–(7) bekezdés szerint legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül másolatot ad ki.

(2) A nyomozás befejezéséig a gyanúsított, a védő, a fiatakorú törvényes képviselője, a sértett és képviselője másolatot kaphat a szakvéleményről, valamint az olyan nyomozási cselekményről készült iratról, amelyeknél jelenlétüket e törvény lehetővé teszi; az egyéb iratról pedig akkor, ha ez a nyomozás érdekeit nem sérti. A sértett a nyomozás során keletkezett más iratokról a tanúkenti kihallgatását követően kaphat másolatot.

(3) A feljelentő részére — ha nem a (2) bekezdésben felsoroltak valamelyike — csak a feljelentésről adható másolat.

(4) Ha a terheltnek a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatására, a védő kirendelésére, illetőleg meghatalmazására az irat keletkezését követően került sor, a (2) bekezdés szerinti iratról másolat kiadására a terhelt az első kihallgatására történő idézés kézbesítésétől, a védő a kirendelésről szóló határozat kézbesítésétől, illetőleg a meghatalmazás benyújtásától fogva jogosult.

(5) A nyomozás befejezését követően

a) a terhelt, a védő és a fiatakorú törvényes képviselője másolatot kaphat a nyomozás azon iratairól, amelyeknek a megismerésére a 193. § (1) bekezdése alapján jogosult,

b) a sértett és képviselője másolatot kaphat a nyomozás azon iratairól, amelyeknek a megismerésére a 229. § (2) bekezdése alapján jogosult.

(6) A bírósági eljárásban a vádlott, a védő, a fiatakorú törvényes képviselője, a sértett, a magánvádló, a magánfél és a felsoroltak képviselője részére — ha e törvényeltérően nem rendelkezik — a másolat kiadása nem korlátozható.

(7) Az egyéb érdekelt és képviselője részére az iratokból az őt érintő körben adható másolat. A tanú részére a vallomását tartalmazó jegyzőkönyvről, illetőleg jegyzőkönyv-részről adható másolat.

(8) A másolat kiadása ellen nincs helye jogorvoslatnak. A kiadás megtagadása miatt külön jogorvoslatnak van helye.

(9) Az ügy irataiban fel kell jegyezni, hogy mely iratról, kinek a részére, hány példányban készült másolat.

*Az államtitok és a szolgálati titok megismerése*⁹⁶

70/B. § (1) A büntetőeljárás során a terhelt, a védő, a törvényes képviselő, a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt, valamint a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél és az egyéb érdekelt képviselője jogosult megismerni azt az államtitkot, illetőleg szolgálati titkot, amit olyan irat tartalmaz, amelyet e törvény szerint megtekinthet.

(2) Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló törvényben⁹⁷ meghatározott minősítő, illetve titokbirtokos szerv biztosítja, hogy az (1) bekezdésben felsoroltak a büntetőeljárás során általuk megismerhető államtitkot, illetőleg szolgálati titkot akkor is megismerhessék, ha a megismerés külön jogszabályban meghatározott feltételei a felsoroltaknál nem állnak fenn. Ebben az esetben az eljáró bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság az érintetteket figyelmezteti, hogy az államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot kötelesek megtartani, a figyelmeztetés kiterjed az államtitok, illetőleg a szolgálati titok megsértésének következményeire is. A figyelmeztetést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) Az államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot tartalmazó irat kézbesítésére a 70. § rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot tartalmazó irat az államtitok és a szolgálati titok védelméről szóló jogszabályban foglaltak megtartásával, csak a bíróságnál, az ügyészségnél, illetőleg a nyomozó hatóságnál kézbesíthető,

b) az államtitok és a szolgálati titok védelméről szóló jogszabályban⁹⁸ foglaltak megtartásának feltételeiről a címzettet nyilatkoztatni kell; ha a címzett kijelenti, hogy e feltételeknek nem felel meg, vagy nem tesz nyilatkozatot, a címzett az ilyen adatot tartalmazó iratot a bíróság, az ügyészség, illetőleg a nyomozó hatóság titkos ügykezelésre fenntartott helyiségéből nem viheti ki, részére államtitkot, illetőleg szolgálati titkot nem tartalmazó kivonatot kell kézbesíteni. Arról, hogy a kivonat nem tartalmaz államtitkot, illetőleg szolgálati titkot, a minősítőt nyilatkoztatni kell,

c) ha a címzett olyan nyilatkozatot tesz, hogy az államtitok és a szolgálati titok védelméről szóló jogszabályban foglalt feltételeknek megfelel, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a címzett részére államtitkot, illetőleg szolgálati titkot tartalmazó iratot kézbesít,

⁹⁶ A 70/B. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 46. §-a iktatta be.

⁹⁷ Lásd az 1995: LXV. törvényt.

⁹⁸ Lásd még a 79/1995. (VI. 30.) Korm. rendeletet.

⁹⁵ A 70/A. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 45. §-a iktatta be.

d) az a)–b) pontban írt korlátozás a titokvédelmi szabállyal rendelkező szervezetre nem terjed ki.

(4) A (3) bekezdés c) pontja esetén a kézbesítés előtt a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság ellenőrzi, hogy a címzett nyilatkozata a valóságnak megfelel-e. A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság ennek megállapítására az államtitok és a szolgálati titok védelméről szóló jogszabályban meghatározott titokvédelmi felügyelőt is megkeresheti.

(5) Az államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot tartalmazó irat másolására és a másolat kezelésére a következő rendelkezéseket kell alkalmazni:

a) ha az (1) bekezdésben felsoroltaknál az államtitok és a szolgálati titok védelméről szóló jogszabályban foglaltak megtartása nem biztosított, a jogosult részére az államtitkot, illetőleg a szolgálati titkot tartalmazó iratról másolatot kell készíteni, de a másolatot a jogosult a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság titkos ügykezelésre fenntartott helyiségéből nem viheti ki,

b) a másolatot az eljárást folytató bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság őrzi, de biztosítani kell, hogy a másolatot a jogosult a hivatali munkaidőben korlátozás nélkül tanulmányozhassa, és a bíróság hivatalos helyiségében az ügyben tartott tárgyalás idejére a másolat a jogosult rendelkezésére álljon.

Megkeresések

71. § (1)⁹⁹ A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság állami és helyi önkormányzati szervet, hatóságot, köztestületet, gazdálkodó szervezetet, alapítványt, közalapítványt és társadalmi szervezetet kereshet meg tájékoztatás adása, adatok közlése, átadása, illetőleg iratok rendelkezésre bocsátása végett, és ennek a teljesítésére legalább nyolc, legfeljebb harminc napos határidőt állapíthat meg. A rejtjelezett¹⁰⁰ vagy más módon megismerhetetlenné tett adatot a megkeresett köteles az átadás vagy a közlés előtt eredeti állapotába visszaállítani, illetőleg a megkereső számára az adat tartalmát megismerhetővé tenni. Az adatszolgáltatás ingyenes. A megkeresett a megállapított határidő alatt — ha törvény másképp nem rendelkezik — köteles a megkeresést teljesíteni, vagy a teljesítés akadályát közölni.

(2) A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság helyi önkormányzatot és más hatóságot iratok rendelkezésre bocsátása végett is megkereshet.

(3) Ha a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni.¹⁰¹

(4) Ha a megkeresés eredményeként olyan személyes adat jut a megkereső tudomására, amely a megkeresés céljával nem függ össze, az adatot törölni kell.

(5) Ha a (4) bekezdésben meghatározott személyes adat az irat eredeti példányában található, a megkeresés céljával összefüggő személyes adatról kivonatot kell készíteni, és ezzel egyidejűleg az eredeti iratot a megkeresettnek vissza kell küldeni.

(6)¹⁰² Ha a megkeresett szerv a megkeresést a megállapított határidőn belül nem teljesíti, vagy a megkeresés teljesítését jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható. A teljesítés jogosulatlan megtagadása esetén — a rendbírság kiszabása mellett, ha a törvényi feltételek fennállnak — az e törvényben meghatározott kényszerintézkedés is elrendelhető.

(7) Ha a megkeresett szerv a megkeresést azért nem teljesíti, mert azt törvény kizárja,¹⁰³ a megkeresett birtokában lévő adat megszerzése érdekében a megkeresettet érintően további eljárási cselekmény nem végezhető.

(8) Ha a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény¹⁰⁴ szerint a beutazás és a tartózkodás feltételei egyébként nem állnak fenn, az ügyész és a bíróság indítványozhatja az idegenrendészeti hatóságnál, hogy engedélyezze annak a külföldinek és reá tekintettel hozzátartozójának a beutazását, illetve belföldi tartózkodását, aki-nek a vallomása olyan bizonyítékot tartalmazhat, amely előreláthatólag másként nem pótolható.

*Az iratok kezelése*¹⁰⁵

71/A. § (1) Az ügy iratait a keletkezésük, illetőleg a bírósághoz, az ügyészhez, illetve a nyomozó hatósághoz érkezésük sorrendjében számozással kell ellátni. A nyomozás során ettől a rendelkezéstől eltérő iratkezelési szabályok állapíthatók meg.

(2) Az ügy iratait össze kell fűzni, és az összefűzés helyén a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság bélyegzőjével el kell látni. Ha az ügy irataihoz csatolt mellékletet nem lehet az iratokhoz fűzni, annak megőrzéséről és azonosíthatóságáról más módon kell gondoskodni.

⁹⁹ A 71. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 47. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁰⁰ Lásd a 43/1994. (III. 29.) Korm. rendeletet.

¹⁰¹ Lásd az 1992: LXIII. törvényt.

¹⁰² A 71. § (6)–(8) bekezdését a 2002: I. törvény 47. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

¹⁰³ Lásd pl. az 1993: XLVI. törvény 18. §-ának (3) bekezdését.

¹⁰⁴ Lásd a 2001: XXXIX. törvényt.

¹⁰⁵ A 71/A. §-t és alcímét a 2003: II. törvény 37. §-a iktatta be.

(3) Ha az irat elveszett vagy megsemmisült, erről a tudomásszerzést, vagy a megállapítást követő munkanap végéig jelentést kell tenni a bíróság elnökének, az ügyésznek, illetőleg a nyomozó hatóság vezetőjének és az illetékes ügyésznek. A bíróság elnöke, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság vezetője rendelkezik az elveszett vagy megsemmisült irat felkutatásáról vagy pótlásáról. Ennek keretében az eljárásban részt vett személyek meghallgathatók, és kiadmányok, iratmásolatok szerezhetők be.

(4) Az ügy iratainak pótlása mellőzhető, ha az elveszett vagy megsemmisült irat alapján hozott határozat az eljárást befejezte. Ebben az esetben csak a határozat hiteles kiadmányát (másolatát) kell beszerezni.

Az ügyek egyesítése és elkülönítése

72. § (1) Ha a büntető ügyben több terhelt van, velük szemben rendszerint egyazon eljárást kell folytatni. Ez a rendelkezés a bűnpártolóra és az orgazdára is kiterjed.

(2) Egyesíteni lehet azokat az ügyeket, amelyek együttes elbírálása az eljárás tárgyára vagy az eljárásban részt vevő személyekre tekintettel, illetve egyéb okból célszerű.

(3) Az ügyek egyesítését mellőzni kell, illetőleg az ügyeket el kell különíteni, ha a terheltnek nagy száma vagy egyéb ok a felelősségnek ugyanabban az eljárásban történő elbírálását jelentősen nehezítené.

(4) Az elkülönített ügy iratait a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz, ügyészhez vagy nyomozó hatósághoz kell áttenni.

Intézkedés ismeretlen személy, ismeretlen helyen tartózkodó személy és ismeretlen helyen lévő tárgy felkutatására¹⁰⁶

73. § (1) Az eljárásnak nem akadálya, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik. Ebben az esetben a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a terhelt tartózkodási helyének felkutatása iránt intézkedik; ennek során el lehet rendelni a lakóhelyének, illetőleg a tartózkodási helyének a megállapítását, a körözését, és az e törvényben meghatározott esetben elfogatóparancsot lehet kibocsátani.

(2) A lakóhely, illetőleg a tartózkodási hely megállapítása iránt a személyi adat- és lakcímnnyilvántartást¹⁰⁷ kell megkeresni. A körözést a külön törvényben¹⁰⁸ meghatározott szabályok szerint a rendőrség, illetőleg — a reá irányadó törvény¹⁰⁹ szerinti esetekben — a Határőrség végzi.

(3) Szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén, valamint az e törvényben meghatározott más esetekben a terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság elé állítása is elrendelhető (elfogatóparancs). Azt, aki ellen elfogatóparancsot bocsátottak ki, megtalálása esetén őrizetbe kell venni, és huszonnégy órán belül az elfogatóparancsot kibocsátó vagy az abban megjelölt más ügyész, illetve nyomozó hatóság, illetőleg hetvenkét órán belül az elfogatóparancsot kibocsátó vagy az abban megjelölt más bíróság elé kell állítani.

(4) Ha hatóság vagy hivatalos személy olyan terhelt lakóhelyéről, illetőleg tartózkodási helyéről szerez tudomást, akivel szemben az (1) és a (3) bekezdés szerinti intézkedést rendelték el, köteles erről az elrendelő bíróságot, ügyészt, illetőleg nyomozó hatóságot értesíteni.

(5) Az (1) és (3) bekezdésben meghatározott intézkedéseket vissza kell vonni, mielőtt az elrendelésük oka megszűnt. A visszavonásról az elrendelő haladéktalanul intézkedik. A nyomozó hatóság által elrendelt körözést az ügyész is visszavonhatja. Ha a körözés elrendelésének oka a bírósági eljárás során szűnik meg, a körözést a bíróság is visszavonhatja.

(6) Ha a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy lakóhelye, illetőleg tartózkodási helye vagy személyazonossága ismeretlen, lakóhelyének, illetőleg tartózkodási helyének vagy személyazonosságának megállapítása érdekében a körözését lehet elrendelni. A lakóhelyének, illetőleg a tartózkodási helyének megállapítása érdekében a bíróság vagy az ügyész annak a személynek a körözését is elrendelheti, akinek a tanúkenti kihallgatása a bírósági eljárásban szükséges. A körözést vissza kell vonni, ha az elrendelésének oka megszűnt.

(7) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elrendelheti annak az ismeretlen helyen lévő tárgynak a körözését, amely a törvény értelmében lefoglalható, illetőleg, amelynek a lefoglalását vagy a zár alá vételét rendelték el. A tárgykörözést vissza kell vonni, ha elrendelésének oka megszűnt.

(8) Az e §-ban meghatározott intézkedéseket a bírósági eljárásban a tanács elnöke és — az elfogatóparancs kibocsátása kivételével — a bírósági titkár is jogosult megtenni.

A bűnügyi költség

74. § (1) Bűnügyi költség

a)¹¹⁰ az a költség, amelyet az ügyben az eljárás megindításától a büntetés végrehajtásának befejezéséig, továbbá a rendkívüli jogorvoslati eljárás, valamint a különleges eljárások során az állam előlegezett,

¹⁰⁶ A 73. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 48. §-a állapította meg.

¹⁰⁷ Lásd az 1992: LXVI. törvény 8. §-a (4) bekezdését és 24. §-a (1) bekezdését.

¹⁰⁸ Lásd a 2001: XVIII. törvényt, a 20/2001. (X. 11.) BM és a 21/2001. (X. 11.) BM rendeletet.

¹⁰⁹ Lásd az 1997: XXXII. törvény 4. §-a (1) bekezdésének 5. pontját.

¹¹⁰ A 74. § (1) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 49. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b) a terheltnek, a sértettnek, a magánfélnek, a pótmagánvádlónak és a magánvádlónak, a terhelt és a sértett törvényes képviselőjének az ügyben felmerült készkiadása, akkor is, ha azt az állam nem előlegezte,

c) a kirendelt védőnek és a sértett, a magánfél, valamint a pótmagánvádló képviselőjének készkiadása és díja, akkor is, ha azt az állam nem előlegezte.

(2)¹¹¹ Az (1) bekezdés a) pontjában említett költség különösen a tanú megjelenésével felmerült költség, a szakértő, illetőleg a szaktanácsadó részére megállapított munkadíj és költségterítés, a lefoglalt dolog szállításával és megőrzésével felmerült költség, valamint a tolmács díja és költségterítése.

(3) Ha a terhelt a jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán a bűnügyi költséget előreláthatóan nem tudja megfizetni, és ezt a külön jogszabályban meghatározott módon igazolta, a terhelt vagy védője kérelmére a bíróság, illetőleg az ügyész határoz arról, hogy a terhelt részére személyes költségmentességet engedélyez. A személyes költségmentesség engedélyezése esetén

a) a terhelt kérelmére a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki [48. § (2) bek.],

b) terhelt és kirendelt védője számára a büntetőügy iratairól kért másolat egyszeri kiadása illetékmentes,

c) a kirendelt védő díját és igazolt készkiadását az állam viseli.

(4) A személyes költségmentesség tárgyában hozott határozat, illetőleg az okozott költség viselésére kötelező határozatnak a költség viselésére vonatkozó rendelkezése elleni jogorvoslat halasztó hatályú.

(5)¹¹² Az elővezetéssel (162. §), valamint a külön jogszabályban meghatározott rendőri kíséréssel okozott költség nem számolható el bűnügyi költségként, az elővezetéssel okozott költség megtérítésére külön jogszabály¹¹³ az irányadó.

III. Cím¹¹⁴

FELVILÁGOSÍTÁS-ADÁS ÉS A NYILVÁNOSSÁG TÁJÉKOZTATÁSA A BÜNTETŐELJÁRÁS SORÁN

74/A. § (1) A sajtó részére a nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóság külön jogszabályban erre feljogosított tagja, valamint az ügyész; a vádemelésig az ügyész, illetőleg az általa megbízott személy; a bírósági eljárás során a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben erre feljogosított személy adhat felvilágosítást.

¹¹¹ A 74. § (2)–(4) bekezdése a 2002: I. törvény 49. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹² A 74. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 49. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

¹¹³ Lásd a 2/1986. (IV. 21.) BM—IM—PM együttes rendeletet.

¹¹⁴ A VI. Fejezet III. Címét és a 74/A—74/B. §-t a 2003: II. törvény 38. §-a iktatta be.

(2) A bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni.

(3) Meg kell tagadni a sajtó számára a felvilágosítást, ha az államtitkot vagy szolgálati titkot sértene, vagy egyébként az eljárás eredményes lefolytatását veszélyeztetné.

74/B. § (1) A bírósági tárgyalásról a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang- vagy képfelvételt a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről — a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőről, az ügyészen és a védőn kívül — csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni. A tanács elnöke a tárgyalás folyamatosságának és zavartalanságának érdekében az engedélyt megtagadhatja, illetőleg azt a bírósági eljárás bármely szakaszában visszavonhatja.

(2) A zárt tárgyalásról, illetőleg a tárgyalásnak azon részéről, amelyről a bíróság a nyilvánosságot kizárta, a sajtó nem adhat tájékoztatást, és a sajtó részére felvilágosítás nem adható, kivéve, ha a nyilvánosság kizárására a 245. § (5) bekezdése alapján került sor.

(3) Ha törvény kivételt nem tesz, a folyamatban lévő vagy befejezett büntetőügy irataiba csak az e törvény által erre feljogosított személy tekinthet be.

(4) A (3) bekezdés szerinti irat a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvény¹¹⁵ közlevéltári anyagban történő kutatásra vonatkozó szabályai szerint az ott írt védelmi idő letelte előtt is kutatható.

(5) A 74/A. §-ban meghatározott esetet kivéve az eljárásról felvilágosítás annak adható, akinek az eljárás lefolytatásához, illetőleg annak eredményéhez jogi érdeke fűződik. A vádirat benyújtásáig az ügyész, a bírósági eljárás során az eljáró bíróság elnöke — az ehhez fűződő jogi érdek igazolása után — engedélyezi az iratok megtekintését, illetőleg a szükséges felvilágosítás megadását.

VII. Fejezet

A BIZONYÍTÁS

I. Cím

A BIZONYÍTÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A bizonyítás tárgya

75. § (1)¹¹⁶ A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárás jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni.

¹¹⁵ Lásd az 1995: LXVI. törvényt.

¹¹⁶ A 75. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 50. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

(2) A bizonyítás a büntetőeljárás járulékos kérdéseinek — különösen a polgári jogi igénynek — elbírálásában jelentős tényekre is kiterjedhet.

(3) Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyekről az eljáró bíróságnak, ügyésznek, illetőleg nyomozó hatóságnak hivatalos tudomása van.

(4)¹¹⁷ Az eljárásban részt vevő személyek az e törvényben meghatározott esetekben és módon kötelesek és jogosultak a bizonyításban közreműködni.

A bizonyítás eszközei

76. § (1) A bizonyítás eszközei a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat és a terhelt vallomása.

(2) A büntetőeljárásban fel lehet használni azokat az okiratokat és tárgyi bizonyítási eszközöket, amelyeket valamely hatóság — jogszabályban meghatározott feladatainak teljesítése során a hatáskörében eljárva — a büntetőeljárás megindítása előtt készített, illetőleg beszerzett.

A bizonyítás törvényessége

77. § (1) A bizonyítási eszközök felderítése, összegyűjtése, biztosítása és felhasználása során e törvény rendelkezései szerint kell eljárni. Jogszabály elrendelheti a bizonyítási cselekmények teljesítésének, a bizonyítási eszközök megvizsgálásának és rögzítésének, valamint a bizonyítási eljárások lefolytatásának meghatározott módját.

(2) A bizonyítási cselekmények végzésekor az emberi méltóságot, az érintettek személyiségi jogait és a kegyeleti jogot tiszteletben kell tartani, és biztosítani kell, hogy a magánéletre vonatkozó adatok szükségtelenül ne kerüljenek nyilvánosságra.

A bizonyítékok értékelése

78. § (1) A büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás. A törvény azonban elrendelheti egyes bizonyítási eszközök igénybevételeit.

(2) A bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje.

(3) A bíróság és az ügyész a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

¹¹⁷ A 75. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 50. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(4) Nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg.

II. Cím

A TANÚVALLOMÁS

79. § (1) Tanúként az hallgatható ki, akinek bizonyítandó tényről tudomása lehet.

(2)¹¹⁸ Akit tanúként megidéztek, ha e törvény kivételt nem tesz, köteles vallomást tenni.

(3)¹¹⁹ A tanú kérelmére a megjelenésével felmerült költséget a külön jogszabályban¹²⁰ meghatározott mértékben az eljáró bíróság, ügyész vagy nyomozó hatóság megállapítja, és megtéríti. Erre a tanút az idézésben, valamint a kihallgatásának befejezésekor figyelmeztetni kell.

80. §¹²¹ A tanú érdekében meghatalmazott ügyvéd járhat el, ha a tanú a jogairól való felvilágosítás céljából ezt szükségesnek tartja. A tanút erről az idézésében tájékoztatni kell.

A tanú vallomástételének akadályai

81. § (1) Nem hallgatható ki tanúként

a) a lelkész, illetőleg az egyházi személy arról, amire a hivatásánál fogva titoktartási kötelezettsége áll fenn,

b) a védő arról, amiről mint védő szerzett tudomást, vagy amit a terhelttel védői minőségében közölt,

c) akitől a testi vagy szellemi állapota miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás.

(2) Államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősülő tényről nem hallgatható ki tanúként az, aki a titoktartási kötelezettség alól nem kapott felmentést.

(3)¹²² A (2) bekezdésben meghatározott esetben az államtitokról és a szolgálati titokról szóló törvényben meghatározott minősítő az ügyész, illetőleg a bíróság megkeresésére dönt a felmentés megadásáról vagy a titoktartási kötelezettség fenntartásáról. A felmentésre irányuló megkeresésben azonosításra alkalmas módon meg kell jelölni azokat a kérdéseket, amelyekre a felmentést kéri.

¹¹⁸ A 79. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 51. §-ával megállapított szöveg.

¹¹⁹ A 79. § eredeti (3) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján érvényét veszti és nem lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 79. § eredeti (4) bekezdésének számozását a törvényhely második mondata (3) bekezdésre módosította.

¹²⁰ Lásd az 1/1969. (I. 8.) IM rendeletet.

¹²¹ A 80. § a 2002: I. törvény 52. §-ával megállapított szöveg.

¹²² A 81. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 53. §-ával megállapított szöveg. Lásd az 1995: LXV. törvényt.

82. § (1) A tanúvallomást megtagadhatja

a) a terhelt hozzátartozója,

*b)*¹²³ az, aki a (4) bekezdés esetét kivéve magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben, akkor is, ha a tanúvallomást az *a)* pont alapján nem tagadta meg,

c) — a 81. § (2) bekezdésében foglalt titoktartási kötelezettség esetét ide nem értve — az, aki a foglalkozásánál vagy köz megbízatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, kivéve, ha ez alól a külön jogszabály szerint jogosult felmentette, vagy külön jogszabály szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megkeresésére a titoktartási kötelezettség alá eső adat továbbítása a felmentésre jogosult számára kötelező.

(2) A tanút a kihallgatása elején a mentességi okokról tájékoztatni és a jogaira figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni. A figyelmeztetés elmaradása esetén a tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

(3) A megtagadás jogosságáról az eljáró bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság határoz.

(4)¹²⁴ A tanúvallomást az (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem tagadhatja meg az, aki a kérdésre adott válasszal önmagát olyan bűncselekmény elkövetésével vádolná, amelyre nézve vele szemben a feljelentést a 175. § (1) bekezdése alapján elutasították, vagy a nyomozást a 192. § (1) bekezdése alapján megszüntették. A tanúvallomást az (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem tagadhatja meg az sem, akivel szemben a nyomozást megszüntették [190. § (1) bek. *f)* pont], illetőleg a büntetőeljárást a bíróság megszüntette [332. § (1) bek. *e)* pont], ha a kérdésre adott válasszal önmagát olyan bűncselekmény elkövetésével vádolná, amelynek büntethetősége a Btk. 147. §-ának (4) bekezdésében, 255/A. §-ában, 263/C. §-ának (2) bekezdésében, 283/A. §-ának (2) bekezdésében, 300/E. §-ának (3) bekezdésében, 303. §-ának (4) bekezdésében vagy 329/B. §-ának (4) bekezdésében¹²⁵ meghatározott ok miatt szűnt meg.

(5) A (4) bekezdés alapján tett tanúvallomásban közölt bűncselekmény miatt az eljárás folytatása [191. § (2) bek.] nem rendelhető el, és a tanúvallomás nem tekinthető a perújítás szempontjából új bizonyítéknak [392. § (1) bek. *a)* pont]. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni arra a tanúvallomás során feltárt bűncselekményre is, amely nem képezte a tanú ellen korábban folyamatban volt büntetőeljárás tárgyát, de a feljelentés elutasításának, a nyomozás, illetőleg az eljárás megszüntetésének a tanúvallomással feltárt bűncselekmény esetén is bármely okból helye lenne.

83. §¹²⁶ (1) A tanú vallomástételének akadályát figyelembe kell venni, ha az akár a bűncselekmény elkövetésekor állt fenn, akár a kihallgatáskor áll fenn. A 82. § (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti mentességi ok fennállása esetén a tanú a vallomástételt — a 82. § (4) bekezdésében meghatározott kivétellel — akkor is megtagadhatja, ha a kérdéses bűncselekmény elkövetését már jogerősen megállapították, vagy vele szemben az ügyész a vádemelést elhalasztotta. A vallomástétel megtagadása nem akadályozza annak, hogy a tárgyaláson tanúként kihallgatandó személynek az eljárás korábbi szakaszában terheltként történő kihallgatásáról készült jegyzőkönyvet a bírósági eljárásban felolvassák.

(2) A tanúnak a 81. § (1) bekezdése *a)* és *b)* pontjában meghatározott mentessége — ha a titoktartási kötelezettség alól nem kapott felmentést — az annak alapjául szolgáló viszony megszűnése után is fennmarad. Ebben az esetben a tanú a titoktartási kötelezettségének körébe tartozó bizonyítandó tényre nem hallgatható ki.

(3) Ha a tanú a 82. § (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott titoktartási kötelezettség alól nem kapott felmentést, az a külön jogszabályban meghatározott ideig áll fenn.

84. § A 83. § rendelkezése ellenére kihallgatott tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

A tanú kihallgatása

85. § (1) A tanúkat egyenként kell kihallgatni.

(2) A kihallgatás kezdetén meg kell kérdezni a tanútól a nevét, a születési idejét és helyét, anyja nevét, a lakóhelyének és tartózkodási helyének címét, a foglalkozását, a személyazonosító okmány számát, valamint azt, hogy a terhelttel vagy a sértettel rokoni viszonyban van-e, vagy hogy az ügyben más okból érdekelt vagy elfoglalt-e. Ezekre a kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.

¹²³ A 82. § (1) bekezdésének *b)* és *c)* pontja a 2002: I. törvény 54. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹²⁴ A 82. § (4) és (5) bekezdését a 2002: I. törvény 54. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

¹²⁵ A 82. § (4) bekezdésében a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *c)* pontja alapján „a Btk. 255. §-ában, 263/C. §-ának (2) bekezdésében, 283/A. §-ának (3) bekezdésében vagy 329/B. §-ának (4) bekezdésében” szövegrész „a Btk. 147. §-ának (4) bekezdésében, 255/A. §-ában, 263/C. §-ának (2) bekezdésében, 283/A. §-ának (2) bekezdésében, 300/E. §-ának (3) bekezdésében, 303. §-ának (4) bekezdésében vagy 329/B. §-ának (4) bekezdésében” szövegre módosult.

¹²⁶ A 83. § a 2002: I. törvény 55. §-ával megállapított szöveg.

(3) A kihallgatás elején tisztázni kell, hogy nincs-e a tanú vallomástételének akadálya (81—82. §). Ha a tanú vallomástételének nincs akadálya, figyelmeztetni kell arra, hogy köteles a legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat vallani, továbbá figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni.

(4) A tanú kihallgatásánál jelen lehet az érdekében eljáró ügyvéd, aki a tanúnak felvilágosítást adhat a jogairól, de más tevékenységet nem végezhet, és a vallomást nem befolyásolhatja. A kihallgatást követően az arról készült jegyzőkönyvet megtekintheti, és észrevételeit írásban vagy szóban előterjesztheti.

(5)¹²⁷ A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság engedélyezheti, hogy a tanú a szóbeli kihallgatását követően vagy helyette írásban tegyen vallomást. Ebben az esetben a tanú a vallomását saját kezűleg leírja és aláírja, az elektronikus okirat formájában elkészített vallomását minősített elektronikus aláírással látja el, vagy a tanúnak a más módon leírt vallomását bíró vagy közjegyző hitelesíti. Az írásbeli tanúvallomás megtétele nem zárja ki, hogy utóbb a tanút, ha ez szükséges, a kihallgatása céljából a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megidézze.

(6) Ha a tanú szóbeli kihallgatás nélkül vagy a szóbeli kihallgatást követően írásban tesz vallomást, az írásbeli vallomásból ki kell tűnnie, hogy a tanú a vallomást a vallomástétel akadályainak (81. és 82. §), valamint a hamis tanúzás következményeinek ismeretében tette meg. Erre a tanút az írásbeli vallomás megtételének engedélyezésével egyidejűleg, a vallomástétel akadályainak és a hamis tanúzás következményeinek ismertetésével figyelmeztetni kell.

86. § (1) A tizennegyedik életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. A kihallgatása esetén a hamis tanúzás következményeire való figyelmeztetést mellőzni kell.

(2) Aki szellemi vagy egyéb állapota miatt korlátozottan képes megítélni a tanúvallomás megtagadásának jelentőségét, tanúként csak akkor hallgatható ki, ha vallomást kíván tenni, és a törvényes képviselője vagy a tanúként kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó hozzájárul. A törvényes képviselő vagy a kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó a tanú érdekében ügyvédet hatalmazhat meg.

(3) Ha a tanú és a törvényes képviselő között érdekellentét van, a (2) bekezdésben írt jogokat a gyámhatóság gyakorolja.

87. § A tárgyalást megelőzően a tanú bíróság előtti kihallgatásának akkor van helye, ha

- a) a tanú az életét közvetlenül veszélyeztető állapotban van,
- b) megalapozottan feltételezhető, hogy a tanú tárgyaláson nem jelenhet meg.

88. § (1)¹²⁸ A kihallgatása során a tanú a hozzá intézett kérdésekre válaszol, de arra is módot kell neki adni, hogy a vallomását összefüggően előadja; ennek során — a tanú védelmére vonatkozó szabályok figyelembevételével — tisztázni kell azt is, hogy a tanú az általa elmondottakról miként szerzett tudomást. Ha a tanú vallomása eltér a korábbi vallomásától, ennek okát tisztázni kell. Az eljárás azonos szakaszában a tanú újabb kihallgatásánál a személyi adatokat — ha azok nem változtak — nem szükséges rögzíteni.

(2) A tanú kérelmére a vallomásának egyes részeit szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni.

89—92. §¹²⁹

Kényszerintézkedés a tanúval szemben

93. § Ha a tanú a vallomástételt, illetőleg az eljárási cselekménynél való közreműködést a következményekre történt figyelmeztetés után jogosulatlanul megtagadja, rendbírással sújtható, és az okozott költség megfizetésére kötelezhető.

94. § Ha a tanú a mentességére hivatkozással tagadja meg a vallomástételt, az ennek helyt nem adó határozat elleni jogorvoslatnak halasztó hatálya van.

III. Cím

A TANÚ VÉDELME

95. § A tanú életének és testi épségének vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy a tanú a vallomástételi kötelezettségének eleget tegyen és a vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg, a tanút az e törvényben meghatározottak szerint védelemben kell részesíteni.

¹²⁸ A 88. § (1) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 57. §-ával megállapított szöveg.

¹²⁹ A 89—92. §, valamint a 89. §-t és a 91. §-t megelőző alcím a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

¹²⁷ A 85. § (5) és (6) bekezdését a 2002: I. törvény 56. §-a iktatta be.

*A tanú személyi adatainak
zárt kezelése*

96. § (1)¹³⁰ A tanú, illetőleg az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére vagy hivatalból elrendelhető, hogy a tanú személyi adatait [85. § (2) bek.] — a nevén kívül — az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg.

(2)¹³¹ Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, ettől kezdve

a) az eljárást folytató bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság biztosítja, hogy a tanú zártan kezelt adatai az eljárás egyéb adataiból ne váljanak megismerhetővé,

b) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a tanú személyazonosságát az azonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg,

c) a személyi adatok zártan kezelésének megszüntetésére csak a tanú beleegyezésével kerülhet sor.

(3)¹³² A tanú személyi adatai zárt kezelésének elrendelésétől kezdve a büntetőeljárásban részt vevőknek a tanú személyi adatait tartalmazó iratról olyan másolat adható, amely a tanú személyi adatait nem tartalmazza.

Különösen védett tanú

97. § Különösen védetté nyilvánítható a tanú, ha

a) vallomása kiemelkedő súlyú ügy lényeges körülményeire vonatkozik,

b) a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható,

c)¹³³ a személye, a tartózkodási helye, valamint az, hogy az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tanúként kívánja kihallgatni, a terhelt és a védő előtt nem ismert,

d) személyének felfedése esetén a tanú vagy hozzátartozója élete, testi épsége vagy személyes szabadsága súlyos fenyegetésnek lenne kitéve.

*A büntetőeljárásban részt vevők
személyi védelme*¹³⁴

98. § (1) Különösen indokolt esetben az eljárást folytató bíróság tanácsának elnöke, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság kezdeményezheti, hogy a terhelt, a védő, a sértett, az egyéb érdekelt, a sértett és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a tanú, a szakértő, a szaktanácsadó, a tolmács, a hatósági tanú, illetve a felsoroltak valamelyikére tekintettel más személy a külön jogszabályban¹³⁵ meghatározott védelemben részesüljön.

(2) A kérelmet az eljárást folytató bíróságnál, ügyésznél, illetőleg nyomozó hatóságnál lehet előterjeszteni, a szóbeli kérelmet jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) A bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság és a büntetés-végrehajtási intézet állományába tartozó személy, illetve reájuk tekintettel más személy személyi védelmét a bíróság elnöke, az ügyészség, illetőleg a nyomozó hatóság vezetője és a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka kezdeményezheti.

(4) A személyi védelemre vonatkozó iratokat a büntetőügy iratai között kell kezelni. Az iratokat a kérelem és a kezdeményezés tárgyában hozott döntés kivételével zártan kell kezelni.

*A tanúvédelmi programban részt vevő személyekre
vonatkozó rendelkezések*¹³⁶

98/A. § A külön jogszabályban¹³⁷ meghatározott tanúvédelmi programban részt vevő terheltnek, sértettnek, és tanúnak e programban való részvétele a felsoroltak büntetőeljárási jogait és kötelezettségeit nem érinti, a programban részt vevő személy esetén e törvény rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) a programban részt vevő személyt a védelmet ellátó szerv útján kell idézni, illetőleg értesíteni, az ilyen személy részére kézbesítendő hivatalos iratot csak a védelmet ellátó szerv útján lehet kézbesíteni,

b) a programban részt vevő személy a büntetőeljárásban az eredeti személyazonosító adatait közli, a lakóhelyének, illetőleg a tartózkodási helyének közlése helyett a védelmet ellátó szerv címét jelöli meg,

c) a programban részt vevő személy személyes adatait tartalmazó iratokról másolat, illetve az ilyen személyre vonatkozó bármely felvilágosítás — ideértve a hivatalos szerveket is — csak annak adható, akinek a részére a védelmet ellátó szerv ezt engedélyezte,

¹³⁰ A 96. § (1) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 58. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³¹ A 96. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 58. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³² A 96. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 58. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

¹³³ A 97. § c) pontja a 2002: I. törvény 59. §-ával megállapított szöveg.

¹³⁴ A 98. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 60. §-a állapította meg.

¹³⁵ Lásd a 34/1999. (II. 26.) Korm. rendeletet.

¹³⁶ A 98/A. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 61. §-a iktatta be.

¹³⁷ Lásd a 2001: LXXXV. törvényt.

d) a programban részt vevő személy megjelenésével, illetve közreműködésével felmerült költség nem számolható el bünyügyi költségként,

e) a tanú és a terhelt megtagadhatja a vallomást olyan adatra nézve, amelynek ismeretében az új személyazonosságára, az új lakóhelyére, illetőleg tartózkodási helyére lehet következtetni.

IV. Cím

A SZAKVÉLEMÉNY

A szakértő alkalmazása

99. § (1) Ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni.

(2) Szakértő alkalmazása kötelező, ha

a)¹³⁸ a bizonyítandó tény, illetőleg az eldöntendő kérdés személy kóros elmeállapota, alkohol-, illetőleg kábítószer-függősége,

b) a bizonyítandó tény, illetőleg az eldöntendő kérdés kényszergyógykezelés vagy kényszergyógyítás szükségessége,

c) a személyazonosítást biológiai vizsgálattal végzik,

d) elhalt személy kihantolására kerül sor.

(3) Szakértőt a bíróság, az ügyész, illetőleg — a (2) bekezdés a) és b) pontjában foglalt eseteket kivéve — a nyomozó hatóság alkalmazhat.

100. § (1) A szakértő alkalmazása kirendeléssel történik. A szakértő kirendeléséről szóló határozatnak meg kell jelölnie

a) a szakértői vizsgálat tárgyát és azokat a kérdéseket, amelyekre a szakértőnek választ kell adnia,

b) a szakértő részére átadandó iratokat és tárgyakat, ha az átadás nem lehetséges, az iratok és a tárgyak megtekintetésének helyét és idejét,

c) a szakvélemény előterjesztésének határidejét.

(2) Ha a szakvélemény elkészítéséhez sürgős részvizsgálatra van szükség, e vizsgálat kirendelő határozat nélkül, az ügyész vagy a nyomozó hatóság szóbeli rendelkezése alapján is elvégezhető.

101. § (1) Rendszerint egy szakértőt kell alkalmazni. Ha a vizsgálat jellege szükségessé teszi, több szakértő is kirendelhető. Ez úgy is történhet, hogy a kirendelés csak a szakértői csoport vezetőjét jelöli ki, és feljogosítja őt arra, hogy a többi szakértőt bevonja.

(2) A halál oka és körülményei, valamint az elmeállapot vizsgálatánál két szakértőt kell alkalmazni. Jogszabály más esetben is kötelezővé teheti több szakértő alkalmazását.

¹³⁸ A 99. § (2) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 62. §-ával megállapított szöveg.

A szakértő

102. §¹³⁹ (1) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértőt,¹⁴⁰ ha ez nem lehetséges, kellő szakértelemmel rendelkező személyt vagy intézményt (eseti szakértő) rendelhet ki szakértőként.

(2) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a szakkérdéseket, amelyekben meghatározott intézmény vagy szakértői testület jogosult véleményt adni.¹⁴¹ Intézmény vagy testület kirendelése esetén annak vezetője jelöli ki az eljáró szakértőt.

(3) A szakértő kirendeléséről a kirendelő, az eljáró szakértő kijelöléséről az intézmény, illetve a testület vezetője a kirendelés kézbesítésétől számított nyolc napon belül értesíti a kirendelőt, a terheltet, a védőt és a sértettet; ha a szakértőt a bíróság rendelte ki, erről az ügyészt is értesíti.

A szakértő kizárása

103. § (1) Szakértőként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá mint sértett, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz, vagy vett részt, valamint ezek hozzátartozója,

b) aki az ügyben mint bíró, ügyész vagy nyomozó hatóság tagja járt vagy jár el, valamint ezek hozzátartozója,

c) aki az ügyben tanúként vesz, vagy vett részt,

d) a halál oka és körülményei vizsgálatánál továbbá a kihantolásnál az az orvos, aki a meghalt személyt közvetlenül a halála előtt gyógykezelte, illetve aki megállapította a halál beálltát,

e)¹⁴² a szakértői intézmény szakértője vagy szakértői testület tagja, ha az a) pontban meghatározott kizáró ok az intézmény vagy a szakértői testület vezetőjével szemben áll fenn,

f) akit az ügyben szaktanácsadóként vettek igénybe,

g) akitől elfogulatlan szakvélemény egyéb okból nem várható.

(2)¹⁴³ A szakértő a vele szemben felmerült kizárási okot köteles a kirendelőnek haladéktalanul bejelenteni, intézmény vagy testület kirendelése esetén a bejelentést az intézmény vagy testület vezetője útján kell megtenni.

¹³⁹ A 102. § a 2002: I. törvény 63. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴⁰ Lásd az 53/1993. (IV. 2.) Korm. rendeletet.

¹⁴¹ Lásd a 2/1988. (V. 19.) IM rendelet 11. §-ának (3) bekezdését és a rendelet 3. számú mellékletét.

¹⁴² A 103. § (1) bekezdésének e) pontja a 2002: I. törvény 64. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴³ A 103. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 64. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(3) A szakértő kizárásáról az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság határoz, amely előtt az eljárás folyik.

(4) A 83—84. § rendelkezései a szakértőre értelemszerűen irányadók.

Szakértői vizsgálat

104. § (1) A szakértő köteles az ügyben közreműködni, és szakvéleményt adni.

(2)¹⁴⁴ A szakértőt a kirendelés alól az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyik, fontos okból határozattal felmentheti. A szakértő — intézmény vagy testület kirendelése esetén annak vezetője útján — a kirendelőt értesíti, ha

a) a szakkérdés nem tartozik a szakértő szakismereteinek körébe,

b) a szakkérdésben külön jogszabály alapján meghatározott intézmény vagy testület jogosult szakvéleményt adni,

c) a szakértői tevékenység ellátásában fontos ok akadályozza, így különösen, ha a tevékenység zavartalan ellátásának vagy a részvizsgálatok elvégzésének a feltételei nincsenek meg.

105. § (1) A szakértő szakértői vizsgálat alapján ad véleményt. A szakértő a vizsgálatot a tudomány állásának és a korszerű szakmai ismereteknek megfelelő eszközök, eljárások és módszerek felhasználásával köteles elvégezni.

(2) A szakértő köteles és jogosult mindazokat az adatokat megismerni, amelyek a feladatának teljesítéséhez szükségesek, e célból az ügy iratait megtekintheti, az eljárási cselekményeknél jelen lehet, a terheltől, a sértettől, a tanúktól és az eljárásba bevont többi szakértőtől felvilágosítást kérhet. Ha ez a feladatának teljesítéséhez szükséges, a kirendelőtől újabb adatokat, iratokat és felvilágosítást kérhet. A szakértő a kirendelő felhatalmazása alapján a neki át nem adott tárgyat megtekintheti, megvizsgálhatja, mintavételt végezhet.

(3) A szakértő a vizsgálat során személyt vizsgálhat meg, hozzá kérdéseket intézhet, tárgyakat megtekinthet és vizsgálhat. Ha a szakértő olyan tárgyat vizsgál meg, amely a vizsgálat folytán megváltozik vagy megsemmisül, annak egy részét lehetőleg az eredeti állapotban úgy kell megőriznie, hogy az azonosság, illetőleg a származás megállapítható legyen.

(4) A kirendelő meghatározhatja azokat a vizsgálatokat, amelyeket a szakértőnek a kirendelő jelenlétében kell elvégezni.

(5) A szakértő értesíteni köteles a kirendelőt, ha annak a hatáskörébe tartozó intézkedés vagy eljárási cselekmény elvégzése szükséges.

(6)¹⁴⁵ A szakértő a szakértői vizsgálatért, a szakvélemény elkészítéséért, valamint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság előtt idézésre történt megjelenésért díjazásra, továbbá az eljárásával felmerült és igazolt készkiadásának megtérítésére jogosult.¹⁴⁶ A szakértő díját a kirendelő, illetőleg az a bíróság, ügyész vagy nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyik, a szakértő által benyújtott díjjegyzék alapul vételével a szakvélemény beérkezését, illetőleg a szakértő meghallgatása esetén a meghallgatást követően, de legkésőbb harminc napon belül határozattal állapítja meg.

(7) A szakértői díjat megállapító határozat ellen külön jogorvoslatnak van helye.

Közreműködési kötelezettség a szakértő eljárása során

106. § (1)¹⁴⁷ A megvizsgálendő személy testének sérthetlenségét érintő szakértői vizsgálat csak a kirendelő külön rendelkezése alapján végezhető. A terhelt és a sértett köteles a szakértői vizsgálatnak, illetve beavatkozásnak magát alávetni, kivéve a műtétet és a műtétnek minősülő vizsgálati eljárást. A sértett köteles a szakértői vizsgálat elvégzését egyéb módon (pl. adatszolgáltatással) is elősegíteni. A kirendelő külön rendelkezése alapján a terhelt, a sértett, valamint a szemletárgy birtokosa tűrni köteles, hogy a birtokában lévő dolgot a szakértő — akár az állag sérelmével vagy a dolog megsemmisülésével járó — vizsgálatnak vesse alá.

(2) A szakértői vizsgálatlalt okozott kárért — külön jogszabály szerint — kártalanításnak van helye.

(3) Ha a terhelt a közreműködési kötelezettségét nem teljesíti, vele szemben kényszer alkalmazható. Ha a sértett szegi meg közreműködési kötelezettségét, rendbírsággal sújtható.

(4) Az (1)—(3) bekezdésnek a sértettre vonatkozó rendelkezéseit a tanúra is alkalmazni kell, azonban a 81—82. § rendelkezései irányadók.

¹⁴⁴ A 104. § (2) bekezdése második mondatának bevezető része a 2002: I. törvény 64. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴⁵ A 105. § (6) és (7) bekezdését a 2002: I. törvény 65. §-a iktatta be.

¹⁴⁶ Lásd a 3/1986. (II. 21.) IM rendeletet.

¹⁴⁷ A 106. § (1) bekezdésének utolsó mondatát a 2002: I. törvény 66. §-a iktatta be.

Az elmeállapot megfigyelése

107. § (1) Ha a szakvélemény szerint a terhelt elmeállapotának hosszabb szakértői megfigyelése szükséges, a bíróság — a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára — a terhelt elmeállapotának megfigyelését rendeli el. A fogva levő terheltet az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe, a szabadlábon levő terheltet a jogszabályban¹⁴⁸ meghatározott pszichiátriai fekvőbeteg-intézetbe kell bethatolni. A megfigyelés egy hónapig tarthat, ezt a határidőt a bíróság a megfigyelést végző intézet véleménye alapján egy hónappal meghosszabbíthatja.

(2) Az elmeállapot megfigyelésének elrendelése miatt bejelentett jogorvoslatnak nincs halasztó hatálya, kivéve, ha a terhelt szabadlábon van.

(3)¹⁴⁹ A szabadlábon lévő terhelt elmeállapotának megfigyelése során a terhelt személyes szabadsága az egészségügyről szóló törvényben¹⁵⁰ meghatározottak szerint korlátozható. Ha a terhelt az elmeállapot megfigyelése alól kivonja magát, a pszichiátriai intézet erről haladéktalanul értesíti az elmeállapot megfigyelését elrendelő bíróságot.

A szakvélemény előterjesztése

108. § (1) A szakértő a szakvéleményt szóban előadja, vagy a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság által kitűzött határidőn belül írásban terjeszti elő.

(2) A szakvélemény magában foglalja

a) a vizsgálat tárgyára, a vizsgálati eljárásokra és eszközökre, a vizsgálat tárgyában bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat (lelet),

b) a vizsgálat módszerének rövid ismertetését,

c) a szakmai megállapítások összefoglalását (szakmai ténymegállapítás),

d) a szakmai ténymegállapításból levont következtetéseket, ennek keretében a feltett kérdésekre adott válaszokat (vélemény).

(3) A szakértő a szakvéleményt a saját nevében adja.

(4) Ha a vizsgálatban több szakértő működött közre, a véleményben fel kell tüntetni, hogy melyik szakértő milyen vizsgálatot végzett. Ha több szakértő azonos véleményre jut, a szakvéleményt közösen is előterjeszthetik (együttes szakvélemény). Több szakterülethez tartozó szakkérdésben a szakértők a szakvéleményüket egyesíthetik (egyesített szakvélemény).

(5) Az írásbeli szakvéleményt a szakértőnek alá kell írnia. Ha a kirendelt szakértő intézmény, illetve testület volt, a szakvéleményt annak vezetője is aláírja.

(6)¹⁵¹ A szakértőt — ha a megidézésére nincs szükség — a további eljárási cselekményekről csak akkor kell értesíteni, ha ezt az írásbeli szakvélemény előterjesztésével egyidejűleg kéri. Erről a szakértőt a kirendeléséről szóló határozatban tájékoztatni kell.

(7) A terhelt, a tanú, illetőleg a sértett kérelmére elrendelhető, hogy a reá vonatkozó szakvélemény (2) bekezdés a) pontja szerinti részét zártan kezeljék. Ilyen kérelmet a terhelt védője és a tanú érdekében eljáró ügyvéd is előterjeszthet.

(8)¹⁵² A terheltnek az eljárás alapjául szolgáló cselekményre vonatkozó, a szakvélemény (2) bekezdés a) pontja szerinti részét képező, a szakértő előtt tett nyilatkozata bizonyítékként nem használható fel.

109. § Ha a szakvéleményhiányos, homályos, önmagával ellentétben álló vagy az egyébként szükséges, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság felhívására a szakértő köteles a kért felvilágosítást megadni, illetve a szakvéleményt kiegészíteni.

A szakértő meghallgatása

110. § (1) A szakvélemény szóbeli előadása előtt meg kell állapítani a szakértő személyazonosságát, és tisztázni kell, hogy nincs-e vele szemben kizáró ok. Az eseti szakértőt figyelmeztetni kell a hamis szakvélemény adásának következményeire. A figyelmeztetést, valamint a szakértőnek a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni. A szakvélemény előadása után a szakértőhöz kérdéseket lehet intézni.

(2) A szakvéleménynek a tárgyaláson történő előadása előtt az igazságügyi szakértőt figyelmeztetni kell a szakértői esküjére.

(3)¹⁵³

Más szakértő alkalmazása

111. §¹⁵⁴ (1) Ha a szakértőtől kért felvilágosítás vagy a szakvélemény kiegészítése nem vezetett eredményre, vagy egyéb okból szükséges, más szakértőt kell kirendelni.

(2) A terhelt és a védő a nyomozás során indítványozhatja más szakértő kirendelését. A kirendelésről az ügyész határoz.

¹⁵¹ A 108. § (6) bekezdése a 2002: I. törvény 68. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁵² A 108. § (8) bekezdése a 2002: I. törvény 68. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁵³ A 110. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

¹⁵⁴ A 111. § a 2002: I. törvény 69. §-ával megállapított szöveg.

¹⁴⁸ Lásd a 2/1988. (V. 19.) IM rendelet 52. §-ának (3) bekezdését.

¹⁴⁹ A 107. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 67. §-a iktatta be.

¹⁵⁰ Lásd az 1997: CLIV. törvény X. Fejezetét.

(3) Ha kényszergyógykezelésről kell határozni, a terhelt, a törvényes képviselője vagy a házastársa, illetőleg élettársa vagy a védő indítványára más szakértőt is ki kell rendelni.

(4) Ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a nyomozás során szakértőt rendelt ki, és a vádlott vagy a védő a vádirat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül indítványozza [263. § (2) bek.], a bíróságnak ugyanazon tényre más szakértőt is ki kell rendelnie. E rendelkezés alkalmazásának nincs helye, ha az ügyben a bíróság is kirendelt szakértőt, vagy a terhelt, illetve a védő által felkért személy (intézmény, testület) szakértőként való bevonását a bíróság, illetőleg az ügyész engedélyezte.

(5) Ha ugyanazon bizonyítandó tényre ugyanazon vizsgálati anyag alapulvételével készített szakvélemények között az ügy eldöntése szempontjából lényeges szakkérdésben olyan eltérés van, amely a szakértőktől kért felvilágosítással, a szakvélemény kiegészítésével vagy a szakértők egymás jelenlétében való meghallgatásával (125. §) nem tisztázható, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság hivatalból vagy indítványra újabb szakvélemény beszerzését rendelheti el.

(6) Az (5) bekezdés alapján beszerzett szakvéleménynek abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy a szakvélemények közötti eltérés mire vezethető vissza, szükséges-e bármelyik szakvélemény kiegészítése, illetőleg hogy az ügyben más szakvélemény beszerzése szükséges-e.

112. § (1) A terhelt és a védő közölheti az ügyéssel, illetőleg a bírósággal, hogy szakvéleményt kíván készíttetni, és benyújtani.

(2) A terhelt vagy a védő által szakvélemény készítésére felkért személy (intézmény, testület) szakértőként való bevonásáról a bíróság, illetőleg az ügyész határoz. A felkért szakértő — e minőségének elismerése után — a szakértői vizsgálatokban közreműködhet; a bírósági eljárásban a bíróság, illetőleg az ügyész által kirendelt szakértővel azonos jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik.

(3) Ha a bíróság vagy az ügyész a felkért személy bevonását megtagadja, az elkészített vélemény az okiratra vonatkozó szabályok szerint használható fel.

A szakértői kötelezettség megszegésének következményei

113. § (1) Ha a szakértő a közreműködést vagy a véleménynyilvánítást a megtagadás következményeire történt figyelmeztetés után jogosulatlanul megtagadja, rendbírsággal sújtható, és az okozott költség megfizetésére kötelezhető.

(2) A szakértőt akkor is rendbírsággal lehet sújtani, ha a szakvélemény előterjesztésével indokolatlanul késlekedik.

(3) Ha a szakértő a mentességére hivatkozva tagadja meg a véleményadást, az ennek helyt nem adó határozat elleni jogorvoslat elbírálásáig nem kötelezhető közreműködésre.

A tolmács

114. § (1)¹⁵⁵ Ha nem magyar anyanyelvű személy az eljárás során az anyanyelvét, — törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben — regionális vagy kisebbségi nyelvét kívánja használni, tolmácsot kell igénybe venni. Ha az anyanyelv használata aránytalan nehézségbe ütközne, a magyar nyelvet nem ismerő személy által ismertként megjelölt más nyelv használatát kell tolmács útján biztosítani.

(2) Ha a kihallgatandó személy süket vagy néma, általában tolmács igénybevételével vagy írásbeli érintkezés útján kell kihallgatni.

(3) E törvénynek a szakértőre vonatkozó rendelkezései a tolmácsra is irányadók azzal, hogy a külön jogszabályban¹⁵⁶ meghatározott képesítéssel rendelkező személy vehető igénybe tolmácsként. Tolmácson a fordítót is érteni kell.

*Pártfogó felügyelői vélemény*¹⁵⁷

114/A. § (1) A bíróság és az ügyész a büntetés vagy intézkedés alkalmazása, illetőleg a vádemelés elhalasztása előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendelheti el. A pártfogó felügyelői vélemény beszerzését törvény kötelezővé teheti. A pártfogói felügyelői véleményt a pártfogó felügyelő készíti el.

(2) A pártfogó felügyelői vélemény a terhelt személyiségét és életviszonyait jellemző tényeket és körülményeket — így különösen családi körülményeit, egészségi állapotát, esetleges káros szenvedélyeit, lakhatási körülményeit, iskolai végzettségét, szaktudását, munkahelyét, ennek hiányában a foglalkoztatására vonatkozó adatokat, jövedelmi, vagyoni viszonyait — írja le, továbbá bemutatja a feltárt tények, körülmények és a bűncselekmény elkövetése között fennálló kapcsolatot.

(3) A pártfogó felügyelő a véleményben tájékoztatást ad a terhelt adottságainak megfelelő munkalehetőségről, egészségügyi, illetőleg szociális intézményi ellátási lehetőségről, és javaslatot tehet a terhelttel szemben egyedi magatartási szabály elrendelésére.

¹⁵⁵ A 114. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 70. §-ával megállapított szöveg.

¹⁵⁶ Lásd a 24/1986. (VI. 26.) MT rendeletet és a végrehajtására kiadott 7/1986. (VI. 26.) IM rendeletet.

¹⁵⁷ A 114/A. §-t és alcímét a 2003: II. törvény 39. §-a iktatta be.

(4) Ha a bíróság vagy az ügyész úgy rendelkezik, a pártfogó felügyelői véleményben ki kell térni arra, hogy a terhelt a kilátásba helyezett magatartási szabályok vagy kötelezettségek teljesítését vállalja-e és képes-e teljesíteni, valamint arra, hogy a sértett hozzájárul-e a részére adandó jóvátételhez.

(5) A pártfogó köteles és jogosult mindazokat az adatokat megismerni, amelyek a pártfogó felügyelői vélemény elkészítéséhez szükségesek, e célból az ügy iratait megismerheti, a terhelttől, a sértettől, a tanúktól és az eljárásba bevont más személyektől felvilágosítást kérhet. Ha ez feladatának teljesítéséhez szükséges, az ügyésztől vagy a bíróságtól újabb adatokat, iratokat és felvilágosítást kérhet.

(6) E törvénynek a szakértőre vonatkozó rendelkezései a pártfogó felügyelői véleményt készítő pártfogóra is irányadók azzal, hogy a 105. § (6) és (7) bekezdése, a 106—107. §, és a 111—113. § a pártfogóra nem alkalmazhatók.

V. Cím

A TÁRGYI BIZONYÍTÁSI ESZKÖZ ÉS AZ OKIRAT

A tárgyi bizonyítási eszköz

115. § (1) Tárgyi bizonyítási eszköz minden olyan tárgy (dolog), amely a bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas, így különösen az, amely a bűncselekmény elkövetésének nyomait hordozza, vagy a bűncselekmény elkövetése útján jött létre, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy amelyre a bűncselekményt elkövették.

(2) E törvény alkalmazásában tárgyi bizonyítási eszköz az irat, a rajz és minden olyan tárgy, amely műszaki, vegyi vagy más eljárással adatokat rögzít. Ahol e törvény iratról rendelkezik, ezen az adatot rögzítő tárgyat is érteni kell.

Az okirat

116. § (1) Okirat az a bizonyítási eszköz, amely valamilyen tény, adat valóságának, esemény megtörténtének vagy nyilatkozat megtételének bizonyítására készül, és arra alkalmas.

(2) Az okiratra vonatkozó rendelkezések irányadók az okiratról készült kivonatra és az olyan tárgyra is, amely valamely tény, adat valóságának, esemény megtörténtének, vagy nyilatkozat megtételének igazolása céljából a 115. § (2) bekezdésében megjelölt módon készült.

(3)¹⁵⁸

¹⁵⁸ A 116. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

VI. Cím

A TERHELT VALLOMÁSA

117. § (1)¹⁵⁹ A terhelt kihallgatása előtt meg kell állapítani a személyazonosságát, ennek érdekében meg kell kérdezni a terhelt nevét, születési idejét és helyét, anyja nevét, lakóhelyének és tartózkodási helyének lakcímét, a személyazonosító okmánya számát és az állampolgárságát. Ezekre a kérdésekre a terhelt akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadja.

(2)¹⁶⁰ A terheltet a kihallgatásának megkezdésekor figyelmeztetni kell arra, hogy nem köteles vallomást tenni, a vallomás tételét, illetőleg az egyes kérdésekre történő válaszadást a kihallgatás folyamán bármikor megtagadhatja, de bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz, akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta. Figyelmeztetni kell arra is, hogy amit mond, illetőleg rendelkezésre bocsát, bizonyítékként felhasználható. A figyelmeztetést és a terhelt választát jegyzőkönyvbe kell foglalni. A figyelmeztetés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

(3) A terhelt kihallgatása a foglalkozására, munkahelyére, iskolai végzettségére, családi, kereseti és vagyoni körülményeire, továbbá a korábbi büntetésére és az eljárás tárgyától függően a katonai rendfokozatára és a kitüntetései-re vonatkozó kérdésekkel kezdődik. Ezt követi a terhelt részletes kihallgatása.

(4)¹⁶¹ Ha a terhelt a vallomás tételét megtagadja, figyelmeztetni kell arra, hogy ez az eljárás folytatását nem akadályozza. Ha a terhelt vallomást tesz, figyelmeztetni kell, hogy a vallomásában mást bűncselekmény elkövetésével hamisan nem vádolhat. Arra a bűncselekményre nézve, amelyre a terhelt a vallomás tételét megtagadta, a terhelttől további kérdések nem intézhetők, és a terhelt a többi terhelttel, illetőleg a tanúkkal nem szembesíthető, kivéve, ha előtte úgy dönt, hogy vallomást tesz. A vallomás tételének megtagadása nem érinti a terhelt kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogát.

(5) Ha a terhelt vallomást kíván tenni, a vallomástételt lehetőségét biztosítani kell.

118. § (1)¹⁶² A terheltnek módot kell adni arra, hogy a vallomását összefüggően előadhassa, ezt követően kérdések intézhetők hozzá. Ha a terhelt vallomása a korábbi vallomásától eltér, ennek okát tisztázni kell.

¹⁵⁹ A 117. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 71. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

¹⁶⁰ A 117. § (2) bekezdésének első és második mondata a 2002: I. törvény 71. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶¹ A 117. § (4) bekezdésének harmadik és negyedik mondatát a 2002: I. törvény 71. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

¹⁶² A 118. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 72. §-ával megállapított szöveg.

(2) A terhelt beismerése esetén — ha e törvényeltérően nem rendelkezik — meg kell szerezni az egyéb bizonyítékokat is.

(3) A terhelteket egyenként kell kihallgatni. A terhelt a vallomását saját kezűleg vagy más módon leírhatja, ezt az iratokhoz kell csatolni.

VII. Cím

A BIZONYÍTÁSI ELJÁRÁSOK

A szemle

119. § (1) Szemlét a bíróság, illetőleg az ügyész rendel el, és tart, ha a bizonyítandó tény felderítéséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín megtekintése, illetőleg tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges.

(2)¹⁶³ A szemlénél — ha szükséges — szakértőt is lehet alkalmazni.

(3) A szemle alkalmával a bizonyítás szempontjából jelentős körülményeket részletesen rögzíteni kell. A szemlén fel kell kutatni és össze kell gyűjteni a tárgyi bizonyítási eszközöket, és gondoskodni kell a megfelelő módon történő megőrzésükről. A szemle tárgyáról, ha lehetséges és szükséges, kép- vagy hangfelvételt, illetve képet és hangot egyidejűleg rögzítő felvételt, rajzot vagy vázlatot kell készíteni, és azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

(4) Ha a szemle tárgyát egyáltalán nem, vagy csak jelentős nehézség, illetve költség árán lehetne a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elé vinni, a szemlét a helyszínen kell megtartani.

(5)—(6)¹⁶⁴

120. § (1) A bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság a helyszínen hallgatja ki a terheltet és a tanút (helyszíni kihallgatás), ha az addigi kihallgatás után is szükséges, hogy a bűncselekmény helyszínén nyilatkozzék, és mutassa meg az elkövetés helyét, a bűncselekménnyel összefüggő más helyet, tárgyi bizonyítási eszközt vagy a cselekmény lefolyását.

(2) A helyszíni kihallgatás előtt a terheltet, illetőleg a tanút ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses helyet, cselekményt vagy tárgyi bizonyítási eszközt milyen körülmények között észlelte, és miről ismerné fel.

¹⁶³ A 119. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 73. §-ával megállapított szöveg.

¹⁶⁴ A 119. § (5) és (6) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

A bizonyítási kísérlet

121. § (1) A bíróság, illetőleg az ügyész bizonyítási kísérletet rendel el és tart, ha azt kell megállapítani vagy ellenőrizni, hogy valamely esemény vagy jelenség meghatározott helyen, időben, módon, illetőleg körülmények között megtörténhetett-e.

(2) A bizonyítási kísérletet lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell lefolytatni mint ahogyan a vizsgált esemény vagy jelenség megtörtént, illetőleg megtörténhetett.

A felismerésre bemutatás

122. § (1)¹⁶⁵ A bíróság, illetőleg az ügyész felismerésre bemutatást rendel el és tart, ha az személy vagy tárgy felismerése céljából szükséges. A terheltnek vagy a tanúnak felismerésre legalább három személyt vagy tárgyat kell bemutatni. A terheltnek vagy a tanúnak — ha más lehetőség nem áll rendelkezésre — felismerésre személy vagy tárgy fényképen, illetőleg más adathordozón rögzített kép-, illetőleg hangfelvétele is bemutatatható.

(2) A felismerésre bemutatás előtt azt, akitől a felismerés várható, részletesen ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses személyt vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, milyen kapcsolata van vele, milyen ismertetőjeleiről tud.

(3) Személyek bemutatása esetén az ügytől független és a felismerést végző által nem ismert, továbbá a kérdéses személlyel a fő ismertetőjegyekben megegyező tulajdonságú — így különösen vele azonos nemű, hasonló korú, testalkatú, bőrszínű, ápoltságú és öltözetű — személyeket kell a kérdéses személlyel egy csoportba állítani. Tárgyak bemutatása esetén a kérdéses tárgyat hasonló tárgyak között kell elhelyezni. A kérdéses személynek vagy tárgynak a csoporton belüli elhelyezkedése a többitől jelentősen nem térhet el, és nem lehet feltűnő.

(4) A bemutatást több felismerő személy esetében is külön-külön, egymás távollétében kell végezni.

(5) Ha a tanú védelme szükségessé teszi, a felismerésre bemutatást úgy kell végezni, hogy a felismerésre bemutatott a tanút ne ismerhesse fel, illetőleg ne észlelhesse. Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, erről a felismerésre bemutatásnál is gondoskodni kell.

123. § (1) A bizonyítási kísérletre és a felismerésre bemutatásra a szemle szabályait értelemszerűen alkalmazni kell.

(2) A bíróság, illetőleg az ügyész a szemle, a bizonyítási kísérlet és a felismerésre bemutatás tartásához a nyomozó hatóságot is igénybe veheti. A nyomozó hatóság a bíróság utasításait határidőre teljesíti.

¹⁶⁵ A 122. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 74. §-ával megállapított szöveg.

(3) A szemlét, a bizonyítási kísérletet és a felismerésre bemutatást — ha az ügyész másképp nem rendelkezik — a nyomozó hatóság is elrendelheti, és tarthatja.

(4)¹⁶⁶ A terhelt, a tanú, a sértett és más személy a szemlének, a bizonyítási kísérletnek és a felismerésre bemutatásnak köteles magát alávetni, a birtokában levő tárgyat a szemle, a bizonyítási kísérlet, illetőleg a felismerésre bemutatás céljából köteles rendelkezésre bocsátani. E kötelezettségek teljesítésére a terhelt kényszeríthető, a sértett és más személy pedig rendbírósággal sújtható.

(5) A szemle, a bizonyítási kísérlet és a felismerésre bemutatás lefolyását rendszerint kép- vagy hangfelvevővel vagy egyéb berendezéssel rögzíteni kell. A rögzített kép- vagy hangfelvételt az iratokhoz kell csatolni; az az eredeti célon kívül más célra nem használható fel.

A szembesítés

124. § (1) Ha a terheltek, a tanúk, illetőleg a terhelt és a tanú vallomásai egymással ellentétesek, az ellentétet szükség esetén szembesítéssel lehet tisztázni. A szembesítettek a vallomásukat egymással élőszóban közlik; megengedhető, hogy egymásnak kérdéseket tegyenek fel.

(2)¹⁶⁷ Ha a tanú vagy a terhelt védelme ezt szükségessé teszi, a tanú, illetőleg a terhelt szembesítését mellőzni kell.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött személyt akkor lehet szembesíteni, ha a szembesítés a kiskorúban nem kelt félelmet.

A szakértők párhuzamos meghallgatása

125. § Ha a szakértők véleménye eltér, az eltérést a szakértők egymás jelenlétében való meghallgatásával lehet tisztázni.

VIII. Fejezet

A KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK

I. Cím

AZ ŐRIZETBE VÉTEL

126. § (1) Az őrizetbe vétel a terhelt személyi szabadságának átmeneti elvonása.

¹⁶⁶ A 123. § (4) és (5) bekezdését a 2002: I. törvény 75. §-a iktatta be.

¹⁶⁷ A 124. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 76. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az őrizetbe vétel szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja — különösen tettenérés — esetén rendelhető el, feltéve, hogy a terhelt előzetes letartóztatása valószínűsíthető.

(3) Az őrizet legfeljebb hetvenkét óráig tarthat. Ennek elteltével a terheltet — ha a bíróság az előzetes letartóztatását nem rendelte el — szabadon kell bocsátani. A terheltet szabadon kell bocsátani, ha a bíróság az őrizet tartama alatt az előzetes letartóztatását nem rendelte el.

(4) Ugyanazon bűncselekmény miatt — ha a körülmények nem változtak — az őrizetbe vétel újra nem rendelhető el.

(5) A terheltnek az őrizetbe vétel elrendelését megelőző hatósági fogva tartását az őrizet tartamába be kell számítani.

127. § (1) Az őrizetbe vétel elrendeléséről és megszüntetéséről a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság határoz.

(2) Ha az őrizetbe vételt a nyomozó hatóság rendelte el, erről az ügyészt huszonnégy órán belül értesíti.

(3) A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni.

128. § (1) Az őrizetbe vétel elrendeléséről és a fogva tartás helyéről huszonnégy órán belül értesíteni kell a terhelt által megjelölt hozzátartozót; ennek hiányában a terhelt által megjelölt más személy is értesíthető.

(2) A terhelt felügyelet nélkül maradó kiskorú gyermekét, illetőleg az általa gondozott más személyt gondozás céljából a hozzátartozójának, illetőleg az arra alkalmas intézménynek kell átadni. A kiskorú elhelyezéséről a gyámhatóság útján kell gondoskodni, a terhelt által gondozott más személy esetében a helyi önkormányzat jegyzőjét kell értesíteni. Intézkedni kell a terhelt felügyelet nélkül maradó vagyonának és lakásának biztonságba helyezéséről is.

(3) A katona [Btk. 122. § (1) bek.] őrizetbe vételéről az előjáróját is értesíteni kell.

II. Cím

AZ ELŐZETES LETARTÓZTATÁS

Az előzetes letartóztatás feltétele

129. § (1) Az előzetes letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt.

(2) A terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban, és akkor van helye, ha

a) ¹⁶⁸ megszökött, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, vagy szökést kísérelt meg, illetőleg az eljárás során ellene újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt eljárás indult,

b) szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható,

c) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, különösen a tanúk befolyásolásával vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával vagy elrejtésével megghiúsítaná, megnehezítené vagy veszélyeztetné a bizonyítást,

d) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.

Az előzetes letartóztatás elrendelése

130. § (1) Az előzetes letartóztatás elrendeléséről — a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára a IX. Fejezet VI. Címe szerinti eljárásban — a bíróság határoz.

(2) ¹⁶⁹ A bíróság előzetes letartóztatás helyett lakhelyelhagyási tilalmat vagy házi őrizetet is elrendelhet.

(3) Ha a büntetőeljárásnak magánindítványra van helye, az előzetes letartóztatás a magánindítvány előterjesztése előtt nem rendelhető el.

Az előzetes letartóztatás tartama

131. § (1) ¹⁷⁰ A vádirat benyújtása előtt elrendelt előzetes letartóztatás az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig tart. Az előzetes letartóztatást a nyomozási bíró alkalmanként legfeljebb három hónappal, összesen legfeljebb az előzetes letartóztatás elrendelésétől számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja. Ezt követően az előzetes letartóztatást a megyei bíróság egyesbíróként eljárva, a nyomozási bíró eljárására vonatkozó szabályok szerint, alkalmanként legfeljebb két hónappal meghosszabbíthatja.

(2) A vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás meghosszabbítása iránt az ügyész az előzetes letartóztatás határidejének lejártá előtt öt nappal tesz indítványt a bíróságnak.

(3) A nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezést a megyei bíróság másodfokú tanácsa, a megyei bíróság egyesbíróként hozott határozata elleni fellebbezést az ítéletábla tanácsa bírálja el.

(4) ¹⁷¹ A vádirat benyújtása után az első fokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás az első fokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, az első fokú bíróság által az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott, illetőleg a másodfokú bíróság által elrendelt előzetes letartóztatás az eljárás jogerős befejezéséig, de legfeljebb a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamáig tart. Az első fokú bíróság ügydöntő határozatának hatályon kívül helyezése és az első fokú bíróság új eljárásra utasítása esetén a másodfokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás az első fokú bíróságnak a megismételt eljárás során hozott határozatáig tart.

132. § (1) ¹⁷² Ha a vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás tartama

a) a hat hónapot meghaladja, és az első fokú bíróság még nem hozott ügydöntő határozatot, az első fokú bíróság,

b) az egy évet meghaladja, a másodfokú bíróság az előzetes letartóztatás indokoltságát felülvizsgálja.

(2) A vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás indokoltságát az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott határidőt követően a másodfokú bíróság legalább hat havonta felülvizsgálja.

(3) ¹⁷³ Ha az előzetes letartóztatás tartama a három évet eléri, az előzetes letartóztatás megszűnik, kivéve az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás esetét, továbbá, ha az ügyben hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás van folyamatban.

Az előzetes letartóztatás megszüntetése iránti indítvány elbírálása

133. § (1) Az előzetes letartóztatás megszüntetése iránti indítványt a bíróság érdemben megvizsgálja, és erről indokolt határozatot hoz. Ha a terhelt, illetőleg a védő az ismételt indítványban új körülményre nem hivatkozik, a bíróság az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

¹⁶⁸ A 129. § (2) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 77. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁶⁹ A 130. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 77. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷⁰ A 131. § (1) bekezdésének utolsó mondata a 2002: I. törvény 78. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷¹ A 131. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 78. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷² A 132. § (1) és (2) bekezdése a 2003: II. törvény 40. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷³ A 132. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 79. §-ával megállapított szöveg.

(2) Ha az előzetes letartóztatás elrendelése, illetőleg meghosszabbítása óta három hónap eltelt, az (1) bekezdés második mondata nem alkalmazható.

Intézkedés az előzetes letartóztatás elrendelése után

134. § A vádirat benyújtásáig a nyomozó hatóság, a vádirat benyújtását követően a bíróság az előzetes letartóztatott meghallgatása után haladéktalanul megteszi a 128. §-ban szabályozott intézkedéseket, ha ezek az őrizetbe vétel során nem történtek meg.

Az előzetes letartóztatás végrehajtása

135. § [(1)]¹⁷⁴ Az előzetes letartóztatást büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

(2) A vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás kivételesen, a bíróság határozata alapján legfeljebb harminc napig; továbbá — ha a nyomozási cselekmény elvégzése ezt indokoltá teszi — az ügyész határozata alapján kétszer — alkalmanként legfeljebb tizenöt napig — rendőrségi fogdában is végrehajtható.]

(3)¹⁷⁵ Az előzetes letartóztatásban lévő terhelt eljárási jogainak gyakorlásában nem korlátozható. Biztosítani kell, hogy a terhelt a védőjével — és külföldi esetén államának konzuli képviselőjével — érintkezhessen. Az előzetes letartóztatásban lévő terhelt csak olyan korlátozásnak vethető alá, amely a büntetőeljárás jellegéből következik, vagy amely a letartóztatást foganatosító intézet rendje szükségessé tesz. Az előzetes letartóztatás végrehajtásának részletes szabályait külön jogszabályok határozzák meg.

(4)¹⁷⁶ Ha bizonyítható, hogy a terhelt az előzetes letartóztatásának foganatba vételét követően a védőjével való kapcsolattartás felhasználásával

a) szökést készít elő,

b) a tanúk befolyásolásával vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával vagy elrejtésével az eljárás megghiúsítására törekszik, illetőleg

c) újabb, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény elkövetésére hív fel,

a bíróság — a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára — a védőt az eljárásból kizárhatja.

¹⁷⁴ A 135. § (1) és (2) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (4) bekezdése alapján 2005. január 1-jén lép hatályba. Eddig az időpontig az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyére a Bv. tv. 116. §-ának (1) és (3) bekezdése az irányadó.

¹⁷⁵ A 135. § (3) bekezdése a 2003: II. törvény 41. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷⁶ A 135. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 80. §-ával megállapított szöveg.

Soron kívüli eljárás, az előzetes letartóztatás megszüntetése

136. § (1) A bíróságnak, az ügyésznek, illetőleg a nyomozó hatóságnak arra kell törekednie, hogy az előzetes letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson. Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, az eljárást soron kívül kell lefolytatni.

(2)¹⁷⁷ Az előzetes letartóztatás megszűnik, ha a tartama meghosszabbítás vagy fenntartás nélkül lejárt, az eljárást jogerősen befejezték, a nyomozást megszüntették, annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt, a vádemelést elhalasztották, illetőleg azt meg kell szüntetni, ha az elrendelésének oka megszűnt.

(3) Az előzetes letartóztatást a vádirat benyújtásáig az ügyész is megszüntetheti.

III. Cím

A LAKHELYELHAGYÁSI TILALOM ÉS A HÁZI ŐRIZET¹⁷⁸

A lakhelyelhagyási tilalom¹⁷⁹

137. § (1) A lakhelyelhagyási tilalom a terhelt mozgási szabadságát és a lakóhely szabad megválasztásának jogát korlátozza; a lakhelyelhagyási tilalom hatálya alatt álló a meghatározott területet, körzetet engedély nélkül nem hagyhatja el, a tartózkodási helyét, illetőleg a lakóhelyét nem változtathatja meg.

(2)¹⁸⁰ A lakhelyelhagyási tilalom akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény jellegére, a terhelt személyi és családi körülményeire — különösen az egészségi állapotára, idős korára — vagy az eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.

(3) A lakhelyelhagyási tilalom elrendeléséről a bíróság határoz. A lakhelyelhagyási tilalmat elrendelő határozatában a bíróság előírhatja, hogy a terhelt meghatározott időközönként a rendőrségen jelentkezze, és a lakhelyelhagyási tilalom célját biztosító más korlátozásokat is elrendelhet.

¹⁷⁷ A 136. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 41. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁷⁸ A VIII. Fejezet III. Címének szövegét a 2002: I. törvény 82. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

¹⁷⁹ A 137. § alcímét a 2002: I. törvény 82. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

¹⁸⁰ A 137. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 82. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

(4)¹⁸¹ A lakhelyelhagyási tilalommal elrendelt korlátozások megtartását a rendőrség, a szolgálati viszonyának tartama alatt hivatásos és szerződéses állományú katonával [Btk. 122. § (1) bek.] szemben elrendelt lakhelyelhagyási tilalom rendelkezéseinek megtartását a parancsnok vagy akadályoztatása esetén más előljáró ellenőrzi.

(5) A vádirat benyújtása előtt elrendelt lakhelyelhagyási tilalom az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, az ezt követően elrendelt vagy fenntartott lakhelyelhagyási tilalom az első fokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, az első fokú bíróság által az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott lakhelyelhagyási tilalom a másodfokú eljárás befejezéséig, a másodfokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott lakhelyelhagyási tilalom az eljárás jogerős befejezéséig tart.

(6)¹⁸² Ha a bíróság a lakhelyelhagyási tilalmat a vádirat benyújtása előtt rendelte el, és azóta hat hónap eltelt anélkül, hogy az ügyész vádat emelt volna, a tilalom fenntartásának szükségességét a bíróság megvizsgálja, ez iránt az ügyész a határidő lejártá előtt öt nappal tesz indítványt.

(7) Ha a lakhelyelhagyási tilalom tartama alatt a terhelt életkörülményeiben olyan lényeges változás következik be, amely miatt a tilalommal érintett terület, körzet elhagyása, vagy a tartózkodási hely, illetőleg lakóhely megváltoztatása szükséges, a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság a terhelt kérelmére a lakhelyelhagyási tilalmat részlegesen feloldhatja. A lakhelyelhagyási tilalom részleges feloldásáról szóló határozatban a terhelt részére engedélyezhető a lakhelyelhagyási tilalommal érintett terület, körzet meghatározott célból és úti célra történő egyszeri, időszakos vagy rendszeres elhagyása, illetőleg a tartózkodási hely vagy a lakóhely megváltoztatása.

(8)¹⁸³ A lakhelyelhagyási tilalom megszűnik, ha a tartama — annak meghosszabbítása nélkül — lejárt, a nyomozást megszüntették, annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt, a vádemelést elhasztották, az eljárást jogerősen befejezték, illetőleg azt meg kell szüntetni, ha az elrendelésének oka megszűnt. A lakhelyelhagyási tilalom megszüntetésére a vádirat benyújtásáig az ügyész is jogosult.

¹⁸¹ A 137. § (4) és (5) bekezdése a 2002: I. törvény 82. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁸² A 137. § (6)–(8) bekezdését a 2002: I. törvény 82. §-ának (5) bekezdése iktatta be.

¹⁸³ A 137. § (8) bekezdésének első mondata a 2003: II. törvény 42. §-ával megállapított szöveg.

*A házi őrizet*¹⁸⁴

138. §¹⁸⁵ (1) Házi őrizet elrendelése esetén a bíróság által kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a terhelt csak a bíróság határozatában meghatározott célból, így különösen a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítása vagy gyógykezelés céljából az ott írt időben és távolságra (úti célra) hagyhatja el.

(2) Házi őrizet elrendelése esetén e kényszerintézkedés elrendelésére, tartamára, illetőleg fenntartására, valamint megszüntetésére az előzetes letartóztatás elrendelésére, meghosszabbítására, illetőleg fenntartására, valamint megszüntetésére vonatkozó rendelkezéseket [131. §, 132. § (1) és (2) bek., 136. § (2) és (3) bek.] kell alkalmazni.

(3) A bíróság úgy rendelkezhet, hogy a házi őrizet előírásainak megtartását a rendőrség — a terhelt hozzájárulásával — a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel is ellenőrizze. A házi őrizet előírásai megtartásának ellenőrzéséről külön jogszabály rendelkezik.

(4) Katonával [Btk. 122. § (1) bek.] szemben szolgálati viszonyának tartama alatt házi őrizet nem rendelhető el.

139. §¹⁸⁶ Ha a terhelt a lakhelyelhagyási tilalmat, illetőleg a házi őrizet szabályait megszegi, vagy az eljárási cselekményen idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt alapos okkal előzetesen nem menti ki, vagy az akadály megszűnése után alapos okkal nyomban nem igazolja, őrizetbe vehető, továbbá házi őrizet esetén az előzetes letartóztatása, lakhelyelhagyási tilalom esetén a házi őrizete vagy az előzetes letartóztatása rendelhető el, illetőleg ha ez nem szükséges, rendbírassal sújtható.

IV. Cím

AZ IDEIGLENES KÉNYSZERGYÓGYKEZELÉS

140. § (1) Az ideiglenes kényszergyógykezelés a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói elvonása jogerős ítélet nélkül.

(2) Ideiglenes kényszergyógykezelésnek akkor van helye, ha megalapozottan lehet következtetni arra, hogy a terhelt kényszergyógykezelését kell elrendelni.

(3) Az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésére az előzetes letartóztatás elrendelésére vonatkozó szabályok [130. § (1) bek.] irányadók.

¹⁸⁴ A 138. § alcímét a 2002: I. törvény 83. §-a iktatta be.

¹⁸⁵ A 138. § a 2002: I. törvény 83. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁶ A 139. § a 2002: I. törvény 84. §-ával megállapított szöveg.

141. § (1) Ha a terhelt előzetes letartóztatásban van, az ideiglenes kényszerógyógykezelés elrendelésével egyidejűleg az előzetes letartóztatást meg kell szüntetni.

(2) Ha az előzetesen letartóztatott pszichiátriai kezelése szükséges, de ideiglenes kényszerógyógykezelésének elrendelésére nincs alap, az előzetes letartóztatást — a bíróság rendelkezése alapján — az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben kell végrehajtani.

142. § (1) A vádirat benyújtása előtt elrendelt ideiglenes kényszerógyógykezelés az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart.

(2) Ha az ideiglenes kényszerógyógykezelés megkezdésétől hat hónap eltelt, és az ügyész még nem nyújtott be vádiratot, az ideiglenes kényszerógyógykezelés indokoltságát a bíróság felülvizsgálja. A felülvizsgálat iránt az ügyész a határidő lejártától öt nappal tesz indítványt a bíróságnak.

(3)¹⁸⁷ Az ideiglenes kényszerógyógykezelés megkezdésétől számított egy év elteltével annak indokoltságát a megyei bíróság egyesbíróként eljárva, a vádirat benyújtásáig a nyomozási bíró eljárására vonatkozó szabályok szerint vizsgálja felül. A felülvizsgálat iránt az ügyész a határidő lejártától öt nappal tesz indítványt a bíróságnak.

(4) A bíróság (2) bekezdés szerinti határozata ellen bejelentett fellebbezést a megyei bíróság másodfokú tanácsa, a megyei bíróság (3) bekezdés szerinti határozata ellen bejelentett fellebbezést az ítéletábra tanácsa bírálja el.

143. § (1)¹⁸⁸ A vádirat benyújtása után az első fokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszerógyógykezelés az első fokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, az első fokú bíróság által az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszerógyógykezelés a másodfokú eljárás befejezéséig, a másodfokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszerógyógykezelés az eljárás jogerős befejezéséig tart.

(2) A vádirat benyújtása után elrendelt vagy fenntartott ideiglenes kényszerógyógykezelés felülvizsgálatára a 132. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.

144. § (1) Az ideiglenes kényszerógyógykezelést az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben kell végrehajtani.

(2) Az ideiglenes kényszerógyógykezelés végrehajtására a 135. § (3)—(4) bekezdése megfelelően irányadó. Az ideiglenesen kényszerógyógykezelt a törvényes képviselőjével szóban ellenőrzés nélkül, ha pedig megalapozottan feltehető, hogy ezáltal az eljárást megghiúsítaná, ellenőrzés mellett érintkezhet.

¹⁸⁷ A 142. § (3) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 85. §-ával megállapított szöveg.

¹⁸⁸ A 143. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 86. §-ával megállapított szöveg.

145. § (1)¹⁸⁹ Az ideiglenes kényszerógyógykezelés megszűnik, ha a tartama lejárt, a nyomozást megszüntették, annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt, az eljárást jogerősen befejezték, illetőleg meg kell szüntetni, ha az elrendelésének oka megszűnt.

(2) Az ideiglenes kényszerógyógykezelést a vádirat benyújtásáig az ügyész is megszüntetheti.

(3)¹⁹⁰ Az ideiglenes kényszerógyógykezelés elrendelése ellen a terhelt házastársa és törvényes képviselője is jogosult fellebbezésre, és a felsoroltak indítványozhatják az ideiglenes kényszerógyógykezelés megszüntetését is.

V. Cím

AZ ÚTI OKMÁNY ELVÉTELE¹⁹¹

146. §¹⁹² (1) A bíróság — a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára — a terhelt úti okmányának elvételét rendelheti el, ha olyan bűncselekmény miatt folyik eljárás, amelyre a törvény három évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, és az úti okmány elvétele a terhelt eljárási cselekményeknél való jelenlétének biztosítása végett indokolt. Akinek úti okmánya elvételét a bíróság elrendelte, a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel nem utazhat külföldre.

(2) Az úti okmány elvételének elrendelése esetén az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyik, az úti okmány visszavonása érdekében haladéktalanul megkeresi a külföldre utazásról szóló törvényben meghatározott útlevélhatóságot.¹⁹³

(3) A vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság a terhelt indokolt kérelmére hozzájárulhat ahhoz, hogy az útlevélhatóság a terhelt külföldre utazását meghatározott időtartamra, illetőleg úti célra engedélyezze.

(4) A bíróság az úti okmány elvételét megszünteti, ha az elvétel oka megszűnt, illetőleg a büntetőeljárás jogerős határozattal befejeződött. A nyomozás megszüntetése vagy a vádemelés elhalasztása esetén, illetve, ha az elvétel oka a vádirat benyújtása előtt szűnt meg, az úti okmány elvételét az ügyész szünteti meg.

¹⁸⁹ A 145. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 43. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹⁰ A 145. § (3) bekezdését a 2003: II. törvény 43. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

¹⁹¹ A VIII. Fejezet V. Címének szövegét a 2002: I. törvény 87. §-a állapította meg.

¹⁹² A 146. § a 2002: I. törvény 87. §-ával megállapított szöveg.

¹⁹³ Lásd az 1998: XII. törvényt.

(5) Az úti okmányelvételének megszüntetéséről az ügyész, illetőleg a bíróság értesíti az útlevelezhetőséget. Az útlevelezhetőség az értesítés alapján az úti okmányt a terheltnek kiadja, kivéve, ha az úti okmánynak a terhelt részére történő kiadásáról más jogszabály ettől eltérően rendelkezik.

(6) Az őrizetbe vétel elrendelésekor a terhelt úti okmányát le kell foglalni, de azt az őrizetbe vétel megszűnését követően a terheltnek vissza kell adni. Ha a terhelt őrizetbe vétele úgy szűnt meg, hogy vele szemben előzetes letartóztatást, ideiglenes kényszergyógykezelést, lakhelyelhagyási tilalmat vagy házi őrizetet nem rendeltek el, de az úti okmány elvételének elrendelése az (1) bekezdés alapján indokolt, az úti okmány elvételét elrendelő határozatot az őrizetbe vétel megszűnését követő hetvenkét órán belül meg kell hozni. A határozat meghozataláig a terhelt úti okmánya visszatartható.

(7) Az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kényszergyógykezelés, a lakhelyelhagyási tilalom és a házi őrizet elrendeléséről az úti okmány visszavonása érdekében az a bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, amely előtt az eljárás folyik, haladéktalanul értesíti az útlevelezhetőséget. Ha az úti okmány rendelkezésre áll, azt az értesítéssel együtt meg kell küldeni az útlevelezhetőségnek. Az úti okmánynak az útlevelezhetőség részére történő megküldése ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(8) Az (1)–(7) bekezdés rendelkezéseit — ha a bíróság, illetőleg az ügyész nem engedélyezte biztosíték letételét — a külföldi terhelt úti okmányának elvételére is megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a külföldi úti okmányát az idegenrendészeti hatóságnak kell megküldeni a visszatartás elrendelése végett.¹⁹⁴

(9) Ha a magyar állampolgár terhelt külföldi hatóság által kiállított úti okmánnyal is rendelkezik, annak elvételéről a magyar úti okmány elvételével egyidejűleg rendelkezni kell.

VI. Cím¹⁹⁵

AZ ÓVADÉK

147. § (1) A bíróság a 129. § (2) bekezdésének *b*) pontjában meghatározott esetben a terhelt előzetes letartóztatásának elrendelését mellőzheti, és az elrendelt előzetes letartóztatást megszüntetheti, ha a bűncselekményre és a személyi körülményekre tekintettel az eljárási cselekményeknél a terhelt megjelenését az óvadék letétele valószínűvé teszi. Óvadékat a terhelt vagy helyette más ajánlhat fel és tehet le.

¹⁹⁴ Lásd a 2001: XXXIX. törvény 63. §-át.

¹⁹⁵ A VIII. Fejezet VI. Címének hatálybalépéséről a 2002: I. törvény 308. §-ának (3) bekezdése szerint külön törvény rendelkezett volna. Ez utóbbi törvényhely hatályon kívül helyezésével azonban a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *a*) pontja a jogintézmény hatálybalépéséről rendelkezett.

(2)¹⁹⁶

(3) A felajánlott óvadék elfogadását a terhelt vagy a védő az előzetes letartóztatásról döntésre jogosult bíróságnál indítványozhatja. A felajánlott óvadékról és elfogadásáról a bíróság ülést tart, ezen az ügyészt, a terheltet, a védőt, valamint azt, aki az óvadékat felajánlotta, meghallgatja. Ha a védő az ülésen értesítés ellenére nem jelent meg, az ülés a védő távollétében is megtartható.

(4)¹⁹⁷ A bíróság az óvadék elfogadását kimondó határozatában az óvadék összegét a terhelt személyi körülményeire és vagyoni helyzetére is figyelemmel határozza meg. Az óvadék elfogadásával egyidejűleg a bíróság a lakhelyelhagyási tilalmat, házi őrizetet, valamint a terhelt úti okmányának elvételét is elrendelheti.

(5) Az óvadék ellenében a terhelt előzetes letartóztatásának mellőzését, illetőleg megszüntetését kimondó határozat ellen az ügyész élhet fellebbezéssel.

(6) A bíróság által jogerősen elfogadott óvadékat a bíróságon készpénzben kell letenni, ennek megtörténte után a fogva lévő terheltet haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

(7)¹⁹⁸ Az óvadék elfogadása iránti indítvány elutasítása esetén a terhelt, illetőleg a védő óvadék elfogadása iránt ismételtén akkor terjeszthet elő indítványt, ha ebben új körülményre hivatkozik. Ha az ismételt indítványban a terhelt, illetőleg a védő nem hivatkozik új körülményre, a bíróság az indítványt érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

148. § (1) Az óvadék mellett szabadlábon hagyott, illetőleg szabadlábra helyezett terhelt előzetes letartóztatását a bíróság elrendelheti, ha

a) a terhelt az eljárási cselekményen idézés ellenére nem jelent meg, és elmaradását előzetesen alapos okkal nem mentette ki, vagy az akadály megszűnése után nyomban alapos okkal nem igazolta,

b) az óvadék elfogadása után a terhelt előzetes letartóztatásának más oka merült fel.

(2) Az óvadék összegét az óvadékat letevőnek vissza kell adni, ha

a) a terheltet — az (1) bekezdés *a*) pontja kivételével — letartóztatták,

b)¹⁹⁹ az ügyész a nyomozást megszüntette, illetőleg annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt, vagy az ügyész a vádemelést elhalasztotta,

¹⁹⁶ A 147. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *a*) pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

¹⁹⁷ A 147. § (4) bekezdésének második mondata a 2003: II. törvény 44. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹⁸ A 147. § (7) bekezdése a 2003: II. törvény 44. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁹⁹ A 148. § (2) bekezdésének *b*) pontja a 2003: II. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

c) a bíróság az eljárást jogerős ítélettel vagy megszűntető határozattal befejezte.

(3) Szabadságvesztés kiszabása esetében az óvadékot akkor lehet visszaadni, ha a büntetés végrehajtását megkezdték.

(4) Az óvadékot letevő elveszti a jogát az óvadék összegére, ha az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okból a terhelt előzetes letartóztatását elrendelték.

VII. Cím

A HÁZKUTATÁS, A MOTOZÁS ÉS A LEFOGLALÁS

A házkutatás

149. § (1)²⁰⁰ A házkutatás a ház, lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely, továbbá az ott elhelyezett jármű átkutatása, illetőleg számítástechnikai rendszer vagy ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozó átvizsgálása az eljárás eredményessége érdekében.

(2) Házkutatásnak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy az

a) a bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítésére,

b) a bűncselekmény nyomainak felderítésére,

c)²⁰¹ bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolog megtalálására vezet.

(3)²⁰² Házkutatást a bíróság, az ügyész, illetőleg ha az ügyész másképp nem rendelkezik, a nyomozó hatóság rendel el, a bíróság és az ügyész a házkutatás végrehajtásához a nyomozó hatóságot igénybe veheti. A (2) bekezdés b) és c) pontja esetén a házkutatást elrendelő határozatban — ha ez lehetséges — meg kell jelölni azokat a bizonyítási eszközöket, elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolgokat, amelyek megtalálása érdekében a házkutatás szükséges.

(4)²⁰³ A házkutatást rendszerint az érintett jelenlétében kell elvégezni, a megkezdése előtt közölni kell vele a házkutatást elrendelő határozatot, és — ha a házkutatás meghatározott, illetőleg ismert bizonyítási eszköz vagy elkobozható dolog, illetőleg személy megtalálására irányul — fel kell őt szólítani, hogy a keresett dolgot adja elő, a számítástechnikai rendszeren vagy adathordozón tárolt

adatot tegye hozzáférhetővé, illetőleg a személyt adja át. Ha az érintett a felszólításra a keresett dolgot előadja, a számítástechnikai rendszeren vagy adathordozón tárolt adatot hozzáférhetővé teszi, illetőleg a keresett személyt átadja, a házkutatás nem folytatható, kivéve, ha gyanú merül fel arra, hogy a házkutatás során más bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolog is fellelhető.

(5) Ha a házkutatáson az érintett, illetőleg a védője, képviselője vagy megbízott hozzátartozója nincs jelen, az érintett érdekeinek védelmére olyan személyt kell kirendelni, akiről alaposan feltehető, hogy a házkutatással érintett érdekeit megfelelően védi.

(6) A közjegyzői²⁰⁴ vagy ügyvédi²⁰⁵ irodában, továbbá az egészségügyi intézményben²⁰⁶ tartandó házkutatást — ha az nem kizárólag bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítésére [(2) bek. a) pont] irányul — a vádirat benyújtásáig a bíróság rendeli el. A házkutatás csak az ügyész jelenlétében végezhető.

(7) Az ügyész a bíróság határozata nélkül tarthatja a (6) bekezdés szerinti házkutatást, ha a házkutatás késedelmes foganatosítása a (2) bekezdésben felsorolt célok elérését veszélyezteti.

(8) A (7) bekezdésben szabályozott esetben a bíróság határozatát utólag be kell szerezni. Ha a bíróság az indítványt elutasítja, a házkutatás eredménye bizonyítékként nem használható fel.

A motozás

150. § (1)²⁰⁷ A motozás bizonyítási eszköz vagy elkobozható, illetőleg vagyoneklobzás alá eső dolog megtalálása céljából a terhelt és az olyan személy ruházatának és testének átvizsgálása, akiről megalapozottan feltehető, hogy bizonyítási eszközt vagy elkobozható, illetőleg olyan dolgot tart magánál, amely vagyoneklobzás alá eshet. A motozás során a motozás alá vont személy rendelkezése alatt álló jármű, csomag és más tárgy is átvizsgálható.

(2) Motozást az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendel el. Ha a motozást az ügyész rendeli el, végrehajtásához a nyomozó hatóságot veszi igénybe.

(3)²⁰⁸ Ha a motozás célja meghatározott dolog megtalálása, az érintettet előbb fel kell szólítani, hogy a keresett dolgot adja át, ha a felszólításra a keresett dolgot előadja, a motozástól el kell tekinteni.

²⁰⁰ A 149. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 88. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁰¹ A 149. § (2) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 88. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁰² A 149. § (3) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 88. §-ának (3) bekezdésével, második mondata a 2003: II. törvény 46. §-ával megállapított szöveg.

²⁰³ A 149. § (4)—(7) bekezdése a 2002: I. törvény 88. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁰⁴ Lásd az 1991: XLI. törvényt.

²⁰⁵ Lásd az 1998: XI. törvényt.

²⁰⁶ Lásd az 1997: CLIV. törvény 3. §-ának g) pontját.

²⁰⁷ A 150. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 89. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁰⁸ A 150. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 89. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(4) Az érintett testének átvizsgálását csak a megmotoszással azonos nemű végezheti, és a motozásnál csak ilyen személy lehet jelen. E rendelkezés nem vonatkozik a motozásnál közreműködő orvosra.

(5) A motozásnál jelen lehet a motozás helyszínén tartózkodó, az érintett által megnevezett személy, kivéve az olyan személyt, akinek a jelenléte a nyomozás érdekeit veszélyezteti.

A lefoglalás

151. § (1)²⁰⁹ A lefoglalás a bizonyítás érdekében vagy az elkobzás, illetőleg a vagyonelkobzás biztosítására a dolog birtokának elvonása a birtokos rendelkezése alól.

(2) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elrendeli annak a dolognak, illetőleg számítástechnikai rendszernek vagy ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozónak a lefoglalását, amely

a) bizonyítási eszköz,

b) a törvény értelmében elkobozható, vagy amelyre vagyonelkobzás rendelhető el.

(3) A közjegyzői vagy ügyvédi irodában, továbbá az egészségügyi intézményben tartott iratok lefoglalását a bíróság rendeli el.

(4) A címzettnek még nem kézbesített postai és hírközlési küldeménynek, valamint a sajtótermék szerkesztősége iratainak lefoglalását a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság rendeli el. A határozat meghozataláig csak a küldemény visszatartásának van helye.

(5) Ha a lefoglalást a bíróság, illetőleg az ügyész rendeli el, végrehajtásához a nyomozó hatóságot veheti igénybe.

(6)²¹⁰ Ha az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a lefoglalás elrendelésére nem jogosult, késedelmet nem tűrő esetben a dologt őrzésbe veheti. Ebben az esetben a lefoglalás elrendelésére jogosult határozatát utólag késedelem nélkül be kell szerezni. A dolog őrzését meg kell szüntetni, és azt a birtokosnak vissza kell adni, ha a lefoglalásra jogosult a lefoglalást nem rendeli el.

152. § (1)²¹¹ A lefoglalás érdekében a dolog, illetőleg a számítástechnikai rendszer vagy az ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozó birtokosát vagy az adat kezelőjét fel kell szólítani, hogy a keresett dolgot adja át, illetőleg a számítástechnikai rendszer útján rögzített adatot tegye hozzáférhetővé. Ha ezt önként nem teszi meg, rendbírással sújtható, kivéve a terheltet és azt, aki a tanúvallomást megtagadhatja, illetőleg aki tanúként nem

hallgatható ki. Az átadás megtagadása nem akadályozza annak, hogy a keresett dolgot, illetőleg a számítástechnikai rendszer útján rögzített adatot házkutatással, illetve motozással megszerezzék. Erre az érintettet figyelmeztetni kell.

(2) Nem foglalhatók le a terhelt és a védő között váltott levelek és más írásbeli közlések, valamint a védőnek az ügyre vonatkozó feljegyzései.

(3) Nem foglalhatók le a terhelt és a tanúvallomás megtagadására a 82. § (1) bekezdése alapján jogosult személy között váltott levelek és más írásbeli közlések, feltéve, ha a dolgot a tanúvallomás megtagadására jogosult személy őrzi.

(4) Nem foglalhatók le azok az iratok sem, amelyeknek tartalmára a tanúvallomás megtagadható, ha az iratot a tanúvallomás megtagadására jogosult személy őrzi. Ez a korlátozás kiterjed annak a személynek a hivatali helyiségében őrzött iratokra és dolgokra, aki a 82. § (1) bekezdés c) pontja alapján a tanúvallomást megtagadhatja.

(5)²¹² A (3) és (4) bekezdés szerinti korlátozás nem érvényesül, ha

a) a tanúvallomás megtagadására jogosult személy az ügygel kapcsolatban megalapozottan gyanúsítható társzetességgel, részességgel, bűnpártolással vagy orgazdasággal,

b) a lefoglalandó dolog a bűncselekmény eszköze,

c) a tanúvallomás megtagadására jogosult személy a lefoglalandó dolgot — a (3) és (4) bekezdésre történt figyelmeztetést követően — önként átadja.

153. § (1) Irat esetében gondoskodni kell arról, hogy annak tartalma illetéktelen személy előtt rejtve maradjon.

(2)²¹³ Ha az olyan irat megtalálásánál az ügyész nincs jelen, amelyre nézve a birtokosa szerint a 82. § (1) bekezdésének b) pontja alapján tagadható meg a tanúvallomás, és az irat birtokosa, illetőleg védője, képviselője vagy megbízott hozzátartozója az irat tartalmának megismeréséhez nem járul hozzá, az iratot tartalmazó adathordozót, illetőleg az iratot zárt borítékban átadja a nyomozó hatóságnak, a nyomozó hatóság az iratot betekintés nélkül továbbítja az ügyésznek. Ha ez nem lehetséges, a nyomozó hatóság a 154. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával intézkedik az irat őrzéséről. Az ügyész az irat tartalmának megismerése után haladéktalanul határoz az irat lefoglalásáról, illetőleg a 151. § (3) bekezdése szerinti iratok esetében a lefoglalás iránti indítvány bírósághoz történő előterjesztéséről. Ha az ügyész, illetőleg a bíróság a lefoglalást nem rendeli el, az irat sem ebben az ügyben, sem más büntető-eljárásban bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

²⁰⁹ A 151. § (1)—(4) bekezdése a 2002. I. törvény 90. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹⁰ A 151. § (6) bekezdése a 2002. I. törvény 90. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹¹ A 152. § (1) bekezdése a 2002. I. törvény 91. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹² A 152. § (5) bekezdése a 2002. I. törvény 91. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹³ A 153. § (2) bekezdése a 2002. I. törvény 92. §-ával megállapított szöveg.

(3) Az irat birtokosának kérésére — ha ez az eljárás érdekét nem veszélyezteti — a lefoglalt iratról részére hiteles másolatot kell kiadni.

154. § (1)²¹⁴ A lefoglalt dolgot letétbe kell helyezni; ha a dolog letétbe helyezésre nem alkalmas, vagy azt más fontos ok indokolja, a megőrzéséről egyéb módon kell gondoskodni. Ez utóbbi esetben a lefoglalt dolognak a bűncselekménnyel kapcsolatos egyedi tulajdonságait rögzítő iratot vagy fényképet kell az ügy irataihoz csatolni. Ha ingatlan lefoglalásának van helye, a lefoglalást el kell rendelni, azt azonban a zár alá vétel szabályai szerint kell végrehajtani.²¹⁵

(2) A lefoglalt dolgokat jegyzőkönyvben vagy más okiratban a mennyiségük, értékük, minőségi állapotuk feltüntetésével, egyedi azonosításra alkalmas módon fel kell sorolni.

(3) A lefoglalt dolgot úgy kell őrizni, hogy az változatlanul maradjon, a bűncselekmény esetleges nyomai el ne tűnjenek, a lefoglalt dolgot ne lehessen kicserélni, és az azonossága könnyen megállapítható legyen.

155. § (1)²¹⁶ A lefoglalást a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megszünteti, ha arra az eljárás érdekében már nincs szükség; a lefoglalást meg kell szüntetni, ha a nyomozást megszüntették, illetőleg annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt. A lefoglalás megszüntetése helyett a más jogszabályban meghatározott módon kell eljárni, ha a lefoglalt dolog birtoklása jogszabályba ütközik. A bíróság által elrendelt lefoglalást a vádirat benyújtásáig az ügyész is megszüntetheti.

(2) A lefoglalás megszüntetésekor a lefoglalt dolgot annak kell kiadni, aki a bűncselekmény elkövetésekor a dolog tulajdonosa volt, és ezt kétséget kizáró módon igazolni tudja.

(3) Ha nincs olyan személy, akinek a (2) bekezdés szerint a dolgot ki kell adni és ez az eljárás adataiból sem tűnik ki, a dolgot annak kell kiadni, aki a kiadása iránt alaposnak látszó igényt jelentett be.

(4) Ha olyan személy sincs, akinek a (3) bekezdés szerint lehetne a dolgot kiadni, vagy ilyen igény az eljárás adataiból nem tűnik ki, a dolgot annak kell kiadni, akitől lefoglalták.

(5) A terheltnak a lefoglalt dolgot csak akkor lehet kiadni, ha azt a (2)–(4) bekezdés szerint másnak nem lehet kiadni.

(6)²¹⁷ A terhelttől lefoglalt dolog a bíróság határozata alapján az állam tulajdonába kerül, ha az kétségtelenül mást illet, de akinek a kiléte nem állapítható meg. A később jelentkező igénylő a dolog kiadását, illetőleg az értékesítésből származó ellenértékét igényelheti. Az igénylő kérelme tárgyában a Polgári perrendtartás szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság határoz.

(7)²¹⁸ A lefoglalás megszüntetése esetén, ha a dolog természetben már nem adható ki, a dolog előzetes értékesítéséből befolyt ellenértéket alapul véve, a kezeléséből, tárolásából eredő költséggel csökkentett, a megtérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával növelt összegét kell megtéríteni. Vámáru esetén a vámjogszabályban meghatározott elszámolást követően kell kifizetni az értékesítésből befolyt ellenértéket. A jogosult az ezt meghaladó igényét a polgári jog szabályai szerint érvényesítheti. Ha a lefoglalás alaptalan volt, a dolog előzetes értékesítéséből befolyt ellenérték a dolog kezeléséből, tárolásából eredő költséggel nem csökkenthető. Erről a lefoglalás megszüntetéséről határozatot hozó bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság a határozatában dönt.

(8) Ha a lefoglalt dolog értéktelen, és arra senki sem tart igényt, a lefoglalás megszüntetése után azt meg kell semmisíteni.

*A lefoglalt dolog előzetes értékesítése és elkobzása*²¹⁹

156. § (1) A bíróság a lefoglalt dolog értékesítéséről határoz, ha a lefoglalt dolog

- a) gyors romlásnak van kitéve,
- b) huzamos tárolásra alkalmatlan.

(2) A bíróság a lefoglalt dolog értékesítése iránt akkor is határozhat, ha a lefoglalt dolog

a)²²⁰ kezelése, tárolása, illetve őrzése — különösen a dolog értékére vagy az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolására tekintettel — aránytalan és jelentős költséggel járna,

b) értéke az előreláthatólag hosszú ideig tartó tárolás miatt jelentősen csökkenne.

²¹⁷ A 155. § (6) bekezdése a 2002: I. törvény 94. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹⁸ A 155. § (7) bekezdését a 2002: I. törvény 94. §-ának (2) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (7) bekezdés számozását (8) bekezdésre módosította.

²¹⁹ A 156. § alcímét a 2002: I. törvény 95. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

²²⁰ A 156. § (2) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 95. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²¹⁴ A 154. § (1) bekezdésének utolsó mondatát a 2002: I. törvény 93. §-a iktatta be.

²¹⁵ Lásd az 1993: LIII. törvényt.

²¹⁶ A 155. § (1) bekezdésének első mondata a 2003: II. törvény 47. §-ával megállapított szöveg.

(3) Az (1)—(2) bekezdés esetén a lefoglalt dolog akkor értékesíthető, ha a lefoglalt dolog kiadása iránt senki nem jelentett be jogos igényt.

(4) A lefoglalt dolog értékesítéséből befolyt ellenérték a lefoglalt dolog helyébe lép.

(5)²²¹ Ha a lefoglalt dolog birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti vagy a dolog birtoklása jogszabályba ütközik, a bíróság a vádirat benyújtásáig az ügyész indítványára — szükség esetén mintavétel elrendelése mellett — a lefoglalt dolog elkobzásáról határoz.

A lefoglalt dolog visszatartása

157. § (1)²²² A terheltnek kiadandó dolgot a vele szemben megállapított pénzbüntetés, pénzmellékbüntetés, vagyoni elkobzás, bűnügyi költség vagy polgári jogi igény biztosítására vissza lehet tartani, erről az ügydöntő határozatban kell rendelkezni.

(2) A polgári jogi igény biztosítását szolgáló visszatartást meg kell szüntetni, ha a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított hatvan napon belül nem kért végrehajtást, illetőleg a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása esetén hatvan napon belül nem igazolja, hogy a polgári perben biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtott be.

Közös szabályok

158. § (1) A házkutatást, a motozást és a lefoglalás érdekében tett intézkedést az érintett kíméletével, lehetőleg a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végezni. Biztosítani kell, hogy az intézkedés folytán ne kerüljenek nyilvánosságra a magánéletnek a büntetőeljárással össze nem függő körülményei; kerülni kell a szűkeltelen károkozást.

(2) Az intézkedésről készített jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, hogy a tárgyi bizonyítási eszközt vagy más dolgot, tárgyat hol, milyen körülmények között találták meg.

(3) Aki a házkutatást, a motozást vagy a lefoglalás érdekében tett intézkedést akadályozza, ezek túrésére kényszeríthető, és — a terhelt kivételével — rendbírsággal sújtható.

(4) A nyomozó hatóság a bíróságnak a házkutatás, a motozás és a lefoglalás végrehajtására vonatkozó utasításait határidőre teljesíti.

VIII. Cím²²³

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI RENDSZER ÚTJÁN RÖGZÍTETT ADATOK MEGŐRZÉSÉRE KÖTELEZÉS

158/A. § (1) A megőrzésre kötelezés a bűncselekmény felderítése és a bizonyítás érdekében a számítástechnikai rendszer útján rögzített adat birtokosának, feldolgozójának, illetőleg kezelőjének a számítástechnikai rendszer útján rögzített meghatározott adat feletti rendelkezési jogának ideiglenes korlátozása.

(2) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elrendeli annak a számítástechnikai rendszer útján rögzített adatnak a megőrzését, amely bizonyítási eszköz, vagy bizonyítási eszköz felderítéséhez, a gyanúsított kilétének, tartózkodási helyének a megállapításához szükséges.

(3) A megőrzésre kötelezett a határozat vele történő közlésének időpontjától köteles a határozatban megjelölt számítástechnikai rendszer útján rögzített adatot változatlanul megőrizni, és — szükség esetén más adatállománytól elkülönítve — biztosítani annak biztonságos tárolását. A megőrzésre kötelezett köteles a számítástechnikai rendszer útján rögzített adat megváltoztatását, törlését, megsemmisülését, valamint annak továbbítását, másolat jogosulatlan készítését, illetőleg az adathoz való jogosulatlan hozzáférést megakadályozni.

(4) A megőrzésre kötelezést elrendelő a megőrzéssel érintett adatot fokozott biztonságú elektronikus aláírással láthatja el. Ha az adat eredeti helyen történő megőrzése az érintettnek az adat feldolgozásával, kezelésével, tárolásával vagy továbbításával kapcsolatos tevékenységét jelentősen akadályozná, az elrendelő engedélyével az adat megőrzéséről annak más adathordozóra vagy más számítástechnikai rendszerbe történő átmásolásával gondoskodhat. Az átmásolást követően az elrendelő az eredeti adatot tartalmazó adathordozóra és számítástechnikai rendszerre a korlátozásokat részlegesen vagy teljesen feloldhatja.

(5) Ahhoz az adathoz, amelyet a megőrzésre kötelezés érint, az intézkedés tartama alatt kizárólag az elrendelő bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság, valamint az elrendelő engedélyével az adat birtokosa vagy kezelője jogosult hozzáférni. Arról az adatról, amelyet a megőrzésre kötelezés érint, az adat birtokosa vagy kezelője az intézkedés tartama alatt csak az elrendelő kifejezett engedélyével adhat más részére tájékoztatást.

(6) A megőrzésre kötelezett köteles haladéktalanul tájékoztatni az elrendelőt, ha a megőrzésre kötelezéssel érintett adatot jogosulatlanul megváltoztatták, törölték, átmásolták, továbbították, megismerték, vagy hogy ezek megkísérlésére utaló jelet észlelt.

²²¹ A 156. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 95. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

²²² A 157. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 96. §-ával megállapított szöveg.

²²³ A VIII. Fejezet VIII. Címét és a 158/A. §-t a 2002: I. törvény 97. §-a iktatta be, és egyidejűleg a VIII. Fejezet eredeti VIII—IX. Címének számozását IX—X. Címre módosította.

(7) A megőrzésre kötelezést követően az elrendelő haladéktalanul megkezdí az érintett adatok átvizsgálását, és ennek eredményéhez képest az adatnak a számítástechnikai rendszerbe vagy más adathordozóra történő átmásolásával az adat lefoglalását kell elrendelni, vagy a megőrzésre kötelezést meg kell szüntetni.

(8) A megőrzésre kötelezés az adat lefoglalásáig, de legfeljebb három hónapig tart. A megőrzésre kötelezés megszűnik, ha a büntetőeljárást befejezték. A büntetőeljárás befejezéséről a megőrzésre kötelezettet értesíteni kell.

IX. Cím²²⁴

A ZÁR ALÁ VÉTEL ÉS A BIZTOSÍTÁSI INTÉZKEDÉS²²⁵

A zár alá vétel²²⁶

159. § (1)²²⁷ A zár alá vétel a zár alá vett vagyontárgyak és vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot függeszti fel. Zár alá vételt a bíróság rendel el.

(2)²²⁸ Ha az eljárás olyan bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban vagyoneklobzásnak van helye, illetőleg ha polgári jogi igényt érvényesítenek, és alaposan tartani lehet attól, hogy a kielégítést megghiúsítják, ezek biztosítására a terhelt egész vagyonának, vagyona meghatározott részének vagy egyes vagyontárgyainak zár alá vétele rendelhető el. A zár alá vétel elrendelhető arra a vagyonra, vagyonrészre, illetőleg egyes vagyontárgyra is, amelyre nézve vagyoneklobzás rendelhető el, de amelyet nem a terhelt birtokol. A zár alá vételnek a közhitelű nyilvántartásba történő bejegyzése iránt haladéktalanul intézkedni kell. Ha nincs külön jogszabály szerinti közhitelű nyilvántartás, a zár alá vétellel érintett gazdálkodó szervezetet kell értesíteni.

(3)²²⁹ A magánfél által érvényesített polgári jogi igény biztosítására zár alá vételnek csak a magánfél indítványára van helye. A nyomozás során zár alá vételnek helye van a sértett, valamint az 54. § (5) bekezdésében meghatározott állami szerv indítványára is.

(4) A zár alá vételt fel kell oldani, ha

a)²³⁰ az elrendelésének oka megszűnt, ha a nyomozást megszüntették, illetőleg annak határideje — ideértve a 176. § (2) bekezdésének második mondatában szabályozott esetet is — meghosszabbítás nélkül lejárt, kivéve, ha a zár alá vett vagyontárgyat, illetőleg vagyoni jogok feletti rendelkezési jogot magának követelő személy a követelése érdekében hatvan napon belül polgári eljárást indított,

b) a zár alá vételt meghatározott összeg biztosítására rendelték el, és ezt az összeget letétbe helyezték,

c)²³¹ az eljárást vagyoneklobzás alkalmazása nélkül fejezték be, illetőleg a polgári jogi igényt elutasították,

d) a polgári jogi igény megítélése esetén a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított harminc napon belül nem kért végrehajtást,

e) a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasítása esetén az ügyész, illetőleg a magánfél hatvan napon belül nem igazolta, hogy az igényét érvényesítette.

(5)²³² A (4) bekezdés a), d) és e) pontjában írt határidőt a zár alá vételt feloldó, a nyomozást megszüntető, a polgári jogi igény megítélésére, illetőleg egyéb törvényes útra utasítására vonatkozó határozat közlésétől kell számítani.

(6)²³³ Ha ingatlan lefoglalását rendelték el, azt a zár alá vétel szabályai szerint kell végrehajtani.

Biztosítási intézkedés

160. §²³⁴ (1) A biztosítási intézkedés a zár alá vétel érdekében annak ideiglenes megakadályozása, hogy a terhelt vagy más érdekelt az ingó és ingatlan vagyona, vagyoni jogot megtestesítő értékpapírai, pénzintézetnél szerződés alapján kezelt pénzeszközei, gazdálkodó szervezet vagyonaól az őt megillető üzletrész vagy vagyoni hányad feletti rendelkezési jogát gyakorolja.

(2) Az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság biztosítási intézkedést alkalmazhat, ha a zár alá vétel feltételeinek fennállása valószínűsíthető, és a terhelt az (1) bekezdésben meghatározott vagyona elrejtését, rendelkezési jogának átruházását, elidegenítését vagy megterhelését megkísérli, illetőleg ha ez megalapozottan feltehető.

²²⁴ Az eredeti VIII. Cím számozását a 2002: I. törvény 97. §-a IX. Címre módosította.

²²⁵ A Cím szövegét a 2002: I. törvény 98. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

²²⁶ Az alcímet a 2002: I. törvény 98. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²²⁷ A 159. § (1) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 98. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

²²⁸ A 159. § (2) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 98. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

²²⁹ A 159. § (3) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 98. §-ának (5) bekezdésével megállapított szöveg.

²³⁰ A 159. § (4) bekezdésének a) pontja a 2003: II. törvény 48. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²³¹ A 159. § (4) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 98. §-ának (6) bekezdésével megállapított szöveg.

²³² A 159. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 98. §-ának (7) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 48. §-ának (2) bekezdése állapította meg.

²³³ A 159. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 98. §-ának (7) bekezdése iktatta be.

²³⁴ A 160. § a 2002: I. törvény 99. §-ával megállapított szöveg.

(3) Biztosítási intézkedésként a nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész az (1) bekezdésben meghatározott dolgokat lefoglalja, vagy a 61. §-ban felsorolt hatóságokat keresi meg a hatáskörükbe tartozó intézkedések elvégzése érdekében. A hatóságok az intézkedéseket haladéktalanul kötelesek megtenni, és ennek megtörténtéről a nyomozó hatóságot, illetőleg ügyészt haladéktalanul tájékoztatni.

(4) A nyomozó hatóság, illetőleg az ügyész a 61. §-ban fel nem sorolt más szerveket, gazdálkodó szervezeteket is megkereshet a terhelt vagyonának zárolása és a biztosítási intézkedés nyilvántartásba vétele céljából. A megkeresett szervek a biztosítási intézkedés elvégzésére vonatkozó megkeresést haladéktalanul nyilvántartásba veszik, gondoskodnak a vagyon zárolásáról, és ezek megtörténtéről a megkeresést intéző nyomozó hatóságot, illetőleg ügyészt tájékoztatni kötelesek.

(5) A biztosítási intézkedés elsősorban azzal szemben alkalmazható, akinek a zár alá vétel a rendelkezési jogát függesztené fel. Alkalmazható más olyan személlyel szemben is, aki a terhelttel — a dolog elrejtése, rendelkezési jogának átruházása, elidegenítésének megkísérlése céljából — kapcsolatot tart, vagy megalapozottan feltehető, hogy kapcsolatba lép.

(6) A biztosítási intézkedés nyilvántartásba vételét követően a biztosítási intézkedést elszenvedő a rendelkezési jog átmeneti jellegű korlátozását tűrni köteles.

(7) A biztosítási intézkedést követően a zár alá vétel elrendelését haladéktalanul indítványozni kell, és — ha ez a foganatosítást nem veszélyezteti — az érintettet értesíteni kell. Ha a zár alá vételt a bíróság nem rendelte el, a biztosítási intézkedést haladéktalanul fel kell oldani.

X. Cím²³⁵

AZ ELJÁRÁS RENDJÉNEK BIZTOSÍTÁSA

A rendbírság

161. § (1) Az e törvényben meghatározott esetekben a rend fenntartása érdekében, valamint az eljárási kötelezettségek megszegése miatt ezer forinttól kétszázezer forintig, különösen súlyos vagy ismételt esetben ötszázezer forintig terjedő rendbírság szabható ki.

(2) A rendbírság összegének megállapításánál a kiszabására okot adó cselekmény súlyát és következményeit kell figyelembe venni.

(3) Rendbírság kiszabásáról a bíróság és az ügyész határoz.

(4) A rendbírság kiszabása ellen bejelentett jogorvoslatnak halasztó hatálya van.

(5)²³⁶ A 69. § (1) bekezdésének *b*) vagy *c*) pontja, valamint (2) és (5) bekezdése, a 93. §, a 106. § (3) bekezdése, a 113. § (1) vagy (2) bekezdése, a 123. § (4) bekezdése, a 152. § (1) bekezdése, a 158. § (3) bekezdése, a 185. § (3) bekezdése, a 245. § (4) bekezdése és a 343. § (1) bekezdése alapján kiszabott rendbírságot — meg nem fizetése esetén — a bíróság elzárásra változtatja át. A rendbírság elzárásra történő átváltoztatása esetén ezer forinttól ötezer forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárást kell számítani. A rendbírság helyébe lépő elzárás egy napnál rövidebb és száz napnál hosszabb nem lehet. Erre a rendbírságot kiszabó határozatban a megbírságot személyt figyelmeztetni kell.

(6) Az ügyész által kiszabott rendbírság átváltoztatásáról az ügyészség székhelye szerint illetékes nyomozási bíró az iratok alapján dönt.

(7) Az (5) és a (6) bekezdés alapján a rendbírságot elzárásra átváltoztató határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak. Az elzárás végrehajtására a szabálysértési jogszabályok irányadók azzal, hogy az elzárás végrehajtásának elhalasztása vagy félbeszakítása csak a megbírságot személy kórházi gyógykezelésének szükségessége esetén és csak ezen időtartamig engedélyezhető. Az elzárást büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

Az elővezetés

162. § (1) Az elővezetés személyi szabadságot korlátozó intézkedés annak érdekében, hogy az érintettet a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elé állítsák, vagy biztosítsák az eljárási cselekményen való részvételét.

(2) A törvényben meghatározott személyek elővezetésének elrendeléséről a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezik.

(3)²³⁷ Az elővezetést a rendőrség hajtja végre. Az elővezetést az általa nyomozott ügyben az illetékeségi területén eljáró más nyomozó hatóság is végrehajthatja. A rendőr, illetőleg a nyomozó hatóság az érintett személyt az elővezetést elrendelő határozatban megjelölt helyre kíséri, ennek érdekében a reá irányadó törvény szerint szükség esetén kényszert és más intézkedést alkalmazhat.

(4) Az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonegyedik órája között kell végrehajtani.

(5) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság rendelkezhet úgy, hogy a rendőr az elővezetés foganatosítása helyett az érintett személy útba indulását ellenőrizze, ha megalapozottan feltehető, hogy az elővezetés célja ezzel is elérhető.

²³⁵ Az eredeti IX. Cím számozását a 2002: I. törvény 97. §-a X. Címre módosította.

²³⁶ A 161. § (5)–(7) bekezdését a 2003: II. törvény 49. §-a iktatta be.

²³⁷ A 162. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 100. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(6) Katona [Btk. 122. § (1) bek.] elővezetése iránt az elővezetendő előljáróját kell megkeresni.

(7)²³⁸ Az elővezetés külön jogszabályban²³⁹ meghatározott költségének megfizetésére az elővezetettet kell kötelezni.

Testi kényszer alkalmazása

163. § (1) Ha megalapozottan feltehető, hogy eljárási cselekmény biztosítása vagy bizonyítási cselekmény fogantatása céljából testi kényszer alkalmazása szükséges, erről az eljárási cselekmény elvégzését elrendelő bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság rendelkezhet. A testi kényszer alkalmazásáról rendelkezhet az eljárási cselekményt vagy a bizonyítási cselekményt végző bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság is.

(2) Testi kényszer a terhelttel, a sértettel, a tanúval, valamint az eljárási cselekményt akadályozó más személlyel szemben alkalmazható.

(3) A testi kényszer alkalmazására a bíróság és az ügyész elsősorban a rendőrséget veszi igénybe.

(4) Kivételesen a bírósági eljárási cselekménynél jelen lévő büntetés-végrehajtási ór is igénybe vehető testi kényszer alkalmazására, ez azonban nem terjedhet ki bizonyítási cselekmény érdekében alkalmazott testi kényszerre.

MÁSODIK RÉSZ

IX. Fejezet

A NYOMOZÁS

I. Cím

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Alapvető rendelkezés

164. § (1) A büntetőeljárás — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — nyomozással kezdődik.

(2) A nyomozás során fel kell deríteni a bűncselekményt, az elkövető személyét, fel kell kutatni és biztosítani kell a bizonyítási eszközöket. A tényállást oly mértékben kell felderíteni, hogy a vádló dönthessen arról, vádat emel-e.

Az ügyész és a nyomozó hatóság kapcsolata

165. § (1) Az ügyész rendelkezik a nyomozásról. Az ügyész a nyomozó hatóságot utasítja. Az ügyész betekintethet a nyomozó hatóságok külön jogszabályban meghatározott nyilvántartásaiba, és ezek adatait felhasználhatja. Egyes nyomozási cselekmények teljesítése végett az ügyész akkor is a nyomozó hatósághoz fordulhat, ha egyébként a nyomozást maga végzi.

(2) A nyomozó hatóság az ügyésznek az ügy nyomozására vonatkozó utasításait határidőre teljesíti, az ügyészt — annak rendelkezése szerint — a nyomozás elrendeléséről és az ügy állásáról írásban vagy szóban tájékoztatja. Ha a nyomozó hatóság észleli, hogy olyan eljárási cselekmény elvégzése szükséges, amelyről a döntés a bíróság, illetőleg az ügyész hatáskörébe tartozik, erről az ügyészt haladéktalanul tájékoztatja.

(3) Az ügyész a határozatai előkészítésére a nyomozó hatóságot utasíthatja.

(4) Az (1)—(3) bekezdés rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha a nyomozó hatóság a nyomozást a 35. § (2) bekezdése alapján önállóan végzi.

(5) Az ügyész az utasítást, a nyomozó hatóság a tájékoztatást írásban vagy szóban adhatja. Az utasítást a nyomozó hatóság kérésére írásba kell foglalni.

A jegyzőkönyv

166. § (1) A nyomozási cselekményekről — ideértve az ügyész, valamint a nyomozó hatóság intézkedéseit —, ha e törvény másképp nem rendelkezik, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság jegyzőkönyvet készít. A jegyzőkönyvet a jegyzőkönyvvezető vagy a nyomozó hatóság tagja veszi fel.

(2) A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni

a) az eljáró hatóság megnevezését,

b) az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megnevezését és a gyanúsított nevét,

c) a nyomozási cselekmény helyét és idejét,

d) a jelen lévő ügyész, nyomozó hatóság tagja, eljárásban részt vevő személy és képviselője, tanú, tanú érdekében eljáró ügyvéd, hatósági tanú és jegyzőkönyvvezető nevét,

e) a kihallgatott terhelt és tanú, a meghallgatott szakértő nevét, valamint az e törvényben meghatározott más személyi adatokat.

(3)²⁴⁰ A jegyzőkönyvben röviden le kell írni a nyomozási cselekmény menetét akként, hogy a jegyzőkönyv alapján az eljárási szabályok megtartását is ellenőrizni lehessen. A gyanúsított és a tanú vallomását, valamint a nyomozási cselekmény során tett indítványokat és észrevételeket a jegyzőkönyvnek a szükséges részletességgel kell tartalmaznia. A kihallgatott indítványozhatja a vallomásának szó

²³⁸ A 162. § (7) bekezdését a 2002: I. törvény 100. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²³⁹ Lásd a 2/1986. (IV. 21.) BM—IM—PM együttes rendeletet.

²⁴⁰ A 166. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 101. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

szerinti jegyzőkönyvbe foglalását. Ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság az indítványt nem tartja indokoltnak, azt elutasítja, és egyidejűleg a kihallgatottat tájékoztatja a 85. § (5) és (6) bekezdésében foglaltakról; az indítvány elutasítását és a tájékoztatást jegyzőkönyvbe foglalja.

(4) Ha a szakértő a szakvéleményt szóban adja elő, ennek jegyzőkönyvbe vételére a (3) bekezdés irányadó.

(5) A jegyzőkönyvet a nyomozási cselekményt végző ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság tagja és a jegyzőkönyvvezető aláírja. A gyanúsított, a tanú és a tolmács a jegyzőkönyv minden oldalát aláírja. Ha a gyanúsított, a tanú vagy a tolmács a jegyzőkönyv aláírását megtagadja, a megtagadás tényét és annak közölt vagy ismert indokát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(6) Ha a nyomozási cselekményen jelen lévő gyanúsított, védő, sértett, egyéb érdekelt, tanú vagy az érdekében eljáró ügyvéd az eljárással összefüggő esemény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvbe vételét kéri, ez csak abban az esetben tagadható meg, ha ennek megtörténtéről az ügyésznek, illetőleg a nyomozó hatóság tagjának nincs tudomása.

(7)²⁴¹ A jegyzőkönyvet az ügyész vagy a nyomozó hatóság eljáró tagja szükség esetén kijavítja vagy kiegészíti, a kijavítást és a kiegészítést aláírja, és arról az érdekelteket értesíti. A nyomozási cselekményen jelen voltak a jegyzőkönyv általuk történt megismerését követően a jegyzőkönyv kijavítását vagy kiegészítését indítványozhatják. A kijavítást a jegyzőkönyvben a kijavítás dátumának megjelölésével fel kell jegyezni, vagy az indítvány elutasítását az iratokban fel kell tüntetni.

167. § (1) Az ügyész, valamint a nyomozó hatóság elrendelheti a nyomozási cselekménynek gyorsírással, kép- vagy hangfelvétellel vagy egyéb berendezéssel történő rögzítést; elrendeli, ha a gyanúsított, a védő vagy a sértett ezt a költségek egyidejű előlegezésével indítványozza. A rögzítés ilyen módja a jegyzőkönyvet nem pótolja, de az ügyész vagy a nyomozó hatóság által készített, a képet és a hangot egyidejűleg rögzítő felvétel esetében a jegyzőkönyvben mindössze a jelenlevőket, az elkészítés helyét, idejét és egyéb körülményeit kell feltüntetni.

(2) A gyorsírói feljegyzést, a kép- vagy hangfelvételt vagy a nyomozási cselekménynek egyéb módon történő rögzítésével létrejött felvételt külön jogszabály rendelkezései szerint kell megőrizni.

(3) A gyorsíróra a szakértőkre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

A jelentés

168. § (1) A nyomozó hatóság tagja az általa végzett nyomozási cselekményekről — ha az ügyész másképp nem rendelkezik — jegyzőkönyv helyett jelentést készíthet. Az ügyész elrendelheti egyes nyomozási cselekmények megismétlését, és ezekről jegyzőkönyv felvételét.

(2) A jelentés tartalmazza a 166. § (2) bekezdésének a)–c) és e) pontjában meghatározott adatokat, az elvégzett eljárási cselekmények megjelölését, és ezek tartalmának tömör összefoglalását akként, hogy az eljárási szabályok megtartását is ellenőrizni lehessen. A gyanúsított és a tanú kihallgatásáról készült jelentés tartalmazza a vallo-
más lényegét.

(3) A jelentést a nyomozó hatóság eljáró tagja írja alá.

A határozat

169. § (1)²⁴² Az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a kizárásról (32. §, 39. §), a védőnek a kirendelés alóli felmentéséről és a kirendelt védő díjának megállapításáról [48. § (6) és (9) bek.], az igazolási kérelem elbírálásáról (66. §), a mulasztással és a meg nem jelenéssel okozott költség viselésére kötelezésről (69. §), a tanú és a szakértő mentességre történt hivatkozásának el nem fogadásáról [94. §, 113. § (3) bek.], a szakértő kirendeléséről (100. §, 111. §), kizárásáról (103. §), felmentéséről (104. §), díjának megállapításáról [105. § (6) bek.], a kényszerintézkedésekről (VIII. Fejezet) — kivéve az elővezetést (162. §) és a testi kényszer alkalmazását (163. §) —, a feljelentés elutasításáról (174. §), az eljárás felfüggesztéséről (188. §), a nyomozás megszüntetéséről (190. §, 192. §), az ügyész a szakértő bevonásáról (112. §), a nyomozás határidejének meghosszabbításáról (176. §), a nyomozás részbeni mellőzéséről (187. §) és a panasz elbírálásáról [195. § (4) bek.] határozatot hoz. Az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság más intézkedéseit is határozatba foglalhatja.

(2) A határozatban meg kell nevezni azt, akire a rendelkezés vonatkozik, és fel kell tüntetni az azonosításhoz szükséges személyi adatokat. A határozatban fel kell tüntetni

- a) az ügyész vagy a nyomozó hatóság megnevezését,
- b) a bűncselekményt, amely miatt az eljárás folyik,
- c) a határozatban megállapított rendelkezést és a jogszabályt, amelyen az alapul,
- d)²⁴³ hogy ellene van-e helye jogorvoslatnak, és azt milyen határidőn belül, melyik nyomozó hatósághoz, ügyészséghez, illetőleg bírósághoz kell benyújtani.

²⁴² A 169. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 102. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁴³ A 169. § (2) bekezdésének d) pontját a 2002: I. törvény 102. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁴¹ A 166. § (7) bekezdésének második és harmadik mondatát a 2002: I. törvény 101. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(3) A határozatot röviden azoknak a tényeknek a feltüntetésével kell indokolni, amelyek a határozat rendelkezéseire okot adtak.

(4) A határozatot jegyzőkönyvbe, vagy más módon írásba kell foglalni, és azzal kell közölni, akire a rendelkezése vonatkozik, továbbá azzal is, akinek az eljárási jogait érinti. A gyanúsítottal közölt határozatot a védővel is közölni kell. A határozatot a jelenlevőknek át kell adni, és szóban is közölni kell, egyébként pedig kézbesítés útján kell közölni.

(5) Ha névcsere, szám- vagy számítási hiba és más hasonló elírás történt, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a határozat kijavítását mind indítványra, mind hivatalból elrendelheti. A kijavítást a határozatra fel kell jegyezni. A kijavításra vonatkozó értesítésre a 166. § (7) bekezdése értelemszerűen irányadó.

II. Cím

A BÜNTETŐELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA NYOMOZÁSSAL

A nyomozás megindításának alapja

170. § (1) A nyomozás az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak hivatali hatáskörében, valamint a nyomozó hatóság tagjának hivatali minőségében tudomására jutott adatok alapján vagy feljelentésre indul meg.

(2)²⁴⁴ Nyomozást az ügyész vagy a nyomozó hatóság rendel el, és erről feljegyzést készít. A feljegyzésből ki kell tűnnie, hogy milyen bűncselekmény miatt és — ha a feljelentett (elkövetéssel gyanúsítható) személy ismert — ki ellen és mikor indítottak nyomozást. Ha nyomozást feljelentésre indítanak, az elrendelését rendszerint a feljelentést tartalmazó iraton kell feljegyezni.

(3)²⁴⁵ A nyomozás elrendeléséről a feljelentés megérkezésétől számított három napon belül kell határozni, feltéve, ha a feljelentést nem utasítják el. A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról, illetőleg a feljelentés elutasításáról huszonnégy órán belül értesíti az ügyészt. Ha a feljelentést nem a sértett tette, de a személye ismert, a nyomozás elrendeléséről értesíteni kell a sértettet is. Külön jogszabály határozza meg, hogy a nyomozás elrendeléséről, illetőleg megszüntetéséről szóló értesítést az e törvényben meghatározottakon kívül kinek kell megküldeni.

(4)²⁴⁶ Nyomozás elrendelése nélkül indul meg a nyomozás, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a bizonyítási eszközök biztosítására, az elkövetéssel gyanúsítható személy kilétének megállapítása, elrejtőzésének, a bűncselekmény befejezésének avagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett vagy késedelmet nem tűrő más okból nyomozási cselekményt végez. A nyomozás megindításának tényéről és idejéről utólag haladéktalanul feljegyzést kell készíteni.

(5)²⁴⁷ A (4) bekezdés szerinti nyomozási cselekményt bármely nyomozó hatóság elvégezheti, köteles azonban a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságot haladéktalanul értesíteni.

(6) Nyomozást nem lehet indítani közokirat-hamisítás (Btk. 274. §) miatt, ha a hamis vagy hamisított, illetőleg más nevére szóló valódi úti okmányt a külföldi az ország területére történő beutazás érdekében használja fel, feltéve, hogy vele szemben idegenrendészeti eljárásnak van helye. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a külföldivel szemben más bűncselekmény elkövetése miatt is nyomozást kell indítani.

A feljelentés

171. § (1) Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést. A feljelentés kötelező, ha annak elmulasztása bűncselekmény.

(2) A hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha külön törvény előírja, a köztisztviselő köteles a hatáskörében tudomására jutott bűncselekményt — ha az elkövető ismert, annak megjelölésével — feljelenteni. A feljelentéshez csatolni kell a bizonyítási eszközöket, ha ez nem lehetséges, a megőrzésükről kell gondoskodni.

172. § (1) A feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni. A feljelentést nyomban nyilvántartásba kell venni.

(2) A feljelentést más hatóság és a bíróság is elfogadhatja, de köteles azt a nyomozó hatóságnak megküldeni. Ha a feljelentés azonnali intézkedést kíván, azt el kell fogadni.

(3) Ha a feljelentést nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznél, illetve nyomozó hatóságnál tették, a feljelentést ez is köteles átvenni, illetőleg jegyzőkönyvbe foglalni, és az eljárásra jogosultnak megküldeni.

(4) A távbeszélőn vagy más technikai eszközzel történt feljelentésre az (1) bekezdésben foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

²⁴⁴ A 170. § (2) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 103. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁴⁵ A 170. § (3) bekezdésének második, harmadik és negyedik mondatát a 2002: I. törvény 103. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁴⁶ A 170. § (4) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 103. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁴⁷ A 170. § (5) és (6) bekezdését a 2002: I. törvény 103. §-ának (4) bekezdése iktatta be.

A magánindítvány

173. § (1) Magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

(2) A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

(3) A magánindítványt attól a naptól számított harminc napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. A (2) bekezdésben meghatározott esetben ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett. Az elhunyt sértett hozzátartozója a még nyitva álló határidő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.

(4) A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak akkor van helye, ha a bűncselekmény közvédra üldözendő.

A feljelentés elutasítása

174. § (1) Az ügyész a tudomására jutott feljelentést három napon belül határozattal elutasítja, ha magából a feljelentésből megállapítható, hogy

- a) a cselekmény nem bűncselekmény,
- b) a bűncselekmény gyanúja hiányzik,
- c) a büntethetőséget kizáró ok (Btk. 22. §) állapítható meg,
- d) eljárás halál, elévülés vagy kegyelem [Btk. 32. § a)–c) pont] folytán nem indítható,
- e) a magánindítvány, kívánat vagy feljelentés hiányzik,
- f) a cselekményt már jogerősen elbírálták.

(2) Az (1) bekezdés a)–b), valamint d)–f) pontjában meghatározott esetekben, továbbá, ha a büntethetőséget a gyermekkor zárja ki [Btk. 22. § a) pont], a feljelentés elutasítására a nyomozó hatóság is jogosult.

(3) A feljelentést nem lehet elutasítani, ha

- a) kényszergyógykezelés elrendelése látszik szükségesnek,
- b)²⁴⁸ elkobzásnak, illetőleg vagyonelkobzásnak a büntethetőségtől függetlenül helye van, kivéve, ha az elkobzásra, illetőleg vagyonelkobzásra irányuló eljáráshoz a bizonyítékok rendelkezésre állnak.

(4) A feljelentés elutasításáról értesíteni kell a feljelentőt és azt is, aki magánindítványt terjesztett elő. A feljelentést elutasító határozatot a nyomozó hatóság az ügyésznek haladéktalanul megküldi.

(5)²⁴⁹ Ha a feljelentés elutasításakor az (1) bekezdés c) pontja esetén az ügyész a terheltet megrovásban (Btk. 71. §) részesíti, a megrovásban részesített panasza esetén a nyomozást el kell rendelni, kivéve, ha a feljelentés elutasításának más oka áll fenn.

175. § (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a feljelentést elutasíthatja, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntető ügy felderítéséhez, bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(2)²⁵⁰ A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetén az ügyész a feljelentést határozattal elutasítja, ha a bűncselekmény elkövetésével fedett nyomozó [178. § (2) bek.] gyanúsítható megalapozottan, aki a cselekményt szolgálati feladata teljesítése közben bűnüldözési érdekből követte el, és a bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(3) A feljelentésnek az (1) vagy (2) bekezdés alapján történt elutasítása esetén az állam téríti meg azt a kárt, amely az elkövetőt a polgári jog szerint terheli. Ha a kártérítésről polgári perben kell határozni, a kárigény jogalapját vélelmezni kell.

(4) A polgári perben az államot az igazságügy-miniszter képviseli. A polgári perben eljáró bíróság a kereset elbírálása előtt beszerzi a feljelentés elutasításáról határozatot hozott ügyésznek nyilatkozatát a felperes sérelmére elkövetett cselekményről, illetőleg a cselekménnyel okozott kárról. Az ügyész nyilatkozata nem terjedhet ki olyan tényre, amelynek alapján az elkövető személyére, illetve a nyomozás megszüntetésének indokaira lehet következtetni.

(5)²⁵¹ Ha a feljelentést az (1) vagy (2) bekezdés alapján utasítják el, a határozat rendelkező részből és keltezésből áll. A rendelkező rész tartalmazza a bűncselekmény megjelölését, a feljelentés elutasításának tényét, és a tájékoztatást arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban felmerült kár az állammal szemben miként érvényesíthető.

²⁴⁹ A 174. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 104. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁵⁰ A 175. § (2)–(4) bekezdése a 2002: I. törvény 105. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁵¹ A 175. § (5)–(7) bekezdését a 2002: I. törvény 105. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁴⁸ A 174. § (3) bekezdésének b) pontja a 2002: I. törvény 104. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(6) Az (1) vagy (2) bekezdés alapján a feljelentés nem utasítható el, ha az (1) bekezdésben meghatározott személy, illetőleg a fedett nyomozó más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható.

(7) Az (1) bekezdésben meghatározott személy, illetőleg a fedett nyomozó ellen indított büntetőeljárást el kell különíteni attól az üggtől, amelyben az (1) bekezdésben meghatározott személy, illetőleg a fedett nyomozó által feltárt bizonyítékot fel kívánják használni.

III. Cím

A NYOMOZÁS LEFOLYTATÁSA

A nyomozás határideje

176. §²⁵² (1) A nyomozást a lehető legrövidebb időn belül le kell folytatni, és az elrendelésétől, illetve megindulásától számított két hónapon belül be kell fejezni. Ha az ügy bonyolultsága vagy elháríthatatlan akadály indokolja, a nyomozás határidejét az ügyész két hónappal, ha ez a határidő letelt, a megyei főügyész legfeljebb a büntetőeljárás megindításától számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja.

(2) Egy éven túl a legfőbb ügyész jogosult a nyomozás határidejének meghosszabbítására. Ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, a meghosszabbítás legfeljebb a gyanúsítottnak a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatásától számított két évig terjedhet.

(3) Ha az ügyész nyomoz, a nyomozás határidejét az ügyészség vezetője két hónappal, a felettes ügyész legfeljebb a nyomozás elrendelésétől számított egy év elteltéig, azt követően a (2) bekezdésben meghatározott határidőig a legfőbb ügyész hosszabbíthatja meg.

Nyomozási cselekmény elvégzése határozat nélkül

177. §²⁵³ Az ügyész és a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult (126. §, 149. §, 150. §, 151. §, 158/A. §) halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti, és bizonyítási cselekmények (119. §, 121. §, 122. §) elvégzését rendelheti el (halaszthatatlan nyomozási cselekmény). Az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni.

A nyomozó hatóság egyéb adatszerző tevékenysége

178. §²⁵⁴ (1) A nyomozó hatóság a büntetőeljárás megindítása után annak megállapítására, hogy vannak-e bizonyítási eszközök, és ezek hol találhatók, adatszerzést végezhet, ennek során igénybe veheti a rendőrség külön törvényben meghatározott bűnüldözési adatkezelési adatbázisait, a megkeresésre (71. §) vonatkozó szabályok szerint bárkitől okiratok és adatok rendelkezésre bocsátását, valamint felvilágosítás adását, a feljelentő vagy a sértett állami, helyi önkormányzati szerv, köztestület, gazdálkodó szervezet, alapítvány, közalapítvány vagy társadalmi szervezet vezetőjétől, illetőleg a vizsgálatra jogosult szervtől vizsgálat tartását és a kár megállapítását kérheti, a bűncselekmény helyszínét megtekintheti, szaktanácsadót vehet igénybe, és a megszerzett adatokat ellenőrizheti. A nyomozó hatóság az adatszerzés során fénykép vagy más adathordozón rögzített kép bemutatásával személyt vagy tárgyat kiválasztathat, illetőleg a bemutatott személyről vagy tárgyról felvilágosítást kérhet.

(2) A nyomozó hatóság az adatszerző tevékenysége során az ügyész engedélyével a nyomozó hatóság olyan tagját is igénybe veheti, aki e minőségét leplezi (fedett nyomozó), valamint a reá irányadó törvény szerint más, bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtést is végezhet.

(3) A nyomozó hatóságnak az a tagja, aki az adatszerzést végezte, erről jelentést készít. A jelentés tartalmára a 168. § (2) és (3) bekezdésének rendelkezései az irányadók. A (2) bekezdés szerinti adatszerző tevékenységről szóló jelentést a nyomozó hatóság vezetője írja alá.

(4) Ha az ügyész a nyomozó hatóság adatszerző tevékenységének eredményét bizonyítékként kívánja felhasználni, az arról készített jelentést csatolja a nyomozás irataihoz. A nyomozó hatóság adatszerző tevékenységéről készített jelentés a nyomozás irataihoz történő csatolást követően az okiratra (116. §) vonatkozó szabályok szerint használható fel bizonyítékként.

178/A. §²⁵⁵ (1) A nyomozás elrendelését követően az ügyész, illetőleg az ügyész jóváhagyásával a nyomozó hatóság a megkeresésre vonatkozó szabályok szerint — ha ez az ügy jellege miatt szükséges — a gyanúsítottról (feljelentetről, illetőleg az elkövetéssel gyanúsítható személyről) a tényállás felderítése érdekében adatok szolgáltatását igényelheti az adóhatóságtól, a hírközlési szolgáltatást nyújtó szervezettől, az egészségügyi és a hozzá kapcsolódó adatot kezelő szervtől, továbbá a banktitoknak, értékpapírtitoknak, pénztártitoknak és egyéb üzleti titoknak minősülő adatot kezelő szervtől. A nyomozó hatóság a közúti közlekedési nyilvántartásból és az ingatlan-nyilvántartásból az ügyész jóváhagyása nélkül is igényelheti adatok szolgáltatását. Az adatszolgáltatás nem tagadható meg.

²⁵² A 176. § a 2002: I. törvény 106. §-ával megállapított szöveg.

²⁵³ A 177. § a 2002: I. törvény 107. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁴ A 178. § a 2002: I. törvény 108. §-ával megállapított szöveg.

²⁵⁵ A 178/A. §-t a 2002: I. törvény 109. §-a iktatta be.

(2) Ha meghatározott személy megalapozottan gyanúsítható bűncselekmény elkövetésével, e személyről be kell szerezni a bünyügyi nyilvántartás²⁵⁶ adatait, és — ha annak külön törvényben meghatározott feltételei fennállnak — a szervezett bűnözés elleni koordinációs központ adatnyilvántartásában kezelt adatokat.²⁵⁷

(3) A nyomozó hatóság — az ügyész hozzájárulásával — átvetheti a külön törvényben meghatározott, az ügyészség büntetőjogi tevékenysége során keletkezett és ügyészségi adatnyilvántartásban kezelt személyes adatokat, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet nyilvántartásaiban kezelt adatokat.

(4) Az (1)–(3) bekezdés alapján átvett adat csak az ügyben és csak akkor használható fel, ha az adatszolgáltatással érintett személlyel szemben az ügyész vádat emel. Ha az ügyész nem emel vádat, az átvett adatot törölni kell.

A gyanúsított kihallgatása

179. § (1)²⁵⁸ Ha a rendelkezésre álló adatok alapján meghatározott személy megalapozottan gyanúsítható bűncselekmény elkövetésével, az ügyész, illetőleg — ha az ügyész másképp nem rendelkezik — a nyomozó hatóság a gyanúsítottat a 117–118. § szerint kihallgatja. A fogva lévő gyanúsítottat huszonnégy órán belül ki kell hallgatni. E határidőt attól az időponttól kell számítani, amikor a gyanúsítottat a nyomozó hatóság elé állították.

(2) A gyanúsítottal a kihallgatás elején közölni kell a gyanúsítás lényegét, az erre vonatkozó jogszabályok megjelölésével.

(3) A gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy védőt választhat, illetőleg védő kirendelését kérheti. Ha az eljárásban védő részvétele kötelező, a gyanúsított figyelmét arra is fel kell hívni, hogy ha három napon belül nem hatalmaz meg védőt, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság rendel ki védőt. Ha a gyanúsított kijelenti, hogy nem kíván védőt megbízni, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság nyomban védőt rendel ki.

(4)²⁵⁹

180. § (1) Nem tehető fel a gyanúsítottnak a választ, illetőleg nem bizonyított tény állítását magában foglaló, a törvénnyel össze nem egyeztethető ígéretet tartalmazó kérdés.

(2) A gyanúsított beleegyezése nélkül a vallomása poligráf alkalmazásával nem vizsgálható.

A tanú kihallgatása

181. § (1)²⁶⁰ A tanút az ügyész, illetőleg — ha az ügyész másképp nem rendelkezik — a nyomozó hatóság a 79–88. § szerint kihallgatja. A tanúnak nem tehető fel a 180. § (1) bekezdésében tilalmazott, továbbá olyan kérdés, amely a feleletre útmutatást tartalmaz.

(2) A feljelentő tanúként kihallgatható. Ha a feljelentés tartalmazza a feljelentő előadását, a tanúkénti kihallgatása mellőzhető.

(3)²⁶¹

Szaktanácsadó közreműködése

182. § (1)²⁶² Az ügyész és a nyomozó hatóság a nyomozási cselekményeknél szaktanácsadót vehet igénybe, ha a bizonyítási eszközök felkutatásához, megszerzéséhez, összegyűjtéséhez vagy rögzítéséhez különleges szakismeret szükséges, illetőleg az ügyész vagy a nyomozó hatóság valamilyen szakkérdésben felvilágosítást kér.

(2) Szaktanácsadó igénybevétele kötelező, ha a terhelt vallomását a nyomozásban poligráf alkalmazásával vizsgálják.

(3) Ha a szaktanácsadó eljárása során a személy testének sérthetlenségét érintő cselekmény elvégzése szükséges, erről az ügyész vagy a nyomozó hatóság külön rendelkezik.

(4) Az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó rendelkezéseket a szaktanácsadóra megfelelően alkalmazni kell.

(5)²⁶³ A szaktanácsadó közreműködéséről jegyzőkönyvet kell készíteni, és azt a nyomozás irataihoz kell csatolni.

²⁵⁶ Lásd az 1999: LXXXV. törvényt és a 7/2000. (II. 16.) BM–IM együttes rendeletet.

²⁵⁷ Lásd a 2000: CXXVI. törvényt.

²⁵⁸ A 179. § (1) bekezdésének utolsó mondatát a 2003: II. törvény 50. §-a iktatta be.

²⁵⁹ A 179. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

²⁶⁰ A 181. § (1) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 110. §-ával megállapított szöveg.

²⁶¹ A 181. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

²⁶² A 182. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 111. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶³ A 182. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 111. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

A hatósági tanú

183. § (1)²⁶⁴ Az ügyész és a nyomozó hatóság a szemle, a bizonyítási kísérlet, a felismerésre bemutatás, a lefoglalás, a házkutatás és a motozás végrehajtásánál, az írni-olvasni nem tudó személy kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv ismertetésénél a gyanúsított, a védője, valamint a szemlével érintett személy, továbbá a lefoglalást, a házkutatást, a motozást elszenvető személy és az írni-olvasni nem tudó személy indítványára — elháríthatatlan akadály kivételével — hatósági tanút alkalmaz. Erre az érdekeltet figyelemztetni kell. Az ügyész és a nyomozó hatóság a felsorolt eljárási cselekményeknél hatósági tanút hivatalból is alkalmazhat. A hatósági tanú igazolja annak a nyomozási cselekménynek a lefolyását és eredményét, amelynél jelen volt.

(2) A nyomozási cselekmény előtt a hatósági tanút a jogairól és a kötelességeiről fel kell világosítani. A nyomozási cselekményt úgy kell lefolytatni, hogy azt a hatósági tanú nyomon követhesse. A hatósági tanú a nyomozási cselekményre észrevételt tehet.

(3) Hatósági tanúként olyan, lehetőleg érdektelen személyt kell igénybe venni, aki képes érzékelni és igazolni a nyomozási cselekmény elvégzését. Nem lehet hatósági tanú az eljáró ügyész, a nyomozó hatóság tagja; az eljáró ügyészség vagy nyomozó hatóság alkalmazottja csak akkor lehet hatósági tanú, ha más személy igénybevételének elháríthatatlan akadálya van.

(4) A hatósági tanúként közreműködésre senki sem kötelezhető.

(5) A nyomozási cselekményről készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a hatósági tanú nevét, lakcímét, érdektelenségét vagy esetleges érdekelttségét. Ha a hatósági tanú az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság alkalmazottja, a lakcíme helyett a munkakörét, illetve beosztását kell feltüntetni. Ha a nyomozási cselekmény során a hatósági tanú észrevételt tett, a jegyzőkönyvben ezt is fel kell tüntetni.

(6)²⁶⁵ A tanú költségeinek megtérítésére vonatkozó rendelkezéseket a hatósági tanú esetében is alkalmazni kell.

Jelenlét a nyomozási cselekményeknél

184. § (1) A nyomozási cselekményen az ügyészen, a nyomozó hatóság tagján és a jegyzőkönyvvezetőn kívül csak az lehet jelen, akinek a jelenlétét e törvény megengedi.

²⁶⁴ A 183. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 112. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶⁵ A 183. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 112. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(2)²⁶⁶ Ha a gyanúsítottat az ügyész vagy a nyomozó hatóság kihallgatja, a védője a kihallgatáson jelen lehet. A védő jelen lehet az általa, illetve az általa védett gyanúsított által indítványozott tanúkihallgatáson, valamint az ilyen tanú részvételével megtartott szembesítésen is. A kihallgatáson jelen lévő védő a gyanúsítotthoz és a tanúhoz kérdéseket intézhet.

(3) A fogva lévő gyanúsított a kihallgatása előtt a védővel értekezhet.

(4) A nyomozási cselekményen jelen lehet az állam- és jogtudományi kar nappali tagozatán jogász szakon hallgatói jogviszony keretében szervezett szakmai gyakorlatát töltő személy, ha ezt az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság engedélyezi, és a jelen lévő gyanúsított, tanú vagy sértett ehhez írásban hozzájárul.

(5)²⁶⁷ A külföldi állampolgár gyanúsítottkénti vagy tanúkénti kihallgatásán jelen lehet államának konzuli tisztviselője.

(6) Törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés rendelkezése alapján

a) a külföldi állampolgár gyanúsított ellen, illetőleg

b) a külföldi állampolgár sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt

indult eljárás során lehetővé kell tenni, hogy a nyomozási cselekményen a külföldi állam hatóságának tagja jelen lehessen. Az értesítés mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár. Ebben az esetben a külföldi állam hatóságát az elvégzett nyomozási cselekményről utólag haladéktalanul értesíteni kell.

(7)²⁶⁸ Azoknál a nyomozási cselekményeknél, amelyeknél a védő jelen lehet, a védő mellett vagy helyetteseként ügyvédjelölt is jelen lehet.

(8) Külföldi állam nyomozó hatóságának tagja — külön törvény vagy nemzetközi szerződés alapján — nyomozási cselekményeken jelen lehet.

185. § (1)²⁶⁹ A gyanúsított, a védő és a sértett jelen lehet a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál, indítványt terjeszthet elő és észrevételt tehet, a szakértőhöz kérdéseket intézhet. A felsoroltaknak a nyomozási cselekményről való értesítése kivételesen mellőzhető, ha ezt a nyomozási cselekmény sürgőssége indokolja. Az értesítést mellőzni kell, ha ennek következtében a tanú zártan kezelt adatai a gyanúsított, a védő és a sértett előtt ismertté válnának.

²⁶⁶ A 184. § (2) bekezdésének második és harmadik mondata a 2003: II. törvény 51. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁶⁷ A 184. § (5) és (6) bekezdését a 2002: I. törvény 113. §-a iktatta be.

²⁶⁸ A 184. § (7) és (8) bekezdését a 2003: II. törvény 51. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁶⁹ A 185. § (1) bekezdésének első mondatát a 2003: II. törvény 52. §-a állapította meg, utolsó mondatát pedig a 2002: I. törvény 114. §-a iktatta be.

(2) A gyanúsított a szemlére és a bizonyítási kísérletre idézhető, ebben az esetben a nyomozási cselekmény a gyanúsított távollétében nem tartható meg.

(3) Az ügyész és a nyomozó hatóság a nyomozási cselekmény helyszínéről eltávolíthatja azt, akinek a jelenléte az eljárást akadályozza, a nyomozás elősegítése érdekében bárkit a nyomozási cselekmény helyszínén való tartózkodásra kötelezhet. Aki az eljárás rendjét zavarja, vagy a helyszínen tartózkodási kötelezettségének nem tesz eleget, rendbírsággal sújtható.

186. § (1) Aki a nyomozási cselekményen jelen lehet, az arról készült jegyzőkönyvet nyomban megtekintheti.

(2) A gyanúsított, a védő és a sértett a nyomozás során is megtekintheti a szakvéleményt, az egyéb iratokat pedig akkor, ha az a nyomozás érdekeit nem sérti.

(3) A gyanúsított és a védő jogosult arra, hogy azokról az iratokról, amelyeket megtekinthet, másolatot kapjon.

(4)²⁷⁰ A sértett, illetőleg a tanú vallomását vagy egyébként személyi adatait tartalmazó, a nyomozás során keletkezett, illetőleg annak során szerzett, benyújtott vagy csatolt iratról készült másolaton nem tüntethetők fel a sértett, illetőleg a tanú személyi adatai. Nem adható másolat az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság határozatának tervezetéről, az ügyész és a nyomozó hatóság között a 165. § (1)—(3) bekezdése alapján keletkezett iratokról.

A nyomozás részbeni mellőzése

187. § (1) A gyanúsított kihallgatása után az ügyész a további nyomozást határozattal mellőzheti az olyan bűncselekmény miatt, amelynek az elkövetett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

(2) A nyomozás részbeni mellőzéséről szóló határozatot közölni kell a sértettel, a feljelentővel és azzal is, aki magánindítványt terjesztett elő. Ha a határozattal érintettek száma nagy, a határozat közzlése a 67. § (3) bekezdésében említett módon történhet.

A nyomozás felfüggesztése

188. § (1) Az ügyész határozattal felfüggeszti a nyomozást, ha

a) a gyanúsított ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodik, és az eljárás a távollétében nem folytatható,

b) a gyanúsított tartós, súlyos betegsége vagy a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége miatt az eljárásban nem vehet részt,

c) az elkövető kiléte a nyomozásban nem volt megállapítható,

d) az eljárás lefolytatásához előzetes kérdésben hozott döntést kell beszerezni,

e) jogsegély iránti megkeresés külföldi hatóság általi teljesítése szükséges és további, Magyarországon elvégzendő nyomozási cselekmény már nincs,

f)²⁷¹ nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt a büntetőeljárás megindításához szükséges döntést kell beszerezni,

g)²⁷² nemzetközi büntető bíróság a joghatóságába tartozó ügyben a magyar hatóságot a büntetőeljárás átadása végett megkeresi.

(2)²⁷³ Az eljárást folytatni kell, ha a felfüggesztés oka megszűnt, illetve az (1) bekezdés g) pontja esetén, ha a nemzetközi büntető bíróság alapokmányát kihirdető, illetve alapokmányából fakadó kötelezettségek végrehajtásáról szóló törvény azt előírja.

(3) Az ügyész legfeljebb egyéves határidőt állapíthat meg

a) a külföldön tartózkodónak a visszatérésre,

b) az érdekeltnek kereset benyújtására, a személyi állapot kérdésének eldöntése érdekében,

c) ha a nyomozást az (1) bekezdés e) pontja alapján függeszti fel.

(4) Ha az ügyész által megállapított határidő eredménytelenül telt el, az eljárást folytatni kell.

(5) A nyomozás felfüggesztéséről szóló határozatot közölni kell az ismert helyen tartózkodó gyanúsítottal, a védővel, a feljelentővel és a sértettel.

(6)²⁷⁴ A nyomozás felfüggesztése után — az (1) bekezdés a) pontját kivéve — a gyanúsított (elkövető) személyét közvetlenül érintő nyomozási cselekmény nem végezhető.

(7) A felfüggesztés tartama a nyomozás határidejébe nem számít be.

189. § (1) A nyomozó hatóság határozattal felfüggesztheti a nyomozást a 188. § (1) bekezdésének a), c) és e) pontjában meghatározott esetekben. A nyomozást felfüggesztő határozatot a nyomozó hatóság az ügyésznek haladéktalanul megküldi.

(2) A 188. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott esetben az ügyész és a nyomozó hatóság az ügyet nyilvántartásba veszi, és ha az elkövető személyére utaló újabb adat birtokába jut, a nyomozást folytatja.

²⁷¹ A 188. § (1) bekezdésének f) pontja a 2002. I. törvény 116. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷² A 188. § (1) bekezdésének g) pontját a 2003. II. törvény 53. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

²⁷³ A 188. § (2) bekezdése a 2003. II. törvény 53. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷⁴ A 188. § (6) bekezdése a 2002. I. törvény 116. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷⁰ A 186. § (4) bekezdése a 2002. I. törvény 115. §-ával megállapított szöveg.

A nyomozás megszüntetése

190. § (1) Az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti,

- a) ha a cselekmény nem bűncselekmény,
- b) ha a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény,
- c) ha nem a gyanúsított követte el a bűncselekményt, illetve ha a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el,
- d) ha büntethetőséget kizáró ok állapítható meg, kivéve, ha kényszergyógykezelés elrendelése látszik szükségesnek,
- e) a gyanúsított halála, elévülés, kegyelem miatt,
- f) a törvényben meghatározott egyéb büntethetőséget megszüntető ok miatt,
- g) ha a magánindítvány, kívánat vagy feljelentés hiányzik, és az már nem pótolható,
- h)²⁷⁵ ha a cselekményt már jogerősen elbírálták, ideértve a Btk. 6. § esetét is,
- i) ha a meghatározott személy ellen folyó nyomozás megindításától számított két év eltelt [176. § (2) bek.].

(2) Az (1) bekezdés a), e), g) és h) pontjában meghatározott esetekben, továbbá, ha a büntethetőséget a gyermekkor zárja ki [Btk. 22. § a) pont], a nyomozás megszüntetésére a nyomozó hatóság is jogosult. A nyomozást megszüntető határozatot a nyomozó hatóság az ügyésznek haladéktalanul megküldi.

(3) A nyomozás megszüntetése esetén a bűnügyi költséget az állam viseli; a gyanúsítottat kötelezni kell annak a költségnek viselésére, amely a mulasztása folytán merült fel.

(4) A nyomozást megszüntető határozatot egyidejűleg közölni kell a gyanúsítottal, a védővel, a sértettel, a feljelentővel és azzal is, aki magánindítványt terjesztett elő.

191. § (1) A nyomozás megszüntetése — ha e törvény kivételt nem tesz — nem akadályozza annak, hogy ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassák.

(2)²⁷⁶ Az eljárás folytatását az ügyész, ha pedig a nyomozást az ügyész szüntette meg, a felettes ügyész rendelheti el. Ha a gyanúsítottat megrovásban (Btk. 71. §) részesítették, az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi.

(3) Ha a nyomozás megszüntetése ellen nem éltek panasszal, illetve a felettes ügyész nem rendelte el a nyomozás folytatását, utóbb azt csak a bíróság rendelheti el az ellen, akivel szemben a nyomozást korábban megszüntették.

(4) Ha a bíróság a nyomozás folytatásának elrendelése iránti indítványt elutasította, változatlan alapon a nyomozás folytatásának elrendelése iránti ismételt indítvány előterjesztésének nincs helye.

(5)²⁷⁷ Akivel szemben a feljelentést a 175. § (1) bekezdése alapján utasították el, vagy a nyomozást a 192. § (1) bekezdése alapján szüntették meg, a 82. § (5) bekezdésének esetein kívül a nyomozást vagy annak folytatását az illetékes ügyész rendelheti el.

*A nyomozás megszüntetése
az együttműködő gyanúsítottal és a fedett nyomozóval
szemben*

192. § (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a nyomozást megszüntetheti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntető ügy bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(2)²⁷⁸ A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetén az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható fedett nyomozó [178. § (2) bek.] a cselekményt szolgálati feladata teljesítése közben bűnüldözési érdekből követte el, és a bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(3) Az (1) vagy (2) bekezdés alapján a nyomozás nem szüntethető meg, ha az (1) bekezdésben meghatározott személy, illetőleg a fedett nyomozó más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható.

(4) A nyomozásnak az (1) vagy (2) bekezdés alapján történő megszüntetése esetén a 175. § (3)—(5) bekezdését megfelelően alkalmazni kell. A nyomozás megszüntetése ebben az esetben sem akadályozza annak, hogy ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassák (191. §).

(5)—(7)²⁷⁹

²⁷⁷ A 191. § (5) bekezdését a 2003: II. törvény 53. §-ának (4) bekezdése iktatta be.

²⁷⁸ A 192. § (2)—(4) bekezdése a 2002: I. törvény 118. §-ával megállapított szöveg.

²⁷⁹ A 192. § (5)—(7) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

²⁷⁵ A 190. § (1) bekezdésének h) pontja a 2003: II. törvény 53. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁷⁶ A 191. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 117. §-ával megállapított szöveg.

A nyomozás iratainak megismerése

193. § (1)²⁸⁰ A nyomozás elvégzése után az ügyész vagy — ha az ügyész másképp nem rendelkezik — a nyomozó hatóság a gyanúsítottnak és a védőnek az erre kijelölt helyiségben átadja a nyomozás összefűzött iratait. Lehetővé kell tenni, hogy a gyanúsított és a védő az esetleges vádemelés alapjául szolgáló összes iratot — kivéve a zártan kezelt iratokat — megismerhesse.

(2)²⁸¹ Az iratok megtekintésének határnapjáról a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell, a fogva levő gyanúsítottat a határnapra — kérésére — elő kell állítani. A gyanúsított és a védő a nyomozás kiegészítését indítványozhatja, egyéb indítványokat és észrevételeket tehet, az iratokról másolatot kérhet. A gyanúsítottat erre a jogára figyelmeztetni kell.

(3) A gyanúsított, illetőleg a védő indítványáról az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság határoz.

(4)²⁸² A gyanúsított és a védő az iratok megtekintésének határnapját követően is jogosult arra, hogy megismerje az (1) bekezdés szerinti iratokat.

(5) Ha az (1) bekezdés szerinti eljárási cselekményt a nyomozó hatóság végezte, ennek megtörténte után tizenöt napon belül az iratokat megküldi az ügyésznek.

(6)²⁸³ Az (1) bekezdés szerinti eljárási cselekmény elvégzését követően a sértettet értesíteni kell arról, hogy a nyomozás iratait megtekintheti, és gyakorolhatja az őt a nyomozás során megillető más jogokat.

194. § (1) A nyomozás iratainak a 193. § (1) bekezdés szerinti átadásáról felvett jegyzőkönyv tartalmazza

- a) a gyanúsítottnak és a védőnek átadott iratok megjelenését, a megtekintés kezdő és befejező időpontját,
- b) a gyanúsított és a védő indítványait és észrevételeit,
- c) ha a gyanúsított vagy a védő nem él a 193. § (1) bekezdésben biztosított jogával, ezt a tényt.

(2)²⁸⁴

IV. Cím

JOGORVOSLAT A NYOMOZÁS SORÁN

195. § (1) Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

²⁸⁰ A 193. § (1) bekezdésének első mondata a 2003: II. törvény 53. §-ának (5) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸¹ A 193. § (2) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 119. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸² A 193. § (4) és (5) bekezdése a 2002: I. törvény 119. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸³ A 193. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 119. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

²⁸⁴ A 194. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

(2) Nincs helye panasznak a más szakértőt kirendelő és a gyanúsított vagy a védő által szakvélemény elkészítésére felkért személy szakértőként való bevonását engedélyező határozat ellen (111—112. §).

(3) A panasznak — ha e törvény kivételt nem tesz — nincs halasztó hatálya. Kivételesen indokolt esetben a határozatot hozó, illetőleg a panaszt elbíráló a határozat végrehajtását a panasz elbírálásáig felfüggesztheti.

(4) Ha a határozatot hozó a panasznak három napon belül nem ad helyt, köteles azt haladéktalanul felterjesztetni az elbírálásra jogosulthoz. Az ügyész határozata elleni panaszt a felettes ügyész, a nyomozó hatóság határozata elleni panaszt az ügyész a hozzá érkezésétől számított tizenöt, megszüntető határozat esetén harminc napon belül határozattal bírálja el.

(5) A panasz elbírálásáról a panaszt tevőt — a határozat hatályon kívül helyezése, illetőleg a megváltoztatása esetén azokat is, akikkel a határozatot közzétették — értesíteni kell. A panaszt elbíráló határozat ellen további jogorvoslatnak — a (6) bekezdés eseteit kivéve — nincs helye.

(6) A 149. § (3) bekezdése, a 150. § (2) bekezdése, a 151. § (4) bekezdése, valamint a 153. § (2) bekezdése szerinti határozat, továbbá a 151. § (2) bekezdése szerinti ügyészi határozat elleni panaszt elutasító határozat ellen a kézbesítéstől számított nyolc napon belül a határozatot hozó ügyészségnél felülbírálati indítvány terjeszthető elő, az ügyészség a felülbírálati indítványt az iratokkal és indítványával együtt három napon belül megküldi a bíróságnak.

(7) A halaszthatatlan nyomozási cselekmény elleni jogorvoslatra az (1)—(4) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni.

196. § Az, akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, ellenvetést tehet. A panaszt ellenvetésként kell elbírálni, ha elkésett, vagy nem a jogosulttól származik. Az ellenvetés alapján a szükséges és indokolt intézkedéseket az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megteszi.

197. §²⁸⁵ (1) Ha az ügyész a nyomozást a 190. § (1) bekezdésének e) pontja alapján azért szüntette meg, mert a büntetethez való jog a hivatalból kezdeményezett eljárási kegyelem folytán szűnt meg, a gyanúsított a nyomozást megszüntető határozat közzétételétől számított nyolc napon belül kérheti a nyomozás folytatását, ebben az esetben a nyomozást folytatni kell.

(2) A büntetőeljárást folytatni kell, ha a gyanúsított a nyomozást megszüntető határozat ellen benyújtott panaszában a megrovás alkalmazását sérelmezi, és a büntetőeljárás megszüntetésének más oka nincs. Erre a gyanúsítottat a határozatban figyelmeztetni kell.

²⁸⁵ A 197. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 120. §-ának (1) bekezdése az (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg a 197. §-ba (2) bekezdést iktatott be.

198. § (1) Ha a feljelentést a sértett tette, a sértett a feljelentést elutasító határozat ellen, a nyomozás elrendelése iránt a határozat közlésétől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

(2) Ha az ügyész a nyomozást megszüntette, a sértett az eljárás folytatásának elrendelése iránt a határozat közlésétől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

199. § (1) Az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a panasz alapján

a) a feljelentést elutasító, illetőleg a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi, és dönt a nyomozás elrendeléséről vagy folytatásáról, illetve a vádemelésről,

b) a panaszt elutasítja, ha azt nem találja alaposnak.

(2)²⁸⁶ A panasz elutasítását követően a sértett pótmagánvádlóként léphet fel, ha

a) a feljelentést a 174. § (1) bekezdésének *a)* vagy *c)* pontja alapján utasították el,

b) a nyomozást a 190. § (1) bekezdésének *a)—d)* vagy *f)* pontja alapján szüntették meg.

(3) Nincs helye a pótmagánvádlóként történő fellépésnek, ha a büntethetőséget a gyermekkor vagy a kóros elmeállapot zárja ki, továbbá az elkövető halála esetén.

V. Cím

BÍRÓI ENGEDÉLYHEZ KÖTÖTT TITKOS ADATSZERZÉS²⁸⁷

Általános szabályok

200. § (1) Az ügyész és a nyomozó hatóság bírói engedély alapján az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása, valamint bizonyítási eszköz felderítése érdekében a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig az érintett tudta nélkül

a) a magánlakásban történeteket technikai eszközzel megfigyelheti és rögzítheti,

b) levelet, egyéb postai küldeményt, valamint telefonvezetéken vagy más hírközlési rendszer útján továbbított közlés tartalmát megismerheti, és azt technikai eszközzel rögzítheti,

c) a számítástechnikai rendszer útján továbbított és tárolt adatokat megismerheti és felhasználhatja (a továbbiakban: titkos adatszerzés).

(2) Az ügyész és a nyomozó hatóság a nyomozás elrendelését követően a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzést e törvény alapján végzi.

(3) E cím rendelkezései nem érintik a nyomozás elrendelését megelőzően a bírói, illetőleg az igazságügy-ministeri engedélyhez kötött titkos információgyűjtést; e tevékenységet a külön törvényekben meghatározottak szerint az erre feljogosított szervezetek a rájuk irányadó szabályok szerint végzik.

(4) Ha a nyomozás elrendelését megelőzően külön törvény alapján a bíró, illetőleg az igazságügy-minister által engedélyezett titkos információgyűjtés végrehajtása során az ügyben a nyomozást elrendelik, a titkos információgyűjtést a továbbiakban csak e törvény szerint mint titkos adatszerzést lehet folytatni.

(5) Az (1) bekezdés *a)* pontja alkalmazásában magánlakásnak minősül a lakás, a lakás céljára használt egyéb helyiség, tárgy, a lakáshoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiség, az ezekhez tartozó bekerített hely, továbbá a nyilvános vagy a közönség részére nyitva álló helyen kívül minden más helyiség vagy terület.

201. § (1) Titkos adatszerzésnek akkor van helye, ha az eljárás

a) öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos, továbbá

b) országhatáron átnyúló bűnözéssel kapcsolatos,

c) kiskorú ellen irányuló,

d) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel megvalósuló (ideértve az üzletszerűen, bűnszövetségben vagy bűnszervezetben történő elkövetést is),

e) kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,

f) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,

g) fegyveresen elkövetett,

bűncselekmény vagy ilyen bűncselekmény kísérletének, illetőleg előkészületének gyanúja miatt folyik.

(2) Ha a nyomozást az ügyész végzi [28. § (4) bek. *e)* pont, 29. §, 474. § (2)—(4) bek.], titkos adatszerzésnek az (1) bekezdésben fel nem sorolt bűncselekmény miatt is helye van.

202. § (1) Titkos adatszerzést elsősorban a gyanúsítottal, illetve azzal a személlyel szemben lehet alkalmazni, aki a bűncselekmény elkövetésével a nyomozás addigi adatai alapján gyanúsítható.

(2) Titkos adatszerzés mással szemben akkor alkalmazható, ha az (1) bekezdésben megjelölt személlyel való bűnös kapcsolattartásra adat merült fel, vagy ilyen kapcsolat megalapozottan feltehető. A titkos adatszerzésnek nem akadályja, ha az kívülálló személyt elkerülhetetlenül érint.

(3) Az ügyben védőként eljáró ügyvéd magánlakásában és irodájában, illetőleg az ügyvéd birtokában lévő telefonvezetékre vagy más hírközlési rendszerre, az ügyvéd levelezésére, ideértve a számítástechnikai rendszer útján történő levelezést is, akkor végezhető titkos adatszerzés, ha az ügyvéddel szemben a terhelt ellen folyamatban lévő

²⁸⁶ A 199. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 120. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁸⁷ A törvény IX. Fejezetének V. Címét és 200—206. §-át a 2002: I. törvény 121. §-a állapította meg.

üggyel összefüggő bűncselekmény megalapozott gyanúja merült fel.

(4) A rendőrségi fogdában, illetőleg a büntetés-végrehajtási intézetben levő ügyvédi beszélő helyiségben akkor végezhető titkos adatszerzés, ha az ügyvéddel szemben a terhelt ellen folyamatban lévő üggyel összefüggő bűncselekmény megalapozott gyanúja merült fel.

(5) A (3) és (4) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni arra is, aki a 81. § (1) bekezdésének a) pontja alapján tanúként nem hallgatható ki, illetőleg aki a 82. § (1) bekezdése alapján a tanúvallomást megtagadhatja.

(6) Titkos adatszerzésnek a 201. §-ban és az (1)–(5) bekezdésben meghatározott esetekben is csak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy más módon a bizonyíték beszerzése kilátástalan, vagy aránytalanul nagy nehézséggel járna, és a titkos adatszerzéssel a bizonyíték beszerzése valószínűsíthető.

Bírói engedély

203. § (1) A titkos adatszerzés engedélyezéséről a bíróság az ügyész indítványára e Fejezet VI. Címe szerinti eljárásban határoz.

(2) Az indítványnak tartalmaznia kell

a) a nyomozást végző ügyési szerv vagy nyomozó hatóság megnevezését, a nyomozás elrendelésének időpontját, az ügy számát, annak előadását, hogy a nyomozás elrendelését megelőzően történt-e, vagy az indítvány előterjesztésekor folyik-e és milyen titkos információgyűjtés, azt mely szervezet végezte, illetve végzi, és milyen adatokat szerzett meg,

b) a titkos adatszerzés tervezett alkalmazásának helyét, telefonlehallgatás esetén a kapcsolási számot is,

c) a titkos adatszerzés tervezett alkalmazásával érintett nevét, illetőleg az azonosításra alkalmas adatot, valamint a titkos adatszerzés vele szemben alkalmazni kívánt eszközének, illetőleg módszerének megnevezését,

d) az alkalmazás tervezett tartamának kezdő és befejező időpontját, naptári napban és órában meghatározva,

e) az alkalmazás 201. és 202. §-ban meghatározott feltételeinek a meglétére vonatkozó részletes leírást, így különösen az alapul szolgáló bűncselekmény megnevezését és a bűncselekmény gyanújára okot adó adatokat, a titkos adatszerzés elkerülhetetlen alkalmazását indokoló körülményeket, az alkalmazás célját és annak valószínűsítését, hogy a bizonyíték a titkos adatszerzés során alkalmazott eszközzel, illetőleg módszerrel beszerezhető,

f) halaszthatatlan elrendelés [(6) bekezdés] esetén annak okát és időpontját.

(3) Az indítványhoz csatolni kell az indítványban foglaltakat megalapozó iratokat. Az alkalmazás meghosszabbítására vonatkozó indítvány előterjesztésével egyidejűleg

be kell mutatni a korábbi engedélyezés óta keletkezett iratokat is.

(4) A bíróság az indítvány előterjesztésétől számított hetvenkét órán belül határoz. Ha a bíróság az indítványnak helyt ad vagy részben ad helyt, meghatározza, hogy kivel szemben, a titkos adatszerzés mely eszköze, illetőleg módszere mettől meddig alkalmazható.

(5) A titkos adatszerzés legfeljebb kilencven napra engedélyezhető, ez ismételt indítványra egy alkalommal legfeljebb kilencven nappal meghosszabbítható. Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, és az engedélyezés idején a titkos adatszerzés indítvány szerinti kezdő időpontja már elmúlt, az alkalmazás kezdő időpontja az engedélyezés napja.

(6) Ha az engedélyezés olyan késedelemmel járna, amely a titkos adatszerzés sikerét veszélyeztetné, az ügyész legfeljebb hetvenkét óra időtartamra elrendelheti a titkos adatszerzést (halaszthatatlan elrendelés). Ez esetben az elrendeléssel egyidejűleg az engedélyezés iránti indítványt is elő kell terjeszteni. Ha a bíróság az indítványt elutasította, változatlan ténybeli alapon újabb halaszthatatlan elrendelésnek nincs helye.

A titkos adatszerzés végrehajtása

204. § (1) A titkos adatszerzést a külön törvényben meghatározott szervezet hajtja végre. Ha az ügyészségi nyomozás során elrendelt titkos adatszerzés tárgya a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett bűncselekmény, az ügyész titkos adatszerzés elvégzésére az érintett nemzetbiztonsági szolgálatot is felkérheti.

(2) A hírközlési szolgáltatást, a postai küldemények, illetőleg a számítástechnikai rendszer útján rögzített adatok továbbítását, feldolgozását, kezelését végző szervezetek kötelesek a titkos adatszerzés végrehajtását biztosítani és a titkos adatszerzésre jogosult hatóságokkal együttműködni. A hírközlési szolgáltatást, valamint a postai küldemények továbbítását végző szervezetek kötelezettségeiről és az együttműködés részletes szabályairól külön jogszabály rendelkezik.

(3) A titkos adatszerzést az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság vezetője haladéktalanul megszünteti, ha

a) halaszthatatlan elrendelés esetén a bíróság az indítványt elutasította,

b) az engedélyben meghatározott célját elérte,

c) az engedélyben megállapított időtartam eltelt,

d) a nyomozást megszüntették,

e) nyilvánvaló, hogy a további alkalmazástól sem várható eredmény.

(4) A titkos adatszerzés befejezését követő nyolc napon belül a titkos adatszerzést folytatott ügyész, illetőleg nyomozó hatóság megsemmisíti a titkos adatszerzés célja szempontjából érdektelen, rögzített adatot és az ügyben nem érintett személy rögzített adatait. A (3) bekezdés

a) pontja esetében az addig rögzített adatokat haladéktalanul meg kell semmisíteni.

(5) A titkos adatszerzés végrehajtásáról jelentést (168. §) kell készíteni, amely részletesen tartalmazza a titkos adatszerzés lefolyását, így különösen azt, hogy annak során milyen eszközt, illetőleg módszert, meddig és hol alkalmaztak, a titkos adatszerzés mely természetes vagy jogi személyt, illetőleg jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet érintett, a titkos adatszerzés során milyen — a (4) bekezdés alapján meg nem semmisített — adatot, milyen módon, milyen forrásból hol és mikor szereztek meg. A jelentést úgy kell elkészíteni, hogy abból a bíróság engedélyező végzésében foglaltak megtartása megállapítható legyen. A jelentésben ki kell térni arra is, hogy a titkos adatszerzés elérte-e a célját, és ha nem, akkor annak milyen akadálya volt. A jelentést a titkos adatszerzést folytatott ügyési szerv, illetőleg nyomozó hatóság vezetője írja alá.

A titkos adatszerzés eredményének megismerése

205. § (1) A titkos adatszerzés során keletkezett és rögzített adatok megóvásáról az ügyész, illetőleg a titkos adatszerzést folytatott nyomozó hatóság az államtitokról és a szolgálati titokról szóló törvényben szabályozottak szerint gondoskodik.

(2) A titkos adatszerzés tényét, valamint az azzal beszerzett és rögzített adatot a titkos adatszerzés végrehajtása során, illetőleg azt követően mindaddig, amíg a titkos adatszerzésről szóló jelentést az ügyész nem csatolta az iratokhoz, az engedélyező bíró, az ügyész és a nyomozó hatóság, valamint az ügyész és a nyomozó hatóság hivatali felettese (szolgálati előljárója) ismerheti meg. A titkos adatszerzés engedélyezésével kapcsolatos bírósági iratokat az engedélyező bírónak a 207. § (1) bekezdésében meghatározott igazgatási vezetője is megismerheti.

(3) A titkos adatszerzést engedélyező bíró megkeresésére a titkos adatszerzés során a megkeresés időpontjáig beszerzett adatokat az ügyész köteles bemutatni. Ha a bíró megállapítja, hogy az engedély kereteit túllépték, a titkos adatszerzést megszünteti, más törvénysértés esetén a titkos adatszerzést megszüntetheti. E végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

(4) A külön törvény alapján a nyomozást megelőzően végzett titkos információgyűjtés [200. § (3) bek.] eredményét — annak a büntetőeljárásban történő felhasználásáig — a külön törvényekben meghatározottak ismerhetik meg.

(5) Az ügyész a titkos adatszerzés tényéről — annak befejezését követően — értesíti a bírói engedélyben érin-

tettet, ha az érintett ellen nem indult büntetőeljárás, és az értesítés a büntetőeljárás sikerét nem veszélyezteti.

A titkos adatszerzés eredményének felhasználása

206. § (1) Ha az ügyész a titkos adatszerzés eredményét a büntetőeljárásban bizonyítékként kívánja felhasználni, a titkos adatszerzés engedélyezése iránti indítványt, a bíróság határozatát és a titkos adatszerzés végrehajtásáról készített jelentést csatolja a nyomozás irataihoz. Ha az iratok csatolása a nyomozás iratainak megismerése (193. §) után történt, a gyanúsítottat és a védőt erről értesíteni kell, és lehetőséget kell adni a csatolt iratok megismerésére.

(2) A titkos adatszerzés végrehajtásáról készített jelentés a nyomozás irataihoz történő csatolást követően az okiratra (116. §) vonatkozó szabályok szerint használható fel bizonyítékként.

(3)²⁸⁸ A titkos adatszerzés eredménye más büntetőeljárásban, valamint a nyomozás elrendelését megelőzően a bíró, illetőleg az igazságügy-miniszter engedélyéhez kötött titkos információgyűjtés eredménye büntetőeljárásban az általános szabályok szerint [76. § (2) bek.] is csak akkor használható fel,

a) ha a 201. §-ban meghatározott feltételek a büntetőeljárás, illetőleg a másik büntetőeljárás esetében is fennállnak, és

b) a felhasználás célja megegyezik a titkos adatszerzés vagy titkos információgyűjtés eredeti céljával.

(4) Bizonyítékként nem lehet felhasználni a titkos adatszerzés eredményét, ha a titkos adatszerzést a 204. § (3) bekezdésének a) vagy e) pontja, illetőleg a 205. § (3) bekezdése alapján szüntették meg, vagy a titkos adatszerzés érintette — anélkül, hogy azt a bíróság engedélyezte volna — az ügyben eljáró védő, illetőleg olyan személy, aki tanúként nem hallgatható ki, vagy a vallomástételt a 82. § (1) bekezdése alapján megtagadhatja.

VI. Cím

A NYOMOZÁSI BÍRÓ ELJÁRÁSA

A nyomozási bíró feladata

207. § (1)²⁸⁹ A vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait első fokon a megyei bíróság elnöke által kijelölt bíró (nyomozási bíró) látja el.

²⁸⁸ A 206. § (3) bekezdése a 2003: II. törvény 54. §-ával megállapított szöveg.

²⁸⁹ A 207. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 122. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) A nyomozási bíró dönt

a)²⁹⁰ a vádirat benyújtása előtt a bíróság hatáskörébe tartozó kényszerintézkedésekkel [129. §, 137. §, 138. §, 140. §, 146. §, 147. §, 149. § (6) és (8) bek., 151. § (2), (3) és (6) bek., 153. § (2) bek., 156. §, 159. §, 483. §], az elmeállapot megfigyelésével (107. §) kapcsolatos indítványokról, valamint a védő kizárásáról [45. § (3) bek.]²⁹¹,

b) a titkos adatszerzés engedélyezéséről [203. § (4) és (6) bek.] és megszüntetéséről [205. § (3) bek.],

c) a nyomozás megszüntetését követően a nyomozás folytatásának elrendeléséről [191. § (3) bek.],

d) az ügyész indítványára a tanú különösen védetté nyilvánításáról (97. §),

e)²⁹² a 149. § (3) bekezdése, a 150. § (2) bekezdése, a 151. § (4) bekezdése, valamint a 153. § (2) bekezdése szerinti határozat elleni panaszt elutasító határozat, továbbá a 151. § (2) bekezdése szerinti ügyési határozat ellen előterjesztett felülbírálati indítványról, valamint a rendbíróság 161. § (6) bekezdése szerinti elzárásra történő átváltoztatásáról.

(3)²⁹³ A nyomozási bíró a vádirat benyújtása előtt az ügyész indítványára kihallgatja a különösen védett tanút és azt a tanút, aki az életét közvetlenül veszélyeztető állapotban van. A tanú kihallgatásának indítványozását a tanú és az érdekében eljáró ügyvéd az ügyésznél kezdeményezheti. A nyomozási bíró ismételt kihallgatja a különösen védett tanút, ha ezt a tárgyalás előkészítése vagy a tárgyalás során a bíróság elrendeli [268. § (2) bek., 305. § (3) bek.].

(4) A nyomozási bíró a vádirat benyújtása előtt az ügyész indítványára kihallgatja a tizenegyedik életévét be nem töltött tanút, ha megalapozottan feltehető, hogy a tárgyaláson történő kihallgatása a fejlődését károsan befolyásolná. A tanú kihallgatásának indítványozását a törvényes képviselő, a gondozó és a tanú érdekében eljáró ügyvéd az ügyésznél kezdeményezheti.

(5)²⁹⁴ Az ügyész, a gyanúsított és a védő bizonyítás felfüggesztését is indítványozhatja, ha megalapozottan feltehető, hogy az így megszerezhető bizonyítási eszköz a bírósági eljárásban már nem állna rendelkezésre, vagy az addigra jelentős mértékben megváltozna, illetőleg bizonyítási eszköz jellegét elveszítené. Az ügyész, a gyanúsított, a védő, a tanú érdekében eljáró ügyvéd, valamint a kiskorú tanú gondozója és törvényes képviselője a tanúnak vagy kivételes esetben a gyanúsítottnak a zártcélú távközlő hálózat útján történő kihallgatását is indítványozhatja.

²⁹⁰ A 207. § (2) bekezdésének a) és b) pontja a 2002: I. törvény 122. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁹¹ A 207. § (2) bekezdésének a) pontjában a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján a „[45. § (4) bek.]” szöveg „[45. § (3) bek.]” szövegre módosult.

²⁹² A 207. § (2) bekezdésének e) pontja a 2003: II. törvény 55. §-ával megállapított szöveg.

²⁹³ A 207. § (3) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 122. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

²⁹⁴ A 207. § (5) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 122. §-ának (4) bekezdése iktatta be.

(6)²⁹⁵ A vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására, valamint az ideiglenes kényszerorvoskezelés felülvizsgálatára irányuló eljárást a megyei bíróság egyesbírája e Címben foglalt rendelkezések szerint folytatja le.

Illetékesség

208. § (1) A nyomozási bíró a megyei bíróság illetékességi területén lévő ügyészségek által folytatott eljárás során jár el, tekintet nélkül arra, hogy az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény elbírálása a helyi bíróság vagy a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.

(2) A megyei bíróság elnöke a megyei bíróság területén lévő több helyi bíróságon is kijelölhet nyomozási bírót, és ebben az esetben a nyomozási bírók illetékességét a megyei bíróság elnöke állapítja meg. A nyomozási bíró bizonyítási cselekmény elvégzése esetén az illetékességi területén kívül is eljárhat.

Általános eljárási szabályok

209. § (1) A nyomozási bíró eljárására a bírósági eljárás általános szabályai az e címben foglalt eltérésekkel alkalmazandók.

(2) Az ügyek egyesítésének és elkülönítésének nincs helye.

(3) Azt az eljárásban felmerült bűnügyi költséget, amelyet a 74. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az állam előlegez, a nyomozási bíró állapítja meg, de a megállapított összeget az ügyész előlegezi.

(4) Ha a nyomozási bíró azt észleli, hogy a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének van helye, erről az ügyészt értesíti.

Az ülés

210. § (1) A nyomozási bíró ülést tart, ha az indítvány tárgya

a)²⁹⁶ a személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés (129. §, 137. §, 138. §, 140. §, 146. §, 483. §) elrendelése,

b) az előzetes letartóztatásnak az elrendelésétől számított hat hónapot meghaladó meghosszabbítása,

c) óvadék elfogadása (147. §),

d) elmeállapot megfigyelésének (107. §) elrendelése,

e) bizonyítási cselekmény elvégzése [207. § (3)—(5) bek.].

²⁹⁵ A 207. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 122. §-ának (5) bekezdése iktatta be.

²⁹⁶ A 210. § (1) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 123. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az ülés mellőzhető, ha az indítvány tárgya elmeállapot megfigyelésének elrendelése, és azon a gyanúsított az egészségi állapota miatt nem jelenhet meg, vagy a jogainak gyakorlására képtelen.

(3) A nyomozási bíró az iratok alapján dönt

- a) az (1) bekezdésben fel nem sorolt kérdésekben,
- b) ha az ülést a (2) bekezdés alapján mellőzi,
- c) ha az indítvány nem az arra jogosulttól származik.

(4) A nyomozási bíró — ha ez szükséges — a (3) bekezdésben felsorolt esetekben is ülést tart.

211. § (1)²⁹⁷ A nyomozási bíró meghatározza az ülés határnapját. Ha az indítványt az ügyész terjesztette elő, gondoskodik a gyanúsítottak a nyomozási bíró előtti megjelenéséről, az ülés határnapjáról és helyéről értesíti a védőt. Ha az indítványt nem az ügyész terjesztette elő, a nyomozási bíró intézkedik a szükséges iratok beszerzése iránt, az ülés határnapjáról és helyéről értesíti az indítványozót, az ügyészt, a gyanúsítottat és a védőt.

(2) Ha az ülésen az indítványozó nem jelenik meg, ezt úgy kell tekinteni, hogy az indítványt visszavonta. Ha az indítvány tárgya az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelése, és a gyanúsított az állapota miatt nem jelenhet meg, vagy a jogainak gyakorlására képtelen, az ülés a védő távollétében nem tartható meg.

(3) Az ülésen az indítványozó az indítványt megalapozó bizonyítékokat írásban előterjeszti, vagy szóban előadja. A jelenlevőknek módot kell adni arra, hogy az indítványozó bizonyítékait — a 186. § keretei között — megismerjék. Ha az értesített nem jelent meg, de az észrevételét írásban benyújtotta, ezt a nyomozási bíró ismerteti.

(4) A nyomozási bíró megvizsgálja, hogy az indítvány törvényi előfeltételei fennállnak-e, nincs-e akadálya a büntetőeljárásnak, és az indítvány megalapozottsága iránt nem támaszthatók-e ésszerű kételyek. A 210. § (1) bekezdésének a) és b) pontja esetén a vizsgálat kiterjed a gyanúsított személyi körülményeire is.

(5)²⁹⁸ A nyomozási bíró az ülést zártcélú távközlő hálózat útján is megtarthatja. Az ülésen védő részvétele kötelező, a védőnek az ülés tartama alatt a gyanúsítottal azonos helyen kell tartózkodnia. A zártcélú távközlő hálózat útján történő ülésre a 244/A—244/D. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

²⁹⁷ A 211. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 124. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

²⁹⁸ A 211. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 124. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

Bizonyítási cselekmény elvégzése ülésen

212. § (1) A bizonyítási cselekmény elvégzésére vonatkozó indítvány előterjesztője gondoskodik a bizonyításfelvétel elvégzésének feltételeiről. Ha az ülés a nyomozási bíró hivatalos helyiségében nem tartható meg, az indítványban az ülés helyét meg kell jelölni.

(2) A nyomozási bíró az ülés kezdetén a bizonyítási cselekmény elvégzésére vonatkozó indítványról indokolt végzéssel határoz.

213. § (1) Az olyan tanú kihallgatásán, akinek életét közvetlen veszély fenyegeti, vagy megalapozottan feltehető, hogy a tárgyaláson nem jelenhet meg (87. §), a gyanúsított és védője, valamint a tanú érdekében eljáró ügyvéd jelen lehet, kivéve, ha ezt a tanú állapota nem teszi lehetővé. Ebben az esetben a gyanúsítottat és a védőt az ülésről utólag kell értesíteni azzal, hogy az ülésről készült jegyzőkönyvet az ügyésznél megtekinthetik.

(2)²⁹⁹ A különösen védett tanú kihallgatásánál a nyomozási bírón, a jegyzőkönyvvezetőn és — ha szükséges — a tolmácson kívül csak az ügyész és a tanú érdekében eljáró ügyvéd jelen lehet. A különösen védett tanú kihallgatása során a nyomozási bírónak fel kell tárnia, és szükség esetén a nyomozó hatóság közreműködésével vagy más módon ellenőriznie kell a tanú szavahihetőségét, tudomásának megbízható voltát, és azokat a körülményeket, amelyek vallomása hitelt érdemlőségét befolyásolhatják. Az így szerzett adatokat a kihallgatásról készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. A jegyzőkönyvről kivonatot kell készíteni, amely a jelenlevők közül csak a nyomozási bíró és az ügyész nevét, a tanú különösen védetté nyilvánításának tényét és a különösen védetté nyilvánított tanú vallomását tartalmazza. A nyomozási bíró gondoskodik arról, hogy a különösen védett tanú személyére és tartózkodási helyére a vallomásáról készült jegyzőkönyvi kivonat alapján ne lehessen következtetni. A jegyzőkönyvi kivonat az ügyész részére át kell adni. A jegyzőkönyvi kivonatnak a vádirat benyújtásáig történő elkülönített, zárt kezeléséről az ügyész gondoskodik. A jegyzőkönyvi kivonat az ügyész benyújtásáig az ügyészen kívül a nyomozó hatóság ismerheti meg.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött tanú kihallgatásánál a (2) bekezdésben felsoroltakon kívül a tanú törvényes képviselője és gondozója is jelen lehet. A tanú kihallgatásáról a gyanúsítottat és a védőt utólag kell értesíteni azzal, hogy a kihallgatásról készült jegyzőkönyvet az ügyésznél megtekinthetik.

²⁹⁹ A 213. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 125. §-ával megállapított szöveg.

(4) A nyomozási bíró — indítványra — elrendelheti a tanú kihallgatásának kép- vagy hangfelvevővel, illetve egyéb berendezéssel történő rögzítését. A felvétel a jegyzőkönyvet nem pótolja. A felvételtől készült másolaton a tanú személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságai (pl. arckép, hang) technikai úton torzíthatók. Ha a felvétel különösen védett, vagy olyan tanú kihallgatásáról készült, akinek a személyi adatait zártan kezelik, a zárt kezelésre vonatkozó rendelkezéseket az ilyen felvételekre is alkalmazni kell.

A határozat

214. § (1) A nyomozási bíró — ha e törvény másképp nem rendelkezik — az indítvány előterjesztésétől számított három napon belül indokolt végzéssel határoz, amelyben az indítványnak helyt ad, részben ad helyt, vagy azt elutasítja. Az indokolás tartalmazza az indítvány lényegét, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény rövid leírását és minősítését, az indítvány törvényi feltételeinek fennállását vagy azok hiányára való utalást. Ha a nyomozási bíró az indítványt elutasította, változatlan alapon újabb indítvány előterjesztésének nincs helye.

(2) A határozatot az ügyésszel, az indítványozóval és — a 207. § (2) bekezdésének *b)* pontját és (3) bekezdését kivéve — azzal kell közölni, akire az rendelkezést tartalmaz. A gyanúsítottal közölt határozatot a védővel is közölni kell.

(3) A határozatot az ülésen kihirdetés útján kell közölni. Ha a nyomozási bíró az iratok alapján döntött, a határozatot az írásba foglalást követően nyomban kézbesíteni kell. A 207. § (2) bekezdésének *b)* pontja és (3) bekezdése esetén a kézbesítésre a 70. § (1) bekezdésének *d)* pontja az irányadó.

Jogorvoslat

215. § (1) A nyomozási bíró határozata ellen az jelenthet be fellebbezést, akivel a határozatot közölték. A kihirdetés útján közölt határozat elleni fellebbezést a kihirdetés után nyomban be kell jelenteni. Az a jogosult, aki a határozat kihirdetésén nem vett részt, a fellebbezését az üléstől számított három napon belül jelentheti be. A kézbesítés útján közölt határozat ellen a fellebbezést a jogosult a kézbesítéstől számított három napon belül jelentheti be.

(2) A nyomozási bíró a határozat elleni fellebbezést a nyilatkozatok beérkezését, illetőleg a fellebbezési határidő lejártát követően haladéktalanul a fellebbezés elbírálására illetékes megyei bíróságnak küldi meg.

(3)³⁰⁰ A fellebbezést a megyei bíróság másodfokú tanácsa tanácsulésen bírálja el.

³⁰⁰ A 215. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 126. §-ával megállapított szöveg.

(4) Nincs helye fellebbezésnek

a) a 207. § (2) bekezdésének *a)* pontja szerinti, a vádirat benyújtása előtt a bíróság hatáskörébe tartozó kényszerintézkedések közül a 149. § (6) és (8) bekezdésével, a 151. § (3) és (6) bekezdésével és a 153. § (2) bekezdésével kapcsolatos indítványokról hozott határozat,

b) a 207. § (2) bekezdésének *b)* és *e)* pontjára és (3)—(4) bekezdésére vonatkozó határozat,

c) a 212. § (2) bekezdése szerinti határozat ellen.

(5) Fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható a személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés elrendelése. A személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedésnek az iratok alapján történt megszüntetése miatt bejelentett ügyési fellebbezés — feltéve, hogy a megszüntetést nem az ügyész indítványozta — halasztó hatályú.

(6) A (4) bekezdésben írt határozatok elleni fellebbezés, továbbá a jogerős határozat elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a nyomozási bíró mellőzheti.

X. Fejezet

A VÁDEMEELÉS

Intézkedés az iratok ismertetése után

216. §³⁰¹ (1) Az ügyész, ha a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekményt maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő harminc napon belül az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

a) további nyomozási cselekményt végezhet, vagy az elvégzéséről rendelkezhet,

b) a nyomozást felfüggesztheti,

c) a nyomozást megszüntetheti,

d) vádat emel, vagy határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről, illetőleg a vádemelés elhalasztásáról.

(2) Az (1) bekezdésben megjelölt határidőt az ügyészség vezetője kivételes esetben harminc nappal meghosszabbíthatja. Nagy terjedelmű ügyben az ügyészség vezetőjének javaslatára a felettes ügyész kivételesen ennél hosszabb — legfeljebb kilencven napos — határidőt is engedélyezhet. A határidőt az (1) bekezdés *a)* pontjában szabályozott esetben a nyomozási cselekmény elvégzésétől kell számítani.

(3) Ha az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti nyomozási cselekmény elvégzése után az ügyész vádat emel, ezt megelőzően a nyomozási cselekményről készült iratok megismerésének lehetőségét a 193. § szerint biztosítja a gyanúsí-

³⁰¹ A 216. § a 2002: I. törvény 127. §-ával megállapított szöveg.

tottnak és a védőnek. Más esetben az iratok megismerésének lehetőségét a gyanúsított vagy a védő indítványára kell biztosítani.

A vádirat

217. § (1) Az ügyész vádiratnak a bírósághoz való benyújtásával emel vádat.

(2) A gyanúsítottat az ügyész szükség esetén a vádemelés előtt kihallgatja.

(3) A vádirat tartalmazza

a) a vádlottnak a 117. § (1) bekezdésében felsorolt személyi adatait,

b) a vád tárgyává tett cselekmény leírását,

c) a vád tárgyává tett cselekménynek a Btk. szerinti minősítését,

d) az eljárás megindításához szükséges külön törvényi feltétel (magánindítvány, feljelentés, kívánat, mentelmi jog vagy mentesség felfüggesztése, hozzájárulás a büntető-eljárás megindításához) meglétét,

e)³⁰² a bíróság hatáskörére és illetékességére vonatkozó jogszabályok megjelölését, továbbá a vádiratot benyújtó ügyész hatáskörére, illetőleg illetékességére vonatkozó szabályokra való utalást,

f) a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványt, ha az ügyész nem vesz részt a tárgyaláson,

g) a bejelentett polgári jogi igényt, továbbá az egyéb indítványokat,

h) a tárgyalásra idézendők és az arról értesítendőik indítványozását,

i) a bizonyítási eszközök megjelölését, valamint azt, hogy mely tény bizonyítására szolgálnak,

j) a tárgyaláson való bizonyítás felvételének sorrendjére vonatkozó indítványt.

218. § (1)³⁰³ Ha a gyanúsított a vádirat benyújtásakor a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt áll, és az ügyész ennek fenntartását indokoltan tartja, a kényszerintézkedés fenntartására indítványt tesz. Ha az ügyész az előzetes letartóztatás fenntartását indítványozza, és a nyomozás során az előzetesen letartóztatott korlátozásoknak volt alávetve, az indítványban ki kell térni arra, hogy az ügyész mely korlátozások fenntartását látja indokoltan.

(2) Ha a vádlott a gyermeke sérelmére szándékos bűncselekményt követett el, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a bíróság a vádlott szülői felügyeleti jogát szüntesse meg.

(3) Az ügyész a vádiratban a vádlottal szemben polgári jogi igényt terjeszthet elő.

(4)³⁰⁴ Ha a vádemelés kábítószerral visszaélés (Btk. 282—282/C. §) miatt történik, és a gyanúsítottal szemben korábban indult büntetőeljárást a bíróság a 266. § (6) bekezdése alapján felfüggesztette, a vádiratban indítványozni kell az eljárás folytatását [266. § (7) bek.] és az ügyek egyesítését.

219. § (1)³⁰⁵ A vádiratot annyi példányban kell benyújtani, hogy a bíróságnak, valamennyi vádlottnak és védőnek egy-egy példány jusson. A vádirat bírósági példányához csatolni kell a vádemelés alapjául szolgáló mindazon iratot, amelyet az ügyész a gyanúsítottak, illetve a védőnek ismertetésre az eljárás végén átadott, valamint a tárgyi bizonyítási eszközöket.

(2) Ha a tanú nevének, illetőleg adatainak zárt kezelését rendelték el, a tárgyalásra idézendő tanú nevét, illetve adatait nem a vádiratban, hanem külön zárt iratban kell közölni.

(3)³⁰⁶ Ha a vádlott a magyar nyelvet nem ismeri, a vádirat e vádlottra vonatkozó részét a vádlott anyanyelvére, regionális vagy kisebbségi nyelvére, illetőleg kérésére az általa korábban ismertként megjelölt, az eljárásban korábban használt más nyelvre le kell fordítani, és azt így kell a bírósághoz benyújtani.

(4)³⁰⁷ Ha az ügyész a különösen védett tanú vallomását a bírósági eljárásban bizonyítékként kívánja felhasználni, a különösen védetté nyilvánított tanú kihallgatásáról készült jegyzőkönyv-kivonatát csatolja a vádemelés alapjául szolgáló iratokhoz. Ha ennek az iratnak a csatolása a nyomozás iratainak megismerése (193. §) után történt, a gyanúsítottat és a védőt erről értesíteni kell, és lehetőséget kell adni az utóbb csatolt irat megismerésére.

(5) A különösen védetté nyilvánított tanú kihallgatásáról készült jegyzőkönyv-kivonat a nyomozás irataihoz történő csatolást követően az okiratra (116. §) vonatkozó szabályok szerint használható fel bizonyítékként.

(6) A vádemelésről a sértettet értesíteni kell.

³⁰⁴ A 218. § (4) bekezdését a 2003: II. törvény 56. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

³⁰⁵ A 219. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 130. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁰⁶ A 219. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 130. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁰⁷ A 219. § (4)—(6) bekezdését a 2002: I. törvény 130. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

³⁰² A 217. § (3) bekezdésének e) pontja a 2002: I. törvény 128. §-ával megállapított szöveg.

³⁰³ A 218. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 129. §-a iktatta be.

A vádemelés részbeni mellőzése

220. § Az ügyész határozattal mellőzheti a vádemelést az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége. Erre a vádiratban utalni kell, és a vádemelés részbeni mellőzését a sértettel közölni kell.

221. §³⁰⁸ Az ügyész a határozatban tájékoztatja a sértettet, hogy a polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti, valamint, hogy annak a cselekménynek a tekintetében, amely miatt a vádemelést részben mellőzte, pótmagánvádnak van helye.

A vádemelés elhalasztása

222. § (1) Az ügyész a vádemelés helyett három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt — a bűncselekmény súlyára, és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel — a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre határozattal elhalaszthatja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.

(2)³⁰⁹ Ha a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye, az ügyész a vádemelést egy évi időtartamra elhalasztja, ha a kábítószer-élvező gyanúsított vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt.

(3) Az ügyész a vádemelést tartás elmulasztásának vétsége miatt egy évre elhalasztja, ha ettől az elmulasztott kötelezettség teljesítése várható.

223. § (1) A vádemelés a 222. § (1) bekezdése alapján nem halasztható el, ha a gyanúsított

a) többszörös visszaeső,

b)³¹⁰ a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt vagy a szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélté után, a szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt követte el.

(2) Ha a Btk. az eljárás megindulását követő magatartástól teszi függővé a büntethetőség megszűnését, a vádemelés elhalasztásának csak az e törvényben meghatározott esetben van helye.

³⁰⁸ A 221. § a 2002. I. törvény 131. §-ával megállapított szöveg. A 221. § eredeti alcíme a 2002. I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti, és nem lép hatályba.

³⁰⁹ A 222. § (2) bekezdése a 2003. II. törvény 56. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³¹⁰ A 223. § (1) bekezdésének b) pontja a 2002. I. törvény 133. §-ával megállapított szöveg.

*Meghallgatás a vádemelés elhalasztása előtt*³¹¹

224. § (1)³¹² Az ügyész — ha a vádemelés elhalasztása mellett magatartási szabályok megállapítását vagy kötelezettség előírását látja szükségesnek — a vádemelés elhalasztása előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendeli el, majd ennek elkészülte után a gyanúsítottat meghallgatja. A meghallgatás során — tekintettel a pártfogói véleményben foglaltakra is — tisztázni kell, hogy a gyanúsított a kilátásba helyezett magatartási szabályok megtartását és kötelezettségek teljesítését vállalja-e és képes-e teljesíteni. Ha ez szükséges, a pártfogó felügyelő is meghallgatható.

(2)³¹³ A 225. § (2) bekezdésének a) és b) pontjában írt kötelezettségek a gyanúsított és a sértett hozzájárulásával, a c) és d) pontjában írt kötelezettségek a gyanúsított hozzájárulásával írhatók elő.

(3) A 225. § (2) bekezdésének a) és b) pontja esetén az ügyész a sértettet is meghallgatja; a sértett meghallgatása mellőzhető, ha a hozzájárulásáról korábban nyilatkozott. A sértett hozzájárulásának hiánya nem akadályozza annak, hogy a kártérítési, illetve a sértettnek teljesítendő jóvátételi kötelezettség előírása nélkül az ügyész a vádemelést elhalassza, ha annak feltételei enélkül is fennállnak.

*Magatartási szabályok megállapítása a vádemelés elhalasztása esetén*³¹⁴

225. § (1) Az ügyész a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában elrendeli a gyanúsított pártfogó felügyeletét, a gyanúsítottat magatartási szabályok megtartására vagy más kötelezettségek teljesítésére kötelezheti. A magatartási szabályok megtartását és a kötelezettségek teljesítését a pártfogó — a pártfogó felügyelet végrehajtására vonatkozó jogszabályok szerint — ellenőrzi és segíti. A pártfogó e feladatainak a teljesítéséhez más szervek és szervezetek segítségét is igénybe veheti.

(2) Az ügyész a gyanúsított részére kötelezettségként írhatja elő, hogy

a) részben vagy egészben térítse meg a sértettnek a bűncselekménnyel okozott kárt,

b) más módon gondoskodik a sértettnek adandó jóvátételről,

c) meghatározott célra anyagi juttatást teljesítsen, vagy a köz számára munkát végezzen (a köz javára teljesített jóvátétel),

d) pszichiátriai vagy alkoholfüggőséget gyógyító kezelésben vegyen részt.

³¹¹ Az alcímet a 2002. I. törvény 134. §-a állapította meg.

³¹² A 224. § (1) bekezdése a 2003. II. törvény 57. §-ával megállapított szöveg.

³¹³ A 224. § (2) és (3) bekezdését a 2002. I. törvény 134. §-a állapította meg.

³¹⁴ A 225. §-t és alcímét a 2002. I. törvény 135. §-a állapította meg.

(3)³¹⁵ Az ügyész a (2) bekezdésben meghatározott magatartási szabályok és kötelezettségek közül többet is, illetőleg a felsoroltakon kívül más magatartási szabályt is megállapíthat vagy más kötelezettséget is előírhat.

(4)³¹⁶ A 222. § (2) bekezdése esetén kötelezettségként elő kell írni a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való történő részvételt.

(5) A vádemelést elhalasztó határozatot a sértettel, a feljelentővel és a magánindítvány előterjesztőjével is közölni kell. A sértett a vádemelés elhalasztásáról döntő határozat ellen jogorvoslattal élhet.

Eljárás a vádemelés elhalasztása után

226. § (1) Az ügyész az eljárást a vádemelés elhalasztásának lejártától számított harminc napon belül megszünteti, ha a vádemelés elhalasztásának tartama eredményesen telt el.

(2)³¹⁷ Az eljárást a vádemelés elhalasztása tartamának eltelte előtt is meg kell szüntetni, ha a kábítószer-élvező gyanúsított igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetve, ha a tartás elmulasztása vétségének gyanúsítottja a tartási kötelezettségét teljesítette.

227. § (1) Az ügyész vádat emel, ha

a) a gyanúsított a határozat ellen panasszal él, és a nyomozás megszüntetésének feltételei nincsenek meg,

b) a gyanúsítottal szemben a vádemelés elhalasztásának tartama alatt elkövetett szándékos bűncselekmény miatt vádat emelnek,

c) a gyanúsított a magatartási szabályokat súlyosan megszegi, vagy a kötelezettségét nem teljesíti,

d)³¹⁸ a vádemelés elhalasztásának tartama alatt állapítják meg, hogy a vádemelés elhalasztása a 223. §-ban meghatározott valamely kizáró ok ellenére történt.

(2)³¹⁹ A 222. § (3) bekezdése esetén vádemelésnek csak az ott írt kötelezettség elmulasztása esetén van helye.

(3) Ha vádemelésre az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott okból kerül sor, az ügyész a gyanúsítottat a vádemelés előtt meghallgatja.

(4)³²⁰ (4) Ha a vádemelés elhalasztására a 222. § (2) bekezdése alapján került sor, vádat kell emelni, ha

a) a gyanúsított okirattal nem igazolja, hogy a vádemelés elhalasztásától számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószerfüggőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetőleg

b) a vádemelés elhalasztásának tartama alatt a gyanúsított ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb büntetőeljárás indult, és a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének nincs helye.

Jogorvoslat

228. § (1) Akire nézve az ügyész határozata rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

(2) Ha az ügyész a panasznak három napon belül nem ad helyt, azt haladéktalanul köteles felterjesztetni a felettes ügyészhez.

(3) A felettes ügyész a panaszt a hozzáérkezésétől számított tizenöt napon belül határozattal bírálja el. A felettes ügyész — ha a panaszt alaposnak találja — a határozatot megváltoztathatja, vagy hatályon kívül helyezheti, és a határozatot hozó ügyészt új határozat hozatalára utasíthatja, ellenkező esetben a panaszt elutasítja. A panaszt el kell utasítani akkor is, ha az elkésett vagy nem jogosulttól származik.

(4) A panasz elbírálásáról a panaszt tevőt — a határozat hatályon kívül helyezése, illetőleg a megváltoztatása esetén azokat is, akikkel a határozatot közölték — értesíteni kell. A panaszt elbíráló határozat ellen további panasznak nincs helye.

(5) Vádemelés miatt nincs helye jogorvoslatnak.

(6) Az ügyész határozataira a 169. § (2)—(5) bekezdés rendelkezései értelemszerűen irányadóak.

³¹⁵ A 225. § (3) bekezdése a 2003: II. törvény 58. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³¹⁶ A 225. § (4) bekezdése a 2003: II. törvény 58. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³¹⁷ A 226. § (2) bekezdése a 2003: II. törvény 59. §-ával megállapított szöveg.

³¹⁸ A 227. § (1) bekezdésének d) pontját a 2002: I. törvény 137. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

³¹⁹ A 227. § (2) bekezdésében a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján a „222. § (2)—(3) bekezdése” szövegrész „222. § (3) bekezdése” szövegre módosult.

³²⁰ A 227. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 137. §-ának (2) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 60. §-a állapította meg.

A pótmagánvádló fellépése

229. § (1)³²¹ Ha a felettes ügyész a sértettnek a feljelentést elutasító vagy a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszát elutasította, és a 199. § (2) bekezdése alapján pótmagánvádnak van helye — feltéve, hogy a pótmagánvád emelését a 199. § (3) bekezdése nem zárja ki —, továbbá ha az ügyész a vádemelést részben mellőzte, a sértett a panaszt elutasító határozat közlésétől számított harminc napon belül pótmagánvádlóként léphet fel.

(2) A panasz elutasítását követően a sértettnek lehetőséget kell adni, hogy az ellene elkövetett bűncselekményre vonatkozó iratokat az ügyészség hivatalos helyiségében megismerhesse.

230. § (1)³²² Ha a sértett pótmagánvádlóként kíván lépni, ügyvédje útján az ügyben addig eljáró első fokú ügyészségnél vádindítványt nyújt be. A vádindítványt az ügyészség az iratokkal együtt továbbítja az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz.

(2) A vádindítvány a 217. § (3) bekezdésének *a)*—*c)*, *g)* és *h)* pontjában felsoroltakat, továbbá azokat az indokokat tartalmazza, amelyek alapján a pótmagánvádló a feljelentés elutasítása, a nyomozás megszüntetése vagy a vádemelés részbeni mellőzése ellenére a bírósági eljárás lefolytatását indítványozza. A pótmagánvádló a vádindítványban illetékes bírósággal a terhelt lakóhelye szerint illetékes bíróságot is megjelölheti [17. § (3) bek.]. Ebben az esetben az ügyészség az iratokat és a vádindítványt a pótmagánvádló indítványa alapján illetékességgel rendelkező bírósághoz továbbítja.

231. § (1) A bíróság a vádindítványt elfogadja, ha elutasításának nincs helye.

(2) A bíróság a vádindítványt elutasítja, ha

a) a pótmagánvádló a vádindítványt a 229. § (1) bekezdésében meghatározott határidő eltelte után nyújtotta be, *b)*³²³ a pótmagánvádlót ügyvéd nem képviseli, kivéve, ha a természetes személy pótmagánvádló jogi szakvizsgával rendelkezik [56. § (4) bek.],

c) a vádindítványt nem az arra jogosult nyújtotta be,

d) a vádindítvány ténybeli vagy jogi alapja nyilvánvalóan hiányzik.

³²¹ A 229. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 138. §-ával megállapított szöveg.

³²² A 230. § eredeti (1) bekezdése a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba. A 230. § (2) és (3) bekezdésének számozása a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *b)* pontja alapján (1) és (2) bekezdésre módosul. Az e törvénnyel átszámozott (1) és (2) bekezdés szövegét a 2002: I. törvény 139. §-a állapította meg.

³²³ A 231. § (2) bekezdésének *b)* pontja a 2002: I. törvény 140. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(3) A pótmagánvádló a 229. § (1) bekezdésben meghatározott határidő letelte előtt a vádindítványt ismételten benyújthatja, ha azt korábban a (2) bekezdés *b)*, *c)* vagy *d)* pontja alapján utasították el, és az elutasítás oka már nem áll fenn.

(4) Ha a bíróságnak az ügyben nincs hatásköre vagy nem illetékes, az ügyet a hatáskörrel rendelkező vagy illetékes bírósághoz áteszi.

(5)³²⁴ Ha a bíróság a vádindítványt nem utasította el,

a) gondoskodik arról, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak,

b) kényszerintézkedést rendelhet el.

232. § (1) A vádlott a vádindítvány elfogadása után jogosult a nyomozás iratainak a megismerésére.

(2) A pótmagánvádló az iratoktól elkülönítve, zártan kezelt iratokat nem ismerheti meg.

233. § (1) A vádindítványt elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(2) A vádindítvány elutasítása nem akadályozza annak, hogy a nyomozás folytatását rendeljék el (191. §).

HARMADIK RÉSZ

XI. Fejezet

A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

A bíróság eljárásának formái

234. § (1) A bíróság tárgyalást tart, ha a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására bizonyítást vesznek fel.

(2) Az e törvényben meghatározott esetekben a bíróság nyilvános ülést, ülést vagy tanácsülést tart.

(3) Nyilvános ülésre az e törvényben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók.

(4) Az ülésen a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, a vádló, továbbá — ha e törvény eltérően nem rendelkezik — a vádlott és a védő vesz részt. A felsoroltakon kívül az ülésen az lehet jelen, akit a bíróság az ülésre idézett, vagy akit arról értesített.

(5) A tanácsülésen a bíróság tagjai és a jegyzőkönyvvezető vesznek részt.

³²⁴ A 231. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 140. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

Az egyesbíró

235. § Ahol e törvény a bíróságról, a bíróság tanácsáról vagy a tanács elnökéről rendelkezik, ezen az egyesbíróról is érteni kell.

A pótmagánvádló

236. § A pótmagánvádló a bírósági eljárásban — ha e törvény másképp nem rendelkezik — az ügyész jogait gyakorolja, ideértve a vádlott személyi szabadságának elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedés elrendelésének indítványozását. A vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését a pótmagánvádló nem indítványozhatja.

A tárgyalás nyilvánossága

237. § (1) A bíróság tárgyalása nyilvános. A tanács elnöke a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében, helyszűke esetén meghatározhatja a hallgatóság létszámát.

(2) A tárgyaláson hallgatóként a tizennegyedik életévét be nem töltött személy nem vehet részt, a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt a tanács elnöke a hallgatóság köréből kizárhatja.

(3) A bíróság hivatalból vagy az ügyész, a vádlott, a védő, a sértett, illetőleg a tanú indítványára a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről indokolt határozattal kizárhatja (zárt tárgyalás)

a) erkölcsi okból,

b) az eljárásban részt vevő kiskorú védelme érdekében,

c)³²⁵ az eljárásban részt vevő személyek (V. Fejezet) vagy a tanú védelme érdekében,

d) az államtitok vagy szolgálati titok megőrzése végett.

(4) A nyilvánosság kizárása az eljárás bármely szakaszában indítványozható.

238. § (1)³²⁶ A nyilvánosság kizárásáról szóló határozatot a bíróság nyilvános tárgyaláson hirdeti ki. A nyilvánosság kizárása tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek nincs helye, azt az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni.

(2)³²⁷ A bíróság a nyilvánosság kizárása esetén is engedélyezheti, hogy az igazságszolgáltatással összefüggő feladatokat ellátó hivatalos személyek a tárgyaláson jelen legyenek. A külföldi állampolgár vádlott ellen, illetőleg a külföldi állampolgár sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt indult eljárás során lehetővé kell tenni, hogy a tárgyaláson a külföldi állampolgár államának konzuli tisztviselője, illetőleg törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés rendelkezése alapján a külföldi állam hatóságának tagja jelen lehessen.

(3)³²⁸ A nyilvánosság kizárása esetén a sértett, ha nincs képviselője, illetőleg a vádlott, ha nincs védője, indítványozhatja, hogy a tárgyalás helyszínén tartózkodó, általa megnevezett személy — kivéve a tárgyaláson kihallgandó személyt — legyen jelen a tárgyaláson. Ha a nyilvánosságot a bíróság a 237. § (3) bekezdésének d) pontja alapján zárta ki, ilyen indítvány nem terjeszthető elő. Az indítvány tárgyában hozott határozat ellen fellebbezésnek nincs helye.

(4) Ha a bíróság zárt tárgyalást rendel el, figyelmezteti a résztvevőket arra, hogy a tárgyaláson elhangzottakról tájékoztatást nem adhatnak, szükség esetén figyelmezteti őket az államtitok és a szolgálati titok megsértésének következményeire. A figyelmeztetést a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

239. § (1) A tárgyalást nyilvánosan kell folytatni, ha a zárt tárgyalás indoka megszűnt.

(2) A bíróság a tárgyaláson hozott határozatát akkor is nyilvánosan hirdeti ki, ha a tárgyalásról a nyilvánosságot kizárta.

A tárgyaláson részt vevő személyek

240. § (1) A tárgyaláson a tanács tagjai mindvégig jelen vannak.

(2) A tanács tagjának elkerülhetetlen akadályoztatása esetén az ügydöntő határozatot más összetételű tanács is kihirdetheti.

(3) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a tárgyalás a jegyzőkönyvvezető, a vádlott, az ügyész és — ha a védő jelenléte a tárgyaláson kötelező — a védő nélkül nem tartható meg.

241. § (1) A tárgyaláson az ügyész részvétele kötelező

a) első fokon, ha a bűncselekményre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel,

³²⁵ A 237. § (3) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 141. §-ával megállapított szöveg.

³²⁶ A 238. § (1) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 142. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³²⁷ A 238. § (2) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 142. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³²⁸ A 238. § (3) és (4) bekezdése a 2002: I. törvény 142. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

b)³²⁹ másodfokon, ha az ügyész részvétele az első fokú tárgyaláson kötelező volt, kivéve, ha a részvétel oka a másodfokú eljárásban már nem áll fenn,

c) a vádlottat fogva tartják,

d)³³⁰ ha a vádlott — a beszámítási képességére tekintet nélkül — kóros elmeállapotú,

e) ha a bíróság az ügyészt a tárgyaláson való részvételre kötelezte,

f) ha az ügyész bejelenti, hogy a tárgyaláson részt vesz.

(2)³³¹ Az (1) bekezdés e) pontja kivételével a helyi bíróságon ügyészégi titkár is képviselheti a vádat.

242. § (1) A tárgyaláson a védő részvétele kötelező

a)³³² ha e törvény másképp nem rendelkezik, a megyei bíróság mint első fokú bíróság előtt,

b) a helyi bíróságon, ha a bűncselekményre a törvényt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel,

c) a helyi bíróságon a 46. §-ban szabályozott esetekben,

d) ha pótmagánvádló lép fel.

(2) Ha az ügyész a tárgyaláson részt vesz, és a vádlott védőt nem hatalmazott meg, a tanács elnöke szükség esetén védő kirendeléséről gondoskodik. Ha a vádlott kéri, védőt kell kirendelni.

243. § A tárgyaláson részt vevők indítványtételére jogosultak, ha e törvény eltérően nem rendelkezik.

A tárgyalás vezetése és méltóságának megőrzése

244. § (1) A tárgyalást a tanács elnöke vezeti, és e törvény keretei között megállapítja az elvégzendő cselekmények sorrendjét. Ügyel a törvény rendelkezéseinek megtartására, és gondoskodik arról, hogy az eljárásban részt vevő személyek a jogaikat gyakorolhassák, ezekre a figyelmüket felhívja.

(2) A tanács elnöke gondoskodik a tárgyalás méltóságának megőrzéséről. Ennek érdekében a tárgyalóteremből eltávolíttatja azokat, akik állapotuk vagy megjelenésük folytán a tárgyalás méltóságát sértik.

(3)³³³ Akit a bíróság előtt kihallgatnak, vagy aki a bírósághoz szól, annak állva kell beszélnie. A tanács elnöke e szabály alól kivételt tehet.

Tárgyalás tartása zártcéli távközlő hálózat útján³³⁴

244/A. § (1) A tanács elnöke az ügyész, a vádlott, a védő, a tanú, a tanú érdekében eljáró ügyvéd, a kiskorú tanú gondozója vagy törvényes képviselője indítványára, valamint hivatalból a tanúnak vagy kivételes esetben a vádlottnak zártcéli távközlő hálózat útján történő kihallgatását rendelheti el. A zártcéli távközlő hálózat útján történő kihallgatás során a tárgyalás helyszíne és a kihallgatott személy tartózkodási helye között az összeköttetés közvetlenségét a mozgóképet és a hangot egyidejűleg továbbító készülék biztosítja.

(2) A tanács elnöke zártcéli távközlő hálózat útján történő kihallgatását rendelheti el

a) a tizennegyedik életévét be nem töltött tanúnak,

b) annak a tanúnak, akinek sérelmére az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (Btk. XII. Fejezet I. Cím), vagy a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. Fejezet) körébe tartozó vagy más, személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el,

c) annak a tanúnak, akinek a tárgyaláson való megjelenése egészségi állapotára vagy más körülményre tekintettel aránytalan nehézséggel járna,

d) annak a tanúnak vagy vádlottnak, aki a külön jogszabályban meghatározott tanúvédelmi programban vesz részt, vagy a védelme ezt egyébként indokolta teszi,

e) annak a fogva lévő vádlottnak vagy tanúnak, akinek a tárgyaláson való megjelenése a közbiztonság veszélyeztetésével járna.

(3) A zártcéli távközlő hálózat útján történő kihallgatást a tanács elnöke indokolt végzéssel rendeli el. A zártcéli távközlő hálózat útján történő kihallgatás tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezésnek nincs helye, azt az ügydöntő határozatban lehet sérelmezni.

(4) A végzést legalább öt nappal a tárgyalás határnapja előtt közölni kell az ügyésszel, a vádlottal, a védővel, a kihallgatandó tanúval, az érdekében eljáró ügyvéddel, a kiskorú tanú esetén a törvényes képviselővel vagy gondozóval, és ha a kihallgatandó személy fogva van, a fogva tartást végrehajtó intézettel. A végzést haladéktalanul meg kell küldeni a vádlott vagy a tanú kihallgatásához elkülönített helyiséget biztosító bíróságnak, illetőleg fogva tartást végrehajtó intézetnek.

³²⁹ A 241. § (1) bekezdésének b) pontja a 2002: I. törvény 143. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³³⁰ A 241. § (1) bekezdésének d) pontja a 2002: I. törvény 143. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³³¹ A 242. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 143. §-ának (2) bekezdésével, illetve a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontjával megállapított szöveg. Ez utóbbi törvényhely alapján a „c) és” szövegrész érvényét veszti és nem lép hatályba.

³³² A 242. § (1) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 144. §-ával megállapított szöveg.

³³³ A 244. § (3) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 145. §-ával megállapított szöveg.

³³⁴ Az alcímet és a 244/A—244/D. §-t a 2002: I. törvény 146. §-a iktatta be.

244/B. § (1) A zártcélú távközlő hálózat útján kihallgató tanút vagy vádlottat a kihallgatását biztosító bíróságon vagy fogva tartást végrehajtó intézetben elkülönített helyiségben kell elhelyezni. Az elkülönített helyiségben kizárólag a tanú érdekében eljáró ügyvéd, kiskorú tanú esetében a törvényes képviselője vagy gondozója, illetőleg szükség esetén a szakértő, a tolmács és a zártcélú távközlő hálózat működését biztosító személyzet lehet jelen. A vádlott zártcélú távközlő hálózat útján történő kihallgatása esetén védője mind a tárgyalás helyszínén, mind az elkülönített helyiségben jelen lehet.

(2) Az elkülönített helyiségben — az annak helye szerint illetékes bíróságról — egy bírónak jelen kell lennie. A tárgyalás megnyitása során a tárgyalás helyszínén jelen lévők számbavétele után a tanács elnökének felhívására a bíró állapítja meg az elkülönített helyiségben jelen lévők személyazonosságát, valamint igazolja, hogy az elkülönített helyiségben illetéktelen személy nem tartózkodik, továbbá, hogy a tanú, illetőleg a vádlott nincs korlátozva eljárási jogainak gyakorlásában.

(3) A kihallgatás megkezdésekor a tanács elnöke tájékoztatja a zártcélú távközlő hálózat útján kihallgatott tanút, illetőleg vádlottat, hogy a kihallgatására zártcélú távközlő hálózat útján kerül sor.

(4) A kihallgatás helye szerint illetékes bíróság bírójának e §-ban meghatározott feladatait bírósági titkár is teljesítheti, ebben az esetben a 244/D. § (1) bekezdése szerinti jegyzőkönyvet a bírósági titkár készíti el.

244/C. § (1) A zártcélú távközlő hálózat útján történő kihallgatás során biztosítani kell, hogy a büntetőeljárásban résztvevők az őket megillető kérdezői, észrevételezői, indítványtételi és egyéb eljárási jogait a (4) bekezdésben írt kivétellel e törvény rendelkezései szerint gyakorolhassák.

(2) A kihallgatás során biztosítani kell, hogy a vádlott a védőjével érintkezhesen. Ha a védő a tárgyalás helyszínén tartózkodik, e jog biztosítása érdekében az elkülönített helyiség és a tárgyalás helyszíne között telefonkapcsolatot kell biztosítani.

(3) Biztosítani kell, hogy a tárgyaláson jelen lévő résztvevők láthassák az elkülönített helyiségben a kihallgatott tanút, illetőleg vádlottat, valamint a tanúval, illetőleg vádlottal egyidejűleg ott-tartózkodó valamennyi személyt. Az elkülönített helyiségben tartózkodó tanú, illetőleg vádlott részére biztosítani kell, hogy követhessék a tárgyalás menetét.

(4) A zártcélú távközlő hálózat útján kihallgatott tizenegyedik életévét be nem töltött tanúhoz kizárólag a tanács elnöke intézhet kérdéseket. A tanács tagjai, az ügyész, a vádlott, a védő, valamint a sértett kérdések feltevését indítványozhatják. Az elkülönített helyiségben tartózkodó tizenegyedik életévét be nem töltött tanú — a szembesítés

esetét kivéve — kizárólag a tanács elnökét láthatja és hallhatja a közvetítő készüléken keresztül.

(5) A zártcélú távközlő hálózat útján történt kihallgatásakor a tanú személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságai (pl. arcvonásai, hangja) a közvetítés során technikai úton torzíthatók.

244/D. § (1) Az elkülönített helyiségben jelen lévő bírő külön jegyzőkönyvet készít a zártcélú távközlő hálózat útján történt kihallgatás lefolytatásának körülményeiről, feltüntetve az elkülönített helyiségben jelen lévő személyeket. A jegyzőkönyvet a tárgyalásról készült jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

(2) A zártcélú távközlő hálózat útján történt kihallgatással egyidejűleg a tárgyalás helyszínén és a kihallgatott személy tartózkodási helyén történeteket rögzítő kép- és hangfelvételt kell készíteni. A kép- és hangfelvételt az iratokhoz kell csatolni.

(3) A tanács elnöke a büntetőeljárás résztvevőinek indítványára elrendelheti a kép- és hangfelvételnek a tárgyaláson, illetőleg a tárgyaláson kívül történő lejárását. A kép- és hangfelvétel lejárásakor biztosítani kell, hogy a felvételt illetéktelen személy ne ismerhesse meg, a tartalmát ne változtathassa vagy semmisíthesse meg, illetőleg ne másolhassa le.

A tárgyalás rendjének fenntartása

245. § (1) A tárgyalóterembe — a büntetés-végrehajtási testület és a rendőrség szolgálati feladatot ellátó tagjain kívül — fegyverrel vagy rendbontásra alkalmas eszközzel senki sem léphet be. A tárgyalásra idézett személy a fegyverét nem hozhatja be a tárgyalóterembe.

(2) Azt, aki a tárgyalás rendjét zavarja, a tanács elnöke rendre utasítja, ismételt vagy súlyos rendzavarás esetén a tárgyalásról kiutasíthatja, illetőleg kivezetetheti. A tanács elnöke ugyanígy jár el azzal szemben, aki a tárgyalás szabályszerű menetét zavarja.

(3) A tanács elnöke rendelkezhet úgy, hogy a rendzavaró vagy az, aki a tárgyalás szabályszerű menetét zavarja, a tárgyalóterembe azon a tárgyalási napon nem térhet vissza.

(4)³³⁵ A bíróság a rendzavarót vagy azt, aki a tárgyalás szabályszerű menetét zavarja, rendbírsággal sújthatja, a tárgyalásról való kivezetése vagy kiutasítása esetén a rendzavarás napján tartott tárgyalás befejezéséig őrizetbe veheti.

(5) Ha a hallgatóság a tárgyalás rendjét vagy szabályszerű menetét ismételten megzavarja, a tanács elnöke a tárgyalásról a nyilvánosságot kizárhatja.

³³⁵ A 245. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 147. §-ával megállapított szöveg.

246. § (1) Az ügyész rendzavarása esetén vele szemben rendreutasításnak van helye. Ha az ügyész rendzavarása miatt a tárgyalás nem folytatható, a tanács elnöke a tárgyalást felfüggeszti, és az ügyészség vezetőjéhez fordul más ügyész kijelölése érdekében. Ha más ügyész kijelölése nyomban nem lehetséges, a tárgyalást el kell napolni.

(2) A védő rendzavarása esetén rendbírsággal sújtható, azonban a tárgyalásról nem utasítható ki, és nem vezettethető ki. Ha a védő rendzavarása miatt a tárgyalás nem folytatható, a tanács elnöke a tárgyalást felfüggeszti. Ebben az esetben a vádlott más védőt hatalmazhat meg, illetőleg — ha a védő tárgyalási részvétele kötelező — más védőt kell kirendelni. Ha ez nyomban nem lehetséges, a tárgyalást rendzavaró védő költségére el kell napolni.

(3) A pótmagánvádló képviselőjének rendzavarása esetén a (2) bekezdés rendelkezései megfelelően irányadóak.

247. § (1) A bíróság a tárgyalást a kiutasított vagy kivezetett vádlott távollétében is folytatja, de legkésőbb a bizonyítási eljárás befejezése előtt a vádlottat ismét a bíróság elé szőlítja, és ismerteti vele a távollétében lefolytatott bizonyítást.

(2) Ha a vádlott az (1) bekezdés szerinti esetben a rendzavaró magatartással nem hagy fel, és ezzel lehetetlenné teszi a tárgyalás jelenlétében való tartását, a tárgyalás a távollétében, védő részvételével lefolytatható.

248. § A tárgyalás vezetésének és rendjének fenntartása körében hozott határozatok ellen külön fellebbezésnek nincs helye, kivéve, ha a határozat rendbírság kiszabásáról, a költségek viselésére kötelezésről vagy őrizetbe vételről rendelkezik.

*Bűncselekmény vagy fegyelmi vétség elkövetése
a tárgyaláson*

249. § A tárgyaláson történt büntető- vagy fegyelmi eljárás alapjául szolgáló rendzavarásról a tanács elnöke az illetékes hatóságot, illetőleg a fegyelmi jogkör gyakorlóját értesíti, a büntetőeljárás alapjául szolgáló esetben a bíróság elrendelheti a rendzavaró őrizetbe vételét. Az őrizet hetvenkét óráig tarthat.

A jegyzőkönyv

250. § (1) A bíróság eljárásáról — rendszerint azzal egyidejűleg — a jegyzőkönyvvezető jegyzőkönyvet készít. Ha a vádlott süket, és tolmács nem alkalmazható, a jegyzőkönyvet mindig egyidejűleg kell készíteni.

(2) A jegyzőkönyvben fel kell tüntetni

a) a bíróság megnevezését és az ügy számát,

b) a vád tárgyát a bűncselekmény és a vádlott nevének megjelölésével,

c)³³⁶ a bírósági eljárás helyét, a tárgyalás kitűzött és tényleges megkezdésének időpontját, eltérés esetén annak okát,

d) a bírósági eljárás formáját,

e) azt, hogy az eljárás nyilvános volt-e,

f) a bíró, illetőleg a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, valamint a jelen lévő ügyész, vádlott, védő, tanú, szakértő, tolmács, illetőleg az eljárásban részt vevő más személy nevét,

g) az e törvényben meghatározott más személyi adatot,

h)³³⁷ hogy az a tárgyalással egyidejűleg készült-e, ha nem, a jegyzőkönyv írásba foglalása napját.

(3) A jegyzőkönyvnek áttekinthetően kell tartalmaznia a bírósági eljárás menetének és minden lényeges alakulásának leírását akként, hogy nyomon lehessen követni az eljárási szabályok megtartását is.

(4)³³⁸ A jegyzőkönyvet a tanács elnöke és a jegyzőkönyvvezető írja alá. Ha a tanács elnöke a jegyzőkönyv aláírásában akadályozva van, a jegyzőkönyvet helyette — a helyettesi minőségének feltüntetésével — a tanács egyik tagja írja alá. Ha az eljárási cselekményen történtek rögzítése a 252. § (2) bekezdésében meghatározott módon történik, a jegyzőkönyvet elkészítő bírósági alkalmazott aláírásával igazolja, hogy a jegyzőkönyvet a gyorsírói feljegyzésnek, illetőleg a kép- vagy hangfelvevő eszközzel vagy más berendezéssel történő rögzítésnek megfelelően készítette el.

(5)³³⁹ A jegyzőkönyvben a leírt sorok közé nem szabad beírni. A módosítás vagy javítás folytán szükségtelessé vált szövegrészeket áthúzással, úgy kell törölni, hogy a törölt szövegrész az áthúzás után is olvasható maradjon. Az esetleges módosításokat vagy javításokat a tanács elnöke és a jegyzőkönyvvezető aláírja.

(6) Ha a jegyzőkönyv több lapon készült, a lapokat össze kell fűzni, és az ügyszámot valamennyi lapon fel kell tüntetni.

(7) Ha a jegyzőkönyv szabályszerű aláírását megelőzően történt kiegészítés, módosítás vagy javítás nem felel meg az (5) bekezdésben írt alaki követelményeknek, az okiratot jegyzőkönyvként nem szabad aláírni, azt a továbbiakban tárgyalási jegyzetnek kell tekinteni.

251. § (1) A vallomást, a szakvéleményt, a szemle eredményét, továbbá az ügyész, a vádlott, a védő, a magánvádló, pótmagánvádló és a magánfél indítványát kimerítően kell a jegyzőkönyvbe felvenni.

³³⁶ A 250. § (2) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 148. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³³⁷ A 250. § (2) bekezdésének h) pontja a 2002: I. törvény 148. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³³⁸ A 250. § (4) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 148. §-ának (2) bekezdése, harmadik mondatát a 2003: II. törvény 61. §-a iktatta be.

³³⁹ A 250. § (5)–(7) bekezdését a 2002: I. törvény 148. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

(2) Nem kell jegyzőkönyvbe felvenni a vallomásnak vagy a szakvéleménynek azt a részét, amely a bíróság eljárásában korábban készült jegyzőkönyv tartalmával megegyezik, ehelyett a korábbi jegyzőkönyvre kell utalni.

(3) Ha valamely kifejezés vagy kijelentés szó szerinti szövege jelentős, azt szó szerint kell jegyzőkönyvbe venni. A bíróság indítványra vagy hivatalból elrendelheti valamely körülmény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvbe vételét. Ha a jelen lévő ügyész, vádlott, védő, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, illetőleg a tanú érdekében eljáró ügyvéd ezt indítványozza, csak abban az esetben lehet mellőzni, ha a körülményről vagy a kifejezés, a kijelentés, illetőleg a nyilatkozat megtörténtéről a bíróságnak nincs tudomása.

(4) A jegyzőkönyvbe lehet foglalni — az ügydöntő határozat kivételével — az eljárás során hozott határozatokat is.

(5)³⁴⁰ A több napra egy intézkedéssel kitűzött, valamint a félbeszakított tárgyalásról egy jegyzőkönyvet, elnapolt tárgyalásról külön jegyzőkönyvet kell készíteni. Ha a tárgyalás folytatólagos vagy ismételt, ennek a jegyzőkönyvből ki kell tűnnie.

252. § (1) Ha a jegyzőkönyv nem az eljárási cselekménnyel egyidejűleg készült, vagy a (3) bekezdés szerinti módon történt az eljárás rögzítése, legkésőbb az eljárási cselekmény időpontjától számított nyolc napon belül kell a jegyzőkönyvet elkészíteni. Az eljárási cselekménnyel egyidejűleg készült tárgyalási jegyzetet az iratokhoz kell csatolni.

(2) A bíróság elrendelheti az eljárás egészének vagy egy részének gyorsírással történő feljegyzését, kép- vagy hangfelvevő eszközzel vagy más berendezéssel történő rögzítését. A bíróság ezt elrendeli az ügyész, a vádlott, a védő vagy a sértett indítványára, feltéve, hogy kellő időben terjesztették elő, és a vádlott, a védő vagy a sértett az indítványával egyidejűleg a költséget is előlegezi.

(3) A gyorsírói feljegyzés, illetőleg a rögzítésnek a (2) bekezdésben említett más módja a jegyzőkönyvet nem pótolja. A gyorsírói feljegyzést, a kép- és hangfelvevő eszközzel vagy más berendezéssel történt rögzítést külön jogszabály rendelkezései szerint kell megőrizni.

(4) A gyorsíróra a szakértőre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

(5)³⁴¹ Ha a bíróság felmentő ítélete első fokon jogerőre emelkedik, rövidített jegyzőkönyvet lehet készíteni. A rövidített jegyzőkönyvnek csak a 250. § (2) bekezdésében írt adatokat, valamint a bírósági eljárásnak a 250. § (3) bekezdésének megfelelő leírását kell tartalmaznia.

253. § (1) Ha a jegyzőkönyv nyolc napon belül nem készül el, a tanács elnöke az ügyészt, a vádlottat és a védőt értesíti a jegyzőkönyv elkészültének időpontjáról.

(2)³⁴² Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a büntetőeljárás során keletkezett iratokat — ideértve az ügyben eljáró ügyész és nyomozó hatóság által beszerzett, illetőleg a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott, vagy becsatolt iratokat is — az ügyész, a vádlott, a védő és a sértett megtekintheti, kérelmükre azokat a bíróság a hivatalos helyiségében történő elolvasásra átadja.

(3) A (2) bekezdés szerinti kérelem teljesítése nem vesélyeztetheti a tárgyalás folytonosságát és a bíróság munkáját, nem járhat az összefűzött iratok megbontásával, sérelmével. A tárgyalási határnapon és az azt megelőző munkanapon a kérelem csak a tanács elnöke kifejezett engedélyével teljesíthető.

(4) A fogva lévő vádlott kérelmére a tanács elnöke engedélyezheti az iratoknak a büntetés-végrehajtási intézetben történő megtekintését. A (3) bekezdés szerinti rendelkezés ez esetben is irányadó.

(5)³⁴³

254. § (1)³⁴⁴ Az eljárási cselekményen jelen volt ügyész, vádlott, védő és az eljárásban részt vevő más személy a jegyzőkönyv elkészítésétől számított tizenöt napon belül annak kiegészítését vagy kijavítását indítványozhatja. Erről a bíróság szükség esetén az eljárási cselekményen jelen voltak meghallgatása után határoz, az indítványt — annak elutasítása esetén — a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. A kiegészítést és a kijavítást a tanács elnöke és a jegyzőkönyvvezető aláírja.

(2) Nyilvánvaló név- vagy számelírás és más hasonló elírás esetén a bíróság a jegyzőkönyv kijavítását mind indítványra, mind hivatalból elrendelheti.

255. §³⁴⁵ (1) A tanácsülésről akkor kell jegyzőkönyvet készíteni, ha a határozat nem egyhangú. A tanácskozási jegyzőkönyv készítését a tanács elnöke rendeli el. A tárgyalási jegyzőkönyvben legkésőbb a határozat kihirdetésekor kell feltüntetni, hogy a tanácskozásról jegyzőkönyv készült, vagy különvéleményt foglaltak írásba.

³⁴² A 253. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 150. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁴³ A 253. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

³⁴⁴ A 254. § (1) bekezdésének második mondata a 2003: II. törvény 62. §-ával megállapított, a bekezdés harmadik mondata a 2002: I. törvény 151. §-ának (1) bekezdésével beiktatott szöveg.

³⁴⁵ A 255. § a 2002: I. törvény 152. §-ával megállapított szöveg.

³⁴⁰ A 251. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 149. §-a iktatta be.

³⁴¹ A 252. § (5) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 150. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) A tanácskozási jegyzőkönyvet és a 256. § (5) bekezdése szerinti mellékleteit az iratok között lezárt borítékban kell elhelyezni, és azt csak a fellebbezés során eljáró bíróság, illetőleg a rendkívüli jogorvoslat során eljáró bíróság és ügyész, valamint fegyelmi eljárás során a fegyelmi bíróság, valamint ha büntetőeljárás indult, a büntetőügyben eljáró bíróság és ügyész tekintheti meg.

(3) A bíróság tanácsülési jegyzőkönyvéről, határozatának tervezetéről és a kisebbségi véleményen lévő bíró különvéleményéről nem adható másolat.

A tanácskozás és a szavazás

256. § (1) A bíróság tanácsa a határozatát tanácskozás után szavazással hozza meg. Ha a szavazás nem egyhangú, a határozatot a többségi szavazat dönti el.

(2) Ha a bíróság ülnökökből is álló tanácsban jár el, a szavazást megelőzően a tanács elnöke felvilágosítást ad arról, hogy milyen határozat hozható, tájékoztatást ad a döntéshez szükséges törvényhelyekről, a büntetési nemekről és azok mértékéről, valamint az intézkedésekről.

(3)³⁴⁶ Ítélethozatalnál a tanács megállapítja a tényállást, és annak alapján dönt arról, hogy a vádlott bűnös-e, és ha igen, milyen bűncselekményben, majd arról, hogy milyen büntetést kell kiszabni, illetőleg milyen intézkedést kell alkalmazni, továbbá dönt arról, hogy milyen egyéb rendelkezéseket kell hozni.

(4) A fiatalabb bíró az idősebbet megelőzően szavaz, az elnök utolsónak adja le a szavazatát. Ha a büntetés kiszabása vagy az intézkedés alkalmazása kérdésében a szavazás nem egyhangú, a szavazattöbbséget úgy kell megállapítani, hogy a legsúlyosabb jogkövetkezmény mellett leadott szavazat a hozzá legközelebb esőt erősíti, és ahhoz kell számítani.

(5) A kisebbségi véleményen lévő bíró jogosult az írásba foglalt különvéleményét a tanácsülésről készült jegyzőkönyvhöz csatolni.

(6)³⁴⁷ A tanácskozás és a szavazás titkos. A tanácskozáson és a szavazásnál az eljáró tanács elnökén és tagjain kívül csak a jegyzőkönyvvezető lehet jelen.

(7) A tárgyaláson felmerült nem érdemi kérdések a tárgyaláson halk tanácskozásban is eldönthetők.

A határozatok

257. § (1)³⁴⁸ A bíróság e törvényben meghatározott esetekben ítélettel, egyébként végzéssel határoz. A bíróságnak az ügydöntő határozatban a vádról határoznia kell; a tényállás jogi elbírálásában az indítványok nem kötik.

(2) A bíróság az ítéletét és az ügydöntő végzését „A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN” hozza.

(3) A határozat — ha e törvény másképp nem rendelkezik — bevezető részből, rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll.

(4)³⁴⁹ A határozat eredeti példányát, illetőleg a kihirdetés előtt írásba foglalt rendelkező részét a tanács minden tagja aláírja. Ha a tanács elnöke vagy valamelyik tagja a határozat aláírásában akadályozva van, a határozatot helyette — helyettesi minőségének feltüntetésével — az eljáró tanács egyik tagja, illetőleg elnöke írja alá. Ez a rendelkezés nem alkalmazható a határozat rendelkező részének a 321. § (1) bekezdésében szabályozott aláírására.

(5) A határozatot a tanács elnöke hirdeti ki.

258. § (1) Az ítélet és az ügydöntő végzés bevezető részében kell feltüntetni

- a) a 257. § (2) bekezdése szerinti kijelentést,
- b) a bíróság megnevezését, a bírósági eljárás helyét,
- c) a tárgyalás — ha az ügyben több tárgyalást tartottak, valamennyi — napjának megjelölését, a határozathozatal helyét és idejét,
- d) a bírósági eljárás formáját,
- e) azt, hogy az eljárás nyilvános volt-e.

(2) Az ítélet és az ügydöntő végzés rendelkező része tartalmazza

- a) a vádlott előzetes fogvatartására vonatkozó adatokat,
- b) a vádlott nevét és személyi adatait,
- c)³⁵⁰ a vádlott bűnösnek kimondását, illetőleg a vád alóli felmentését, vagy azt, hogy a bíróság az eljárást megszünteti,
- d) a bűncselekmény, továbbá az elkövetői és elkövetési alakzat megjelölését,
- e) a kiszabott büntetést, illetőleg az alkalmazott intézkedést, valamint az egyéb jogkövetkezményeket,
- f) az egyéb rendelkezéseket,
- g) a bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezést.

(3) Az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása összefüggően tartalmazza

³⁴⁸ A 257. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 154. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

³⁴⁹ A 257. § (4) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 154. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³⁵⁰ A 258. § (2) bekezdése c) pontjának második fordulatát a 2002: I. törvény 155. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

³⁴⁶ A 256. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 153. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁴⁷ A 256. § (6) és (7) bekezdését a 2002: I. törvény 153. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

a)³⁵¹ a vádra történő utalást, a vádirat szerinti jogi minősítést, szükség esetén a vádirati tényállás lényegének ismertetését,

b) a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket, a vádlott korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat,

c) a bíróság által megállapított tényállást,

d) a bizonyítékok számbavételét és értékelését,

e)³⁵² a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény jogi minősítését, büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása, illetőleg ezek mellőzése esetén e döntés indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével,

f) a határozat egyéb rendelkezéseinek és az indítványok elutasításának indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.

(4)³⁵³ Az őrizetbe vételről, az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszergyógykezelésről, a lakhelyelhagyási tilalomról, valamint a házi őrizetről rendelkező határozat tartalmára az (1) bekezdés b)—d) pontjában, továbbá a (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak irányadók.

259. § (1)³⁵⁴ Ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a vádlott, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat indokolása csupán a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből is állhat. A felmentő ítélet indokolásában a tényállás is mellőzhető. (Rövidített indokolás.)

(2)³⁵⁵ Ha az ügydöntő határozat több vádlottat érint, az indokolás az (1) bekezdés szerinti formában is írásba foglalható az olyan vádlott tekintetében, akivel szemben az ügydöntő határozat első fokon jogerőre emelkedett.

260. § (1)³⁵⁶ A pervezető végzést — a tárgyalás megnyitását követően az ügy menetét megállapító, de nem az ügy érdeméről rendelkező határozatot — nem kell indokolni. A bizonyítási indítvány elutasításának indokait az ügydöntő határozatban kell kifejteni.

(2) A pervezető végzéssel szemben, ha e törvény kivételt nem tesz, fellebbezésnek nincs helye. A tárgyalás kitűzése, elhalasztása, elnapolása, a tárgyalásra idézés és a tárgyalásról szóló értesítés elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(3) A jegyzőkönyvbe foglalt határozatnak nincs bevezető része és keltezése.

³⁵¹ A 258. § (3) bekezdésének a) pontja a 2002: I. törvény 155. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁵² A 258. § (3) bekezdésének e) pontja a 2002: I. törvény 155. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁵³ A 258. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 155. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

³⁵⁴ A 259. § (1) bekezdésének harmadik, zárójelben lévő mondatát a 2002: I. törvény 156. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

³⁵⁵ A 259. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 156. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁵⁶ A 260. § (1) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 157. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(4)³⁵⁷ A jegyzőkönyvbe nem foglalt határozatot — ha e törvény másképp nem rendelkezik — legkésőbb a meghozatalától, illetőleg a kihirdetésétől számított harminc napon belül, ha hosszabb indokolást igényel, hatvan napon belül kell írásba foglalni. A határozat teljes írásba foglalásának napját a határozat eredeti példányán fel kell jegyezni.

261. §³⁵⁸ (1) Nyilvánvaló név-, számelírás, számítási hiba és más hasonló elírás esetén a bíróság a határozat kijavítását mind indítványra, mind hivatalból elrendelheti. A kijavítást elrendelő végzés ellen az ügyész és az élhet fellebbezéssel, akire a határozat vagy kijavítása rendelkezést tartalmaz, a vádlott esetén a védő is.

(2) A kijavítást a határozatra és a kiadmányaira fel kell jegyezni. Ha a határozat kijavítását megelőzően a hibás kiadmányt már kézbesítették, a kijavító végzést azoknak kell kézbesíteni, akiknek a részére a bíróság a hibás kiadmányt megküldte.

262. § (1)³⁵⁹ A határozatot azzal kell közölni, akire rendelkezése vonatkozik; a vádlottal közölt határozatot a védővel is, az ügydöntő határozatot a sértettel is közölni kell. A tárgyalás vezetése és rendjének fenntartása körében hozott határozat kivételével a határozatot közölni kell az ügyésszel, az ügy áttételéről, a bíróság kijelöléséről és az eljárás felfüggesztéséről hozott határozatot közölni kell a sértettel is. A sértettel és az egyéb érdekelttel közölt határozat a reá és a vádlottra vonatkozó személyes adatokon kívül más személyes adatait nem tartalmazhatja.

(2) A határozatot a jelenlevőkkel szóban, egyébként kézbesítés útján kell közölni.

(3) A határozat kihirdetése során fel kell olvasni a rendelkező részt, ismertetni kell az indokolás lényegét, és szükség esetén meg kell magyarázni.

(4)³⁶⁰ Az ügyész, a vádlott, a védő és a sértett részére az ügydöntő határozat indokolást is tartalmazó kiadmányát akkor is kézbesíteni kell, ha velük a határozat rendelkező részét kihirdetés vagy kézbesítés útján már közölték, egyébként a határozat indokolást is tartalmazó kiadmányát — ha a határozat ellen a felsoroltakon kívül más fellebbezett — a fellebbezőnek kell kézbesíteni.

(5) Külön jogszabály határozza meg, hogy a határozatot, illetőleg a határozat tartalmáról szóló értesítést az e §-ban felsoroltakon kívül kinek kell megküldeni.

³⁵⁷ A 260. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 157. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³⁵⁸ A 261. § a 2002: I. törvény 158. §-ával megállapított szöveg.

³⁵⁹ A 262. § (1) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 159. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶⁰ A 262. § (4)—(6) bekezdése a 2002: I. törvény 159. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(6) A magyar nyelvet nem értő vádlott részére a kihirdetés után az ítélet és az ügydöntő végzés reá vonatkozó részét az anyanyelvére, regionális vagy kisebbségi nyelvére, illetőleg kérésére az általa ismertként megjelölt, az eljárásban korábban használt más nyelvre le kell fordítani, és azt a részére kézbesíteni kell.

XII. Fejezet

A TÁRGYALÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

A vádirat közlése

263. § (1)³⁶¹ A tanács elnöke az ügy iratainak a bírósághoz érkezését követően tizenöt napon, nagy terjedelmű ügyben harminc napon belül megvizsgálja, hogy van-e helye a 264—271. §-ban foglalt rendelkezések alkalmazásának.

(2) Legkésőbb az (1) bekezdésben meghatározott határidő letelte után a tanács elnöke a vádiratot haladéktalanul megküldi a vádlottnak és a védőnek; a vádlottat és a védőt felhívja, hogy tizenöt napon belül jelölje meg bizonyítási eszközeit.

(3)³⁶² A tanács elnöke a vádirat kézbesítésével egyidejűleg közli a vádlottal és a védővel, ha az ügyész különösen védett tanú vallomását kívánja bizonyítási eszközként felhasználni, figyelmezteti őket arra, hogy a különösen védett tanú vallomását tartalmazó jegyzőkönyvi kivonatot megtekinthetik, és írásban a különösen védett tanúhoz kérdések feltevését, továbbá a tanú különösen védetté nyilvánításának megszüntetését indítványozhatják. A különösen védett tanúhoz feltett kérdések közvetlenül nem irányulhatnak a különösen védett tanú személyének és tartózkodási helyének felfedezésére.

Áttétel

264. § Ha a bíróságnak az ügy elbírálására nincs hatásköre vagy illetékessége, az ügyet átteszi a hatáskörrel, illetőleg illetékességgel rendelkező bírósághoz.

Egyesítés és elkülönítés

265. § (1)³⁶³ A bíróság hivatalból vagy indítványra határoz az ügyek egyesítéséről vagy elkülönítéséről (72. §). A különböző bíróságok előtt folyamatban lévő ügyek egyesítése, vagy annak mellőzése kérdésében az együttes elbírálásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság dönt, ha több ilyen bíróság van, a megelőzés (17. §) az irányadó. A bíróság az előtte folyamatban lévő ügyet az egyesítés kérdésében határozathozatalra jogosult bíróságnak az egyesítés megfontolása végett megküldi.

(2)³⁶⁴ Ha a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt a próbára bocsátott ellen újabb eljárás indul, vagy ha a próbára bocsátott ellen a próbaidő előtt elkövetett bűncselekmény miatt a próbaidő alatt indult eljárás, az ügyeket egyesíteni kell, és az újabb ügy elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság jár el. Ha a vádlottat katonai büntetőeljárásban bocsátották próbára, az ügyeket az a bíróság egyesíti, amely a katonai büntetőeljárást lefolytatta, kivéve, ha a katonai büntetőeljárás hatályát a 470. § (3) bekezdése alapozta meg.

(3) Az egyesítésnek nem akadály, hogy a vádlottat korábban magánvádas ügyben bocsátották próbára, az újabb büntető ügyben azonban az ügyész, pótmagánvádló vagy másik magánvádló képviseli a vádat. Ha a vádlottat közvádas ügyben bocsátották próbára, és az újabb büntetőeljárás magánvádra indul ellene, az ügyeket akkor lehet egyesíteni, ha az ügyész a vád képviseletét a magánvádlótól átvette. Ebben az esetben a bíróság az iratokat a vádképviselet átvételének megfontolása végett az ügyésznek küldi meg. Ez a korlátozás nem érvényesül, ha az újabb ügyben a vádat pótmagánvádló képviseli.

(4)³⁶⁵ Ha az újabb eljárásban a vádlott bűnösségét a bíróság nem állapítja meg, az egyesített ügyeket újból el kell különíteni.

(5) A 175. § (7) bekezdése a bírósági eljárásban is irányadó.

(6)³⁶⁶ Az (1)—(4) bekezdés rendelkezéseit értelemszerűen kell alkalmazni abban az esetben is, ha a bíróság a gyanúsítottal szemben korábban indult büntetőeljárást a 266. § (6) bekezdése alapján felfüggesztette, azonban az ügyész a vádlott ellen kábítószerrel visszaélés miatt újabb vádiratot nyújtott be [266. § (7) bek.].

³⁶³ A 265. § (1) bekezdésének második és harmadik mondatát a 2002: I. törvény 161. §-ának (1) bekezdése iktatta be, a második mondat szövegét a 2003: II. törvény 63. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

³⁶⁴ A 265. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 161. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶⁵ A 265. § (4) és (5) bekezdését a 2002: I. törvény 161. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

³⁶⁶ A 265. § (6) bekezdését a 2003: II. törvény 63. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³⁶¹ A 263. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 160. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶² A 263. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 160. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

Az eljárás felfüggesztése

266. § (1)³⁶⁷ A bíróság az eljárást

a) a 188. § (1) bekezdésének *a)*, *b)* és *d)*—*g)* pontjában meghatározott okból felfüggeszti,

b) hivatalból vagy indítványra felfüggeszti, és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az ügy elbírálása során olyan jogszabályt vagy állami irányítás egyéb jogi eszközét kell alkalmazni, amelynek alkotmányellenességét észleli.

(2) A bíróság az eljárást akkor is felfüggeszti, ha az eljárás megindításához szükséges feljelentés [Btk. 236. § (1) bek., 240. §] hiányzik. Az eljárás felfüggesztése legfeljebb az alapügy jogerős befejezéséig tart.

(3)³⁶⁸ A bíróság az eljárást felfüggesztheti, ha

a) a vádlott huzamosabb ideig külföldön tartózkodik,

b) az ügyészt bizonyítási eszköz felkutatására, vagy a vádirat hiányosságainak pótlására kereste meg [268. § (1) bek.].

(4) Ha a bíróság a (3) bekezdés *a)* pontjában meghatározott intézkedést nem tartja indokoltnak, és a vádlott külföldi tartózkodási helye ismert, a bíróság elfogató parancsot bocsáthat ki, és a vádlott kiadatása iránti eljárást kezdeményezhet. Ha a vádlott kiadatását megtagadták, vagy a kiadatására nincs lehetőség, a bíróság — amennyiben a feltételek fennállnak — a büntetőeljárás átadását kezdeményezheti.

(5)³⁶⁹ Ha az eljárás felfüggesztésének oka megszűnt, illetve a 188. § (1) bekezdésének *g)* pontja alapján történt felfüggesztés esetén, ha a nemzetközi büntető bíróság alapokmányát kihirdető, illetve alapokmányából fakadó kötelezettségek végrehajtásáról szóló törvény azt előírja, a bíróság az eljárást folytatja.

(6)³⁷⁰ Ha a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye, és az ügyész a vádemelést a 222. § (2) bekezdése alapján nem halasztotta el, a bíróság az eljárást egy évi időtartamra felfüggeszti, feltéve, hogy a kábítószer-élvező vádlott vállalja a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételét.

(7)³⁷¹ Az eljárást folytatni kell, ha a vádlott nem igazolja, hogy a felfüggesztéstől számított egy éven belül legalább hat hónapig tartó folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetőleg ha az ügyész a vádlott ellen kábítószerral visszaélés miatt újabb vádiratot nyújtott be.

(8) A tartás elmulasztása (Btk. 196. §) miatt indított eljárást — ha az ügyész a vádemelést a 222. § (3) bekezdése alapján nem halasztotta el — a bíróság legfeljebb egy évre felfüggeszti, feltéve, hogy ettől az elmulasztott kötelezettség teljesítése várható. Az eljárást a határidő lejárta előtt folytatni kell, ha a vádlott a tartási kötelezettségének továbbra sem tesz eleget.

(9)³⁷² Az (1) bekezdés *a)* pontjában és a (2) bekezdésben felsorolt okok miatt az eljárást a bírósági titkár is felfüggesztheti.

Az eljárás megszüntetése

267. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti,

a) ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény,

b) ha a vádlott gyermekkorú,

*c)*³⁷³ a vádlott halála, elévülés vagy kegyelem, vagy a törvényben meghatározott egyéb büntethetőséget megszüntető ok miatt,

d) ha a vád tárgyává tett cselekményt már jogerősen elbírálták, ideértve a Btk. 6. § esetét is,

e) ha a magánindítvány, a kívánat, illetőleg feljelentés hiányzik, és az nem pótolható,

f) ha az ügyész a vádat elejtette és pótmagánvádnak nincs helye,

*g)*³⁷⁴ az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége,

h) és a vádlottat megrovásban (Btk. 71. §) részesíti, ha a bűncselekmény már nem veszélyes, vagy oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés vagy más intézkedés alkalmazása is szükségtelen,

³⁶⁷ A 266. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 64. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶⁸ A 266. § (3) és (4) bekezdése a 2003: II. törvény 64. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁶⁹ A 266. § (5) bekezdése a 2003: II. törvény 64. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁷⁰ A 266. § (6) bekezdése a 2003: II. törvény 64. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁷¹ A 266. § (7) bekezdését a 2002: I. törvény 162. §-ának (4) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg a 266. § eredeti (7) bekezdésének számozását (8) bekezdésre módosította. A bekezdés szövegét a 2003: II. törvény 64. §-ának (4) bekezdése állapította meg.

³⁷² A 266. § (9) bekezdését a 2002: I. törvény 162. §-ának (5) bekezdése iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 64. §-ának (5) bekezdése állapította meg.

³⁷³ A 267. § (1) bekezdésének *c)* és *d)* pontját a 2003: II. törvény 65. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

³⁷⁴ A 267. § (1) bekezdésének *g)* és *h)* pontját a 2002: I. törvény 163. §-a iktatta be.

*i)*³⁷⁵ ha az eljárást a 266. § (6) vagy (8) bekezdése alapján függesztette fel, és a vádlott igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, illetve, ha a tartás elmulasztása vétségének vádlottja a tartási kötelezettségét teljesítette.

(2) Az eljárás megszüntetéséről a bíróság értesíti a magánfelet azzal a figyelmeztetéssel, hogy a polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

(3) Ha a vád elejtése esetén pótmagánvádnak van helye, a bíróság tizenöt napon belül kézbesíti a sértettnek az ügyész vádelejtést tartalmazó nyilatkozatát. Ha a sértett harminc napon belül nem lép fel pótmagánvádlóként, az eljárást a bíróság megszünteti. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. Ha a sértett pótmagánvádlóként kíván fellépni, a vádindítványt a bírósághoz nyújtja be.

(4) Az eljárás megszüntetésének nem akadály, ha a sértettnek azért nem lehetett az ügyész vádelejtést tartalmazó nyilatkozatát kézbesíteni, mert ismeretlen helyen tartózkodik.

(5) Pótmagánvádló fellépése esetén a 229. § (2) bekezdése, a 230. §, a 231. § és a 233. § rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.

Intézkedés eljárási cselekmény elvégzése iránt

268. §³⁷⁶ (1) A bíróság hivatalból vagy az eljárásban részt vevő személyek indítványára intézkedik aziránt, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. Ennek érdekében — határidő tűzésével, szükség esetén az eljárás felfüggesztése mellett — megkeresheti az ügyészt, továbbá pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendelheti el. Az ügyész megkeresése bizonyítási eszköz felkutatására és a vádirat hiányosságainak pótlására is irányulhat.

(2)³⁷⁷ Ha az ügyész a különösen védett tanú vallomását kívánja bizonyítási eszközként felhasználni, a tanács elnöke a nyomozási bírótól beszerzi a különösen védett tanú vallomásáról készült jegyzőkönyvet és a 207. § (2) bekezdésének *d)* pontja szerinti határozatot. A jegyzőkönyvet és a 207. § (2) bekezdésének *d)* pontja szerinti határozatot csak a bíróság tagjai tekinthetik meg, és azokról másolat nem adható.

³⁷⁵ A 267. § (1) bekezdésének *i)* pontját a 2003: II. törvény 65. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³⁷⁶ A 268. § (1) bekezdésének első és harmadik mondata a 2002: I. törvény 164. §-ával, míg második mondata a 2003: II. törvény 66. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁷⁷ A 268. § (2) bekezdésének második mondata a 2003: II. törvény 66. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(3)³⁷⁸ Ha a vádlott, a védője vagy az ügyész a különösen védett tanúhoz kérdés feltevését indítványozta [263. § (3) bek.], illetőleg a különösen védett tanúhoz a tanács elnöke tesz fel kérdést, a bíróság a különösen védett tanú vallomásáról készült jegyzőkönyv és a 207. § (2) bekezdésének *d)* pontja szerinti határozat egyidejű visszaküldésével elrendeli, hogy a nyomozási bíró a vádlott, a védője vagy az ügyész által feltett kérdésekre ismételtén kihallgassa a különösen védett tanút. A kihallgatásra a 213. § (2) és (4) bekezdését kell alkalmazni.

Határozat kényszerintézkedésekről

269. § (1) A bíróság az ügyész indítványára [218. § (1) bek.] vagy hivatalból határoz a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedés fenntartásáról, elrendeléséről vagy megszüntetéséről.

(2) Az ügy áttételét elrendelő bíróság által fenntartott vagy elrendelt kényszerintézkedés annak a bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart, amelyhez az ügyet áttették.

A vádtól eltérő minősítés lehetősége

270. §³⁷⁹ (1) A bíróság megállapíthatja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéstől eltérően hogyan minősülhet. Ekkor a bíróság az áttételről, az egyesítésről, az elkülönítésről, az eljárás felfüggesztéséről és az eljárás megszüntetéséről is határozhat.

(2) Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény magánvádra üldözendő bűncselekmény, az ügyésznek a vád átvételére vonatkozó nyilatkozatát nem kell beszerezni.

Öttagú tanács elé utalás

271. § A megyei bíróság elrendelheti, hogy az ügyet két hivatásos bíróból és három ülnökből álló tanács tárgyalja, ha

a) ezt a vádlottak nagy száma vagy az ügy különösen nagy terjedelme indokolja,

b) a bűncselekményre a törvény életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé teszi.

³⁷⁸ A 268. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 164. §-ával megállapított szöveg.

³⁷⁹ A 270. § a 2002: I. törvény 165. §-ával megállapított szöveg.

Az előkészítő ülés

272. § (1) Ha a tárgyalás előkészítése során vizsgált kérdésekben a határozat meghozatala előtt az ügyész vagy a vádlott meghallgatása látszik szükségesnek, a bíróság a 263. § (1) bekezdésében meghatározott határidő letelte után harminc napon belül ülést tart.

(2)³⁸⁰ Az előkészítő ülés kötelező, ha a bíróság előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet vagy ideiglenes kényszergyógykezelés elrendeléséről határoz, illetőleg ha a vádlott vagy a védője a tanú különösen védetté nyilvánításának megszüntetését indítványozta.

(3) A tanács elnöke az előkészítő ülés határnapjáról az ügyészt, a vádlottat és a védőt értesíti; a (2) bekezdés esetén, valamint ha a vádlott meghallgatása más okból szükséges, a vádlottat és — kötelező védelem esetén — a védőt megidézi.

(4) Az előkészítő ülés nem tartható meg az ügyész, valamint a megidézett vádlott és védő távollétében, kivéve, ha az előkészítő ülés tárgya előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet vagy ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelése.

(5) Az előkészítő ülésen a tanács elnöke ismerteti az ügyet, a tanács tagjai, az ügyész, a vádlott és a védő további iratok ismertetését indítványozhatják.

(6) A tanács elnöke és tagjai az ügyészhez és a vádlotthoz kérdést intézhetnek. A vádlotthoz az ügyész és a védő is intézhet kérdést, az ügyészhez intézendő kérdésre a vádlott és a védő indítványt tehet.

(7)³⁸¹ Ha a vádlott vagy a védő a különösen védetté nyilvánított tanút megnevezi, vagy a személyét más, kétséget kizáró módon azonosítja, a bíróság a tanú különösen védetté nyilvánítását megszünteti. Ebben az esetben a tanú idézésére és kihallgatására az általános szabályok irányadók; a tanács elnöke szükség esetén hivatalból vagy indítványra a tanú védelmének más formáját kezdeményezi.

A bíróság jogköre

273. § (1)³⁸² A tárgyalás előkészítése során a bíróság tanácsa vagy a tanács elnöke jár el.

(2) A bíróság a tárgyalás előkészítése során vizsgált kérdésekben a 263. § (1) bekezdése szerinti határidő letelte előtt határoz, feltéve, hogy a 272. § szerinti meghallgatás nem látszik szükségesnek.

(3) A bíróság tanácsa határoz az eljárás megszüntetéséről, valamint a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedésekről.

(4)³⁸³ A bíróság tanácsa minden olyan kérdésben határozhat, amely egyébként a tanács elnökének jogkörébe tartozik.

A tanács elnökének jogköre

274. §³⁸⁴ (1) A tanács elnöke határoz azokban a kérdésekben, amelyek a 273. § (3) bekezdése alapján nem tartoznak a bíróság tanácsának jogkörébe, illetőleg amelyről a 273. § (4) bekezdése alapján nem a bíróság tanácsa határozott.

(2) Ha a bíróság a vádlottat távollétében részesítette megrovásban (Btk. 71. §), ennek fogatosításáról a tanács elnöke gondoskodik.

Határozat a tárgyalás előkészítése után

275. § (1) A tárgyalás előkészítésének befejezése, illetőleg a tárgyalás kitűzése után — ha szükséges — a 267. és a 269. §-ban szabályozott kérdésekben a bíróság tanácsülésen, a 264., 265., 266., 268., 270. és 271. §-ban szabályozott kérdésekben a tanács elnöke határoz.

(2) A tanács elnöke a kitűzött tárgyalást fontos okból elhalaszthatja. A védő akadályoztatása miatt a tárgyalás akkor halasztható el, ha a vádlott más védőt nem hatalmaz meg, illetőleg más védő kirendelése már nem lehetséges, vagy ha az új védő a tárgyalásig — idő hiányában — nem tud a védelemre felkészülni.

Jogorvoslat kizárása a tárgyalás előkészítése során

276. § (1) Nincs helye fellebbezésnek

a) a tárgyalás kitűzése és elhalasztása,

b) az előkészítő ülésre és a tárgyalásra idézés és tárgyalásról szóló értesítés,

c)³⁸⁵ az eljárásnak a 188. § (1) bekezdésének a) pontja vagy a 266. § (3) bekezdése alapján történt felfüggesztése,

d) a vádtól eltérő minősítés lehetőségének megállapítása,

e) az öttagú tanács elé utalás vagy ennek megtagadása,

f) az eljárásnak a 267. § (1) bekezdésének f) pontja alapján történt megszüntetése,

g) a határozat tudomásul vételét követően tett jogorvoslati nyilatkozat elutasítása,

³⁸⁰ A 272. § (2)–(4) bekezdése a 2002: I. törvény 166. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁸¹ A 272. § (7) bekezdését a 2002: I. törvény 166. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

³⁸² A 273. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 167. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁸³ A 273. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 167. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁸⁴ A 274. § a 2002: I. törvény 168. §-ával megállapított szöveg.

³⁸⁵ A 276. § (1) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 169. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

*h)*³⁸⁶ a bíróságnak a 268. § (1)—(3) bekezdésében meghatározott intézkedése ellen.

(2) Az (1) bekezdésben írt határozatok elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(3) A jogerős határozat elleni jogorvoslat iránti indítvány elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(4)³⁸⁷ Ha a bíróság a vádlottat megrovásban (Btk. 71. §) részesíti, ez ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és a vádlott, valamint védője a végzés közlésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. A kérelem alapján a bíróság tárgyalást tart. A vádlottnak az idézést legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni.

Az egyesbíró jogköre

277. § Ha az ügyben a helyi bíróság egyesbíróként jár el, e fejezet rendelkezései szerint mind a bíróság tanácsának, mind a tanács elnökének jogkörébe tartozó kérdésekben az egyesbíró határoz.

A tárgyalás kitűzése

278. § (1) A tanács elnöke a vádirat közlése után megállapítja a tárgyalás határnapját, gondoskodik a tárgyalás megtartásának előkészítéséről, az idézésekről és értesítésekről.

(2) A tárgyalást rendszerint a bíróság hivatalos helyiségében kell tartani. Ha a bíróság indokoltnak tartja, ettől eltérően rendelkezhet.

(3) A tárgyalás határnapját az ügyek érkezési sorrendjének figyelembevételével és az ügy soronkívüliségére vonatkozó rendelkezés szem előtt tartásával a lehető legközelebbi napra úgy kell kitűzni, hogy a bíróság lehetőleg elnapolás nélkül be tudja fejezni az ügyet.

Az idézés és az értesítés

279. § (1) A kitűzött határnapra idézni kell a vádlottat, kötelező védelem esetén a védőt és mindazokat, akiknek a megjelenése a tárgyaláson kötelező. Értesíteni kell az ügyészt, továbbá — ha e törvény kivételt nem tesz — a szakértőt, illetőleg azokat a büntetőeljárásban részt vevő személyeket, akiknek a jelenlétét a tárgyaláson e törvény lehetővé teszi. Ha az ügyész a vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését indítványozza, a tárgyalásról értesíteni kell a másik szülőt és a gyámhivatalt.

³⁸⁶ A 276. § (1) bekezdésének *h)* pontja a 2002: I. törvény 169. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁸⁷ A 276. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 169. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(2) Az idézésben vagy az értesítésben a büntetőeljárásban részt vevő személyeket fel kell hívni arra, hogy a bizonyítási indítványukat késedelem nélkül, a tárgyalás előtt tegyék meg. A tanács elnöke intézkedik, hogy az ügy elbírálásához a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak.

(3) A vádlottnak az idézést legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni.

280. § (1) Ha a tanú a tizennegyedik életévét nem töltötte be, és a nyomozás során a bíróság kihallgatta [207. § (4) bek.], a tárgyalásra nem idézhető. Ha az ilyen tanú a tárgyalás időpontjában a tizennegyedik életévét betöltötte, a tárgyalásra különösen indokolt esetben idézhető.

(2) A különösen védett tanú (97. §) a tárgyalásra nem idézhető.

XIII. Fejezet

AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁGI TÁRGYALÁS

I. Cím

A TÁRGYALÁS MENETE

A tárgyalás megnyitása

281. § (1) A tárgyalást a vád tárgyának megjelölésével a tanács elnöke nyitja meg, ezután a hallgatóságot a csend és rend megtartására és a rendzavarás következményeire figyelmezteti. Közli a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, az ügyész és a védő nevét. Számba veszi a megjelenteket és megállapítja, hogy az idézettek és értesítettek jelen vannak-e, ettől függően megvizsgálja, hogy a tárgyalást meg lehet-e tartani.

(2) A tanács elnöke a lehetőséghez képest intézkedik, hogy a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent vádlottat vagy tanút azonnal vezessék elő, a távol maradt ügyészt vagy szakértőt pedig a tárgyaláson való megjelenésre hívja fel, az ügyész felhívása az ügyészség vezetője útján történik.

(3) Ha a megidézett védő nem jelent meg, helyette a vádlott más védőt hatalmazhat meg, illetőleg — ha a védő tárgyalási részvétele kötelező — a meg nem jelent védő helyett más védőt kell kirendelni. Az új védőnek megfelelő időt kell biztosítani ahhoz, hogy a védelemre felkészüljön. Ha ez nyomban nem lehetséges, a tárgyalást a meg nem jelent védő költségére el kell halasztani.

(4)³⁸⁸ A tárgyalás a vádlott távollétében megtartható, ha az eljárás tárgya a vádlott kényszergyógykezelésének elrendelése, és az állapota miatt a tárgyaláson nem jelenhet meg, illetőleg a jogainak gyakorlására képtelen.

³⁸⁸ A 281. § (4)—(6) bekezdése a 2002: I. törvény 170. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(5) Ha a tanács elnökének a (2) bekezdésben megjelölt intézkedése nem lehetséges, vagy az nem vezetett eredményre, a tárgyalást a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent, szabadlábon lévő vádlott távollétében is meg lehet tartani, a bizonyítási eljárást azonban — a (9) bekezdés esetét kivéve — nem lehet befejezni.

(6) Az (5) bekezdés esetében, ha a (9) bekezdés alkalmazásának nincs helye, a megjelent személyek kihallgatását, illetőleg meghallgatását követően a tárgyalást el kell napolni, és a meg nem jelent vádlottnak a következő tárgyalási hatánapra történő elővezetését kell elrendelni. Ha a bírósági eljárás során a meg nem jelent vádlott elővezetését már elrendelték, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén elfogatóparancsot kell kibocsátani, vagy az előzetes letartóztatását lehet elrendelni. Ha a vádlottnak nincs védője, számára védőt kell kirendelni.

(7)³⁸⁹ Ha a kitűzött új tárgyalási hatánapra a vádlottat azért nem lehetett elővezetni, mert a lakóhelyéről ismeretlen helyre távozott, illetőleg ha az újabb tárgyalási hatánapig az elfogatóparancs alapján a vádlottat nem sikerült a bíróság elé állítani, a bíróság megállapítja, hogy a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, és a továbbiakban a XXIV. Fejezet szerint jár el.

(8) Ha a (6) bekezdés alapján kitűzött tárgyaláson a vádlott jelen van, a távollétében megtartott tárgyalás jegyzőkönyvét a vádlott kihallgatása után ismertetni kell. Szükség esetén a bíróság a már kihallgatott tanú, illetőleg meghallgatott szakértő megidézését és a vádlott jelenlétében való ismételt kihallgatását, illetőleg meghallgatását rendelheti el, illetőleg a tanút írásban történő vallomástételre [85. § (5) és (6) bek.] hívhatja fel.

(9) A bíróság a vádlottat távollétében felmentheti vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntetheti; az erről szóló határozatot — a fellebbezési jogára (324—325. §) vonatkozó rendelkező részi záradék feltüntetésével — kézbesítés útján közli a vádlottal és a védővel.

282. § (1) A bíróság az ügyész, a vádlott, illetőleg a védő meghallgatása után dönt a tárgyalás megkezdéséről, ha olyan személy maradt el a tárgyalásról, akinek a távolléte a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

(2) Ha a tárgyalás megtartásának nincs akadálya, a tanács elnöke felhívja a tanúkat — a sértett kivételével — a tárgyalóterem elhagyására. Figyelmezteti őket az igazolatlan eltávozás következményeire. A szakértőt csak akkor kell távozásra felhívni, ha ezt a bíróság szükségesnek tartja; egyébként a szakértő a tárgyaláson annak kezdetétől fogva jelen lehet.

(3)³⁹⁰ A tárgyalási időköz [279. § (3) bek.] be nem tartása miatt a tárgyalást nem kell elhalasztani, ha a vádlott és a védő egybehangzóan kéri a tárgyalás megtartását. Ha a védelem nem kötelező, és a meghatalmazott védő a tárgyaláson nem jelent meg, a tárgyalást nem kell elhalasztani, ha ezt a vádlott nem kéri.

(4) Ha a tárgyalás megtartásának akadálya van, a bíróság a tárgyalást elhalasztja.

283. § (1) Az ügyész, a vádlott, a védő és a sértett a tárgyalás megkezdése előtt

- a) az ügy áttételét, egyesítését vagy elkülönítését,
- b) a tanács elnöke, tagja, illetve a jegyzőkönyvvezető kizárását indítványozhatja,
- c) más olyan körülményt jelölhet meg, amely a tárgyalás megtartását akadályozhatja, illetőleg, amelyet a tárgyalás megkezdése előtt figyelembe kell venni.

(2) A vádlott, a védő és a sértett a tárgyalás megkezdése előtt az ügyész kizárását indítványozhatja.

A tárgyalás megkezdése

284. § (1) Ha a tanács elnöke megállapítja, hogy a tárgyalás megtartásának nincs akadálya, és a tanú, illetőleg a szakértő elhagyta a tárgyalótermet [282. § (2) bek.], a bíróság a tárgyalást megkezdi.

(2) A tanács elnöke felhívására

- a) az ügyész ismerteti a vádat,
- b)³⁹¹ a jelen lévő sértett, illetőleg képviselője nyilatkozik arról, hogy érvényesít-e polgári jogi igényt; ha a sértett polgári jogi igényt kíván érvényesíteni, a tanács elnöke felhívja őt igényének ismertetésére, és — ha nincs képviselője — figyelmezteti őt az 54. § (7) bekezdésében foglaltakra; ezt követően
- c) a tanúként kihallgatandó sértett a tárgyalótermet elhagyja.

*A bizonyítás felvételének sorrendje*³⁹²

285. § (1) A bizonyítási eljárás során az ügyész, a vádlott, a védő, a sértett, a magánfél, illetőleg az őt érintő körben az egyéb érdekelt indítványokat és észrevételeket tehet.

³⁹⁰ A 282. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 171. §-a iktatta be, és egyidejűleg a 282. § eredeti (3) bekezdésének számozását (4) bekezdésre módosította.

³⁹¹ A 284. § (2) bekezdésének b) pontja a 2002: I. törvény 172. §-ával megállapított szöveg.

³⁹² A 285. §-t, a 287. §-t, a 288. §-t, a 291. §-t, a 292. §-t, a 295. §-t és a 296. §-t megelőző alcímet és a 285—297. §-t a 2002: I. törvény 173. §-a állapította meg.

³⁸⁹ A 281. § (7)—(9) bekezdését a 2002: I. törvény 170. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(2) Az ügyész, illetve a vádlott és a védő által indítványozott bizonyítási cselekményekről és azok sorrendjéről a tanács elnöke az ügyész, illetve a vádlott és a védő indítványainak a figyelembevételével határoz.

(3) A bizonyítási indítvány elutasítása ellen külön fellebbezésnek nincs helye, azt az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni.

(4) Az ügyész által indítványozott bizonyítás rendszerint megelőzi a vádlott és a védő által indítványozott bizonyítás felvételét.

286. § (1) A bizonyítási eljárás a vádlott kihallgatásával kezdődik.

(2) A tanúk közül rendszerint a sértettet kell elsőként kihallgatni.

(3) A vádlott és a tanú kihallgatását, illetőleg a szakértő meghallgatását követően hozzájuk a bíróság tagjain kívül az ügyész, a vádlott, a védő, a sértett, a magánfél, valamint az őt érintő körben az egyéb érdekelt és a szakértő kérdést tehet fel.

A tárgyalás folytonossága

287. § (1) A bíróság a megkezdett tárgyalást az ügy befejezéséig lehetőleg nem szakítja meg. Ha az ügy terjedelme miatt vagy egyéb okból szükséges, a tanács elnöke a megkezdett tárgyalást legfeljebb nyolc napra félbeszakíthatja, a bíróság pedig — bizonyítás kiegészítése céljából vagy más fontos okból — a tárgyalást elnapolhatja.

(2) Az (1) bekezdés esetében a tárgyalás folytatásának napját ki kell tűzni, kivéve, ha — az elnapolás okára tekintettel — kétséges, hogy a tárgyalást hat hónapon belül folytatni lehet.

(3) A tárgyalást hat hónapon belül ismétlés nélkül lehet folytatni, ha a tanács összetételében nem történt változás; egyébként a tárgyalást előlről kell kezdeni.

(4) A tárgyalás hat hónapon belül a tárgyalás anyagának ismertetésével is megismételhető, ha a tanács összetételében a hivatásos bíró személye nem változott. A tárgyalás anyagának ismertetése után figyelmeztetni kell az ügyészt, a vádlottat és a védőt arra, hogy az ismertetésre észrevételt tehet, és az ismertetés kiegészítését kérheti. A figyelmeztetést és az észrevételt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(5) Az elnapolt tárgyalást a tárgyalás legutóbbi részéről készült jegyzőkönyv ismertetésével kell folytatni, ha a megszakítása óta nyolc napnál hosszabb idő telt el, és az ismertetést az ügyész, a vádlott, illetve a védő indítványozza. A jegyzőkönyv ismertetése után figyelmeztetni kell az ügyészt, a vádlottat és a védőt arra, hogy az ismertetésre észrevételt tehet, és az ismertetés kiegészítését kérheti. A figyelmeztetést és az észrevételt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A vádlott kihallgatása

288. § (1) A vádlottat rendszerint a még ki nem hallgatott vádlott-társai távollétében kell kihallgatni.

(2) A tanács elnöke az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára, illetőleg hivatalból a vádlott kihallgatásának tartamára a tárgyalóteremből eltávolíttatja azt a már kihallgatott vádlott-társat, akinek jelenléte a vádlottat a kihallgatása során zavarná.

(3)³⁹³ A tanács elnöke megállapítja a vádlott személyazonosságát és a 117. § (1) bekezdésében felsorolt személyi adatait, megkérdezi a vádlottat, hogy a vádat megértette-e, nemleges válasz esetén a vádat megmagyarázza. Ezt követően a vádlottnak lehetőséget kell adni arra, hogy röviden összefoglalva kifejtse a váddal kapcsolatos álláspontját. A vádlott, illetőleg védője — ha ezt szükségesnek tartja — kitérhet arra is, hogy a védelem érdekében milyen bizonyítás lefolytatását indítványozza.

(4)³⁹⁴ Ha a vádlott a (3) bekezdésben meghatározott lehetőségével nem él, illetőleg a nyilatkozatából ez nem derül ki, a tanács elnöke kérdést intéz a vádlotthoz, hogy a büntetőjogi felelősségét elismeri-e.

289. § (1) A vádlott kihallgatására a 117. § (2)—(5) bekezdését és a 118. § rendelkezéseit a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A tanács elnöke a 117. § (2) bekezdésében foglaltakon kívül a vádlottat figyelmezteti arra, hogy a bizonyítási eljárás során kihallgatottakhoz kérdéseket intézhet, indítványokat és észrevételeket tehet. A figyelmeztetés kiterjed arra is, hogy ha a vádlott nem tesz vallomást, a terheltként tett korábbi vallomása felolvasható.

(3) A vádlott — a tárgyalás rendjének zavarása nélkül — a tárgyalás alatt is értekezhet a védőjével, de a kihallgatása közben ezt csak a tanács elnökének engedélyével teheti meg.

290. § (1) A 289. § (2) bekezdésében írt figyelmeztetést követően, ha a vádlott vallomást kíván tenni, a vádra vonatkozó, a védekezését is magába foglaló vallomását összefüggően adhatja elő. Ezt követően a tanács elnöke, majd a 286. § (3) bekezdésében felsorolt személyek — az ott meghatározott sorrendben — kérdéseket intézhetnek a vádlotthoz.

(2) A tanács elnöke gondoskodik arról, hogy a kérdéses módja a vádlott emberi méltóságát ne sértse.

³⁹³ A 288. § (3) bekezdése a 2003: II. törvény 67. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

³⁹⁴ A 288. § (4) bekezdését a 2003: II. törvény 67. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(3) Ha a kérdés a vádlott befolyásolására alkalmas, illetőleg a választ magában foglalja, az nem az ügyre tartozik, arra illetéktelen személy tette fel, a tárgyalás tekintélyét sérti, vagy az ismételten ugyanarra a tényre irányul, a tanács elnöke a kérdésre a feleletet megtiltja.

*A vádlott korábbi vallomásának felolvasása
és ismertetése*

291. § (1) Ha a vádlott a tárgyaláson nem kíván vallomást tenni, illetőleg a 281. § (5) bekezdése esetén, valamint ha a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, a nyomozás során tett vallomását az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára, illetve hivatalból a tanács elnöke felolvassa, vagy a jegyzőkönyvvezetővel felolvastatja.

(2) Ha a vádlottat a nyomozás során tanúként hallgatták ki, a tanúvallomás csak akkor olvasható fel, ha ezt a vádlott indítványozza, vagy a tanúvallomásról készült jegyzőkönyvből a 85. § (3) bekezdésében meghatározott figyelmeztetés és az erre adott válasz egyértelműen kitűnik.

(3) A vádlottnak más büntetőeljárásban gyanúsítottként vagy vádlottként tett vallomása akkor olvasható fel, ha a vallomásról készült jegyzőkönyvből a 117. § (2) bekezdésében meghatározott figyelmeztetés és az erre adott válasz egyértelműen kitűnik.

(4) A tanács elnöke az ügyész vagy a védő indítványára, illetőleg hivatalból ismertetheti a vádlott korábbi — az eljárásban gyanúsítottként vagy vádlottként tett — vallomásának részeit, ha a vádlott vallomása a korábbi vallomásától eltér.

(5) A korábbi vallomás részeinek ismertetésére csak akkor kerülhet sor, ha az ismertetésben foglalt tényekre és körülményekre a vádlotthoz kérdést intéztek, illetve a vádlott e tényekre és körülményekre a tárgyaláson vallomást tett. A tanács elnöke gondoskodik arról, hogy az ismertetés a tényállás megállapításához szükséges mértékű legyen.

A tanú kihallgatása

292. § (1) A tanú kihallgatása alatt a még ki nem hallgattott tanúk nem lehetnek jelen. Ettől a rendelkezéstől a tanúként kihallgatandó sértett esetében el lehet térni.

(2) A tanács elnöke az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára, illetőleg hivatalból a tanú kihallgatásának tartamára a tárgyalóteremből eltávolíttatja azt a vádlottat, akinek jelenléte a tanút a kihallgatása során zavarná.

293. § (1) A tanú kihallgatásának kezdetén a tanács elnöke a 85. § (2) és (3) bekezdése szerint jár el, majd ezt követően, ha a tanú vallomástételének nincs akadálya, a tanács elnöke a tanút — a 88. § rendelkezéseire figyelemmel — kihallgatja. A tanúként kihallgatandó sértett a kihallgatás kezdetén, ha korábban erről nem nyilatkozott, a 284. § (2) bekezdésének *b)* pontja szerinti nyilatkozatot is megteheti.

(2) A tanú kihallgatására a 290. § (2) és (3) bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

294. § A különösen védett tanú a tárgyaláson nem hallgatható ki. Ha a tanú kihallgatására a 207. § (4) bekezdése alapján került sor, a tanú csak akkor hallgatható ki, ha a tárgyalás időpontjában tizennegyedik életévét betöltötte, és a tárgyaláson történő kihallgatása különösen indokolt.

*A tanú kihallgatása az ügyész, a vádlott
vagy a védő által*

295. § (1) Az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára a tanács elnöke engedélyezheti, hogy a tanút először az ügyész és a védő kérdések feltevésével hallgassa ki. Ebben az esetben a tanú kihallgatására a 293. § rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) ha a tanú kihallgatását az ügyész indítványozta, a tanút előbb az ügyész hallgatja ki, ezt követően a tanúhoz a vádlott és a védő kérdéseket intézhet, majd a sértett kérdések feltevését indítványozhatja,

b) ha a tanú kihallgatását a vádlott vagy a védő indítványozta, a tanút előbb a vádlott vagy a védő hallgatja ki, ezt követően a tanúhoz az ügyész intézhet kérdéseket, majd a sértett kérdések feltevését indítványozhatja,

c) ezt követően újabb kérdéseket az jogosult intézni a tanúhoz, aki a tanú kihallgatását indítványozta, de csak olyan új tényekre és körülményekre nézve, melyek a másik kérdező kérdése folytán merültek fel,

d) a tanács elnöke és a bíróság tagjai mind a kérdés befejezése, mind bármelyik kérdésre adott felelet után kérdéseket intézhetnek a tanúhoz.

(2) Ha a 290. § (3) bekezdésében meghatározott valamelyeset — ugyanazon kérdező részéről — ismételten előfordul, a tanács elnöke a kérdezőtől a kérdés jogát megvonja.

(3)³⁹⁵ Az (1) bekezdésben meghatározott indítvány elutasítása ellen külön fellebbezésnek nincs helye, azt az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni.

³⁹⁵ A 295. § (3) bekezdését a 2003: II. törvény 68. §-a iktatta be.

*A tanú korábbi vallomásának felolvasása
és ismertetése*

296. § (1) A tanács elnöke a tanúnak az eljárás korábbi szakaszában tett vallomását az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára vagy hivatalból felolvashatja vagy a jegyzőkönyvvezetővel felolvastathatja, ha

a) a tanú a tárgyaláson nem hallgatható ki, vagy a tárgyaláson való megjelenése egészségi állapotára tekintettel aránytalan nehézséggel járna, vagy az tartós külföldi tartózkodása miatt nem lehetséges,

b) a tanú a tárgyaláson a vallomástételt jogosulatlanul megtagadja,

c) a tárgyalást a 287. § (3) bekezdése alapján előlről kell kezdeni,

d) a tanú a 85. § (5) és (6) bekezdése alapján írásban tett vallomást, és a tanú tárgyaláson történő kihallgatását a bíróság nem tartja szükségesnek,

e) a bíróság a tanút a 281. § (8) bekezdése alapján írásban történő vallomástételre hívta fel.

(2) Ha a tanú a tárgyaláson a mentességi jogával él, a korábban tett vallomása nem olvasható fel.

(3) Ha a tárgyaláson tanúként kihallgatandó személyt az eljárás korábbi szakaszában gyanúsítottként vagy vádlottként hallgatták ki, a hozzájárulása nélkül a korábbi vallomása vagy vallomásának csak az a része olvasható fel, amelyre nem vonatkozik a 82. § (1) bekezdésében biztosított mentességi joga.

297. § (1) A tanács elnöke az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára, illetőleg hivatalból ismertetheti a tanú korábbi vallomásának részeit, ha a tanú a történetekre nem emlékszik, vagy ha a tárgyaláson tett és a korábbi tanúvallomása között ellentét van. Az ismertetés — a 296. § (3) bekezdésében meghatározott keretek között — kiterjedhet a tanúnak az eljárás korábbi szakaszában vagy más eljárásban gyanúsítottként vagy vádlottként tett vallomására is.

(2) A korábbi vallomás részeinek ismertetésére csak akkor kerülhet sor, ha az ismertetésben foglalt tényekre és körülményekre a tanúhoz kérdést intéztek, illetve a tanú e tényekre és körülményekre nyilatkozott. A tanács elnöke gondoskodik arról, hogy az ismertetés a tényállás megállapításához szükséges mértékű legyen.

A szakértő meghallgatása

298. § (1) A 110. § (1) bekezdésében foglalt figyelmeztetést követően a szakértőt a tanú kihallgatására vonatkozó szabályok értelemszerű alkalmazásával kell meghallgatni.

(2) A szakértő a meghallgatása során az írásban előterjesztett szakvéleményét vagy feljegyzéseit igénybe veheti, és szemléltető eszközöket alkalmazhat.

A szakvélemény felolvasása

299. §³⁹⁶ (1) Ha a szakértő a tárgyaláson az értesítés ellenére nem jelent meg, vagy a szakértő értesítését a bíróság a 108. § (6) bekezdése alapján mellőzte, az írásban előterjesztett szakvéleményt a tanács elnöke felolvassa, vagy a jegyzőkönyvvezetővel felolvastatja. Ha a szakvélemény felolvasása után a 109. § alapján a szakértő meghallgatása szükséges, a tárgyalást el kell napolni, és a szakértőt a kitűzött tárgyalásra meg kell idézni.

(2) Ha a szakértő az idézés ellenére a tárgyaláson nem jelenik meg, a bíróság hivatalból vagy indítványra engedélyezheti az írásban előterjesztett szakvélemény felolvasását. Ha a szakértői vélemény felolvasása után az ügyész, a vádlott, a védő, a sértett vagy a magánfél kérdéseket kíván feltenni, a tárgyalást el kell napolni, és a szakértőt a kitűzött tárgyalásra ismételt meg kell idézni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározottakon kívül fel lehet olvasni a szakvéleményt, ha a szakértőt a tárgyaláson már meghallgatták, de a tárgyalást a 287. § (3) bekezdése alapján előlről kell kezdeni.

Szakértő kirendelése a tárgyaláson

300. § Ha a szakértő kirendelése a tárgyaláson válik szükségessé, a tanács elnöke a tárgyalásra nyomban idézi a szakértőt. Ha erre nincs mód, a bíróság a tárgyalást elnapolja, és megállapítja a szakvélemény elkészítésének határidejét.

Az okiratok és más iratok felolvasása

301. § (1) A tanács elnöke rendelkezik az okiratok és a bizonyítás eszközeül szolgáló iratok felolvasásáról a tárgyaláson.

(2) A nyomozó hatóság jelentése okiratként felolvasható.

(3) Az ügyész, a védő és a vádlott egybehangzó indítványára a tanács elnöke engedélyezheti, hogy az okirat felolvasása helyett lényegének ismertetésére vagy megjelölésére kerüljön sor.

(4)³⁹⁷ A tárgyaláson csatolt, valamint benyújtott iratokat a tanács elnöke a tárgyalási jegyzőkönyvhöz mellékel.

Az eljárási cselekményről készített felvétel felhasználása

302. § (1) A tanács elnöke az eljárási cselekményről kép- vagy hangfelvevővel, illetve egyéb berendezéssel rögzített felvételt a tárgyaláson hivatalból vagy az ügyész, a vádlott, illetve a védő indítványára bemutathatja.

(2) Ha az (1) bekezdésben írt felvétel a gyanúsított vagy a tanú kihallgatásáról készült, a bemutatásra a 291—292. § és a 296—297. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

³⁹⁶ A 299. § a 2002: I. törvény 174. §-ával megállapított szöveg.

³⁹⁷ A 301. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 175. §-a iktatta be.

Bírói szemle

303. § (1) A tárgyaláson a tanács elnöke mutatja fel a tárgyi bizonyítási eszközt. Ha ez nem lehetséges, a tárgyi bizonyítási eszköz fényképét kell bemutatni, és ismertetni kell a leírását.

(2) A bíróság hivatalból vagy indítványra szemlét tart a tárgyalás keretében.

(3) A bírói szemlét a bíróság vagy annak kiküldött tagja tartja.

Bizonyítás felvétele kiküldött vagy megkeresett bíró útján

304. § (1) Ha a bizonyítás tárgyaláson nem végezhető el, vagy rendkívüli nehézségbe ütközik, a bíróság hivatásos bíró tagját küldi ki (kiküldött bíró), vagy — szükség esetén — más bíróságot keres meg (megkeresett bíróság). A bizonyítás felvételéről az ügyész, a vádlottat és védőjét, valamint a sértettet értesíteni kell.

(2)³⁹⁸ A megkeresett bírósággal közölni kell a vádlott, a védő és a sértett nevét és lakcímét, a bizonyítás során tisztázandó tényállást, a kihallgatandó személyek nevét és lakcímét, valamint azt, hogy milyen körülményekre kell őket kihallgatni. A megkeresett bíróság részére meg kell küldeni azokat az iratokat vagy az iratok másolatát, amelyek a megkeresés teljesítéséhez szükségesek.

(3) A megkeresett bíróság a megkeresést harminc napon belül teljesíti. Ha a megkeresett bíróság a megkeresést harminc napon belül nem teljesítette, a teljesítés akadályát a megkereső bírósággal közli. Ha a megkeresés teljesítésére részben más bíróság illetékes, a megkeresett bíróság — a rá háruló bizonyítás felvétele után — az iratokat az illetékes más bíróságnak küldi meg, és erről a megkereső bíróságot értesíti.

(4) A kiküldött és a megkeresett bíróság eljárásáról felvett jegyzőkönyvet a tárgyaláson fel kell olvasni.

(5)³⁹⁹ A vádlott, a védő és a sértett értesítését mellőzni kell, ha a megjelenésük következtében a tanúnak a 96. § alapján zártan kezelt adatai a felsoroltak előtt ismertté válnának. A vádlott és a védő értesítését mellőzni lehet a tizennegyedik életévét be nem töltött tanú kihallgatására vonatkozó bizonyítás felvételéről [280. § (1) bek.].

³⁹⁸ A 304. § (2)–(3) bekezdését a 2002: I. törvény 176. §-ának (1) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg a 304. § eredeti (2) és (3) bekezdésének számozását (4) és (5) bekezdésre módosította.

³⁹⁹ A 304. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 176. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

A bizonyítás kiegészítése

305. §⁴⁰⁰ (1) Ha a bíróság a bizonyítás eredményéhez képest az ügy teljesebb felderítését tartja szükségesnek, hivatalból vagy indítványra további bizonyítás felvételét, illetőleg bizonyíték megszerzését rendelheti el. Ha ez nyomban nem lehetséges, a bíróság a tárgyalást elnapolja, és a bizonyítást az új hatánapra kitűzött tárgyaláson veszi fel.

(2) Ha a bizonyítás felvétele kiküldött bíró vagy megkeresett bíróság útján nem lehetséges (304. §), továbbá, ha a bizonyítás kiegészítése tárgyaláson nem végezhető el, a bíróság az ügyész bizonyítási eszköz felkutatására hívja fel.

(3) Az ügyész, a vádlott és a védő a bizonyítás eredményéhez képest a különösen védett tanúhoz újabb kérdések feltevését indítványozhatja. A különösen védett tanúnak a bíróság is tehet fel kérdéseket. Ebben az esetben a 268. § (2) és (3) bekezdése szerint kell eljárni.

(4) Ha a vádlott vagy a védő a különösen védetté nyilvánított tanút akár a tárgyaláson, akár az (1) bekezdésben meghatározott intézkedéseket követően — annak eredményeként — megnevezi vagy a személyét más, kétséget kizáró módon azonosítja, a bíróság a tanú különösen védetté nyilvánítását megszünteti. Ebben az esetben a tanú idézése és kihallgatására az általános szabályok irányadóak; a tanács elnöke szükség esetén hivatalból vagy indítványra a tanú védelmének más formáját kezdeményezi.

A bizonyítás mellőzése⁴⁰¹

306. § A bíróság a bizonyítást mellőzheti az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

Az eljárás felfüggesztése

307. §⁴⁰² Az eljárás a tárgyalás megkezdése után is felfüggeszthető (266. §). Ha a bíróság az eljárást a vádlottnak a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége miatt vagy azért felfüggesztette fel, mert a vádlott ismeretlen helyen tartózkodik, elkobzást, illetőleg vagyonelkobzást rendelhet el.

⁴⁰⁰ A 305. § a 2002: I. törvény 177. §-ával megállapított, illetőleg a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésnek c) pontjával módosított szöveg (az „új bizonyítás” szövegrész „további bizonyítás” szövegre módosult).

⁴⁰¹ Az alcímet és a 306. §-t a 2002: I. törvény 178. §-a állapította meg.

⁴⁰² A 307. § második mondata a 2002: I. törvény 179. §-ával megállapított szöveg.

Az ügy áttétele, egyesítés, elkülönítés

308. § (1) A tárgyalás megkezdése után áttételnek csak akkor van helye, ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik, illetőleg a 17. § (5)—(6) bekezdése szerint az ügy elbírálására más bíróság illetékes.

(2) Az ügyeket a tárgyalás megkezdése után is egyesíteni lehet, illetve el lehet különíteni (265. §).

(3) A tárgyalás megkezdése után az ügyet nem lehet öttagú tanács elé utalni (271. §).

Határozatok tárgyaláson kívül

309. §⁴⁰³ (1) A tárgyalás elnapolása után, ha szükséges, a bíróság tanácsulésen is határozhat az ügy áttételéről [308. § (1) bek.], az ügyek egyesítéséről vagy elkülönítéséről [308. § (2) bek.], az eljárás felfüggesztéséről [266. § (1)—(3) és (6) bek.] vagy megszüntetéséről [267. § (1) bek. c)—e) pont], eljárási cselekmény elvégzése iránti intézkedésről (268. §), valamint a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedésről.

(2) Az (1) bekezdésben fel nem sorolt kérdésekben, a tárgyaláson kívül a tanács elnöke határoz.

A vád módosítása

310. § (1)⁴⁰⁴ Ha az ügyész — a vád tárgyává tett és azokkal összefüggő tények tekintetében — úgy látja, hogy a vádlott más bűncselekményben bűnös, vagy más bűncselekményben is bűnös, mint amely miatt ellene vádat emelt, a 321. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésig a vádat megváltoztatja, illetőleg kiterjeszti, vagy a vádirat kiegészítése végett a tárgyalás elnapolását indítványozza.

(2) A vád megváltoztatása esetén a bíróság a tárgyalást elnapolhatja, ha azt az ügyész vagy — a védelem előkészítése érdekében — a vádlott, illetőleg a védő indítványozza.

(3) A vád kiterjesztése esetén a bíróság a tárgyalást legalább nyolc napra a vádlott és a védő együttes indítványára elnapolja, vagy hivatalból elnapolhatja; illetőleg azt az ügyet, amelyre a vádat kiterjesztették, elkülöníti.

(4) Az ügyet át kell tenni, ha a módosított vád elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy az a fiatakorúak elleni, illetőleg a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik.

A vád elejtése

311. § (1) Az ügyész a 321. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésig a vádat elejtheti. Az ügyész a vád elejtését indokolni köteles.

(2) Ha az ügyész a vád képviselőt a pótmagánvádlótól vette át, a vádat nem ejtheti el, de a vád képviselőtől elállhat. Ha a pótmagánvádló és képviselője jelen van, a tárgyalást folytatni kell, ellenkező esetben a bíróság a tárgyalás elnapolásával egyidejűleg új tárgyalást tűz ki, a pótmagánvádlót pedig értesíti, hogy a vádat ismét ő képviseli.

A pótmagánvádló fellépése

312. § (1) Ha a vád elejtése esetén pótmagánvádnak van helye, a bíróság a tárgyalást elnapolja, és tizenöt napon belül kézbesíti a sértettnek az ügyész vádelejtést tartalmazó nyilatkozatát. Ha a sértett harminc napon belül nem lép fel pótmagánvádlóként, az eljárást a bíróság megszünteti. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(2) A vádelejtést követően a sértettnek lehetőséget kell adni, hogy az ellene elkövetett bűncselekményre vonatkozó iratokat a bíróság hivatalos helyiségében megismerhesse. A pótmagánvádló az iratoktól elkülönítve, zártan kezelt iratokat nem ismerheti meg.

(3)⁴⁰⁵ Ha a sértett pótmagánvádlóként kíván fellépni, a vádindítványt az ügyben addig eljár bírósághoz nyújtja be. A pótmagánvádló ügyvédi képviselője a vádindítvány benyújtásától kezdve kötelező.

(4) A vádindítvány a 217. § (3) bekezdésének a)—c), g) és h) pontjában felsoroltakat, továbbá azokat az indokokat tartalmazza, amelyek alapján a pótmagánvádló a vádelejtés ellenére a bírósági eljárás folytatását indítványozza.

(5) Ha a pótmagánvádló vádindítványt nyújtott be, a bíróság a 231. § rendelkezései szerint jár el azzal, hogy a pótmagánvádló az (1) bekezdésben meghatározott határidő letelte előtt nyújthatja be ismételten a vádindítványt. A vádindítványt elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(6) Ha az ügyész a vádat elejtette, és az ügyben pótmagánvádló lép fel, a tárgyalást folytatni kell. A tárgyalás folytonosságára a 286. § rendelkezései irányadók.

(7) Ha az eljárás több bűncselekmény miatt folyik, és az ügyész a vádat ezek valamelyikében ejti el, a pótmagánvádló akkor léphet fel, ha az az ügy, amelyben a vádat elejtették, elkülöníthető. Ez esetben az ügyet el kell különíteni.

⁴⁰³ A 309. § a 2002: I. törvény 180. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁰⁴ A 310. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 181. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁰⁵ A 312. § (3) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 182. §-ával megállapított szöveg.

A bizonyítási eljárás befejezése

313. § A bizonyítási eljárás lefolytatása után, ha bizonyítási indítványt nem tettek, vagy azt a bíróság elutasította, a tanács elnöke a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánítja, és felhívja a jogosultakat a perbeszéd és a felszólalások megtartására.

A perbeszéd és felszólalások

314. § (1) Az ügyész vádbeszédet, a védő védőbeszédet tart, a vádlott, a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelt felszólalhat.

(2)⁴⁰⁶ Ha ugyanazon vádlott érdekében több védő jár el, a védőbeszédet a vezető védő vagy az általa kijelölt védő tartja. Ha a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelt érdekében több képviselő jár el, a felszólalást — megegyezésük szerint — egyikük tartja.

(3) Perbeszéd közben a szót nem lehet megvonni.

(4) A perbeszéd nem szakítható félbe, kivéve, ha bűncselekményt megvalósító kifejezést foglal magában, rendezavarást kelt, továbbá ha az eljárás elhúzásának megakadályozása érdekében ez szükséges.

315. § (1) Az ügyész a vádbeszédében, ha a vádlott bűnösségét megállapíthatónak tartja, a jogszabályokat is megjelölve, indítványt terjeszt elő arra, hogy a bíróság

a) a vádlottat mely tények alapján, milyen bűncselekményben mondja ki bűnösnek,

b) milyen büntetést szabjon ki, illetőleg intézkedést alkalmazzon,

c) milyen egyéb rendelkezést tegyen.

(2) Az ügyész a büntetés, illetőleg az intézkedés meghatározott mértékére nem tehet indítványt.

(3) Ha az ügyész a vádlott bűnösségét nem tartja megállapíthatónak, a perbeszédében a jogszabályokat is megjelölve, indokolt indítványt tesz a vádlott felmentésére.

316. §⁴⁰⁷ Az ügyész után a sértett, a magánfél és az egyéb érdekelt felszólalhatnak. A sértett nyilatkozhat arról, hogy a vádlott bűnösségének megállapítását és megbüntetését kívánja-e. A magánfél megjelöli, hogy milyen összegben érvényesíti a polgári jogi igényét, ezt indokolhatja, távolléte esetén a bejelentett igényt az iratokból kell felolvasni. Az egyéb érdekelt a jogát vagy jogos érdekét közvetlenül érintő körben indítványt tehet.

317. § (1)⁴⁰⁸ A felszólalások után a védőbeszéd következik. A védő perbeszéde után a vádlott is szót emelhet saját védelmére. Ha a vádlottnak nincs védője, e felszólalásra a perbeszédre vonatkozó szabályok [314. § (3) és (4) bek.] az irányadóak.

(2) Több vádlott esetén a védőbeszéd sorrendjét a tanács elnöke határozza meg.

318. § (1) A perbeszéd és a felszólalások után, azok sorrendjében viszonzválaszoknak van helye. A viszonzválaszra további viszonzválasz adható, utoljára a védő, illetőleg a vádlott szólhat.

(2) A perbeszéd, felszólalások, illetve a viszonzválaszok után, ha a vádlott süket és tolmács nem alkalmazható, lehetőséget kell biztosítani számára a jegyzőkönyv elolvasására.

Az utolsó szó joga

319. § Az ügydöntő határozat meghozatala előtt az utolsó szó joga a vádlottat illeti.

A bizonyítási eljárás újra megnyitása

320. § A bíróság az ügydöntő határozat meghozatala előtt a bizonyítási eljárást újra megnyitja, ha ezt a perbeszéd, a felszólalásokban, illetőleg az utolsó szó jogán elhangzottakban foglaltak miatt szükségesnek tartja.

A határozathozatal és a határozat kihirdetése

321. § (1) A perbeszédet, a felszólalásokat, illetve az utolsó szó jogán elhangzottakat követően a bíróság határozat meghozatala céljából tanácsülésre visszavonul. A tanácsülésen a határozat rendelkező részét le kell írni, és azt a bíróság tagjai aláírják.

(2)⁴⁰⁹ Az ügydöntő határozatot a meghozatala után nyomban ki kell hirdetni. A tárgyaláson meghozott határozat — a bíróság tagjai által aláírt — rendelkező részének eredeti példányát a tárgyalási jegyzőkönyvhöz kell fűzni.

(3)⁴¹⁰ Az ügydöntő határozat rendelkező részét a tanács elnöke állva olvassa fel, és a jelenlevők állva hallgatják meg, a tanács elnöke valamely jelen lévő személy egészségi állapotára tekintettel e szabály alól kivételt tehet. Ezt követően a tanács elnöke szóban elmondja az indokolás lényegét.

⁴⁰⁸ A 317. § (1) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 185. §-a iktatta be.

⁴⁰⁹ A 321. § (2) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 186. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁴¹⁰ A 321. § (3) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 186. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁰⁶ A 314. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 183. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁰⁷ A 316. § második mondata a 2002: I. törvény 184. §-ával megállapított szöveg.

(4)⁴¹¹ Ha a bíróság az ügydöntő határozat meghozatala előtt azt állapítja meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéstől eltérően minősülhet, a tárgyalást a védelem előkészítése érdekében elnapolhatja, erre nézve a jelen lévő ügyészt, a vádlottat és a védőt meghallgatja.

322. § (1)⁴¹² Ha az ügy bonyolultsága, a határozat nagy terjedelme vagy más fontos ok szükségessé teszi, a határozat meghozatalára és kihirdetésére a tárgyalás nyolc, kivételesen tizenöt napra elnapolható. A határozat kihirdetésének határnapiját a tárgyalás elnapolásakor ki kell tűzni.

(2)⁴¹³ Az (1) bekezdés alapján kitűzött tárgyaláson a tárgyalás legutóbbi részéről készült jegyzőkönyvet nem kell ismertetni. Ha a tárgyaláson a vádlott, illetőleg a védő a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, a határozat a vádlott, illetőleg a védő távollétében is kihirdethető. E mulasztás miatt nincs helye jogorvoslatnak.

A jogorvoslati nyilatkozatok

323. § (1) A határozat kihirdetése után a tanács elnöke megkérdezi a jelen lévő fellebbezésre jogosultakat, hogy kívánnak-e fellebbezni. A fellebbezési nyilatkozatok sorrendje a következő: az ügyész, a magánfél, az egyéb érdekeltek, a vádlott és a védő nyilatkozata.

(2)⁴¹⁴ A fellebbezőnek meg kell jelölnie, hogy a határozat mely rendelkezését sérelmezi, és a fellebbezés mire irányul. A fellebbezési ok téves megjelölése, vagy a fellebbezés egyébként téves volta miatt a fellebbezés érdemi elbírálását nem lehet megtagadni. Az ügyésznek meg kell jelölnie azt is, ha a vádlott terhére fellebbez [354. § (2) bek.].

(3) A fellebbezésben új tényt is lehet állítani, új bizonyítékra is lehet hivatkozni, és olyan bizonyítást is lehet indítványozni, amelyet az első fokon eljáró bíróság mellőzött.

(4) A fellebbezés írásban indokolható. Az indokolást az iratok felterjesztéséig az első fokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után a másodfokú bíróságnál — legkésőbb a tárgyalást megelőző nyolcadik napon — kell előterjeszteni.

⁴¹¹ A 321. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 186. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁴¹² A 322. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 187. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹³ A 322. § (2) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 187. §-ával, második és harmadik mondata a 2003: II. törvény 69. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹⁴ A 323. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 188. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

A fellebbezésre jogosultak

324. § (1) Az első fokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult

- a) a vádlott,
- b) az ügyész,
- c) a védő, a vádlott hozzájárulása nélkül is,
- d) a vádlott örököse, a polgári jogi igénynek helyt adó rendelkezés ellen,
- e) a kényszergyógykezelés elrendelése ellen — a vádlott hozzájárulása nélkül is — a nagykorú vádlott törvényes képviselője és házastársa,
- f) a magánfél, a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezés ellen,
- g) az, akivel szemben az ítélet rendelkezést tartalmaz, a reá vonatkozó rendelkezés ellen.

(2) A vádlott terhére az ügyész fellebbezhet.

A fellebbezés bejelentése

325. § (1) Az, akivel az első fokú bíróság az ítéletet kihirdetés útján közli, a fellebbezését nyomban bejelentheti, vagy erre háromnapos határidőt tarthat fenn. E határidő elmulasztása miatt nincs helye igazolásnak.

(2) A kézbesítés útján közölt ítélet ellen nyolc napon belül lehet fellebbezni.

(3) A nem a kihirdetéskor bejelentett fellebbezést az első fokú bíróságnál kell írásban benyújtani, vagy jegyzőkönyvbe mondani.

(4) Az ügyésznek a (3) bekezdés szerint benyújtott fellebbezéséről az első fokú bíróság a vádlottat és a védőt értesíti.

326. § Ha az első fokú bíróság a nem ügydöntő végzést kihirdetés útján közli, a fellebbezést a végzés kihirdetésekor kell bejelenteni. A nem ügydöntő végzés elleni fellebbezés bejelentésére egyebekben a 325. § (2)–(4) bekezdésében foglaltak irányadók.

*Határozat a kényszerintézkedésről és az összbüntetésbe foglalásról*⁴¹⁵

327. § (1) Ha az ügydöntő határozat a kihirdetéskor nem emelkedik jogerőre, a bíróság az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kényszergyógykezelés, a lakhelyelhagyási tilalom vagy a házi őrizet felől nyomban határoz.

⁴¹⁵ Az alcímet és a 327. §-t a 2002: I. törvény 189. §-a állapította meg. A 327. § eredeti (2) bekezdéséről az Alkotmánybíróság 19/1999. (VI. 25.) AB határozata megállapította, hogy alkotmányellenes, ezért nem lép hatályba.

(2) Az (1) bekezdés esetén az előzetes letartóztatás a 129. § (2) bekezdésének *a)*, *b)* vagy *d)* pontjában meghatározott okokon kívül akkor is elrendelhető, ha az ítéletben kiszabott szabadságvesztés tartamára figyelemmel a vádlott szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.

(3) A vádlott felmentése, próbára bocsátása, az eljárás megszüntetése esetén, vagy ha a bíróság nem szabott ki végrehajtandó szabadságvesztést, illetőleg ha a felmentés esetén nem rendelt el kényszergyógykezelést, az előzetes letartóztatást, a lakhelyelhagyási tilalmat, a házi őrizetet, illetőleg az ideiglenes kényszergyógykezelést megszünteti, és nyomban intézkedik a vádlott szabadlábra helyezéséről.

(4) Az ítélet jogerőre emelkedése esetén, ha ennek feltételei fennállnak, a bíróság lehetőleg azonnal lefolytatja az összبüntetési eljárást.

A tárgyalás berekesztése

328. § A jogorvoslati nyilatkozatok megtétele, valamint a 327. §-ban említett határozatok meghozatala után a táncs elnöke a tárgyalást berekeszti.

II. Cím

AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁG ÜGYDÖNTŐ HATÁROZATAI

Az ítélet

329. § A bíróság a vádról ítélettel határoz, ha a vádlottat bűnösnek mondja ki, vagy felmenti.

A bűnösséget megállapító ítélet

330. § (1) A bíróság a vádlottat bűnösnek mondja ki, ha megállapítja, hogy bűncselekményt követett el, és büntethető.

(2) A bűnösséget megállapító ítéletben a bíróság

- a)* büntetést szab ki,
- b)* a vádlottat próbára bocsátja, vagy megrovásban részesíti,
- c)* a büntetés kiszabását mellőzi.

(3) Ha a bíróság a vádlottat pártfogó felügyelet alá helyezi, az ítélet rendelkező része a 258. § (2) bekezdésében írtakon kívül tartalmazza a bíróság által megállapított magatartási szabályokat.

(4)⁴¹⁶ Ha a vádlott bűnösségét a bíróság próbára bocsátás ideje alatt vagy a próbára bocsátás előtt elkövetett bűncselekmény miatt állapítja meg, a próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezi, és halmazati büntetést szab ki.

⁴¹⁶ A 330. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 190. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

A felmentő ítélet

331. § (1) A bíróság a vádlottat a vád alól felmenti, ha a vádlott bűnössége nem állapítható meg, és az eljárást nem szünteti meg.

(2) Ha a kóros elmeállapota miatt felmentett vádlott kényszergyógykezelésének feltételei megvannak, a bíróság elrendeli a vádlott kényszergyógykezelését.

(3) Az ítélet indokolása a 258. § (3) bekezdésében írtakon kívül tartalmazza azoknak az okoknak a feltüntetését, amelyek a bíróságot az ítélet kialakításában vezették, különösen a bűncselekmény hiányára, a bűncselekmény bizonyítottságának hiányára, illetőleg a büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okokra való utalást.

(4)⁴¹⁷ Ha a felmentés alapja büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok, a bíróság elkobzást, illetőleg vagyonekobzást rendelhet el.

Az eljárást megszüntető végzés

332. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti

- a)* a vádlott halála, elévülés vagy kegyelem miatt,
- b)* ha az eljárás megindításához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy a kívárat hiányzik, és e hiányt nem pótolták, illetőleg az már nem pótolható,
- c)* ha a cselekményt jogerősen elbírálták,
- d)* ha az ügyész a vádat elejtette és pótmagánvádnak nincs helye,
- e)*⁴¹⁸ a büntethetőséget megszüntető egyéb ok [Btk. 32. § *e)* pont] esetén.

(2) A bíróság az eljárást megszünteti az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

(3)⁴¹⁹ A bíróság az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott ok észlelésekor az eljárást nyomban megszünteti.

(4)⁴²⁰ Az eljárás megszüntetéséről a bíróság értesíti a magánfelet azzal a figyelmeztetéssel, hogy a polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

⁴¹⁷ A 331. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 190. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴¹⁸ A 332. § (1) bekezdésének *e)* pontját a 2002: I. törvény 191. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁴¹⁹ A 332. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 191. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴²⁰ A 332. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 191. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

(5)⁴²¹ Ha az ügydöntő határozat kihirdetését követően, annak jogerőre emelkedése előtt válik ismertté, hogy a vádlott meghalt vagy eljárási kegyelemben részesült, és a határozat ellen nem jelentettek be fellebbezést, a bíróság a nem jogerős ügydöntő határozatát, vagy határozatának e vádlottat érintő részét hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti.

333. § Ha az ügyész a vádat elejtette és pótmagánvádnak lehet helye, az eljárás megszüntetésének nem akadálya, hogy a sértettnek azért nem lehetett az ügyész vádelejtését tartalmazó nyilatkozatát kézbesíteni, mert ismeretlen helyen tartózkodott.

334. §⁴²² Az eljárásnak a 332. § (1) bekezdése *a)–b)* és *e)* pontja alapján történt megszüntetése esetén a bíróság elkobzást, illetőleg vagyonekobzást rendelhet el. Az eljárásnak a 332. § (5) bekezdése alapján történt megszüntetése esetén a bíróság a korábbi ügydöntő határozat elkobzást, illetőleg vagyonekobzást kimondó rendelkezését hatályában fenntartja.

A polgári jogi igény elbírálása

335. § (1)⁴²³ A polgári jogi igényt a bíróság az ítéletben lehetőleg érdemben bírálja el; annak helyét ad, vagy azt elutasítja. Ha ez jelentékenyen késleltetné az eljárás befejezését, valamint a vádlott felmentése esetén, vagy ha az indítványnak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárja, a bíróság a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

(2) Ha a polgári jogi igény érvényesítése során eltérő indítványt terjesztettek elő, a bíróság ezeket a magasabb összegű igény keretein belül bírálja el.

A szülői felügyeleti jog megszüntetése

336. § (1) A bíróság az ügyész indítványára a vádlott szülői felügyeleti jogát megszünteti, ha a vádlottat a gyermekének sérelmére elkövetett szándékos bűncselekményben bűnösnek mondja ki, és megállapítja a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 88. §-ának (1) bekezdésében meghatározott feltételek fennállását.

(2) A bíróság az (1) bekezdésben meghatározott feltételek hiányában az indítványt elutasítja.

(3) A bíróság a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja, ha az indítvány elbírálása a büntetőeljárás befejezését jelentékenyen késleltetné, vagy az indítványnak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárja.

A szabálysértés elbírálása

337. § (1) Ha a bíróság a tárgyalás eredményéhez képest úgy látja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény szabálysértés, és ezért a vádlottat felmenti, a szabálysértést elbírálja.

(2)⁴²⁴ Az (1) bekezdés esetében a bíróság elkobzást rendelhet el, és a polgári jogi igényt érdemben elbírálhatja.

(3)⁴²⁵ Ha a vádlottal szemben több bűncselekmény miatt emeltek vádat, és valamely vád tárgyává tett cselekményről a bíróság megállapítja, hogy az szabálysértés, a bíróság e szabálysértés miatt az eljárást megszüntetheti, ha a vád tárgyává tett más bűncselekmény mellett e cselekménynek a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége.

A bűnügyi költség viselése

338. § (1) A bíróság a vádlottat a bűnügyi költség viselésre kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni.

(2) A vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállással azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösséget vagy a felelősségét megállapították. Nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely — nem az ő mulasztása folytán — szükségtelenül merült fel.

(3)⁴²⁶ A bíróság a bűnösnek kimondott vádlottakat külön-külön kötelezi a bűnügyi költség viselésére. Ha a bűnügyi költség, illetőleg annak meghatározott része a bűnösnek kimondott vádlottak szerint nem különíthető el, a bíróság a vádlottakat egyetemlegesen kötelezi a bűnügyi költség viselésére.

(4) A bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottat mentesítheti.

⁴²¹ A 332. § (5) bekezdését a 2003: II. törvény 70. §-a iktatta be.

⁴²² A 334. § első mondata a 2002: I. törvény 192. §-ával, második mondata a 2003: II. törvény 71. §-ával megállapított szöveg.

⁴²³ A 335. § (1) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 193. §-ával, második mondata a 2003: II. törvény 72. §-ával megállapított szöveg.

⁴²⁴ A 337. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 194. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴²⁵ A 337. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 194. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴²⁶ A 338. § (3) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 195. §-ával megállapított szöveg.

339. § (1) Az állam viseli a 74. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott bűnügyi költségből azt a költséget, amelynek viselésére a vádlott a 338. § alapján nem kötelezhető, továbbá azt a költséget, amelyet a vádlottnak a 74. § (3) bekezdése alapján nem kell megtérítenie.

(2)⁴²⁷ Az állam viseli azt a költséget is, amely annak kapcsán merült fel, hogy a vádlott süket, néma, vak, illetőleg a magyar nyelvet nem ismeri, vagy az eljárás során regionális vagy kisebbségi nyelvét használta.

(3) Ha a vádat az ügyész képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, az állam a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc⁴²⁸ napon belül — a külön jogszabályban meghatározott mértékben — megtéríti a vádlott készkiadását, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és a készkiadását.

(4) A vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén is kötelezni kell a vádlottat annak a költségnek a viselésére, amely az ő mulasztása folytán merült fel.

340. § (1) A magánfél és képviselője készkiadásának, valamint az utóbbi díjának megfizetésére a bíróság a vádlottat akkor kötelezi, ha a magánfél által érvényesített polgári jogi igénynek helyt ad. Részbeni helyt adás esetén a vádlottat az említett költség arányos részének megfizetésére kell kötelezni; egyébként e költséget a magánfél viseli.

(2) A pótmagánvádló és képviselője készkiadásának, valamint az utóbbi díjának megfizetésére a bíróság a vádlottat akkor kötelezi, ha a vádat a pótmagánvádló képviseli, és a bíróság a vádlott bűnösségét megállapítja.

III. Cím

AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁG ÉS AZ ÜGYÉSZ TEENDŐI A FELLEBBEZÉST KÖVETŐEN

341. § (1) A törvényben kizárt, az arra nem jogosulttól származó vagy az elkésett fellebbezést az első fokú bíróság elutasítja. A 346. § (5) bekezdésében írt határozatok elleni fellebbezés, továbbá a jogerős határozat elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(2) Ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra lejárt, az első fokú bíróság tanácsának elnöke az iratokat — a másodfokú bíróság mellett működő ügyész útján — haladéktalanul, de legkésőbb harminc napon belül felterjeszti a másodfokú bírósághoz.

⁴²⁷ A 339. § (2) és (3) bekezdése a 2002: I. törvény 196. §-ával megállapított szöveg.

⁴²⁸ A 339. § (3) bekezdésében a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján a „tizenöt napon belül” szövegrész „harminc napon belül” szövegre módosult.

(3) Ha olyan eljárási szabálysértésre alapítottak fellebbezést, amelynek a körülményei az iratokból nem tűnnek ki, a tanács elnöke erről a felterjesztésben felvilágosítást ad.

(4) A másodfokú bíróság mellett működő ügyész az iratokat az indítványával tizenöt napon belül, különösen bonyolult vagy nagy terjedelmű ügyben harminc napon belül megküldi a másodfokú bíróságnak.

IV. Cím

TÁRGYALÁS AZ ÜGYÉSZ, A VÉDŐ TÁVOLLÉTÉBEN

342. §⁴²⁹ (1) Ha e törvény szerint a tárgyalás az ügyész, illetve a védő távollétében megtartható, az I. és II. Cím rendelkezéseit az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Ha az ügyész nincs jelen a tárgyaláson, a vádiratból a vádat a bíróság ismerteti.

(3)⁴³⁰

(4) Ha védő nincs jelen a tárgyaláson, a védőbeszédet a vádlott adhatja elő.

(5) Ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen a vádlott és a védő nem jelentett be fellebbezést, a bíróság azt a tárgyaláson jelen nem levő ügyésszel a rendelkező rész kézbesítése útján közli. Ha az ügydöntő határozatot a bíróság az ügyésszel a rendelkező rész kézbesítése útján közli, az ügyész a fellebbezését öt napon belül jelentheti be. E határidő elmulasztása ellen nincs helye igazolásnak.

V. Cím

A PÓTMAGÁNVÁDLÓRA VONATKOZÓ ELTÉRŐ RENDELKEZÉSEK

343. § (1) A pótmagánvádló képviselője a tárgyaláson köteles részt venni. Ha a pótmagánvádló képviselője a tárgyaláson nem jelenik meg, és magát alapos okkal előzetesen haladéktalanul nem mentette ki, a bíróság a tárgyalást a képviselő költségére elhalasztja, és a képviselőt rendbírósággal sújthatja.

⁴²⁹ A 342. § a 2002: I. törvény 197. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁰ A 342. § (2) bekezdését az Alkotmánybíróság 14/2002. (III. 20.) AB határozata megsemmisítette, így a rendelkezés nem lép hatályba.

(2)⁴³¹ Ha a pótmagánvádló ügyvédi képviselte az eljárás alatt megszűnik, a bíróság az erről való tudomásszerzést követő nyolc napon belül felszólítja a pótmagánvádlót, hogy ügyvédi képviselétől nyolc napon belül gondoskodik. Ha a pótmagánvádló a kitűzött határidő alatt ügyvédi meghatalmazásról nem gondoskodik, az eljárást meg kell szüntetni. Erre a pótmagánvádlót figyelmeztetni kell.

(3) Ha a pótmagánvádló ügyvédi képviseléről azért nem tud gondoskodni, mert a jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán az ügyvédi munkadíjat előreláthatóan nem tudja megfizetni, és ezt a külön jogszabályban meghatározott módon igazolta, kérelmére a bíróság személyes költségmentességet engedélyezhet. A személyes költségmentesség engedélyezése esetén

a) a pótmagánvádló kérelmére a bíróság képviselőként ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendel ki,

b) a pótmagánvádlót és kirendelt képviselőjét a büntetőügy iratairól kért másolat egyszeri kiadása során illetékfeljegyzési jog illeti meg,

c) a kirendelt képviselő díját és igazolt készkiadását az állam előlegezi.

(4) A pótmagánvádló kirendelt képviselőjének díjára a kirendelt védő díjazására vonatkozó jogszabályt kell alkalmazni.

(5) A pótmagánvádló a vádat nem terjesztheti ki.

(6) A perbeszédet a pótmagánvádló képviselője tartja.

(7) Az első fokú bíróság ügydöntő határozata ellen a pótmagánvádló a vádlott javára nem fellebbezhet.

(8) Ha a fellebbezés bejelentésekor a vádat a pótmagánvádló képviseli, az első fokú bíróság az iratokat közvetlenül terjeszti fel a másodfokú bírósághoz.

344. §⁴³² Ha a vádlottat felmentették, vagy vele szemben az eljárást megszüntették, a pótmagánvádló viseli a 74. § (1) bekezdésében meghatározott büntügyi költségből azt a költséget, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett.

XIV. Fejezet

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

I. Cím

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

A másodfokú eljárásban alkalmazandó rendelkezések

345. § E törvény XI—XIII. Fejezetében megállapított rendelkezéseit a másodfokú bírósági eljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

⁴³¹ A 343. § (2)—(4) bekezdését a 2003: II. törvény 73. §-a iktatta be, és az eredeti (2)—(5) bekezdés számozását (5)—(8) bekezdésre módosította.

⁴³² A 344. § a 2003: II. törvény 74. §-ával megállapított szöveg.

A fellebbezési jog és a fellebbezés hatálya

346. § (1) Az első fokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz. Az első fokú bíróság tárgyalás alapján hozott eljárást megszüntető végzése elleni fellebbezésre az ítélet elleni fellebbezés szabályai irányadók.

(2) Az első fokú bíróság ítélete elleni fellebbezés az ítélet bármely rendelkezése vagy kizárólag az indokolás ellen is irányulhat.

(3) Fellebbezésnek jogi és ténybeli okból van helye.

(4) A fellebbezés az ítélet jogerőre emelkedését abban a részben függeszti fel, amelyet a másodfokú bíróság a fellebbezés folytán felülbírál.

(5) Nincs helye fellebbezésnek

a) az eljárásnak a 266. § (3) bekezdése alapján történt felfüggesztése,

b) az eljárásnak a 332. § (1) bekezdésének d) pontja alapján történt megszüntetése,

c) a határozat tudomásulvételét követően tett jogorvoslati nyilatkozat elutasítása ellen.

347. § (1) Az első fokú bíróság nem ügydöntő végzése ellen fellebbezésnek van helye, ha azt e törvény nem zárja ki. A végzés elleni fellebbezés elintézésére az ítélet elleni fellebbezés szabályai irányadók. A másodfokú bíróság a végzés elleni fellebbezést bizonyítás felvétele esetén tárgyaláson, egyébként tanácsulésen intézi el.

(2) A végzés a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, kivéve, ha a fellebbezés halasztó hatályát e törvény kimondja. Kivételesen indokolt esetben a végzés végrehajtását mind az első fokú, mind a másodfokú bíróság felfüggesztheti.

A felülbírálat terjedelme

348. § (1)⁴³³ A másodfokú bíróság — ha e törvény kivételt nem tesz — a fellebbezéssel megtámadott ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírálja. Az ítélet tényállásának megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, valamint intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit a másodfokú bíróság arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. Hivatalból dönt a másodfokú bíróság az előbbiekhöz kapcsolódó járulékos kérdésekben, így a polgári jogi igényre, a büntügyi költségre vonatkozó rendelkezésekről is.

⁴³³ A 348. § (1) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 198. §-ával megállapított szöveg.

(2) Ha a vádlott ellen több bűncselekmény miatt emeltek vádat, az ítéletnek csak az a felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése bírálható felül, amely ellen fellebbeztek.

(3) Ha a fellebbezés kizárólag az ítéletnek a lefoglalás megszüntetésére, a polgári jogi igényre, a szülői felügyeleti jog megszüntetésére vagy a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezése ellen irányul, a másodfokú bíróság az ítéletnek csak ezt a részét bírálja felül.

(4) Az ítélet indokolása elleni fellebbezésben jogi, ténybeli vagy más okfejtések, értékelő megállapítások sérelmezhetők.

349. § (1) Ha az első fokú bíróság ítélete több vádlottról rendelkezik, a másodfokú bíróság az ítéletnek csak a fellebbezéssel érintett vádlottra vonatkozó részét bírálja felül.

(2) A másodfokú bíróság a fellebbezéssel nem érintett vádlottat felmenti, a bűncselekményének enyhébb minősítése folytán törvénysértően súlyos büntetését, illetve a vele szemben büntetés helyett alkalmazott intézkedést enyhíti, vagy az első fokú bíróság ítéletének reá vonatkozó részét hatályon kívül helyezi, és vele szemben az eljárást megszünteti, illetőleg az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a fellebbezéssel érintett vádlott tekintetében is ugyanígy határoz.

350. § Az ítélet megalapozatlansága esetén az első fokú bíróságot a 349. § (2) bekezdésének alkalmazásával akkor lehet új eljárásra utasítani, ha ez a fellebbezéssel nem érintett vádlott felmentését, a bűncselekmény enyhébb minősítése folytán a törvénysértően súlyos büntetés enyhítését, vagy az eljárás megszüntetését eredményezheti.

Kötöttség az első fokú bíróság ítéletének tényállásához

351. § (1)⁴³⁴ A másodfokú bíróság a határozatát az első fokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az első fokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetőleg a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékra hivatkoztak [323. § (3) bek.], és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le.

(2) Az első fokú bíróság ítélete megalapozatlan, ha

a) a tényállás nincs felderítve,

b) az első fokú bíróság nem állapított meg tényállást, vagy a tényállást hiányosan állapította meg,

c) a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával,

d) az első fokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

⁴³⁴ A 351. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 199. §-ával megállapított szöveg.

352. § (1) Megalapozatlanság [351. § (2) bek.] esetében a másodfokú bíróság

a) a tényállást kiegészíti, illetőleg helyesbíti, ha a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján megállapítható;

b)⁴³⁵ az első fokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a felvett bizonyítás alapján a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

(2) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét a helyesbített, kiegészített, illetve eltérő tényállás alapján bírálja felül.

(3)⁴³⁶ Az (1) bekezdés esetében a másodfokú bíróság csak azokkal a tényekkel kapcsolatban értékelheti az első fokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel.

Bizonyítás a másodfokú bírósági eljárásban

353. §⁴³⁷ (1) A másodfokú bírósági eljárásban bizonyításnak hivatalból a 351. § (2) bekezdésében meghatározott okok esetén, indítványra a 323. § (3) bekezdése alapján van helye.

(2) Az első fokú bíróság ítélete megalapozatlanságának kiküszöbölése végett bizonyításnak akkor van helye, ha a megállapított tényállás nincs felderítve vagy hiányos. A bizonyítás felvételére — a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel — tárgyalást kell kitűzni.

(3) Ha az ügyben a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében a vádlott meghallgatása szükséges, a másodfokú bíróság nyilvános ülést tart.

Súlyosítási tilalom

354. § (1)⁴³⁸ Az első fokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, a vádlott büntetését, illetve a büntetés helyett alkalmazott intézkedést súlyosítani csak akkor lehet, ha a terhére fellebbezést jelentettek be. Ez irányadó akkor is, ha a másodfokú bíróság a 353. § alapján bizonyítást vesz fel, és annak eredményeként súlyosabb bűncselekmény állapítható meg.

⁴³⁵ A 352. § (1) bekezdésének b) pontja a 2002: I. törvény 200. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴³⁶ A 352. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 200. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴³⁷ A 353. § a 2002: I. törvény 201. §-ával megállapított szöveg.

⁴³⁸ A 354. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 202. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

(2) A vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, ami a bűnösségének megállapítására, bűncselekményének súlyosabb minősítésére, a büntetésének súlyosítására, illetve a vele szemben büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabbnak a megállapítására, vagy az ilyen intézkedés helyett büntetés megállapítására irányul.

(3) Ha az első fokú bíróság a bűncselekmény miatt kiszabott büntetés vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedés mellett a vádlottat valamely bűncselekmény miatt emelt vád alól felmenti, vagy vele szemben az eljárást megszünteti, a bűncselekmény miatt kiszabott büntetés vagy a büntetés helyett alkalmazott intézkedés — ha a vádlott terhére a fellebbezést kizárólag a felmentés vagy a megszüntetés ellen jelentették be — csak akkor súlyosítható, ha az ítélet felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése miatt bejelentett fellebbezés sikeres.

(4)⁴³⁹ A súlyosítási tilalom folytán a másodfokú bíróság a vádlott terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki

a) büntetést azzal szemben, akinek az ügyét első fokon önállóan alkalmazott intézkedéssel bírálták el,

b) pénzbüntetés helyett közérdekű munkát vagy szabadságvesztést, közérdekű munka helyett szabadságvesztést,

c) felfüggesztett szabadságvesztés helyett végrehajtható szabadságvesztést; végrehajtható szabadságvesztés helyett hosszabb tartalmú szabadságvesztést, annak felfüggesztése mellett sem,

d) végrehajtható pénzbüntetés vagy közérdekű munka helyett felfüggesztett szabadságvesztést,

e) felfüggesztett pénzbüntetés helyett végrehajtható pénzbüntetést, végrehajtható pénzbüntetés helyett nagyobb összegű pénzbüntetést, annak felfüggesztése mellett sem,

f) az első fokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést,

g) az első fokon főbüntetés helyett önálló büntetésként alkalmazott mellékbüntetés helyett főbüntetést.

(5) Ha az első fokú bíróság az elkobzásról, illetőleg a vagyoneklobzásról a törvény rendelkezése ellenére nem rendelkezett, a tényállás azonban a döntéshez szükséges adatokat tartalmazza, erről a másodfokú bíróság is határozhat abban az esetben is, ha a terhelt terhére nem jelentettek be fellebbezést.

(6) Ha az első fokú bíróság szabálysértés miatt alkalmazott jogkövetkezményt [337. § (1) bek.], e jogkövetkezmény a másodfokú eljárásban akkor súlyosítható, ha a fellebbezés a felmentő rendelkezés ellen irányul, vagy az a szabálysértés miatt alkalmazott jogkövetkezmény súlyosítását célozza.

355. §⁴⁴⁰ Az életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának későbbi időpontban történő meghatározását, illetőleg a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárását a büntetés súlyosításának; az erre irányuló fellebbezést a vádlott terhére bejelentettnek kell tekinteni.

II. Cím

A FELLEBBEZÉS ELINTÉZÉSE

Észrevétel a fellebbezésre

356. § A fellebbezéssel érintettek az iratok felterjesztése az első fokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után a másodfokú bíróságnál a fellebbezésre észrevételt tehetnek.

A fellebbezés visszavonása

357. § (1) A fellebbező a fellebbezését a másodfokú bíróságnak határozathozatal céljából tartott tanácsüléséig visszavonhatja.

(2) Az ügyész fellebbezését az iratok felterjesztése után a másodfokú bíróság mellett működő ügyész vonhatja vissza. Ha az ügyész a fellebbezést visszavonja, és más nem fellebbezett, az iratokat a nyilatkozatával együtt visszaküldi az első fokú bíróságnak.

(3) A vádlott javára más által bejelentett fellebbezést a fellebbező csak a vádlott hozzájárulásával vonhatja vissza. Ez a rendelkezés nem vonatkozik az ügyész fellebbezésére.

(4) A visszavont fellebbezést nem lehet újból előterjeszteni.

A fellebbezés elintézésének előkészítése

358. § (1) A másodfokú bíróság tanácsának elnöke

a) intézkedik — szükség esetén — a hiányok pótlása, az iratok kiegészítése, új iratok beszerzése, az iratoknak az ügyészhez való megküldése vagy az első fokú bíróságtól felvilágosítás megszerzése iránt,

b) a fellebbezőt a fellebbezésnek nyolc napon belüli kiegészítésére hívja fel, ha nem lehet megállapítani, hogy az első fokú bíróság eljárását vagy az ítéletet miért tartja sérelmesnek,

c) az iratokat visszaküldi az első fokú bíróságnak, ha a fellebbezéseket visszavonták,

d)⁴⁴¹ a vádlottnak és a védőnek kézbesíti a más által bejelentett fellebbezést és a másodfokú bíróság mellett működő ügyész indítványát,

⁴³⁹ A 354. § (4)–(6) bekezdését a 2002: I. törvény 202. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁴⁰ A 355. § a 2002: I. törvény 203. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴¹ A 358. § (1) bekezdésének d) pontja a 2002: I. törvény 204. §-ával megállapított szöveg.

e) a vádlott vagy a védő fellebbezésének indokolását — ha azt a másodfokú bíróság előtt terjesztették elő — megküldi a másodfokú bíróság mellett működő ügyésznek.

(2) A tanács elnöke a tárgyalás előtt bizonyítást rendelhet el, és az emiatt szükséges intézkedéseket — különösen tanú idézését, szakértő kirendelését — is megteheti.

A fellebbezés elutasítása, áttétel, az eljárás felfüggesztése

359. § (1) A másodfokú bíróság a fellebbezést tanácsülésen elutasítja, ha a 341. § (1) bekezdésében felsorolt esetekben az első fokú bíróság elmulasztotta a fellebbezés elutasítását.

(2) Ha a másodfokú bíróságnak a fellebbezés elbírálására nincs hatásköre vagy illetékessége, az iratokat tanácsülésen a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz teszi át.

(3)⁴⁴² A másodfokú bíróság az eljárást tanácsülésen felfüggeszti, ha megállapítja, hogy ennek a 266. § (1) bekezdése alapján helye van. A 188. § (1) bekezdésének b) pontja alapján az eljárás akkor függeszthető fel, ha a tárgyalás a vádlott távollétében nem tartható meg.

A tanácsülés, a nyilvános ülés és a tárgyalás kitűzése

360. § (1) A tanács elnöke az ügy érkezésétől számított harminc napon belüli hatánapra a fellebbezés elbírálására tanácsülést, nyilvános ülést vagy tárgyalást tűz ki.

(2) A tanács elnöke tanácsülésre tartozó ügyben nyilvános ülést, illetőleg tárgyalást tűzhet ki, ha úgy látja, hogy a fellebbezés csak nyilvános ülésen, illetőleg tárgyaláson bírálható el.

(3) A másodfokú bíróság a tanácsülésen hozható határozatot nyilvános ülésen, illetőleg tárgyaláson is meghozhatja, ha az ennek alapjául szolgáló okot a nyilvános ülésen, illetőleg a tárgyaláson észleli.

A nyilvános ülés

361. § (1)⁴⁴³ A másodfokú bíróság nyilvános ülést tart, ha a megalapozatlanság esetén a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma vagy ténybeli következtetés útján megállapítható, illetőleg ha az ügyben a büntetés-kiszabási körülmények további tisztázása érdekében a vádlott meghallgatása szükséges.

(2) A másodfokú bíróság azt, akinek a meghallgatását szükségesnek tartja, nyilvános ülésre idézi, a fogva lévő vádlott előállítása iránt intézkedik.

(3)⁴⁴⁴ A nyilvános ülés megtartására a tárgyalásra (366. §) vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy az ügy előadása — ha a jelenlévők nem kérik — mellőzhető.

362. § (1) A másodfokú bíróság a nyilvános ülésről értesíti az ügyészt, továbbá — ha az idézésükre nem került sor — a pótmagánvádlót, a vádlottat, a védőt és a sértettet.

(2) A nyilvános ülésen az ügyész részvétele nem kötelező.

*A tárgyalás*⁴⁴⁵

363. § (1) A másodfokú bírósági eljárásban a XIII. Fejezet rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Bizonyítás felvételére — a 353. § (3) bekezdésének esetét kivéve — tárgyalást kell kitűzni.

364. § (1) A vádlottat a tárgyalásra idézni kell, ha a másodfokú bíróság a tárgyaláson bizonyítást vesz fel, vagy a megítélése szerint a vádlott jelenléte szükséges. Ha a megidézett vádlott fogva van, a másodfokú bíróság az előállítása iránt intézkedik. A vádlottnak az idézést legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni.

(2) Kötelező védelem esetén a védőt a tárgyalásra idézni kell.

(3) Ha a vádlottat a tárgyalásra nem kell idézni, a tárgyalásról értesíteni kell. A fogva lévő vádlottat saját vagy a védője kérelmére a tárgyalásra elő kell állítani.

(4) A tárgyalásról értesíteni kell az ügyészt, a kötelező védelem esetén kívül a védőt, a sértettet, valamint azokat, akik fellebbeztek. Az értesítést olyan időben kell kiadni, hogy a kézbesítése legalább öt nappal a tárgyalás előtt megtörténjék.

365. § (1) A tárgyalást a vádlott távollétében meg lehet tartani, ha

a) a szabadlábon lévő vádlott szabályszerű értesítése megtörtént,

b) a vádlottat a tárgyalásról azért nem lehetett értesíteni, mert a lakcímének megváltozását nem jelentette be.

(2) A megidézett vádlott távollétében a tárgyalás akkor is megtartható, ha a vádlott előzetesen bejelentette, hogy azon nem kíván részt venni, illetőleg a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést.

⁴⁴² A 359. § (3) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 205. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴³ A 361. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 206. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁴⁴ A 361. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 206. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁴⁵ Az alcímet és a 363—365. §-t a 2002: I. törvény 207. §-a állapította meg.

(3) Az (1) és a (2) bekezdésben említett esetekben a tárgyalás elmulasztása miatt nincs helye igazolásnak.

366. §⁴⁴⁶ (1) A tárgyaláson a tanács elnöke által kijelölt bíró az ügyet előadja. Ismerteti az első fokú bíróság ítéletét, a fellebbezést és az arra tett észrevételeket, továbbá az iratokból azt, ami az ügy felülbírlásához szükséges. Az első fokú bíróság ítélete indokolásának ismertetése mellőzhető, ha azt a jelenlévők nem kérik, és azt a másodfokú bíróság sem tartja szükségesnek.

(2) A bíróság tagjai, az ügyész, a vádlott, a védő és a sértett az ügy előadásának kiegészítését kérhetik.

(3) Ezután a fellebbezésre jogosultaknak [324. § (1) bek.] lehetővé kell tenni, hogy az előterjesztéseiket, illetőleg indítványukat megtehessek.

(4) A bizonyítást az ügy előadása, illetve a (3) bekezdésben írt indítványok megtétele után kell felvenni.

(5) Az ügy előadása, illetőleg a bizonyítás felvétele után az erre jogosultak perbeszédet tartanak, illetőleg felszólalnak. Perbeszédet először a fellebbező tart. Ha az ügyész is fellebbezett, először ő mondja el a perbeszédet.

(6) Ha a másodfokú bíróság az ügydöntő határozat meghozatala előtt azt állapítja meg, hogy a cselekmény az első fokú bíróság által megállapított minősítéstől eltérően minősülhet, a 321. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően jár el.

Az ügydöntő határozat közlése

367. §⁴⁴⁷ (1) A másodfokú bíróság ügydöntő határozatát a fellebbezővel is közölni kell.

(2) A másodfokú bíróság az ügydöntő határozatát kézbesíti az ügyésznek, a vádlottnak, a védőnek, a sértettnek és annak, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.

Határozat kényszerintézkedésről

368. §⁴⁴⁸ Az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése esetén az előzetes letartóztatásról, a lakhely-hagyási tilalomról, a házi őrizetről, az ideiglenes kényszer-gyógykezelésről és az úti okmány elvételéről a másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben határoz.

Intézkedések a fellebbezés elintézése után⁴⁴⁹

369. § (1) A fellebbezés elintézése után a másodfokú bíróság a határozatának kiadmányait kézbesíti, és az ügy iratait a határozatának kiadmányával és a tárgyalásról, illetve a nyilvános ülésről készült jegyzőkönyvvel visszaküldi az első fokú bíróságnak.

(2) Ha a másodfokú bíróság a vádlottat távollétében részesítette megrovásban (Btk. 71. §), ennek foganatosításáról az első fokú bíróság tanácsának elnöke gondoskodik.

III. Cím

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁG HATÁROZATAI

370. § (1) A másodfokú bíróság — az e törvényben meghatározott esetekben — az első fokú bíróság ítéletét helyben hagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, illetőleg a fellebbezést elutasítja.

(2) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének megváltoztatása esetén ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

(3) A határozat indokolása tartalmazza, hogy ki, miért fellebbezett, és kifejti a bíróság döntésének indokait.

Az első fokú bíróság ítéletének helybenhagyása

371. § (1)⁴⁵⁰ A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyja, ha a fellebbezés alaptalan, illetőleg egyébként az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni, vagy nem kell, illetőleg — a súlyosítási tilalom vagy a (2) bekezdés rendelkezése folytán — nem lehet megváltoztatni.

(2)⁴⁵¹ Ha a tényállás kiegészítésére, illetve helyesbítésére [352. § (1) bek. a) pont] nem került sor, az első fokú bíróság ítéletében a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nincs helye.

(3) A másodfokú bíróságnak az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyó végzése ügydöntő határozat.

(4) A határozat indokolásának a helybenhagyás indokait röviden kell tartalmaznia.

⁴⁴⁹ Az alcímet és a 369. §-t a 2002: I. törvény 211. §-a állapította meg.

⁴⁵⁰ A 371. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 212. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁵¹ A 371. § (2) bekezdését a 2002: I. törvény 212. §-a iktatta be, és egyidejűleg a 371. § eredeti (2) és (3) bekezdésének számozását (3) és (4) bekezdésre módosította.

⁴⁴⁶ A 366. § a 2002: I. törvény 208. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴⁷ A 367. § a 2002: I. törvény 209. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁴⁸ A 368. § a 2002: I. törvény 210. §-ával megállapított szöveg.

Az első fokú bíróság ítéletének megváltoztatása

372. §⁴⁵² (1) Ha az első fokú bíróság jogszabályt helytelenül alkalmazott, és az ítéletét nem kell hatályon kívül helyezni, a másodfokú bíróság az ítéletet megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz.

(2) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét megváltoztathatja akkor is, ha a 352., illetőleg 353. § alapján a másodfokú eljárásban az első fokú bíróság ítélete megalapozatlanságának kiküszöbölésére került sor.

Az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése

373. §⁴⁵³ (1) A másodfokú bíróság tanácsulésen

I. hatályon kívül helyezi az első fokú bíróság ítéletét, és az eljárást megszünteti,

a) a vádlott halála, elévülés vagy kegyelem miatt,

b) ha az első fokú bíróság az eljárás lefolytatásához szükséges magánindítvány, feljelentés vagy kívánat hiányában hozott ítéletet,

c) ha a cselekményt már jogerősen elbírálták;

II. hatályon kívül helyezi az első fokú bíróság ítéletét, és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva,

b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt vagy olyan bíró vett részt, aki nem volt mindvégig jelen a tárgyaláson,

c)⁴⁵⁴ a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó, vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el,

d) a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező,

e)⁴⁵⁵

III. hatályon kívül helyezi az első fokú bíróság ítéletét, ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el;

IV. hatályon kívül helyezi az első fokú bíróság ítéletét, és

a) az iratokat az ügyésznek megküldi, ha az ügyész a XXV. Fejezet szerinti eljárást a törvényi előfeltételek hiányában indítványozta,

b) az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bíróság a XXV. Fejezet szerinti eljárást a törvényi előfeltételek hiányában folytatta le.

⁴⁵² A 372. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 213. §-a (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg a 372. §-ba új (2) bekezdést iktatott be.

⁴⁵³ A 373. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 214. §-ának (1) bekezdése (1) bekezdés jelölésre módosította.

⁴⁵⁴ A 373. § (1) bekezdésének II. c) pontja a 2002: I. törvény 214. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁵⁵ A 373. § (1) bekezdésének II. e) pontja a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

(2)⁴⁵⁶ Az (1) bekezdés II. a) pontja alapján az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni, ha a másodfokú bíróság a bűncselekmény minősítésének megváltoztatása folytán állapítja meg, hogy az ügyben az első fokú bíróság tanácsának kellett volna eljárnia.

(3) Az (1) bekezdés II. d) pontja alapján,

a) ha a másodfokú bíróság a bűncselekmény minősítésének megváltoztatása folytán állapítja meg, hogy az első fokú bírósági tárgyaláson védő részvétele kötelező lett volna [242. § (1) bek. b) pont], az ítéletet csak akkor kell hatályon kívül helyezni, ha az ügyész eredetileg is olyan bűncselekmény miatt emelt vádat, amelyre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, vagy a bíróság az első fokú eljárás során megállapította a vádtól eltérő súlyosabb minősítés lehetőségét,

b) nincs helye az ítélet hatályon kívül helyezésének a védő részvételének hiánya miatt, ha az első fokú bíróság a cselekményt tévesen minősítette öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekménynek.

374. § (1)⁴⁵⁷ Ha a másodfokú bíróság az eljárást a 373. § (1) bekezdésének I. a) pontja alapján szünteti meg, vagy az eljárást a 188. § (1) bekezdésének b) pontjában írt okból függeszti fel, az első fokú bíróság ítéletének az elkobzásra, vagyonelkobzásra és a polgári jogi igény megállapítására vonatkozó rendelkezését

a) hatályban tartja, ha ezekre nézve nem jelentettek be fellebbezést, vagy az ezekre vonatkozó fellebbezés alaptalan,

b) megváltoztatja, és a törvénynek megfelelő határozatot hoz, ha az első fokú bíróság az ítéletében jogszabályt helytelenül alkalmazott.

(2) Ha a másodfokú bíróság a felfüggesztett eljárást folytatja, az (1) bekezdés alapján hozott rendelkezést hatályon kívül helyezi.

(3)⁴⁵⁸ A felmentő ítéletet, illetőleg az ítélet felmentő rendelkezését a 373. § (1) bekezdésének II. d) pontja alapján nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítéletet a vádlott vagy a védő távollétében hozták meg.

⁴⁵⁶ A 373. § (2) és (3) bekezdését a 2002: I. törvény 214. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁵⁷ A 374. § (1) bekezdésének bevezető szövege a 2002: I. törvény 215. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁵⁸ A 374. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 215. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

375. § (1)⁴⁵⁹ A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 373. § (1) bekezdésének II. pontjában fel nem sorolt olyan eljárási szabálysértés történt, amely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, illetőleg a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására. Ilyennek kell tekinteni különösen, ha az eljárásban részt vevő személyek a törvényes jogaikat nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlását korlátozták, illetőleg ha az első fokú bíróság az indokolási kötelezettségének nem tett eleget. A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezheti, és az első fokú bíróságot új eljárásra utasíthatja akkor is, ha a nyilvánosságot a tárgyalásról törvényes ok nélkül kizárták.

(2) A felmentő ítéletet, illetőleg az ítélet felmentő rendelkezését nem kell hatályon kívül helyezni, ha az (1) bekezdés szerinti eljárási szabálysértés a vádlott vagy a védő törvényes jogainak gyakorlását korlátozta.

(3)⁴⁶⁰ Az ítéletet az (1) bekezdés alapján nem kell hatályon kívül helyezni, ha a bíróság a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem tartott előkészítő ülést.

(4) Ha az első fokú bíróság a lefoglalt dologról, az elkobzásról, illetőleg a vagyoneklobzásról a törvény rendelkezése ellenére nem rendelkezett, és a döntéshez szükséges adatok a másodfokú eljárás során bizonyítás felvétele keretében nem tisztázhatóak, a másodfokú bíróság az első fokú bíróságot az 569. § (1) bekezdésében írt különleges eljárás lefolytatására utasítja.

376. §⁴⁶¹ (1) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a 352. § alapján ki nem küszöbölhető megalapozatlanság a bűnösség megállapítását vagy a büntetés kiszabását, illetőleg az intézkedés alkalmazását lényegesen befolyásolta.

(2) Az ítélet felmentő rendelkezését nem kell hatályon kívül helyezni, ha az ítélet csupán egyéb részében megalapozatlan.

377. § A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti az olyan bűncselekmény miatt, amelynek a vádlott felelősségre vonása szempontjából nincs jelentősége.

378. § (1)⁴⁶² A hatályon kívül helyező végzés indokolása tartalmazza a hatályon kívül helyezés okát, továbbá a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatását.

(2) A másodfokú bíróság elrendelheti, hogy az ügyet az első fokú bíróság más tanácsa vagy — kivételesen — más bíróság tárgyalja.

*A polgári jogi igény és az egyéb érdekelt tulajdonjogát érintő rendelkezés*⁴⁶³

379. § (1) Ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének kizárólag a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezését bírálja felül, és a fellebbezést alaposnak találja, az ítéletnek ezt a részét megváltoztatja. Ha a polgári jogi igény érdemi elbírálása az eljárást késleltetné, az első fokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, és a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja. Ha a fellebbezés alaptalan, a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

(2) A másodfokú bíróság a polgári jogi igényt akkor is elbírálhatja érdemben, ha az ügyész fellebbezése alapján az első fokú bíróság ítéletének azt a részét bírálja felül, amellyel a polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította.

(3)⁴⁶⁴ Ha az egyéb érdekelt az első fokú bíróság ítéletének elkobzást, illetőleg vagyoneklobzást elrendelő rendelkezése ellen fellebbezést jelentett be, és a másodfokú bíróság e fellebbezés vagy bármely más fellebbezés alapján az első fokú bíróságnak az — egyéb érdekelt tulajdonjogát érintő — elkobzást, illetőleg vagyoneklobzást kimondó rendelkezését

a) nem változtatta meg, és nem helyezte hatályon kívül, a másodfokú bíróság az iratokat az egyéb érdekelt tulajdonjogra vonatkozó igényének elbírálására első fokon hatáskörrel és illetékességgel rendelkező polgári ügyben eljáró bíróságnak küldi meg,

b) megváltoztatta, de az elkobzást, illetőleg vagyoneklobzást nem mellőzte, az első fokú bíróság a másodfokú bíróság határozatának az egyéb érdekelt részére történő közléséről az egyéb érdekeltnek az 55. § (3) bekezdésében írt jogára való tájékoztatással gondoskodik.

(4) Ha az egyéb érdekelt tulajdonjogát érintő elkobzást, illetőleg vagyoneklobzást a másodfokú bíróság rendeli el, a határozat rendelkező részének tartalmaznia kell az egyéb érdekeltnek az 55. § (3) bekezdésében írt jogára történő tájékoztatást.

(5) Az (1) bekezdés esetén a polgári perben eljáró első fokú bíróság az egyéb érdekelt tulajdonjogi igényét az egyéb érdekeltnek a büntetőeljárás során bejelentett fellebbezése keretei között, a Polgári perrendtartás szerint bírálja el.

⁴⁵⁹ A 375. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 216. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁶⁰ A 375. § (3) és (4) bekezdését a 2002: I. törvény 216. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁶¹ A 376. § a 2002: I. törvény 217. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁶² A 378. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 218. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁶³ Az alcímet a 2002: I. törvény 219. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁴⁶⁴ A 379. § (3)–(5) bekezdését a 2002: I. törvény 219. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

A szülői felügyeleti jog megszüntetése

380. § A 379. § (1) bekezdése értelemszerűen irányadó, ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének kizárólag a szülői felügyeleti jog megszüntetésére vonatkozó rendelkezését bírálja felül.

A büntügyi költség

381. § (1) A másodfokú bíróság a határozatában megállapítja a másodfokú bírósági eljárásban felmerült büntügyi költséget, és szükség esetén rendelkezik annak a viseléséről.

(2) A másodfokú bíróság a bűnösnek kimondott vádlottat mentesítheti a másodfokú bírósági eljárásban felmerült büntügyi költségnek vagy egy részének a megfizetése alól, ha a vádlott vagy a védő fellebbezése eredményes volt.

IV. Cím

*A MÁSODFOKÚ ELJÁRÁS SORÁN
HOZOTT NEM ÜGYDÖNTŐ VÉGZÉS ELLENI
FELLEBBEZÉS*⁴⁶⁵

382. § A másodfokú bíróság eljárása során hozott olyan, nem ügydöntő végzés elleni jogorvoslatra, amely ellen az első fokú eljárásban fellebbezésnek lenne helye, a 326. §-t és az I—III. Címben foglaltakat az e címben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

383. § (1) A másodfokú bíróság eljárása során a kényszerintézkedés elrendeléséről, megszüntetéséről, a kényszerintézkedés tartamának egy évet meghaladó felülvizsgálatáról hozott végzés ellen, valamint a másodfokú eljárásban hozott, olyan nem ügydöntő végzés ellen, amely ellen az első fokú eljárásban fellebbezésnek lenne helye, ha a végzést

a) a megyei bíróság hozta, az ítéltáblához,

b) az ítéltábla hozta, a Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezésnek van helye.

384. § Az ítéltábla, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság a fellebbezést tanácsulésen bírálja el.

XV. Fejezet⁴⁶⁶

A MEGISMÉTELT ELJÁRÁS

*Általános rendelkezések*⁴⁶⁷

385. §⁴⁶⁸ A bíróság határozatának hatályon kívül helyezése folytán megismételt eljárásban a XIII. Fejezet rendelkezéseit az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

386. §⁴⁶⁹ (1) A megismételt eljárásban a bíróság soron kívül jár el.

(2) A megismételt eljárásban a bíróság az ügyet a hatályon kívül helyező határozat okainak és indokainak figyelembevételével bírálja el.

(3) A megismételt eljárásban hozott ítélet felülbírlata során a másodfokú bíróságot változatlan tényállás mellett sem kötik a hatályon kívül helyező határozatban kifejtett okok és indokok.

I. Cím⁴⁷⁰

*AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS
MEGISMÉTLÉSE*

387. §⁴⁷¹ (1) A tárgyalás megkezdése után a tanács elnöke ismerteti a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezett határozatát, az első fokú bíróság hatályon kívül helyezett határozatát, valamint a vádiratot.

(2) Ha az ügyész a vádat az első fokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezése után módosította, a módosított vádiratot az ügyész ismerteti.

(3) Ha a vádlott nem kíván vallomást tenni, a tanács elnöke a hatályon kívül helyezett határozat alapjául szolgáló tárgyaláson tett vallomását is felolvashatja.

388. § (1) A tanú kihallgatása, illetőleg a szakértő meghallgatása helyett a tanúnak a hatályon kívül helyezett határozat alapjául szolgáló tárgyaláson tett vallomásáról, illetőleg a szakértőnek az ott előterjesztett szakvéleményéről készült jegyzőkönyvet fel lehet olvasni.

⁴⁶⁶ A törvény 385. §-a elé a XV. Fejezet jelölést és a Fejezet címének szövegét a 2002: I. törvény 221. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁴⁶⁷ A 385. §-t megelőző alcímet a 2002: I. törvény 221. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁴⁶⁸ A 385—386. § a 2002: I. törvény 221. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁶⁹ A 386. § eredeti alcíme a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

⁴⁷⁰ A törvény 387. §-a előtt a XV. Fejezet I. Címét és a Cím szövegét a 2002: I. törvény 221. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁴⁷¹ A 387—389. § a 2002: I. törvény 221. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁶⁵ A IV. Cím szövegét és a 382—384. §-t a 2002: I. törvény 220. §-a állapította meg.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése azért történt, mert az ítélet megalapozatlanságát a másodfokú bírósági eljárásban nem lehetett kiküszöbölni.

(3) A (2) bekezdés nem zárja ki annak a tanúvallomásnak, illetőleg szakvéleménynek a felolvasását, amely nem az ítéleti tényállás megalapozatlan részére vonatkozik.

389. §⁴⁷² (1) Ha a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, a megismételt eljárásban nem lehet a felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg a hatályon kívül helyezett ítéletben kiszabott büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni, vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabb intézkedést alkalmazni.

(2) Az (1) bekezdés nem irányadó, ha

a) az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése a 373. § (1) bekezdésének II. a) — c) pontjában vagy 376. §-ának (1) bekezdésében meghatározott ok miatt történt,

b) a megismételt eljárásban felmerült új bizonyíték alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb büntetést kell kiszabni, feltéve, hogy az ügyész ezt indítványozza,

c) az ügyész vádkiterjesztése folytán a vádlott bűnösségét más bűncselekményben is meg kell állapítani,

d) az első fokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére a felülvizsgálati eljárásban a terhelt terhére bejelentett felülvizsgálati indítvány folytán került sor.

(3) A (2) bekezdés esetében sem lehet a vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg súlyosabb büntetést kiszabni vagy a büntetés helyett alkalmazott intézkedésnél súlyosabb intézkedést alkalmazni, ha a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét a 349. § (2) bekezdése alapján helyezte hatályon kívül.

II. Cím⁴⁷³

A MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS MEGISMÉTLÉSE

390. §⁴⁷⁴ Ha a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság határozatát hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra, a másodfokú bíróság eljárására az I. Cím rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

⁴⁷² A 389. § eredeti alcíme a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

⁴⁷³ A törvény 390. §-a elé II. Cím jelölést és a Cím szövegét a 2002: I. törvény 221. §-ának (5) bekezdése iktatta be.

⁴⁷⁴ A 390. § a 2002: I. törvény 221. §-ának (5) bekezdésével megállapított szöveg.

III. Cím⁴⁷⁵

TÁRGYALÁS AZ ÜGYEK UTÓLAGOS EGYESÍTÉSEKOR

391. §⁴⁷⁶ (1) Az 568. § (3) bekezdése alapján kitűzött tárgyalás lefolytatására az e §-ban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) A tárgyalás megkezdése után a tanács elnöke ismereti a bíróság utólagos egyesítést kimondó határozatát, valamint az alapügyekben hozott határozatokat.

(3) A bíróság a tárgyalás alapján a próbára bocsátást megszünteti; a próbára bocsátás előtt, illetőleg alatt elkövetett bűncselekményt elbíráló határozat büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, és halmazati büntetést szab ki.

(4) Ha a bíróság a tárgyalás alapján megállapítja, hogy az ügyek utólagos egyesítésének nem volt helye, az egyesítést kimondó végzést hatályon kívül helyezi.

NEGYEDIK RÉSZ⁴⁷⁷

XVI. Fejezet

A PERÚJÍTÁS

A perújítás okai⁴⁷⁸

392. §⁴⁷⁹ (1) A bíróság jogerős ítéletével elbírált cselekmény (alapügy) esetén perújításnak van helye, ha

a) az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényre vonatkozó olyan új bizonyítékot hoznak fel, amely valószínűvé teszi, hogy

1. a terheltet fel kell menteni, lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett intézkedést kell alkalmazni, illetve a büntetőeljárást meg kell szüntetni,

⁴⁷⁵ A törvény 391. §-a elé III. Cím jelölést és a Cím szövegét a 2002: I. törvény 221. §-ának (6) bekezdése iktatta be.

⁴⁷⁶ A 391. § a 2002: I. törvény 221. §-ának (6) bekezdésével megállapított szöveg.

⁴⁷⁷ A törvény 392. §-a elé a „NEGYEDIK RÉSZ” szöveget, valamint a XVI. Fejezet jelölést és a Fejezet címének szövegét a 2002: I. törvény 222. §-a iktatta be.

⁴⁷⁸ A 392. §-t, a 395. §-t és a 397. §-t megelőző alcímeket a 2002: I. törvény 222. §-a állapította meg.

⁴⁷⁹ A 392—404. § a 2002: I. törvény 222. §-ával megállapított szöveg.

2. a terhelt bűnösségét meg kell állapítani, vagy lényegesen súlyosabb büntetést, intézkedés helyett büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett lényegesen súlyosabb intézkedést kell alkalmazni;

b) a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ítéletet hoztak, vagy a terheltet nem a valódi nevén ítélték el;

c) az alapügyben hamis vagy hamisított bizonyítékot használtak fel;

d) az alapügyben a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tagja a kötelességét a büntető törvénybe ütköző módon megszegte;

e) az alapügyben az ítéletet a XXIV. Fejezet alapján a terhelt távollétében tartott tárgyaláson hozták.

(2) Az (1) bekezdés c) és d) pontja esetében perújításnak csak akkor van helye, ha

a) a perújítási okként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem bizonyítottság hiánya zárja ki, és

b) e bűncselekmény a bíróság határazatát befolyásolta.

393. § A 392. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti új bizonyítéknak kell tekinteni az olyan személy tanúvallomását is, aki az alapügyben a mentességi jogával élve a vallomástételt megtagadta.

394. § Perújításnak a terhelt terhére csak életében és csak az elévülési időn belül van helye. A perújítást nem zárja ki, hogy a terhelt büntetését végrehajtották, a terhelt javára szóló perújítást pedig az sem, hogy a terhelt büntetése megszűnt.

A perújítási indítvány

395. § (1) A terhelt terhére perújítási indítványt terjeszthet elő

a) az ügyész,

b) a pótmagánvádló, a felmentett vádlott bűnösségének megállapítása érdekében.

(2) A terhelt javára perújítási indítványt terjeszthet elő

a) az ügyész,

b) a terhelt,

c) a védő, kivéve ha a terhelt ezt megtiltja,

d)⁴⁸⁰ a fiatakorú terhelt törvényes képviselője,

e) a kényszergyógykezelés elrendelése ellen — a terhelt hozzájárulása nélkül is — a terhelt törvényes képviselője és hozzátartozója,

f) a terhelt halála után egyenesági rokona, testvére vagy házastársa.

(3) A 392. § (1) bekezdésének e) pontja alapján csak a terhelt javára és csak abban az esetben lehet perújítást indítványozni, ha a terhelt a tartózkodási helyéről idézhető.

396. § (1) A nem jogosulttól származó perújítási indítványnak a bíróság részére történő megküldését az ügyész mellőzi, erről az indítvány előterjesztőjét írásban értesíti.

(2) A perújítási indítványban meg kell jelölni az indítvány okát és bizonyítékait. Az ok nem szabatos megjelölése a perújításnak nem akadálya.

(3) Ha bármely bíróság, más hatóság vagy hivatalos személy a hivatali hatáskörében olyan körülményről szerez tudomást, amelynek alapján perújítást lehet indítványozni, köteles erről a perújítás megengedhetőségének kérdésében döntésre jogosult bíróság területén működő ügyészt értesíteni.

A perújítási eljárás

397. § (1) A perújítás megengedhetőségének kérdésében, ha az alapügyben a helyi bíróság járt el első fokon, a megyei bíróság, ha a megyei bíróság járt el első fokon, az ítélőtábla dönt.

(2) A perújítási indítványt — ha azt nem az ügyész nyújtja be — a perújítás megengedhetőségének kérdésében döntésre jogosult bíróság területén működő ügyésznél kell írásban benyújtani vagy jegyzőkönyvbe mondani. Az ügyész az indítványt a nyilatkozatával együtt, harminc napon belül megküldi a bíróságnak. Ha a pótmagánvádló nyújt be perújítási indítványt, azt közvetlenül a döntésre jogosult bíróságnál kell előterjeszteni.

(3) A perújítási indítvány megküldése előtt az ügyész nyomozást rendelhet el. Ha az ügyész nyomozást rendel el, a (2) bekezdésben írt határidő a nyomozás befejezésétől számít.

(4) Ha a perújítási indítványt a 392. § (1) bekezdésének e) pontja alapján terjesztették elő, a perújítási eljárást soron kívül kell lefolytatni.

398. § (1) A bíróság beszerzi az alapügy iratait, és ha a perújítás megengedhetőségében való döntéshez szükséges, az indítványozó által megjelölt bizonyítási eszközök felkutatása érdekében megkeresheti az ügyészt. A nyomozásra a IX. Fejezet rendelkezései a perújítási eljárás jellegének megfelelően irányadók. Előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakhelyelhagyási tilalom és házi őrizet nem rendelhető el.

(2) A perújítási indítványt a bíróság másodfokú tanácsa tanácsulésen bírálja el.

⁴⁸⁰ A 395. § (2) bekezdésének d) pontját a 2003: II. törvény 75. §-a iktatta be, és a d)—e) pont jelölését e)—f) pontra módosította.

(3)⁴⁸¹ A perújítási indítvány a (2) bekezdés szerinti tanácsülés megkezdéséig visszavonható. Ha a 395. § (2) bekezdésének *b)*–*f)* pontjában felsoroltak valamelyike a perújítási indítványt akkor vonta vissza, amikor az ügyész azt a nyilatkozatával együtt még nem küldte meg a bíróságnak, a perújítási indítványt nem kell megküldeni a bíróságnak.

399. § (1) Ha a bíróság a perújítási indítványt alaposnak találja, a perújítást elrendeli, és az ügyet a megismételt eljárás lefolytatása végett megküldi az alapügyben eljár első fokú bíróságnak, illetőleg a megismételt eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz teszi át, egyidejűleg az alapügyben hozott bármely rendelkezés végrehajtását felfüggesztheti, illetőleg félbeszakíthatja, vagy a szükséges kényszerintézkedést elrendelheti. A 392. § (1) bekezdésének *b)* pontja esetében a bíróság az alapeljárást a 332. § (1) bekezdésének *c)* pontja alapján maga is megszüntetheti.

(2)⁴⁸² Az alaptalan, az arra nem jogosulttól származó perújítási indítványt a bíróság elutasítja. A határozatot közli azzal, aki a perújítási indítványt előterjesztette, és ha az indítványt nem az ügyész terjesztette elő, az ügyésszel is.

(3) Az ugyanazon jogosult által a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett vagy egyébként a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(4) A felmerült bűnügyi költséget a perújítási indítvány elutasítása esetén az indítványozó viseli, ha a perújítási indítványt az ügyész terjesztette elő, a bűnügyi költséget az állam viseli.

400. § (1) A perújítás elrendelése ellen fellebbezésnek nincs helye, a perújítási indítvány elutasítása miatt az indítványt előterjesztő fellebbezhet. A jogerős határozat elleni fellebbezés elbírálására vonatkozó határozat hozatalát a bíróság mellőzheti.

(2) A megyei bíróság végzése elleni fellebbezést az ítéletábrla, az ítéletábrla végzése elleni fellebbezést a Legfelsőbb Bíróság tanácsülésen bírálja el.

401. § (1) A perújítás elrendelése esetén a XI. és XIII. Fejezet rendelkezéseit a perújítás jellegéből folyó eltérésekkel kell alkalmazni.

⁴⁸¹ A 398. § (3) bekezdésének mondatában a „*b)*–*e)*” szöveget a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *c)* pontja „*b)*–*f)*” szövegre módosította.

⁴⁸² A 399. § (2) bekezdéséből a „vagy az ugyanazon jogosult által a korábbival azonos tartalommal ismételten, vagy egyébként a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésnek *a)* pontja alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

(2) A terheltnek a tárgyalásra szóló idézéssel együtt — ha ez korábban nem történt meg — a perújítást elrendelő végzést is kézbesíteni kell, a tárgyaláson a vádirat helyett a perújítással megtámadott ítéletet és a perújítást elrendelő végzést ismerteti a tanács elnöke.

402. § (1) Ha a bíróság — a tárgyalás eredményétől függetlenül — megállapítja, hogy a perújítás alapos, az alapügyben hozott ítéletet vagy az ítéletnek a perújítással megtámadott részét hatályon kívül helyezi, és új ítéletet hoz, ha pedig a perújítást alaptalannak találja, azt elutasítja.

(2) Ha az alapügyben kiszabott büntetést összbüntetésbe foglalták, és a perújítás alapossága folytán az összbüntetési ítéletet is hatályon kívül kell helyezni, a bíróság az összbüntetési ítéletet is hatályon kívül helyezi, és — ha ennek feltételei fennállnak — lefolytatja az összbüntetési eljárást, feltéve, hogy ez az 574. § (1) bekezdése szerinti hatáskörét nem haladja meg; ellenkező esetben az iratokat az összbüntetési eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező bíróságnak küldi meg.

(3) Ha a perújítási indítványt a terhelt javára terjesztették elő, az ítéletet a hátrányára nem lehet megváltoztatni.

(4) A perújítás elrendelése után hozott határozatok ellen az általános szabályok szerint van helye jogorvoslatnak.

403. § Perújítás esetében az érdemben elbíralt polgári jogi igényt újból el kell bírálni, ha ezt az ügyész, a terhelt vagy a magánfél indítványozza. Az ügyész vagy a terhelt indítványára a szülői felügyeleti jog megszüntetése tárgyában újból határozni kell. Kizárólag a polgári jogi igény vagy a szülői felügyeleti jog kérdésében azonban perújításnak (új eljárásnak) csak a polgári perben eljáró bíróságnál lehet helye az arra meghatározott feltételek alapján és eljárás szerint.

404. § E fejezet rendelkezéseit akkor is megfelelően alkalmazni kell, ha a perújítási indítványt a bíróság eljárást megszüntető vagy tárgyalás mellőzésével hozott végzése ellen terjesztették elő.

XVII. Fejezet⁴⁸³

A FELÜLVIZSGÁLAT

*A felülvizsgálat okai*⁴⁸⁴

405. § (1)⁴⁸⁵ Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha

⁴⁸³ A törvény 405. §-a elé a XVII. Fejezet jelölést és a Fejezet címének szövegét a 2002: I. törvény 223. §-a iktatta be.

⁴⁸⁴ A 405. §-t, a 408. §-t, a 413. §-t és a 425. §-t megelőző alcímeket a 2002: I. törvény 223. §-a állapította meg.

⁴⁸⁵ A 405. § a 2002: I. törvény 223. §-ával megállapított szövegét a 2003: II. törvény 76. §-a (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg a 405. §-ba új (2) bekezdést iktatott be.

a) a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor,

b) a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 90. §-ában foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel,

c) a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének II—IV. pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor,

d) a bíróság határozatának meghozatalára a súlyosítási tilalom [354. és 355. §, 389. § (1) és (3) bek., 549. § (4) bek.] megsértésével került sor.

(2) Nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés különleges eljárás (XXVIII. Fejezet I—II. Cím) lefolytatásával orvosolható.

406. §⁴⁸⁶ (1) A terhelt javára felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha

a) az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg,

b)⁴⁸⁷ ha nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának a Magyar Köztársaság alávetette magát, és a felülvizsgálattal a jogsértés orvosolható,

c) a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatából következően a jogegységi határozattal nem érintett jogerős bírósági határozatnak a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapító rendelkezése törvénysértő.

(2) A terhelt javára felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha a büntetőjogi felelősség megállapítására, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására olyan büntető jogszabály alapján került sor, amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság megállapította, de a terhelt már mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a büntetés végrehajtása már befejeződött, illetve végrehajthatósága megszűnt, illetőleg a terhelt már nem áll az intézkedés hatálya alatt. Ebben az esetben a felülvizsgálati indítványt az Alkotmánybíróság határozatának közlésétől számított hat hónapon belül lehet benyújtani.

407. § Nincs helye felülvizsgálatnak a Legfelsőbb Bíróságnak a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati, illetőleg jogegységi eljárása alapján hozott határozata ellen.

A felülvizsgálati indítvány

408. § Felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult

I. a terhelt terhére:

a) az ügyész,

b) felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló,

II. a terhelt javára:

a) az ügyész,

b) a terhelt,

c) a védő, kivéve, ha a terhelt ezt megtiltotta,

d) a fiatakorú terhelt törvényes képviselője,

e) a kényszergyógykezelés elrendelése ellen — a terhelt hozzájárulása nélkül is — a nagykorú terhelt törvényes képviselője és házastársa,

f) a terhelt halála után egyenesági rokona, testvére és házastársa.

409. § (1) A 406. § (1) bekezdésében felsorolt esetekben a legfőbb ügyész hivatalból köteles a felülvizsgálati indítványt benyújtani.

(2) Ha bármely bíróság, más hatóság vagy hivatalos személy a hivatali hatáskörében azt észleli, hogy büntetőügyben a terhelt sérelmére a 405. vagy 406. §-ban meghatározott törvénysértés történt, köteles erről a legfőbb ügyészt értesíteni.

410. § (1) Felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni.

(2) A terhelt javára szóló felülvizsgálati indítvány benyújtása — a 406. § (2) bekezdésének esetén kívül — nincs határidőhöz kötve. Az indítvány benyújtását nem zárja ki, hogy a terhelt büntetését végrehajtották, vagy a terhelt büntethetősége megszűnt.

(3) Minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 406. § (1) bekezdésének b) pontján alapul.

411. § A büntető ügyben hozott jogerős határozatnak kizárólag a polgári jogi igény vagy a szülői felügyeleti jog megszüntetése kérdésében hozott rendelkezése ellen a Polgári perrendtartás szabályai szerint van helye felülvizsgálati kérelem előterjesztésének.

412. § (1) A felülvizsgálati indítvány az azt elbíráló bíróság határozathozatal céljából tartott tanácsülésig visszavonható.

⁴⁸⁶ A 406—429. § a 2002. I. törvény 223. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁸⁷ A 406. § (1) bekezdésének b) pontja a 2003. II. törvény 77. §-ával kiegészített szöveg.

(2) A védő az általa előterjesztett felülvizsgálati indítványt csak a terhelt hozzájárulásával vonhatja vissza.

(3) A felülvizsgálati indítvány visszavonása esetén a bíróság a felülvizsgálati eljárást megszünteti.

A felülvizsgálati eljárás

413. § (1) A felülvizsgálati indítványt a felülvizsgálat okának és céljának megjelölésével az alapügyben eljár első fokú bíróságnál kell írásban benyújtani.

(2) A bíróság a felülvizsgálati indítványt az alapügy irataival együtt harminc napon belül felterjeszti a felülvizsgálati eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező bírósághoz.

414. § (1) A felülvizsgálati indítványt — a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel — a Legfelsőbb Bíróság tanácsa, ha pedig az a Legfelsőbb Bíróság határozata ellen irányul, a Legfelsőbb Bíróság öt hivatásos bíróból álló tanácsa bírálja el.

(2) Ha a felülvizsgálati indítványt a 405. § c) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés miatt nyújtották be az első fokon jogerőre emelkedett ügydöntő bírósági határozat ellen, a felülvizsgálati indítványt az ítéletábra tanácsa bírálja el.

415. § A felülvizsgálati eljárás lefolytatására a másodfokú bírósági eljárás szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

416. § (1) A tanács elnöke az indítványelőterjesztőjét az indítványnak harminc napon belüli kiegészítésére hívja fel, ha nem lehet megállapítani, hogy a határozatot miért tartja sérelmesnek, vagy ha az indítványban nem felülvizsgálati okra hivatkozott.

(2) A felülvizsgálati eljárásban védő részvétele kötelező. A tanács elnöke védőt rendel ki, ha a terheltnek nincs védője, és szükség esetén a felülvizsgálati indítvány megfogalmazására hívja fel.

(3) Ha a kirendelt védő az indítványt harminc napon belül nem, vagy hiányosan nyújtja be, rendbírsággal sújtható.

417. § (1)⁴⁸⁸ A törvényben kizárt, az arra nem jogosulttól származó, vagy az elkésett indítványt a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság elutasítja. A 416. § (3) bekezdését kivéve ugyanígy jár el, ha a felülvizsgálati indítványt a felhívás ellenére nem, vagy hiányosan nyújtották be.

(2) Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság mellőzheti.

418. § (1) Ha a felülvizsgálati indítvány elutasításának nincs helye, a tanács elnöke az indítványt az alapügy irataival együtt nyilatkozattétel végett megküldi a Legfőbb Ügyészségnek, illetve a fellebbviteli főügyészségnek.

(2) Ha a felülvizsgálati indítványt magánvádas eljárásban vagy pótmagánvád alapján folytatott eljárásban hozott határozat ellen nyújtották be, az ügyészség nyilatkozatát csak abban az esetben kell beszerezni, ha az indítványt nem az ügyész nyújtotta be.

(3) Az ügyész az iratokat a nyilatkozatával együtt tizenöt napon belül visszaküldi a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróságnak.

419. § (1) A tanács elnöke az ügyész nyilatkozatát megküldi a felülvizsgálati indítvány előterjesztőjének.

(2) A terhelt és védője részére meg kell küldeni a más által benyújtott felülvizsgálati indítványt és az arra tett ügyészi nyilatkozatot.

(3) A magánvádas eljárásban vagy pótmagánvád alapján folytatott eljárásban hozott határozat ellen benyújtott felülvizsgálati indítványt a magánvádlónak, illetőleg a pótmagánvádlónak is meg kell küldeni.

(4) A tanács elnöke a felülvizsgálati indítványt és az ügyész nyilatkozatát a jogosultnak azzal küldi meg, hogy a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül észrevételt tehet.

420. § (1) A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó.

(2) A felülvizsgálati indítványt — a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel — a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

(3) A 406. §-ban meghatározott esetekben a felülvizsgálati indítványt az elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján, a 406. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok esetén a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály és jogegységi határozat figyelmen kívül hagyásával kell elbírálni.

(4) A felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a megtámadott határozatot — az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel — csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül, a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány esetén azonban a megtámadott határozatot a terhelt javára is megváltoztathatja.

⁴⁸⁸ A 417. § (1) bekezdéséből „az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján érvényét veszti, és nem lép hatályba.

(5) A Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot a 405. § c) pontja alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

421. § A felülvizsgálati indítványnak nincs halasztó hatálya, a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság azonban az indítvány elbírálásáig a megtámadott határozat végrehajtását felfüggesztheti vagy félbeszakíthatja.

422. § (1) A bíróság a felülvizsgálati indítványt — a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel — nyilvános ülésen bírálja el.

(2) A bíróság tanácsülésen határoz, ha

a) a 417. § alapján az indítvány elutasításának van helye,

b) az eljárást a 412. § (3) bekezdése alapján meg kell szüntetni,

c)⁴⁸⁹ az indítványt a 405. § (1) bekezdésének c) pontja alapján terjesztették elő.

(3) A tanács elnöke a tanácsülésre tartozó ügyet nyilvános ülésre utalhatja, ha úgy látja, hogy az indítvány csak nyilvános ülésen intézhető el.

(4) A nyilvános ülést a legfőbb ügyész, illetve a fellebbviteli főügyész vagy képviselője és a védő jelenléte nélkül nem lehet meg tartani.

423. § (1) A nyilvános ülésről a terheltet, illetőleg a 408. § I. b) és II. d)—f) pontjában felsorolt jogosultakat értesíteni kell. A fogva levő terheltet a nyilvános ülésre elő kell állítani.

(2) Az értesítést olyan időben kell kiadni, hogy a kézbesítés legalább nyolc nappal a nyilvános ülés előtt megtörténjék. A nyilvános ülés megtartásának nem akadály, ha az értesítést azért nem lehetett kézbesíteni, mert a címzett ismeretlen helyen tartózkodik.

424. § (1) A nyilvános ülés megnyitása után a tanács elnöke által kijelölt bíró ismerteti a felülvizsgálati indítványt, a megtámadott határozatot és az iratok tartalmából mindazt, ami a felülvizsgálati indítvány elbírálásához szükséges.

(2) Az ügy előadása után a felülvizsgálati indítvány előterjesztője, az ügyész, a védő, valamint a 408. §-ban felsorolt egyéb jogosultak a felülvizsgálati indítvány keretei között felszólalhatnak. A felszólalások után válasznak van helye. A felszólalás joga utoljára a terheltet illeti meg.

(3) A nyilvános ülés megnyitására, elnapolására, folytonosságára, rendjének fenntartására és a határozat közlésére a XI. és XIII. Fejezet rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A nyilvános ülésről jegyzőkönyvet kell készíteni.

⁴⁸⁹ A 422. § (2) bekezdésének c) pontjában a „405. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „405. § (1) bekezdésének” szövegre módosult.

A felülvizsgálati eljárás alapján hozott határozat

425. § (1) A felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és

a)⁴⁹⁰ a korábban eljáró bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bíróság az ügydöntő határozatát a 405. § (1) bekezdésnek a) vagy b) pontjában írt anyagi jogi jogszabálysértéssel hozta,

b)⁴⁹¹ a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, ha a határozat meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének II. pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor,

c) az iratokat az ügyésznek megküldi, illetőleg az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a határozat meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének IV. pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor,

d) a korábban eljáró bíróságot új eljárásra utasítja, ha a határozat meghozatalára a 405. § (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

(2) A felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, ha a határozat meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének III. pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

426. § (1) Ha a terhelt felmentésének, a kényszergyógykezelés mellőzésének, az eljárás megszüntetésének, illetőleg enyhébb büntetés kiszabásának vagy enyhébb intézkedés alkalmazásának van helye,

a)⁴⁹² a 405. § (1) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott jogszabálysértés esetén a Legfelsőbb Bíróság,

b)⁴⁹³ a 405. § (1) bekezdésének c) és d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés esetén a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság

maga is hozhat a törvénynek megfelelő határozatot.

(2) A Legfelsőbb Bíróság maga is hozhat a törvénynek megfelelő határozatot, ha a bíróság a büntetés végrehajtását a Btk. 90. §-ában foglalt kizáró ok ellenére függesztette fel.

(3) A Legfelsőbb Bíróság a 406. §-ban felsorolt felülvizsgálati ok megállapítása esetén maga hoz a törvénynek megfelelő határozatot, ha ez az iratok alapján lehetséges. Ha a törvénynek megfelelő határozat meghozatalára új eljárás lefolytatása szükséges, a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és a korábban eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására utasítja.

⁴⁹⁰ A 425. § (1) bekezdésének a) pontjában a „405. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „405. § (1) bekezdésének” szövegre módosult.

⁴⁹¹ A 425. § (1) bekezdésének b) pontjában a „405. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „405. § (1) bekezdésének” szövegre módosult.

⁴⁹² A 426. § (1) bekezdésének a) pontjában a „405. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „405. § (1) bekezdésének” szövegre módosult.

⁴⁹³ A 426. § (1) bekezdésének b) pontjában a „405. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „405. § (1) bekezdésének” szövegre módosult.

(4) Ha a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a jogerős ügydöntő határozatot hatályon kívül helyezi, és a terhelt fogva van, a fogvatartás kérdésében határoz.

427. § Ha a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem ad helyt, a megtámadott határozatot a hatályában fenntartja.

428. § A felülvizsgálati eljárás során felmerült büntügyi költséget, ideértve a felülvizsgálati indítvány megfogalmazására kirendelt védő díját is, a felülvizsgálati indítvány elutasítása esetén — az ügyész által kezdeményezett felülvizsgálat esetét kivéve — az indítvány előterjesztője viseli. Más esetekben a büntügyi költséget az állam viseli.

429. § (1) A felülvizsgálati indítvány elintézése után a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság a határozatának kiadmányait kézbesíti, és az ügy iratait a határozatának kiadmányával és az ülésről készült jegyzőkönyvvel együtt visszaküldi annak a bíróságnak, amely a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hozta, vagy amelyet új eljárásra, illetőleg az eljárás lefolytatására utasított.

(2) Ha a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra, az iratokat a másodfokú bíróság részére küldi meg, és a Legfelsőbb Bíróság határozatát a másodfokú bíróság kézbesíti.

XVIII. Fejezet⁴⁹⁴

JOGORVOSLAT A TÖRVÉNYESSÉG ÉRDEKÉBEN

430. §⁴⁹⁵ A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat esetén a XVII. Fejezet rendelkezéseit az e Fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

*A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat*⁴⁹⁶

431. § A legfőbb ügyész a bíróság törvénytört és jogerős határozata ellen a Legfelsőbb Bíróságnál a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be, feltéve, hogy a jogerős határozat más jogorvoslattal nem támadható meg.

432. § A jogorvoslat bejelentése nincs határidőhöz kötve, és a határozat végrehajtására nincs felfüggesztő hatálya.

433. § Nincs helye törvényesség érdekében jogorvoslat bejelentésének, ha a határozatot a Legfelsőbb Bíróság hozta.

Jogorvoslati eljárás a törvényesség érdekében

434. § (1) A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslatot a Legfelsőbb Bíróság tanácsa nyilvános ülésen intézi el.

(2) A nyilvános ülésről a legfőbb ügyészt, a terheltet és védőjét értesíteni kell. Ha az alapügyben a terheltnek nem volt védője, a Legfelsőbb Bíróság a terhelt részére védőt rendel ki.

(3) A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványra a terhelt és a védő észrevételeket tehet.

435. § (1) A nyilvános ülés a legfőbb ügyésznek vagy képviselőjének a távollétében nem tartható meg.

(2) A nyilvános ülés megtartására a XIV. Fejezet rendelkezései megfelelően irányadók. A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész vagy képviselője, a terhelt és védője felszólalhat és — az eljárás jellegéhez képest — indítványokat tehet.

A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat alapján hozott határozat

436. § Ha a Legfelsőbb Bíróság a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslatot alaposnak találja, ítéletében megállapítja, hogy a megtámadott határozat törvénytört, ellenkező esetben a jogorvoslatot végzésével elutasítja.

437. § A Legfelsőbb Bíróság törvénytörtés megállapítása esetén a terheltet felmentheti, a kényszergyógykezelését mellőzheti, az eljárást megszüntetheti, enyhébb büntetést szabhat ki, vagy enyhébb intézkedést alkalmazhat, illetőleg ilyen határozat meghozatala érdekében a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezheti, és szükség esetén az eljáró bíróságot új eljárásra utasíthatja; egyéb esetekben a Legfelsőbb Bíróság határozata csak a törvénytörtést állapíthatja meg.

438. § A jogorvoslati eljárás során felmerült büntügyi költséget az állam viseli.

XIX. Fejezet

JOGEGYSÉGI ELJÁRÁS

439. §⁴⁹⁷ (1) Jogegységi eljárásnak van helye, ha
a) a joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésben jogegységi határozat meghozatala szükséges,

⁴⁹⁴ A törvény 430. §-a elé a XVIII. Fejezet jelölést és a Fejezet címének szövegét a 2002: I. törvény 224. §-a iktatta be.

⁴⁹⁵ A 430—438. § a 2002: I. törvény 224. §-ával megállapított szöveg.

⁴⁹⁶ A 431. §-t, 434. §-t és a 436. §-t megelőző alcímeket a 2002: I. törvény 224. §-a állapította meg.

⁴⁹⁷ A 439. § eredeti szövegét a 2002: I. törvény 225. §-a (1) bekezdés jelölésre módosította, és egyidejűleg a 439. §-ba új (2) bekezdést iktatott be.

b) a Legfelsőbb Bíróság valamely tanácsa jogkérdésben el kíván térni a Legfelsőbb Bíróság másik ítélkező tanácsának határozatától.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja alapján az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárásnak van helye különösen akkor, ha az ítélőtábla, a megyei bíróság vagy a helyi bíróság elvi kérdésben korábban hozott jogerős bírósági határozattól eltérő jogerős határozatot hozott, és a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a legfőbb ügyész az elvi kérdés eldöntését szükségesnek tartja.

440. § (1) Jogegységi eljárást kell lefolytatni,

a) ha azt a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a büntető kollégiumának vezetője, illetőleg a legfőbb ügyész indítványozza, továbbá

b) a 439. § b) pontja esetén.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában írt ok miatt a Legfelsőbb Bíróság tanácsa indítványozza a jogegységi eljárást.

(3)⁴⁹⁸ Ha a jogegységi eljárás eredménye a Legfelsőbb Bíróság előtt folyamatban lévő más rendkívüli jogorvoslati eljárásra kihatással lehet, a Legfelsőbb Bíróság a rendkívüli jogorvoslati eljárást a jogegységi határozat meghozataláig felfüggeszti.

441. § (1) A jogegységi indítványban meg kell jelölni az elbírálandó elvi kérdést (jogkérdést) és az indítvány előterjesztőjének javaslatát annak mikénti eldöntésére. Az indítványhoz mellékelni kell az indítvánnyal érintett bírósági határozatok kiadmányát.

(2) A jogegységi indítványt a Legfelsőbb Bíróság öt hivatásos bíróból álló jogegységi tanácsa bírálja el.

(3) A jogegységi tanács elnöke a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy büntető kollégiumának vezetője. A jogegységi indítvány előterjesztője nem lehet a jogegységi tanács elnöke vagy tagja.

(4) A jogegységi tanács tagja nem lehet az, aki a jogegységi indítvánnyal érintett bírósági határozat meghozatalában részt vett.

442. § (1) A jogegységi eljárást a tanács elnöke készíti elő, és az ügyet tanácsülésre vagy ülésre tűzi ki.

(2) A jogegységi tanács tanácsülésen dönt, ha

a) a törvényben kizárt vagy az arra nem jogosulttól származó indítványt érdemi elbírálás nélkül elutasítja,

b) a jogegységi indítvány visszavonása miatt a jogegységi eljárást megszünteti.

(3) Ha a jogegységi tanács az indítványt érdemben elbírálja, ülésen határoz. A jogegységi határozat hozatalára irányuló indítványt — ha azt nem a legfőbb ügyész nyújtotta be — a tanács elnöke a jogegységi indítvánnyal érintett bírósági határozat kiadmányával együtt megküldi a legfőbb ügyésznek. A legfőbb ügyész az indítvány kézbesítésétől számított tizenöt napon belül megküldi a jogegységi indítványra tett nyilatkozatát a Legfelsőbb Bíróságnak.

(4) Az ülést a tanács elnöke vezeti, az eljárásban egy vagy két előadó bírót jelölhet ki.

(5) Az ülés megnyitása után az előadó bíró összefoglalja a jogegységi indítványt, illetve az elbírálandó elvi kérdés lényegét, ismerteti a tanács tagjainak a véleményét. Az ülésen a legfőbb ügyész és az indítványozó felszólalhat.

(6) Az ülést a jogegységi tanács fontos okból elnapolhatja.

443. § (1) A jogegységi tanács az ülésen hozott határozatában az indítványnak helyt ad, vagy azt elutasítja, a jogegységi határozatot „A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN” hozza.

(2) A jogegységi indítványnak helyt adó határozat rendelkező része tartalmazza a jogegységi eljárás tárgyául szolgáló, illetve azzal szorosan összefüggő elvi kérdésben adott iránymutatást.

(3) Ha az elvi kérdésben adott iránymutatásból következően a jogegységi határozattal érintett jogerős bírósági határozatnak a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapító rendelkezése törvénytől, a jogegységi tanács a törvénytől való eltérést hatályon kívül helyezi, és a terheltet felmenti, illetve az eljárást megszünteti. Ha a terhelt fogva van, a fogvatartást is megszünteti.

(4) A jogegységi határozat indokolása tartalmazza, hogy a jogegységi indítványt ki terjesztette elő, az indítvány mire irányul, és mely bírósági határozatokat érint. Ismerteti az elbírálandó elvi kérdésben kialakult eltérő álláspontokat, szükség esetén az indítvánnyal érintett bírósági határozatokban megállapított tényállás lényegét, számot ad a rendelkező részben adott iránymutatás indokairól. A határozat indokolása tartalmazza a terhelt felmentésének és az eljárás megszüntetésének indokait is.

444. § A jogegységi tanács elutasítja a jogegységi indítványt, ha jogegységi határozat meghozatala nem szükséges. A határozat indokolása az elutasítás okát tartalmazza.

445. § (1) A jogegységi tanács a határozatát nyomban kihirdeti, ezt követően tizenöt napon belül írásban közli az indítvány előterjesztőjével és — ha az előterjesztő nem a legfőbb ügyész volt — a legfőbb ügyésszel is. A határozatot közölni kell azzal a terhelttel is, akit felmentettek vagy akivel szemben az eljárást megszüntették. Ha az alapeljárásban a vádat magánvádló vagy pótmagánvádló képviselte, a határozatot vele is közölni kell.

⁴⁹⁸ A 440. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 226. §-ával megállapított szöveg.

(2) A tanács elnöke gondoskodik a jogegységi határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételéről.

ÖTÖDIK RÉSZ

XX. Fejezet

A FIATALKORÚAK ELLENI BÜNTETŐELJÁRÁS

446. § E törvény rendelkezéseit fiatalkorú [Btk. 107. § (1) bek.] elleni büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Általános rendelkezések

447. § (1) A fiatalkorúval szemben az eljárást az életkori sajátosságainak figyelembevételével, és úgy kell lefolytatni, hogy az elősegítse a fiatalkorúnak a törvények iránti tisztetét.

(2) A büntetőeljárás során — szükség esetén, illetőleg külön jogszabály rendelkezése alapján — kezdeményezni kell a fiatalkorú érdekében védő- és óvintézkedés elrendelését, valamint a fiatalkorú nevelését, gondozását vagy felügyeletét elmulasztó személlyel szembeni intézkedést.

*A fiatalkorúak bírósága*⁴⁹⁹

448. § (1) A fiatalkorúak helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyében a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, a Fővárosi Bíróság területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el, e bíróságok illetékessége a fiatalkorúak ügyében a megye, illetőleg a főváros területére terjed ki.

(2) Első fokon a tanács elnöke (egyesbíró), másodfokon a tanács egyik tagja az Országos Igazságszolgáltatási Tanács által kijelölt bír.

(3) Az első fokú bíróságon a tanács egyik ülnöke pedagógus.

(4) A fiatalkorúak bírósága a felnőtt korú terhelt ügyét is elbírálja, ha az a fiatalkorú ügyével összefügg.

Az ügyész

449. § (1) Az ügyész jogkörében a felettes ügyész által kijelölt ügyész (a fiatalkorúak ügyésze) jár el.

(2) Fiatalkorúval szemben büntetőeljárásnak csak közvádra van helye. Fiatalkorúval szemben pótmagánvádnak nincs helye, a magánvádra üldözendő bűncselekmények esetében az ügyész jár el.

⁴⁹⁹ A 448. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 227. §-a állapította meg.

A védő

450. § A fiatalkorú elleni eljárásban védő részvétele kötelező.

A törvényes képviselő

451. §⁵⁰⁰ A törvényes képviselő az ügy iratait a nyomozás befejezése után megtekintheti. A nyomozás során is megtekintheti az olyan eljárási cselekményekről készült iratokat, amelyeknél jelen lehetett. Egyébként a törvényes képviselő jelenléti, észrevételezési, felvilágosításkérési, indítványtételi, valamint jogorvoslati jogára a védő jogai irányadók.

452. § (1)⁵⁰¹ A gyámhatóság — a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság megkeresésére — eseti gondnokot rendel ki, ha

a) a törvényes képviselő a bűncselekményt a fiatalkorúval együtt követte el, illetőleg az érdekei a fiatalkorú érdekeivel egyébként ellentétesek,

b) a törvényes képviselő a jogainak gyakorlásában akadályozva van,

c) a fiatalkorúnak nincs törvényes képviselője, vagy nem állapítható meg, hogy ki a törvényes képviselője.

(2)⁵⁰² Az (1) bekezdés a) pontja esetén az eseti gondnok kirendeléséig a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság a törvényes képviselőt kizárhatja az eljárásból.

(3) Az eseti gondnok az eljárásban törvényes képviselőként jár el.

A bizonyítási eszközök

453. § (1) A fiatalkorú egyéniségét, értelmi fejlettségét és életviszonyait jellemző körülmények felderítése érdekében a fiatalkorú gondozóját tanúként kell kihallgatni. Ezek közlésére a 82. § (1) bekezdésében meghatározott mentesség nem terjed ki.

(2) A fiatalkorú életkorát közokirattal kell bizonyítani. Be kell szerezni a környezettanulmányt és a fiatalkorú iskolai vagy munkahelyi jellemzését. A környezettanulmányt a megyei gyámhivatal mellett működő hivatásos pártfogó készíti el. A környezettanulmány elkészítéséhez a pártfogó a rendőrség közreműködését igénybe veheti.

⁵⁰⁰ A 451. § a 2002: I. törvény 228. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰¹ A 452. § (1) bekezdésének bevezető szövege a 2002: I. törvény 229. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁰² A 452. § (2) bekezdését a 2002: I. törvény 229. §-ának (2) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (2) bekezdés számozását (3) bekezdésre módosította.

(3) A fiatalkorú terhelt vallomása poligráf alkalmazásával nem vizsgálható.

Az előzetes letartóztatás

454. § (1) A fiatalkorú előzetes letartóztatásának a 129. § (2) bekezdésében megállapított okok esetében is csak akkor van helye, ha az a bűncselekmény különös tárgyi súlya folytán szükséges.

(2) A fiatalkorú előzetes letartóztatását

a) javítóintézetben,

b) büntetés-végrehajtási intézetben

kell végrehajtani.

(3) A bíróság dönt arról, hogy az előzetes letartóztatást — a fiatalkorú személyiségére vagy a terhére rótt bűncselekmény jellegére tekintettel — hol kell végrehajtani.

(4) Az előzetes letartóztatás tartama alatt a bíróság az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyét az ügyész, a terhelt vagy a védő indítványára megváltoztathatja. Erről — a tárgyalás előkészítése során hozott határozatig — az előzetes letartóztatást elrendelő bíróság, azt követően az a bíróság határoz, amelyik előtt a büntetőeljárás folyik.

(5) Ha a fiatalkorú előzetes letartóztatását javítóintézetben hajtják végre, és a fiatalkorú büntetés-végrehajtási intézetben vagy rendőrségi fogdában történő ideiglenes elhelyezéséről a bíróság határoz, a bíróság hatáskörére és illetékességére a (4) bekezdést kell alkalmazni.

(6) Az előzetes letartóztatás végrehajtása során a fiatalkorúakat a felnőttkorúaktól el kell különíteni.

455. §⁵⁰³ Ha a fiatalkorúval szemben elrendelt előzetes letartóztatás végrehajtásának kezdetétől két év eltelt, az előzetes letartóztatást meg kell szüntetni, kivéve az ügydöntő határozat kihirdetése után elrendelt vagy fenntartott előzetes letartóztatás esetét, továbbá ha az ügyben hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás van folyamatban.

Kényszerintézkedés elrendelése a vádirat benyújtása előtt

456. § (1) A vádirat benyújtása előtt a kényszerintézkedésekkel kapcsolatos eljárásban (210—211. §) az ülés a védő távollétében nem tartható meg.

(2) Az ülésről a törvényes képviselőt és a gondozót is értesíteni kell.

457. § Az ülésen a törvényes képviselő és a gondozó felszólalhat.

A határozat közlése

458. § Az eljárás során hozott határozatot a törvényes képviselővel, az ügydöntő határozatot és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésről szóló határozatot a gondozóval is közölni kell.

A vádemelés elhalasztása

459. § (1) Az ügyész a vádemelés feltételeinek fennállása esetén öt évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt — a fiatalkorú helyes irányú fejlődése érdekében — a vádemelést elhalaszthatja.

(2) Az ügyész a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában a fiatalkorút magatartási szabályok megtartására vagy más kötelezettségek teljesítésére kötelezi. A fiatalkorú részére nem írható elő a 224. § (2) bekezdésének c) pontjában⁵⁰⁴ írt kötelezettség.

A tárgyalás

460. § (1) A tárgyalásról a nyilvánosságot a 237. § (3) bekezdésében meghatározott eseteken kívül is ki kell zárni, ha ez a fiatalkorú érdekében szükséges.

(2) A bíróság elrendelheti, hogy a tárgyalásnak azt a részét, amely a fiatalkorú helyes irányú fejlődését károsan befolyásolhatja, a fiatalkorú távollétében tartsák meg. Az így lefolytatott tárgyalás lényegét a tanácselnöke a fiatalkorúval — legkésőbb a tárgyalás bekezdése előtt — ismerteti.

(3) A tárgyaláson az ügyész részvétele kötelező.

461. § A fiatalkorú vádlott távollétében a tárgyalás a XXIV. Fejezet alapján nem tartható meg.

462. § (1) A fiatalkorú vádlott elleni ügyben tartott tárgyaláson a vádlott és a tanú kihallgatását a tanácselnöke (egyesbíró) végzi. A vádlotthoz és a tanúhoz a kihallgatást követően az arra jogosultak kérdést intézhetnek.

(2) A környezettanulmányt a tárgyaláson ismertetni kell.

(3) Az ügyész a javítóintézeti nevelés intézkedés meghatározott mértékére nem tehet indítványt.

Lemondás a tárgyalásról

463. § A XXV. Fejezet rendelkezései fiatalkorú esetén nem alkalmazhatók.

⁵⁰³ A 455. § a 2002: I. törvény 230. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁰⁴ A törvény 224. és 225. §-át újraszabályozta a 2002: I. törvény 134. és 135. §-a. A törvény eredeti 224. §-a (2) bekezdésének c) pontja szerinti kötelezettséget a törvény 225. §-a (2) bekezdésének c) pontja szabályozta újra.

*A tárgyalás mellőzése*⁵⁰⁵

464. § Az 548. § (1) bekezdésében felsoroltakon kívül tárgyalás tartását kérheti a törvényes képviselő a fiataalkorú hozzájárulása nélkül is.

Javítóintézeti nevelés elrendelése

465. § A bíróság javítóintézeti nevelést bűnösséget megállapító ítéletben rendel el.

A pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre

466. § A pénzbüntetésnek, illetőleg a pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatásáról a bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára határoz, ha a fiatalkorú nem fizette meg, és az behajthatatlan.

A javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás megszüntetése

467. § (1) Ha a javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás megszüntetéséről a fiatalkorú ellen indult újabb büntetőeljárásban alkalmazott büntetés vagy büntetés helyett alkalmazott intézkedés miatt kell határozni, erre az újabb ügyben eljáró bíróság jogosult.

(2) Az (1) bekezdésben írt esetben a bíróság az ügyész indítványára vagy hivatalból utólag határoz a javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás megszüntetéséről, ha ezt az ítéletében elmulasztotta.

(3) A bűnügyi költséget az állam viseli, ha a bíróság az ideiglenes elbocsátást nem szünteti meg.

Egységes intézkedések elrendelése

468. § Több javítóintézeti nevelés helyett egységes intézkedés kiszabására az 574. és az 575. §⁵⁰⁶ rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.

XXI. Fejezet

A KATONAI BÜNTETŐELJÁRÁS

469. § E törvény rendelkezéseit a katonai büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

⁵⁰⁵ Az alcímet a 2002: I. törvény 231. §-a állapította meg.

⁵⁰⁶ A 468. §-ban az „571. és az 572. §” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján „574. és 575. §” szövegre módosult.

A katonai büntetőeljárás hatálya

470. § (1) Katonai büntetőeljárásnak van helye

a) a katona [Btk. 122. § (1) bek.] által a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény (Btk. XX. Fejezet),

b) a fegyveres erők tényleges állományú tagja által elkövetett bármely bűncselekmény,

c) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagja által a szolgálati helyen, illetőleg a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmény,

d)⁵⁰⁷ a szövetséges fegyveres erő (Btk. 368. §) tagja által belföldön, valamint e személynek a Magyar Köztársaság határain kívül tartózkodó magyar hajón vagy magyar légi járművön elkövetett, magyar büntető joghatóság alá tartozó bűncselekménye esetén.

(2) A katonai büntetőeljárás hatálya kiterjed a terhelt által elkövetett valamennyi bűncselekményre, ha ezek közül valamelyik miatt katonai büntetőeljárásnak van helye, és az elkülönítés nem lehetséges.

(3)⁵⁰⁸ Több terhelt esetében akkor van helye katonai büntetőeljárásnak, ha a terheltnek valamelyikének bűncselekménye katonai büntetőeljárásra tartozik, és az eljárás elkülönítése — tekintettel a tényállás szoros összefüggésére — nem lehetséges. Ez a rendelkezés az orgazdára és a bűnpártolóra is kiterjed.

A bíróság

471. §⁵⁰⁹ (1) A katonai büntetőeljárásra tartozó ügyben első fokon a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvényben kijelölt megyei bíróság katonai tanácsa jár el.⁵¹⁰

(2)⁵¹¹ A katonai büntetőeljárásra tartozó ügyben másodfokon a Fővárosi Ítéltábla katonai tanácsa jár el.

A bíróság összetétele

472. §⁵¹² (1) A katonai büntetőeljárásban első fokon és másodfokon hivatásos bíróként katonai bíró, első fokon ülnökként katonai ülnök jár el.

⁵⁰⁷ A 470. § (1) bekezdésének d) pontját a 2002: I. törvény 232. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁵⁰⁸ A 470. § (3) bekezdésének második mondata a 2002: I. törvény 232. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁰⁹ A 471. § a 2002: I. törvény 233. §-ával megállapított szöveg.

⁵¹⁰ Lásd az 1997: LXVI. törvény mellékletének II. részét.

⁵¹¹ A 471. § (2) bekezdése a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (5) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵¹² A 472. § a 2002: I. törvény 234. §-ával megállapított szöveg.

(2) Az első fokú bíróság a 14. § (1) bekezdésének a) pontjában és a 16. § (1) bekezdésének a)–g)⁵¹³ pontjában meghatározott bűncselekmények esetén tanácsban, egyéb esetekben ülnökök közreműködése nélkül, egyes-bíróként jár el.

(3) Az első fokú bíróság egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban is eljárhat, ha megállapítja, hogy a vád tárgyává tett bűncselekmény a vádirati minősítéstől eltérően súlyosabban minősülhet.

(4) A katonai büntetőeljárásban az ülnök a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú — az (5) bekezdés esetét kivéve — nem lehet. A tanácsot rendszerint annak a fegyveres szervnek az ülnökeiből kell megalakítani, amelynél a vádlott az elkövetés időpontjában szolgálatot teljesített. Igazságszolgáltatási érdekből ettől a szabálytól el lehet térni.

(5) Tábornoki rendfokozatú vádlott elleni eljárásban, ha a bírósághoz a megválasztott katonai ülnökökből a tanácsot a (4) bekezdés alapján nem lehet megalakítani, a katonai büntetőeljárásra kijelölt illetékes megyei bíróság elnöke az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke útján a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben meghatározott ülnökválasztási eljárást kezdeményez. Az ülnökválasztó állománygyűlést az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének kezdeményezését követő tizenöt napon belül meg kell tartani. Ebben az esetben a tanácsot a tábornoki állománygyűlésen megválasztott tábornok rendfokozatú katonai ülnökökből kell megalakítani.

Az első fokú bíróság illetékessége

473. § (1)⁵¹⁴ A katonai büntetőeljárásra kijelölt megyei bíróság katonai tanácsának illetékességi területét a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény állapítja meg.

(2) A Magyar Köztársaság határain kívül elkövetett bűncselekmény elbírálására annak a megyei bíróságnak a katonai tanácsa az illetékes, amelynek területén az elkövető illetékes parancsnokának állomáshelye van.

(3) A 17. § (4) bekezdésében írt illetékességi ok katonai büntetőeljárásban nem alkalmazható.

A katonai ügyész

474. § (1) A katonai büntetőeljárásban az ügyész feladatát a katonai ügyész látja el. A katonai ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett maga végez nyomozást, vagy nyomozást végeztet.

⁵¹³ A 472. § (1) bekezdésében a 16. § (1) bekezdésének g) pontjára utalás 2005. január 1-től h) pontra módosul.

⁵¹⁴ A 473. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 235. §-ával megállapított szöveg.

(2) Kizárólag a katonai ügyész végzi a nyomozást a katona által elkövetett

a) katonai büntett miatt,

b) katonai vétség miatt, ha azzal kapcsolatban más bűncselekményt is elkövetett, vagy ha több terhelt esetén az elkülönítés nem lehetséges,

c) nem katonai bűncselekmény miatt.

(3) A katonai ügyész végzi a nyomozást akkor is, ha a katona szolgálati viszonya időközben megszűnt.

(4)⁵¹⁵ A katonai ügyész végzi a nyomozást a szövetséges fegyveres erő (Btk. 368. §) tagja által belföldön, valamint az e személynek a Magyar Köztársaság határain kívül tartózkodó magyar hajón vagy magyar légi járművön elkövetett, magyar büntető joghatóság alá tartozó bűncselekménye miatt.

(5) Katonai büntetőeljárásnak csak közvádra van helye, magánvádra üldözendő bűncselekmény esetében a katonai ügyész jár el. A katonai büntetőeljárásban viszonyvad nem emelhető. Katonai bűncselekmény miatt folytatott eljárásban nincs helye pótmagánvádnak.

(6)⁵¹⁶ A katonai büntetőeljárásban elbírált bűncselekménnyel a fegyveres szervnek okozott kár miatt a katonai ügyész polgári jogi igényt érvényesíthet.

A katonai ügyészségek

475. § (1) A katonai ügyészség a megyei bíróság katonai tanácsa mellett működik, vezetője a megyei főügyész jogkörében jár el.

(2)⁵¹⁷ Az ítélőtábla mellett a vádhatóság feladatát a Katonai Fellebbviteli Ügyészség, a Legfelsőbb Bíróság mellett a vádhatóság feladatát a Katonai Főügyészség látja el. Ahol e törvény az ítélőtábla mellett működő fellebbviteli főügyészségről, illetőleg fellebbviteli főügyesről rendelkezik, a katonai büntetőeljárásban a Katonai Fellebbviteli Ügyészséget, illetőleg a katonai fellebbviteli ügyészség vezetőjét, ahol a Legfőbb Ügyészségről, illetőleg a legfőbb ügyesről rendelkezik, ott a Katonai Főügyészséget, illetőleg a katonai főügyészt kell érteni.

(3) A katonai ügyészi szerv illetékességét annak a bíróságnak az illetékessége határozza meg, amely mellett működik.

⁵¹⁵ A 474. § (4) bekezdését a 2002: I. törvény 236. §-ának (1) bekezdése iktatta be, és egyidejűleg az eredeti (4) bekezdés számozását (5) bekezdésre módosította.

⁵¹⁶ A 474. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 236. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵¹⁷ A 475. § (2) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 237. §-a iktatta be.

(4) A katonai főügyész és a Katonai Fellebbviteli Ügyészség vezetője rendelkezése alapján a katonai ügyész olyan ügyben is eljárhat, amelyre illetékessége egyébként nem terjed ki.

Az eljáró ügyészség kijelölése

476. § A katonai ügyészi szerv és más ügyészség közötti hatásköri összeütközés esetében az eljáró ügyészséget a legfőbb ügyész jelöli ki.

A katonai nyomozó hatóság

477. § (1) Ha a nyomozást nem a katonai ügyész végzi, nyomozó hatóságként az illetékes parancsnok (vezető) jár el.

(2) Ha a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekményt nem katonai nyomozó hatóság észleli, vagy nem katonai nyomozó hatóság szerez ilyen bűncselekménnyről tudomást, a 170. § (4) bekezdésében meghatározott cselekmények elvégzéséről a katonai ügyészt haladéktalanul értesíti.

(3)⁵¹⁸ A nyomozásra illetékes parancsnokokat és a parancsnoki nyomozás részletes szabályait a fegyveres szervet irányító miniszter az igazságügy-miniszterrel együttesen és a legfőbb ügyésszel egyetértésben állapítja meg.

A tanú védelme

478. §⁵¹⁹ (1) A hadköteles katonai szolgálatot teljesítő tanú különösen indokolt esetben kérheti más szolgálati helyre történő vezénylését vagy áthelyezését. A kérelemről a vádirat benyújtásáig a katonai ügyész, azt követően a bíróság határoz. A kérelem elutasítása ellen a tanú jogorvoslással élhet.

(2) A vezénylést, illetve az áthelyezést a fegyveres erő illetékes személyügyi szerve a határozat kézbesítésétől számított hetvenkét órán belül hajtja végre.

Az őrizetbe vétel

479. § Ha a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmény miatt a katona őrizetbe vételét nem katonai nyomozó hatóság rendelte el, a terheltet huszonnégy órán belül át kell adni az illetékes katonai ügyésznek.

⁵¹⁸ A 477. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 238. §-a iktatta be.

⁵¹⁹ A 478. § a 2002: I. törvény 239. §-ával megállapított, és a „hadköteles” szövegrész tekintetében a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésnek c) pontja alapján módosított szöveg.

Az előzetes letartóztatás

480. § (1)⁵²⁰ Katonával szemben előzetes letartóztatást akkor is el lehet rendelni, ha ellene katonai bűncselekmény vagy a szolgálati helyen, illetőleg a szolgálattal összefüggésben elkövetett, szabadságvesztéssel büntetendő más bűncselekmény miatt folyik az eljárás, és a terhelt szolgálati vagy fegyelmi okból nem hagyható szabadlábon.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott okból elrendelt előzetes letartóztatás megszűnik a terhelt szolgálati viszonyának megszűnésével.

Az előzetes letartóztatás végrehajtása

[481. §⁵²¹ (1) *A fegyveres erők tényleges állományú tagjának előzetes letartóztatása kivételesen, a bíróság határozata alapján legfeljebb harminc napig — ha a nyomozási cselekmény elvégzése ezt indokoltá teszi, a katonai ügyész határozata alapján kétszer, alkalmanként legfeljebb tizenöt napig — helyőrségi fogdában is végrehajtható.*

(2) *A rendőrség hivatásos állományú tagjának előzetes letartóztatása során a 135. § (2) bekezdése nem alkalmazható. Az előzetes letartóztatás rendőrségi fogdában akkor sem hajtható végre, ha a terhelt szolgálati viszonya időközben megszűnt.*

(3) *A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjának előzetes letartóztatását — szolgálati viszonyának megszűnése után is — rendőrségi vagy katonai fogdában kell végrehajtani.]*

*A védekezés jogának biztosítása*⁵²²

482. § A terheltnek — tényleges szolgálati viszonya fennállása alatt — szolgálatmentességet kell biztosítani, ha olyan eljárási cselekményen vesz részt, amelyen a részvételét e törvény lehetővé, illetve kötelezővé teszi.

⁵²⁰ A 480. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 240. §-ával megállapított szöveg.

⁵²¹ A 481. § a 2002: I. törvény 241. §-ával megállapított szöveg. A 481. § a 2002: I. törvény 308. §-ának (4) bekezdése alapján 2005. január 1-jén lép hatályba. Eddig az időpontig az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyére a Bv. tv. 116. §-ának (1) és (3) bekezdése az irányadó.

⁵²² A 482. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 242. §-a állapította meg.

Szoros felügyelet alá helyezés

483. § (1)⁵²³ Hadköteles katonával szemben lakhelyelhagyási tilalom nem rendelhető el. A 129. § (2) bekezdésének *b)–d)* pontjában, valamint a 480. §-ban meghatározott letartóztatási ok fennállása esetén a bíróság a hadköteles katonára előzetes letartóztatása helyett elrendelheti a terhelt alakulatánál a szoros felügyelet alá helyezését. A szoros felügyelet alá helyezett terhelt fegyveres szolgálatot nem láthat el, és szolgálati helyét a vádirat benyújtásáig a katonai ügyész, azt követően a bíróság engedélye nélkül nem hagyhatja el.

(2) A szoros felügyelet alá helyezés meghosszabbítására az előzetes letartóztatás meghosszabbítására vonatkozó rendelkezések (131. §), megszűnésére pedig a 480. § (2) bekezdése irányadó.

(3) A szoros felügyelet alá helyezés elrendelése esetén az eljárásban védő részvétele kötelező.

Az óvadék letételének kizárása

484. § Katona esetében a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt óvadék letételének nincs helye.

A feljelentés elutasítása

485. § A feljelentés elutasítására a Btk. 124. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok miatt a katonai nyomozó hatóság is jogosult.

*A bűncselekmény elbírálása fegyelmi eljárásban*⁵²⁴

485/A. § (1) A katonai ügyész a feljelentést elutasítja, illetőleg a nyomozást megszünteti, és az iratokat a fegyelmi eljárásra illetékes parancsnoknak megküldi, ha a katonai vétség miatt a büntetés célja fegyelmi fenytéssel is elérhető.

(2) Ha a katonai nyomozó hatóság lehetőséget lát a bűncselekmény fegyelmi eljárásban történő elbírálására, az iratokat az (1) bekezdés szerinti határozat meghozatala céljából haladéktalanul felterjeszti az illetékes katonai ügyészhez; a katonai ügyész hetvenkét órán belül határoz.

(3) A nyomozást el kell rendelni, illetőleg az eljárást folytatni kell, ha a gyanúsított vagy a védője a feljelentést elutasító, illetőleg a nyomozást megszüntető határozat ellen panasszal élt, és a feljelentés elutasításának, illetőleg a nyomozás megszüntetésének más oka nincs. Erre a gyanúsítottat a határozatban figyelmeztetni kell.

(4) Ha a katonai ügyész a bűncselekmény elbírálását fegyelmi eljárásra utalta, a fegyelmi eljárásra illetékes parancsnok a szolgálati viszonyt szabályozó külön törvények rendelkezései szerinti eljárásban, az ott meghatározott fegyelmi fenytéseket szabhatja ki.

(5) A fegyelmi fenytést kiszabó határozatot a katonai ügyésznek is kézbesíteni kell.

485/B. § (1) A megfenytített és védője — ha a külön törvényben meghatározott panaszjogát kimerítette — a jogerős parancsnoki döntést követő három napon belül a fegyelmi eljárásra utalt bűncselekmény miatt fenytést kiszabó határozat vagy parancs bírósági felülvizsgálatát kérheti. A kérelem elbírálásáig a fenytés nem hajtható végre.

(2) A kérelmet a fenytést kiszabó parancsnoknál kell előterjeszteni, aki azt az ügy irataival együtt huszonnégy órán belül megküldi a területileg illetékes megyei bíróság katonai tanácsának. A kérelem a tárgyalás megkezdéséig visszavonható.

(3) A bíróság

a) egyesbíróként jár el,

b) a kérelmet három napon belül, tárgyaláson, a megfenytített meghallgatása és az iratok alapján bírálja el; szükség esetén további bizonyítást vesz fel,

c) a tárgyalás időpontjáról értesíteni kell a fenytést kiszabó parancsnokot és a katonai ügyészt.

(4) A tárgyaláson a parancsnok és az ügyész felszólalhat. Ha írásban kívánnak nyilatkozni, a nyilatkozatot a tárgyalás megkezdése előtt kell a bíróságnak megküldeni.

(5) A bíróság a kérelmet végzéssel bírálja el.

(6) A törvényben kizárt, az elkésett vagy a nem jogosulttól származó kérelmet a bíróság elutasítja. A kérelem elutasításának a tárgyalás kitűzése előtt is helye van.

(7) A bíróság

a) a határozatot vagy a parancsot helyben hagyja, ha a kérelem alaptalan,

b) a fenytés mértékét csökkenti vagy enyhébb fenytést alkalmaz,

c) a fenytést kiszabó határozatot vagy parancsot megsemmisíti, ha az ügy büntetőeljárás során történő elbírálása esetén felmentő vagy az eljárást megszüntető rendelkezést kellene hozni.

(8) A bíróság (6)—(7) bekezdés szerinti végzése elleni fellebbezésre a 346. § (1) bekezdésében írt, az eljárást megszüntető végzés elleni fellebbezésre vonatkozó rendelkezések az irányadóak.

⁵²³ A 483. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 243. §-ával megállapított szöveg. A bekezdés első és második mondatában a „sorállományú” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének *c)* pontja alapján a „hadköteles” szövegrészre módosult.

⁵²⁴ Az alcímet és a 485/A—485/B. §-t a 2002: I. törvény 244. §-a iktatta be.

*A vádemelés elhalasztásának kizárása*⁵²⁵

485/C. §⁵²⁶ (1) A katona tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekménye, valamint a szolgálati helyen, illetőleg szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekménye miatt — ha a terhelt tényleges szolgálati viszonya a 216. § (1) bekezdése szerinti időpontban fennáll — a vádemelés nem halasztható el.

(2) Az (1) bekezdés szerinti korlátozás nem alkalmazható, ha a vádemelés elhalasztásának a 222. § (2) bekezdésében meghatározott ok miatt van helye.

A nyomozási bíró

486. §⁵²⁷ A katonai büntetőeljárásban a nyomozási bíró feladatait a megyei bíróság katonai bírója látja el. A katonai bíró mint nyomozási bíró határozata elleni fellebbezést az ítéltábla katonai tanácsa bírálja el.

Az eljárás megszüntetése

487. § A Btk. 124. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok miatt a vádemelésig a katonai ügyész, azt követően a bíróság az eljárást megszünteti.

A tárgyaláson részt vevő személyek

488. §⁵²⁸ A tárgyaláson a katonai ügyész részvétele a 241. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben kötelező. A katonai büntetőeljárásban az ügyészségi titkár a vádat nem képviselheti.

489. § A tárgyaláson a védő részvétele kötelező,

- a) ha a bűncselekményre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel,
- b) a 46. §-ban szabályozott esetekben,
- c) ha a vádlott hadköteles⁵²⁹ katona,
- d) ha pótmagánvádló lép fel.

⁵²⁵ Az alcímet a 2002: I. törvény 245. §-a iktatta be.

⁵²⁶ A 485/C. §-t a 2002: I. törvény 245. §-a iktatta be, szövegét a 2003: II. törvény 78. §-a állapította meg.

⁵²⁷ A 486. § a 2002: I. törvény 246. §-ával megállapított szöveg.

⁵²⁸ A 488. és a 489. § a 2002: I. törvény 247. §-ával megállapított szöveg.

⁵²⁹ A 489. § c) pontjában a „sorállományú” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján a „hadköteles” szövegrészre módosult.

A katonai tanács szavazásának rendje

490. §⁵³⁰ A katonai tanácsban az alacsonyabb rendfokozatú bíró a magasabb rendfokozatút megelőzően szavaz. Azonos rendfokozat esetén az szavaz először, aki a rendfokozatba később lépett elő. A rendfokozatba történő előlépés időpontjának azonossága esetén az szavaz először, aki fiatalabb életkorú. A tanács elnöke utolsónak adja le szavazatát.

A bűnügyi költség

491. § Hadköteles⁵³¹ katonával szemben a katonai bűncselekmény miatt indult büntetőeljárásban a bűnügyi költséget — a meghatalmazott védőnek, továbbá a sértett képviselőjének készkiadása és díja, valamint a nem katonai büntetés-végrehajtási intézetben végrehajtott szabadságvesztéssel felmerült költség kivételével — az állam viseli.

A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések alkalmazásának kizárása

492. § Katonával szemben a XX. Fejezet rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

XXII. Fejezet

A MAGÁNVÁDÁS ELJÁRÁS

493. § E törvényrendelkezéseit a magánvád alapján folytatott büntetőeljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A magánvádló

494. § (1) A terhelt bűnösségének bizonyítása a magánvádlót terheli.

(2) A magánvádlót a sértett jogain kívül a vád képviselőjével járó jogok illetik meg, feltéve, hogy e törvény eltérően nem rendelkezik.

(3) Ha az ügyben több sértett van, a megegyezésüktől függ, hogy melyikük jár el magánvádlóként. Megegyezés hiányában a magánvádlót a bíróság jelöli ki. A magánvádló megnevezése vagy kijelölése után a többieket a sértett jogai illetik meg.

⁵³⁰ A 490. § harmadik mondatát a 2002: I. törvény 248. §-a iktatta be.

⁵³¹ A 491. §-ban a „sorállományú” szövegrész a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján a „hadköteles” szövegrészre módosult.

(4) A magánvádló viszonvád hiányában tanúként hallgatható meg.

495. § (1) A magánvádlót a vád képviselével járó jogok az általa emelt vád tekintetében illetik meg. Az ellene emelt vád (viszonvád) esetén a vádlott jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik.

(2) A viszonvád tekintetében a magánvádló képviselőjét a védő jogállása, a vádlott védőjét a képviselő jogállása illeti meg, feltéve, hogy a meghatalmazásuk erre kiterjed.

Az ügyész

496. §⁵³² Az ügyész az ügy iratait a magánvádas eljárásban is megtekintheti, és a tárgyaláson jelen lehet. Az ügyész a vád képviselét a magánvádlótól az eljárás bármely szakaszában átveheti, ez esetben a magánvádlót a sértett jogai illetik meg. Ha az ügyész a vád képviselétől utóbb eláll, a vádat ismét a magánvádló képviseli. Az ügyész részére az ítéletet akkor kell kézbesíteni, ha a vád képviselét átvette.

Az eljárás megindításának alapja

497. § (1) Az eljárás feljelentésre indul meg. A feljelentésben elő kell adni, hogy a feljelentő ki ellen, milyen cselekmény miatt és milyen bizonyítékok alapján kéri a büntetőeljárás lefolytatását. A feljelentést a bíróságon kell írásban vagy szóban megtenni, a szóbeli feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(2) A nyomozó hatóság a hozzá érkezett feljelentést az illetékes bíróságnak küldi meg. Az ügyész a feljelentést akkor küldi meg a bíróságnak, ha a vád képviselét nem veszi át.

(3)⁵³³ Kölcsönösen elkövetett könnyű testi sértés, rágalmazás vagy becsületsértés esetén az egyik fél sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt megindult eljárásban a 321. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésig a másik fél abban az esetben is jogosult a magánindítvány előterjesztésére, ha ennek határideje lejárt, feltéve, hogy a büntetethetőség nem évült el. Viszonvád emelését nem zárja ki, hogy az ügyész a magánvádlótól a vád képviselét átvette.

(4) A bíróság elbírálja a (3) bekezdésben felsorolt bűncselekményekkel kölcsönösen elkövetett becsületsértés szabálysértését is.

498. § Ha a feljelentésből a feljelentett kiléte vagy a bűncselekmény nem állapítható meg, a bíróság felhívhatja a feljelentőt, hogy írásban pontosítsa a feljelentést, előkészítő ülést tarthat, nyomozást rendelhet el.

Nyomozás a magánvádas eljárásban

499. § (1) Nyomozást a bíróság vagy az ügyész rendelhet el.

(2) A bíróság nyomozást rendel el, ha a feljelentett cselekmény elkövetőjének személye, személyi adatai vagy tartózkodási helye ismeretlen, továbbá ha bizonyítási eszközök felkutatása szükséges. A bíróság a nyomozást elrendelő végzést és az iratokat megküldi a nyomozó hatóságnak. A nyomozást a rendőrség végzi.

(3) Az ügyész nyomozást rendelhet el, ha a vád képviselét a személyes meghallgatásra idézés [502. § (1) bek.] kibocsátása előtt átveszi.

500. § (1) A bíróság által elrendelt nyomozás elvégzése után az iratokat a bíróságnak vissza kell küldeni.

(2) Ha az ismeretlen elkövető kiléte a nyomozás adatai alapján sem volt megállapítható, erről a nyomozást elrendelő bíróságot értesíteni kell.

(3) Ha a bíróság által elrendelt nyomozás során a feljelentő a feljelentést visszavonta, az addig keletkezett iratokat és a feljelentés visszavonására vonatkozó nyilatkozatot a bíróságnak vissza kell küldeni.

(4) A (2) és (3) bekezdés esetén a bíróság az eljárást megszünteti.

Határozat személyes meghallgatás nélkül

501. § (1) A bíróság az iratokat megküldi az ügyésznek, ha

a) a feljelentés és az iratok alapján olyan bűncselekmény látszik megállapíthatónak, amely miatt a vádat az ügyész képviseli,

b) szükségesnek tartja, hogy az ügyész a vád képviselőjének átvételét megfontolja,

c) az ügyész a vád képviselét a személyes meghallgatásra idézés kibocsátása előtt átvette.

(2) A bíróság, ha ez a feljelentés és az iratok tartalma alapján lehetséges, határoz az áttételről, az eljárás felfüggesztéséről és az eljárás megszüntetéséről.

(3)⁵³⁴ Az (1) bekezdés a) pontja esetén az ügyész a nyomozást elrendeli. Nem kell elrendelni a nyomozást, ha a 174. § (1) bekezdésének c)–f) pontjában meghatározott körülmény áll fenn.

⁵³² A 496. § utolsó mondatát a 2002: I. törvény 249. §-a iktatta be.

⁵³³ A 497. § (3) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 250. §-a iktatta be.

⁵³⁴ Az 501. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 251. §-a iktatta be.

A személyes meghallgatás

502. § (1) Ha a 498. és az 501. §-ban felsorolt intézkedéseknek nincs helye, a bíróság a feljelentettet és a feljelentőt személyes meghallgatásra idézi, és ülést tart. A védőt és a feljelentő képviselőjét erről értesíti. Ha az ügyben több sértett van, a személyes meghallgatásra valamennyi sértettet meg kell idézni.

(2) Az idézésben a feljelentőt (sértettet) figyelmeztetni kell arra, hogy a kellően ki nem mentett elmaradását a bíróság a vád elejtésének tekinti. A feljelentettet a feljelentő nevére és a bűncselekmény lényegére utalással kell megidézni.

(3) A személyes meghallgatáson, ha a feljelentett külföldi, az államának konzuli tisztviselője is jelen lehet.

(4) A személyes meghallgatás megkezdésekor a bíróság megállapítja a feljelentő és a feljelentett személyazonosságát, ismerteti a feljelentés lényegét, és — ha annak feltételei fennállnak — figyelmezteti a feljelentettet a viszonyvád lehetőségére. Ezt követően megkísérli a feljelentő és a feljelentett kibékítését.

(5) Ha a békítés eredménytelen, a bíróság felveszi a feljelentett személyi adatait, majd kérdést intéz hozzá, hogy a feljelentésben foglaltakat beismeri-e, és védekezésének alátámasztására milyen bizonyítási eszközöket jelöl meg. Szükség esetén megállapítja, hogy melyik sértett jár el magánvádlóként, illetőleg kijelöli a magánvádlót.

(6) Ha a feljelentett viszonyvádat emel, a bíróság a feljelentőt feljelentettként is meghallgathatja.

(7) A bíróság felhívja a feljelentőt, továbbá viszonyvád esetében a feljelentettet a bizonyítási eszközök és annak megjelölésére, hogy az egyes bizonyítási eszközök mely tények bizonyítására szolgálnak. Erre tizenöt napos határidőt adhat.

503. § (1) A személyes meghallgatásról jegyzőkönyvet kell készíteni.

(2) A bíróságnak az 501—502. §-ban meghatározott teendőit ülnök vagy bírósági titkár is elláthatja, és jogosult az 504. § (1) bekezdése szerinti határozat meghozatalára.

Határozat a személyes meghallgatás alapján

504. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti, ha a feljelentő

a) a személyes meghallgatáson nem jelent meg, és magát előzetesen, alapos okkal, haladéktalanul nem mentette ki, vagy azért nem volt idézhető, mert a lakcímének megváltozását nem jelentette be,

b) a feljelentést visszavonta.

(2) A bíróság a személyes meghallgatáson minden olyan kérdésben határozhat, amelyre a személyes meghallgatás előtt jogosult.

(3) Az (1) bekezdés esetében a viszonyvád alapján indult eljárást is meg kell szüntetni, feltéve, hogy a magánindítvány előterjesztésének határideje a személyes meghallgatás napjáig már lejárt.

Fellebbezés a tárgyalás előkészítése során hozott határozatok és intézkedések ellen

505. § Nincs helye fellebbezésnek

a) a nyomozás elrendelése,

b) a személyes meghallgatásra idézés, illetőleg az erről szóló értesítés,

c) a magánvádló kijelölése miatt,

d) az 501. § (1) bekezdése szerinti intézkedés ellen.

A tárgyalás kitűzése

506. § A magánvádlót az idézésben figyelmeztetni kell arra, hogy a kellően ki nem mentett elmaradását a bíróság a vád elejtésének tekinti, feltéve, hogy a képviseletéről nem gondoskodik.

A tárgyaláson részt vevő személyek

507. § Ha a magánvádló a tárgyaláson nem jelenik meg, és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem mentette ki, illetőleg őt azért nem lehetett megidézni, mert lakcímének megváltozását nem jelentette be, úgy kell tekinteni, hogy a vádat elejtette.

A tárgyalás vezetése és rendjének fenntartása

508. § Ha a magánvádlót a tárgyalásról rendzavarás miatt kiutasítják, illetőleg kivezetik, legkésőbb a bizonyítási eljárás befejezése előtt ismertetni kell vele a távollétében lefolytatott bizonyítást. A magánvádló képviselőjének kiutasítása esetén a tárgyalást a rendzavaró költségére el kell napolni, ha a magánvádló a tárgyaláson nincs jelen.

A tárgyalás

509. § (1) A tárgyaláson a bíróság ismerteti a vád, illetőleg a viszonyvád lényegét, ha a magánvádlónak nincs képviseelője, illetve a vádlottnak nincs védője.

(2) A tárgyaláson a bíróság hallgatja ki a vádlottat és a tanút, illetőleg hallgatja meg a szakértőt. A vádlottat a magánvádló távollétében kell kihallgatni.

A vád elejtése és elállás a vád képviselőjétől

510. § (1)⁵³⁵ A magánvádló a vád elejtését nem köteles indokolni. Az 504. § (1) bekezdésének *a)* pontja a tárgyaláson is irányadó. A magánvádló a megismételt eljárásban is elejtheti a vádat.

(2) Ha az ügyész a vád képviselőjét a magánvádlótól vette át, a vádat nem ejtheti el, de a vád képviselőjétől elállhat. Ha a magánvádló jelen van, a tárgyalást folytatni kell, ellenkező esetben a bíróság a tárgyalás elnapolásával egyidejűleg új tárgyalást tűz ki, a magánvádlót pedig értesíti, hogy a vádat ismét ő képviseli.

Az eljárást megszüntető végzés

511. § (1) A bíróság az eljárást megszünteti, ha a magánvádló a tárgyaláson a vádat elejtette, illetőleg a mulasztását vádelejtésnek kell tekinteni (507. §). Az 504. § (3) bekezdése ezekben az esetekben is irányadó.

(2) A rövidített jegyzőkönyvnek [252. § (5) bek.] tartalmaznia kell a vádlottnak azt az esetleges nyilatkozatát, amely a magánvádlót a vád elejtésére indította, valamint a magánvádlónak a vád elejtésére vonatkozó kijelentését.

A másodfokú bírósági eljárás

512. § (1) Az első fokú bíróság határozata ellen a magánvádló a vádlott javára nem jelenthet be fellebbezést.

(2) Az első fokú bíróság az iratokat közvetlenül terjeszti fel a másodfokú bírósághoz.

(3) A bíróság a magánvádlót a tárgyalásra idézi, ha jelenlétét szükségesnek tartja. Egyébként a magánvádlót a tárgyalásról értesíteni kell.

(4) A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét tanácsüléson hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, ha ezt a magánvádló a határozathozatal céljából tartandó tanácsülésig indítványozza. Az 504. § (3) bekezdése ez esetben is irányadó.

513. §⁵³⁶

⁵³⁵ Az 510. § (1) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 252. §-a iktatta be.

⁵³⁶ Az 513. § a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti, és nem lép hatályba.

A büntügyi költség viselése

514. § (1) A 339. § (1) bekezdésében szabályozott esetben a büntügyi költséget a magánvádló viseli, ha azonban a büntetőeljárást a Btk. 32. §-ának *a)* vagy *c)* pontja szerinti büntetethez való jog megszüntetése okból szüntették meg, a 74. § (1) bekezdésének *a)* pontjában meghatározott büntügyi költséget az állam viseli. A 339. § (2) bekezdése alkalmazásának akkor is helye van, ha a bíróság az eljárást az 504. § (1) bekezdésének *b)* pontja, az 510. § (1) bekezdésének első mondata, illetőleg az 512. § (4) bekezdése alapján szüntette meg.

(2) A másodfokú bíróság a magánvádlót a másodfokú eljárásban felmerült büntügyi költség viselésére kötelezi, ha az első fokú bíróság határozata ellen egyedül a magánvádló fellebbezett, és a másodfokú bíróság a határozatot helybenhagyja.

(3) Viszonvád esetében a bíróság úgy is rendelkezhet, hogy a magánvádló és a viszonvádló az általa előlegezett büntügyi költséget viseli.

(4)⁵³⁷

A perújítási indítvány

515. § (1) A magánvádló csak akkor terjeszthet elő perújítási indítványt, ha a terheltet felmentették, vagy az eljárást megszüntették.

(2) A perújítási indítványt közvetlenül a bíróságnál kell előterjeszteni. Ha a perújítási indítvány olyan bűncselekmény megállapítására irányul, amely miatt a vádat az ügyész képviseli, az ügyész nyilatkozatát is be kell szerezni.

XXIII. Fejezet

A BÍRÓSÁG ELÉ ÁLLÍTÁS

516. § A bíróság elé állítás esetén e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A bíróság elé állítás feltételei

517. § (1) Az ügyész a terheltet a bűncselekmény elkövetésétől számított tizenöt napon belül bíróság elé állíthatja, ha

*a)*⁵³⁸ a helyi bíróság hatáskörébe, illetőleg a katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekményre a törvény nyolc évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést rendel,

⁵³⁷ Az 514. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti, és nem lép hatályba.

⁵³⁸ Az 517. § (1) bekezdésének *a)* pontja a 2002: I. törvény 253. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

b) az ügy megítélése egyszerű,
c) a bizonyítékok rendelkezésre állnak,
d) a terheltet tetten érték, vagy a bűncselekmény elkövetését beismerte.

(2) Ha a bíróság elé állítás (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott feltételei fennállnak, tettenérés esetén az ügyész a terheltet a bűncselekmény elkövetésétől számított tizenöt napon belül bíróság elé állítja.

(3)⁵³⁹ A magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló a terhelt bíróság elé állítását nem indítványozhatja.

Nyomozás és vádemelés

518. § (1) Ha a bíróság elé állítás feltételei fennállnak, és az ügyész a gyanúsítottat bíróság elé kívánja állítani, közli a gyanúsítottal, hogy mely bűncselekmény miatt, milyen bizonyítékok alapján állítja bíróság elé.

(2) Az ügyész haladéktalanul gondoskodik arról, hogy a gyanúsított védőt hatalmazhasson meg, ha a gyanúsítottak nincs védője, védőt rendel ki. Ha a terhelt őrizetben van, gondoskodik arról, hogy a védő a terhelttel a tárgyalás előtt beszélhessen.

519. § (1)⁵⁴⁰ Az ügyész haladéktalanul értesíti a bíróságot, ha a vádlottat bíróság elé kívánja állítani, ebben az esetben a bíróság nyomban kitűzi a tárgyalás hatánapját.

(2) A bíróság elé állítás előtt elrendelt személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés a bíróság elé állítás napján tartott tárgyalás befejezéséig tart. Az iratoknak az ügyészhez való visszaküldése esetén a személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedésről a bíróság dönt.

520. § Az ügyész a vádlottat a nyomozó hatóság közreműködésével vagy egyéb módon a bíróság elé állítja, a védőt rövid úton megidézi, és biztosítja, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. Gondoskodik továbbá arról, hogy a tárgyaláson jelen legyenek, akiknek a részvétele kötelező, illetve jelen lehessenek, akiknek a részvétele nem kötelező.

Tárgyalás előkészítése

521. § Bíróság elé állítás esetén a XII. Fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók.

Az első fokú bírósági tárgyalás

522. § (1) A tárgyaláson az ügyész és a védő részvétele kötelező.

(2) Az ügyész a tárgyalás megkezdése előtt — ha ez korábban nem történt meg — az iratokat és a tárgyi bizonyítási eszközöket a bíróságnak átadja, ezt követően a vádat szóban terjeszti elő.

(3) A vád előterjesztése után a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi, ha a bűncselekmény elkövetésétől a bíróság elé állításig több mint tizenöt nap telt el, vagy a bűncselekményre a törvény nyolc évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel.

523. § (1) A vádlottat és a tanút a tanács elnöke hallgatja ki.

(2) Ha a tárgyaláson felvett bizonyítás eredményének megfelelően — további bizonyítási eszközök felkutatása érdekében — az ügyész megkeresése szükséges, a bíróság az iratokat visszaküldi az ügyésznek.

524. § A vád kiterjesztésének akkor van helye, ha a bíróság elé állítás feltételei a kiterjesztett vád szerinti bűncselekményre is fennállnak. Egyébként a bíróság az iratokat visszaküldi az ügyésznek.

525. § Az iratoknak az ügyészhez való visszaküldése miatt fellebbezésnek nincs helye.

XXIV. Fejezet

ELJÁRÁS A TÁVOLLÉVŐ TERHELTTTEL SZEMBEN

526. § Távollévő terhelttel szembeni eljárás esetén e törvényrendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

527. § (1) A nyomozásnak nem akadálya, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik, a terhelt tartózkodási helyének felkutatása iránti intézkedések [73. § (1) bek.] mellett gondoskodni kell a bizonyítási eszközök felderítéséről és biztosításáról.

(2) Ha a terhelt felkutatására tett intézkedések nem vezettek eredményre, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a tárgyalást a terhelt távollétében tartsák meg, ha a nyomozás adatai alapján a vádemelésnek nincs akadálya.

(3) Ha az ügyész indítványozza a tárgyalásnak a vádlott távollétében való megtartását, a bíróság elfogató parancsot bocsát ki, feltéve, hogy erre korábban nem került sor.

(4) Az ügyész a vádemelés előtt — ha a terheltnek nincs meghatalmazott védője — védőt rendel ki, és gondoskodik

⁵³⁹ Az 517. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 253. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁴⁰ Az 519. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 254. §-ával megállapított szöveg.

arról, hogy a védő a nyomozás iratait megismerhesse (193—194. §).

(5)⁵⁴¹ A terheltnek szóló idézést és értesítést, valamint a részére kézbesítendő határozatot és más iratot a védő részére kell kézbesíteni.

A bíróság eljárása az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben

528. §⁵⁴² (1) A bíróság az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben az erre irányuló ügyészi indítványra jár el. Ha az ügyész indítványozza az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szembeni eljárást, a bíróság az eljárást a 188. § (1) bekezdésének a) pontja alapján nem függesztheti fel. A magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló az ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szemben a bírósági eljárást nem indítványozhatja.

(2) Ha az ügyész a tárgyalásnak a vádlott távollétében való megtartását indítványozta, és a vádlott tartózkodási helye a tárgyalás megkezdése előtt ismertté válik, a bíróság értesíti az ügyészt, és a vádlottal szemben szükség esetén személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedést rendel el.

529. § (1) Ha a vádlott tartózkodási helye a vádemelést követően ismeretlenné vált, és távollétében tárgyalásnak helye lehet [527. § (2) bek.], a tanács elnöke az eljárás felfüggesztése nélkül felhívhatja az ügyészt, hogy kíván-e indítványt tenni a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő folytatására, és ezzel egyidejűleg elfogató parancsot bocsát ki.

(2) Ha az ügyész indokoltnak tartja, hogy a tárgyalást a vádlott távollétében tartsák meg, a felhívástól számított tizenöt napon belül erre indítványt tesz.

(3) Ha a vádlott érdekében korábban nem járt el védő, az ügyész a (2) bekezdés szerinti indítványában védő kirendelését is indítványozza. A tárgyalást a korábbi tárgyalás anyagának ismertetésével kell folytatni.

(4) Ha az ügyész nem tesz indítványt arra, hogy a tárgyalást a vádlott távollétében folytassák, a tanács elnöke az eljárást felfüggeszti.

(5)⁵⁴³ Az (1)—(4) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell a másodfokú bírósági eljárásban is.

530. § (1) A vádlott távollétében tartott tárgyaláson az ügyész és a védő részvétele kötelező.

(2) A vádlottnak a vádiratot, a határozatokat, az idézést és az értesítést hirdetményi úton kell kézbesíteni. A vádlottnak szóló idézést és értesítést a védőjének is kézbesíteni kell.

531. §⁵⁴⁴ (1) Ha a vádlott felkutatására tett intézkedések az első fokú bíróság ügydöntő határozatának meghozatala előtt eredményre vezettek, a bíróság a tárgyalást a korábbi tárgyalás anyagának ismertetésével folytatja, szükség esetén a bizonyítási eljárást újra megnyitja (320. §).

(2) Ha a vádlott felkutatására tett intézkedések az első fokú bíróság ügydöntő határozatának meghozatala után vezettek eredményre, a vádlott a fellebbezésre nyitva álló határidőn belül, a fellebbezés bejelentése helyett az első fokú bíróságnál indítványozhatja a tárgyalás megismétlését.

(3) A tárgyalás megkezdése után a bíróság ismerteti a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott határozatát és a vádlottnak a tárgyalás megismétlésére irányuló indítványát. A megismételt tárgyaláson a tanú újabb kihallgatása, illetőleg a szakértő újabb meghallgatása helyett a bíróság előtt korábban tett vallomásról, illetőleg a korábban előterjesztett szakvéleményről készült jegyzőkönyvet fel lehet olvasni. A tárgyalásra egyébként a XIII. Fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) A bíróság a megismételt tárgyalás eredményétől függően a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott határozatát hatályban tartja, vagy hatályon kívül helyezi, és új határozatot hoz.

(5) Ha a vádlott felkutatására tett intézkedések a másodfokú bírósági eljárásban vezettek eredményre, a másodfokú bíróság tárgyalást tűz ki, és azon a vádlottat kihallgatja, valamint — ha szükséges — a vádlott által indítványozott további bizonyítást vesz fel. A másodfokú bíróság az eljárás eredményétől függően az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és az első fokú bíróságot új eljárásra utasítja.

(6) Ha a terhelt tartózkodási helye a jogerős határozat meghozatala után válik ismertté, a javára perújítási indítványt lehet előterjeszteni.

Eljárás a külföldön tartózkodó terhelt távollétében

532. § (1) Ha a terhelt külföldön tartózkodik, és kiadatásának nincs helye, illetőleg kiadatását megtagadták, és a büntetőeljárás átadására sem került sor, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a tárgyalást a vádlott távollétében tartsák meg.

⁵⁴¹ Az 527. § (5) bekezdése a 2002: I. törvény 255. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁴² Az 528. § (1) bekezdését a 2002: I. törvény 256. §-a iktatta be, és egyidejűleg az 528. § eredeti rendelkezésének jelölését (2) bekezdésre módosította.

⁵⁴³ Az 529. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 257. §-a iktatta be.

⁵⁴⁴ Az 531. § a 2002: I. törvény 258. §-ával megállapított szöveg.

(2) Ha a bírósági eljárásban állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának nincs helye, vagy kiadatását megtagadták, és a bíróság a büntetőeljárás felajánlását nem tartja indokoltnak, felhívhatja az ügyészt, hogy kívánja-e indítványozni a tárgyalásnak a vádlott távollétében történő folytatását.

(3)⁵⁴⁵ Ha az ismeretlen helyen tartózkodó vádlott távollétében megkezdett tárgyalás során állapítják meg, hogy a külföldön tartózkodó vádlott kiadatásának nincs helye, vagy a kiadatását megtagadták, és a bíróság a büntetőeljárás átadását nem tartja indokoltnak, a bíróság az ügyész felhívása nélkül folytatja a tárgyalást.

(4) Ha az eljárást a külföldön tartózkodó terhelttel szemben folytatják, illetve, ha a terhelt hazatért, az 527—531. § rendelkezéseit értelemszerűen kell alkalmazni.

XXV. Fejezet

LEMONDÁS A TÁRGYALÁSRÓL

533. § A tárgyalásról lemondás alapján folytatott eljárás esetén e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

534. § (1)⁵⁴⁶ A bíróság az ügyész indítványára a nyolc évnél nem súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt indított eljárásban nyilvános ülésen hozott ítélettel megállapíthatja a vádlott bűnösségét, és büntetést szabhat ki, ha a vádlott a tárgyaláshoz való jogáról lemond, és beismerő vallomást tesz. A magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló a tárgyalásról lemondás alapján folytatott eljárás lefolytatását nem indítványozhatja.

(2)⁵⁴⁷ A tárgyalásról lemondás alapján folytatott eljárásban a Btk. 87/C., illetőleg a 85/A. §-ának alapulvételével meghatározott mértékű szabadságvesztés szabható ki.

(3) A bíróság a polgári jogi igényt nem utasíthatja el.

*Tárgyalásról lemondás együttműködő terhelt esetében*⁵⁴⁸

534/A. § (1) Azzal szemben, aki a bűncselekményt bűnszervezetben (Btk. 137. § 8. pont) követte el, és a nyomozás során az ügy, illetőleg más büntető ügy bizonyításához hozzájárulva az ügyésszel, illetőleg a nyomozó hatósággal jelentős mértékben együttműködött, de a nyomozás megszüntetésére bármely okból nem került sor, tárgyalásról lemondásnak nyolc évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekmény miatt is helye van.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott személy esetén a tárgyalásról lemondás alapján folytatott eljárásban a Btk. 98. §-a, valamint a Btk. Általános Részében a bűnszervezetben elkövetett bűncselekményre előírt szigorúbb rendelkezések nem alkalmazhatóak. A büntetést a Btk. 87/C., illetőleg a 85/A. §-ának alapulvételével kell kiszabni. Ha a bűncselekményre a törvény nyolc évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel, a büntetést e büntetési tételkezet között kell kiszabni.

Az ügyész eljárása

535. §⁵⁴⁹ (1) Az ügyész az ügy körülményeinek, így különösen a terhelt személyének és az elkövetett bűncselekménynek figyelembevételével a vádiratban indítványozhatja az ügy nyilvános ülésen való elbírálását, ha a terhelt

a) a nyomozás során a bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomást tett, és

b) kezdeményezi az ügy nyilvános ülésen való elbírálását.

(2) A terheltet a tárgyalásról lemondás lehetőségéről és annak következményeiről az ügyész a vádemelést megelőzően tájékoztatja. A tájékoztatást és a terhelt nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni. Az ügyész a tájékoztatásról készült jegyzőkönyvet a nyomozási iratok részeként akkor csatolhatja a vádirat bírósági példányához, ha a terhelt kezdeményezte az ügy nyilvános ülésen való elbírálását.

(3) A nyomozás során beismerő vallomást nem tett terhelt a nyomozás befejezése után, de legkésőbb a vádirat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül az ügyésznél kezdeményezheti, hogy az ügyész indítványozza az ügy nyilvános ülésen való elbírálását.

(4) Ha az ügyész a kezdeményezéssel egyetért, a terheltet meghallgatja, és közli a terhelttel, hogy a kezdeményezést elfogadta. Ebben az esetben az ügyész haladéktalanul indítványt tesz a bíróságnak az ügy nyilvános ülésen való elbírálására. A terhelt részére — ha nincs védője — védőt rendel ki, és gondoskodik arról, hogy a védő a nyomozás iratait megismerhesse.

⁵⁴⁵ Az 532. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 259. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁴⁶ Az 534. § (1) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 260. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁵⁴⁷ Az 534. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 260. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁴⁸ Az alcímet és az 534/A. §-t a 2002: I. törvény 261. §-a iktatta be.

⁵⁴⁹ Az 535. § a 2002: I. törvény 262. §-ával megállapított szöveg.

(5) Ha az ügyész az ügy nyilvános ülésen való elbírálását nem indítványozza, a terhelt kezdeményezéséről a bíróságot nem tájékoztathatja, az ezzel összefüggésben keletkezett iratokat nem nyújthatja be a bírósághoz.

(6) Az ügyész az ügy nyilvános ülésen való elbírálására vonatkozó indítványát nem vonhatja vissza. Ha az ügyész az ülés eredményéhez képest úgy látja, hogy a vádlott súlyosabb bűncselekményben bűnös, vagy más bűncselekményben is bűnös, indítványozza az ügy tárgyalásra utalását.

A bíróság eljárása

536. § (1) A tárgyalásról lemondás esetén a bíróság egyesbíróként jár el, és nyilvános ülést tart. A nyilvános ülésen az ügyész és a védő részvétele kötelező.

(2) A nyilvános ülés előkészítésére a tárgyalás előkészítésének szabályai irányadók.

537. § (1) A nyilvános ülésen az ügyész ismerteti a vádat és az ügynek a nyilvános ülésen alapuló elbírálására vonatkozó indítványát.

(2) A vád és az indítvány ismertetését követően a bíróság tájékoztatja a vádlottat a tárgyalásról lemondás és a bíróság előtt tett beismerése következményeiről, különösen az 539. és az 541. §-ban foglalt rendelkezésekről.

(3) Ezt követően a bíróság a vádlottat felhívja, hogy nyilatkozzék, lemond-e a tárgyalásról.

(4) A nyilatkozat megtétele előtt a bíróság lehetővé teszi, hogy a vádlott a védővel tanácskozzék.

(5) A bíróság a nyilvános ülést elrendeli, ha a vádlott a tárgyalásról lemond, és a bíróság e tény, az eljárás iratai, valamint — szükség esetén — az ügyészhez, a vádlotthoz és a védőhöz intézett kérdésekre adott válaszok alapján nem látja akadályát az ügy nyilvános ülésen való elintézésének. Egyéb esetben a bíróság az ügyet tárgyalásra utalja. E végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

538. § (1)⁵⁵⁰ A bíróság a vádlottat a tárgyalásról lemondó nyilatkozata után kihallgatja a vád tárgyává tett cselekményekről. Ha a vádlott a vallomástételt megtagadja, a bíróság az ügyet tárgyalásra utalja, e végzés ellen nincs helye fellebbezésnek. Erre a vádlottat a kihallgatás megkezdése előtt figyelmeztetni kell.

(2) Ha a vádlott kihallgatását követően a bíróság úgy ítéli meg, hogy a vádlott beszámítási képessége, beismerésének önkéntessége vagy hitelt érdemlősége iránt ésszerű kétely mutatkozik, továbbá ha — az 535. § (3) bekezdésének esetét kivéve — a vádlott vallomása a nyomozás során tett vallomásától lényegesen eltér, az ügyet tárgyalásra utalja, e végzés ellen nincs helye fellebbezésnek. Ha a bíróság erre nem lát alapot, a vádlottat a büntetéskiszabási körülményekre is kihallgatja.

(3) A vádlott kihallgatásának befejezése után az ügyész, ezt követően a védő felszólalhat.

539. § (1) A bíróság a vádlott bűnösségét a beismerő vallomására és a nyomozás irataira alapítja.

(2)⁵⁵¹ Ha a vádtól eltérő súlyosabb minősítés látszik megállapíthatónak, a bíróság az ügyet tárgyalásra utalja. E végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(3)⁵⁵² A bűnösséget megállapító ítélet indokolásában a 258. § (3) bekezdésének a) — c) pontjában foglaltakon kívül a büntetéskiszabási körülmények és az alkalmazott jogszabályok megjelölése mellett elegendő a tárgyalásról lemondás tényére utalni.

540. § Ha az ügyész a nyilvános ülést az 535. § (2) bekezdése alapján indítványozta, és a bíróság a nyilvános ülésen az ügyet tárgyalásra utalta — feltéve, hogy⁵⁵³ a tárgyalás megtartásának nincs akadálya —, a bíróság a tárgyalást nyomban megtartja. A tárgyalásra a XIII. Fejezet rendelkezései az irányadók.

*A másodfokú bírósági eljárás*⁵⁵⁴

541. § (1) A bűnösség megállapítása, az 539. § szerint megállapított, a váddal egyező tényállás, valamint a vádirati minősítéssel egyező minősítés miatt nincs helye fellebbezésnek.

(2) A fellebbezésben az (1) bekezdés korlátai között lehet új tényt állítani és új bizonyítékra hivatkozni.

542. §⁵⁵⁵ (1) A másodfokú bíróság a fellebbezéssel megátadott ítélet tényállásának megalapozottságára, a bűnösség megállapítására és a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezéseit felülbírálja, de a bűnösség megállapítása, az 539. § szerint megállapított, a váddal egyező tényállás, valamint a vádirati minősítéssel egyező minősítés esetén az első fokú ítéletet akkor változtathatja meg, ha a terhelt felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye, illetőleg — az első fokú ítéletben megállapított minősítés megváltoztatása folytán — lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett intézkedést kell alkalmazni.

⁵⁵¹ Az 539. § (2) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 264. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁵⁵² Az 539. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 264. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁵³ Az 540. §-ból a „tanúk a korábban kibocsátott idézésre megjelenetek és a” szövegrész a 2002: I. törvény 308. §-ának (2) bekezdése alapján érvényét veszti és nem lép hatályba.

⁵⁵⁴ Az 541. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 265. §-a állapította meg.

⁵⁵⁵ Az 542. § (1) és (2) bekezdését a 2002: I. törvény 266. §-a iktatta be, és egyidejűleg az 542. § eredeti (1) és (2) bekezdésének számozását (3) és (4) bekezdésre módosította.

⁵⁵⁰ Az 538. § (1) és (2) bekezdése a 2002: I. törvény 263. §-ával megállapított szöveg.

(2) A másodfokú eljárásban bizonyítás az 539. § (1) bekezdésében meghatározott keretek között vehető fel.

(3) A másodfokú bíróság az ügyész súlyosításra irányuló fellebbezése esetén is az 534. § (2) bekezdésében megállapított kereten belül szabhatja ki a büntetést.

(4) Ha az első fokú bíróság a nyilvános ülést a törvényi feltételek hiányában tartotta meg, a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az eljárásnak a megismételt eljárás szabályai szerinti lefolytatására utasítja.

XXVI. Fejezet

A TÁRGYALÁS MELLŐZÉSE⁵⁵⁶

543. § E törvény rendelkezéseit a tárgyalás mellőzésével végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés, pénzbüntetés kiszabása, illetőleg mellékbüntetés önálló büntetesként való alkalmazása vagy próbára bocsátás esetén az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

544. § (1) A bíróság az ügyész indítványára — magánvádas ügyben hivatalból — a szabadlábon lévő vádlottal szemben tárgyalás mellőzésével végzésben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést, pénzbüntetést, illetőleg önálló büntetesként foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kiutasítást — katonával szemben lefokozást, szolgálati viszony megszüntetését is —, továbbá intézkedésként próbára bocsátást, megrovást alkalmaz a három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén, ha

a) a törvény a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését, pénzbüntetés kiszabását, a próbára bocsátást, illetőleg a mellékbüntetés önálló büntetesként alkalmazását lehetővé teszi,

b) a tényállás egyszerű,

c) a vádlott a bűncselekmény elkövetését beismerte,

d) a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető.

(2) Tárgyalás mellőzésével egy évet meghaladó szabadságvesztés nem szabható ki.

(3)⁵⁵⁷ A tárgyalás mellőzésével meghozott végzésre — ha e törvény másképp nem rendelkezik — az ítéletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

545. § (1) Az 544. § (1) bekezdésében meghatározott végzés meghozatalának az ügynek a bíróságra érkezésétől számított harminc napon belül van helye.

(2) Magánvádas ügyben az (1) bekezdésben meghatározott határidőt a személyes meghallgatás napjától kell számítani.

546. § (1) Ha az ügyész a vádiratban nem tett indítványt arra, hogy a bíróság tárgyalás mellőzésével járjon el, a bíróság felhívhatja az indítvány megtételére.

(2) Az ügyész az (1) bekezdésben írt indítványát a felhívás kézbesítésétől számított három napon belül teheti meg.

547. § (1) A bíróság

a) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés vagy pénzbüntetés kiszabása esetén mellékbüntetesként foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást vagy kiutasítást — katonával szemben lefokozást, a szolgálati viszony megszüntetését, rendfokozatban visszavetést és a várakozási idő meghosszabbítását is —, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén pénzmellékbüntetést alkalmazhat,

b) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása vagy próbára bocsátás esetén pártfogó felügyeletet is alkalmazhat,

c)⁵⁵⁸ a végzésben elkobzást, illetőleg vagyoneklobzást is kimondhat, illetőleg a polgári jogi igénynek helyt adhat, vagy a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasíthatja,

d)⁵⁵⁹ a próbára bocsátást megszüntetheti, illetőleg hatályon kívül helyezheti.

(2) A bűnügyi költség viselésére a 338—340. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A tárgyalás mellőzésével hozott végzés rendelkező részének tartalmaznia kell

a) a bűncselekmény megjelölését,

b) a kiszabott szabadságvesztést, pénzbüntetést, illetőleg önálló büntetesként alkalmazott mellékbüntetést, próbára bocsátást vagy megrovást,

c) a jogszabályon alapuló egyéb rendelkezéseket,

d) az 548. és az 550. §-ban foglaltakra való figyelmeztetést.

(4) A végzés indokolására a 259. § (1) bekezdése megfelelően irányadó.

(5)⁵⁶⁰ A végzést bírósági titkár is meghozhatja.

548. § (1) A tárgyalás mellőzésével hozott végzés ellen fellebbezésnek nincs helye; az ügyész, a magánvádló, a vádlott, a védő, a magánfél és az egyéb érdekelt a kézbesítéstől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. A kérelem alapján a bíróság tárgyalást tart.

⁵⁵⁸ Az 547. § (1) bekezdésének c) pontja a 2002: I. törvény 268. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁵⁹ Az 547. § (1) bekezdésének d) pontját a 2002: I. törvény 268. §-ának (1) bekezdése iktatta be.

⁵⁶⁰ Az 547. § (5) bekezdését a 2002: I. törvény 268. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁵⁶ A XVI. Fejezet címének szövegét a 2002: I. törvény 267. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁵⁷ Az 544. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 267. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) Az ügyész nem kérheti tárgyalás tartását azon a címen, hogy a bíróság az 544. § (1) bekezdése alapján járt el.

(3)⁵⁶¹ A magánfél kizárólag a polgári jogi igényt elbíró rendelkezéssel, az egyéb érdekelt csak az elkobzással és a vagyoneklobzással kapcsolatban kérheti tárgyalás tartását. Ha a tárgyalás tartását kizárólag a magánfél kérte, a bíróság a tárgyaláson a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezi, és az igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

(4) A tárgyalás tartására irányuló kérelemnek a végzés végrehajtására — az 549. § (2) bekezdésének esetét kivéve — halasztó hatálya van.

(5)⁵⁶² Ha a vádlott részére a tárgyalás mellőzésével hozott végzést nem lehetett kézbesíteni, a kézbesítés elmaradásának következményeire a 70. § (7) bekezdését azzal kell alkalmazni, hogy hirdetményi kézbesítésnek nincs helye, és a bíróság az ügy tárgyalásának kitűzése iránt intézkedik.

549. § (1)⁵⁶³ A tárgyalás megkezdése után a bíróság ismerteteti a tárgyalás mellőzésével hozott végzést és a tárgyalás tartására irányuló kérelmet.

(2) A tárgyalás tartása iránti kérelemnek az 548. § (3) bekezdésében meghatározott esetében, továbbá ha az ügyész, a vádlott vagy a védő kizárólag az elkobzásra, illetőleg vagyoneklobzásra, a polgári jogi igényre vagy a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést sérelmezte, a bíróság a tárgyaláson csak ebben a kérdésben határoz.

(3) A bíróság — a (2) bekezdés kivételével — a tárgyalás mellőzésével hozott végzését hatályon kívül helyezi, ezt követően a tárgyalást a XIII. Fejezet rendelkezései szerint folytatja le.

(4) A bíróság a vádlott terhére szóló kérelem hiányában akkor szabhat ki súlyosabb büntetést, illetve alkalmazhat súlyosabb büntetés helyett alkalmazott intézkedést, ha a tárgyaláson új bizonyíték merül fel, és ennek alapján a bíróság olyan új tényt állapít meg, amelynek folytán súlyosabb minősítést kell alkalmazni, vagy jelentős mértékben súlyosabb büntetést kell kiszabni, illetőleg súlyosabb büntetés helyett alkalmazott intézkedést kell alkalmazni.

(5) A (3) bekezdés alapján hozott végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

550. § (1) A tárgyalás tartására irányuló kérelmet a kérelmező a tárgyalás megkezdéséig visszavonhatja.

(2) A tárgyalást kérő személynek a tárgyaláson való részvétele kötelező. Ha a tárgyaláson nem jelenik meg, és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki, úgy kell tekinteni, mint aki a kérelmét visszavonta. Ez a rendelkezés az ügyészre nem vonatkozik.

XXVII. Fejezet

ELJÁRÁS A MENTESSÉGET ÉLVEZŐ SZEMÉLYEK ÜGYÉBEN

Közjogi tisztség betöltésén alapuló mentesség

551. § (1) Az országgyűlési képviselő, az alkotmánybíró, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és általános helyettese, a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, az adatvédelmi biztos, az Állami Számvevőszék elnöke és elnökhelyettesei ellen — e tisztségük fennállása alatt — csak a mentelmi jog felfüggesztése után indítható büntető-eljárás.

(2) A hivatásos bíró és az ügyész ellen, valamint az ülnök ellen az e minőségében elkövetett bűncselekménye miatt csak az arra jogosult előzetes hozzájárulásával indítható büntetőeljárás.

(3) Az (1)–(2) bekezdésben felsorolt mentességet élvező személyek gyanúsítottkénti kihallgatására csak a mentelmi jog felfüggesztése, illetve az arra jogosult előzetes hozzájárulásának megadása után kerülhet sor, és ezt megelőzően az ilyen személlyel szemben — a tettenérés esetét kivéve — kényszerintézkedés nem alkalmazható.

(4) Külön törvény határozza meg, hogy mely szerv vagy személy jogosult a mentelmi jog felfüggesztésére, illetve a hozzájárulás megadására.

552. § (1) Ha a büntetőeljárás során adat merül fel arra, hogy a terhelt mentességet élvező személy, az eljárás felfüggesztése mellett indítványozni kell a mentelmi jog felfüggesztésére, illetőleg a hozzájárulás megadására jogosult döntését. Az indítványt a vádirat benyújtásáig a legfőbb ügyész, azt követően, valamint magánvádas ügyben a bíróság terjeszti elő. Tettenérés esetén az indítványt haladéktalanul elő kell terjeszteni.

(2) Ha az indítványt a mentelmi jog felfüggesztésére, illetve a hozzájárulás megadására jogosult elutasította, az eljárást meg kell szüntetni. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az eljárás ilyen okból történő megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a személyes mentesség megszűnését követően a büntetőeljárást lefolytassák.

(3) A mentelmi jog felfüggesztését, illetőleg a hozzájárulás megadását követően az eljárást soron kívül, e törvény szerint kell lefolytatni. Az eljárás csak arra a cselekményre nézve folytatható le, amelyre a hozzájárulás kiterjed.

⁵⁶¹ Az 548. § (3) bekezdése a 2002. I. törvény 269. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁶² Az 548. § (5) bekezdése a 2002. I. törvény 269. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁶³ Az 549. § (1) és (2) bekezdése a 2002. I. törvény 270. §-ával megállapított szöveg.

Nemzetközi jogon alapuló mentesség

553. § (1) Az 551—552. § rendelkezéseit az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló más mentességet (a továbbiakban együttesen: diplomáciai mentesség) élvező személyek ügyében.

(2) A diplomáciai mentességet élvező személlyel szemben büntetőeljárás cselekmény a mentesség felfüggesztéséig nem végezhető.

(3) A diplomáciai mentesség felfüggesztésére vonatkozó indítványt a bíróság az igazságügy-miniszter útján, a legfőbb ügyész közvetlenül terjeszti elő a külügyminiszternek.

554. § (1) A bíróság a diplomáciai mentesség tárgyában hozott döntésig az eljárást akkor is felfüggeszti, ha a mentességet élvező személy magánvádlóként lép fel. Ha a bíróság a külügyminiszter állásfoglalása alapján a mentességet megállapította, az eljárást megszünteti.

(2) Ha az eljárás során a diplomáciai mentességet élvező személy tanúkénti kihallgatása válik szükségessé, vagy ilyen személy magánfélként lép fel, a vádirat benyújtásáig a legfőbb ügyész, azt követően, illetve magánvádas ügyben a bíróság az igazságügy-miniszter útján — az eljárás felfüggesztése nélkül — a külügyminiszternek tesz előterjesztést állásfoglalás végett.

(3) Ha a külügyminiszter állásfoglalása alapján a mentesség megállapítható, a mentességet élvező személy nem hallgatható ki, illetőleg polgári jogi igénye nem bírálható el.

(4) Az 553. § (1) bekezdésében meghatározott mentességet élvező személy a büntetőeljárásban védőként és szakértőként nem járhat el, illetve hatósági tanúként nem vehető igénybe.

HATODIK RÉSZ

XXVIII. Fejezet

KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

I. Cím

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

555. § (1) E törvény rendelkezéseit a különleges eljárásokban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A különleges eljárások során — eltérő rendelkezés hiányában —

a) az eljárás hivatalból vagy az ügyész, a terhelt vagy a védő indítványára indul meg,

b) az a bíróság jár el, amely a különleges eljárást megelőzően az ügyben (alapügy) első fokon ügydöntő határozatot hozott,

c) a bíróság ülnökök közreműködése nélkül, egyesbíróként jár el,

d) a bíróság az eljárást megszünteti, ha az ügyész az indítványát visszavonta,

e) a bíróság az iratok alapján dönt, szükség esetén ülésen meghallgatja az ügyészt, a terheltet és a védőt; bizonyítás felvétele esetén tárgyalást tart,

f) az ügyész, a terhelt és a védő meghallgatásáról jegyzőkönyvet kell készíteni,

g) a bíróság határozata ellen az ügyész, a terhelt és a védő fellebbezhet,

h) a másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítélete elleni fellebbezést is tanácsülésen bírálja el,

i)⁵⁶⁴ a bűnügyi költséget a terhelt viseli, amennyiben az alapügyben a bűnügyi költség megfizetésére kötelezték.

(3) E fejezet alkalmazásában bűnügyi költség a különleges eljárás során felmerült, az állam által előlegezett költség, illetőleg készkiadás [74. § (1) bek.].

(4) A különleges eljárás során a tárgyalás vagy az ülés megtartása végett az ismeretlen helyen tartózkodó terhelttel szemben a 73. §-ban szabályozott intézkedéseknek van helye; elfogató parancs akkor bocsátható ki, ha a különleges eljárás folytán szabadságelvonásra kerülhet sor. Ha elfogató parancsot bocsátottak ki, a terhelt megtalálása esetén őrizetbe vehető. Az őrizet a tárgyalás, illetőleg az ülés befejezéséig — legfeljebb hat napig — tart.

II. Cím

AZ EGYES KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának utólagos megállapítása

556. § A bíróság a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról [Btk. 41. § (1) bek., 111. § (2) bek.] utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. A Btk. 45. §-ának (2) bekezdésén alapuló rendelkezés nem pótolható, illetőleg nem vizsgálható felül.

A feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés utólagos módosítása

557. § (1) A bíróság utólag határoz, ha a jogerős ítélet a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatban nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

⁵⁶⁴ Az 555. § (2) bekezdésének eredeti i) pontja a 2002: I. törvény 308. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján érvényét veszti és nem lép hatályba, ezzel egyidejűleg az 555. § (1) bekezdésének eredeti j) pontjának jelölését a törvényhely második mondata i) pontra módosította.

(2) Ha a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról határoz utólag, tárgyalást tart.

A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának elhalasztása életfogytig tartó szabadságvesztés esetén

558. §⁵⁶⁵ A bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára tárgyaláson határoz az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja elhalasztásáról (Btk. 47/B. §).

A feltételes szabadság megszüntetése

559. § A bíróság a feltételes szabadság megszüntetéséről utólag határoz, ha erről a feltételes szabadság tartama alatt elkövetett bűncselekményt elbíráló bíróság nem rendelkezett.

A feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezés utólagos módosítása

560. § A bíróság utólag határoz, ha a jogerős ítélet a feltételes szabadság megszüntetéséről nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

Közérdekű munka utólagos meghatározása

561. § A bíróság utólag határoz, ha a közérdekű munkát kiszabó jogerős ítéletében nem határozott meg közérdekű munkaként végzendő munkát.

A pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés utólagos meghatározása

562. § A bíróság utólag határoz, ha jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a pénzmellékbüntetésnek — meg nem fizetése esetén — szabadságvesztésre átváltoztatásáról.

A pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztésre

563. § (1) A pénzbüntetésnek, illetőleg a pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatásáról a bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára határoz, ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizette meg.

(2) Az átváltoztatást kimondó végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

⁵⁶⁵ Az 558. § a 2002: I. törvény 271. §-ával megállapított szöveg.

A járművezetéstől eltiltás utólagos beszámítása

564. § A bíróság utólag határoz, ha az elítélt vezetői engedélye visszavonásának a járművezetéstől eltiltás időtartamába való beszámításáról a jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

*Mentesítés a végleges hatályú foglalkozástól és járművezetéstől eltiltás, valamint a végleges hatályú kiutasítás alól*⁵⁶⁶

565. § (1) A foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől végleges eltiltás alóli mentesítést az elítélt az alapügyben első fokon eljáró bíróságnál kérheti.

(2) A bíróság a kérelem elbírálása előtt beszerzi az ügyész nyilatkozatát. Ha a mentesítés törvényi előfeltételei hiányoznak, a bíróság a kérelmet elutasítja, egyébként érdemben elbírálja.

(3)⁵⁶⁷ A végleges hatályú kiutasítás alóli mentesítést az elítélt az alapügyben első fokon eljáró bíróságnál kérheti. A kérelmet a Magyar Köztársaság külképviseleténél is elő lehet terjeszteni.

(4) A bíróság a kérelem elbírálása előtt beszerzi az ügyész, az idegenrendészeti hatóság, valamint — lehetőség szerint — az elítélt lakóhelye szerinti állam büntetőjogi jogsegély teljesítésére feljogosított hatóságának nyilatkozatát. Ha a mentesítés törvényi előfeltételei hiányoznak, a bíróság a kérelmet elutasítja, egyébként érdemben elbírálja.

A kényszergyógykezelés felülvizsgálata

566. § (1)⁵⁶⁸ A bíróság a kényszergyógykezelés felülvizsgálatáról — ennek keretében fenntartásának szükségességéről, illetőleg megszüntetéséről — tanácsban, tárgyaláson, végzéssel határoz. A tárgyaláson az ügyészt, a védőt és — feltéve, hogy állapota miatt megjelenhet, és a jogainak gyakorlására képes — a kényszergyógykezelés alatt álló személyt meg kell hallgatni. Ha első fokon nem budapesti székhelyű helyi bíróság járt el, a felülvizsgálatra a Pesti Központi Kerületi Bíróság, ha pedig első fokon nem budapesti székhelyű megyei bíróság járt el, a felülvizsgálatra a Fővárosi Bíróság illetékes.

⁵⁶⁶ Az 565. § alcímét a 2002: I. törvény 272. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁶⁷ Az 565. § (3) és (4) bekezdését a 2002: I. törvény 272. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁶⁸ Az 566. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 273. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(2)⁵⁶⁹ A bíróság a kényszergyógykezelés megkezdésétől számított egy év eltelte előtt a kényszergyógykezelés szükségességét hivatalból felülvizsgálja. Ha a kényszergyógykezelést nem szünteti meg, a felülvizsgálatot évenként megismétli. Ha a kényszergyógykezelésre kötelezett személy a vele szemben hozott ítélet jogerőre emelkedése előtt ideiglenes kényszergyógykezelés hatálya alatt állt, a határidőt a kényszerintézkedés megkezdésének napjától kell számítani.

(3) A kényszergyógykezelés felülvizsgálatának helye van az ügyésznek, a kényszergyógykezelés alatt állónak, házastársának, törvényes képviselőjének vagy a védőnek az indítványára, továbbá a kényszergyógykezelést végrehajtó intézet vezetőjének előterjesztésére is. A bíróság a kényszergyógykezelésnek indítványra történő felülvizsgálatát mellőzheti, ha erre hat hónapon belül már sor került.

(4)⁵⁷⁰ A felülvizsgálat előtt elmeorvos szakértői véleményt kell beszerezni. Az eljárásban a kényszergyógykezelést végrehajtó intézet orvosa az elmeorvos-szakértői vélemény kialakításában egyik szakértőként közreműködhet.

(5) A kényszergyógykezelés felülvizsgálatáról hozott végzés ellen a kényszergyógykezelés alatt álló házastársa és törvényes képviselője is fellebbezhet.

Pártfogó felügyelet utólagos elrendelése

567. § (1) A bíróság a pártfogó felügyelet elrendeléséről utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem rendelkezett; vagy a szabadságvesztés végrehajtását kegyelemből próbaidőre felfüggesztették, és az elítélt visszaeső [Btk. 82. § (1) bek.].

(2) A bíróság a pártfogó felügyelet elrendelése előtt beszerzi az ügyész indítványát. A bíróság tárgyalást tart, ha külön magatartási szabályok [Btk. 82. § (6) bek.] előírása látszik szükségesnek, illetőleg a külön magatartási szabályok előírását az ügyész indítványozza.

Eljárás próbára bocsátás esetén

568. § (1)⁵⁷¹ Az alapügyben eljáró bíróság hivatalból vagy az ügyész indítványára tárgyaláson, ítélettel határoz a próbaidő meghosszabbításáról vagy a próbára bocsátás megszüntetéséről [Btk. 73. § (1) és (2) bek.], ha a próbára bocsátott a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegte. Az ítéletben a vádlottat bűnösnek mondja ki a terhére már megállapított bűncselekményben, és büntetést szab ki vele szemben. Fiatalkorú esetén a bíróság a bűnösnek kimondás mellőzésével javítóintézeti nevelést is alkalmazhat.

(2) A bíróság határozata elleni fellebbezésre az ügydöntő határozat elleni jogorvoslatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Ha a próbaidő előtt vagy a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt a próbára bocsátott ellen újabb eljárás indul, és az újabb ügy elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság az ügyeket nem egyesítette [265. § (2)—(3) bek.], erről a bíróság az ügyész indítványára vagy hivatalból határoz, és az ügyben tárgyalást tűz ki. A tárgyalást a XV. Fejezet III. Címe⁵⁷² alapján kell lefolytatni. Az egyesítést kimondó határozat ellen fellebbezésnek nincs helye.

*Az elkobzásra, illetőleg a vagyoneklobzásra irányuló eljárás*⁵⁷³

569. § (1)⁵⁷⁴ Az ügyész indítványára az elkobzásról, illetőleg a vagyoneklobzásról a bíróság határoz, ha büntető-eljárás senki ellen nem indult, vagy azt megszüntették, illetőleg a terhelt ismeretlen helyen tartózkodása vagy elmebetegsége miatt az eljárást felfüggesztették.

(2) Az eljárást az a bíróság folytatja le, amely a bűncselekmény elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik, ha ez nem állapítható meg, az a bíróság, amelynél az ügyész indítványozza.

(3) A bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, de az ügyész és az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a végzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti.

(4) A tárgyalásról értesíteni kell az ügyészt és az indítvány folytán érdekeltet. Ha az érdekelt ismeretlen, vagy ismeretlen helyen tartózkodik, illetőleg a magyar nyelvet nem ismeri, részére a bíróság képviselőt rendel ki.

(5) A tárgyalásra a XXVI. Fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadók. A büntügyi költség viselésére az erre vonatkozó általános rendelkezéseket (338—340. §) megfelelően alkalmazni kell. A tárgyaláson hozott végzés ellen az érdekelt is fellebbezhet; a fellebbezésnek halasztó hatálya van.

(6) A bíróságnak az (1)—(2) bekezdésben meghatározott feladatát bírósági titkár is elláthatja, tárgyalás tartására azonban nem jogosult.

⁵⁶⁹ Az 566. § (2) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 273. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁷⁰ Az 566. § (4) bekezdésének második mondatát a 2002: I. törvény 273. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁵⁷¹ Az 568. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 274. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁷² Az 568. § (3) bekezdésének második mondatában a hivatkozást a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja állapította meg.

⁵⁷³ Az alcímet a 2002: I. törvény 275. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁷⁴ Az 569. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 275. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

Utólagos elkobzás

570. § (1)⁵⁷⁵ Ha a bíróság a tárgyalás alapján hozott ügydöntő határozatában az elkobzásról, illetőleg a vagyon-elkobzásról nem rendelkezett, erről az ügyész indítványára, illetőleg hivatalból utólag határoz. A bíróság eljárására az 569. § (3) bekezdése az irányadó.

(2) Ha a bíróság tárgyalást tart, erről az ügyészt, a terheltet, a védőt és az indítvány folytán érdekeltet értesíteni kell. A tárgyalásra a XXVI. Fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadók.

(3) A tárgyaláson hozott végzés ellen az érdekelt is fellebbezhet, a fellebbezésnek halasztó hatálya van.

Utólagos rendelkezés a lefoglalt dologról

571. § Ha a bíróság az ügydöntő határozatában a lefoglalt dolog kiadásáról, megsemmisítéséről, illetőleg arról, hogy az az állam tulajdonába kerül, nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett, erről az ügyész indítványára vagy hivatalból utólag az 570. § megfelelő alkalmazásával határoz.

*Próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtásának utólagos elrendelése és utólagos rendelkezés a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésről*⁵⁷⁶

572. § (1) A bíróság a próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását az ügyész indítványára vagy hivatalból elrendeli, ha

*a)*⁵⁷⁷

b) az elítéltet a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt a Btk. 91. § (1) bekezdésének *b)* pontjában vagy (3) bekezdésében meghatározott büntetésre ítélték, és az újabb bűncselekmény miatt eljáró bíróság a végrehajtás iránt nem intézkedett,

c) az elkövető a pártfogó felügyelet magatartási szabályait súlyosan megszegte.

(2)⁵⁷⁸ Az (1) bekezdés *c)* pontja esetén a bíróság tárgyaláson határoz.

(3) Ha a próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását nem rendelik el, a büntügyi költséget az állam viseli.

⁵⁷⁵ Az 570. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 276. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁷⁶ Az alcímet a 2002: I. törvény 277. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁷⁷ Az 572. § (1) bekezdésének *a)* pontját az Alkotmánybíróság 5/1999. (III. 31.) AB határozata a törvény kihirdetésének (1998. március 23.) napjával megsemmisítette.

⁵⁷⁸ Az 572. § (2) bekezdéséből az 572. § (1) bekezdésének *a)* pontjára utaló rendelkezést [„a) és”] az Alkotmánybíróság 5/1999. (III. 31.) AB határozata megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság határozata alapján az 572. § (2) bekezdése a közölt szöveggel lép hatályba.

(4) Az (1) bekezdés *a)* pontja nem alkalmazható, ha a terhelttel szemben az 543. § alkalmazásával szabtak ki büntetést.

(5) A próbaidőre felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelő végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

(6)⁵⁷⁹ A bíróság utólag határoz a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtása elrendelésének hatályon kívül helyezéséről, ha a szabadságvesztés végrehajtását törvénysértően rendelte el.

Utólagos rendelkezés közkegyelemről

573. § A bíróság utólag határoz a közkegyelem hatálya kérdésében, illetőleg az ezzel összefüggő jogkövetkezményekről, ha erről a jogerős határozat nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

Az összbüntetésbe foglalás

574. § (1) Az összbüntetésbe foglalásra a legutóbb befejezett ügyben eljáró első fokú bíróság illetékes, ha az eljárásokat azonos hatáskörű bíróságok folytatták; egyébként a magasabb hatáskörű első fokú bíróság jár el.

(2)⁵⁸⁰ Ha az egyik ügyben katonai büntetőeljárás volt folyamatban, az összbüntetésbe foglalásról az a bíróság határoz, amely a katonai büntetőeljárást lefolytatta, kivéve, ha a legutóbb befejezett ügyben a katonai büntetőeljárás hatályát a 470. § (3) bekezdése alapozta meg.

(3) A bíróság az összbüntetésbe foglalást ítélettel, az erre irányuló indítvány elutasítását végzéssel mondja ki. Az ítéletben a bíróság az 556. és 557. §-ban foglaltakról is rendelkezhet.

(4) Az összbüntetésbe foglalásra jogosult bíróság előtt folyamatban volt eljárásban a védő meghatalmazásának, illetőleg kirendelésének hatálya az összbüntetési eljárásra is kiterjed.

(5) Ha az összbüntetésbe foglalást nem rendelték el, a büntügyi költséget az állam viseli.

Utólagos összbüntetésbe foglalás

575. § A bíróság az összbüntetésbe foglalásról, illetve az összbüntetés tartamáról utólag határoz, ha erről a jogerős összbüntetési ítélet nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

⁵⁷⁹ Az 572. § (6) bekezdését a 2002: I. törvény 277. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁸⁰ Az 574. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 278. §-ával megállapított szöveg.

*Előzetes fogvatartás és házi őrizet utólagos beszámítása*⁵⁸¹

576. § (1) A bíróság az előzetes fogvatartás, illetőleg a házi őrizet beszámításáról utólag határoz, ha erről a jogerős ítélet nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

(2) Az (1) bekezdés szerinti eljárásban a Btk. 99. §-ának (3) bekezdésén alapuló rendelkezés csak akkor vizsgálható felül, ha a jogerős ítélet e rendelkezése törvénysértő.

Bírósági mentesítés

577. § (1) A büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli utólagos bírósági mentesítést az elítélt, illetőleg törvényes képviselője az alapügyben első fokon eljáró bíróságnál kérheti. Több elítélés esetében a magasabb hatáskörű bíróság, ennek hiányában az a bíróság jár el, amely a legsúlyosabb büntetést szabta ki. Ha a büntetések azonos súlyúak, a bíróságok bármelyike eljárhat.

(2)⁵⁸² Ha az egyik ügyben katonai büntetőeljárás volt folyamatban, az a bíróság jár el, amely a katonai büntetőeljárást lefolytatta, kivéve, ha a katonai büntetőeljárás hatályát a 470. § (3) bekezdése alapozta meg.

(3) A bíróság a kérelem elbírálása előtt beszerzi az ügyész nyilatkozatát. Ha a mentesítés törvényi előfeltételei hiányoznak, a bíróság a kérelmet elutasítja, egyébként érdemben elbírálja.

(4) A bíróság a mentesítést kimondó határozat hatályon kívül helyezéséről az ügyész indítványára vagy hivatalból utólag határoz, ha a mentesítés hatályát veszítette [Btk. 102. § (2) bek., 104. § (2) bek.], vagy utóbb megállapítják, hogy a mentesítésnek törvényi akadályja volt.

A bűnügyi költségre vonatkozó utólagos rendelkezés

578. § A bíróság utólag határoz a bűnügyi költség viseléséről, ha a jogerős határozat erről nem, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. E végzés elleni fellebbezésnek halasztó hatálya van.

Külföldi ítélet érvényének elismerése

579. §⁵⁸³ A külföldi bíróság ítélete érvényének elismerésére (Btk. 6. §) a Fővárosi Bíróságnak van hatásköre és illetékessége. Eljárása során megállapítja, hogy az elítéléshez a magyar törvény alapján milyen hátrányok fűződnek, illetőleg — szükség esetén — a külföldi bíróság ítéletét a magyar törvény alapján hogyan kell végrehajtani. A külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételére vonatkozó eljárási szabályokat külön törvény állapítja meg.⁵⁸⁴

⁵⁸¹ Az 576. §-t és alcímét a 2003: II. törvény 79. §-a állapította meg.

⁵⁸² Az 577. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 279. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁸³ Az 579. § a 2003: II. törvény 80. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁸⁴ Lásd az 1996: XXXVIII. törvényt.

III. Cím

*A KÁRTALANÍTÁS ÉS A VISSZATÉRÍTÉS**A kártalanítás*

580. § (1) Kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért és az ideiglenes kényszergyógykezelésért, ha

I. a nyomozást azért szüntették meg, mert

a) a cselekmény nem bűncselekmény,

b) a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése,

c) nem a gyanúsított követte el bűncselekményt, illetve a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható, hogy a bűncselekményt a gyanúsított követte el,

d) büntethetőséget kizáró ok állapítható meg,

e) az eljárás elévülés miatt nem folytatható,

f) a cselekményt már jogerősen elbírálták;

II. a bíróság

a) a terheltet felmentette,

b) az eljárást a büntethetőség elévülése, vádelejtés miatt, vagy azért szüntette meg, mert a cselekményt már jogerősen elbírálták.

(2) Az (1) bekezdés esetén sincs helye kártalanításnak, ha a terhelt

a) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, megszökött, szökést kísérelt meg,

b) az eredményes felderítés megghiúsítása végett a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megtevéstésére törekedett, vagy egyébként neki felróhatóan okot szolgáltatott arra, hogy a bűncselekmény gyanúja reá terelődjék,

c) felmentése esetén a kényszergyógykezelését rendelték el.

581. § (1)⁵⁸⁵ A jogerős ítélet alapján kitöltött szabadságvesztésért, javítóintézeti nevelésért, illetőleg kényszergyógykezelésért a terheltnek kártalanítás jár, ha rendkívüli jogorvoslat folytán felmentették, enyhébb büntetésre ítélték, próbára bocsátották, megrovásban részesítették, illetőleg az eljárást vele szemben megszüntették vagy megállapították, hogy a kényszergyógykezelést törvényes ok nélkül rendelték el.

(2) Nincs helye a kártalanításnak, ha a terhelt

a) az alapügyben elhallgatta azokat a tényeket vagy bizonyítékokat, amelyeken a perújítás során hozott ítélet alapul,

b) az alapügyben hozott ítélet ellen nem fellebbezett, kivéve, ha a törvény a fellebbezést kizárta,

c) felmentése esetén kényszergyógykezelését rendelték el.

⁵⁸⁵ Az 581. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 281. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

(3)⁵⁸⁶ A (2) bekezdés *b)* pontja nem alkalmazható, ha a kártalanításra okot adó körülmény törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati eljárásban, vagy jogegységi eljárásban hozott határozat alapján állapítható meg.

582. § A kártalanítás módjára és mértékére a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

583. § (1)⁵⁸⁷ A terhelt a nyomozást megszüntető határozat, a jogerős felmentő ítélet, a jogerős megszüntető végzés, a rendkívüli jogorvoslat eredményeképpen hozott jogerős határozat vele történő közlésétől számított hat hónapon belül terjeszthet elő kártalanítási igényt.

(2) A kérelemben meg kell jelölni a kártalanítási igény összegét, az igényt megalapozó bizonyítékokat, és csatolni kell az igényt alátámasztó okiratokat.

(3)⁵⁸⁸ Ha a nyomozást megszüntették, a kártalanítási igényt annál a bíróságnál kell előterjeszteni, amely az előzetes letartóztatást, illetőleg az ideiglenes kényszergyógykezelést elrendelte.

(4) Ha a terhelt a kártalanítási eljárás lefolytatása előtt meghal, vagy a határidő eltelte előtt meghal anélkül, hogy igényét előterjesztette volna, örököse az eljárás folytatását kérheti, illetőleg a határidőn belül kártalanítási igényt terjeszthet elő.

584. §⁵⁸⁹ (1) A bíróság a kérelmet a büntetőügy irataival együtt az eljárás lefolytatása végett a kártérítés elbírálására a Polgári perrendtartás szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak küldi meg. Az iratok megküldését elrendelő végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(2) A kártalanítási igény elbírálása során az (1) bekezdés szerinti bíróság az e törvényben foglalt eltérésekkel a Polgári perrendtartás szabályai szerint jár el. A perben felperesként a terhelt (örökös), alperesként a Magyar Állam képviselőjében az igazságügy-miniszter vesz részt.

(3) Az 580. § (1) bekezdésének I. pontjának valamely rendelkezésére alapított kártalanítási igény elbírálása előtt — szükség esetén — a bíróság beszerzi az alapügyben eljáró ügyész nyilatkozatát. Az alperes indítványára az ügyész ség nyilatkozatát be kell szerezni.

(4) A kártalanítást az állam köteles megfizetni.

⁵⁸⁶ Az 581. § (3) bekezdését a 2002: I. törvény 281. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁵⁸⁷ Az 583. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 282. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁸⁸ Az 583. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 282. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁸⁹ Az 584. § a 2002: I. törvény 283. §-ával megállapított szöveg.

A visszatérítés

585. § (1)⁵⁹⁰ A pénzbüntetés és a bűnügyi költség címén befizetett összeget a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán felmentették, vele szemben az eljárást megszüntették, illetőleg az ennek folytán hozott határozat ilyen kötelezést nem, vagy alacsonyabb mértékben tartalmaz.

(2) Vagyoneklobzás és elkobzás esetén az (1) bekezdés akként irányadó, hogy az elkobzott dolgot természetben kell visszaadni, ha pedig ez nem lehetséges, a vagyoneklobzáskor, illetve az elkobzáskor megállapított forgalmi értéket alapul véve, annak a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával növelt összegét kell visszatéríteni.

(3)⁵⁹¹ A visszatérítést a felmentő, illetve az eljárást megszüntető rendelkezést meghozó vagy a kötelezést mellőző, illetőleg alacsonyabb mértékben megállapító bíróság rendeli el. A visszatérítést az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala teljesíti.

IV. Cím

BIZTOSÍTÉK

586. § (1) Ha a terhelt külföldön él, kérelmére a vádirat benyújtásáig az ügyész, azt követően a bíróság engedélyezheti biztosíték letétbe helyezését. Ebben az esetben az eljárás a terhelt távollétében lefolytatható.

(2)⁵⁹² A biztosíték összegét az ügyész, illetőleg a bíróság határozza meg, a terhelttel szemben előreláthatóan kiszabásra kerülő pénzbüntetés, alkalmazandó vagyoneklobzás, illetőleg a felmerülő bűnügyi költség végrehajtásához szükséges mértékben.

(3) A terheltnek a biztosíték letétbe helyezésének engedélyezése iránti kérelmében a védőt kell felhatalmaznia arra, hogy a részére szóló hivatalos iratokat átvegye (kézbesítési megbízott).

(4) A biztosíték letétbe helyezését követően a terheltnek szóló iratokat a kézbesítési megbízott részére kell kézbesíteni. A kézbesítési megbízott köteles a terheltet haladéktalanul értesíteni a részére kézbesített idézésről. Ha a terhelt a Magyar Köztársaság területét elhagyta, és a kézbesítési megbízottnak kézbesített idézés ellenére nem jelenik meg, nincs helye

⁵⁹⁰ Az 585. § (1) bekezdése a 2002: I. törvény 284. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁹¹ Az 585. § (3) bekezdése a 2002: I. törvény 284. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁹² Az 586. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 285. §-ával megállapított szöveg.

- a) az elővezetés elrendelésének,
 - b) az eljárás felfüggesztésének,
 - c) hirdetményi idézésnek,
- és a tárgyalást a terhelt távollétében is meg kell tartani.

(5) Ha az ügyész vagy a bíróság biztosíték letétbe helyezését engedélyezte, és a terhelt a Magyar Köztársaság területét elhagyta, az eljárásban a XXIV. Fejezet rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

(6) Védő részvétele az eljárásban kötelező.

587. § (1) Ha a bíróság a terheltet bűnösnek mondja ki, a biztosíték a határozat jogerőre emelkedésével az államra száll.

(2)⁵⁹³ Ha a bíróság pénzbüntetést szab ki, vagyonelkobzást alkalmaz, illetőleg a terheltet a bűnügyi költség megfizetésére kötelezi, az államra szállt biztosítékot ezek végrehajtására kell fordítani.

(3) Végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása esetén a büntetés végrehajtásának befejezése után a biztosítékot az elítéltnak vissza kell fizetni. Más büntetés végrehajtása iránt nem lehet intézkedni.

(4)⁵⁹⁴ A biztosíték a terheltnek egészében vagy több bűncselekmény esetén részben, arányosan visszajár,

- a) a nyomozás részbeni megszüntetése esetén,
- b) ha a bíróság a terheltet részben felmentette, illetőleg vele szemben az eljárást részben megszüntette.

XXIX. Fejezet

A HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSA

I. Cím

A VÉGREHAJTATHATÓSÁG

Az ítélet végrehajthatósága

588. § (1) Az ítélet a jogerőre emelkedése után hajtható végre.

(2) Az első fokú bíróság ítélete azon a napon emelkedik jogerőre, amelyen

- a) azt kihirdették, feltéve, hogy ellene e törvény a fellebbezést kizárja,
- b) a fellebbezésre jogosultak úgy nyilatkoztak, hogy nem kívánnak fellebbezni, illetőleg a fellebbezést visszavonták,
- c) a fellebbezési határidő fellebbezés bejelentése nélkül telt el,

⁵⁹³ Az 587. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 286. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁹⁴ Az 587. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 286. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

d)⁵⁹⁵ a másodfokú bíróság a fellebbezést elutasította, vagy az első fokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

(3)⁵⁹⁶ A másodfokú bíróság ítélete a kihirdetésével emelkedik jogerőre.

(4) Az ügydöntő határozat jogerőre emelkedése után a jogerőt és a határozat végrehajthatóságát a tanács elnöke a határozat eredeti példányára vezetett záradékkal tanúsítja, amelyben feltünteti mind a jogerő, mind a végrehajthatóság napját.

(5)⁵⁹⁷ A határozat részleges jogerőre emelkedése esetén a záradékban fel kell tüntetni azt a napot, amelyen a határozat részlegesen jogerőre emelkedett, valamint azt, hogy az mely részében lett jogerős, és mely rendelkezése hajtható végre.

(6) A jogerő és a végrehajthatóság megállapításáról szükség esetén a vádlottat és a védőt értesíteni kell.

A végzés végrehajthatósága

589. § (1) A végzés végrehajthatóságára a 347. § (2) bekezdése irányadó.

(2) Ha a tárgyaláson kívül hozott végzés esetén tárgyalás tartására irányuló kérelemnek van helye, a végzés azon a napon válik végrehajthatóvá, amikor a kérelemre nyitva álló határidő anélkül telt el, hogy a jogosultak tárgyalás tartását kérték volna, illetőleg a tárgyalás tartását kérő a kérelmét visszavonta, vagy a tárgyaláson nem jelent meg. Ez irányadó az 549. § (2) bekezdése esetében a tárgyalás mellőzésével hozott végzésnek azokra a rendelkezéseire is, amelyek miatt tárgyalás tartását nem kérték.

II. Cím

A BÍRÓSÁG ÉS AZ ÜGYÉSZ FELADATAI A VÉGREHAJTÁS SORÁN⁵⁹⁸

Általános rendelkezések

590. § (1)⁵⁹⁹ A büntetések és az intézkedések végrehajtása, valamint a rendbíróság, a rendbíróság helyébe lépő elzárás és az államot illető bűnügyi költség behajtása végett az a bíróság intézkedik, amelynek eljárásában az végrehajthatóvá válik. Az ügyész által kiszabott rendbíróság, valamint a vádemelés elhalasztása során elrendelt pártfogó felügyelet, valamint az ügyész által alkalmazott megrovás végrehajtása végett az ügyész intézkedik.

⁵⁹⁵ Az 588. § (2) bekezdésének d) pontja a 2002: I. törvény 287. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁹⁶ Az 588. § (3) és (4) bekezdése a 2002: I. törvény 287. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁵⁹⁷ Az 588. § (5) és (6) bekezdését a 2002: I. törvény 287. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁵⁹⁸ A XXIX. Fejezet II. Címének szövegét a 2003: II. törvény 81. §-ának (1) bekezdése állapította meg.

⁵⁹⁹ Az 590. § (1) bekezdése a 2003: II. törvény 81. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(2) Az (1) bekezdés szerinti intézkedéseket a tanács elnöke teszi meg.

(3) Ha a büntetést vagy a büntetés hátralévő részét ismeretlen helyen tartózkodó elítélten kell fogamatba venni, a büntetés-végrehajtási bíróság az elítélt tartózkodási helyének felkutatása iránt intézkedik, szabadságvesztés esetén elfogatóparancsot bocsát ki.

A szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása

591. §⁶⁰⁰ (1) A tanács elnöke a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére az elítélt kérelmére fontos okból, különösen az elítélt személyi vagy családi körülményeire való tekintettel, legfeljebb három hónapra halasztást engedélyezhet.

(2) Ha az elítélt betegsége az elítélt életét közvetlenül veszélyezteti, a tanács elnöke

a) az (1) bekezdésben szabályozott tartamú halasztást meghaladó, határozott ideig tartó halasztást is engedélyezhet,

b) az (1) bekezdés alapján engedélyezett halasztást meghosszabbíthatja,

c) a két évet meghaladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére is halasztást engedélyezhet.

(3) El kell halasztani — kérelem nélkül, hivatalból is — a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdését annak a nőnek az esetében, aki

a) a negyedik hónapot meghaladó terhes, legfeljebb a szülés várható idejét követő hatodik hónap végéig,

b) hat hónapnál fiatalabb gyermekét gondozza.

(4) A (2) bekezdés és a (3) bekezdés a) pontja esetében a tanács elnöke igazságügyi orvos-szakértői szakvélemény alapján állapítja meg a halasztás egészségügyi feltételeinek fennállását, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egészségügyi szolgálata vezetőjének — az elítélt egészségügyi állapotának büntetés-végrehajtás keretei között való kezelhetőségére vonatkozó — nyilatkozatát figyelembe véve határoz a kérelemről.

(5)⁶⁰¹ A hadköteles katonai szolgálatának megkezdése előtt elkövetett bűncselekmény miatt a hadköteles katonai szolgálata alatt jogerőre emelkedett, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtását az elítélt leszereléséig el kell halasztani.

(6) Az (1)–(5) bekezdésben meghatározott feltételek esetén sincs helye az elhalasztásnak, ha az súlyosan veszélyeztetné a közbiztonságot vagy a közrendet, illetve, ha az elítélt szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.

(7) Ha a szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása iránti kérelmet olyan időben terjesztik elő, hogy annak elintézésére a végrehajtás megkezdésére kitűzött határnap előtt már nincs lehetőség, a tanács elnöke a kérelem elbírálását mellőzi és erről a kérelmezőt értesíti. Ha a szabadságvesztést már fogamatba vették, a kérelmet a szabadságvesztés végrehajtásának esetleges félbeszakítás iránti intézkedés végett a büntetés-végrehajtási intézetnek megküldi.

Halasztás és részletfizetés engedélyezése pénzbüntetés és pénzmellékbüntetés esetén⁶⁰²

592. § (1) Ha az elítélt valószínűsíti, hogy a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés azonnali vagy egy összegben való megfizetése magának vagy tartásra szoruló hozzátartozóinak a büntetés célján túlmenő jelentős anyagi nehézséget okozna, és megalapozottan feltehető, hogy az elítélt a meghosszabbított határidőben fizetési kötelezettségének pontosan eleget tesz, részére a bíróság legfeljebb három hónapi halasztást, illetőleg azt engedélyezheti, hogy a pénzbüntetést, illetve a pénzmellékbüntetést hat hónapon belül, részletekben fizesse meg.

(2) A pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére adott halasztás fontos okból egy alkalommal, legfeljebb további három hónappal meghosszabbítható. Ha az ügy rendkívüli körülményei indokoltá teszik, a pénzbüntetésnek egy éven belüli részletekben való megfizetése is engedélyezhető.

(3) A részletfizetés olyan, havonta fizetendő összegben engedélyezhető, amely osztható a pénzbüntetés esetén az ítéletben megállapított napi tétel összegével, a pénzmellékbüntetés esetén az ítéletben a pénzbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatását illetően meghatározott összeggel.

(4) A szabadságvesztésre átváltoztatás után a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére halasztás vagy részletfizetés nem engedélyezhető.

Halasztás és részletfizetés engedélyezése rendbíróság és az államot illető bünyügyi költség esetén⁶⁰³

593. § (1) A tízezer forintot meghaladó rendbíróság és az államot illető bünyügyi költség megfizetésére halasztás, illetőleg részletfizetés az 592. §-ban meghatározott feltételek mellett és keretek között, a bírósági végrehajtó által fogamatosított foglалás után engedélyezhető, ha a foglалási jegyzőkönyvet a végrehajtó a bírósághoz beterjesztette.

⁶⁰⁰ Az 591. § a 2002. I. törvény 288. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁰¹ Az 591. § (5) bekezdésében a „hadköteles katonai” szöveget a 2003. II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja állapította meg.

⁶⁰² Az 592. §-t és alcímét a 2002. I. törvény 289. §-a állapította meg.

⁶⁰³ Az 593. §-t és alcímét a 2002. I. törvény 290. §-a állapította meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott összeghatár alatti rendbírság és bűnügyi költség megfizetésére kötelezés esetén a tanács elnöke foglalási cselekmény bevétele nélkül, a rendelkezésre álló adatok alapján legfeljebb két hónapi halasztást, illetőleg három hónapi részletfizetést engedélyezhet.

Halasztás javítóintézeti nevelés esetén

594. § A fiatalkorúval szemben jogerős ítéletben elrendelt javítóintézeti nevelés végrehajtását a tanács elnöke az 591. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek mellett és keretek között elhalaszthatja.

*A halasztás és a részletfizetés engedélyezésének eljárási szabályai*⁶⁰⁴

595. § (1) A halasztás és a részletfizetés iránti kérelemnek nincs halasztó hatálya.

(2) A kérelemről, ha azt a terhelt az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően nyomban előterjesztette, az ügydöntő határozatot hozó bíróság dönt, a határozatát indokolni köteles.

(3) A terhelt később előterjesztett kérelmének elbírálására a különleges eljárások szabályait (XXVIII. Fejezet) kell alkalmazni.

(4) A pénzbüntetés, a pénzmellékbüntetés, a rendbírság és az államot illető bűnügyi költség tekintetében a halasztás, illetőleg a részletfizetés engedélyezése tárgyában hozott határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

(5) A szabadságvesztés és a javítóintézeti nevelés végrehajtásának elhalasztása tárgyában hozott határozat ellen az ügyész, az elítélt és a védő fellebbezhet. Ha a halasztást a (2) bekezdés alapján a másodfokú bíróság engedélyezte, a fellebbezés elbírálására a XIV. Fejezet⁶⁰⁵ IV. Címe megfelelően irányadó.

*Intézkedés a büntetés végrehajtásának biztosítására*⁶⁰⁶

596. § (1) A bíróság a szabadlábon lévő terhelttel szemben az öt évi vagy ezt meghaladó, jogerősen kiszabott szabadságvesztés azonnali foganatba vételét rendelheti el. A bíróság a jogerősen kiszabott szabadságvesztés azonnali foganatba vételét rendeli el, ha azt a szabadlábon lévő terhelttel szemben bünszervezetben elkövetett bűncselekmény miatt szabta ki.

(2) Az (1) bekezdés esetén a bíróság a székhelyén működő büntetés-végrehajtási intézet parancsnokától rövid úton büntetés-végrehajtási őr kirendelését kéri, és az elítéltet az őrnök adja át. Ha a bíróság székhelyén nincs büntetés-végrehajtási intézet, vagy a büntetés-végrehajtási őr kirendelésének akadálya van, a bíróság az elítéltnak a büntetés-végrehajtási intézetbe kísérése végett rövid úton a rendőrséget keresi meg.

(3) Ha a bíróság végrehajtandó szabadságvesztést kiszabó határozatának jogerőre emelkedésekor a terhelt nincs előzetes letartóztatásban, és a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának azonnali foganatba vételét nem rendeli el, de a kiszabott szabadságvesztésre tekintettel vagy egyéb okból alaposan feltehető, hogy a szökésével vagy az elrejtőzésével a büntetés végrehajtása alól kivonná magát, az elítéltnel szemben — a büntetés-végrehajtási intézetbe történő befogadásáig — a szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedés rendelhető el.

(4) A szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedést el kell rendelni, ha a bíróság a két évet meghaladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére halasztást engedélyezett [591. § (2) bek. c) pont].

(5) A szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedés elrendeléséről a bíróság határoz. Az intézkedés hatálya alatt álló elítélt a bíróság határozatában meghatározott területet, körzetet engedély nélkül nem hagyhatja el, a tartózkodási helyét, illetőleg a lakóhelyét nem változtathatja meg. A határozatban előírható, hogy a terhelt meghatározott időközönként a rendőrségen jelentkezzék.

(6) A szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedés előírásainak megtartását a — lakóhelyelhagyási tilalom megtartásának ellenőrzésére vonatkozó szabályok szerint — a rendőrség ellenőrzi. Ha a szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedés előírásait az elítélt megszegte, a rendőrség haladéktalanul értesíti az intézkedést elrendelő bíróságot, és az elítéltet a bíróság határozatának meghozataláig — legfeljebb hat napig — őrizetbe veheti. A bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedés előírásainak megszegése esetén a szabadságvesztés azonnali foganatba vételét rendelheti el, és megteheti az 590. § (3) bekezdésében szabályozott intézkedéseket.

(7) A szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedést meg kell szüntetni, ha a büntetés végrehajthatósága megszűnt.

(8) Ha a bíróság a terhelttel szemben nem végrehajtandó szabadságvesztés mellett alkalmazott kiutasítás mellékbüntetést, és az ügydöntő határozat a kihirdetésekor jogerőre emelkedik, a bíróság a kiutasítás mellékbüntetés végrehajtása érdekében elrendeli a terheltnek az illetékes idegenrendészeti hatósághoz történő előállítását. Az előállítás végrehajtása érdekében a tanács elnöke a rendőrséget keresi meg.

⁶⁰⁴ Az 595. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 291. §-a állapította meg.

⁶⁰⁵ Az 595. § (5) bekezdésének második mondatában a „XIV. Fejezet” szövegrészt a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének c) pontja állapította meg.

⁶⁰⁶ Az 596. §-t és alcímét a 2002: I. törvény 292. §-a állapította meg.

III. Cím

KEGYELMI ELJÁRÁS

A kegyelmi kérelem

597. §⁶⁰⁷ (1) Kegyelem iránti előterjesztést — hivatalból vagy kérelemre — a büntetőeljárás megszüntetésére a vádirat benyújtásáig a legfőbb ügyész, azt követően az igazságügy-miniszter, a még végre nem hajtott büntetés elengedése vagy mérséklésére, illetőleg a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítésre az igazságügy-miniszter tehet a köztársasági elnökhöz.

(2) Intézkedés mérséklése vagy elengedése, valamint már végrehajtott büntetés vagy intézkedés utólagos elengedése iránt kegyelmi kérelem nem nyújtható be.

(3) Kegyelmi kérelmet a terhelt, a védő, valamint a terhelt hozzátartozója nyújthat be.

(4) A büntetőeljárás megszüntetése iránt kegyelmi kérelmet annál az ügyésznél, illetőleg bíróságnál kell benyújtani, amely előtt az eljárás folyik. A még végre nem hajtott büntetés elengedése vagy mérséklése, illetőleg a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli mentesítés iránt a kegyelmi kérelmet az első fokon eljáró bíróságnál kell benyújtani.

(5) Az ügyész, illetőleg a bíróság a kegyelmi eljárás során a terheltnek a kegyelmi döntéshez szükséges személyes adatait beszerzi és kezeli.

A kegyelmi kérelem elintézése

598. § (1) A döntéshez szükséges adatokat tartalmazó iratokat, valamint a kegyelmi kérelmet

a) a vádirat benyújtásáig az ügyész a legfőbb ügyészhez,
b) a vádirat benyújtása után a bíróság az igazságügy-miniszterhez
soron kívül felterjeszti.

(2)⁶⁰⁸ A büntetés elengedése vagy mérséklése iránti kérelem, illetőleg előterjesztés esetén az igazságügy-miniszter elrendelheti a büntetés végrehajtásának a köztársasági elnök döntéséig történő elhalasztását vagy félbeszakítását. Az igazságügy-miniszter az előterjesztés előkészítése során — a büntetés végrehajtásának megkezdésére halasztó hatállyal — elrendelheti az elítéltnak a büntetés-végrehajtás központi kórházában történő szakorvosi vizsgálatát.

(3) A legfőbb ügyész, illetőleg az igazságügy-miniszter a kegyelmi kérelmet a köztársasági elnökhöz akkor is felterjeszti, ha a kegyelem gyakorlása iránt nem tesz előterjesztést.

(4)⁶⁰⁹ A kegyelmi döntésről szóló értesítést a terheltnek és a kegyelmi kérelem előterjesztőjének az a bíróság, illetőleg ügyész kézbesíti, amely előtt az eljárás folyik. Ha a kegyelmi kérelmet a határozat jogerőre emelkedését követően terjesztették elő, a kegyelmi döntésről szóló értesítést az ügyben első fokon eljáró bíróság kézbesíti az elítéltnak és a kegyelmi kérelem előterjesztőjének. Ha az elítélt a szabadságvesztését tölti, a kegyelmi döntésről az értesítés részére a büntetés-végrehajtási intézet útján kell kézbesíteni.

(5) Ha a büntetőeljárás kegyelemből történő megszüntetését a bíróság vagy az ügyész hivatalból kezdeményezte, a terhelt az eljárást megszüntető határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül kérheti az eljárás folytatását.

A bűnügyi költség vagy a rendbíróság elengedése

599. § (1) Az államot illető bűnügyi költség és a rendbíróság megfizetését az igazságügy-miniszter különös méltánylást érdemlő okból egészben vagy részben elengedheti.

(2) Az igazságügy-miniszter az (1) bekezdésben írt eljárásban a terheltnek a döntéshez szükséges személyes adatait beszerzi.

XXX. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

600. §⁶¹⁰ A bírósági titkár is teljesítheti a más bíróságoktól származó megkereséseket, valamint lefolytathatja — az 557. § (2) bekezdése, az 558. §, az 565. §, az 566. §, az 568. §, az 572—577. §, az 579. §, az 586. § és az 587. § szerinti eljárások kivételével — a XXVIII. Fejezet II. és III. Címe szerinti eljárásokat.

Értelmező rendelkezések

601. § (1) Ahol e törvény megyei főügyészségről rendelkezik, ezen a fővárosi főügyészt is érteni kell. Ahol e törvény megyei bíróságról, illetőleg helyi bíróságról rendelkezik, ezen a Fővárosi Bíróságot, illetőleg a kerületi és a városi bíróságot is érteni kell.

(2) Ahol e törvény büntetés helyett alkalmazott intézkedésről rendelkezik, ezen a megrovást (Btk. 71. §), a próbára bocsátást (Btk. 72. §) és a javítóintézeti nevelést (Btk. 118. §) kell érteni.

⁶⁰⁷ Az 597. § a 2002: I. törvény 293. §-ával megállapított szöveg.

⁶⁰⁸ Az 598. § (2) bekezdése a 2002: I. törvény 294. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶⁰⁹ Az 598. § (4) bekezdésének harmadik mondatát a 2002: I. törvény 294. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁶¹⁰ A 600. § a 2002: I. törvény 295. §-ával megállapított szöveg.

(3)⁶¹¹ Ahol e törvényhozzátartozóról rendelkezik, a Btk. 137. §-ának 6. pontja az irányadó, ahol e törvény állami szervről rendelkezik, ezen költségvetési szervet kell érteni.

(4) Ahol e törvény gazdálkodó szervezetről rendelkezik, ezen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 685. § c) pontjában felsoroltakat kell érteni.

(5)⁶¹² Ahol e törvény a jogkövetkezményeket a törvényben meghatározott büntetéshez fűzi, ezen a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeret felső határát kell érteni.

Átmeneti rendelkezések

602. § (1) Ha e törvényhatálybalépésének időpontjában az ügyben a korábbi jogszabály alapján elrendelt feljelentés kiegészítése során a nyomozó hatóság eljárási cselekményeket végez, a nyomozó hatóság a hatálybalépéstől számított három napon belül jelentést készít, és e törvény rendelkezései szerint a feljelentést elutasítja, vagy a nyomozást elrendeli.

(2) Ha korábbi jogszabály alapján a nyomozás során panasszal éltek, a panaszt el kell bírálni. Ha e törvény a panasz elutasítását követően a sértett számára pótmagánvádlókénti fellépést enged meg, erről a panaszt tevőt értesíteni kell.

(3) Ha a korábbi jogszabály alapján az ügyben pótnyomozást rendeltek el, a pótnyomozást e törvény rendelkezései szerint kell lefolytatni.

(4) Ha magánvádas ügyben vagy perújítás folytán a bíróság nyomozást rendelt el, a nyomozást e törvény alapján kell lefolytatni.

603. § (1)⁶¹³ Ha a Legfelsőbb Bíróság a bíróságnak e törvény hatálybalépése előtt hozott határozatát rendkívüli jogorvoslati eljárás folytán hatályon kívül helyezi, és a bíróságot új eljárásra utasítja, a megismételt eljárást az e törvény szerint hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság folytatja le.

(2) A 417. § (2) bekezdése alapján a törvényben kizártnak kell tekinteni azt az indítványt, amelyet a korábbi törvény alapján benyújtott felülvizsgálati indítvány és törvényesség érdekében emelt jogorvoslat elbírálása során hozott határozat ellen nyújtottak be. A 406. § (1) bekezdésének a) pontja alapján felülvizsgálati indítványt csak az Alkotmánybíróság e törvény hatálybalépését követően közzétett határozata alapján lehet előterjeszteni.

(3) Ha a bíróság elé állítás során a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi, a további eljárást e törvény rendelkezései szerint kell lefolytatni.

(4)⁶¹⁴ Ha a bíróságnak az e törvény hatálybalépése előtt, a tárgyalás mellőzésével hozott végzésével kapcsolatban tárgyalás tartását kérték, az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

(5) Ha a bíróság az eljárást felfüggeszti, a felfüggesztést követően az eljárást e törvény szerint kell lefolytatni.

(6)⁶¹⁵ A korábbi törvény szerinti felülvizsgálati eljárást és a törvényesség érdekében emelt jogorvoslati eljárást a korábbi törvény szerint kell lefolytatni, ha az indítvány e törvény hatálybalépése előtt a Legfelsőbb Bíróságra érkezett.

Felhatalmazó rendelkezések

604. §⁶¹⁶ (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben meghatározza

a) a büntetőeljárásban részt vevők, valamint az eljárást folytató bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság, illetve a büntetés-végrehajtási szervezet tagjainak személyi védelmére vonatkozó szabályokat,

b) a hírközlési szolgáltatást, valamint a küldemények továbbítását végzők titkos adatszerzéssel kapcsolatos kötelezettségeit és hatóságokkal történő együttműködésük részletes szabályait,

c) a bírósági ügyintéző által a büntető ügyekben ellátható feladatokat.

(2) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy

a) az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt, illetve a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható ismeretlen személy tartózkodási helye felkutatásának, lakóhelye, illetőleg személyazonossága megállapításának és körözése elrendelésének részletes szabályait az érintett miniszterekkel és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

b)⁶¹⁷ a büntetőeljárás során kirendelt védő, a büntetőeljárásban részt vevő személyek költségeit, e személyek képviselőinek díját és költségeit, valamint a terhelt és a pótmagánvádló személyes költségmentességével kapcsolatos részletes szabályokat a belügyminiszterrel és a pénzügyminiszterrel együttesen és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

c) a bünyügyi költségek előlegezésének és az államot illető bünyügyi költségek behajtásának és elszámolásának, valamint a vádlott és a védő készkiadása, illetőleg a védő díja állam általi megtérítésének szabályait a pénzügyminiszterrel és a belügyminiszterrel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

⁶¹¹ A 601. § (3) bekezdése a 2002. I. törvény 296. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶¹² A 601. § (5) bekezdését a 2002. I. törvény 296. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁶¹³ A 603. § (1) és (2) bekezdése a 2002. I. törvény 297. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶¹⁴ A 603. § (4) bekezdése a 2002. I. törvény 297. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶¹⁵ A 603. § (6) bekezdését a 2002. I. törvény 297. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

⁶¹⁶ A 604. § a 2002. I. törvény 298. §-ával megállapított szöveg.

⁶¹⁷ A 604. § (2) bekezdésének b) pontja a 2003. II. törvény 82. §-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

d) a szakértő és a szaktanácsadó díjazására, a tanú és a szakértő által felszámítható költségekre, valamint a szakértői vizsgálat miatti kártalanításra vonatkozó részletes szabályokat az érintett miniszterekkel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

e) a szakértőként kirendelhető intézményeket és testületeket, az igazságügyi szakértők működését és a szakértőkre vonatkozó — törvényben nem szabályozott — más kérdéseket az érintett miniszterekkel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

f) az elmeállapot megfigyelésére kijelölt egészségügyi intézményeket, a pszichiátriai fekvőbeteg-intézetben az elmeállapot megfigyelésével kapcsolatos költségeket és ezek elszámolását az egészségügyi miniszterrel⁶¹⁸ együttesen,

g) a tolmácsra és a fordítóra vonatkozó rendelkezéseket, a tolmács és a fordító díjazására és az általuk felszámítható költségekre vonatkozó részletes szabályokat az érintett miniszterekkel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

h) a házi őrizet végrehajtási szabályait a belügyminiszterrel együttesen és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

i)⁶¹⁹ az óvadék letétele esetén a bírósági letét szabályait,

j) a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályait a belügyminiszterrel és a pénzügyminiszterrel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

k) a bírósági eljárásban az eljárási cselekmény jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályait, valamint a tárgyalás zártcélú távközlő hálózat útján történő megtartásának részletes szabályait,

l) a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra háruló feladatokat az érintett miniszterekkel együttesen és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

m) a büntetőeljárás során keletkezett iratokból másolat adását a belügyminiszterrel és a pénzügyminiszterrel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

n) a büntetőeljárásban alkalmazható sajtóhirdetmény útján történő értesítés szabályait a belügyminiszterrel és a pénzügyminiszterrel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

o) a bírósági ügyvitel szabályait az Országos Igazságszolgáltatási Tanáccsal egyetértésben,

p)⁶²⁰ a fogvatartásban lévő terhelt elmeállapota megfigyelésének és az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtásának szabályait

rendeletben szabályozza.

(3) Felhatalmazást kap a belügyminiszter, illetőleg a pénzügyminiszter, hogy az igazságügy-miniszterrel együttesen, a legfőbb ügyésszel egyetértésben rendeletben szabályozza az irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályait, köztük a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályait, a büntetőeljárás nyomozási szakaszában a sajtónak adandó tájékoztatás részletes szabályait.

(4) Felhatalmazást kap

a) a honvédelmi miniszter, hogy az érintett miniszterekkel⁶²¹ együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben a szoros felügyelet alá helyezés végrehajtási szabályait, valamint a katonával szemben elrendelt lakhelyelhagyási tilalom ellenőrzésének szabályait,

b) a fegyveres szervet irányító miniszter,⁶²² hogy az igazságügy-miniszterrel együttesen, és a legfőbb ügyésszel egyetértésben a nyomozásra illetékes parancsnokokat, valamint hatáskörüket és a parancsnoki nyomozás részletes szabályait

rendeletben megállapítsa.

(5) Felhatalmazást kap

a) a nyomozó hatóság országos parancsnoka (vezetője), hogy a legfőbb ügyésszel együttesen a nyomozással kapcsolatban utasításban,

b) a legfőbb ügyész, hogy a büntetőeljárással összefüggő ügyészi feladatok ellátása során utasításban,

c) az Országos Igazságszolgáltatási Tanács, hogy a bírósági eljárással kapcsolatban szabályzatban,

d) az igazságügy-miniszter, hogy a bíróság büntetés-végrehajtási feladataival kapcsolatban rendeletben az idézésekre, értesítésekre, határozatokra, jegyzőkönyvekre és az eljárás során gyakrabban használt más iratokra nyomtatvány rendszeresítését rendelje el.

(6)⁶²³ Felhatalmazást kap az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter, hogy a gyermek- ifjúsági és sportminiszterrel együttesen, és a belügyminiszterrel, az igazságügy-miniszterrel, valamint a legfőbb ügyésszel egyetértésben rendeletben meghatározza a kábítószerfüggőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátás vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatás szabályait.

⁶¹⁸ A 2002: XI. törvény 2. §-ának a) pontja értelmében, ahol jogszabály egészségügyi minisztert említ, ott egészségügyi, szociális és családügyi minisztert kell érteni.

⁶¹⁹ A 604. § (2) bekezdésének i) pontja — a 2002: I. törvény 308. §-a (3) bekezdésének a 2003: II. törvény 88. §-a (2) bekezdésének a) pontja rendelkezése alapján — 2003. július 1-jén hatályba lép.

⁶²⁰ A 604. § (2) bekezdésének p) pontját a 2003: II. törvény 82. §-ának (2) bekezdése iktatta be.

⁶²¹ A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában lásd a 2002: XI. törvény 2. §-ának l) pontját.

⁶²² A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában lásd a 2002: XI. törvény 2. §-ának l) pontját.

⁶²³ A 604. § (6) bekezdését a 2003: II. törvény 82. §-ának (3) bekezdése iktatta be.

Hatálybalépés

605. § (1)⁶²⁴ Ez a törvény — a 607. § kivételével — 2003. július 1. napján lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. A 607. § hatálybalépéséről külön törvény rendelkezik.⁶²⁵

(2) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

(3)⁶²⁶ Az eljárást a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság folytatja le, ha az ügy iratai e törvény hatálybalépése előtt a bírósághoz érkeztek. A Legfelsőbb Bíróságon folyamatban maradt olyan ügyeket, amelyek elbírálása e törvény rendelkezései szerint az ítéltábla hatáskörébe tartozik, 2003. július 1. napjáig át kell tenni az ítéltáblára.

(4)⁶²⁷ Ha a másodfokú bíróság, illetőleg az ítéltábla vagy a Legfelsőbb Bíróság az első fokú bíróságnak e törvény hatálybalépése előtt hozott határozatát hatályon kívül helyezi, a megismételt eljárást — az (5) bekezdésben szabályozott kivétellel — az e törvény szerint hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság folytatja le.

(5) Az e törvény hatálybalépése előtt történt hatályon kívül helyezés esetén a megismételt eljárást a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság folytatja le, ha az ügy iratai a megismételt eljárás lefolytatására e törvény hatálybalépése előtt érkeztek a bírósághoz.

⁶²⁴ A 605. § (1) bekezdése a 2002: XXII. törvény 2. §-ának (6) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶²⁵ A törvény 607. §-ának hatálybalépéséről az 1999: CX. törvény 163. §-ának (1) bekezdése rendelkezett.

⁶²⁶ A 605. § (3) bekezdésének első mondata a 2002: I. törvény 299. §-ának (1) bekezdésével, második mondata a 2003: II. törvény 82. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

⁶²⁷ A 605. § (4) bekezdése a 2002: I. törvény 299. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

(6) A perújítási indítványt a korábbi jogszabály szerint hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság bírálja el, ha az indítvány e törvény hatálybalépése előtt érkezett a bírósághoz.

(7) A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény e törvény hatálybalépésével a hatályát veszti. Az e törvény hatálybalépésével egyidejűleg a hatályukat veszti, illetőleg módosuló jogszabályokról külön törvény rendelkezik.⁶²⁸

(8)—(12)⁶²⁹

606. § (1) Ha jogszabály az e törvénnyel hatályon kívül helyezett 1973. évi I. törvényre utal, azon e törvény megfelelő rendelkezését kell érteni.

(2) E törvény tanúvédelemről szóló és a tanúvédelemmel összefüggő, valamint a fedett nyomozóról szóló és a fedett nyomozóval összefüggő rendelkezéseinek a 605. § (1) bekezdésében meghatározott hatálybalépést megelőző hatálybalépéséről — az 1973. évi I. törvény megfelelő módosításával — külön törvény rendelkezik.⁶³⁰

(3) A (2) bekezdés szerinti külön törvény rendelkezik a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításával kapcsolatos rendelkezéseknek [605. § (8)—(12) bek.] a 605. § (1) bekezdésben meghatározott hatálybalépést megelőző hatálybalépéséről is.⁶³¹

607. § (1)—(2)⁶³²

⁶²⁸ Lásd a 2002: I. törvény 308. §-ának (1) bekezdését.

⁶²⁹ A 605. § (8)—(12) bekezdései a Rendőrségről szóló 1994: XXXIV. törvény egyes rendelkezéseit módosították. E rendelkezéseket — módosításokkal — az 1999: LXXV. törvény (Szbtt.) 61. §-ának (4) bekezdése és 63. §-a léptette hatályba 1999. szeptember 1. napján.

⁶³⁰ Lásd az 1973: I. törvényt módosító 1998: LXXXVIII. törvényt. Az 1973: I. törvényt e törvény 605. §-ának (7) bekezdése, az 1998: LXXXVIII. törvényt a 2002: I. törvény 308. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁶³¹ Lásd az 1999: LXXV. törvényt.

⁶³² A 607. § (1) és (2) bekezdése a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978: IV. törvénybe 85/A. és 87/C. §-t iktattak be. Hatálybalépésükről az 1999: CX. törvény 163. §-ának (1) bekezdése rendelkezett.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, tb-önkormányzatok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként — akár színes oldalakon is — helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címen, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2003. évi éves előfizetési díja: 9408 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a kiadó közlőnyboltjában: 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Telefon/fax: 267-2780.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Ügyintéző (telefonszám):

2003. évi előfizetési díj fél évre 4704 Ft áfával ☐

egy évre 9408 Ft áfával ☐

Számlát kérek a befizetéshez. ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik — többek között — a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelentetéséről.

A Határozatok Tárat szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezes) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357.) vagy a 318-6668 faxszámán.

Éves előfizetési díja 2003. évre: 14 448 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel/fax: 267-2780).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

Előfizetési díj egy évre: 14 448 Ft áfával ☐

fél évre: 7 224 Ft áfával ☐

Csekket kérek a befizetéshez ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A Miniszterelnöki Hivatal és a Belügyminisztérium közös szerkesztésében havonta megjelenő

ÖNKORMÁNYZATOK KÖZLÖNYE

az önkormányzatok számára működésük során hasznos és nélkülözhetetlen tájékoztatói forrás.

A kiadvány első három része az önkormányzatokat érintő, újonnan kihirdetett jogszabályokat (törvények, rendeletek — ideértve az önkormányzati rendeleteket is —, alkotmánybírósági és egyéb határozatok) közli. Negyedik főrésze közleményeket, pályázati felhívásokat és tájékoztatásokat (szakértők közleményei, az Állami Számvevőszék ajánlásai, az önkormányzatok által elnyerhető támogatások pályázati feltételei, az önkormányzatok éves pénzügyi beszámolóit, alapító okiratok stb.) tartalmaz.

Az **Önkormányzatok Közlönye** előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) címen (postacím: 1394 Budapest 62. Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

2003. évi éves előfizetés díja: 3696 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel./fax: 267-2780).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **Önkormányzatok Közlönye** című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

MAGYAR KÖZLÖNY CD

Az eddig megjelent elektronikus Magyar Közlöny-évfolyamok (1998–99, 2000, 2001) után megjelenik a **MAGYAR KÖZLÖNY CD Archívum** következő, 2002. évi száma!

A MAGYAR KÖZLÖNY CD Archívum előnyei:

- **változatlan tartalom és formátum**
(az eredeti Magyar Közlönyök nyomdahű formában)
- **értéknövelő szolgáltatások**
(keresés, exportálás, közlönyformátumú nyomtatás)
- **kis helyigény, kényelmes tárolhatóság**
(hosszú távú archiválás adatromlás nélkül)

Az új CD és a korábbi évfolyamok ára példányonként egységesen **14 000 Ft + 12% áfa**, az öt évfolyam összesítve **46 000 Ft + 12% áfa**.

Éves Magyar Közlöny-előfizetéssel rendelkező megrendelők a megrendelt CD-k árából **50% kedvezményt** kapnak!

További információ kapható a **06 (80) 200-723** zöld számon vagy a **www.mhk.hu** honlapon.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük a **Magyar Közlöny CD Archívumot** az alábbiak szerint:

- ☐ 2002-es évfolyam példányban, ára példányonként 14 000 Ft + 12% áfa
- ☐ 2001-es évfolyam példányban, ára példányonként 14 000 Ft + 12% áfa
- ☐ 2000-es évfolyam példányban, ára példányonként 14 000 Ft + 12% áfa
- ☐ 1998–99-es évfolyam példányban, ára példányonként 14 000 Ft + 12% áfa
- ☐ 1998–2002-es évfolyam összesítve példányban, ára példányonként 46 000 Ft + 12% áfa

Jelenleg is élő éves Magyar Közlöny-előfizetéssel rendelkezünk: igen / nem

Megrendelő (cég) neve: _____

Megrendelő címe: _____

Ügyintéző neve, telefonszáma: _____

Dátum: _____

Cégszerű aláírás: _____

Kérjük, hogy a szelvényt a Magyar Hivatalos Közlönykiadó **1394 Budapest 62, Pf. 361** postacímére, illetve a **266-8906-os** vagy a **318-6668-as** faxszámra küldje vissza. Megrendelését feladhatja a **www.mhk.hu** honlapon vagy a **kozlony@mhk.hu** e-mail-címen is.

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra és elektronikus kiadványokra szóló előfizetéseket folyamatosan tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2003. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetleges módosítás szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessékbe.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1394 Budapest, 62. Pf. 357. Fax: 318-6668).

A 2003. évi előfizetési díjak

Magyar Közlöny	62 496 Ft/év	Munkaügyi Közlöny	9 744 Ft/év
Hivatalos Értesítő	9 408 Ft/év	Oktatási Közlöny	15 120 Ft/év
Határozatok Tára	14 448 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	19 824 Ft/év
Önkormányzatok Közlönye	3 696 Ft/év	Statisztikai Közlöny	8 400 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	12 096 Ft/év	Szociális Közlöny	9 744 Ft/év
Bányászati Közlöny	3 024 Ft/év	Turisztikai Értesítő	7 392 Ft/év
Belügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Ügyességi Közlöny	4 368 Ft/év
Cégek Közlöny	76 944 Ft/év	Vízügyi Értesítő	8 064 Ft/év
Cégek Közlöny (CD-n)	54 768 Ft/év	Házi Jogtanácsadó	3 024 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Magyar Közigazgatás	6 048 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	11 424 Ft/év	Pénzügyi Szemle	14 448 Ft/év
Gazdasági Közlöny	15 120 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	3 024 Ft/év
Hírközlési Értesítő	4 032 Ft/év	Élet és Tudomány	7 392 Ft/év
Ifjúsági és Sport Értesítő	3 024 Ft/év	Ludové Noviny	1 680 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	10 080 Ft/év	Neue Zeitung	3 024 Ft/év
Informatikai és Hírközlési Közlöny	13 440 Ft/év	Természet Világa	4 032 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	9 072 Ft/év	Valóság	4 704 Ft/év
Közlekedési Értesítő	15 456 Ft/év		
Kulturális Közlöny	12 096 Ft/év		
Külgazdasági Értesítő	12 432 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2003. évi éves előfizetési díjai:

Önálló változat	48 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	64 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	112 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	80 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	128 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 6000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2002-es évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően.

Hatályos jogszabályok online elérése: a naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a www.mhk.hu címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címen:

Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357 vagy faxon: 318-6668, vagy a www.mhk.hu/hj internetcímen található megrendelőlapon.

Telefon: 266-9290/234, 235 mellék.

Éves előfizetési díja 3024 Ft áfával.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: a Kiadó vezérigazgatója.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlönybolt internetcímen.

2003. évi éves előfizetési díj: 62 496 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 140 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközből emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

03.0267 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.